

RAAD VOOR BETWISTINGEN INZAKE **STUDIEVOORTGANGSBESLISSINGEN**

UITSPRAKEN WERKJAAR 2017

STUDIEBETWISTINGEN DEEL 4

Inhoud

[Zitting van 30 augustus 2017](#)

rolnummer 2017/235

rolnummer 2017/236

rolnummer 2017/237

rolnummer 2017/238

[Zitting van 4 september 2017](#)

rolnummer 2017/230

rolnummer 2017/232

rolnummer 2017/234

rolnummer 2017/249

[Zitting van 6 september 2017](#)

rolnummer 2017/242

rolnummer 2017/246

rolnummer 2016/248

[Zitting van 8 september 2017](#)

rolnummer 2017/240

rolnummer 2017/258

[Zitting van 11 september 2017](#)

rolnummer 2017/221

rolnummer 2017/239

rolnummer 2017/245

rolnummer 2017/247

rolnummer 2017/253

[Zitting van 15 september 2017](#)

rolnummer 2017/233

rolnummer 2017/257

rolnummer 2017/264

[Zitting van 27 september 2017](#)

rolnummer 2017/317

rolnummer 2017/328

[Zitting van 6 oktober 2017](#)

rolnummer 2017/349

rolnummer 2017/362

[Zitting van 11 oktober 2017](#)

rolnummer 2017/417

rolnummer 2017/418

rolnummer 2017/432

Zitting van 30 augustus 2017

Arrest nr. 3.747 van 6 september 2017 in de zaak 2017/235

In zake: Peshire TCHATCHOUA
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Roeland Jans
kantoor houdend te 2000 Antwerpen
Vlaamse Kaai 76
Bij wie woonplaats wordt gekozen

Tegen: ARTESIS PLANTIJN HOGESCHOOL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Wim Van Caeneghem
kantoor houdend te 2000 Antwerpen
Vrijheidstraat 32, bus 16
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 25 juli 2017, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbepaling van 28 juni 2017 waarbij aan de verzoekende partij een score van 7 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel ‘Labcluster Instrumentele Analyse 2’ en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 7 juli 2017 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk en in de aangegeven mate gegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 30 augustus 2017.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Roeland Jans, die verschijnt voor de verzoekende partij en advocaat Stevie Van Houdenrogge (*loco* advocaat Wim Van Caeneghem) en mevrouw Livia Moreau, die verschijnen voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2016-2017 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in de biomedische laboratoriumtechnieken’.

Voor het opleidingsonderdeel ‘Labcluster Instrumentele Analyse 2’ bekomt verzoekende partij een examencijfer van 7/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 3 juli 2017 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 7 juli 2017 werd het intern beroep ontvankelijk en in de aangegeven mate gegrond verklaard.

De interne beroepsbeslissing stelde dat het opleidingshoofd aan de interne beroepsinstantie toelicht dat er sedert het inzegement verschillende gesprekken werden gevoerd met verzoekster, en aan verzoekster en haar GON-begeleider bevestigd werd dat een tweede examenkans zal worden georganiseerd. Verzoekster werd intussen in het bezit gesteld van alle laboverslagen en er werd haar door het opleidingshoofd de noodzakelijke toelichting gegeven die haar in staat moet stellen om de tweede examenkans met volledige kennis van zaken voor te bereiden. Na grondige studie van het dossier stelt de interne beroepsinstantie inderdaad vast dat de ECTS-fiche op 8 juni 2017 werd gewijzigd om een tegenstrijdigheid weg te werken. Een dergelijke laattijdige wijziging is niet toegelaten.

Na toelichting door het opleidingshoofd stelt de interne beroepsinstantie inderdaad vast dat de score van de laboverslagen niet op de vooraf bepaalde wijze is berekend. Het is onduidelijk voor de interne beroepsinstantie op welke wijze de toegekende score werd samengesteld. De score werd evenwel berekend op een wijze die in het voordeel van alle studenten is. Dit kan door een tweede examenkans gecorrigeerd worden. Tenslotte blijkt uit het dossier dat verzoekster terecht heeft opgeworpen dat ze de laboverslagen tijdens het feedbackmoment niet heeft kunnen inkijken. De verbeterde laboverslagen werden intussen door het opleidingshoofd overgemaakt en toegelicht aan verzoekster en er werd haar een tweede examenkans aangeboden. Het opleidingshoofd heeft aan verzoekster ook de nodige toelichting gegeven over de wijze waarop de nieuwe examenkans zal verlopen.

De interne beroepsinstantie verklaart de klacht ontvankelijk en in de volgende mate gegrond: aan verzoekster wordt de mogelijkheid geboden om haar examen opnieuw af te leggen tijdens de tweede examenperiode. Dit examen zal worden afgelegd in aanwezigheid van de lector en een neutrale toezichter met kennis van de materie.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 13 juli 2017 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 25 juli 2017 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid – tijdigheid van het beroep

Standpunt van partijen

In haar *verzoekschrift* stelt verzoekster dat de beslissing van de beroepsinstantie haar ter kennis werd gebracht per schrijven van 7 juli 2017 (stuk 1B). Dit schrijven lijkt aangeboden bij de postdiensten voor aangetekende verzending op 13 juli 2017. Conform artikel II.294, §1 van de Codex Hoger Onderwijs kan verzoekster hiertegen beroep instellen binnen een vervaltermijn van zeven kalenderdagen die ingaat de dag na deze kennisgeving. Verzoekster merkt op dat zij lijdt aan een ernstige auditieve beperking. Het had dan ook op de weg van verwerende partij gelegen hier rekening te houden met een deugdelijke kennisgeving. Waarom verwerende partij in het kader van de kennisgeving niet ook een afschrift aan verzoekster per mailbericht heeft laten toekomen, is onbegrijpelijk. Dit is immers, gezien de auditieve beperking, de gebruikelijke wijze van communiceren. Het tijdstip van kennisgeving komt dat ook voor rekening van verwerende partij. De kennisgeving dateert van 20 juli 2017. Een e-mailbericht aan de raadsman van verzoekster wordt bijgebracht, waarin verzoekster meldt dat zij het schrijven is gaan ophalen bij de post (stuk 2B).

Indien en voor zover de Raad van oordeel mocht zijn dat kennisgeving op enig vroeger tijdstip plaatsvond en de beroepstermijn alsdan is gaan lopen, *quod non*, kan er bijkomend verwezen worden naar artikel 53bis van het Gerechtelijk Wetboek onder °2:

“Ten aanzien van de geadresseerde, en tenzij de wet anders bepaalt, worden de termijnen die beginnen te lopen vanaf een kennisgeving op een papieren drager berekend: (...)

2° wanneer de kennisgeving is gebeurd bij aangetekende brief of bij gewone brief, vanaf de derde werkdag die volgt op die waarop de brief aan de postdiensten overhandigd werd, tenzij de geadresseerde het tegendeel bewijst;”

In ieder geval zal aldus verzending per aangetekende post op 25 juli 2017 als tijdig gelden. Verzoekster zendt een afschrift van het verzoekschrift ook dezelfde dag per e-mail en per aangetekend schrijven aan de heer [P.D.], algemeen directeur van verwerende partij. Het verzoekschrift strekkende tot beroep bij de Raad tegen de bestreden beslissingen is derhalve tijdig en ontvankelijk.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat de beslissing van de interne beroepsinstantie dateert van 7 juli 2017 en per aangetekend schrijven van 13 juli 2017 aan verzoekster ter kennis werd gebracht (zie stukken 5 en 6). De termijn om extern beroep aan te tekenen bedraagt 7 kalenderdagen vanaf de dag die volgt op de dag van de kennisgeving van de beslissing van de interne beroepsinstantie. Derhalve begon de termijn te lopen op 14 juli 2017, om te eindigen op 20 juli 2017. Het extern beroep van verzoekster, dat dateert van 24 juli 2017, is laattijdig en dus onontvankelijk.

In haar *wederantwoordnota* benadrukt verzoekster dat zij lijdt aan een ernstige auditieve beperking. Het betreft een bilateraal auditieve beperking ten gevolge van auditieve neuropathie. Verzoekster heeft een cochleaire implantatie ondergaan op 22 maart 2016. Er is tevens sprake van een unilaterale stembandparalyse (stuk 5). Alle betrokken instanties, waaronder doch niet uitsluitend de thuisbegeleiding, maatschappelijk werk, alsook de school corresponderen per e-mail, hetzij per sms met verzoekster (stuk 11). Het had dan ook op de weg van verwerende partij gelegen hier rekening mee te houden in het kader van de deugdelijke kennisgeving van de beslissing van de interne beroepsinstantie. In ieder geval had het – ook al gezien de korte termijn voor extern beroep – gezien de beperking voor de hand gelegen verzoekster een afschrift van de beslissing te doen toekomen per e-mail, hetgeen niet is gebeurd. Immers kan worden vastgesteld dat verzoekster haar punten voor het niet-geslaagde opleidingsonderdeel eveneens per e-mail ontving (stuk 1a). Waarom verwerende partij in het kader van de kennisgeving niet ook een afschrift aan verzoekster per e-mail liet toekomen, is onbegrijpelijk. Dit is immers, gezien de auditieve beperking, de gebruikelijke

wijze van communiceren. Vastgesteld kan worden dat verwerende partij nergens in haar antwoordnota het voorgaande betwist. Het tijdstip van kennisgeving komt dan ook voor rekening van verwerende partij, wegens overmacht aan de zijde van verzoekster. Het extern verzoekschrift bij de Raad tegen de bestreden beslissingen is derhalve tijdig en ontvankelijk.

Beoordeling

Artikel II.294, §1 van de Codex Hoger Onderwijs luidt als volgt:

“De beroepen bij de Raad worden ingesteld binnen een vervalltermijn van [7] kalenderdagen, die ingaat de dag na die van [kennisgeving] van de in artikel II.284, eerste lid bedoelde beslissing.”

Een verzoekschrift bij de Raad moet, wil het ontvankelijk zijn, dus worden ingesteld binnen de termijn van zeven kalenderdagen na *kennisgeving* van de bestreden beslissing.

De beroepstermijn van zeven kalenderdagen begint te lopen de dag na die van de kennisgeving (zijnde de eerste aanbieding van de aangetekende zending op het adres van de bestemming door de postdiensten, *in casu* op 14 juli 2017) van de beslissing op intern beroep, *in casu* vanaf 15 juli 2017, om te verstrijken op maandag 24 juli 2017 (de zevende dag van de beroepstermijn is vrijdag 21 juli 2017, een wettelijke feestdag. Conform artikel II.294, §1 van de Codex Hoger Onderwijs wordt de beroepstermijn dan verlengd tot de eerstvolgende werkdag waarop de postdiensten open zijn, zijnde maandag 24 juli 2017). Verzoekster diende een verzoekschrift in bij de Raad bij aangetekend schrijven van (dinsdag) 25 juli 2017 tegen de studievoortgangsbepalingsbeslissing van 28 juni 2017 en de beslissing op intern beroep van 7 juli 2017.

Het beroep van 25 juli 2017 werd derhalve niet tijdig binnen de zeven kalenderdagen na de kennisgeving van de beslissing op intern beroep ingesteld.

De Raad stelt ten overvloede dat het wettelijk vermoeden waarnaar verzoekster verwijst op grond waarvan naar analogie met artikel 53bis van het Gerechtelijk Wetboek een aangetekende zending geacht wordt te zijn ontvangen op de derde werkdag die volgt op de verzending ervan (zie RvS 19 oktober 2006, nr. 163.785 en KB van 24 mei 2011 (*BS* 15 juni 2011)) een weerlegbaar vermoeden betreft. *In casu* wordt dit niet toegepast, omdat de

effectieve precieze datum van eerste aanbieding - namelijk 14 juli 2017 - via Webtracker¹ met zekerheid kan worden vastgesteld.²

In casu blijkt uit het dossier dat er evenmin sprake is van een overmachtssituatie waaruit zou blijken dat verzoekster niet binnen de beroepstermijn of slechts op de laatste dag van de termijn over de zending kon beschikken, waardoor de normale uitoefening van het beroepsrecht zou worden uitgehold. De zending is na de eerste aanbieding ter beschikking gesteld op een afhaalpunt op zaterdag 15 juli 2017.

Verzoekster toont ook onvoldoende overtuigend aan waarom haar auditieve beperking haar verhindert om de zending op te halen in de post of bij het afhaalpunt.

De Raad stelt bovendien vast dat verzoekster bij e-mail van 20 juli 2017 meldt dat zij de brief is gaan ophalen bij de post (stuk 2B). In voorkomend geval had zij nog 4 dagen om tijdig een beroepschrift in te dienen.

Het beroep is onontvankelijk.

Ter zitting wordt door verwerende partij en verzoekster bij monde van haar raadsman afgesproken dat er onverwijld via e-mail zal gecommuniceerd worden over de data en modaliteiten van de nieuwe examenkans die aan verzoekster geboden wordt en dat conform de interne beroepsbeslissing een neutrale persoon zal aanwezig zijn.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 6 september 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint,

kamervoorzitter

---

¹ Via de barcode (010541288500452621110018774643) zoals aangeduid op het bewijs van aangetekende zending van de interne beroepsbeslissing (stuk 6 van verwerende partij), blijkt uit de site van bpost dat de betreffende zending op 14 juli 2017 eerst bij verzoekster thuis werd aangeboden. Dit blijkt ook uit bijlage 2B van verzoekster.

² Zie ook R.v.Stvb. 22 februari 2017, nr. 3.550 in de zaak 2017/031.

Jan Geens	bijzitter
Piet Versweyvelt	bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Freya Gheysen

Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.756 van 11 september 2017 in de zaak 2017/236

In zake: Kanpitcha SUTHIPHASIN
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Marc Van Bosch
kantoor houdend te 3540 Herk-de-Stad
Diestsesteenweg 60
Bij wie woonplaats wordt gekozen

Tegen: ARTESIS PLANTIJN HOGESCHOOL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Wim Van Caeneghem
kantoor houdend te 2000 Antwerpen
Vrijheidstraat 32, bus 16
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 25 juli 2017, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbepaling waarbij aan de verzoekende partij een score van 9 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel “Typografie 1” en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 14 juli 2017 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 30 augustus 2017.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Marc Van Bosch, die verschijnt voor de verzoekende partij, en advocaat Stevie Van Houdenrogge en mevrouw Livia Moreau, die verschijnen voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2016-2017 ingeschreven in de opleiding “Bachelor in de beeldende kunsten: grafisch ontwerp”.

Voor het opleidingsonderdeel “Typografie 1” bekommt verzoekende partij een examencijfer van 9/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 5 juli 2017 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 14 juli 2017 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepscommissie verwijst vooreerst naar het besluit van de definitieve jury, die het werk van de student heeft beoordeeld, en naar de ECTS-fiche. Ze benadrukt dat de studente tijdens het academiejaar verschillende keren afwezig bleef, wat zij in haar verzoekschrift bevestigt. Daarom werd – zowel tijdens het academiejaar als naar aanleiding van de beide jurymomenten – aan de studente de feedback gegeven dat zij onvoldoende *actief* deelnam aan de lessen en activiteiten. Zij werd doorheen het semester ook aangemoedigd om verder te werken en meer energie in de opdrachten te steken. De interne beroepscommissie wijst erop dat aanmoediging niet hetzelfde is als ‘een goedkeuring’ geven.

De interne beroepscommissie merkt op dat de periode waarbinnen een specifieke opdracht loopt, gebruikt moet worden om meerdere ideeën te bedenken en uit te testen. Ze wijst erop dat grafisch onderzoek een belangrijk aspect is van het atelier, en de student wordt vooral in dit onderzoek begeleid en permanent geëvalueerd. De interne beroepscommissie benadrukt dat de studente zelf verantwoordelijk is voor haar eindresultaten, doch zij geeft in haar verzoekschrift zelf aan geen ontwerpen te hebben getoond na het bespreken van haar eerste ideeën. Ze stipt aan dat ook tijdens de feedbackmomenten werd toegelicht dat de studente er onvoldoende in slaagt om van haar ideeën en concepten een geschikte (typo)grafische vormgeving te maken. Daarnaast was de laatste opdracht, naast een onverzorgde afwerking, een te weinig relevant antwoord op de complexe vraagstellingen van de initiële opdracht.

Verder stelt de interne beroepscommissie dat de vormgeving van de dummy onvoldoende besproken is geweest met de docent, en dat door de student voorafgaandelijk enkel abstracte ideeën werden voorgelegd. Hierover werden tijdens de feedbackmomenten positieve elementen benadrukt, maar er werd ook duidelijk aangegeven dat op deze ideeën verder moest worden gewerkt. De verfijning van het concept, de (typo)grafische uitwerking en afwerking bleven uiteindelijk te afwezig, waardoor het eindresultaat als onvoldoende werd geëvalueerd.

De interne beroepscommissie wijst er ten slotte op dat – overeenkomstig de ECTS-fiches – zowel de permanente evaluaties en toon/controlemomenten tijdens het academiejaar, als de eerste richtinggevende jury aan het einde van het eerste semester en de definitieve jury aan het einde van het tweede semester bij de beoordeling in overweging werden genomen.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 18 juli 2017 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 25 juli 2017 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

A. Tijdigheid van het beroep

Standpunt van partijen

Verwerende partij merkt op dat de beslissing van de interne beroepscommissie van 14 juli 2017 dateert. Conform artikel II.294, §1 van de Codex Hoger Onderwijs dient het beroep van de studente te worden verzonden bij ter post aangetekende brief, uiterlijk de zevende dag na de dag van de kennisgeving van deze beslissing. Verwerende partij stelt dat de beslissing van de interne beroepscommissie per aangetekend schrijven van 19 juli 2017 aan de studente werd verzonden, zodat de laatste nuttige dag voor het aantekenen van het beroep 26 juli 2017 was. Vermits het verzoekschrift gedateerd is op 25 juli 2017, maar bij de Raad pas geregistreerd werd op 27 juli 2017, is het beroep *prima facie* niet tijdig ingesteld.

In haar *wederantwoordnota* benadrukt verzoekende partij dat zij het beroep heeft ingesteld per aangetekend schrijven, dat op de post werd afgegeven op 25 juli 2017. Zij brengt een

bewijs van de posterijen bij waaruit blijkt dat het beroepsschrift op de post te Herk-de-Stad werd afgegeven op 25 juli 2017 om 12u25. Dit maakt het beroep buiten elke betwisting tijdig.

Beoordeling

De Raad stelt vast dat het dossier dat voorligt zowel de interne beroepsbeslissing van 14 juli 2017, samen met de begeleidende brief van 18 juli 2017, als het bewijs van aangetekende zending bevat. De Raad heeft op basis hiervan kunnen vaststellen dat de aangetekende zending op 19 juli 2017 werd verzonden en dat deze op 20 juli 2017 aan huis werd afgeleverd. De beroepstermijn van zeven kalenderdagen begint dus te lopen op 21 juli 2017. Dit is immers de dag die volgt op de kennisgeving (zijnde de eerste aanbieding van de aangetekende zending op het adres van de bestemming door de postdiensten, wat *in casu* gebeurde op 20 juli 2017) van de interne beroepsbeslissing. Het beroep bij de Raad dateert van 25 juli 2017 en werd dus tijdig ingesteld.

B. Voorwerp

De Raad onderzoekt, desnoods ambtshalve, de ontvankelijkheid van het beroep.

Verzoekster tekent beroep aan tegen de studievoortgangsbepaling waarbij aan de verzoekende partij een score van 9 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel “Typografie 1” (eerste bestreden beslissing) en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 14 juli 2017 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, maar ongegrond werd verklaard (tweede bestreden beslissing).

Uit artikel 22.7 van het onderwijs- en examenreglement (verder: OER) van verwerende partij blijkt dat de interne beroepsinstantie bevoegd is om, in voorkomend geval, de bestreden beslissing te herzien.

Dit betekent dat zij voor de beoordeling van de grond van de zaak in de plaats treedt van de examencommissie. In dat geval verdwijnt de beslissing van de examencommissie uit de rechtsorde, en kan zij niet meer het voorwerp uitmaken van een beroep bij de Raad.

Verzoeksters beroep wordt derhalve ambtshalve onontvankelijk verklaard in de mate dat het is gericht tegen de eerste bestreden beslissing.

Wel kan verzoekster onregelmatigheden die kleven aan deze beslissing, nog op ontvankelijke wijze aanvoeren tegen de beslissing op intern beroep.

Verwerende partij betwist verder niet de ontvankelijkheid van het beroep in zoverre het is gericht tegen de tweede bestreden beslissing (verder: de bestreden beslissing) en de Raad ziet evenmin redenen om zulks te doen.

Het beroep is in die mate ontvankelijk.

V. De middelen

A. Enig middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een enig middel beroept op de schending van het redelijkheidsbeginsel, het zorgvuldigheidsbeginsel, het motiveringsbeginsel en het gelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster verwijst vooreerst naar de ECTS-fiche en het besluit van de definitieve jury. Verzoekster betwist dat zij tijdens het academiejaar verschillende keren afwezig bleef en zij stelt dat zij niet de feedback heeft gekregen dat zij onvoldoende actief deelnam aan de lessen en de activiteiten. Zij benadrukt dat zij op de dagen dat het atelier “Typografie 1” werd gegeven wel degelijk aanwezig was en dat tijdens het academiejaar geen onwettige afwezigheden werden genoteerd.

Verzoekster stipt aan dat tijdens het eerste semester drie opdrachten werden gegeven en dat het de bedoeling was dat zij individueel tijdens de ateliers aan deze opdrachten werkte en op regelmatige tijdstippen feedback vroeg, wat zij ook heeft gedaan. Zij werd er op geen enkel moment op gewezen dat zij onvoldoende actief zou hebben deelgenomen aan de lessen en onvoldoende ontwerpen of ideeën zou hebben gegeven.

Verder merkt verzoekster op dat voor het tweede semester twee grote opdrachten werden gegeven, die zij op een behoorlijke manier heeft afgewerkt. Volgens haar werd nooit gesteld

dat er te weinig aandacht zou zijn gegeven aan de ontwikkeling van een artistiek, typografisch en constructueel onderzoek. Het door haar ingediende werk werd zelfs beoordeeld als zeer origineel. Verzoekster stipt aan dat deze dummy achteraf werd beoordeeld als onverzorgd afgewerkt, terwijl hier tijdens het academiejaar geen enkele opmerking over werd gemaakt.

Verzoekster wijst er ten slotte op dat zij de voortdurende aanmoedigingen, niet alleen het achterwege blijven van negatieve opmerkingen, maar zelfs het ontvangen van voortdurende positieve feedback niet anders kan interpreteren als zijnde een goedkeuring van de aangebrachte ideeën en uitwerkingen. Volgens haar blijkt bovendien nergens uit dat de laatste opdracht een te weinig relevant antwoord was op de complexe vraagstellingen van de initiële opdracht. Zij stelt ook dat op geen enkele manier kan worden aangetoond dat zij de vormgeving van haar dummy onvoldoende met de docent zou hebben besproken. De door haar voorgelegde ideeën waren overigens absoluut niet louter abstract, maar een aanzet tot het uitwerken van de opdracht.

Verzoekster haalt ten slotte aan dat de ECTS-fiche op geen enkele manier een frequentie voorziet met betrekking tot het beoordelen en appreciëren van opdrachten. Zij stelt ook dat andere studenten die met precies dezelfde frequentie en op dezelfde tijdstippen aanwezig waren en zelfs minder feedback vroegen aan de docent geen kritiek kregen op hun inzet en aanwezigheid en wel geslaagd waren.

In haar *antwoordnota* verduidelijkt verwerende partij dat verzoekster voor het opleidingsonderdeel een aantal praktische opdrachten moet vervullen, waarvoor zij individueel begeleid, beoordeeld en geëvalueerd wordt in het atelier. Hierdoor is deelname aan de lessen en participatie in het atelier noodzakelijk. Verwerende partij verwijst naar de ECTS-fiche en merkt op dat verzoekster niet aanwezig was tijdens alle lessen in het atelier, wat zij ook in haar intern beroepsschrift vermeldt. Volgens verwerende partij werd daarom aan verzoekende partij, zowel tijdens het academiejaar als naar aanleiding van de beide jurymomenten, de feedback gegeven dat zij onvoldoende actief deelnam aan de lessen en activiteiten.

Verwerende partij benadrukt dat verzoekster zelf verantwoordelijk is voor haar eindresultaten en dat zij onvoldoende gebruik heeft gemaakt van de voorziene begeleiding. Verwerende partij stelt dat tijdens de feedbackmomenten reeds werd toegelicht dat verzoekster er

onvoldoende in slaagt om van haar ideeën en concepten een geschikte (typo)grafische vormgeving te maken. Zij toonde relevante vertrekpunten, maar toonde geen afgewerkte en verfijnde ontwerpen tijdens de definitieve jury, alsook niet tijdens het ontwerpproces.

Verder stelt verwerende partij dat – naast een onverzorgde afwerking – de laatste opdracht vooral een te weinig relevant antwoord was op de complexe vraagstellingen van de initiële opdracht. Bovendien werd de vormgeving van de dummy onvoldoende met de docent besproken. Verwerende partij merkt op dat tijdens de feedbackmomenten inderdaad positieve elementen werden benadrukt, maar er werd ook duidelijk aangegeven dat verzoekster nog verder moest werken op deze ideeën.

Verwerende partij stelt ten slotte vast dat verzoekster tijdens het academiejaar nooit problemen (eventueel omwille van onvoldoende kennis van de Nederlandse taal) heeft gemeld, noch heeft zij opgeworpen dat zij onvoldoende begeleid zou zijn geweest. Zij was bovendien niet aanwezig op het officiële feedbackmoment d.d. 30 juni 2017, dat specifiek werd ingericht na de examenjury.

In haar *wederantwoordnota* stipt verzoekster aan dat het regelmatig gebeurde dat de leerkracht te laat aankwam en/of vroeger vertrok. Ze benadrukt dat op geen enkel moment een aanwezigheidscontrole van de studenten werd uitgevoerd. Volgens haar was ze steeds aanwezig wanneer nieuwe opdrachten werden besproken. Ze stelt ook dat er aan de studenten werd gezegd dat het niet nodig was dat men steeds heel de tijd aanwezig was. Volgens haar waren de tijdstippen waarop de verschillende opleidingsonderdelen geprogrammeerd werden eerder bedoeld om de leerkracht te ontmoeten en feedback te krijgen. Verzoekster merkt op dat er op geen enkel ogenblik negatieve kritiek werd gegeven op de aanpak of uitwerking van een bepaald project. Aan het eind van het eerste semester was er ook geen schriftelijke beoordeling en er werden geen quoterings gegeven per opdracht.

Verder stelt verzoekster dat zij helemaal niet in haar intern beroepsschrift heeft erkend dat zij regelmatig ongerechtvaardigd afwezig was in de les. Zij citeert hiervoor uit de tekst van het intern beroep. Verzoekster leest daarnaast in de ECTS-fiche dat de beoordeling door permanente evaluatie gebeurt, wat inhoudt dat er gedurende het jaar voortdurend beoordeeld, bijgestuurd en begeleid moet worden. Volgens haar is er in het dossier geen spoor te vinden van enige negatieve beoordeling in de loop van het jaar, maar staat wel vast dat de in te

leveren opdrachten werden beoordeeld en goedgekeurd vooraleer deze periodisch definitief werden ingeleverd. Ze stelt dat uit het dossier blijkt dat er in de loop van het jaar verschillende zeer duidelijk in tijd omliggende opdrachten waren, met telkens een deadline, en dat zij in deze tijdspanne regelmatig haar werk liet beoordelen alsook een fiat kreeg om een definitieve versie in te leveren.

Waar de interne beroepscommissie erop wijst dat ‘aanmoediging’ niet hetzelfde is als ‘een goedkeuring geven’, merkt verzoekster tenslotte op dat permanente evaluatie precies inhoudt dat men ook beoordeeld moet worden.

Beoordeling

Verzoekende partij is niet akkoord met de examenbeslissing waarbij zij een score van 9/20 behaalt op het opleidingsonderdeel “Typografie 1” (4 stp.). Zij begrijpt niet waarom zij een onvoldoende cijfer heeft verdiend. Concreet betreft haar grief het feit dat de motivering van de eindjury (herbevestigd door de interne beroepsinstantie), op grond waarvan zij tot een besluit is gekomen, niet voldoende onderbouwd is door de feiten gezien zij (1) in voldoende mate aanwezig was en actief was tijdens de lessen, (2) via de permanente evaluatie en de feedback tijdens het academiejaar er niet op gewezen is dat haar werk niet aan de vereiste doelstellingen voldoet en (3) haar werk wel degelijk op een behoorlijke manier heeft afgewerkt.

De Raad wenst vooreerst de contouren van zijn appreciatiebevoegdheid *in casu* nader te duiden. Voorliggend beroep heeft betrekking op een opleidingsonderdeel dat een praktische uitvoering van een artistiek werkstuk betreft en dat via een permanente evaluatie wordt beoordeeld. Vooreerst moet de Raad benadrukken dat hij zijn appreciatie over de prestaties van verzoekende partij niet in de plaats mag stellen van de bevoegde instanties van verwerende partij. De Raad mag enkel nagaan of de beslissing op een wettige wijze tot stand is gekomen en of de bevoegde instanties, binnen de grenzen van hun beoordelingsbevoegdheid, niet kennelijk onredelijk hebben gehandeld.

De Raad heeft er begrip voor dat artistieke prestaties omwille van de aard ervan moeilijker objectiveerbaar zijn dan andere prestaties, wat niet betekent dat een zuiver subjectieve beoordeling aanvaardbaar is. Zoals elke examenbeslissing, dient het onderliggend dossier de beslissing op voldoende wijze te onderbouwen, zodat kan worden nagegaan of de beoordeling

op een correcte wijze tot stand is gekomen en de toets van de redelijkheid kan doorstaan. Hiertoe is het vooreerst belangrijk dat er een duidelijke ECTS-fiche wordt opgesteld en dat deze correct wordt opgevolgd. In het kader van een permanente evaluatie is het ook aangewezen om duidelijke richtlijnen te hanteren over welke informatie moet worden bijgehouden en waarover tijdig moet worden gecommuniceerd naar de student toe, zodat deze gedurende het academiejaar weet waar hij aan toe is en op gepaste wijze kan remediëren. ‘Permanent evalueren’ houdt in dat de student tijdens het academiejaar een duidelijk zicht moet krijgen op de competenties welke hij nog onvoldoende heeft gerealiseerd. De communicatie hierover kan in functie van een bepaalde leeromgeving eerder mondeling gebeuren, maar omwille van de transparantie vereist dit daarnaast ook een – eventueel beperkte maar wel duidelijke – schriftelijke neerslag.

Het opvolgen van een artistiek werkstuk gebeurt in een andere leeromgeving dan bv. een stage in het onderwijs, waar gewerkt wordt met gedetailleerde feedback- en evaluatieformulieren en reflectieverslagen tijdens de stageperiode. Permanente evaluatie in deze context impliceert niet dat elke te evalueren activiteit van het begin tot het einde moet worden beoordeeld met een concreet cijfer of aan de hand van een code met een neergeschreven commentaar. Belangrijk is wel dat er voor elke relevante activiteit voldoende informatie beschikbaar is om een betrouwbaar beeld te krijgen van het geheel van de prestaties van de student. Zo niet zal de student die naderhand een beoordeling krijgt deze niet begrijpen en kan de verantwoordelijke eindjury ook niet met kennis van zaken over het geheel van het proces oordelen. Het is binnen dit appreciatiekader dat de Raad voorliggend dossier zal toetsen.

Bij dit onderzoek komt de Raad tot de volgende concrete vaststellingen en overwegingen:

(1) De ECTS-fiche van het betreffende opleidingsonderdeel bepaalt wat organisatie betreft (zie stuk 5 van verwerende partij):

“Praktische opdrachten in samenwerking met fotografie, typografie en illustratie

Onderwijs via hoorcolleges, practicum, artistiek atelier, workshops, studiebezoek, consult, zelfstudie.

De student wordt in het atelier individueel begeleid, beoordeeld en geëvalueerd, dit betekent dat deelname aan de lessen en participatie in het atelier noodzakelijk is. In het geval je gewettigd afwezig bent, breng je zo spoedig mogelijk een attest binnen op het secretariaat. Ongewettigde afwezigheden kunnen je studievoortgang in het gedrang brengen.”.

De Raad stelt vast dat elke student *in casu* individueel begeleid en geëvalueerd wordt op permanente basis. Bovendien wordt bijzondere aandacht besteed aan de aanwezigheid van studenten tijdens het atelier.

Wat de toetsing betreft, wordt als volgt bepaald:

“Permanente evaluatie en toon/controlemomenten tijdens het academiejaar

Semester 1: eerste richtinggevende jury na afsluit van semester 1

Semester 2: definitieve jury na afsluit van semester 2”

(2) Verzoekende partij werd als niet geslaagd verklaard op basis van volgende motivering (zie stukken 3 en 10 van verwerende partij):

“Waii neemt onvoldoende actief deel aan de lessen en activiteiten. Het werkvolume is hierdoor te laag. De essentie van de opdrachten ontgaat haar waardoor haar resultaten vaak naast de kwestie zijn. Waii toont te weinig een zelfstandige houding in het zoeken van gepaste concepten en ontwerpen. Waii zet in op een vormelijke uitwerking en te weinig op het ontwikkelen van een artistiek, typografisch en conceptueel onderzoek. Waii dient haar werk nog zorgvuldiger te leren toelichten. Dummy werd onverzorgd afgewerkt en bevat te weinig een geschikt (typografisch) antwoord op de opdracht.”

De interne beroepsbeslissing stelt duidelijk dat – conform de ECTS-fiche – zowel de permanente evaluaties en toon/controlemomenten tijdens het academiejaar, als de eerste richtinggevende jury na afsluit van semester 1 en de definitieve jury na afsluit van semester 2 in overweging werden genomen. Hieruit leidt de Raad af dat in de eindbeoordeling rekening wordt gehouden met een evaluatie van het continue proces, waarbij bijzondere aandacht gaat naar aanwezigheid van de student, enerzijds en het eindproduct anderzijds.

(3) Wat de permanente evaluatie tijdens het academiejaar betreft, stelt de Raad vast dat uit het neergelegde dossier niet blijkt welk cijfer op de tussentijdse evaluatie na het eerste semester – zoals vermeld in de ECTS-fiche – door de tussentijdse jury aan verzoekster is toegekend. Uit het dossier blijkt evenmin enige inhoudelijke neerslag van deze evaluatie. De Raad vindt in het dossier enkel de door verzoekende partij ingeleverde opdrachten van semester 1 (zie stuk 8 van verwerende partij).

(4) Verder vindt de Raad in het dossier geen schriftelijke neerslag van een beoordeling of commentaar wat overige toon/controlemomenten tijdens het academiejaar betreft. In het dossier zijn ook van de zijde van verzoekende partij geen reflecties of schriftelijke reacties op instructies of commentaar vanwege de individuele begeleiding opgenomen. Er is evenmin enige communicatie via e-mail tussen verzoekende partij en de begeleidende docenten tijdens het academiejaar terug te vinden in het dossier. Uit het dossier blijkt – en ter zitting wordt door verwerende partij benadrukt – dat de feedback aan verzoekende partij steeds mondeling is gebeurd en dat verzoekende partij duidelijk is gewezen op de tekortkomingen. Verzoekende partij weerlegt dit en stelt dat zij steeds positieve signalen heeft gekregen. Verzoekende partij staft deze bewering niet.

(5) De Raad leest in het juryverslag van de eindjury (zie stuk 10 van verwerende partij) in algemene bewoordingen een schriftelijke evaluatie zoals deze hoger geciteerd uit de beslissing van de interne beroepsinstantie. De Raad stelt vast dat deze algemene motivering verder niet concreet naar het eindproduct van verzoekende partij, dat zij tijdens het tweede semester heeft ingediend, toe wordt geduid (zie stuk 9 van verwerende partij).

(6) Wat de deelname aan de lessen en participatie in het atelier betreft, die conform de ECTS-fiche een rol kunnen spelen bij de beoordeling, stelt de Raad ook vast dat geen aanwezigheidslijst wordt bijgehouden. Verzoekende partij stelt dat zij wel degelijk aanwezig was op de dagen dat het atelier “Typografie 1” werd gegeven en dat haar aanwezigheid vergelijkbaar is met andere studenten die wel geslaagd zijn. Verwerende partij stelt ter zitting dat een dergelijke lijst niet wordt bijgehouden, maar dat door de verantwoordelijke begeleiders is vastgesteld dat verzoekende partij onvoldoende actief heeft deelgenomen aan de lessen en activiteiten. Ook van deze beweringen van verzoekende partij en verwerende partij is er geen schriftelijke staving in het dossier opgenomen.

De Raad is van oordeel dat, binnen de hoger aangegeven appreciatiecontext en de vaststellingen die uit het voorgelegd dossier blijken, de interne beroepsbeslissing niet afdoende materieel gemotiveerd is.

Het middel is gegrond in de aangeven mate.

De overige middelonderdelen dienen niet verder te worden onderzocht, gezien ze niet tot een ruimere vernietiging kunnen leiden.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepsinstantie van 14 juli 2017.

2. De bevoegde instantie van verwerende partij neemt een nieuwe beslissing, rekening houdend met de overwegingen in dit arrest, uiterlijk op 19 september 2017.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 11 september 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint   kamervoorzitter

Jan Geens   bijzitter

Piet Versweyvelt   bijzitter

bijgestaan door

Freya Gheysen   secretaris

De secretaris

De voorzitter

Freya Gheysen

Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.757 van 11 september 2017 in de zaak 2017/237

In zake: Sakdisin SUTHIPHASIN
                  bijgestaan en vertegenwoordigd door
                  advocaat Marc Van Bosch
                  kantoor houdend te 3540 Herk-de-Stad
                  Diestsesteenweg 60
                  Bij wie woonplaats wordt gekozen

Tegen: ARTESIS PLANTIJN HOGESCHOOL
                  bijgestaan en vertegenwoordigd door
                  advocaat Wim Van Caeneghem
                  kantoor houdend te 2000 Antwerpen
                  Vrijheidstraat 32, bus 16
                  Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 25 juli 2017, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbepaling waarbij aan de verzoekende partij een score van 8 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel “Typografie 1” en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 14 juli 2017 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 30 augustus 2017.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Marc Van Bosch, die verschijnt voor de verzoekende partij, en advocaat Stevie Van Houdenrogge en mevrouw Livia Moreau, die verschijnen voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2016-2017 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in de beeldende kunsten: grafisch ontwerp’.

Voor het opleidingsonderdeel “Typografie 1” bekomt verzoekende partij een examencijfer van 8/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 5 juli 2017 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 5 juli 2017 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepscommissie verwijst vooreerst naar het besluit van de definitieve jury, die het werk van de student heeft beoordeeld, en naar de ECTS-fiche. Ze benadrukt dat de student tijdens het academiejaar verschillende keren afwezig bleef, wat hij in zijn verzoekschrift bevestigt. De interne beroepscommissie verduidelijkt dat uit het dossier blijkt dat het atelier Typografie tijdens het voorbije academiejaar twee keer per week werd gegeven en dat er bij aanvang belangrijke mededelingen en mondelinge toelichtingen bij de opdracht werden gegeven. Volgens haar werden deze essentiële ateliermomenten telkens vooraf mondeling, alsook schriftelijk online, aangekondigd. De interne beroepscommissie wijst erop dat de student deze momenten regelmatig miste door niet tijdig aanwezig te zijn in het atelier. Vermits de docent reeds een uitgebreide klassikale toelichting en presentatie van de opdracht had gedaan, werd de student later op de dag verwezen naar de opdracht-fiche, die aan elke student werd bezorgd.

Verder stelt de interne beroepscommissie vast dat uit de beoordelingen in het dossier blijkt dat de student er onvoldoende in slaagt om geslaagde letter- en tekstcomposities te maken en die vervolgens te verfijnen. Daarnaast verloopt de vertaling van concept naar (typo)grafisch ontwerp moeizaam en wordt dit niet genoeg uitgewerkt. De begrippen ‘leesbaarheid’, ‘tempo’, ‘hiërarchie’ en ‘architectuur van het medium’ werden bovendien onvoldoende onderzocht.

De interne beroepscommissie benadrukt vervolgens dat het atelier niet werkt op basis van goedkeuringen, wat ook door de docent aan de student werd uitgelegd. Ze stelt dat de periode waarbinnen een specifieke opdracht loopt, gebruikt moet worden om meerdere ideeën te bedenken en uit te testen. Ze wijst er ook op dat grafisch onderzoek een belangrijk aspect is van het atelier en dat de student vooral hierin wordt begeleid en permanent geëvalueerd, waarbij van de studenten wordt verwacht dat zij tenminste één keer per week inzicht geven in hun ontwerpproces. De interne beroepscommissie benadrukt dat de student zijn ontwerp slechts een minimaal aantal keer is komen bespreken en dat door hem onvoldoende concrete ontwerpen werden getoond. Volgens haar mag de aanmoediging om op de getoonde ontwerpen verder te werken niet geïnterpreteerd worden als een goedkeuring, maar wel als een motivatie om het werk verder te zetten en de ideeën te visualiseren. Deze motivatie is overigens geen garantie op een geslaagde jury.

De interne beroepscommissie wijst er ten slotte op dat de student zelf verantwoordelijk is voor zijn eindresultaten en dat hij zelf aangeeft geen ontwerpen te hebben getoond na het bespreken van zijn eerste ideeën. Volgens haar werden ook – overeenkomstig de ECTS-fiches – zowel de permanente evaluaties en toon/controlemomenten tijdens het academiejaar, als de eerste richtinggevende jury aan het einde van het eerste semester en de definitieve jury aan het einde van het tweede semester in overweging genomen.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 19 juli 2017 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 25 juli 2017 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

A. Tijdigheid van het beroep

Standpunt van partijen

Verwerende partij merkt op dat de beslissing van de interne beroepscommissie van 14 juli 2017 dateert. Conform artikel II.294, §1 van de Codex Hoger Onderwijs dient het beroep van de student te worden verzonden bij ter post aangetekende brief, uiterlijk de zevende dag na de dag van de kennisgeving van deze beslissing. Verwerende partij stelt dat de beslissing van de interne beroepscommissie per aangetekend schrijven van 19 juli 2017 aan de student werd verzonden, zodat de laatste nuttige dag voor het aantekenen van het beroep 26 juli 2017 was. Vermits het verzoekschrift gedateerd is op 25 juli 2017, maar bij de Raad pas geregistreerd werd op 27 juli 2017, is het beroep *prima facie* niet tijdig ingesteld.

In zijn *wederantwoordnota* benadrukt verzoeker dat hij het beroep heeft ingesteld per aangetekend schrijven, dat op de post werd afgegeven op 25 juli 2017. Hij brengt een bewijs van de posterijen bij waaruit blijkt dat het beroepsschrift op de post te Herk-de-Stad werd afgegeven op 25 juli 2017 om 12u25. Dit maakt het beroep buiten elke betwisting tijdig.

Beoordeling

De Raad stelt vast dat het dossier dat voorligt zowel de interne beroepsbeslissing van 14 juli 2017 als het bewijs van aangetekende zending bevat. De Raad heeft op basis hiervan kunnen vaststellen dat de aangetekende zending op 19 juli 2017 werd verzonden en dat deze op 20 juli 2017 aan huis werd afgeleverd. De beroepstermijn van zeven kalenderdagen begint dus te lopen op 21 juli 2017. Dit is immers de dag die volgt op de kennisgeving (zijnde de eerste aanbieding van de aangetekende zending op het adres van de bestemming door de postdiensten, wat *in casu* gebeurde op 20 juli 2017) van de interne beroepsbeslissing. Het beroep bij de Raad dateert van 25 juli 2017 en werd dus tijdig ingesteld.

B. Voorwerp

De Raad onderzoekt, desnoods ambtshalve, de ontvankelijkheid van het beroep.

Verzoeker tekent beroep aan tegen de studievoortgangsbepaling waarbij aan de verzoekende partij een score van 8 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel “Typografie 1” (eerste bestreden beslissing) en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 14 juli 2017

waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, maar ongegrond werd verklaard (tweede bestreden beslissing).

Uit artikel 22.7 van het onderwijs- en examenreglement (verder: OER) van verwerende partij blijkt dat de interne beroepsinstantie bevoegd is om, in voorkomend geval, de bestreden beslissing te herzien.

Dit betekent dat zij voor de beoordeling van de grond van de zaak in de plaats treedt van de examencommissie. In dat geval verdwijnt de beslissing van de examencommissie uit de rechtsorde, en kan zij niet meer het voorwerp uitmaken van een beroep bij de Raad.

Verzoekers beroep wordt derhalve ambtshalve onontvankelijk verklaard in de mate dat het is gericht tegen de eerste bestreden beslissing.

Wel kan verzoeker onregelmatigheden die kleven aan deze beslissing, nog op ontvankelijke wijze aanvoeren tegen de beslissing op intern beroep.

Verwerende partij betwist verder niet de ontvankelijkheid van het beroep in zoverre het is gericht tegen de tweede bestreden beslissing (verder: de bestreden beslissing) en de Raad ziet evenmin redenen om zulks te doen.

Het beroep is in die mate ontvankelijk.

A. Enig middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een enig middel beroept op de schending van het redelijkheidsbeginsel, het zorgvuldigheidsbeginsel, het motiveringsbeginsel en het gelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker verwijst vooreerst naar de ECTS-fiche en het besluit van de definitieve jury. Verzoeker betwist dat hij tijdens het academiejaar verschillende keren afwezig bleef en hij stelt dat hij niet de feedback heeft gekregen dat hij onvoldoende actief deelnam aan de lessen en de activiteiten. Hij benadrukt dat hij op de dagen dat het atelier “Typografie 1” werd

gegeven wel degelijk aanwezig was en dat tijdens het academiejaar geen onwettige afwezigheden werden genoteerd.

Verzoeker stipt aan dat tijdens het eerste semester drie opdrachten werden gegeven en dat het de bedoeling was dat hij individueel tijdens de ateliers aan deze opdrachten werkte en op regelmatige tijdstippen feedback vroeg, wat hij ook heeft gedaan. Hij werd er op geen enkel moment op gewezen dat hij onvoldoende actief zou hebben deelgenomen aan de lessen en onvoldoende ontwerpen of ideeën zou hebben gegeven.

Verder merkt verzoeker op dat voor het tweede semester twee grote opdrachten werden gegeven en dat de laatste opdracht wel degelijk op een behoorlijke manier was afgewerkt. Volgens hem werd nooit gesteld dat er te weinig aandacht zou zijn gegeven aan de ontwikkeling van een artistiek, typografisch en constructueel onderzoek.

Verzoeker wijst er vervolgens op dat hij de voortdurende aanmoedigingen niet anders kan interpreteren als zijnde een goedkeuring van de aangebrachte ideeën en uitwerkingen. Hij merkt op dat het atelier twee voormiddagen per week werd gegeven, terwijl op datzelfde tijdstip nog andere lessen van het eerste jaar doorgingen. Volgens hem betroffen deze ateliers open sessies, waarbij nooit aan de studenten werd gezegd dat zij stipt op een bepaald beginuur aanwezig dienden te zijn. Het was immers de bedoeling dat deze ateliers werden gebruikt om aan de individueel opdrachten te werken en regelmatig feedback te vragen aan de docenten. Verzoeker stelt dat deze docenten bovendien ook niet steeds permanent aanwezig waren op de uren van de ateliers. Hij stelt ook dat op geen enkele manier kan worden aangetoond dat hij de vormgeving onvoldoende met de docent zou hebben besproken. De door hem voorgelegde ideeën waren overigens absoluut niet louter abstract, maar een aanzet tot het uitwerken van de opdracht.

Verzoeker stelt ook dat er geheel ten onrechte wordt gesteld dat hij niet tijdig aanwezig was op de ateliers. Hij benadrukt dat het gaat om een open atelier, waarbij er nooit op aanwezigheid werd gecontroleerd. Verzoeker verduidelijkt dat de studenten voor het vak typografie 2-3 opdrachten per semester kregen. Hij wijst erop dat de briefing van alle opdrachten, de besprekingen voordat de concepten en uitwerkingen zijn goedgekeurd voor het definitieve resultaat, de deadlines, alle workshops en de essentiële ateliermomenten die vooraf werden aangekondigd, door hem correct werden gevolgd en nageleefd. Verzoeker stelt dat de

periode van elke opdracht één à twee maanden betrof en dat deze periode gebruikt moet worden om meerdere ideeën te bedenken en uit te testen, wat hij ook heeft gedaan. Hij beschikt overigens nog steeds over zijn voorontwerpen/ideeën van elke opdracht.

Verzoeker wijst erop dat hij nooit negatieve commentaar heeft gekregen over zijn werken doorheen het jaar. De definitieve jury moet ook over het hele jaar oordelen, maar heeft dit niet gedaan. Volgens hem werd nooit eerder gezegd dat het werkvolume te laag zou zijn geweest. Hij kreeg zelfs goede reacties tijdens de besprekingen. Verzoeker stipt nog aan dat er tijdens het eerste semester ook geen officiële feedback op papier werd gegeven, zodat hij nooit op de hoogte was over de zogenaamde slechte kwaliteit van zijn werken. Verzoeker haalt ten slotte aan dat de ECTS-fiche op geen enkele manier een frequentie voorziet met betrekking tot het beoordelen en appreciëren van opdrachten.

In haar *antwoordnota* verduidelijkt verwerende partij dat verzoeker voor het opleidingsonderdeel een aantal praktische opdrachten moet vervullen, waarvoor hij individueel begeleid, beoordeeld en geëvalueerd wordt in het atelier. Hierdoor is deelname aan de lessen en participatie in het atelier noodzakelijk. Verwerende partij verwijst naar de ECTS-fiche en merkt op dat verzoeker regelmatig belangrijke momenten miste door niet tijdig in het atelier aanwezig te zijn, wat hij ook zelf in zijn verzoekschrift aangeeft. Zij stelt dat, vermits de docente bij aanvang van het atelier reeds een uitgebreide klassikale toelichting en presentatie van de opdracht had gedaan, verzoeker later op de dag werd verwezen naar de opdracht-fiche, die ook aan de studenten werd bezorgd.

Verwerende partij merkt verder op dat uit de beoordelingen in het dossier blijkt dat verzoeker er onvoldoende in slaagt om geslaagde letter- en tekstcomposities te maken en die vervolgens te verfijnen. Ze stelt dat de vertaling van concept naar (typo)grafisch ontwerp moeizaam verloopt bij verzoeker en dat dit niet genoeg wordt uitgewerkt. De begrippen ‘leesbaarheid’, ‘tempo’, ‘hiërarchie’ en ‘architectuur van het medium’ werden bovendien onvoldoende onderzocht. Volgens verwerende partij heeft de interne beroepscommissie er ook terecht op gewezen dat aanmoediging niet hetzelfde is als ‘een goedkeuring’ geven.

Verwerende partij benadrukt verder dat de periode waarbinnen een specifieke opdracht loopt, gebruikt moet worden om meerdere ideeën te bedenken en uit te testen. Grafisch onderzoek is een belangrijk aspect van het atelier, en verzoeker wordt vooral in dit onderzoek begeleid en

permanent geëvalueerd. Verwerende partij merkt op dat hierbij van de studenten wordt verwacht dat zij tenminste één keer per week inzicht geven in het ontwerpproces. Ze wijst erop dat verzoeker zelf verantwoordelijk is voor zijn eindresultaten en dat hij onvoldoende gebruik heeft gemaakt van de voorziene begeleiding.

Verwerende partij stelt ten slotte vast dat verzoeker tijdens het academiejaar nooit problemen (eventueel omwille van onvoldoende kennis van de Nederlandse taal) heeft gemeld, noch heeft hij opgeworpen dat hij onvoldoende begeleid zou zijn geweest. Hij was bovendien niet aanwezig op het officiële feedbackmoment d.d. 30 juni 2017, dat specifiek werd ingericht na de examenjury.

In zijn *wederantwoordnota* stipt verzoeker aan dat het regelmatig gebeurde dat de leerkracht te laat aankwam en/of vroeger vertrok. Hij benadrukt dat op geen enkel moment een aanwezigheidscontrole van de studenten werd uitgevoerd. Volgens hem was hij steeds aanwezig wanneer nieuwe opdrachten werden besproken. Hij stelt ook dat er aan de studenten werd gezegd dat het niet nodig was dat men steeds heel de tijd aanwezig was. Volgens hem waren de tijdstippen waarop de verschillende opleidingsonderdelen geprogrammeerd werden eerder bedoeld om de leerkracht te ontmoeten en feedback te krijgen. Verzoeker merkt op dat er op geen enkel ogenblik negatieve kritiek werd gegeven op de aanpak of uitwerking van een bepaald project. Aan het eind van het eerste semester was er ook geen schriftelijke beoordeling en er werden geen quoterings gegeven per opdracht.

Verder stelt verzoeker dat hij helemaal niet in zijn intern beroepsschrift heeft bevestigd dat hij tijdens het academiejaar verschillende keren afwezig bleef. Hij benadrukt dat hij wel aanwezig was wanneer de opdrachten mondeling werden toegelicht, alsook tijdens acht workshops rond een specifiek onderwerp. Daar is hij éénmaal door overmacht te laat aangekomen.

Verzoeker leest daarnaast in de ECTS-fiche dat de beoordeling door permanente evaluatie gebeurt, wat inhoudt dat er gedurende het jaar voortdurend beoordeeld, bijgestuurd en begeleid moet worden. Volgens hem is er in het dossier geen spoor te vinden van enige negatieve beoordeling in de loop van het jaar, maar staat wel vast dat de in te leveren opdrachten werden beoordeeld en goedgekeurd vooraleer deze periodisch definitief werden ingeleverd. Hij stelt dat uit het dossier blijkt dat er in de loop van het jaar verschillende zeer

duidelijk in tijd omliggende opdrachten waren, met telkens een deadline, en dat hij in deze tijdspanne regelmatig zijn werk liet beoordelen alsook een fiat kreeg om een definitieve versie in te leveren.

Verzoeker merkt ten slotte op dat andere studenten die met precies dezelfde frequentie en op dezelfde tijdstippen aanwezig waren en zelfs minder feedback vroegen aan de docent, geen kritiek kregen op hun inzet en aanwezigheid en wel geslaagd waren.

Beoordeling

Verzoekende partij is niet akkoord met de examenbeslissing waarbij zij een score van 8/20 krijgt op het opleidingsonderdeel “Typografie 1” (4 stp.). Zij begrijpt niet waarom zij een onvoldoende cijfer heeft verdiend. Concreet betreft haar grief het feit dat de motivering van de eindjury (herbevestigd door de interne beroepsinstantie), op grond waarvan zij tot een besluit is gekomen, niet voldoende onderbouwd is door de feiten gezien zij (1) in voldoende mate aanwezig was en actief was tijdens de lessen, (2) via de permanente evaluatie en de feedback tijdens het academiejaar er niet op gewezen is dat haar werk niet aan de vereiste doelstellingen voldoet en (3) haar werk wel degelijk op een behoorlijke manier heeft afgewerkt.

De Raad wenst vooreerst de contouren van zijn appreciatiebevoegdheid *in casu* nader te duiden. Voorliggend beroep heeft betrekking op een opleidingsonderdeel dat een praktische uitvoering van een artistiek werkstuk betreft en dat via een permanente evaluatie wordt beoordeeld. Vooreerst moet de Raad benadrukken dat hij zijn appreciatie over de prestaties van verzoekende partij niet in de plaats mag stellen van de bevoegde instanties van verwerende partij. De Raad mag enkel nagaan of de beslissing op een wettige wijze tot stand is gekomen en of de bevoegde instanties, binnen de grenzen van hun beoordelingsbevoegdheid, niet kennelijk onredelijk hebben gehandeld.

De Raad heeft er begrip voor dat artistieke prestaties omwille van de aard ervan moeilijker objectiveerbaar zijn dan andere prestaties, wat niet betekent niet dat een zuiver subjectieve beoordeling aanvaardbaar is. Zoals elke examenbeslissing, dient het onderliggend dossier de beslissing op voldoende wijze te onderbouwen, zodat kan worden nagegaan of de beoordeling op een correcte wijze tot stand is gekomen en de toets van de redelijkheid kan doorstaan. Hiertoe is het vooreerst belangrijk dat er een duidelijke ECTS-fiche wordt opgesteld en dat

deze correct wordt opgevolgd. In het kader van een permanente evaluatie is het ook aangewezen om duidelijke richtlijnen te hanteren over welke informatie moet worden bijgehouden en waarover tijdig moet worden gecommuniceerd naar de student toe, zodat deze gedurende het academiejaar weet waar hij aan toe is en op gepaste wijze kan remediëren. ‘Permanent evalueren’ houdt in dat de student tijdens het academiejaar een duidelijk zicht moet krijgen op de competenties welke hij nog onvoldoende heeft gerealiseerd. De communicatie hierover kan in functie van een bepaalde leeromgeving eerder mondeling gebeuren, maar omwille van de transparantie vereist dit daarnaast ook een – eventueel beperkte maar wel duidelijke – schriftelijke neerslag.

Het opvolgen van een artistiek werkstuk gebeurt in een andere leeromgeving dan bv. een stage in het onderwijs, waar gewerkt wordt met gedetailleerde feedback- en evaluatieformulieren en reflectieverslagen tijdens de stageperiode. Permanente evaluatie in deze context impliceert niet dat elke te evalueren activiteit van het begin tot het einde moet worden beoordeeld met een concreet cijfer of aan de hand van een code met een neergeschreven commentaar. Belangrijk is wel dat er voor elke relevante activiteit voldoende informatie beschikbaar is om een betrouwbaar beeld te krijgen van het geheel van de prestaties van de student. Zo niet zal de student die naderhand een beoordeling krijgt deze niet begrijpen en kan de verantwoordelijke eindjury ook niet met kennis van zaken over het geheel van het proces oordelen. Het is binnen dit appreciatiekader dat de Raad voorliggend dossier zal toetsen.

Bij dit onderzoek komt de Raad tot de volgende concrete vaststellingen en overwegingen:

(1) De ECTS-fiche van het betreffende opleidingsonderdeel bepaalt wat organisatie betreft (zie stuk 5 van verwerende partij):

“Praktische opdrachten in samenwerking met fotografie, typografie en illustratie

Onderwijs via hoorcolleges, practicum, artistiek atelier, workshops, studiebezoek, consult, zelfstudie.

De student wordt in het atelier individueel begeleid, beoordeeld en geëvalueerd, dit betekent dat deelname aan de lessen en participatie in het atelier noodzakelijk is. In het geval je gewettigd afwezig bent, breng je zo spoedig mogelijk een attest binnen op het secretariaat. Ongewettigde afwezigheden kunnen je studievoortgang in het gedrang brengen.”.

De Raad stelt vast dat elke student *in casu* individueel begeleid en geëvalueerd wordt op permanente basis. Bovendien wordt bijzondere aandacht besteed aan de aanwezigheid van studenten tijdens het atelier.

Wat de toetsing betreft, wordt als volgt bepaald:

“Permanente evaluatie en toon/controlemomenten tijdens het academiejaar

Semester 1: eerste richtinggevende jury na afsluit van semester 1

Semester 2: definitieve jury na afsluit van semester 2”

(2) Verzoekende partij werd als niet geslaagd verklaard op basis van volgende motivering (zie stukken 3 en 10 van verwerende partij):

“Kong neemt niet voldoende actief deel aan de lessen en activiteiten, waardoor de nodige stappen binnen zijn ontwerpproces niet transparant genoeg zijn. Het werkvolume is niet voldoende. De essentie van de opdrachten ontgaat hem waardoor de resultaten vaak te veel naast de kwestie zijn. Hij toont te weinig een leergierige houding en reageert niet effectief op feedback. Kong kan zijn concepten soms nog zorgvuldiger leren toelichten.”

De interne beroepsbeslissing stelt duidelijk dat – conform de ECTS-fiche – zowel de permanente evaluaties en toon/controlemomenten tijdens het academiejaar, als de eerste richtinggevende jury na afsluit van semester 1 en de definitieve jury na afsluit van semester 2 in overweging werden genomen. Hieruit leidt de Raad af dat in de eindbeoordeling rekening wordt gehouden met een evaluatie van het continue proces, waarbij bijzondere aandacht gaat naar aanwezigheid van de student, enerzijds en het eindproduct anderzijds.

(3) Wat de permanente evaluatie tijdens het academiejaar betreft, stelt de Raad vast dat uit het neergelegde dossier niet blijkt welk cijfer op de tussentijdse evaluatie na het eerste semester – zoals vermeld in de ECTS-fiche – door de tussentijdse jury aan verzoeker is toegekend. Uit het dossier blijkt evenmin enige inhoudelijke neerslag van deze evaluatie. De Raad vindt in het dossier enkel de door verzoekende partij ingeleverde opdrachten van semester 1 (zie stuk 8 van verwerende partij).

(4) Verder vindt de Raad in het dossier geen schriftelijke neerslag van een beoordeling of commentaar wat overige toon/controlemomenten tijdens het academiejaar betreft. In het dossier zijn ook van de zijde van verzoekende partij geen reflecties of schriftelijke reacties op

instructies of commentaar vanwege de individuele begeleiding opgenomen. Er is evenmin enige communicatie via e-mail tussen verzoekende partij en de begeleidende docenten tijdens het academiejaar terug te vinden in het dossier. Uit het dossier blijkt – en ter zitting wordt door verwerende partij benadrukt – dat de feedback aan verzoekende partij steeds mondeling is gebeurd en dat verzoekende partij duidelijk is gewezen op de tekortkomingen. Verzoekende partij weerlegt dit en stelt dat zij steeds positieve signalen heeft gekregen. Verzoekende partij staft deze bewering niet.

(5) De Raad leest in het juryverslag van de eindjury (zie stuk 10 van verwerende partij) in algemene bewoordingen een schriftelijke evaluatie zoals deze hoger geciteerd uit de beslissing van de interne beroepsinstantie. De Raad stelt vast dat deze algemene motivering verder niet concreet naar het eindproduct van verzoekende partij, dat zij tijdens het tweede semester heeft ingediend, toe wordt geduid (zie stuk 9 van verwerende partij).

(6) Wat de deelname aan de lessen en participatie in het atelier betreft, die conform de ECTS-fiche een rol kunnen spelen bij de beoordeling, stelt de Raad ook vast dat geen aanwezigheidslijst wordt bijgehouden. Verzoekende partij stelt dat zij wel degelijk aanwezig was op de dagen dat het atelier “Typografie 1” werd gegeven en dat de ateliers open sessies zijn waarbij men niet stipt op het aanvangsuur aanwezig moet zijn. Verwerende partij stelt ter zitting dat een dergelijke lijst niet wordt bijgehouden, maar dat door de verantwoordelijke begeleiders is vastgesteld dat verzoekende partij onvoldoende actief heeft deelgenomen aan de lessen en activiteiten. Ook van deze beweringen van verzoekende partij en verwerende partij is er geen schriftelijke staving in het dossier opgenomen.

De Raad is van oordeel dat, binnen de hoger aangegeven appreciatiecontext en de vaststellingen die uit het voorgelegd dossier blijken, de interne beroepsbeslissing niet afdoende materieel gemotiveerd is.

Het middel is gegrond in de aangeven mate.

De overige middelonderdelen dienen niet verder te worden onderzocht, gezien ze niet tot een ruimere vernietiging kunnen leiden.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepsinstantie van 14 juli 2017.

2. De bevoegde instantie van verwerende partij neemt een nieuwe beslissing, rekening houdend met de overwegingen in dit arrest, uiterlijk op 19 september 2017.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 11 september 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint, kamervoorzitter

Jan Geens bijzitter

Piet Versweyvelt bijzitter

bijgestaan door

Freya Gheysen secretaris

De secretaris

De voorzitter

Freya Gheysen

Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.749 van 8 september 2017 in de zaak 2017/238

In zake: Naomi LEBOY
Woonplaats kiezend te 2500 Lier
Pastoriestraat 55

Tegen: ARTESIS PLANTIJN HOGESCHOOL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Wim Van Caeneghem
kantoor houdend te 2000 Antwerpen
Vrijheidstraat 32 bus 16
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 26 juli 2017, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 14 juli 2017 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk en ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 30 augustus 2017.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Stevie Van Houdenrogge (*loco* advocaat Wim Van Caeneghem) en mevrouw Livia Moreau, die verschijnen voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2016-2017 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in de beeldende kunsten – Grafisch Ontwerp’.

Voor het opleidingsonderdeel ‘Atelier Grafisch Ontwerp 1’ bekomt verzoekende partij een examencijfer van 9/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 6 juli 2017 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 14 juli 2017 werd het intern beroep ‘ontvankelijk en ongegrond’ verklaard.

De interne beroepsbeslissing stelde dat het rapport van verzoekster op de vooraf aangekondigde datum werd gepubliceerd, met name op 28 juni 2017. Verzoekster heeft diezelfde dag het rapport geraadpleegd. Op het rapport staat uitdrukkelijk de tekst van artikel 22.7 van het onderwijs- en examenreglement vermeld, met name dat de student een verzoek tot heroverweging van de studievoortgangsbeslissing dient in te stellen binnen een vervaltermijn van 7 kalenderdagen, die ingaat de dag na deze van de formele bekendmaking van de examenresultaten. De student dient het verzoek tot heroverweging van de studievoortgangsbeslissing te richten aan de algemeen directeur, de voorzitter van de interne beroepscommissie, schriftelijk, met redenen omkleed en met de overtuigingsstukken die de student nodig acht. De student geeft het verzoekschrift tegen ontvangstbewijs af aan het aanspreekpunt Interne beroepsprocedure, Lange Nieuwstraat 101, 2000 Antwerpen, op werkdagen tussen 9u en 16u. Indien de zevende kalenderdag van de beroepstermijn een zaterdag, zondag of wettelijke feestdag is, dan wordt de termijn verlengd tot de eerste daaropvolgende werkdag.

Verzoekster heeft slechts op datum van donderdag 6 juli 2017 om 10u35 haar verzoekschrift ingediend bij het aanspreekpunt interne beroepsprocedure. De laatst nuttige dag om intern beroep aan te tekenen was 5 juli 2017 en het beroep is aldus laattijdig ingediend.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 19 juli 2017 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 26 juli 2017 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid - Uitputting interne beroepsmogelijkheden

Verzoekende partij heeft het intern beroep ingesteld en uitgeput.

Of de interne beroepsinstantie dit beroep terecht als laattijdig heeft afgewezen, wordt hierna bij de grond van de zaak onderzocht.

V. De middelen

A. Eerste middel

Verwerende partij heeft bij beslissing van 14 juli 2017 het intern beroep afgewezen wegens laattijdigheid. De Raad dient na te gaan de beslissing van 14 juli 2017 terecht het intern beroep heeft afgewezen wegens laattijdigheid.

Standpunt van partijen

Verzoekster stelt dat de interne beroepsinstantie haar klacht ‘ontvankelijk en ongegrond’ heeft verklaard. Niettegenstaande men de klacht ontvankelijk verklaart, omvat de beslissing echter geen enkele behandeling ten gronde. Blijkbaar heeft de interne beroepsinstantie zich beperkt tot een onduidelijke omschrijving van een vermeende laattijdigheid vanwege verzoekster. Verzoekster stelt dat zij gebruik maakt van haar recht op beroep tegen een genomen *studievoortgangsbepaling* (en niet tegen een examenbeslissing, zoals men laat uitschijnen). Verzoekster stelt dat zij bezwaar heeft tegen de studievoortgangsbepaling gestoeld op de evaluatie van het opleidingsonderdeel ‘Atelier Grafisch Ontwerp’. Dit is een opleidingsonderdeel waarover geen examen wordt afgenomen. Het betreft dus een beoordeling op basis van de geleverde prestaties en doorgemaakte evolutie doorheen het academiejaar, alsook de door verzoekster afgeleverde werken. Deze ‘eindevaluatie’ kon verzoekster pas schriftelijk in ontvangst nemen op 30 juni 2017 (niettegenstaande het document gedateerd is op 30 mei 2017). Verzoekster stelt dat men verkeerdelijk termijnen begint te berekenen vanaf 28 juni 2017. Nochtans schrijft het reglement voor dat de termijn, ingeval van een andere studievoortgangsbepaling, ingaat op de dag na de kennisgeving van de genomen beslissing aan de student. De termijnen beginnen volgens verzoekster dus te lopen vanaf 30 juni 2017 omstreeks 11.00 uur (en niet vanaf 28 juni 2017 om 17.00 uur). Verzoekster merkt ook op dat de digitale publicatie van de examenresultaten slechts een *informele* bekendmaking betreft. Zelfs indien men vanaf dit tijdstip zou rekenen, loopt de geldige beroepstermijn pas af op 6 juli 2017 om 17.00 uur en niet om 00.00 uur, zoals men

laat uitschijnen. De argumenten van de interne beroepsinstantie aangaande deze termijnen en de vermeende laattijdigheid houden volgens verzoekster dan ook geen steek. Verzoekster merkt tevens op dat zij reeds op 21 juni 2017 een onderhoud had met mevrouw [D.M.], ombuds, nadat zij kennis had gekregen van de ‘voorlopige beoordelingsresultaten’. De ombuds maakte tijdens dit overleg haar voornemen bekend om een re-evaluatie te vragen aan de betrokken docenten. Niettegenstaande haar belofte heeft zij hierover aan verzoekster echter geen verder verslag uitgebracht. Op 29 juni 2017 kreeg verzoekster vervolgens de kans tot een gesprek met de docenten van de opleidingsonderdelen waarvoor zij niet geslaagd zou zijn. De positieve sfeer van dit gesprek staat in schril contrast met de inhoud van de geschreven ‘eindevaluatie’. Verzoekster stelt dat zij het document met deze eindevaluatie pas de dag nadien kon afhalen, op 30 juni 2017. De inhoud van dit document kan nergens anders geraadpleegd worden, zelfs niet via de ‘officiële’ communicatie- en werkplatformen van de onderwijsinstelling. Verzoekster merkt op dat er ook geen enkele feedback raadpleegbaar is, noch enige berichtgeving omtrent studievoortgang tijdens het gehele academiejaar.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat er een materiële vergissing in de beslissing van de interne beroepsinstantie geslopen is, in die zin dat het intern beroep van verzoekster duidelijk laattijdig is, waardoor het intern beroep onontvankelijk is. Dit blijkt ook uit het gegeven dat de interne beroepsinstantie geen uitspraak gedaan heeft over de grond van de zaak. De examenbeslissing dateert van 28 juni 2017. Op 28 juni 2017 om 17.00 uur, een datum die vooraf ook werd aangekondigd, werden de resultaten van de eerste examenkans gepubliceerd. Uit de eigen stukken van verzoekster blijkt dat zij haar resultaten nog diezelfde dag om 17.15 uur bekeken en afgedrukt heeft (zie bijlage 3 van verzoekster). De resultaten van de eerste examenkans vermelden uitdrukkelijk dat intern beroep kan worden aangetekend binnen een termijn van 7 kalenderdagen, die *in casu* ingaat de dag na deze van de formele bekendmaking van de examenresultaten (zie stuk 3 van verwerende partij en bijlage 3 van verzoekster). Aldus begon de beroepstermijn te lopen op 29 juni 2017 en eindigde deze op 5 juli 2017. Verzoekster tekende intern beroep aan op 6 juli 2017 om 10.35 uur. Het intern beroep is laattijdig en dus onontvankelijk.

Niettemin sloop er een materiële vergissing in de beslissing van de interne beroepsinstantie, die het beroep ontvankelijk in plaats van onontvankelijk verklaarde. Nochtans blijkt uit de motivering van de beslissing, die enkel betrekking heeft op de tijdigheid van het intern beroep en die om evidente redenen geenszins ingaat op de grond van de zaak, dat het intern beroep

wel degelijk onontvankelijk is. Nu de interne beroepsmogelijkheden niet op correcte wijze werden uitgeput, is het extern beroep van verzoekster – dat weliswaar tijdig werd ingesteld – onontvankelijk, minstens ongegrond.

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekster dat verwerende partij zich opnieuw beperkt tot een onduidelijke omschrijving van een vermeende laattijdigheid vanwege verzoekster en geenszins ingaat op de grond van de zaak. Verzoekster stelt dat zij van in het begin duidelijk heeft gemaakt dat zij gebruik wenst te maken van haar recht op beroep tegen een genomen *studievoortgangsbepaling* (en niet tegen een examenbeslissing, zoals men laat uitschijnen). Over het betrokken opleidingsonderdeel ‘Atelier Grafisch Ontwerp’ wordt *geen examen* afgenomen. De beoordeling gebeurt op basis van de geleverde prestaties en doorgemaakte evolutie doorheen het academiejaar, alsook de door verzoekster afgeleverde werken. De ‘eindevaluatie’ kon verzoekster pas schriftelijk in ontvangst nemen op 30 juni 2017 (niettegenstaande het document gedateerd is op 30 mei 2017, zijnde de datum van de beoordeling door een jury). Indien ontkend zou worden dat verzoekster dit document pas op 30 juni 2017 ontvangen heeft, verzoekt zij om de getuigen die aanwezig waren in het secretariaat van de onderwijsinstelling daarover te horen. De termijnen beginnen volgens verzoekster dus te lopen vanaf 30 juni 2017 omstreeks 11.00 uur (en niet vanaf 28 juni 2017 om 17.00 uur). Zodoende was haar verzoek tot heroverweging geenszins laattijdig en had de interne beroepsinstantie geen enkele reden om dit af te wijzen. Het verzoek tot heroverweging van verzoekster werd op 5 juli 2017 overgemaakt via e-mail, alsook op 6 juni 2017 persoonlijk overhandigd (zie bijlagen 3 en 4 van verzoekster), dus tijdig.

Beoordeling

De Raad onderzoekt vooreerst of de interne beroepsinstantie het beroep van verzoekster terecht als laattijdig heeft afgewezen.

De Raad stelt vast dat de termijn voor het instellen van het intern beroep op dwingende wijze is geregeld door de decreetgever in artikel II.283 van de Codex Hoger Onderwijs. Het betreft een vervaltermijn. Een laattijdig intern beroep is derhalve onontvankelijk. Gezien het een regel van openbare orde betreft, onderzoekt de Raad dit desnoods ook ambtshalve.

In casu betreft het voorwerp wel degelijk een examenbeslissing³ en gaat de vervaltermijn van 7 kalenderdagen in op de dag na deze van de proclamatie, d.i. de bekendmaking van de resultaten, wat *in casu* is gebeurd op 28 juni 2017 (zie bijlage 3 bij het verzoekschrift van verzoekster). In tegenstelling tot hetgeen verzoekster in haar extern verzoekschrift betoogt, betrof dit wel degelijk de formele bekendmaking van de examenresultaten (*in casu* een 9/20 voor het betrokken opleidingsonderdeel). Het feit dat verzoekster haar geschreven eindevaluatie (met feedback) pas later ontving, doet hieraan geen afbreuk.

De Raad stelt ook vast dat op de mededeling van het puntenblad in het studievoortgangsdossier de noodzakelijke beroepsmodaliteiten zijn meegedeeld, zodat de beroepstermijn effectief aanvangt de dag na de bekendmaking, wat *in casu* op 29 juni 2017 is. De uiterste datum om een tijdig intern beroep in te stellen is derhalve woensdag 5 juli 2017.

Verzoekster diende pas een intern beroep in tegen ontvangstbewijs op donderdag 6 juli 2017 (zie stuk 4 van verwerende partij). De Raad moet derhalve concluderen dat het intern beroep *prima facie* niet tijdig is ingesteld.

Verzoekster voert in haar initieel verzoekschrift voor de Raad verder ook geen argumenten aan om het overschrijden van deze vervaltermijn te verantwoorden. Zij beperkt zich ertoe te stellen dat zij van oordeel was dat de beroepstermijn pas een aanvang nam op 30 juni 2017, gezien zij pas op die datum haar eindevaluatie schriftelijk in ontvangst kon nemen. Zoals de Raad hierboven reeds heeft toegelicht, ging de beroepstermijn echter wel degelijk in op de dag na deze van de proclamatie d.d. 28 juni 2017. De Raad verwijst dienaangaande naar het artikel II.283 van de Codex Hoger Onderwijs:

“De student die oordeelt dat een ongunstige studievoortgangsbeslissing aangetast is door een schending van het recht, heeft toegang tot een interne beroepsprocedure, waarvan de vormen zijn vastgelegd in het onderwijs- en examenreglement.

De student stelt een verzoek tot heroverweging van de studievoortgangsbeslissing in binnen een vervaltermijn van 7 kalenderdagen, die ingaat op:

1° in het geval van een examenbeslissing: de dag na deze van de proclamatie;

---

³ Een examenbeslissing betreft een studievoortgangsbeslissing zoals bepaald in artikel I.3.69° a) van de Codex Hoger Onderwijs, waarvoor de Raad bevoegd is:

“a) een examenbeslissing, zijnde elke beslissing die, al dan niet op grond van een deliberatie, een eindoordeel inhoudt over het voldoen voor een opleidingsonderdeel, meer opleidingsonderdelen van een opleiding, of een opleiding als geheel”.

2° in het geval van een andere studievoortgangsbepaling: de dag na de kennisgeving van de genomen beslissing aan de student.”

De modaliteiten vermeld op het puntenrapport van verzoekende partij (stuk 3 bij de antwoordnota) bepalen conform hiermee in artikel 22.7 dat in het geval van een examenbeslissing de termijn ingaat de dag na de formele bekendmaking van de resultaten. De proclamatie is de formele bekendmaking van de resultaten.

Het intern beroep werd aldus terecht afgewezen wegens laattijdigheid. De Raad volgt het standpunt van verwerende partij dat het feit dat het intern beroep van verzoekster ‘ontvankelijk en ongegrond’ werd verklaard duidelijk een materiële vergissing betreft, gelet op het feit dat de interne beroepsinstantie geoordeeld heeft dat het beroep van verzoekster laattijdig was en het beroep tevens niet ten gronde behandeld heeft.

De Raad kan zich niet verder buigen over de grond van de examenbetwisting, gezien het intern beroep niet regelmatig is ingesteld en uitgeput.

Het beroep is niet gegrond.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 8 september 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint,	kamervoorzitter

Jan Geens	bijzitter

Piet Versweyvelt	bijzitter

bijgestaan door

Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Freya Gheysen

Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 4 september 2017

Arrest nr. 3.737 van 4 september 2017 in de zaak 2017/230

In zake: Ellen VLEUGELS
woonplaats kiezend te 3001 Heverlee
Ijzermolenstraat 30 bus 108

tegen:

KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN
Woonplaats kiezend te 3000 Leuven
Oude Markt 13

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 25 juli 2017, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbepaling van 6 juli 2017 waarbij voor het opleidingsonderdeel ‘masterproef’ een examencijfer van 9/20 wordt toegekend en van de beslissing van de interne beroepsinstantie van de Katholieke Universiteit Leuven van 20 juli 2017 waarbij het intern beroep ongegrond wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De Raad wijst erop dat artikel II.295, §1 van de Codex Hoger Onderwijs voorschrijft dat een verzoekende partij de overtuigingsstukken die zij wenst aan te wenden bij het verzoekschrift dient te voegen, en dat zij naderhand slechts bijkomende stukken aan het dossier kan laten toevoegen indien die bij de opmaak van het verzoekschrift nog niet aan de verzoekende partij bekend waren. *In casu* is het beroep van verzoekster gesteund op een gebrek aan begeleiding. Wat de stukken betreft die ter ondersteuning van haar standpunt ter zake voor het eerst worden bijgevoegd bij de wederantwoordnota (stukken genummerd 1 tot 5), ziet de Raad niet in wat verzoekster ervan weerhouden heeft om deze stukken samen met het verzoekschrift neer te leggen. Deze stukken worden in toepassing van artikel II.295, §1 ambtshalve uit de debatten geweerd.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 4 september 2017.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

De heer Toon Boon, die verschijnt voor de verwerende partij, is gehoord.

III. Feiten

Verzoekster is in het academiejaar 2016-2017 ingeschreven in de master-na-masteropleiding ‘Master of Conservation of Monuments and Sites’.

Tot het curriculum behoort het opleidingsonderdeel ‘masterproef’. Daarvoor behaalt verzoekster een examencijfer van 9/20.

Dit is de eerste bestreden beslissing.

Tegen deze quoterings stelt verzoekster het volgende intern beroep in:

“Ik heb momenteel drie jaar aan mijn thesis gewerkt en heb gedurende deze periode de thesis driemaal ingediend. Twee keer kreeg ik een 8/20, de derde keer (deze examenperiode) kreeg ik een 9/20. Ik ben van oordeel dat er gedurende deze drie jaar onvoldoende begeleiding was vanwege de promotoren en dat dit geleid heeft tot deze resultaten.

Hieronder volgt een gedetailleerd overzicht van deze drie jaar.

Eerste jaar, 2014-2015

In september 2014 startte ik met mijn thesis, handelend over de presentatie van de archeologische site Sagalassos in Turkije. Dr. [T.P.] en Prof. Dr. [J.P.] werden aangesteld als promotoren, Prof. Dr. Ir. Arch. [K.v.B.] als assessor. In januari 2015 gaf ik mijn tussentijdse presentatie, waarop ik mondelinge feedback kreeg. De finale versie, waarvoor ik 8/20 kreeg, werd in juni 2015 ingediend. Achteraf kreeg ik enkel feedback via e-mail van Dr. [T.P.] gezien het voor beide promotoren onmogelijk was om persoonlijk af te spreken. Het gebrek aan een gezamenlijk overlegmoment werd door mij als een gemis ervaren.

Ik probeerde om de feedback, gekregen via e-mail, zo goed mogelijk te verwerken. De herwerkte delen van mijn thesis stuurde ik daarna opnieuw per e-mail naar beide promotoren. Van Prof. Dr. [J.P.] kreeg ik daarop nog enkele kleine verbeteringen, van

Dr. [T.P.] kreeg ik geen feedback meer. Ik besloot om de thesis opnieuw in te dienen in augustus 2015 omdat ik de feedback goed verwerkt had, niettegenstaande de gebrekkige opvolging door mijn promotoren. Op de presentatie waren mijn promotoren niet tevreden en werd ik verbaal afgebroken.

Na de bekendmaking van de resultaten volgde geen motivatie voor mijn verworven cijfer (8/20), noch enige feedback. Ik heb dan contact met beide promotoren opgenomen om met beide tegelijkertijd samen te zitten en zo het verdere verloop van de thesis te bespreken. Een datum, die voor ons drieën paste, werd vastgelegd. Prof. Dr. [J.P.] kwam echter niet opdagen en had dit op voorhand niet laten weten. Nadien werden Dr. [T.P.] en ik door Prof. Dr. [J.P.]'s administratief verantwoordelijke gecontacteerd omdat er iets was verkeerd gelopen. Ik heb die dag wel afzonderlijke feedback van Dr. [T.P.] gekregen. Daarop werd een nieuwe afspraak met ons drieën vastgelegd. Toen kwam echter Dr. [T.P.] niet opdagen, eveneens zonder voorafgaande waarschuwing. Ik heb dan wel afzonderlijke feedback gekregen, deze keer van Prof. Dr. [J.P.]. Ik achtte het in dit stadium echter noodzakelijk om met beide promotoren samen te zitten om zo het verdere verloop van de thesis te bespreken maar dit bleek onmogelijk te passen in de agenda's van beide promotoren.

Tweede jaar, 2015-2016

In september 2015 ben ik naast mijn thesis aan de SLO geschiedenis begonnen. Tijdens de eerder vermelde gesprekken, heb ik dit besproken met mijn promotoren. De opleiding met de vakken, taken en stages bleek zeer intensief en tot eind april bleef er maar weinig tijd over om verder te werken aan de thesis. Vanaf mei 2016 ben ik dan volop aan mijn thesis beginnen te werken, met het vooruitzicht om deze in augustus 2016 in te dienen. Begin juli 2016 heb ik een nieuwe finale draftversie van mijn thesis naar beide promotoren doorgestuurd. Ik kreeg hierop wederom geen reactie. Na hen nogmaals te hebben gecontacteerd, kreeg ik in augustus 2016 reactie van Prof. Dr. [J.P.] waarin hij me informeerde dat ander werk hem verhinderde om mijn thesis na te lezen en feedback te geven. Van Dr. [T.P.] kreeg ik geen antwoord. Ik heb daarop nogmaals geprobeerd haar te contacteren voor de deadline van augustus 2016 maar kreeg nog steeds geen reactie van haar. Aangezien ik geen reactie, noch feedback kreeg, besliste ik om niet in te dienen. Hierna heb ik kortstondig contact gehad met Prof. Dr. Ir. Arch. [K.v.B.] (assessor en directeur van het [...] Instituut [...]) waarin hij zich verontrustend uitliet over mijn aantijgingen omtrent het gebrek aan feedback. Dit leidde echter verder tot niets.

Derde jaar, 2016-2017

Ik heb bij aanvang van dit academiejaar (begin oktober 2016) opnieuw geprobeerd om contact op te nemen met mijn promotoren en heb hun eveneens opnieuw een finale draftversie van mijn thesis doorgestuurd. Ik hoopte om in januari 2017 de eindversie te kunnen indienen.

Dr. [T.P.] heeft mij een maand later, begin november 2016, geantwoord dat ze de week volgend op haar e-mail mijn thesis draftversie zou nalezen en mij contacteren met haar feedback. Ik wachtte twee weken tevergeefs op haar feedback. Hierop stuurde ik een e-mail naar beide promotoren om feedback te vragen, maar kreeg enkel antwoord van Dr. [T.P.]. Ze had de versie nog niet nagelezen omwille van tijdsgebrek. Omdat ik de daaropvolgende twee weken (begin december 2016) nog steeds geen reactie had gekregen, heb ik beide promotoren opnieuw gecontacteerd om opnieuw om feedback te vragen. Omdat hierop weer geen enkele reactie volgde vanwege beide promotoren, besloot ik om begin december 2016 de ombuds te contacteren, Dr. [A.V.].

Zij heeft dan de situatie besproken met Prof. Dr. Ir. Arch. [K.v.B.] en eind december 2016 kreeg ik eindelijk een e-mail van beide promotoren. Uit de eerste, van Dr. [T.P.], bleek dat ze niet naar de thesishdocumenten had gekeken die ik haar eerder had doorgestuurd. Eveneens verklaarde ze dat ik onvoldoende had geprobeerd en moeite had gedaan om haar op de hoogte te houden van mijn vooruitgang. Ze schrijft eveneens dat ze beschikbaar zou -geweest zijn voor regelmatige afspraken. Aangezien ze tussen mei 2016 en november 2016 geen enkele van mijn e-mails beantwoordde, betwist ik deze uitspraak ten stelligste. Een dag later kreeg ik dan ook voor de eerste keer sinds de zomer van 2016 antwoord van Prof. Dr. [J.P.], waarin hij de verantwoordelijkheid voor het nalezen van de thesis bij Dr. [T.P.] legde aangezien hij zichzelf zag als co-promotor, een feit waarvan ik nooit op de hoogte werd gesteld.

Hierna maakte ik een nieuwe afspraak met de ombuds, Dr. [A.V.]. Dit gesprek vond plaats in januari 2017. Ikzelf wou aanvankelijk van onderwerp veranderen omdat de samenwerking zo moeizaam verliep (men kan zich de vraag stellen of er enigszins van enige samenwerking sprake kan zijn geweest). Dr. [A.V.] heeft mij ervan overtuigd om toch bij mijn initieel onderwerp te blijven, een actie die ik nu ten zeerste betreurt. Eveneens is er een verandering van promotor en assessor geweest. Prof. Dr. Ir. Arch. [K.v.B.] is co-promotor geworden en Prof. Dr. [J.P.] is assessor geworden. Dr. [T.P.] is officieel hoofdpromotor geworden.

Na dit gesprek heb ik contact opgenomen met Dr. [T.P.] en Prof. Dr. Ir. Arch. [K.v.B.] om samen te zitten en de verdere voortgang van de thesis te bespreken. Dit gesprek vond begin februari 2017 plaats. Ik heb tijdens dit gesprek vrij oppervlakkige richtlijnen gekregen over hoe de thesis tot een goed einde kon gebracht worden. Eveneens verzekerde Dr. [T.P.] me dat ze regelmatig beschikbaar zou zijn om af te spreken.

Met hernieuwde hoop begon ik te werken aan mijn thesis. In maart 2017 probeerde ik een nieuwe afspraak te maken met Dr. [T.P.] om de voortgang van de thesis te bespreken. Ze stuurde me dat ze midden april 2017 in België zou zijn. Wanneer ik haar echter later opnieuw contacteerde voor een afspraak en haar hierbij eveneens de herwerkte delen doorstuurde, bleek dat ze pas twee weken later dan de eerder voorgestelde datum in België zou zijn. Eveneens schreef ze dat haar internetconnectie slecht was en dat ze daarom niet in staat was om de nieuwe herwerkte delen, die ik haar eerder had doorgestuurd, na te lezen.

Begin mei 2017 stuurde Dr. [T.P.] me dan opnieuw een e-mail waarin ze verklaarde de wel een dag voor om af te spreken. De dag die zij voorstelde, was ik echter onbeschikbaar (ik werkte 2 dagen per week als student omdat ik zelf in mijn onderhoud voorzie). Ik stelde daarop een andere datum voor maar hierop kreeg ik geen reactie meer. Midden mei 2017 stuurde ze me opnieuw een e-mail met oppervlakkige feedback. Omdat deze feedback vaag was, vroeg ik haar meermaals om verduidelijking. Hierop is echter nooit een reactie gekomen. Ook liet ze me in de voorgaande e-mail weten dat ze de daaropvolgende week zou kunnen afspreken. Ik liet haar weten dat ik graag een afspraak wou maken maar kreeg weer geen reactie. Twee weken later liet ze me uiteindelijk weten dat ze pas twee dagen voor de deadline opnieuw in België zou zijn, en ik dus ook dan pas een afspraak zou kunnen maken met haar. Omdat dit veel te laat was om feedback te verwerken probeerde ik opnieuw via e-mail feedback te krijgen, maar tevergeefs.

Vijf dagen voor de deadline liet Dr. [T.P.] me weten dat ze omwille van gezondheidsproblemen geen tijd meer had gehad om de thesis na te lezen. Hierna heb ik niets meer van haar gehoord. Aangezien Prof. Dr. Ir. Arch. [K.v.B.] sinds januari 2017 in cc stond bij alle e-mailcommunicatie die ik met Dr. [T.P.] heb gehad, heeft hij hierop een e-mail gestuurd waarin hij stelde dat ook hij wachtte op feedback van Dr. [T.P.].

Omdat deze feedback niet kwam, stuurde hij me nog een aantal opmerkingen over de voetnoten maar inhoudelijke feedback bleef uit.

Wederom had ik dus geen concrete of diepgaande feedback gekregen op mijn werk. Twee dagen voor de deadline van de thesis nam ik daarom nogmaals contact op met de ombuds, Dr. [A.V.], om haar op de hoogte te stellen van het volledige gebrek aan feedback en begeleiding. Als antwoord kreeg ik terug dat ook zij vond dat dit geen goede manier was om een thesis te begeleiden. Ze schreef me dat ze dit zou bespreken met Prof. Dr. Ir. Arch. [K.v.B.]. De uitkomst van dit interne gesprek werd mij nooit meegedeeld.

Ik heb de thesis dan ingediend in juni 2017 en twee weken later vond de verdediging plaats. Dr. [T.P.], Prof. Dr. Ir. Arch. [K.v.B.] en Prof. Dr. [J.P.] waren hierop aanwezig. Dr. [A.V.] was echter niet aanwezig. De presentatie die ik gaf, verliep in mijn ogen goed en ook de commentaren van Dr. [T.P.] en Prof. Dr. Ir. Arch. [K.v.B.] waren vrij positief. Van Prof. Dr. [J.P.] kreeg ik negatieve commentaar, gaande over delen die al drie jaar in mijn thesis staan en waarvan nooit iets gezegd is. Ik had hem deze delen in het verleden al meerdere keren toegestuurd maar hij gaf aan dat hij zichzelf niet verantwoordelijk achtte voor deze delen van mijn thesis. Ook de commentaren die Dr. [T.P.] gaf, hadden betrekking op delen die sinds juli 2016 in haar bezit waren. Deze commentaren waren dus onverwacht. Ik betreur dat ze niet de tijd namen om de opmerkingen voor de deadline aan mij te communiceren, zeker omdat ik meerdere keren om feedback heb gevraagd voor deze delen, maar deze nooit heb gekregen.

Al bij al had ik toch een positief gevoel na de presentatie. Mijn promotoren zeiden immers dat er goede vooruitgang was geboekt. Ik was dan ook ten zeerste verbaasd toen ik op de hoogte werd gesteld van mijn punten en deze weer onvoldoende waren. Prof. Dr. Ir. Arch. [K.v.B.] stuurde me hierbij een schriftelijke, ondertekende motivatie. Deze motivatie komt echter helemaal niet overeen met wat tijdens de verdediging werd gezegd. Ook ben ik van mening dat de zaken die in deze brief worden aangehaald konden verholpen worden met tijdige feedback van hun kant.

De feiten die ik hier oplijst zijn uiteraard allemaal staafbaar met e-mails.

Aangezien uit bovenstaande beschrijving duidelijk blijkt dat beide promotoren maar een zeer matige interesse in mijn werk getoond hebben en te kort geschoten hebben in hun taken als promotoren wens ik beroep aan te tekenen bij het laatst behaalde cijfer van 9/20.”

De interne beroepsinstantie hoort verzoekster op 13 juli 2017 en komt vervolgens tot de volgende beslissing:

“Tijdens dit gesprek en via uw brief stelde u dat u gedurende drie jaar aan uw thesis hebt gewerkt en deze driemaal hebt ingediend. De eerste 2 keer kreeg u een 8 en de derde keer, afgelopen examenperiode, kreeg u een 9. U bent van oordeel dat onvoldoende begeleiding vanwege de promotoren aan de basis ligt van de tegenvallende resultaten.

Afgelopen academiejaar hebt u eerst contact opgenomen met de promotoren begin oktober en hebt u hen een versie doorgestuurd. Een maand later kreeg u antwoord van Dr. [P.]. Ze zou u de week erop feedback sturen. Na twee weken zonder bericht stuurde u opnieuw een herinnering. Begin december was er nog geen vooruitgang en stapte u naar de ombuds (Dr. [A.V.]). Eind december ontving u een mail van beide promotoren,

maar zonder inhoudelijke feedback. In januari had u opnieuw een gesprek met de ombuds. Hierna werd prof. [V.B.] copromotor en dr. [P.] promotor. Begin februari vond een gesprek plaats met de promotoren. Dr. [P.] verzekerde u dat ze beschikbaar zou zijn om regelmatig af te spreken.

In maart probeerde u een afspraak te maken met dr. [P.]. U kreeg te horen dat ze midden april in België zou zijn. Later bleek dat ze pas twee weken later in het land zou zijn en dat ze door gebrekkige internetconnectie de doorgestuurde werken nog niet kon lezen. Begin mei stuurde dr. [P.] een mail om een dag af te spreken. U was dan onbeschikbaar en u stelde een andere datum voor. Hier kwam geen antwoord op. Midden mei kreeg u feedback via mail, maar deze was, volgens u, wat vaag en dus vroeg u verduidelijking. Hierop is nooit reactie gekomen. Ook een afspraak maken lukte niet. Vijf dagen voor de deadline liet dr. [P.] weten dat ze omwille van gezondheidsredenen geen tijd meer heeft gehad om het werk na te lezen. Prof. [V.B.] stuurde wel een aantal opmerkingen over voetnoten.

Tijdens de verdediging kreeg u negatieve commentaar, vooral van prof. [P.]. Volgens u betreft het stof dat al drie jaar in het werk stond zonder dat er opmerkingen over kwamen. De motivatie die u achteraf verkreeg kwam volgens u niet overeen met de commentaren tijdens de verdediging. Deze pijnpunten hadden voorkomen kunnen worden mits er tijdig inhoudelijke feedback geweest was.

In opvolging van uw beroep heb ik bijkomende motivering opgevraagd bij de faculteit.

U kreeg een schriftelijke motivatie voor uw resultaat van prof. [V.B.]. De motivatie werd opgemaakt door Prof. [K.V.B.] in overleg met Prof. [J.P.] en Dr. [T.P.] na de presentatie van uw thesis. Het bevat de elementen die de uitslag motiveren op basis van objectieve elementen die u kunt koppelen aan uw inzet.

De jury van de thesis is van oordeel dat de thesis van Ellen Vleugels onvoldoende diepgang heeft en dat onvoldoende vooruitgang gemaakt is ten aanzien van de vorige versie ervan.

Er werd een lichte vooruitgang gemaakt in het theoretische deel en de structuur van de verhandeling. Het werk blijft teveel op het niveau van beschrijving en bevat onvoldoende eigen analyse en verwerking van inzichten. De toepassing en de concrete uitwerking van het theoretische luik op de case studie is onvoldoende ondanks de ruime hoeveelheid informatie die beschikbaar was over de site. Relevante recente (gepubliceerde) informatie over de site is niet verwerkt. Interviews van sleutelfiguren ter aanvulling van deze informatie werden haastig en op het laatste moment afgenomen en onvoldoende verwerkt. Deze gebreken komen duidelijk aan het licht in de aanbevelingen en conclusie.

De student werd – zoals bij vorig falen – aangeraden om tijdig aan de verbetering te werken en tijdig promotor en co-promotor in te lichten over de vooruitgang en om advies te vragen.

In de begeleidende mail werd u ook aangespoord met een gerichte inzet de nodige verbetering aan te brengen.

Wellicht zal je erin slagen boven de lat te geraken indien je er tijdig aan begint te werken en je er voldoende tijd en energie in steekt. Het komt er echt op aan, na het lezen en synthetiseren van informatie ook inzichten te verwerven en deze dan op de Sagalassos toe te passen.

De faculteit is van mening dat het wat kort door de bocht is om het falen te leggen op het gebrek aan beschikbaarheid van begeleiders, zeker op het niveau van een ManaMa. Deze begeleiding is belangrijk en werd aangeboden maar het lijkt erop dat de meeste feedback vaak tot beperkte verbetering of inzet leidde, wat ook niet meteen motiverend werkt bij de begeleiders. De verbetering aan de structuur van het werk is in belangrijke mate te danken aan uitwisselingen met dr. [P.] in deze periode. De suggestie van interviews kwam ook van uw begeleiders maar, zoals aangeduid in de feedback was de academische verwerking daarvan ondermaats, wellicht door de late uitvoering daarvan.

Zorgvuldig heb ik uw grieven en de motivatie van de faculteit naast elkaar gelegd en bestudeerd. Zoals eerder aangegeven tijdens ons gesprek, kan begeleiding slechts beperkt voorwerp zijn van een examenbetwisting aangezien ik enkel een beslissing kan nemen over het eindresultaat.

Wat betreft het eindresultaat moet ik concluderen dat de faculteit de tekortkomingen van uw masterproef kan motiveren. De score voor evaluatie werd gegeven op basis van een deliberatie met de jury die gezamenlijk tot een score komt. De jury bestond uit drie evaluatoren en dat kan altijd als gevolg hebben dat er elementen naar boven komen die in het begeleidingsproces nog niet of beperkt naar boven zijn gekomen. Dit volgt uit het feit dat de drie evaluatoren vanuit hun eigen achtergrond en expertise naar het werk kijken. Het uiteindelijke resultaat was een consensus en dit wil zeggen dat de hele jury achter de beoordeling staat. .

Uit het dossier blijkt wel dat u in het eerste semester van dit academiejaar zeer lang moest wachten op feedback, maar ik ben niet van mening dat het eindresultaat hierdoor [beïnvloed] werd. In het tweede semester kreeg u wel feedback waarvan gedacht kan worden dat een ManaMa-student ermee aan de slag kan. Ik verwacht wel dat u en uw begeleiders er alles, binnen het redelijke, aan zullen doen om dit werk tot een goed einde te laten komen tegen de indieningsdatum voor de derde examenperiode.

Op basis van deze elementen kan ik concluderen dat de beoordeling op correcte wijze tot stand is gekomen en voldoende gemotiveerd kan worden. Ik besluit dat het examenresultaat voor ‘Masters Thesis’ correct werd vastgesteld en dan ook niet wordt gewijzigd.”

Dit is de tweede bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

De Raad onderzoekt, desnoods ambtshalve, de ontvankelijkheid van het ingestelde beroep.

Wat het voorwerp van het beroep betreft, stelt de Raad vast dat verzoekster zich ook keert tegen de initiële studievoortgangsbepaling waarbij het examencijfer werd toegekend. Verwerende partij merkt op dat grieven tegen die beslissing niet ontvankelijk zijn. In haar wederantwoordnota stelt verzoekster dat haar beroep wel degelijk betrekking heeft op de beslissing op intern beroep.

Beoordeling

De Raad wijst erop dat artikel II.285 van de Codex Hoger Onderwijs bepaalt dat de Raad als administratief rechtscollege uitspraak doet over beroepen die worden ingesteld na uitputting van de interne beroepsprocedure.

Verzoekster heeft de studievoortgangsbepaling van 6 juli 2017 in haar verzoekschrift uitdrukkelijk aangeduid als voorwerp van het beroep.

Of een initiële studievoortgangsbepaling zoals een examenbeslissing in die stand van de procedure nog het voorwerp kan uitmaken van een beroep bij de Raad, is afhankelijk van de omvang van de bevoegdheid van het orgaan dat instaat voor de behandeling van het intern beroep, dat de student op straffe van onontvankelijkheid van zijn beroep bij de Raad eerst dient uit te putten.

Te dezen bepaalt artikel 104 van het onderwijs- en examenreglement van de verwerende partij dat de interne beroepsinstantie een nieuwe beslissing neemt. Verwerende partij heeft haar interne beroepsprocedure aldus derwijze georganiseerd dat de beroepscommissie over volheid van bevoegdheid beschikt, zodat de beslissing van dit beroepsorgaan in de plaats treedt van de initiële studievoortgangsbepaling, die dan op haar beurt uit de rechtsorde verdwijnt en bijgevolg niet meer in rechte aanvechtbaar is.

Het beroep is onontvankelijk ten aanzien van de eerste bestreden beslissing, en enkel ontvankelijk ten aanzien van de tweede bestreden beslissing (verder: de bestreden beslissing).

V. Ten gronde

In een enig middel beroept verzoekster zich op een gebrek aan begeleiding en feedback.

Standpunt van partijen

Verzoekster beperkt zich er in het verzoekschrift toe te stellen dat zij “onvoldoende begeleid is geweest tijdens het schrijven van de thesis”.

Verwerende partij repliceert in haar antwoordnota als volgt op dit enig middel:

“Zoals reeds uitdrukkelijk vermeld tijdens het gesprek op 13 juli en zoals eveneens vermeld in de interne beroepsbeslissing is het begeleidingsproces op zich echter niet het voorwerp van dit beroep. Reeds eerder stelde uw Raad vast dat een vastgesteld gebrek in de begeleiding in principe niet tot gevolg heeft dat de toegekende beoordeling daardoor onregelmatig zou geworden zijn of dat de student hierdoor recht zou hebben op een gunstiger quotering of dat de prestatie zelf zonder meer als voldoende zou moeten worden beschouwd (zie o.m. uw arrest 3.371 - 2016/527). Verder stelde u bij deze eerdere casus vast dat enkel wanneer het gebrek aan begeleiding het slagen de facto onmogelijk zou hebben gemaakt, er anders hierover zou kunnen worden beoordeeld. Op basis van het dossier stelde de vicerector Studentenbeleid vast dat dat na de bemiddeling door de ombuds en de personeelswissel bij de begeleiders bij de start van het tweede semester wel degelijk voldoende feedback voorzien werd waarmee een ManaMa-student had kunnen slagen. De kritiek die de student kreeg naar aanleiding van de beoordeling in de tweede examenperiode 2016-17 was bovendien niet nieuw. Op basis van het evaluatieverslag van september 2015 (zie bijlage 9) blijkt immers dat ook toen reeds gewezen werd op het gebrek aan kritische houding en werden de nodige voorzieningen getroffen zodat de afstemming op de concrete case study beter aan bod zou komen. Zoals hierboven reeds toegelicht, werd ook voor de daaropvolgende periode vastgesteld dat de student wel degelijk inhoudelijke feedback had ontvangen, die overeenstemt met de kritiek op basis waarvan het betwiste examencijfer werd vastgesteld. In die zin moest de vicerector vaststellen dat de eventuele laattijdigheid van deze feedback tijdens het eerste semester het eindresultaat niet beïnvloed heeft.

In de interne beroepsbeslissing werd gewezen op een aantal duidelijke tekortkomingen in het werk, zoals dit tijdens de tweede examenperiode 2016-17 werd ingediend, die het onvoldoende resultaat (9/20) duidelijk verantwoorden, i.c.:

De onvoldoende diepgang;

- De onvoldoende vooruitgang in vergelijking-met de vorige versie;
- De te sterke focus op het beschrijvende niveau;
- De onvoldoende verwerking van eigen inzichten;
- Het feit dat het theoretische luik onvoldoende werd toegepast en uitgewerkt op de case study, niettegenstaande hierover een ruime hoeveelheid informatie beschikbaar gesteld werd vanuit het Sagalassos team (prof. [P.], dr. [E.T.]) en niettegenstaande deze opmerking ook reeds naar aanleiding van vorige presentaties gemaakt werd;
- Het niet verwerken van recent gepubliceerde informatie over de site;

- De onvoldoende verwerking van de interviews met sleutelfiguren.

Gezien deze tekorten heeft de student niet voldaan aan de leerdoelstellingen van deze masterproef en kan zij dan ook onmogelijk een hoger examencijfer behalen. Via haar beroep bij uw Raad weerlegt de student geen enkel van deze elementen.”

In haar wederantwoordnota gaat verzoekster in op het gevoerde verweer.

Verzoekster bespreekt in de eerste plaats de door verwerende partij omschreven moeilijkheden om een nieuwe afspraak te maken met de promotor en de slechts vage feedback en beperkte commentaar die zij daardoor heeft ontvangen, en op de stelling dat zij haar begeleiders laattijdig contacteerde. Ter zake brengt verzoekster het verloop van het academiejaar 2015-2016 nogmaals in herinnering. Zij betwist verder dat uit het e-mailverkeer zou kunnen worden afgeleid dat zij niet tijdig met de promotor(en) contact zou hebben opgenomen. Voor zover verwerende partij aan de hand van e-mails van 3 en 15 mei 2017 wil aantonen dat er wel degelijk feedback werd gegeven, werpt verzoekster tegen dat dit enkel de beoogde vragenlijst betreft en niet de overgemaakte teksten. De opmerking *“don’t forget considerations about the specific needs of sagalassos as an archaeological site, the reasons for presentation and interpretation and the criteria defined by the management plan, and then -present the situation of the Upper Agora. The why (should be defined by the management plan) and the how (interpretation project) are the really questions!”* beschouwt verzoekster niet als feedback op haar geschreven werk, omdat het enkel om wenselijke inhoud gaat. Met betrekking tot de e-mail die professor V.B. op 4 juni 2017 heeft verzonden, stelt verzoekster dat die vijf dagen voor de deadline werd verstuurd. Aangezien verzoekster de masterproef nog moest gaan laten printen en inbinden, achtte zij dit te laat om nog grote veranderingen te kunnen doorvoeren. Bovendien, zo stelt verzoekster nog, werd ook in die e-mail niet ingegaan op het werk dat zij ter nalezing had doorgestuurd. Verzoekster acht deze berichten onvoldoende om te kunnen stellen dat er inhoudelijke feedback werd gegeven; zij meent dat tijdig en gestructureerd overleg met de begeleiders noodzakelijk was om de masterproef tot een goed einde te kunnen brengen.

Vervolgens gaat verzoekster in op het verweer dat de omwisseling van copromotor en assessor te wijten was aan haar gebrek aan inzet. Zij stelt dat deze wijziging het resultaat was van een gesprek tussen haarzelf en de ombud in januari 2017, nadat zij maandenlang geen reactie kreeg van de promotoren, niettegenstaande verzoekster wel geregeld contact opnam en hen om hulp en feedback vroeg. De verwisseling tussen copromotor en assessor was aldus,

nog steeds volgens verzoekster, niet het resultaat van een actie van de promotoren zelf, maar ten gevolge van een vraag van verzoekster zelf. Verzoekster wijst er nog op dat ook de ombud van oordeel was dat de wijze van begeleiding niet opportuun was.

Beoordeling

Artikel II.294, §2 van de Codex Hoger Onderwijs schrijft voor dat de beroepen die bij de Raad worden ingesteld, ten minste een feitelijke omschrijving van de ingeroepen bezwaren moeten bevatten. Terwijl het in dat licht niet is vereist dat de verzoekende partij de rechtsnorm aanduidt die zij geschonden acht, moet zij ten minste wel een feitelijk relaas geven dat aan de Raad en aan de verwerende partij toelaat om met voldoende zekerheid af te leiden hoe de verzoekende partij zich door de bestreden beslissing gegriefd acht en waarom.

In casu heeft verzoekende partij zich er in het verzoekschrift toe beperkt te stellen dat zij onvoldoende begeleid is geweest tijdens het schrijven van haar masterproef. Het is slechts een loutere stelling, die door geen enkel concreet argument wordt onderbouwd.

Tegen die stelling brengt verwerende partij terecht in dat een verzoeker die zich voor de Raad op een gebrekkige begeleiding en feedback beroept, daarin slechts in zeer uitzonderlijke gevallen een middel zal kunnen vinden dat tot vernietiging van een examencijfer leidt.

De Raad heeft inderdaad al meermaals overwogen dat vastgestelde gebreken in de begeleiding van de student in principe niet tot gevolg hebben dat de toegekende beoordeling daardoor onregelmatig wordt of dat de student recht zou hebben op een gunstiger quoterings. Het is, in beginsel, één zaak of de student bewezen heeft de van hem verlangde kennis en vaardigheden te bezitten en een andere, wanneer hij die kennis en vaardigheden niet blijkt te bezitten, wie daarvoor de schuld draagt. Deze laatste kan diegene zijn die de student op het examen heeft voorbereid door bij die voorbereiding in gebreke te blijven. Een verwijt aan de instelling op het vlak van een gebrekkige begeleiding of communicatie verschuift bijgevolg mogelijk de verantwoordelijkheid voor een slechte prestatie deels naar de instelling, maar in de regel kan dit er niet toe leiden dat de prestatie zelf zonder meer als voldoende moet worden beschouwd. Er kan enkel anders over worden geoordeeld in uitzonderlijke omstandigheden, wanneer het gebrek aan begeleiding het slagen *de facto* onmogelijk heeft gemaakt,

bijvoorbeeld doordat essentiële vragen van de student onbeantwoord zijn gebleven of de begeleiding nagenoeg onbestaande was. Daarvan levert verzoekster niet het bewijs.

Verzoekster voegt bij haar beroep weliswaar haar verzoekschrift op intern beroep en de beslissing van de interne beroepsinstantie, maar nog daargelaten de vaststelling dat verzoekster die stukken zelfs niet als vindplaats voor haar beroepsmiddelen aanduidt, is het vaste rechtspraak van de Raad dat een loutere verwijzing naar de interne beroepsprocedure niet kan worden beschouwd als een ontvankelijk middel (R.Stvb. 27 oktober 2010, nr. 2010/077; R.Stvb. 21 april 2015, nr. 2015/030; R.Stvb. 21 april 2015, nr. 2015/031). Overigens dient te worden herhaald dat het voorwerp van het huidige beroep enkel de beslissing op intern beroep is, en dat het tegen die beslissing is dat verzoekster argumenten dient aan te voeren. Dat kan evident niet door te verwijzen naar een stuk dat van vóór de bestreden beslissing dateert.

In de mate dat de motieven van de beslissing op intern beroep – of eerder: de verdediging ervan in de antwoordnota van de verwerende partij – voor het eerst concreet worden bekritiseerd in de wederantwoordnota, komt die uiteenzetting te laat om nog op ontvankelijke wijze in het debat te kunnen worden gebracht.

Het enig middel, zoals het in het verzoekschrift is opgeworpen, is ongegrond.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 4 september 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Daniël Cuypers	bijzitter
Marleen Verreth	bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Freya Gheysen

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.738 van 4 september 2017 in de zaak 2017/232

In zake: Ivana NAUMOVSKA
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Bart Staelens
kantoor houdend te 8000 Brugge
Stockhouderskasteel
Gerard Davidstraat 46/1
bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen:

HOGESCHOOL GENT
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Eva Bral
kantoor houdend te 9000 Gent
Henleykaai 3R
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 24 juli 2017, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbepaling van 2 juli 2017 waarbij aan verzoekster voor het opleidingsonderdeel ‘master recital piano’ het examencijfer van 8/20 wordt toegekend en van de beslissing van de interne beroepscommissie van de Hogeschool Gent van 13 juli 2017 waarbij het intern beroep van verzoekster ongegrond wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 4 september 2017.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Veerle Huysman (*loco* advocaat Bart Staelens), die verschijnt voor verzoekende partij, en advocaat Eva Bral, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekster is in het academiejaar 2016-2017 ingeschreven als student in de opleiding ‘Master of music’.

Tot het curriculum behoort het opleidingsonderdeel ‘Master recital piano’. Bij de voor dat academiejaar enige examenkans behaalt verzoekster op 8 juni 2017 een examencijfer van 8/20. De proclamatie vindt plaats op 2 juli 2017.

Dit is de eerste bestreden beslissing.

Na het examen krijgt verzoekster op 3 juli 2017 mondelinge feedback, en later ook een uitgeschreven feedback van de jury. Dit laatste stuk blijkt verkeerdelijk de schriftelijke feedback van het vorige academiejaar te zijn. Met een e-mail van 12 juli 2017 wordt het correcte feedbackverslag van de jury overgemaakt.

Op 5 juli 2017 stelt verzoekster ondertussen tegen deze examenbeslissing een intern beroep in:

“De lage score van 8 op 20 is gegeven omdat ik van een welbepaald[e] passage een deel hernomen heb en vervolgens mij even in het ongewisse bevond van het stuk (memory lapse). Gedurende de performance van 1 uur was er hierdoor een 3-tal minuten slecht uitgevoerd, alvorens ik me [herpakte]. Er bestaat een mogelijkheid om met partituren te spelen maar daar is mijn professor sterk tegen. Ik speelde alles uit het hoofd, wat mijn[s] inziens ook zijn weerslag dient te kennen in de uiteindelijke evaluatie. De oorzaak van het hernemen is te wijten aan de stress die ik had gedurende het recital gezien de laatste examenkans na het niet slagen het voorgaande jaar in 2016. Gedurende de ganse performance – voor en na het omschreven moment – was de techniek en muzikaliteit van gepaste hoge kwaliteit.

1. Ik denk dat de negatieve beoordeling in hoofdzaak te wijten is aan 3 minuten op het totaal van de performance. Het recital is een moment dat inzage [geeft] in het kunnen van de masterstudent inzake piano performance. Het is geen wedstrijd. Ik denk dat de jury de punten heeft toegekend op die wijze dat de goede uitvoering bijna volledig [teniet] werd gedaan door zich voornamelijk te baseren

op het moment van concentratieverlies. De manier van quoteren, de opbouw van punten is nooit meegedeeld. Ik kan bijgevolg enkel stellen dat er onvoldoende weging van de afzonderlijke delen in het resultaat bestaat. De afzonderlijke delen, waar het kunnen wel degelijk naar voren werd gebracht.

2. Het voorgaande jaar 2016 had ik eenzelfde 8 op 20 ontvangen. In juni 2016 was ik echter niet klaar om het recital naar behoren te spelen. Ik speelde met partituren, met minder [techniek] en te weinig muzikaliteit.
Dit jaar in juni 2017, was ik echter klaar en de uitvoering was in zijn geheel beter. Gezien eenzelfde score werd gegeven, kan ik stellen dat het resultaat niet objectief werd toegekend.
3. Voor het aanvatten van het recital moest ik bijna 20 minuten wachten, zonder mij in te lichten. De jury gaf mij geen reden van vertraging gezien zij niet aanwezig was. Deze lange wachttijd was ten nadele van mijn concentratie en leidde tot een verhoging van de stress. Dit is mogelijks een directe aanleiding voor het minder goed deel met herneming van de passage.
4. Gedurende de lessen kreeg ik weinig feedback. Geen motivatie werd gegeven om de gemaakte fouten van het voorgaande jaar te vermijden. De samenwerking verliep stroever, alhoewel het [pianoprogramma] meer [uitdagend] was. De geoefende uren overstegen nochtans ruimschoots de vooropgestelde studiepunten. Ik heb mij volledig ingezet om te slagen met toewijding en het diploma als master pianiste te behalen.
5. Op het rapport is er als opmerking naast het resultaat te vinden dat het examen 'her op te nemen' is. Dit is misleidend en verschaft desinformatie, bij mijn weten zijn er slechts 2 kansen.
6. Er is geen handtekening, noch datum terug te vinden van de externe jury op het feedbackrapport. Terwijl de gegeven feedback na het [mededelen] van de punten ook niet consistent is met de meteen ontvangen feedback na het recital. Het is opgesteld in het Nederlands terwijl ik een Engelse master doe. Ik kan hier enkel uit opmaken dat er niet veel aandacht besteed is aan het feedbackrapport. De gegeven punten verhinderen me echter wel om het diploma te behalen.
7. 'Mogelijks kan een meer overwogen programmakeuze soelaas brengen'. De weg lijkt echter, na vijf jaar opleiding, abrupt te zijn afgesloten, waardoor deze vijf jaar in het niets dreigen te vervallen. Dit examenresultaat heeft erg verstrekkende gevolgen.

Vernoemenswaardig.

Het examenresultaat voelt onredelijk aan, lijkt op onzorgvuldige wijze te zijn tot stand gekomen en werd alleszins niet afdoende noch pertinent – zowel materieel als formeel – gemotiveerd.

De feedback van de voorzitter van de jury mr. [F.R.] meteen na het recital was absoluut allesbehalve constructief. Op het gegeven moment werd mijn ganse vorming als pianiste tenietgedaan, zonder enige vorm van eer en geweten.

De externe jury bestond uit één persoon volgens het feedbackformulier, een specialist in de barokmuziek. Ik speel Romantisme. Beide hebben een andere benadering wat betreft de uitvoering.

Na de resultatenuitreiking, was er een officieel feedbackmoment, op maandag 3 juni. Professor [R.] vermeld[d]e hier dat hij op het moment van [het] examen niet op de hoogte was van deze tweede en laatste kans. Ik stel vast dat mijn professor piano mr. [V.S.] hen hiervan niet op de hoogte heeft gebracht. Er werd mij toegelicht dat de beraadslaging van de jury onmiddellijk na de uitvoering op een andere manier zou gebeurd zijn, indien de jury wist dat het mijn laatste kans was.

Met het aangebrachte ben ik van mening dat het examenresultaat herzien of minstens gedelibereerd kan worden teneinde het diploma te bekomen. Gedurende de ganse opleiding en sinds ik piano leren spelen heb, doe ik dat met mijn volste toewijding. Dit is ook te zien aan de behaalde resultaten in de overige vakken.”

De interne beroepscommissie behandelt verzoeksters beroep in zitting van 13 juli 2017 en verklaart het ontvankelijk maar ongegrond:

“(…)

De interne beroepscommissie stelt het volgende vast:

- De studente ondertekende zijn/haar opleidingscontract op 23/09/[2016] digitaal voor akkoord (bijlage 3);
- De studente behaalde 8/20 voor het opleidingsonderdeel *master recital piano* (bijlage 2);
- Dit opleidingsonderdeel telt 27 studiepunten (bijlage 4);
- Voor dit opleidingsonderdeel wordt geen tweede examenkans ingericht;
- Voor dit opleidingsonderdeel moet je slagen (wordt nooit gedelibereerd);
- Volgende documenten werden door de School of Arts aangereikt:
  - Bijlage 1: verklaring School of Arts HoGent
  - Bijlage 2: studieoverzicht Ivana Naumovska
  - Bijlage 3: bevestiging ondertekening studiecontract
  - Bijlage 4: studiefiche
  - Bijlage 5: rapport juni 2016-2017
  - Bijlage 6: rapport juni 2015-2016
  - Bijlage 7: juryverslag Pianorecitals op 08/06/2017
  - Bijlage 8: gedateerde automatische mail verzending juryverslagen op 08/06/2017
  - Bijlage 9: gedateerd juryverslag 2015-2015 met print-screen aanmaakdatum document

- Bijlage 10: Guide Examen Recitals 2016-2017/Richtlijnen instrumentenexamens
  - Bijlage 11: betrokken artikels uit het onderwijs- en examenreglement
  - Bijlage 12: interventies ombudspersoon
-
- De studiefiche van het opleidingsonderdeel en de Engelstalige richtlijnenbundel (Guide Examen Recitals 2016-2017) geven samen met het onderwijs- en examenreglement 2016-2017 op een gedetailleerde wijze weer hoe de beoordeling binnen het opleidingsonderdeel gebeurt. Deze documenten waren allen tijdig beschikbaar voor betrokken studente;
  - Uit de verklaring en aangereikte stukken vanuit de Schoor of Arts HoGent alsook vanuit de verslaggeving en de tussenkomsten van de ombudspersoon blijkt dat het jurymoment correct is verlopen alsook dat de beoordeling correct tot stand is gekomen. Dit conform de interne werkwijze, richtlijnen en regelgeving zoals in bijlagen terug te vinden. Ook de jury werd volgens de interne richtlijnen samengesteld en werd op voorhand ook niet door de betrokken studente gecontesteerd. Er dient opgemerkt te worden dat het externe jurylid, de heer [J.H.], over een uitermate grote expertise beschikt als muziekpedagoog en internationaal erkend musicus. Uit de verklaring en aangereikte stukken blijkt geenszins dat de beoordeling binnen het opleidingsonderdeel grotendeels of enkel tot stand zou zijn gekomen op basis van de drie minuten waarvan in het ingestelde beroep sprake is;
  - Uit de verklaring van de School of Arts HoGent en ook het juryverslag blijkt dat de specifieke situatie van de studente op het vlak van studievoortgang geen invloed heeft gehad op de beoordeling van het opleidingsonderdeel;
  - Uit de verklaring van de School of Arts HoGent en de studiefiche blijkt dat de studente doorheen het jaar begeleid werd. Vanuit de aangereikte documenten en in het bijzonder de interventies van de ombudspersoon heeft de studente de aard van de begeleiding doorheen de onderwijsactiviteiten nooit gecontesteerd;
  - Uit de verklaring van de School of arts HoGent en uit de bijlagen 7, 8 en 9 blijkt dat op het feedbackmoment een verkeerd juryverslag aan de studente werd meegegeven. Uit de aangereikte documenten en in het bijzonder ook de interventies van de ombudspersoon blijkt wel dat er uitgebreide mondelinge feedback was. Het eigenlijke juryverslag is in het Engels geschreven, door alle juryleden ondertekend, werd tijdig ingediend en werd intussen bezorgd aan de studente. De interne beroepscommissie stelt vast dat het overhandigen van het verkeerd verslag op het feedbackmoment geen reden is voor de herziening van de genomen studievoortgangsbeslissing, aangezien dit geen invloed heeft op de totstandkoming van de punten welke correct is verlopen;
  - De punten voor het opleidingsonderdeel *master recital piano* zijn op een juiste wijze tot stand gekomen en werden voldoende gemotiveerd.

Beslissing van de interne beroepscommissie

De interne beroepscommissie beslist om de klacht ongegrond te verklaren.

De interne beroepscommissie beslist dat het resultaat 8/20 voor het opleidingsonderdeel *master recital piano* behouden blijft en dat de studente aldus niet geslaagd is voor de opleiding Master of Music.”

Dit is de tweede bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist niet de ontvankelijkheid van het beroep.

Ambtshalve wijst de Raad erop dat artikel II.285 van de Codex Hoger Onderwijs bepaalt dat de Raad als administratief rechtscollege uitspraak doet over beroepen die worden ingesteld na uitputting van de interne beroepsprocedure.

Verzoekster heeft de studievoortgangsbepaling houdende toekenning van het examencijfer in haar verzoekschrift uitdrukkelijk aangeduid als voorwerp van het beroep.

Of een initiële studievoortgangsbepaling zoals een examenbeslissing in die stand van de procedure nog het voorwerp kan uitmaken van een beroep bij de Raad, is afhankelijk van de omvang van de bevoegdheid van het orgaan dat instaat voor de behandeling van het intern beroep, dat de student op straffe van onontvankelijkheid van zijn beroep bij de Raad eerst dient uit te putten.

Te dezen bepaalt artikel 64 van het onderwijs- en examenreglement van de verwerende partij dat de interne beroepsinstantie “de oorspronkelijke beslissing op gemotiveerde wijze bevestigt of herzie”. Verwerende partij heeft haar interne beroepsprocedure aldus derwijze georganiseerd dat de beroepscommissie over volheid van bevoegdheid beschikt, zodat de beslissing van dit beroepsorgaan in de plaats treedt van de initiële studievoortgangsbepaling, die dan op haar beurt uit de rechtsorde verdwijnt en bijgevolg niet meer in rechte aanvechtbaar is.

Het beroep is onontvankelijk ten aanzien van de eerste bestreden beslissing, en enkel ontvankelijk ten aanzien van de tweede bestreden beslissing (verder: de bestreden beslissing).

V. Ten gronde

Enig middel

Verzoekster beroept zich in een enig middel op de formelemotiveringsplicht, de materiëlemotiveringsplicht, het redelijkheidsbeginsel, het zorgvuldigheidsbeginsel en artikel II.223 van de Codex Hoger Onderwijs.

In het enig middel kunnen verschillende middelonderdelen worden onderscheiden die, in de huidige stand van de procedure, niet alle dienen te worden beantwoord.

Eerste middelonderdeel

Blijkens de aanhef van het enig middel, beroept verzoekster zich onder meer op een schending van artikel II.223 van de Codex Hoger Onderwijs. Deze bepaling luidt als volgt:

Art. II.223.

§ 1. Voor elk opleidingsonderdeel wordt een examen ingericht.

§ 2. Een student heeft voor ieder opleidingsonderdeel waarvoor hij ingeschreven is, recht op 2 examenkansen in de loop van het academiejaar om een creditbewijs te behalen.

Indien de aard van het opleidingsonderdeel niet toelaat dat tweemaal wordt geëxamineerd, kan het in het eerste lid bedoelde recht niet tijdens hetzelfde academiejaar worden uitgeoefend.

In dat geval moet de student zich voor het betreffende opleidingsonderdeel in een volgend academiejaar opnieuw inschrijven.

Verzoekster brengt dit voorschrift in de uiteenzetting van haar middel nergens ter sprake, en maakt niet duidelijk hoe en waarom zij het geschonden acht. In dat opzicht is het middel onontvankelijk.

Tweede middelonderdeel

Verzoekster voert een gemis aan begeleiding en feedback doorheen het academiejaar aan.

Standpunt van partijen

Verzoekster voert aan dat zij gedurende het academiejaar onvoldoende werd begeleid door haar mentor. Ter illustratie wijst zij erop dat zowel in het eerste als in het tweede juryverslag werd aangegeven dat zij de pedaal te veel gebruikte, terwijl verzoekster daarop

naar eigen zeggen tijdens de studie nooit op werd gewezen, zodat zij daaraan ook niet heeft kunnen werken. Dit maakte het volgens verzoekster onmogelijk om daaraan te remediëren. Bovendien, zo vervolgt verzoekster, werd haar onvoldoende uitleg verschaft of feedback of coaching gegeven. Vergeefs klopte zij aan bij de ombud; zij werd aan haar lot overgelaten. Verder stelt verzoekster dat zij verstoken is gebleven van tussentijdse feedback en dus niet kon weten wat er van haar werd verwacht en of zij kon bijsturen. Nochtans, zo stipt verzoekster aan, had zij uitdrukkelijk om begeleiding gevraagd. De stelling dat die vraag nooit zou zijn gesteld, spreekt verzoekster tegen: zij heeft immers contact opgenomen met de ombud en meermaals duidelijk gesteld dat de begeleiding te wensen overliet.

Verwerende partij repliceert in de antwoordnota dat verzoekster problemen met de begeleiding tijdens het academiejaar had moeten melden, waarmee verwerende partij aangeeft dat zulks niet is gebeurd. Zij verwijst verder naar de studiefiche waaruit blijkt dat elke student een uur per week individuele begeleiding krijgt, en dus over voldoende ruimte beschikt om de nodige vragen te stellen. Tot slot rappelleert verwerende partij aan de rechtspraak van de Raad inzake de rechtsgevolgen van een gebrekkige begeleiding ten aanzien van de beoordeling.

Beoordeling

Zoals de Raad al meermaals heeft overwogen en ook hier aanstipt, hebben vastgestelde gebreken in de begeleiding van de student in principe niet tot gevolg dat de toegekende beoordeling daardoor onregelmatig wordt of dat de student recht zou hebben op een gunstiger quoterings. Het is, in beginsel, één zaak of de student bewezen heeft de van hem verlangde kennis en vaardigheden te bezitten en een andere, wanneer hij die kennis en vaardigheden niet blijkt te bezitten, wie daarvoor de schuld draagt. Deze laatste kan diegene zijn die de student op het examen heeft voorbereid door bij die voorbereiding in gebreke te blijven. Een verwijt aan de instelling op het vlak van een gebrekkige begeleiding of communicatie verschuift bijgevolg mogelijk de verantwoordelijkheid voor een slechte prestatie deels naar de instelling, maar in de regel kan dit er niet toe leiden dat de prestatie zelf zonder meer als voldoende moet worden beschouwd. Er kan enkel anders over worden geoordeeld in uitzonderlijke omstandigheden, wanneer het gebrek aan begeleiding het slagen *de facto* onmogelijk heeft gemaakt, bijvoorbeeld doordat essentiële vragen van de student onbeantwoord zijn gebleven of de begeleiding nagenoeg onbestaande was.

Daarvan levert verzoekster niet het bewijs. Blijkens de studiefiche bestaat het opleidingsonderdeel naast zelfstudie ook uit ‘seminar’ en ‘supervised independent work’. Verzoekster spreekt verwerende partij niet tegen waar deze stelt dat hierin een uur per week begeleiding is begrepen. Bijgevolg kan de Raad op basis van de stukken niet aannemen dat er niet in begeleiding werd voorzien. Omtrent de wijze waarop die begeleiding dan concreet werd ingevuld, verschillen de partijen van mening. Verzoekster stelt weliswaar dat zij zich in de loop van het academiejaar over de gebrekkige aard daarvan heeft beklagd, maar zulks blijkt niet uit de stukken waarop de Raad vermag acht te slaan. Het aan verzoekster verweten overmatig gebruik van de pedaal kan alleszins niet worden afgedaan als iets waarover zij onwetend was, aangezien dat probleem ook in het juryverslag van het vorige academiejaar aan bod kwam.

Het middel is niet gegrond.

Derde middelonderdeel

In wat kan worden beschouwd als een derde middelonderdeel, beroept verzoekster zich onder meer op de formelemotiveringsplicht, het zorgvuldigheidsbeginsel en het redelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster voert onder meer aan dat haar op 3 juli 2017 een feedbackverslag van de jury werd overhandigd, dat tevens “zo goed als afgelezen” werd. Het bleek achteraf om het juryverslag van het academiejaar 2015-2016 te gaan; pas op 12 juli 2017 werd aan verzoekster het juiste jurybeoordelingsverslag van het huidige academiejaar meegedeeld. Verzoekster wijst erop dat zij ondertussen op 5 juli 2017 reeds een intern beroep had ingesteld, dat uiteraard was gesteund op de motieven die vermeld stonden op het juryverslag dat op 3 juli 2017 was overgemaakt. Zij is van oordeel dat aldus haar de mogelijkheid werd ontnomen om haar kritiek te richten op de correcte jurybeoordeling.

In haar antwoordnota repliceert verwerende partij ter zake dat verzoekster onmiddellijk na het recital reeds een feedbackmoment heeft gehad, alsook op 3 juli 2017.

Beoordeling

Of een examenbeslissing redelijk is, kan de Raad pas nagaan wanneer het bestuur zijn beslissing op intern beroep afdoende heeft gemotiveerd. Dit veronderstelt dan weer, samen gelezen met het hoorrecht, dat de student in de mogelijkheid is geweest om zijn grieven tegen de initiële studievoortgangsbepaling met voldoende kennis van zaken uiteen te zetten. Zulks is slechts het geval indien de student tijdig inzage heeft in alle relevante stukken. *A fortiori* mag de student, wat de beoordeling van de volledigheid van het evaluatiedossier betreft, niet worden verschalkt door de mededeling van een relevant stuk zoals een jurybeoordeling, dat niet op het eerste gezicht als onjuist of onvolledig kan worden aangemerkt (wat de student tot actie moet aanzetten) maar op een later tijdstip in de procedure toch wordt vervangen door het correcte stuk.

Te dezen moet worden vastgesteld dat het juryverslag dat op 12 juli 2017 aan verzoekster is overgemaakt, wezenlijk verschilt van het verkeerdelijk meegedeelde juryverslag van het academiejaar 2015-2016, en aan verzoekster in belangrijke mate ook andere tekortkomingen verwijt. Waar de jurybeoordeling van 2016 luidt:

“Overmatig pedaalgebruik [kan] de pianistische tekorten niet verdoezelen: ‘gaten’, wegmoffelen van ontbrekende noten, [tekort] aan stemvoering. Idiosyncratisch en extreem en vaak onlogisch rubato kunnen muzikale tekorten niet verdoezelen: te weinig partituurgetrouw (leesfouten, pp als f uitvoeren, slordigheden), gebrek aan opbouw, te weinig dynamische differentiatie; kortom, de prestatie voldeed niet aan [het] verwachte niveau voor een 2de meester. Mogelijks kan een meer overwogen programmakeuze soelaas bieden.”

stelt de jury in het huidige academiejaar (de Raad neemt de parafrase van verzoekende partij over):

De meeste muzikale doelstellingen worden verdrongen door tempo-inconsistenties, grote geheugenproblemen (het onthullen van het begrip van de (harmonische) structuur van de muziek) en andere onnauwkeurigheden (met overbodig gebruik van de pedaal) resulterend in verlies van discours, zelfs op de betere momenten wanneer de musicus-performer af en toe vurig vingerwerk liet zien. Het is jammer dat druppeltjes modder de glans van Scriabin’s diamonds verduisterden. Dit is helaas niet het niveau dat kan verwacht worden van een ‘Master in Music’.

De relevantie van dit juryverslag is des te meer apert ten aanzien van een opleidingsonderdeel dat niet alleen geen kennisexamen betreft maar bovendien een examen in de kunsten, waarbij de Raad voor zijn wettigheidscontrole nagenoeg uitsluitend op de woordelijke appreciatie van de artistieke prestaties is aangewezen.

Verzoekster is in de loop van de interne beroepsprocedure niet in de mogelijkheid geweest om haar grieven ten aanzien van de jurybeoordeling van 12 juli 2017 te doen gelden. De proclamatie van het examencijfer had reeds plaatsgevonden op 2 juli 2017, zodat de termijn om intern beroep in te stellen verstreek op (zondag) 9 juli 2017, te verlengen tot (maandag) 10 juli 2017.

De Raad betreft bij deze beoordeling ook de vaststelling dat artikel 64, §3 van het onderwijs- en examenreglement voorschrijft dat de interne beroepscommissie het beroep uitsluitend op stukken beoordeelt en verzoekster derhalve niet kon verzoeken om een hoorzitting, en dat de interne beroepscommissie niettegenstaande de vaststelling dat de correcte jurybeoordeling pas op 12 juli 2017 aan verzoekster werd overgemaakt, daags nadien – op 13 juli 2017 – een beslissing neemt zonder verzoekster de mogelijkheid te bieden haar middelen te doen gelden ten aanzien van dat – alleszins voor verzoekster – nieuwe stuk in de procedure.

Aldus is verzoekster niet in de mogelijkheid gesteld om in het intern beroep haar middelen uiteen te zetten tegen het juryverslag dat uiteindelijk door in de bestreden beslissing in aanmerking is genomen om verzoekster – met volheid van bevoegdheid – te beoordelen.

Het middel is in de aangegeven mate gegrond.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepsinstantie van de Hogeschool Gent van 13 juli 2017.

2. Het daartoe bevoegde orgaan neemt een nieuwe beslissing en doet zulks uiterlijk op 22 september 2017. Voorafgaand aan de datum waarop het bevoegde orgaan een beslissing

neemt, wordt aan verzoekster een termijn van ten minste vijf kalenderdagen verleend om haar grieven tegen de jurybeoordeling van dit academiejaar uiteen te zetten.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 4 september 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Daniël Cuypers	bijzitter
Marleen Verreth	bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Freya Gheysen

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.739 van 4 september 2017 in de zaak 2017/234

In zake: Quiara POTTIER
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Joost Van Damme
kantoor houdend te 9000 Gent
Kasteellaan 419
bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen:

HOGESCHOOL GENT
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Eva Bral
kantoor houdend te 9000 Gent
Henleykaai 3R
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 24 juli 2017, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepscommissie van de Hogeschool Gent van 7 juli 2017 waarbij het intern beroep van verzoekster ongegrond wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 4 september 2017.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Bram De Moor (*loco* advocaat Joost Van Damme), die verschijnt voor verzoekende partij, en advocaat Eva Bral, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekster is in het academiejaar 2016-2017 ingeschreven als student in de opleiding ‘Bachelor in het onderwijs: lager onderwijs’.

Tot het curriculum behoort het opleidingsonderdeel ‘Buitenlandse stage’ (24 studiepunten), dat door verzoekster in Suriname werd gevolgd. Verzoekster bekomt het examencijfer van 9/20 en wordt, bij gebreke aan mogelijkheid tot ‘delibereren’, niet geslaagd verklaard.

Tegen deze examenbeslissing tekent verzoekster het volgende intern beroep aan:

“1. Eerste middel – bij gebreke van stagebezoek door de evaluator dient de stage beoordeeld op grond van stukken

Verzoekster liep een buitenlandse stage in Suriname. De stageplaats waar verzoekster acht weken heeft doorgebracht was midden in de jungle gelegen, op meer dan 8 uur reizen van de bewoonde wereld. De evaluator heeft verzoekster derhalve nooit aan het werk gezien tijdens de stage, zodat zij bij de evaluatie van de stage enkel vermocht af te gaan op de door verzoekster gemaakte voorbereidingen en bijgebrachte objectieve stukken, alsook op de verslagen van de hand van de lokale stagementoren.

Een echt stagebezoek (cf. de vermeldingen op pg. 1 van stuk 2.1 en stuk 2.2) is er niet geweest.

Bij de feedback tijdens de stage middels skype (stuk 2.10 en 2.11) kwam geen lesinhoud noch lesverloop aan bod.

Dit is nochtans een essentieel [evaluatiecriterium].

Van de (lokale) stagementoren ontving verzoekster lovende commentaren en uitermate positieve verslagen (stuk 2.3 – merk trouwens op dat ‘~~werkpunten~~’ bovenaan de rechter kolom, cf. blauwe pijl) is doorstreept en dat enkel positieve attitudes en vaardigheden worden vermeld (stuk 2.4, stuk 2.5 en stuk 2.6). Anders dan de evaluator/stagebegeleidster, hebben de lokale stagementoren verzoekster wel aan het werk gezien.

De evaluatie door de evaluator wijkt dermate af van de ervaringen van de stagementoren dat daar kanttekeningen bij kunnen worden geplaatst. Bij gebreke aan stagebezoek dient de stage beoordeeld op grond van stukken (cf. infra – tweede middel).

2. Tweede middel – de bestreden beslissing miskent de bewijskracht van de stukken die ter beschikking waren van de evaluator

2.1. Eerste onderdeel: er was geen toerekenbare gebrekkige communicatie in hoofd van [verzoekster]

De stagebegeleider/evaluator geeft aan dat verzoekster in het kader van de opvolging van de stage gebrekkig zou hebben gecommuniceerd (stuk 2.2, pg. 4, kader onderaan):

‘Je organisatievermogen was niet voldoende omdat je niet communiceerde volgens de gevraagde kanalen, LV/reflecties te laat doorstuurde zodat ze niet op het

skypegesprek konden besproken worden. Dit heeft een impact gehad op het volgen van jouw traject. Door geen pro-actieve houding aan te nemen, heb je jouw begeleiding een stuk op de helling gezet.'

Deze premisse mist feitelijke grondslag. In werkelijkheid heeft de evaluator zelf de verkeerde documenten aangeleverd. Zij stuurde het bundel over buitenlandse stage voor het jaar 2015-2016 door (stuk 2.20). Hierdoor werkte zij met de verkeerde stage-evaluatiekaart (SEK) die deel uitmaakt van dat document. Verzoekster heeft zelf het correcte document van het schoolplatform (Chamilo HoGent) gedownload. Daarop werd door de evaluator geantwoord dat zijn niet meer in de opleiding lager onderwijs staat en dat zij er een tijd tussenuit was geweest (omwille van ziekte) en dit hierdoor niet wist.

Daarenboven wist de stagebegeleidster/evaluator (ook naar eigen zeggen) niet te werken met WeTransfer. Op die wijze werden meermaals documenten niet (?) 'ontvangen' terwijl deze wel door verzoekster waren overgemaakt (cf. de problemen waarnaar in stuk 2.10 wordt verwezen uit het gesprek blijkt alleszins dat de stukken wél zijn ontvangen). De administratieve opvolging liep niet bij verzoekster stroef. Zij heeft herhaaldelijk gepoogd om op de gevraagde wijze de documenten over te maken, doch dit lukte niet, reden waarom verzoekster middels WeTransfer een alternatief heeft gezocht om de stukken over te maken.

In de marge daarvan: de evaluatiefiche (stuk 2.1) werd pas na/samen met de feedback (20u20) meegedeeld, terwijl andere studenten (die stageliepen in een Belgische stageplaats) wél voor de feedback kennis hadden kunnen nemen van de evaluatiefiche.

2.2. Tweede onderdeel: de niet gestaafde (en overigens onjuiste) premisse dat verzoekster een bepaalde bron niet zelf zou hebben geraadpleegd mist feitelijke grondslag

Verzoekster weet zich gegriefd door de suggestie van de evaluator dat een welbepaald boek niet door verzoekster werd gelezen (stuk 2.2, blauwe pijl pg. 4): 'de verwijzing naar het boek dat voor de opdracht zou gelezen zijn (...)'. Verzoekster brengt het betalingsbewijs van het betrokken boek bij (stuk 2.14). De suggestie dat het boek niet zou zijn geraadpleegd, gekocht, dan wel gelezen, mist feitelijke grondslag.

2.3. Derde onderdeel: de negatieve beoordeling van het evaluatiecriterium zorgoverleg en onderwijsbehoeften vindt geen enkele steun in het dossier schending van het redelijkheidsbeginsel

Verzoekster weet zich uitermate gegriefd door volgende passus in de evaluatie (stuk 2.2 blauwe pijl pg. 10, kader):

'Er is geen uitgewerkt zorgplan, geen zorgdossier, geen beginsituatie waar naar de zorgnoden verwezen wordt, geen individuele opvolging van een kind. Je gaf aan dat dit moeilijk was omdat je de zorgdocumenten slechts laat kreeg. Ook zonder die documenten kan je zelf een zorgdossier opmaken... Dit is een minimumvereiste om te kunnen slagen voor dit opleidingsonderdeel: zorgcontinuüm: stage MT3. Zie ook de stageverwachtingen. Bovendien werd je dit meermaals (mail, skypegesprek) gemeld.'

en door navolgende passus bij de algemene eindbeoordeling (stuk 2.2, blauwe pijl pg. 16):

‘Het opmaken van een zorgspiegel en andere zorgdocumenten waarmee je de algemene- situatie van elk kind in kaart kan brengen als basis voor individuele begeleiding was nodig maar werd niet gemaakt.’

Deze these mist feitelijke grondslag en miskent de bewijskracht van stuk 2.7 (activiteitenrooster van 74 bladzijden met gele arceringen), stuk 2.12 (voorbereiding Brokopondo dag 1), en stuk 2.18 (opvolging door verzoekster van de zorgtoestand en zorgbehoeften van de leerlingen).

Indien verzoekster één zaak niet kan worden verweten is dat zij niet zou hebben ingezet op zorgoverleg en zorgaanbod met aandacht voor de onderwijsbehoeften van de kinderen.

De lessen waren doorspekt met zorg. De stageverwachtingen (stuk 2.24) werden ruimschoots ingelost.

En anders dan gesuggereerd werd ook de beginsituatie van de klas geanalyseerd (stuk 2.17). Dat het tijdsbestek daarvoor beperkt was, kwam reeds in de feedback tijdens de stage (stuk 2.11) aan bod.

Kennelijk heeft de evaluator de aanvangssituatie en de door verzoekster aangereikte oplossingen niet in het beraad ontmoet dan wel verkeerd ingeschat. Alleszins vindt de negatieve beoordeling van het evaluatiecriterium zorgoverleg en onderwijsbehoeften geen enkele steun in het dossier.

Wel integendeel heeft verzoekster met succes ingezet op zorgoverleg en een geïndividualiseerde oplossingsgerichte aanpak.

Exemplarisch: kinderen werden door de lokale leerkrachten onevenredig hard aangepakt, waarbij conform de lokale traditie de kleinste misstap fysiek werd afgestraft, o.a. met zweep- en stokslagen. Verzoekster (en haar collega-stagiair) waren hierop niet voorbereid. Een en ander heeft verzoekster er niet van weerhouden maximaal in te zetten op zorg en zelf alternatieven te zoeken en te suggereren, die na door haar te zijn geïmplementeerd in haar dagelijkse lesopdracht tot de grote voldoening van verzoekster ook door de lokale leerkrachten werd nagevolgd. .

Leerlingen die slechte resultaten behaalden werden door de lokale leerkrachten te kijk gezet voor de ganse school; leerlingen uit andere klassen werden dan verzameld om de betrokkene uit te lachen. Ook hier heeft verzoekster met succes gepoogd een mentaliteitswijziging te benaastigen (stuk 2.7 pg. 57). En i.p.v. leerlingen uit de school weg te sturen werd door verzoekster een alternatief bedacht, teneinde geen leerachterstand te creëren (stuk 2.7 pg. 42). Verzoekster bedacht ook een beloningssysteem met stempels (stuk 2.7 pg. 73). Leerlingen die door de lokale leerkracht uit de klas werden verwijderd, kregen van verzoekster hun boek mee om zich buiten verder nuttig bezig te houden (stuk 2.25).

Verzoekster kon wel degelijk – en anders dan door de evaluator lijkt te zijn aangenomen – door haar aanpak het verschil maken.

Van de (lokale) stagementoren ontving verzoekster lovende commentaren en uitermate positieve verslagen (stuk 2.3 – merk trouwens op dat ‘~~werkpunten~~’ (bovenaan de rechter kolom, cf. blauwe pijl) is doorstreept en dat enkel positieve attitudes en vaardigheden worden vermeld – stuk 2.4, stuk 2.5 en stuk 2.6). Anders dan de evaluator/stagebegeleidster, hebben de lokale stagementoren verzoekster wel aan het werk gezien.

Verzoekster kon dan ook onmogelijk bevroeden dat zij een negatieve evaluatie voor de buitenlandse stage zou bekommen, en al zeker niet voor de thema's die zorggerelateerd zijn. Dit blijkt uit haar zelfevaluatie d.d. 13 juni 2017 (stuk 2.8).

Uit de voorhanden zijnde gegevens kan onmogelijk worden besloten tot een onvoldoende voor het subonderdeel zorgoverleg en onderwijsbehoeften. Door

verzoekster voor dit onderdeel een negatieve evaluatie te geven gaat de onderwijsinstelling de grenzen te buiten van een redelijke uitoefening van haar beoordelingsvrijheid (miskenning van het redelijkheidsbeginsel). De negatieve beoordeling is kennelijk onredelijk.

2.4. Vierde onderdeel: het voorgehouden gebrek aan differentiatie en 'eigen stijl' mist feitelijke grondslag

Ook het voorgehouden gebrek aan differentiatie mist feitelijke grondslag, zoals blijkt uit stuk 2.9, evenals het voorgehouden gebrek aan eigen stijl in het lesgeven (stuk 2.15). Hoe de evaluator dit laatste criterium als dusdanig heeft kunnen beoordelen is ten andere voor verzoekster onduidelijk, nu zij – zoals hoger gezegd – geen enkele les heeft bijgewoond.

Bij de feedback tijdens de stage (stuk 2.10 en 2.11) kwam geen lesinhoud aan bod.

2.5. Vijfde en bijkomstig onderdeel: verkeerde assumpties

Verzoekster weet zich tevens gegriefd door volgende evaluatietoelichtingen, die geen steun vinden in het dossier:

‘Je reflecties zijn vaak niet echt diepgaand en beginnen vaak met eenzelfde openingszin (stuk 2.2, pg. 7, kader), terwijl hier enkel kan worden bedoeld op de opening van de beschrijving van de klas, dewelke ook de facto steeds dezelfde was. De opmerking van de evaluator mist doel.’

Je schriftelijke taal bevat systematisch te veel fouten (...). Je maakte bv ook een blaadje om – ‘ieuw’ aan te brengen waar je wel schrijft wat hoort (kiew) maar niet wat het correct gespelde woord is’ (stuk 2.2, pg. 7, kader). Evenwel wordt veronachtzaamd dat het werkblad met, ‘kiew’ op niet in de les werd gebruikt. Enkel de afbeelding werd gebruikt. Het door de evaluator gegeven voorbeeld is niet relevant.

3. Derde middel – de bestreden beslissing miskent de specificiteit van de buitenlandse stageplaats

3.1. Eerste onderdeel: de evaluator houdt geen rekening met de bijzonder moeilijke lokale omstandigheden

Verzoekster liep een buitenlandse stage in Suriname. De stageplaats waar verzoekster acht weken tijd doorbracht was midden in de jungle gelegen, op 8 uur van de bewoonde wereld. De evaluator gaat daaraan voorbij wanneer zij zich beklaagt over het tijdig communiceren. Op de stageplaats was amper elektriciteit (slechts in één zaaltje dat drukbezet was) en licht (de eerste vier weken slechts één peertje). Elektriciteit werd opgewekt d.m.v. een klein zonnepaneeltje.

Bijaldien was er dag én bijna nacht (tot 23u) de constante aanwezigheid van kinderen, en aldus weinig of geen rust om bepaalde documenten te produceren.

Dit heeft verzoekster er toch niet van weerhouden de lesvoorbereidingen n.a.v. het eerste skype-gesprek – mits aanvullende inspanningen – op tijd aan te leveren.

Een en ander kan en mag niet worden gelijkgesteld met een reguliere stageplaats in België waar men zich na schooltijd in alle comfort in de beslotenheid van de eigen woning kan terugtrekken om voorbereidingen e.d.m. te doen. De evaluator lijkt geen

rekening te hebben gehouden met de zeer [specifieke] omstandigheden eigen aan de Surinaamse stageplaatsen.

En anders dan in een goed georganiseerde Belgische stageplaats is de lokale Surinaamse schoolorganisatie vanuit administratief oogpunt eerder beperkt georganiseerd (geen leerplannen, geen duidelijke werkboeken, geen fotokopiemachine (verzoekster maakte eigenhandig alle werkbladen) en is er een belangrijke taalbarrière (de kinderen spreken uiteenlopende lokale dialecten, o.a. Saramaccaans).

Verzoekster heeft deze aspecten voldoende aangestipt in haar zelfevaluatie (stuk 2.8). Uit de evaluatie door de evaluator blijkt evenwel niet dat de evaluator met deze (in vergelijking met een reguliere Belgische stageplaats) objectief verschillende situatie rekening heeft gehouden bij de evaluatie.

3.2. Tweede onderdeel: de onderwijsinstelling heeft de buitenlandse stage onvoldoende voorbereid noch de nodige middelen aan verzoekster aangereikt om de specificiteit ervan op voorhand correct te kunnen inschatten

Kinderen werden in de Surinaamse school hard aangepakt. De kleinste misstap werd fysiek afgestraft, o.a. met zweep- en stokslagen. Verzoekster (en haar collega-stagiair) waren hierop niet voorbereid. Dit heeft verzoekster er evenwel niet van weerhouden om in die moeilijke omstandigheden maximaal in te zetten op de doelstellingen van de stage.

In de voorbereiding van de stage werd verzoekster onvoldoende door de onderwijsinstelling omkaderd. Zo blijkt dat er voor buitenlandse stages voor het academiejaar 2016-2017 geen richtlijnenbundel voorhanden was, wel een bundel voor het academiejaar 2015-2016 (stuk 2.20). Voor het kwestieuze academiejaar was enkel een bundel voor binnenlandse stage voorhanden (stuk 2.22).

4. Vierde middel – de eindcompetentie taal kan bij de beoordeling van de stage niet doorslaggevend zijn geweest

Kennelijk was de beoordeling van de eindcompetentie 1 van de leerlijn communiceren (schriftelijk taalgebruik en communicatie) niet doorslaggevend bij de stage, zo niet was daar melding van gemaakt.

Anderzijds blijkt uit de bestreden beslissing dat voor het opleidingsonderdeel bachelorproef een creditbewijs werd afgeleverd; opleidingsonderdeel waarbij taal en spelling – meer dan in het kader van de verslaggeving van de stage – een relevant evaluatiecriterium is.

Daaruit moet worden besloten dat de negatieve beoordeling van deze verwachte competentie (waarbij ten andere in de evaluatie geen rekening werd gehouden met de aspecten vermeld onder MT2 en MT3) op zich niet vermag doen besluiten tot het niet slagen van verzoekster voor het opleidingsonderdeel stage.

5. Vijfde middel – miskenning van het redelijkheidsbeginsel

De beoordeling die werd gegeven, is onredelijk streng.

Zij vindt geen steun in de objectieve stukken die verzoekster bijbrengt. Op grond van de objectieve elementen die voorhanden zijn kon de onderwijsinstelling onmogelijk tot de voorliggende evaluatie van verzoekster komen.

Door bovendien geen rekening te houden met de specifieke omstandigheden eigen aan een buitenlandse stage zoals verzoekster die heeft ervaren én door verzoekster voor de

buitenlandse stage een negatieve evaluatie te geven en haar net geen voldoende te quoteren/net geen creditbewijs af te leveren, gaat de onderwijsinstelling de grenzen te buiten van een redelijke uitoefening van haar beoordelingsvrijheid. .

Aldus schendt de onderwijsinstelling het redelijkheidsbeginsel, zodat de kennelijk onredelijke beoordeling voor hervorming gereed ligt.

Zelfs wanneer enkel het tweede middel, derde onderdeel, slaagt en verzoekster uit dien hoofde in het kader van het rechtsherstel dat haar toekomt voor het aspect zorgoverleg en onderwijsbehoeften in graad van beroep een gunstige evaluatie bekommt, dient zij voor het opleidingsonderdeel stage minstens 10/20 gequoteerd en dient haar een creditbewijs afgeleverd.

Immers, wanneer na de eerste evaluatie (stuk 2.1) en na de feedback de wijziging van oranje naar groen voor het aspect ‘beginsituatie’ (blauwe pijl pg. 12 stuk 2.2 – tweede evaluatie) reeds een extra punt opleverde (vgl. stukken 2.1 en 2.2), dient (minstens) één bijkomend punt toegekend voor het beoordelingscriterium zorgoverleg en onderwijsbehoeften.

En kennelijk was de beoordeling van de eindcompetentie 1 (schriftelijk taalgebruik en communicatie) niet doorslaggevend bij de stage, zoniet was daar melding van gemaakt. Alleszins blijkt uit de bestreden beslissing dat voor het opleidingsonderdeel bachelorproef een creditbewijs werd afgeleverd; opleidingsonderdeel waarbij taal en spelling – meer dan in het kader van de verslaggeving van de stage – een relevant evaluatiecriterium is.

6. Brève

Overwegende dat uit geen enkel objectief stuk blijkt dat verzoekster voor het opleidingsonderdeel stage niet voldoet aan de evaluatiecriteria;

Dat – voor zoveel als nodig en zonder een bewijslast op te nemen die niet rechtens op verzoekster rust – uit de door verzoekster bijgebrachte stukken zelfs precies het tegendeel blijkt, zodat – alle grieven van verzoekster samengenomen – moet worden aangenomen dat de evaluator voor het opleidingsonderdeel stage onmogelijk op objectieve gronden tot het niet slagen voor dit onderdeel heeft kunnen besluiten;

Dat de beslissing aldus niet naar recht is verantwoord;

Aangezien de beslissing tot stand is gekomen met miskenning van het examenreglement, het redelijkheidsbeginsel en het objectiviteitsbeginsel;

Zodat de bestreden beslissing voor hervorming gereed ligt.”

De interne beroepscommissie behandelt verzoeksters beroep in zitting van 7 juli 2017 en verklaart het beroep ontvankelijk doch ongegrond:

“(…)

Behandeling ingesteld beroep door de interne beroepscommissie

De interne beroepscommissie stelt het volgende vast:

- de studente ondertekende haar opleidingscontract op 02/10/2016 digitaal voor akkoord (bijlage 1);
- de studente behaalde 9/20 voor het opleidingsonderdeel buitenlandse stage (stage: werken vanuit het zorgcontinuüm) (studieoverzicht bijlage 2);

- dit opleidingsonderdeel telt 24 studiepunten. Voor *buitenlandse stage* dient de studiefiche van de stage uit het derde modeltraject, zijnde *stage: werken vanuit het zorgcontinuüm* (studiefiche bijlage 3) gelezen te worden in combinatie met de richtlijnenbundel buitenlandse stage (bijlage 4);
- voor dit opleidingsonderdeel wordt geen tweede examenkans ingericht;
- voor dit opleidingsonderdeel moet je slagen (wordt nooit gedelibereerd);

Met betrekking tot het eerste middel: evaluatie op basis van stukken:

- omwille van de specificiteit van de buitenlandse stage wordt in de richtlijnenbundel buitenlandse stage ingegaan op wat van de studenten verwacht wordt, op welke competenties zij zullen beoordeeld worden, op welke wijze de begeleiding gebeurt en op welke wijze zij worden geëvalueerd:

De evaluatie gebeurt door de ankerpersoon op basis van de voorbereiding, mails, doorgestuurde documenten, lesvoorbereidingen, skypegesprekken, reflecties, blog, de stagemap en een gesprek met jou bij thuiskomst. In dit gesprek behandelen we dit alles en het verslag van de mentor(en)...;

- de begeleiding gebeurt ter plaatste door de stagementor(en) en van hieruit op basis van de doelstellingen, op basis van een skype-gesprek en op basis van de reflecties van de student. Om dit mogelijk te maken dient de student *een week voor het skypegesprek volgende documenten naar de opleidings-ankerpersoon te sturen: een weekrooster, enkele lesvoorbereidingen en telkens een reflectie gekoppeld aan een doorgestuurde lesvoorbereiding.*

De data van de skypegesprekken worden ruim op voorhand vastgelegd. De studente was dus tijdig geïnformeerd over de timing om de documenten ter voorbereiding van de gesprekken (activiteitenrooster, lesvoorbereidingen, reflecties, ...) door te geven;

- tijdens de skypegesprekken kon slechts beperkt worden ingegaan op de lesinhoud en het lesverloop omwille van volgende redenen:
  - skypegesprek 28/02/2017 (bijlage 5): slechts 2 lesvoorbereidingen, 2 reflecties en een weekrooster waren op voorhand bij de opleiding-ankerpersoon ([H.V.D.]) toegekomen (e-mail d.d. 19/02/2017, bijlage 7). Hierop werd tijdens het gesprek ingegaan. In het verslag geven de studenten aan: *'De vergadering is voor ons wel geslaagd, ondanks dat niet alle documenten aangekomen waren. We konden onze vragen stellen en weten nu concreet waar we ons nog verder op moeten focussen.'*;
  - skypegesprek 28/03/2017 (bijlage 6): activiteitenrooster werd niet op voorhand doorgestuurd, lesvoorbereidingen werden te laat en zonder reflecties doorgestuurd, .bordplan of werkblad ontbreekt;
- de verslagen van mentoren (bijlagen 2.3, 2.4 en 2.5 van het verzoekschrift van de studente) tonen inderdaad geen specifieke werkpunten. De positieve evaluatie door de mentoren weerspiegelt zich op de stage-evaluatiekaart (bijlage 8) in de groene quoterings van verschillende gedragsindicatoren die horen bij het modeltraject. De mentoren schrijven echter niets over de competenties die rood worden gescoord op de stage-evaluatiekaart (competenties 1 en 13). De verslagen van mentoren zijn slechts één van de verschillende evaluatiedocumenten (cf. supra). Door de opleidings-ankerpersoon werden op

basis van alle voorhanden zijnde documenten ernstige werkpunten en tekorten vastgesteld bij de evaluatie (cf. infra).

Met betrekking tot het tweede middel: miskenning van de bewijskracht van de stukken ter beschikking van de evaluator, het vierde middel: de eindcompetentie taal kan bij de beoordeling van de stage niet doorslaggevend zijn geweest en het vijfde middel: miskenning van het redelijkheidsbeginsel:

- de studente heeft nagelaten tijdig (1 week voor het skype-gesprek) de gevraagde documenten aan de opleidings-ankerpersoon te bezorgen op gevraagde wijze, zijnde via e-mail. Ook ter voorbereiding van het tweede skype-gesprek, 1 maand na het eerste skype-gesprek, werden nog steeds niet de gevraagde documenten tijdig doorgestuurd. Gezien het feit dat de begeleiding vanop afstand gebeurde, is deze opmerking op de stage-evaluatiekaart correct en terecht en werd dit als aandachtspunt (oranje) aangegeven voor de gedragsindicator 'organisatie en planningsvermogen', problemen met het versturen van documenten hebben an sich de negatieve evaluatie van de studente niet bepaald (cf. stage-evaluatiekaart: Je stagemap bevat zeer goed geordende documenten. Alles is aanwezig.);
- de richtlijnenbundel buitenlandse stage is gelijk voor academiejaar 2015-2016 en 2016-2017. Hierbij werd de aanpassing van het academiejaar op het voorblad en in de voettekst vergeten (bijlage 9), doch dit heeft geen negatieve invloed gehad op de begeleiding of evaluatie van de studente;
- de evaluatiecriteria voor deze stage werden vooraf en duidelijk gecommuniceerd aan de studenten middels de stage-evaluatiekaart;
- de opmerking over het gelezen boek geeft aan dat de naam foutief werd gespeld, niet dat het boek niet zou zijn gelezen;
- de stage in het derde modeltraject heeft 'zorg' als focus. In de stageverwachtingen waarnaar studente zelf verwijst in bijlage 2.24 van haar verzoekschrift, is het volgende opgenomen:

Je toont aan dat je meedenkt en meehandelt i.f.v. zorg op kind-, klas- en schoolniveau. Mogelijke taken:

- Neem de visie van het zorgbeleid op jouw school grondig door.
- Denk en help mee met de taken van de zorgcoördinator, SES-leerkrachten, zorgleerkrachten, ... op jouw stageschool.
- Om aan de zorgbehoeften van een kind te voldoen, is het belangrijk om 'breed te observeren', te registreren, te communiceren met verschillende actoren en een antwoord te bieden op de specifieke onderwijsbehoeften van de kinderen.
- ...;
- de evaluator ontkent niet dat de studente op bepaalde ogenblikken gewerkt heeft aan zorg: het alternatief van de 'strafstoel' en het uitwerken van een beloningssysteem (zie activiteitenrooster, stuk 2.7 van het verzoekschrift) worden door de opleiding erkend als positieve elementen maar van een laatstejaarsstudent wordt verwacht dat dit opgenomen wordt in een geheel van zorgmaatregelen en een zorgplan, gebaseerd op grondige analyse van de beginsituatie. Dit is bij de studente niet het geval. Indien het niet mogelijk is

om, gezien de specifieke situatie in het buitenland, te komen tot een zorgplan (product), kan een procesbespreking dienen ter vervanging hiervan (verslag skypegesprek, punt 2A, bijlage 6). Uit de stukken blijkt niet dat de student deze procesbespreking of een product heeft afgeleverd;

- de student werd in de voorbereiding van de stage en tijdens de stage meermaals attent gemaakt op het belang van 'zorg', onder andere via e-mail (16/12/2016, 22/12/2016, 13/02/2017 en 28/02/2017), via opmerkingen bij toegestuurde documenten (cf. voorbeeld, bijlage 10) en tijdens skype-gesprekken (bijlage 6, punt 2A);
- in het activiteitenrooster (bijlage 2.7 van het verzoekschrift van de student) geeft de student weinig aan dat zij werkt aan competentie 13. In de zelfevaluatie (bijlage 2.8 van het verzoekschrift van de student) geeft de student zelf het volgende aan: *Het zorgschrift was lange tijd niet toegankelijk voor ons. Ik heb zelf differentiatie uit mijn ervaring met de kinderen toegepast. Hierdoor had ik niet de kans om optimaal op de behoeften in te gaan van de leerlingen; individuele begeleiding en verlengde instructies werden vaak afgeblokt door de leerkracht.* Op de stage-evaluatiekaart wordt in de bijkomende motivering aangegeven dat de student ook zonder die documenten [zorgschrift] zelf een zorgdossier kan opmaken. Het ontbreken van een uitgewerkt zorgplan, zorgdossier, beginsituatie waar er naar de zorgnoden verwezen wordt, individuele opvolging van het kind, maakt dat de student het vereiste minimumniveau voor een laatstejaarsstage voor deze competentie niet behaalt. De door de student aangereikte documenten overtuigden de evaluator niet. Indien er werd gewerkt aan zorg gebeurde dit ad hoc en intuïtief, niet planmatig binnen een uitgewerkt zorgplan;
- bovenstaande toont aan dat de student had kunnen inschatten dat de zorggerelateerde thema's voor een negatieve evaluatie konden zorgen. Deze negatieve beoordeling is dus geenszins kennelijk onredelijk;
- student heeft op het feedbackgesprek weliswaar gewezen op een deel van het document 'peilen naar de algemene beginsituatie' om aan te tonen dat zij de beginsituatie van de individuele leerlingen wel had besproken. Op basis hiervan werd de beoordeling van gedragsindicator 14.1 aangepast, tevens werd de opmerking over het zoeken naar een eigen lerarenstijl geschrapt uit de stage-evaluatiekaart. Doch wordt op de evaluatiekaart in de bijkomende motivering bij de leerlijn krachtig leren met concrete voorbeelden aangetoond dat er voor de student aandachtspunten werden vastgesteld met betrekking tot de einddoelstelling 'ontwerp een krachtige leeromgeving vanuit een weloverwogen visie';
- student scoorde onvoldoende voor de competentie schriftelijke communicatie. Dit werd in de bijkomende motivering gestaafd met verwijzing naar verschillende documenten waarin dit tekort werd vastgesteld. Het werkblad met 'kiew' werd door de student zelf toegevoegd aan haar stagemap, of zij dit al dan niet gebruikte tijdens de les doet niet ter zake. Het schriftelijk taalgebruik van student is niet gekenmerkt door een correcte spelling en toont binnen dit opleidingsonderdeel dan ook een tekort;

- de opleiding kent een uiteindelijke beoordeling toe op basis van het al dan niet voldoen aan de verschillende minimale beoordelingscriteria. Voor het vastleggen van de eindscore wordt er niet gekozen voor een mathematische berekening, wel wordt er nagegaan hoe de student scoort binnen de leerlijnen, in het bijzonder de leerlijnen Krachtig leren en Zorg daar het gaat om stage: werken vanuit het zorgcontinuüm. Het tekort binnen de leerlijn zorg in combinatie met een tekort binnen de leerlijn communicatie is dan ook geenszins kennelijk onredelijk.

Het redelijkheidsbeginsel werd niet geschonden. De beoordeling van de studente gebeurde op basis van alle voorliggende documenten, volgend de richtlijnen opgesteld door de opleiding en in alle objectiviteit.

Met betrekking tot het derde middel: miskenning van de specificiteit van de buitenlandse stage:

- net omwille van de specificiteit van de buitenlandse stage worden met de studenten die vertrekken naar het buitenland zeer concrete afspraken gemaakt met betrekking tot de begeleiding en de verwachtingen vanuit de opleiding (zie richtlijnenbundel buitenlandse stage);
- de situatie in Suriname is niet van dien aard dat van studenten niet gevraagd kan worden om documenten tijdig via e-mail door te geven. Studenten die voorgaande jaren op dezelfde plaatsen verbleven en de andere studenten die dit jaar in Suriname verbleven, hebben hun documenten tijdig via e-mail aan de ankerpersoon bezorgd; Daarenboven kan gesteld worden dat het zoeken naar oplossingen voor problemen als deze en het omgaan met verschillen binnen de schoolcontext net dé meerwaarde zijn van een buitenlandse stage;
- uit het overzicht van het e-mailverkeer en de richtlijnenbundel buitenlandse stage blijkt dat de studenten die vertrekken op buitenlandse stage, uitgebreid worden voorbereid op deze stage. Zij hebben ook de mogelijkheid om zelf vragen te stellen aan vertegenwoordigers van de stageplaatsen in Suriname zelf, evenals aan studenten die in het verleden op stage gingen naar Suriname (internationale markt) en aan het ankerpunt van de opleiding tijdens de voorbereidende gesprekken. Tijdens deze voorbereidende gesprekken wordt ingegaan op cultuurverschillen en verschillen in aanpak op de scholen waar studenten kunnen terecht komen. Studenten moeten literatuur doornemen over het land en ontwikkelingssamenleving en krijgen informatie over ‘cultural adjustment’ (bijlage 4). Zij moeten ook voorbereidende opdrachten volbrengen met als doel de situatie in het stageland beter te leren kennen en zich zo goed als mogelijk voor te bereiden op de soms moeilijke situaties in het stageland. De specificiteit van een buitenlandse stageplaats werd niet miskend.
- de studente slaagde aldus niet voor het opleidingsonderdeel buitenlandse stage. De punten zijn op deugdelijke wijze tot stand gekomen en werden voldoende gemotiveerd;
- er is beperkte tussenkomst van de ombudspersoon geweest (verslag bijlage 11).

Beslissing van de interne beroepscommissie.

De interne beroepscommissie beslist om de klacht ongegrond te verklaren.

De interne beroepscommissie beslist dat het resultaat 9/20 voor het opleidingsonderdeel buitenlandse stage behouden blijft en dat de studente aldus niet geslaagd is voor de opleiding professionele bachelor in het onderwijs: lager onderwijs.”

Dit is de bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij stelt dat het beroep slechts ontvankelijkheid is *ratione temporis* indien verzoekster kan aantonen dat zij op 17 juli 2017 van de bestreden beslissing kennisnam.

De Raad wijst erop dat artikel II.294, §1 van de Codex Hoger Onderwijs sinds de inwerkingtreding van artikel VII.13 van het Onderwijsdecreet XXVI luidt dat de beroepen bij de Raad worden ingesteld binnen een vervaltermijn van zeven kalenderdagen die ingaat de dag na die van de “kennisgeving” van de beslissing. Krachtens artikel VII.35 van Onderwijsdecreet XXVI is dat voorschrift in werking getreden op 1 oktober 2016, zodat het op onderhavige procedure van toepassing is.

De vraag of verzoekster op 17 juli 2017 van de bestreden beslissing kennis heeft “genomen”, verwijst bijgevolg naar een ondertussen niet langer relevant criterium voor het bepalen van de beroepstermijn.

Of de bestreden beslissing inderdaad niet eerder dan 17 juli 2017 aan verzoekster ter kennis is gebracht, is een vraag die aan de hand van het door verwerende partij neergelegde verzendbewijs van de aangetekende zending bevestigend moet worden beantwoord.

Het beroep is derhalve ontvankelijk.

Overigens vestigt de Raad er de aandacht op dat krachtens artikel 35 van het decreet van 26 maart 2004 betreffende de openbaarheid van bestuur, een beslissing zoals de thans bestreden beslissing slechts geldig ter kennis wordt gebracht wanneer de beroepsmogelijkheden en de modaliteiten van dat beroep worden vermeld. Bij gebreke

daaraan neemt de termijn voor het indienen van een beroep slechts een aanvang vier maanden nadat de betrokkene van de beslissing in kennis is gesteld.

Van een rechtsgeldige kennisgeving is in dat opzicht geen sprake wanneer de *dies a quo* van de beroepstermijn verkeerd wordt vermeld (R.Stvb. 6 maart 2014, nr. 2014/008). *In casu* is op de brief van 13 juli 2017 houdende kennisgeving van de bestreden beslissing meegedeeld dat de beroepstermijn van zeven kalenderdagen aanvangt de dag na die van de “kennisname” van de beslissing, wat in strijd is met de bepaling van artikel II.294, §1 van de Codex Hoger Onderwijs.

Al ware de bestreden beslissing vóór 17 juli 2017 ter kennis gebracht, dan nog zou bijgevolg het beroep niet onontvankelijk zijn.

V. Ten gronde

Eerste en tweede middel

In een eerste middel en tweede middel, samen gelezen, steunt verzoekster zich op een schending van de materiële motiveringsplicht, en (voor het derde middelonderdeel) het redelijkheidsbeginsel.

Verzoekster voert aan dat tijdens de stage in Suriname er geen stagebezoek door de evaluator heeft plaatsgevonden, zodat de stage enkel kan worden geëvalueerd aan de hand van de voorhanden zijnde stukken zoals de voorbereidingen en de verslagen van de plaatselijke stagementoren (eerste middel), en dat de bestreden beslissing de bewijskracht van die stukken miskent (tweede middel).

Eerste middelonderdeel

Standpunt van partijen

Verzoekster herneemt letterlijk haar grieven uit het intern beroep, die ertoe strekken dat haar ten onrechte wordt verweten onvoldoende te hebben gecommuniceerd doordat zij reflecties te laat doorstuurde. Zij stelt daartegenover dat de evaluator zelf verkeerde

documenten heeft aangeleverd (de richtlijnenbundel van het vorige academiejaar) en bovendien niet met het elektronisch platform overweg kon waardoor stukken die wel waren overgemaakt, niet toekwamen. Verzoekster ontkent dan ook dat de administratieve opvolging aan haar zijde stroef liep, en voert ook aan dat zij de evaluatiefiche pas met de feedback ontving, terwijl studenten op een Belgische stageplaats die evaluatiefiche reeds voor de feedback kenden.

De kritiek op de bestreden beslissing bestaat eruit dat zij deze opmerkingen niet ‘ontmoet’ en er ten onrechte blijft van uit gaan dat verzoekster documenten laattijdig heeft overgemaakt.

In de antwoordnota stipt verwerende partij vooreerst aan dat het een evidentie is dat stagairs in het buitenland niet op de stageplaats door de evaluator worden bezocht, en dat de ‘richtlijnenbundel buitenlandse stage’ bijgevolg voorschrijft dat de begeleiding gebeurt door de mentor ter plaatse en vanuit de hogeschool op basis van doelstellingen, een skype-gesprek en reflecties. De inhoud van de richtlijnenbundel voor het academiejaar 2016-2017 is volgens verwerende partij identiek aan deze van vorig academiejaar, zodat verzoekster van de mededeling van dat bundel geen negatieve gevolgen heeft ondervonden.

Verwerende partij zet verder het volgende uiteen:

“De beoordeling van de studente voor het betwiste opleidingsonderdeel gebeurt op basis van de volgende reglementering, zoals opgenomen in voormeld richtlijnenbundel:

‘De evaluatie gebeurt door de ankerpersoon op basis van de voorbereiding, mails, doorgestuurde documenten, lesvoorbereidingen, skypegesprekken, reflecties, blog, de stagemap en een gesprek met jou bij thuiskomst. In dit gesprek behandelen we dit alles en het verslag van de mentor(en)....’

Vervolgens worden de vereiste attitudes en de einddoelstellingen die specifiek voor deze stage dienen te worden behaald, in de richtlijnenbundel uiteengezet.

Volkomen terecht heeft de Interne Beroepscommissie na inzage van het volledige dossier geoordeeld dat de verzoekende partij niet de vooropgestelde competenties voor ‘buitenlandse stage’ heeft behaald.

De neerslag van de skype-gesprekken werd gevoegd.

In tegenstelling tot hetgeen de verzoekende partij blijvend voorhoudt, komen er hieruit wel degelijk verschillende tekorten aan het licht.

De tekorten worden door de Interne beroepscommissie opgesomd en geanalyseerd.

Zo werden de gevraagde documenten niet tijdig aangeleverd, noch voor het eerste en noch voor het tweede skype-gesprek. Dit werd ten andere door de betrokken studenten zelf in hun skype-verslag aangehaald.

Dat deze onvolkomenheden vervolgens een weerslag gehad hebben op de eindevaluatie is vanzelfsprekend correct doch is, zoals door de Interne beroepscommissie terecht wordt gesteld, niet doorslaggevend geweest.”

Beoordeling

Uit de neerslag van het skypegesprek van 28 februari 2017 (stuk 2.10 verzoekster) blijkt dat de problemen met het doorzenden en ontvangen van bestanden initieel werden opgelost door het opstarten van een facebookgroep. Uit het verslag van het skypegesprek van 28 maart 2017 (stuk 2.11 verzoekster) moet worden opgemaakt dat vervolgens een oplossing is gevonden via we-transfer en dat verzoekster, los van eventuele technische problemen, het activiteitenrooster nog niet had overgemaakt en dat de lessen te laat en zonder de bijhorende reflecties waren doorgezonden – verzoekster heeft zich daar overigens voor verontschuldigd.

De bestreden beslissing motiveert derhalve niet ten onrechte dat stukken te laat werden overgemaakt. In het licht van bovenstaande vaststellingen kan die motivering volstaan, te meer nu de bestreden beslissing tevens uitdrukkelijk stelt dat de problemen met het versturen van documenten *an sich* niet de negatieve evaluatie hebben bepaald.

De stelling van verwerende partij dat de richtlijnenbundel voor de buitenlandse stage voor de academiejaren 2015-2016 en 2016-2017 identiek was, wordt door verzoekster niet tegengesproken. Evenmin duidt zij nader hoe, in die omstandigheden, het overmaken van de richtlijnenbundel 2015-2016 hetzij haar prestaties op de stage, hetzij de beoordeling van die prestaties ongunstig zou hebben beïnvloed. In dat opzicht kan het middelonderdeel niet overtuigen.

De Raad ziet niet onmiddellijk in hoe het ogenblik waarop studenten – in België dan wel in het buitenland – de evaluatiefiche hebben ontvangen, kan worden betrokken op de in het middel ingeroepen materiële motiveringsplicht *c.q.* de bewijskracht van de stukken. In zover de kritiek van verzoekster moet worden begrepen als een beroep op het gelijkheidsbeginsel, zij erop gewezen dat de studenten *in casu* niet in een concurrentiële positie tegenover elkaar staan – in de zin dat zij naargelang hun examencijfer worden gerangschikt – zodat zelfs wanneer een ongelijke behandeling zou zijn aangetoond, dit er niet toe leidt dat de aan verzoekster toegekende quoterings onjuist zou zijn.

Het middelonderdeel is ongegrond.

Tweede middelonderdeel

Standpunt van partijen

Verzoekster stelt gegriefd te zijn door de ‘suggestie’ van de evaluator dat zij een welbepaald boek niet zou hebben gelezen; zij brengt een betalingsbewijs van het boek voor.

In de antwoordnota repliceert verwerende partij dat enkel is vermeld dat de titel van het boek verkeerd was vermeld.

Beoordeling

De Raad wijst erop dat de beslissing op intern beroep de thans bestreden beslissing is en bijgevolg het (enige) voorwerp van de procedure uitmaakt. Een verzoekende partij die een middel uit het intern beroep in de procedure voor de Raad zonder meer herneemt, zonder daarbij aan te duiden hoe de bestreden beslissing ter zake onregelmatig zou zijn, loopt het risico dat het middel onontvankelijk wordt verklaard omdat het geen kritiek op de bestreden beslissing bevat.

Te dezen is de bestreden beslissing ter zake gemotiveerd als volgt: “*De opmerking over het gelezen boek geeft aan dat de naam foutief was gespeld, niet dat het boek niet zou zijn gelezen.*” Dit motief wordt door verzoekster op geen enkele wijze bekritiseerd.

Het middelonderdeel is ongegrond.

Derde middelonderdeel

In een derde middelonderdeel voert verzoekster aan dat de negatieve beoordeling van het evaluatiecriterium ‘zorgoverleg en onderwijsbehoeften’ geen enkele steun vindt in de stukken van het dossier.

De Raad verwijst naar de hierboven geciteerde uiteenzetting van dit middelonderdeel in het interne beroep, waarvan verzoekster de tekst thans integraal overneemt. Zij voegt daaraan toe dat ook de overwegingen van de bestreden beslissing feitelijke grondslag missen waar zij luiden *“Indien het niet mogelijk is om gezien de specifieke situatie in het buitenland te komen tot een zorgplan (product), kan een procesbespreking dienen ter vervanging hiervan (...) Uit de stukken blijkt niet dat de studente deze procesbespreking of een product heeft afgeleverd.”* en *“(…) een geheel van zorgmaatregelen en een zorgplan, gebaseerd op een grondige analyse van de beginsituatie. Dit is bij de studente niet het geval (...)”* en verzoekster stelt tevens dat ten onrechte geen rekening wordt gehouden met het te beperkte tijdsbestek.

De repliek hierop in de antwoordnota van verwerende partij luidt:

“In een derde onderdeel is de verzoekende partij van oordeel dat de negatieve beoordeling van het evaluatiecriterium zorgoverleg en onderwijsbehoeften geen enkele steun zou vinden in het dossier, om hierin een schending van het redelijkheidsbeginsel terug te vinden.

De stage in het derde modeltraject heeft ‘zorg’ als focus. De stageverwachtingen hieromtrent zijn opgenomen in een afzonderlijk document (zie bijlage 2.24 bij het oorspronkelijke verzoekschrift van de studente).

Op de Stage-evaluatiekaart werd omtrent deze leerlijn het behaalde tekort bijkomend gemotiveerd als volgt:

‘Je stagemap bevat zeer goed geordende documenten. Alles is aanwezig. Doch de kwalitatieve invulling ervan kan beter vb. de invulling van de ‘opdrachten voor-tijdens-na’ is niet altijd diepgaand, idem voor de reflecties, de LV.

Je stuurde de gevraagde documenten niet allemaal tijdig door of via de gevraagde kanalen.

Er is geen uitgewerkt zorgplan, geen zorgdossier, geen beginsituatie waar naar de zorgnoden verwezen wordt, geen individuele opvolging van een kind. Je gaf aan dat dit moeilijk was omdat je de zorgdocumenten slechts laat kreeg. Ook zonder die zorgdocumenten kan je zelf een zorgdossier opmaken... Dit is een minimumvereiste om te kunnen slagen voor dit opleidingsonderdeel: zorgcontinuüm: stage MT3. Zie ook stageverwachtingen. Bovendien werd je dit meermaals (mail, skype) gemeld.

Enkel in de LV worden – na enkele weken – een paar differentiatie-oefeningen voorzien.’

In tegenstelling tot hetgeen de verzoekende partij voorhoudt, vindt de eindevaluatie wel degelijk steun in het evaluatiedossier.

Het is een eigen interpretatie van de (raadsman van de) studente dat zij aan de omschreven verwachtingen zou hebben voldaan en dit op een afdoende wijze.

Ook de [stage-evaluator] weerhoudt wel degelijk positieve elementen; deze wegen evenwel niet op tegen de vaststelling dat het niveau dat van een laatstejaarsstudent verwacht wordt, in casu niet bereikt wordt.

Volkomen terecht heeft de Interne Beroepscommissie dan ook geconcludeerd dat het ontbreken van een uitgewerkt zorgplan, zorgdossier, beginsituatie waar er naar de zorgnoden wordt verwezen, individuele opvolging van het kind, er de oorzaak van is dat

de studente het vereiste minimumniveau voor een laatstejaarsstage voor deze competentie niet behaalt.

Tot slot: ook hier kan en mag men zich niet enkel baseren op de mentorenverslagen (zie hoger).

Verwerende partij besluit dat er van een ‘onredelijke’ eindbeoordeling voor deze leerlijn geen sprake kan zijn.

Beoordeling

In de bestreden beslissing is dit middel uit het intern beroep als volgt beantwoord:

- de stage in het derde modeltraject heeft ‘zorg’ als focus. In de stageverwachtingen waarnaar studente zelf verwijst in bijlage 2.24 van haar verzoekschrift, is het volgende opgenomen:
Je toont aan dat je meedenkt en meehandelt i.f.v. zorg op kind-, klas- en schoolniveau. Mogelijke taken:
  - Neem de visie van het zorgbeleid op jouw school grondig door.
  - Denk en help mee met de taken van de zorgcoördinator, SES-leerkrachten, zorgleerkrachten, ... op jouw stageschool.
  - Om aan de zorgbehoeften van een kind te voldoen, is het belangrijk om ‘breed te observeren’, te registreren, te communiceren met verschillende actoren en een antwoord te bieden op de specifieke onderwijsbehoeften van de kinderen.
  - ...;
- de evaluator ontkent niet dat de studente op bepaalde ogenblikken gewerkt heeft aan zorg: het alternatief van de ‘strafstoel’ en het uitwerken van een beloningssysteem (zie activiteitenrooster, stuk 2.7 van het verzoekschrift) worden door de opleiding erkend als positieve elementen maar van een laatstejaarsstudent wordt verwacht dat dit opgenomen wordt in een geheel van zorgmaatregelen en een zorgplan, gebaseerd op grondige analyse van de beginsituatie. Dit is bij de studente niet het geval. Indien het niet mogelijk is om, gezien de specifieke situatie in het buitenland, te komen tot een zorgplan (product), kan een procesbespreking dienen ter vervanging hiervan (verslag skypegesprek, punt 2A, bijlage 6). Uit de stukken blijkt niet dat de studente deze procesbespreking of een product heeft afgeleverd;
- de studente werd in de voorbereiding van de stage en tijdens de stage meermaals attent gemaakt op het belang van ‘zorg’, onder andere via e-mail (16/12/2016, 22/12/2016, 13/02/2017 en 28/02/2017), via opmerkingen bij toegestuurde documenten (cf. voorbeeld, bijlage 10) en tijdens skype-gesprekken (bijlage 6, punt 2A);
- in het activiteitenrooster (bijlage 2.7 van het verzoekschrift van de studente) geeft de studente weinig aan dat zij werkt aan competentie 13. In de zelfevaluatie (bijlage 2.8 van het verzoekschrift van de studente) geeft de studente zelf het volgende aan: *Het zorgschrift was lange tijd niet toegankelijk voor ons. Ik heb zelf differentiatie uit mijn ervaring met de kinderen toegepast. Hierdoor had ik niet de kans om optimaal op de behoeften in te gaan van de leerlingen; individuele begeleiding en verlengde*

instructies werden vaak afgeblokt door de leerkracht. Op de stage-evaluatiekaart wordt in de bijkomende motivering aangegeven dat de studente ook zonder die documenten [zorgschrift] zelf een zorgdossier kan opmaken. Het ontbreken van een uitgewerkt zorgplan, zorgdossier, beginsituatie waar er naar de zorgnoden verwezen wordt, individuele opvolging van het kind, maakt dat de studente het vereiste minimumniveau voor een laatstejaarsstage voor deze competentie niet behaalt. De door de studente aangereikte documenten overtuigden de evaluator niet. Indien er werd gewerkt aan zorg gebeurde dit ad hoc en intuïtief, niet planmatig binnen een uitgewerkt zorgplan;

- bovenstaande toont aan dat de studente had kunnen inschatten dat de zorggerelateerde thema's voor een negatieve evaluatie konden zorgen. Deze negatieve beoordeling is dus geenszins kennelijk onredelijk;
- studente heeft op het feedbackgesprek weliswaar gewezen op een deel van het document 'peilen naar de algemene beginsituatie' om aan te tonen dat zij de beginsituatie van de individuele leerlingen wel had besproken. Op basis hiervan werd de beoordeling van gedragsindicator 14.1 aangepast, tevens werd de opmerking over het zoeken naar een eigen lerarenstijl geschrapt uit de stage-evaluatiekaart. Doch wordt op de evaluatiekaart in de bijkomende motivering bij de leerlijn krachtig leren met concrete voorbeelden aangetoond dat er voor de studente aandachtspunten werden vastgesteld met betrekking tot de einddoelstelling 'ontwerp een krachtige leeromgeving vanuit een weloverwogen visie';

Op deze motieven, met inbegrip van de nadere duiding die erin is vervat, ontwikkelt verzoekster nauwelijks kritiek.

De Raad herhaalt dat de interne beroepscommissie *in casu* overeenkomstig artikel 64 van het onderwijs- en examenreglement "de oorspronkelijke beslissing op gemotiveerde wijze bevestigt of herziet" en dat verwerende partij haar interne beroepsprocedure bijgevolg aldus derwijze heeft georganiseerd dat dit beroep devolutieve werking heeft en dat de beroepscommissie over volheid van bevoegdheid beschikt. Dit heeft tot gevolg dat de beslissing van dit beroepsorgaan in de plaats treedt van de initiële studievoortgangsbeslissing, die dan op haar beurt uit de rechtsorde verdwijnt en bijgevolg niet meer in rechte aanvechtbaar is. Hieruit volgt dan weer dat de motieven van die initiële studievoortgangsbeslissing, wat de motiveringsplicht betreft, niet het voorwerp kunnen uitmaken van een beroep bij de Raad. De vraag die thans voorligt is immers of de beslissing van de interne beroepsinstantie, die tot een eigen beoordeling van de zaak is gekomen, afdoende is gemotiveerd. In zoverre het middelonderdeel (enkel) de motieven van de initiële examenbeslissing bestrijdt, is het onontvankelijk (RvS 27 juli 2017, nr. 238.889, Cockmartin).

De motieven van de bestreden beslissing worden in de eerste plaats bekritiseerd waar wordt overwogen dat een zorgplan desgevallend kan worden vervangen door een procesbespreking, maar dat verzoekster geen procesbespreking heeft afgeleverd. Verzoekster verwijst ter zake naar haar stukken 2.7 (activiteitenrooster), 2.12 (voorbereiding Brokopondo) en 2.18 (opvolging van de zorgtoestand en zorgbehoeften van de leerlingen). Zoals hierboven is weergegeven, is de interne beroepscommissie aan die stukken niet voorbijgegaan: zij erkent dat uit stuk 2.7 van verzoekster blijkt dat zij op bepaalde ogenblikken aan zorg heeft gewerkt en dat daaromtrent positieve elementen voorliggen, maar dat uit dat stuk 2.7 niet kan worden afgeleid dat er een daadwerkelijke procesbespreking werd opgesteld en dat de documenten die verzoekster in de plaats van een zorgplan heeft aangereikt, de evaluator – en vervolgens ook de interne beroepscommissie – niet overtuigen. Verzoekster zet niet uiteen waarom die motieven onjuist zijn: ter zake volstaat het niet dat verzoekster naar stukken verwijst met de loutere stelling dat daaruit blijkt dat zij wel het nodige heeft gedaan. De Raad is immers niet bevoegd om in de plaats van de opleiding of de interne beroepsinstantie te treden en de beoordeling over het al dan niet slagen van de student over te doen.

Eenzelfde lot ondergaat de kritiek op de overweging dat de beginsituatie onvoldoende werd geanalyseerd. Ter zake zet de bestreden beslissing uiteen dat er inderdaad een bespreking van de beginsituatie van de leerlingen voorligt en dat daarom ook na de feedback de beoordeling werd aangepast, maar dat er niettemin concrete voorbeelden zijn gegeven die aantonen dat er aandachtspunten blijven door de einddoelstelling ‘ontwerp een krachtige leeromgeving vanuit een weloverwogen visie’. Die aandachtspunten, die in de bestreden beslissing minstens impliciet worden bijgevalen, worden voor verzoekster niet weerlegd.

Wat ten slotte het beperkte tijdbestek betreft waar de bestreden beslissing aan voorbij zou zijn gegaan, stelt verzoekster dat dit reeds in het feedbackgesprek aan bod is gekomen. Verzoekster verwijst ter zake naar haar stuk 2.11, zijnde het verslag van 28 maart 2017. Terwijl verzoekster hierin inderdaad enerzijds aangeeft dat zij slechts één dag heeft kunnen observeren en dat dit te kort was om alles te kunnen bekijken, heeft zij anderzijds wel gesteld dat zij de beginsituatie “volledig in kaart” heeft kunnen brengen. Waar de bestreden beslissing in die context oordeelt dat verzoeksters resultaten niet voldoende overtuigen, is de Raad van oordeel dat er afdoende is gemotiveerd.

Het middelonderdeel is, in zoverre ontvankelijk, ongegrond.

Vierde middelonderdeel

Standpunt van partijen

Verzoekster voert aan dat het voorgehouden gebrek aan differentiatie en eigen stijl feitelijke grondslag mist, en zij verwijst ter zake naar haar stukken 2.9 en 2.15. Zij stelt tevens dat dit laatste criterium bezwaarlijk door de evaluator kan worden beoordeeld nu deze geen enkele les heeft bijgewoond, en dat bij de feedback tijdens de stage geen lesinhoud aan bod kwam.

Verwerende partij repliceert dat er voor de betrokken leerlijn ‘krachtig leren’ voldoende tekortkomingen werden aangestipt om het tekort te motiveren. Er mogen volgens verwerende partij naar aanleiding van een feedbackgesprek dan al aanpassingen hebben plaatsgegrepen, dit verhindert niet dat de concrete voorbeelden aantonen dat de vereiste competenties niet werden bereikt. Er wordt ook nog op gewezen dat er voor het vastleggen van de eindscore geen mathematische berekening wordt gehanteerd en dat één onvoldoende op één van de competenties bij een stage tot een globaal resultaat ‘onvoldoende’ kan leiden.

Beoordeling

De leerlijn ‘krachtig leren’ krijgt op het einde van de stage de volgende beoordeling:

“Bijkomende motivering:

Je zegt in een reflectie (maandag 6/3: OJW) dat je de beginsituatie beter zal onderzoeken. Vervolgens gebruik je wekenlang dezelfde beginsituatie vb. 27/3 OJW (vb. telkens schrijf je: ‘een lln. begrijpt de instructietaal niet, een andere is héél afwezig...’).

Je moet het krachtig leren beter voor ogen houden. Je gebruikte geen gedifferentieerde doelstellingen. In je LV merk ik (maar zeker niet altijd) dat je er aan denkt om te differentiëren. Vb. LV 22/2 Ned/taal.

Je leerinhouden worden vaak niet in de LV vermeld vb. les 33 van 22/2: Ned/taal LV 7/3 geschiedenis.

Je behaalt zeer nipt voldoende voor ‘algemene beginsituatie’ omdat je de individuele leerlingen in de algemene beginsituatie hebt beschreven.

Je ontwikkelde zelf een evaluatievorm.

Soms zie je de mogelijkheden van een authentieke leeromgeving nog onvoldoende vb. les 27/3 OJW.

16.1 en 16.2 zijn nipt voldoende.”

De bestreden beslissing is er wat dit aspect betreft toe beperkt te stellen dat het tekort binnen deze leerlijn “geenszins kennelijk onredelijk” is. Daarmee lijkt de interne beroepscommissie geen duidelijk antwoord te bieden aan de grief die verzoekster in de interne beroepsprocedure heeft opgeworpen. De Raad moet evenwel vaststellen dat verzoekster aan de bestreden beslissing op dit punt geen tekortkoming inzake de formelemotiveringsplicht verwijt, en aangezien die rechtsgrond niet aan de openbare orde raakt, komt het niet aan de Raad toe de bestreden beslissing op eigen initiatief vanuit dat oogpunt te beoordelen.

Verzoekster harerzijds, beperkt zich er ook in dit middelonderdeel toe om haar grieven uit het intern beroep zonder meer te hernemen. Kritiek op de bestreden beslissing, die geen verwijzingen naar ‘differentiatie’ en ‘eigen stijl’ bevat, valt daarbij niet te ontwaren. Zoals de Raad hierboven reeds heeft aangegeven, zijn middelen gericht tegen de initiële studievoortgangsbepaling en haar motieven in de huidige stand van de procedure niet ontvankelijk.

Het middelonderdeel kan niet worden aangenomen.

Vijfde middelonderdeel

Standpunt van partijen

In een vijfde middel keert verzoekster zich tegen de evaluatietoelichtingen waarin wordt gesteld dat haar reflecties niet echt diepgaand zijn en vaak beginnen met eenzelfde openingszin en dat haar schriftelijke taal te veel fouten bevat.

Verwerende partij gaat in de antwoordnota op dit middelonderdeel niet in.

Beoordeling

Ook hier moet de Raad vaststellen dat verzoekster zich uitdrukkelijk en uitsluitend richt tegen motieven uit de initiële beoordeling, zonder deze te betrekken op de bestreden beslissing.

Het middelonderdeel is onontvankelijk.

Het tweede middel is, in zoverre ontvankelijk, ongegrond.

Derde middel

Een derde middel wordt gesteund op de formelemotiveringsplicht, het redelijkheidsbeginsel en (voor het tweede middelonderdeel) het zorgvuldigheidsbeginsel.

Eerste middelonderdeel

In een eerste middelonderdeel stelt verzoekster dat zij heeft opgeworpen dat geen rekening werd gehouden met de bijzonder moeilijke lokale omstandigheden op de stageplaats en dat de bestreden beslissing daarop niet heeft geantwoord.

Verzoekster rappelleert er ter zake aan dat die omstandigheden een belangrijke impact hebben gehad op het verloop van de stage, op de tijd die er was om documenten voor te bereiden en op de communicatie met de stagebegeleider in België. Zij betoogt dat deze beoordeling *in concreto* moet gebeuren en dat de interne beroepscommissie niet kan volstaan met een verwijzing naar andere studenten en andere jaren.

Verzoekster stipt aan dat zij stageliep in Suriname en dat de stageplaats waar zij acht weken tijd doorbracht midden in de jungle was gelegen, op acht uur van de bewoonde wereld. Er was volgens verzoekster amper elektriciteit en licht. Bovendien, zo vervolgt verzoekster, waren de kinderen de hele dag en bijna nacht (tot 23u00) aanwezig, zodat er weinig of geen rust was om bepaalde documenten aan te maken. Dit alles heeft verzoekster er niet van weerhouden de lesvoorbereidingen naar aanleiding van het eerste skype-gesprek – mits aanvullende inspanningen – op tijd aan te leveren, maar een en ander kan en mag volgens verzoekster niet worden gelijkgesteld met een reguliere stageplaats in België waar men zich na schooltijd in alle comfort in de beslotenheid van de eigen woning kan terugtrekken om voor de voorbereidingen e.d. zorg te dragen.

In de antwoordnota stelt verwerende partij dat voor zover dit al een ‘middel’ zou uitmaken, slechts kan worden herhaald dat verzoekster niet de eerste is die haar stage in

Suriname doorloopt, en dat zij daar ook zelf voor had gekozen. Bovendien stipt verwerende partij aan dat de ‘richtlijnenbundel buitenlandse stage’ en de veelvuldige e-mailberichten ertoe strekken de studenten terdege op een buitenlandse stage voor te bereiden.

Beoordeling

In tegenstelling tot wat verzoekster voorhoudt, is de interne beroepscommissie niet voorbijgegaan aan de aangevoerde argumenten inzake de specificiteit van de stageplaats, en evenmin aan een concrete beoordeling van de omstandigheden.

Zo verwijst de bestreden beslissing niet alleen uitdrukkelijk naar de afspraken die voorafgaand worden gemaakt met de studenten die naar een buitenlandse stageplaats vertrekken, zij antwoordt ook dat de omstandigheden in Suriname in het algemeen en op dezelfde plaatsen in het bijzonder niet van aard zijn het tijdig doorzenden van documenten te verhinderen. De interne beroepscommissie duidt specifiek op studenten die in voorgaande jaren op dezelfde plaatsen verbleven. De Raad is van oordeel dat dit een afdoende antwoordt biedt op wat in het intern beroep is aangevoerd.

Het middelonderdeel is ongegrond.

Tweede middelonderdeel

Standpunt van partijen

Verzoekster stelt dat de stage door verwerende partij onvoldoende werd voorbereid en er evenmin de nodige middelen werden aangereikt om de specificiteit van de stage op voorhand te kunnen inschatten.

Ter zake verwijst verzoekster naar de harde aanpak van de schoolkinderen in Suriname, en naar het feit dat enkel een richtlijnenbundel van academiejaar 2015-2016 voorhanden was.

Verwerende partij repliceert niet specifiek op dit middelonderdeel; het verweer lijkt te zijn begrepen in wat hierboven is aangehaald.

Beoordeling

Op gevaar in herhaling te vallen, moet de Raad ook ten aanzien van dit middelonderdeel vaststellen dat het slechts de letterlijke herneming is van wat in het intern beroepsschrift is opgeworpen.

Aangezien het middelonderdeel bijgevolg niet is gericht tegen de bestreden beslissing, is het onontvankelijk.

Louter voor de volledigheid stipt de Raad aan dat verzoekster in de bestreden beslissing bovendien een antwoord op haar grieven heeft kunnen lezen: de richtlijnenbundel werd overgemaakt en vermeldde enkel een verkeerd academiejaar (wat verzoekster niet tegenspreekt), er zijn concrete afspraken gemaakt met de studenten die een buitenlandse stage doen (wat verzoekster evenmin tegenspreekt) en er zijn voorbereidende gesprekken waarin onder meer de cultuurverschillen en verschillen in schoolse aanpak worden besproken (*idem*). Het zijn deze motieven die het voorwerp van verzoeksters beroep bij de Raad hadden moeten uitmaken.

Het middelonderdeel is onontvankelijk.

Het derde middel is deels onontvankelijk, deels ongegrond.

Vierde middel

Het vierde middel is gesteund op het redelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

In dit middel zet verzoekster uiteen dat de eindcompetentie ‘taal’ bij de beoordeling van de stage niet doorslaggevend kan zijn geweest. Alleszins, zo stelt verzoekster, is nergens vermeld dat eindcompetentie 1 van de leerlijn ‘communiceren’, met name ‘schriftelijk taalgebruik en communicatie’) decisief zou zijn.

Verzoekster stipt ook aan dat zij voor de ‘bachelorproef’ een creditbewijs verwierf, terwijl binnen dat opleidingsonderdeel taal en spelling relevantere evaluatiecriteria zijn dan in het raam van de verslaggeving binnen een stage.

Aldus mag een negatieve beoordeling voor deze competentie volgens verzoekster niet leiden tot een tekort voor de stage.

Daarenboven wijst verzoekster erop dat de bestreden beslissing overweegt: ‘(...) *wel wordt er nagegaan hoe de student scoort binnen de leerlijnen, in het bijzonder de leerlijnen Krachtig leren en Zorg, daar het gaat om stage (...)*’. Ter zake meent verzoekster te hebben aangetoond dat zij de leerdoelstelling met betrekking tot het werken vanuit het zorgcontinuüm heeft geassimileerd en correct heeft ingevuld (cf. tweede middel, derde onderdeel), zodat de beslissing om geen voldoende toe te kennen voor de stage ook in dat opzicht kennelijk onredelijk is.

Verwerende partij doet in de antwoordnota gelden dat verzoekster onvoldoende scoort voor de competentie ‘schriftelijke communicatie’ en dat zij er meermaals is op gewezen dat haar schriftelijke communicatie te veel fouten bevatte. Deze tekortkoming, die volgens verwerende partij blijkt uit het stagedossier en niet ernstig kan worden betwist, vormt één van de verschillende tekorten die samen aanleiding hebben gegeven tot het negatieve resultaat.

Beoordeling

Het mag als vaste rechtspraak van de Raad worden beschouwd dat, in principe, een goed resultaat op het ene opleidingsonderdeel – al dan niet binnen hetzelfde academiejaar – niet doet veronderstellen dat de student ook voor een ander opleidingsonderdeel aanspraak kan maken op een goede beoordeling, en de Raad ziet geen redenen om er hier anders over te oordelen.

De credit die voor de bachelorproef werd behaald, leidt niet tot de premisse dat verzoekster de geschreven taal *ipso facto* voldoende onder de knie heeft. Dit geldt des te meer nu verzoekster enerzijds niet aantoont hoe zij binnen de bachelorproef voor haar taalgebruik werd geciteerd, en anderzijds de juistheid van de taalkundige opmerkingen in het raam van de stage niet tegenspreekt.

Voor het overige wijst verwerende partij er terecht op dat ‘taal’ slechts een van de competenties is waar verzoekster te kort schoot. Bijgevolg kan ook niet worden gesteld dat ‘taal’ een doorslaggevend criterium bij de eindbeoordeling is geweest.

Het middel is ongegrond.

Vijfde middel

Verzoekster steunt ten slotte een vijfde middel op het redelijkheidsbeginsel en, zo blijkt uit de nadere uiteenzetting van het middel, op de formelemotiveringsplicht en de materiële motiveringsplicht.

Standpunt van partijen

Verzoekster zet uiteen dat de interne beroepscommissie het vijfde middel niet, of minstens onvoldoende in het beraad heeft betrokken, en dat zij alleszins heeft nagelaten de drie laatste alinea's van het middel op intern beroep te beantwoorden.

Verzoekster herneemt haar stelling dat de beoordeling die werd gegeven, onredelijk streng is en geen steun vindt in de objectieve stukken die verzoekster bijbrengt. Bijgevolg kon de interne beroepscommissie volgens verzoekster op grond van de objectieve elementen die voorhanden zijn onmogelijk tot de bestreden beslissing komen. Zij betreft daarbij ook opnieuw het argument dat geen rekening werd gehouden met de specifieke omstandigheden eigen aan een buitenlandse stage zoals verzoekster die heeft ervaren.

De interne beroepscommissie gaat volgens verzoekster dan ook de grenzen van de redelijkheid te buiten door voor de buitenlandse stage nipt geen credit te verlenen.

In haar antwoordnota repliceert verwerende partij als volgt:

“Van een miskenning van het redelijkheidsbeginsel (vijfde middel) kan tot slot geen sprake zijn.

Ten onrechte wordt door de verzoekende partij gesteld dat de Interne beroepscommissie op dit middel niet zou zijn ingegaan;

Al de vorige door de Interne beroepscommissie uitvoerig beantwoorde argumenten of middelen met verwijzing naar het ganse dossier tonen duidelijk aan dat de betwiste beslissing wel degelijk terecht werd genomen en dit in overeenstemming met het onderliggende dossier en met aanhaling van telkenmale de nodige motivering, waaruit volgt dat van een schending van het redelijkheidsbeginsel dan ook geen sprake kan zijn. Zoals reeds hoger werd aangehaald kan het niet behalen van de minimumvereiste voor één competentie reeds voldoende zijn om een globaal tekort te verantwoorden.

In casu werden evenwel meerdere tekorten vastgesteld.

Voor alle leerlijnen (communiceren, professionaliseren, zorg, krachtig leren en maatschappelijk, internationaal en intercultureel participeren) worden telkens het door de verzoekende partij behaalde beheersingsniveau aangeduid in kleur.

Bij de verschillende leerlijnen werden tekorten vastgesteld, waarbij deze vervolgens per onderdeel telkens systematisch werden geanalyseerd en uitgebreid gemotiveerd, onder verwijzing naar alle voor handen zijnde dossierstukken.

Dat alles werd gevolgd door een algemene conclusie, alwaar opnieuw benevens de sterke punten, opsomming werd gedaan van de zwakke punten.

Besluitend werd tot de vaststelling gekomen dat de eindcompetenties voor deze stage niet werden bereikt.

Dit alles mondde nog uit in de globale opmerking/motivering, zoals weer te vinden op het laatste blad van de stage-evaluatiekaart:

'Je schriftelijke taal is ondermaats. Dit is een competentie van MT1.

Je moet meer oog hebben voor differentiatie via een aangepaste beginsituatie, aangepaste doelstellingen. Dit zijn in principe competenties verworven in MT2.

Het opmaken van een zorgspiegel en andere zorgdocumenten waarmee je de algemene situatie van elk kind in kaart kan brengen als basis voor individuele begeleiding was nodig maar werd niet gemaakt.'

Conclusie: van een onredelijke beoordeling kan geen sprake zijn."

Beoordeling

In het intern beroep heeft verzoekster in het raam van haar vijfde middel vooreerst opgeworpen dat geen rekening is gehouden met de specifieke omstandigheden van de buitenlandse stage.

Daarop is in de bestreden beslissing uitvoerig geantwoord, zodat ter zake een formele motivering voorligt.

Vervolgens heeft verzoekster gesteld dat zelfs wanneer enkel het derde onderdeel van het tweede middel gegrond zou zijn, verzoekster in het kader van het rechtsherstel in dat opzicht (zorgoverleg en onderwijsbehoeften) minstens aanspraak kan maken op een examencijfer van 10/20.

Dit kan niet worden beschouwd als een grief die in het licht van de formelemotiveringsplicht afzonderlijk had moeten worden beantwoord, nu de interne beroepscommissie het tweede middel op gemotiveerde wijze ongegrond heeft verklaard, zodat de hypothese die verzoekster in het vijfde middel aanreikte zich niet voordeed. Aangezien de Raad in de huidige procedure het derde onderdeel van het tweede middel evenmin gegrond heeft verklaard, komt die hypothese ook niet van de weeromstuit aan de orde.

Ten slotte deed verzoekster in het intern beroep gelden dat de beoordeling voor eindcompetentie 1 (schriftelijk taalgebruik en communicatie) niet doorslaggevend was, en zij verwees naar de credit voor de bachelorproef.

De interne beroepscommissie heeft inderdaad niet concreet geantwoord op de vraag om de credit voor de bachelorproef bij de beoordeling te betrekken. De interne beroepscommissie is evenwel geen rechtsprekend orgaan, maar een orgaan van actief bestuur, zodat de motiveringsplicht niet door artikel 149 van de Grondwet maar door de artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen wordt beheerst. Deze wet verplicht de overheid ertoe in de akte de juridische en feitelijke overwegingen op te nemen die aan de beslissing ten grondslag liggen, en dit op een “afdoende” wijze. De formelemotiveringsplicht houdt evenwel niet in dat de administratieve beroepsinstantie ertoe is gehouden om uitdrukkelijk op alle in het beroepsschrift aangevoerde argumenten te antwoorden. Het afdoende karakter van de motivering betekent wel dat de motivering pertinent moet zijn, dit wil zeggen dat ze duidelijk met de beslissing te maken moet hebben, en dat ze draagkrachtig moet zijn, dit wil zeggen dat de aangehaalde redenen moeten volstaan om de beslissing te dragen.

In casu heeft de interne beroepscommissie gemotiveerd dat de onvoldoende voor schriftelijke communicatie afdoende wordt gestaafd met de verwijzing naar verschillende documenten met betrekking tot de stage, en dat de eindbeoordeling als niet-mathematische evaluatie, steunend op tekorten binnen de leerlijn ‘zorg’ en binnen de leerlijn ‘communicatie’, niet onredelijk is. De Raad is van oordeel dat die motivering kan volstaan, mede in rekening brengend dat verzoekster de materialiteit van de taalkundige tekortkomingen niet tegenspreekt.

Het middel is ongegrond.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 4 september 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Daniël Cuypers	bijzitter
Marleen Verreth	bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Freya Gheysen

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnterpreteerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.740 van 4 september 2017 in de zaak 2017/249

In zake: Kelly DJEBALI
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Karlien Tossyn
kantoor houdend te 3080 Tervuren
Merenstraat 28
bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen:

KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN
woonplaats kiezend te 3000 Leuven
Oude Markt 13

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 28 juli 2017, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van de Katholieke Universiteit Leuven van 20 juli 2017 waarbij het intern beroep van verzoekster ongegrond wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 4 september 2017.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Karlien Tossyn, die verschijnt voor verzoekende partij, en Toon Boon, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekster is in het academiejaar 2016-2017 ingeschreven als student in de opleiding ‘Master Verpleegkunde en Vroedkunde’.

Tot het curriculum behoort het opleidingsonderdeel ‘masterproef’, waarvoor verzoekster sinds het academiejaar 2014-2015 is ingeschreven. In dat jaar dient verzoekster geen masterproef in.

In het academiejaar 2015-2016 laat promotor dr. S.A., volgens verzoekster in samenspraak met de ombud, aan verzoekster weten dat het niet haalbaar is om nog verdere feedback bij de voorlopige teksten van de masterproef te geven, omdat de gegeven feedback onvoldoende in de tekstherwerkingen wordt opgenomen (stuk 4 verzoekende partij). Er wordt aan verzoekster geen toelating gegeven om de masterproef in te dienen. Wel vindt op 23 augustus 2016 een feedbackgesprek plaats met verzoekster, de ombud en de voorzitter van de masterproefcommissie, prof. K.M. Over dat gesprek wordt diezelfde dag de volgende e-mail aan verzoekster overgemaakt (stuk 7 verzoekende partij):

“Naar aanleiding van ons gesprek vanochtend, hebben wij daarnet samengezeten met de voorzitter van de masterproefcommissie, nl. prof. [K.M.].
Op basis van zowel jouw kant van het verhaal als die van jouw promotor mevr. [A.], zijn wij ervan overtuigd dat de begeleiding van jouw masterproef gebeurd is zoals het hoort. Mevr. [A.] geeft aan dat er meermaals grondige feedback werd gegeven, maar dat deze niet voldoende werd geïntegreerd, de herwerking meermaals veel te lang op zich liet wachten en afgesproken deadlines vaak niet werden gerespecteerd.
Een volledig nieuwe masterproef aanvatten is weinig zinvol, [aan]gezien jij momenteel te ver in het proces zit. Daarom stellen wij een gesprek met jou, mevr. [A.]; de examenombuds en de overkoepelende ombud [voor] ten einde een laatste maal de grote lijnen van de feedback m.b.t. de masterproef te doorlopen. Op basis hiervan kun je jouw masterproef herwerken om vervolgens in januari 2017 in te dienen en te verdedigen.
(...)”

Verzoekster gaat op dit aanbod in en van de bespreking van 10 oktober 2016 wordt een verslag opgesteld. Er wordt afgesproken dat de gehele masterproef af moet zijn op 25 november 2016 vóór 16u00, dat promotor A. dan nog een laatste feedback zal geven en dat de masterproef vervolgens op een nader te bepalen datum worden ingediend.

In november 2016 heeft verzoekster feedback gekregen van promotor A., waarna de masterproef in januari 2017 werd ingediend. Verzoekster behaalde geen credit (8/20), en

kreeg feedback op 6 maart 2017 met het oog op herwerking en indiening bij de tweede examenkans. Op die tweede examenkans behaalt verzoekster een examencijfer van 7,6/20.

Tegen deze examenbeslissing tekent verzoekster het volgende intern beroep aan:

“(…)

In december 2014 ben ik begonnen aan mijn masterproef onder begeleiding van dr. [V.K.], intussen werkte ik reeds als verpleegkundige in het ziekenhuis van UZ Pellenberg en in juli 2015 ben ik zelfs voltijds beginnen werken. Doordat deze masterproef, lessen volgen en de laatste examens afleggen met hierbij nog te werken niet altijd even evident te combineren waren, en omdat mijn dataverzameling meer tijd dan verwacht in beslag nam, heb ik niet in de eerste examenkans in juni 2015 ingediend. Door omstandigheden is de begeleiding van mijn thesis doorgegeven naar dr. [A.]. Overschakelen naar een nieuwe masterproefbegeleidster was niet eenvoudig aangezien ik mijn studieopzet, onderzoek, vragenlijsten, dataverzameling en dergelijke, uitvoerig uitgewerkt had met dr. [V.K.]. Na enkele feedbacksessies met dr. [A.], was het voor mij echter niet duidelijk welk beeld dr. [A.] van mijn masterproef en onderzoeksopzet had. Hoewel ik de feedback van dr. [A.] als zeer waardevol beschouw, waren sommige opmerkingen moeilijker aan te passen en eerder tegenstrijdig met voorgaande feedback. Ik heb echter steeds geprobeerd om deze feedback grondig toe te passen in mijn masterproef. Dat ik de feedback van dr. [A.] steeds ter harte nam, kan ik ook aantonen door middel van mailverkeer met dr. [A.].

In augustus 2016 heeft dr. [A.] de ombudsdienst ingeschakeld waarna de beslissing is gemaakt door dr. [A.] en de ombudsdienst dat ik hierna geen feedback meer zou verkrijgen. Na deze beslissing in augustus 2016 heb ik de suggestie aan mevrouw [D.] (mijn studietrajectbegeleidster) gedaan om mogelijk een andere promotor toe gewezen te krijgen maar dit bleek niet mogelijk te zijn. Wel is mij een werkbegeleidster toegewezen geweest nadat dr. [V.K.] niet meer fungeerde als promotor en dr. [A.] mijn nieuwe promotor werd. Mijn werkbegeleidster, mevrouw [S.], heeft mij tweemaal feedback gegeven in de periode van juni 2016 tot augustus 2016. Daarna fungeerde zij niet meer als werkbegeleidster.

Ik heb mijn masterproef ingediend in januari 2017, waarbij ik nog eenmalig feedback heb gekregen in november 2016 van dr. [A.]. Ik heb deze ook verdedigd in januari 2017, zonder de goedkeuring van dr. [A.], zij was namelijk verplicht van de ombudsdienst om mij te laten verdedigen. Ik had geen goed gevoel bij mijn verdediging zelf, aangezien ik heel nerveus was maar mijn geschreven werk was naar mijn mening goed. Zeker omdat ik vond dat ik de geringe feedback die ik heb gekregen, zo goed als mogelijk heb toegepast. Ik heb uiteindelijk een 8 behaald op deze eerste poging. Na contact te hebben opgenomen met dr. [A.], via de ombudsdienst, heb ik in maart 2017 een half uur mondelinge feedback gekregen. Hierna is mij echter duidelijk gemaakt dat mij opnieuw geen verdere feedback of begeleiding geboden zou worden. De feedback van dit gesprek heb ik zo grondig mogelijk proberen toe te passen in mijn thesis, wat ik kan aantonen via mijn notities. Verder heb ik ook hulp gezocht voor de statistische analyses. Hiervoor heb ik een sessie statistiek gevolgd bij dr. [D.B.]. Dit was voor mij zeer verhelderend om samen de statistische analyses na te gaan en om alles correct weer te geven en de data juist te interpreteren. Om ook enige feedback te verkrijgen over mijn

schrijfvaardigheid, heb ik twee sessies gevolgd bij het ILT schrijfvaardigheid. Verder heb ik mijn masterpoef door kennissen en familieleden laten nalezen, om kleine taalfoutjes te vermijden. [X.L.], verpleegkundig manager in Pellenberg, zelf reeds in het bezit van een diploma master in de verpleegkunde, heeft mijn werk meermaals nagelezen en mij van waardevolle feedback voorzien. Na alles wat in mijn macht lag, gedaan te hebben om de feedback op zo'n korte tijd toe te passen, mocht ik voor de allerlaatste keer verdedigen in juni 2017, wederom zonder enige vorm van feedback of begeleiding vooraf van dr. [A.]. Deze keer had ik wel een positief gevoel bij de verdediging. Het beantwoorden van de vragen verliep veel vlotter en naar mijn gevoel beheers ik de materie zeer goed. Ik ben dan ook zeer geschokt dat mijn resultaat slechts 7.6 bedraagt. Dr. [A.] is sinds vorige week in zwangerschapsverlof en daardoor kan ik geen mondelinge feedback meer verkrijgen. Wel heb ik een schriftelijke samenvatting gekregen over de feedback na de presentatie. Een aantal zaken die in de schriftelijke neerslag staan vind ik niet terecht. Voorbeelden hiervan zijn dat mijn onderzoeksvraag te weinig conceptueel onderbouwd zou zijn. Ik ben met deze onderzoeksvraag reeds drie jaar bezig en dit is de eerste maal dat ik dit te horen krijg. Ook over de statistische analyses heb ik als feedback gekregen dat deze verkeerd geanalyseerd zijn. De reden waarom ik bijles statistiek heb gevolgd, is om mijn interpretaties en analyses correct uit te voeren. Als conclusie werd meegedeeld dat ik geen inzicht heb in de materie, geen inzicht in de kernconcepten en geen inzicht heb in de statistische analyse. Alsook dat ik een verkeerde interpretatie heb van concepten, dat er irrelevante analyses zijn en dat de informatie in de tabellen niet geïnterpreteerd kan worden.

Ik ben uiteraard bereid om mijn verzoek tot klacht mondeling toe te lichten voor de examencommissie. Indien vereist, kan ik ook mijn tussentijdse en definitieve versies van mijn masterproef bezorgen waaruit blijkt dat feedback toegepast werd en een duidelijke progressie waarneembaar is.”

Navolgend maakt verzoekster aan de interne beroepsinstantie nog de volgende bijkomende toelichting over:

“Hierbij licht ik graag de verkregen feedback toe. Uit de mondelinge feedback verkregen op 6/03/2017, na mijn eerste masterproef verdediging, bleek dat mijn achtergrondkennis van de begrippen en concepten onvoldoende waren. Kritiek luidde dat het vaag bleef waarom ik precies voor deze concepten heb gekozen en de relevantie niet goed uitgeschreven is. Om aan deze opmerking te remediëren heb ik een bijkomende bronnenstudie ingelast. Om de bijkomende informatie die hieruit voortspoot in een coherente tekst gegoten te krijgen, heb ik het ILT geraadpleegd. Naast hulp bij het beschrijven van concepten en begrippen, heb ik hier ook tweemaal een sessie persoonlijke [begeleiding] gevolgd.

Over het statistisch deel van mijn masterproef was er feedback gekomen dat er een gebrek aan inzicht was inzake de interpretatie van de resultaten. De opmerking werd gegeven dat ik duidelijker moet verklaren waarom ik bepaalde testen heb gedaan (zoals een T-test, ANOVA, regressie, ...). Hiervoor heb ik contact opgenomen met dr. [D.B.], zodat hij mijn interpretaties en analyses zou kunnen nakijken of deze uiteindelijk duidelijk waren. Een andere opmerking over mijn masterproef was dat ik veel data heb verzameld, maar deze niet allemaal beschrijf. Mijn steekproef zou ik nog gedetailleerder

kunnen beschrijven, aldus mijn promotor. De motivatie hierachter luidde dat de lezers hierdoor beter weten welke vrouwen in mijn steekproef hoger of lager scoren op kwaliteit van leven, sense of coherence, angst en depressie. Daarnaast is uit de mondelinge feedback duidelijk geworden dat mijn verdediging zeer slecht was. Wat ikzelf ook reeds had ondervonden. Met dit punt van kritiek stem ik aldus in. Maar omdat de verdediging 10% van het totaalpunt bedraagt, dacht ik dat mijn masterproef zelf wel voldoende zou zijn om mijn punt recht te trekken. Helaas behaalde ik slechts een 8 op de masterproef. De deadline voor mijn tweede herkansing was 22 mei waarbij ik op 7 juni mocht verdedigen. Dit zonder enige feedback op al mijn aanpassingen. Mijn uiteindelijk resultaat, verkregen op 5 juli bleek een 7,6 te zijn.

Uit de schriftelijke feedback van deze verdediging komt nu naar voren dat mijn concepten en de relevantie nog steeds onvoldoende zijn uitgewerkt. Ook mijn onderzoeksvraag blijkt te weinig conceptueel onderbouwd geacht te zijn. Deze kritiek is nieuw voor mij. Uit eerder feedback is immers nooit gebleken dat mijn onderzoeksvraag te weinig conceptueel onderbouwd zou zijn. Ook blijkt uit de schriftelijke feedback dat ik het concept postpartum depressie niet voldoende uitgeschreven zou hebben. In mijn masterproef haal ik postpartum depressie echter louter aan als een voorbeeld van een psychologische stoornis in het postpartum. Hierover heb ik ook nooit duidelijk feedback gekregen dat ik meer nadruk moest leggen op postpartum depressie. Nu deze kritiek te horen krijgen is op z'n minst verrassend, zeker omdat ik al meer dan het toegestane aantal woorden heb neergeschreven. Een ander punt dat werd aangehaald is dat er in vraag wordt gesteld waarom ik voor sense of coherence heb gekozen in plaats van voor het concept coping. Bovendien wordt opgemerkt dat ik hier geen onderscheid heb aangehaald tussen beide. Ik ben al reeds drie jaar bezig met deze masterproef en deze concepten. Nu pas wordt er iets over het concept coping vermeld. Dit concept haal ik zelfs niet aan in mijn masterproef. Het is me daarom onduidelijk waarom dit als feedback meegegeven wordt. In de schriftelijke feedback wordt er vermeld dat de onderzoeksvraag niet logisch voortvloeit uit de inleiding, dat ik een verhaallijn heb over het detecteren van postpartumdepressie en de nood aan begeleiding niet past bij mijn onderzoeksvraag. Ik beschrijf namelijk niets over het opsporen of detecteren van postpartum depressie, maar over het opsporen van kwetsbare vrouwen die nood hebben aan meer begeleiding. Er wordt ook aangegeven dat ik foutieve statistische analyses heb gedaan, zoals de t-toetsen, chi-kwadraat. Deze heb ik tijdens de eerste zit ook gebruikt en daar is tijdens die mondelinge feedback alleen vermeld geweest dat ik beter moest uitschrijven waarom ik deze analyses doe, niet dat ze foutief zijn. Ook de interpretatie zou wederom foutief zijn. Ik heb namelijk een klein verschil in mijn groepen die niet significant zijn. Dr. [D.B.] en ik hebben dit in mijn tekst aangepast als inderdaad een klein verschil 'op steekproefniveau', omdat deze resultaten niet significant zijn mogen ze niet gegeneraliseerd mogen worden. Zo mag het wel beschreven worden volgens Dr. [D.B.]. In mijn laatste versie van mijn masterproef heb ik een aantal tabellen toegevoegd waarop mijn steekproef duidelijker beschreven zou zijn, wat uit de mondelinge feedback naar voor kwam. Deze tabellen heb ik ook laten nalezen door Dr. [D.B.], hij heeft er feedback op gegeven dewelke ik heb toegepast. Nu is er als feedback gekomen dat mijn tabellen foutief zijn en moeilijk of niet te interpreteren. Als conclusie werd er mij meegedeeld dat mijn masterproef slecht gestructureerd is, te weinig onderbouwd is, dat ik geen inzicht heb in de materie, in de kernconcepten en in de statistische interpretatie. Ook mijn verdediging werd ondermaats bevonden. Mijn promotor vermeldt dat de masterproef erop is achteruitgegaan t.o.v. vorige versie en ondanks bijkomende feedback op verschillende momenten. Deze stelling betwist ik ten eerste. Alleen op 6 maart 2017 heb ik een half uur mondelinge feedback gekregen en

niet op verschillende momenten. Ik betreur het ten zeerste dat mijn masterproef erop achteruit is gegaan en dat ik wederom niet geslaagd ben.”

Verzoekster werd op 17 juli 2017 gehoord door de interne beroepsinstantie, die vervolgens beslist om het beroep ongegrond te verklaren:

“(…)

Motivering door de faculteit

In opvolging van uw beroep heb [ik] meer informatie opgevraagd bij de faculteit. U ontving voor uw masterproef de volgende deelscores: 6/10 voor het proposal, 14/40 van uw promotor, 8/20 van lezer 1, 7/20 van lezer 2 en 3/10 voor de verdediging.

Uit de verslagen die ik van de ombudsdienst heb mogen ontvangen is gebleken dat u in augustus 2016 een mail hebt ontvangen van de examenombuds waarin erop werd gewezen dat u tot dat moment van uw promotor grondige feedback had ontvangen, maar dat deze vaak niet voldoende werd geïntegreerd, de herwerking van uw tekst meermaals veel te lang op zich liet wachten en afgesproken deadlines vaak niet werd gerespecteerd. Verder werd voorgesteld om op 10 oktober 2016 een laatste maal de grote lijnen van de feedback m.b.t. uw masterproef te doorlopen in een gesprek met uw promotor en de ombudsen, zodat u uw masterproef zou kunnen herwerken met het oog op indiening. In dit gesprek lichtte uw promotor uitgebreid de onderzoeksvraag toe en stelde zij voor om de structuur en de analyse te vereenvoudigen. Zij gaf verder aan dat u meer initiatief diende te nemen, moest letten op uw schrijfstijl en wijze van formuleren en refereren. Er werd afgesproken dat u eind november nog één maal feedback zou ontvangen op de herwerkte versie van uw masterproef, en dat u voor dringende vragen via mail terecht kon bij uw promotor. U kreeg de opdracht een verslag van het gesprek ten laatste op 14 oktober te bezorgen aan uw promotor, de ombuds en de coördinator van het opleidingsonderdeel masterproef. Nadat u niet was geslaagd voor uw eerste examenkans van de masterproef in februari 2017, ontving u opnieuw feedback van uw promotor op 6 maart.

In het document met schriftelijke feedback dat u na afloop van uw tweede examenkans hebt ontvangen werd op zeer uitgebreide wijze ingegaan op de tekortkomingen van uw masterproef. Naar aanleiding van de opmerkingen die u maakte in het kader van uw beroep gaven de beoordelaars hierbij nog een aantal aanvullingen m.b.t. de bovenvermelde opmerkingen die u maakte op basis van de feedback in kwestie. Zowel bij de eerste als de tweede examenkans (mondelinge verdediging en schriftelijke versies van uw thesis), kon u onvoldoende onderbouwen waarom uw onderzoeksvraag relevant was. U argumenteerde dat u vrouwen met (risico op) "postpartum depressie" wilde identificeren, terwijl uw onderzoeksvraag ging over de associatie tussen verschillende 'Patient Reported Outcome Measures'. Een definitie van het concept 'postpartum depressie', dat u zelf naar voor schoof, ontbrak in uw schriftelijke versie en bovendien kon u tijdens de verdediging ook onvoldoende uitleggen wat dit precies inhoudt. Wat betreft het concept 'sense of coherence', dat gemeten werd tijdens uw onderzoek, kon u evenmin een bevredigend antwoord geven op de vragen gesteld tijdens de mondelinge verdediging van uw eerste en tweede examenkans (bv. de vraag over het verschil tussen 'sense of coherence' en 'coping' tijdens de tweede examenkans). Wat betreft de

toepassing van foutieve statistische analyses werd reeds bij uw eerste examenkans een gebrek aan inzicht in statistiek vastgesteld (niet weten wat multiple testing is, hoe regressie werd uitgevoerd, wat verklaarde variantie is, wie er laag scoorde op variabelen). U deed aan overinterpretatie, en omschreef tijdens uw eerste en tweede examenkans zowel in de schriftelijke versie van uw thesis als tijdens uw mondelinge verdediging foutief niet-significante verschillen als relevante verschillen. Wat nieuw was tijdens uw tweede examenkans is dat u de verzamelde data beschreef op een manier die niet past bij de gebruikte meetinstrumenten en hun meetniveau.

Mijn beslissing

Uit het document met schriftelijke motivering dat u hebt ontvangen kon ik vaststellen dat het toegekende resultaat uitvoerig werd gemotiveerd. Op basis van bovenstaande aanvullingen die ik heb mogen ontvangen naar aanleiding van uw beroep besluit ik evenzeer dat de beoordelaars van uw masterproef op overtuigende wijze hebben gereageerd op de punten waarop u het niet eens bleek te zijn met deze motivering.

Het begeleidingsproces maakt als zodanig geen voorwerp uit van deze beroepsprocedure, maar ik stel vast dat uit de verslagen die ik van de ombudsdienst heb ontvangen blijkt dat u voorafgaand aan het huidige academiejaar steeds grondige feedback en begeleiding hebt ontvangen van uw promotor. Omdat overvloedig is gebleken dat deze feedback door u echter onvoldoende werd geïntegreerd in uw masterproef, werd in augustus 2016 echter beslist om de begeleiding door uw promotor efficiënter te structureren met het oog op een finale herwerking. Ik oordeel dat deze aanpak beslist verdedigbaar en geenszins onredelijk was, en dat de wijze van begeleiding in het afgelopen academiejaar geen negatieve impact heeft gehad op het door u behaalde resultaat.

Op basis van deze elementen stel ik vast dat de beoordeling van uw masterproef op correcte wijze heeft plaatsgevonden. Ik beslis dan ook dat het betreffende resultaat ongewijzigd blijft. Hiermee is de interne beroepsprocedure aan de KU Leuven afgesloten.”

Dit is de bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist niet de ontvankelijkheid van het beroep.

De Raad ziet geen redenen om ter zake ambtshalve opmerkingen te maken.

Het beroep is ontvankelijk.

V. Ten gronde

Enig middel

In een enig middel beroept verzoekster zich op een schending van de motiveringsplicht en een gebrek aan feedback en begeleiding tijdens het academiejaar.

Standpunt van partijen

Verzoekster stelt dat de motieven waar de bestreden beslissing naar verwijst om het examencijfer te bevestigen, afwijken van de feedback die zij in maart 2017 heeft ontvangen na het indienen van de masterproef in januari 2017.

Die kritiek had volgens verzoekster voornamelijk betrekking op de toepassing van de statistiek en op de leesbaarheid, en zij voert aan dat zij daaraan heeft gewerkt door beroep te doen op iemand onderlegd in statistiek en door de masterproef te laten nalezen in een taleninstituut. Daaruit diende volgens verzoekster dan ook te volgen dat zij bij een volgende indiening van de masterproef wel zou slagen.

Tevens bekritiseert verzoekster de stelling in de bestreden beslissing dat het begeleidingsproces van de interne beroepsprocedure geen deel uitmaakt. Het is, volgens verzoekster, immers precies omwille van de wijze waarop de begeleiding is verlopen dat zij er niet in slaagt een credit te behalen. Ter zake haalt verzoekster aan dat zij tussen augustus en november 2016 geen bijkomende feedback meer heeft ontvangen, nadat haar op 12 augustus 2016 was meegedeeld dat het verlenen van bijkomende feedback niet haalbaar was. Pas in november 2016, voor het indienen van de definitieve versie van de masterproef, werd opnieuw feedback gegeven. Er wordt, zo besluit verzoekster, geen rekening gehouden met de aantoonbaar door haar geleverde inspanningen om met de feedback rekening te houden.

In de antwoordnota repliceert verwerende partij als volgt:

“Een eerste middel dat kan worden onderscheiden in het huidige bezwaarschrift is een vermeende discrepantie tussen de feedback na de eerste examenkans en de feedback na de tweede examenkans, gekoppeld aan het gegeven dat de student blijkt te menen dat een voldoende resultaat op de tweede examenkans kon worden verwacht op basis van

het inschakelen van externe hulp om te remediëren aan de feedback die werd gegeven na de eerste examenkans.

De raadsman van de student voert aan dat de interne beroepsinstantie ten onrechte abstractie heeft gemaakt van “het feit dat deze motivering helemaal afwijkt van de feedback welke mevrouw Djebali mocht ontvangen op de door haar ingediende thesis d.d. januari 2017”. Volgens de raadsman werd in de feedback die de student in maart ontving ingegaan op een aantal punten die voor verbetering vatbaar waren en voornamelijk betrekking hadden op de toepassing van de statistiek en de leesbaarheid. Teneinde aan deze punten te voldoen heeft de student voor het statistische deel van haar masterproef de hulp ingeschakeld van een externe persoon, en heeft zij wat betreft de leesbaarheid het Instituut voor Levende Talen gecontacteerd. Volgens de raadsman diende uit het inschakelen van deze hulp “te volgen dat zij thans wel voldoende zou halen op haar thesis”. Desondanks behaalde de student een lager resultaat bij de tweede examenkans, en werd er vervolgens feedback gegeven betreffende punten die niet zouden zijn aangehaald na de eerste examenkans.

In de eerste plaats dient worden opgemerkt dat het gegeven dat een student tracht te werken aan de negatieve punten die in een feedbackgesprek werden aangehaald, geenszins een garantie kan zijn dat deze student vervolgens ook heeft voldaan aan de leerdoelstellingen van het betreffende opleidingsonderdeel. Zowel in het kader van de interne beroepsprocedure als in het huidige bezwaarschrift hebben de student en haar raadsman veelvuldig verwezen naar het gegeven dat de heer [D.B.] – bijlesgever gespecialiseerd in statistiek (en in het huidige bezwaarschrift om onduidelijke redenen omschreven als “professor in statistiek”) – de student heeft geadviseerd met betrekking tot de analyses en interpretaties van statistische resultaten. Desalniettemin stelden de beoordelaars van de masterproef vast dat ook in de versie die werd ingediend in de tweede examenperiode grote fouten aanwezig waren op het vlak van methodologie en de interpretatie van resultaten. Dit blijkt duidelijk uit de motivering die de student mocht ontvangen (bijlage 5).

Het is onduidelijk op grond waarvan de raadsman van de student tot de conclusie komt dat uit het inschakelen van een externe bijlesgever en het nemen van persoonlijke begeleidingssessies bij het Instituut voor Levende Talen dient te volgen dat de student een voldoende resultaat zou moeten krijgen voor de in de tweede examenperiode ingediende versie van de masterproef.

De stelling dat de feedback na afloop van de tweede examenkans afwijkt van deze na de eerste examenkans, en dat de interne beroepsinstantie hier geen rekening mee heeft gehouden, dient te worden tegengesproken. In haar tweede verzoekschrift (zie bijlage 4) gaf de student aan het oneens te zijn met de volgende punten uit de motivering van het resultaat:

- Het gegeven dat de onderzoeksvraag te weinig conceptueel is onderbouwd. Dit is volgens de student nooit eerder gebleken.
  - In de interne beroepsbeslissing is aangegeven dat zowel bij de eerste als de tweede examenkans (mondelinge verdediging en schriftelijke versies van de thesis), de student onvoldoende kon onderbouwen waarom haar onderzoeksvraag relevant was. In de schriftelijke neerslag van het feedbackgesprek na afloop van de eerste examenkans (bijlage 7) – die door

de student zelf werd gemaakt en daardoor veel bondiger is dan de uitgebreide samenvatting die na de tweede examenkans werd bezorgd – staat als eerste punt aangegeven “het ontbreken van achtergrondkennis of begrippen over de concepten”. En verder: “Niet duidelijk waarom deze concepten zijn gemeten. Het blijft vaag waarom voor deze concepten werd gekozen en wat het doel precies is.” Ook uit het beoordelingsformulier van de eerste examenkans (bijlage 6) blijkt dat toen reeds een gebrek aan kennis en inzicht op conceptueel vlak werd vastgesteld. Het is bijgevolg zeer duidelijk dat deze kritiek niet nieuw was na afloop van de tweede examenkans.

- Een voorbeeld van het gebrek aan conceptuele onderbouw was het gegeven dat de student het concept “postpartumdepressie” niet kon definiëren, in de schriftelijke versie noch tijdens de verdediging. Volgens de student haalde zij dit concept louter als voorbeeld aan en heeft zij nooit feedback gekregen dat ze hier meer de nadruk op moest leggen.
  - Zoals aangehaald in de interne beroepsbeslissing schoof de student dit concept zelf naar voor in haar masterproef. Het is evident dat een student inzicht moet hebben in een concept dat deze zelf aanreikt, en hierover vragen moet kunnen beantwoorden tijdens een verdediging.
- Een tweede voorbeeld van het gebrek aan conceptuele onderbouw was het gegeven dat de student niet kon uitleggen waarom zij koos voor “sense of coherence” als “patient reported outcome”, en niet voor een ander, gerelateerd, concept als “coping”. De student voerde aan dat haar nooit eerder iets is gezegd over het concept “coping”.
  - Zoals opnieuw aangehaald in de interne beroepsbeslissing kon de student in haar verdediging geen bevredigend antwoord geven op vragen m.b.t. het door haarzelf gekozen concept “sense of coherence”. Het probleem is dus niet dat zij zelf geen diepgaande kennis over het concept “coping” heeft, maar dat tijdens de verdediging blijkt dat er onvoldoende inzicht is wat betreft een zelf gekozen concept als “sense of coherence”.
- Een belangrijke kritiek is de aanwezigheid van foute statistische analyses. Volgens de student waren deze analyses bij de eerste examenkans niet beoordeeld als foutief, maar moest louter beter worden uitgeschreven waarom zij deze uitvoerde.
  - In de interne beroepsbeslissing werd aangehaald dat wat betreft de toepassing van foute statistische analyses reeds bij de eerste examenkans een gebrek aan inzicht in statistiek werd vastgesteld. De voorbeelden van de foute toepassing van statistische analyses die in de motivering van het examenresultaat worden gegeven (“t-toetsen en chi-kwadraat en weergave resultaten per subgroep i.p.v. lineaire regressies; Multiple testing probleem wegens gebrek aan testen specifieke hypothese; er werd niet aangegeven hoe normaliteit werd nagegaan; selectie van variabelen voor het multivariabel model onvoldoende beschreven en incorrect”) (zie bijlage 5) werden deels ook reeds aangehaald onder het deel “Statistiek” in de schriftelijke neerslag van het feedbackgesprek na afloop van de eerste examenkans (bijlage 7). Zoals eerder aangegeven is deze schriftelijke neerslag door de student gemaakt, en hierdoor minder uitgebreid en

accuraat dan de uitgebreide samenvatting die na de tweede examenkans werd bezorgd. Ook uit het beoordelingsformulier van de eerste examenkans (bijlage 6) blijkt dat op deze punten reeds toen problemen werden vastgesteld.

- De student gaf tot slot in haar tweede verzoekschrift aan dat de interpretatie “wederom” foutief zou zijn, en dat de toegevoegde tabellen werden beoordeeld als foutief en moeilijk te interpreteren. Volgens de student heeft zij haar interpretatie wat betreft “een klein verschil in (haar) groepen die niet significant zijn” voorgelegd aan haar bijlesgever, en heeft deze ook haar tabellen nagelezen.
  - Zoals de student zelf aangeeft werd reeds na de eerste examenkans feedback gegeven wat betreft de interpretatie van statistische resultaten. De student deed aan overinterpretatie, en omschreef tijdens haar eerste en haar tweede examenkans zowel in de schriftelijke versie van haar thesis als tijdens de mondelinge verdediging foutief niet-significante verschillen als relevante verschillen. Wat nieuw was tijdens de tweede examenkans is dat zij de verzamelde data beschreef op een manier die niet past bij de gebruikte meetinstrumenten en hun meetniveau. Zoals eerder aangegeven is het feit dat de student deze zaken heeft afgetoetst bij een bijlesgever geenszins een garantie dat zij op deze punten vooruitgang heeft geboekt, laat staan voldoende de leerdoelstellingen zou hebben bereikt.

Zoals blijkt uit de weerlegging van alle elementen uit de feedback na de tweede examenkans die de student aanhaalde in het kader van de interne beroepsprocedure, kan niet worden vastgesteld dat er een betekenisvolle discrepantie is tussen de feedback na de eerste examenkans en de feedback na de tweede examenkans. Het feit dat bij de tweede examenkans, in vergelijking met de eerste examenkans, een lager examencijfer werd toegekend (i.c. 7,6/20 vs. 8/20) kan verklaard worden door het feit dat – zoals vermeld in bijlage 5 – de masterproef op bepaalde aspecten erop achteruitgegaan was t.o.v. de vorige versie (cfr. vermelding in de interne beroepsbeslissing “*Wat nieuw was tijdens uw tweede examenkans is dat u de verzamelde data beschreef op een manier die niet past bij de gebruikte meetinstrumenten en hun meetniveau*”). Als gevolg van deze bijkomende tekortkomingen kende de promotor tijdens de tweede examenkans een cijfer van 14/40 toe, terwijl zijn deelscore bij de eerste examenkans nog 16/40 bedroeg. Evenmin kan worden gesteld dat de interne beroepsinstantie onvoldoende zou hebben gereageerd op de punten die de student hieromtrent aanhaalde, aangezien al deze punten werden weerlegd door de motivering van de beoordelaars (ondersteund door documenten als bijlages 6 en 7) en geïntegreerd in het deel “Motivering door de faculteit” van de beroepsbeslissing. De interne beroepsinstantie kon op basis hiervan oordelen dat het resultaat wel degelijk correct werd vastgesteld.

Een tweede middel dat kan worden onderscheiden betreft het door de raadsman aangevoerde gebrek aan begeleiding, en de argumentatie dat deze onvoldoende begeleiding uiteindelijk heeft geleid tot een onvoldoende resultaat. Hierbij verwijst de raadsman concreet naar een tekort aan begeleiding tussen augustus en november 2016. Zij benadrukt verder dat de beoordeling van een masterproef dient te gebeuren op basis van het traject dat tot het eindresultaat leidt. Volgens de raadsman werd er geen rekening gehouden met de door de student geleverde inspanningen om tegemoet te komen aan de feedback, noch met gegeven dat er gedurende lange periode geen feedback meer werd verkregen.

De interne beroepsinstantie gaf in haar beslissing aan dat het begeleidingsproces niet in hoofddeorde het voorwerp van het door de student ingestelde beroep uitmaakte. Reeds eerder stelde uw Raad immers vast dat een verondersteld of zelfs vastgesteld gebrek in de begeleiding in principe niet tot gevolg heeft dat de toegekende beoordeling daardoor onregelmatig zou geworden zijn of dat de student hierdoor recht zou hebben op een gunstiger quotering of dat de prestatie zelf zonder meer als voldoende zou moeten worden beschouwd (zie o.m. uw arrest 3.371 - 2016/527). Enkel wanneer het gebrek aan begeleiding het slagen de facto onmogelijk zou hebben gemaakt, zou er hier anders over kunnen worden beoordeeld. De periode waarnaar de student verwijst (i.c. tussen augustus en november 2016) heeft echter betrekking op de periode vóór de eerste examenkans. Indien ze meende dat dit examencijfer onterecht was – quod non – had de student naar aanleiding van de bekendmaking van het examencijfer in de januarizittijd reeds beroep kunnen aantekenen. Ze heeft dit niet alleen niet gedaan, maar bovendien verklaart ze net op dat moment hulp gezocht te hebben bij het Instituut voor Levende Talen en bij een bijlesgever. Op deze manier gaf zij aan het eens te zijn met de kritiek die vervat was in het onvoldoende resultaat (m.a.w. dat de statistische analyse en de leesvaardigheid inderdaad kwalitatief ondermaats waren) en bevestigde zijzelf dat het vermeende tekort aan begeleiding alvast niet van die aard was dat dit de beoordeling bij de eerste examenkans onmogelijk zou hebben gemaakt.

Niettegenstaande de interne beroepsinstantie vaststelde dat het argument van de student over dit vermeende tekort aan begeleiding irrelevant was in het kader van deze examenbetwisting, ging zij in ondergeschikte orde toch na of de stelling van de student m.b.t. dit vermeende tekort gegrond was. Hiervoor raadpleegde zij de verslagen die de examenombuds van de opleiding Master in de verpleegkunde en de vroedkunde maakte van augustus 2016 tot maart 2017, met betrekking tot de begeleiding van de masterproef van de student (zie bijlage 8). Uit deze verslagen blijkt dat de masterproefcommissie van de opleiding in augustus 2016 vaststelde dat de begeleiding van de masterproef tot dat moment was gebeurd zoals het hoort. Hierbij dient te worden vermeld dat de student op geen enkel moment tijdens de interne beroepsprocedure heeft aangegeven dat de begeleiding tijdens academiejaar 2015-2016 onvoldoende zou zijn geweest. Omdat bleek dat er grote problemen waren met de wijze waarop de student de aangereikte feedback integreerde, besliste deze masterproefcommissie echter om de begeleiding door de promotor efficiënter te structureren met het oog op een finale herwerking van de masterproef. Op 10 oktober 2016 werd een gesprek georganiseerd waarin de promotor in grote lijnen de feedback van de voorafgaande maanden heeft overlopen, de onderzoekvraag heeft toegelicht, heeft voorgesteld om de structuur en de analyse te vereenvoudigen, aangegeven dat de student meer initiatief moest nemen, en moest letten op haar schrijfstijl, formulering en de wijze van refereren. Op 12 oktober bezorgde de student een verslag van dit overleg aan haar promotor, de coördinator van het opleidingsonderdeel ‘E09D5A Masterproef’ en de examenombuds. Het feit dat dit gesprek – waarin de promotor duidelijk feedback heeft verschaft – heeft plaatsgevonden, weerlegt de stelling van de raadsman dat de student tussen augustus en november 2016 helemaal geen feedback heeft gekregen.

Op basis van de elementen die naar voren kwamen uit de verslagen van de ombudsdienst oordeelde de interne beroepsinstantie – in ondergeschikte orde – dat de keuze voor een gestructureerde aanpak van begeleiding gegeven de omstandigheden beslist verdedigbaar en geenszins onredelijk was.”

Verzoekster noemt het in haar wederantwoordnota ten onrechte dat wordt gesteld dat het ter harte nemen en verwerken van de feedback van januari 2017 niet automatisch tot een credit zou leiden. De masterproef is immers geen momentopname, zodat bijsturing een belangrijke plaats inneemt. Verzoekster voegt eraan toe dat zij pas in maart 2017 feedback ontving op de masterproef die zij in januari 2017 indiende, en stelt dat een kort gesprek had kunnen volstaan om duidelijk te maken wat van haar werd verwacht ten einde minstens tot een 10/20 te kunnen komen.

Wat de punten van kritiek aangaat, stipt verzoekster aan dat zij op het opleidingsonderdeel ‘statistiek’ eerder een 12/20 behaalde en zij bijgevolg geacht moet worden voldoende kennis van de statistische onderzoeksmethodes te hebben om te kunnen slagen op een door de onderwijsinstelling georganiseerde proef. Zij wijst ook op de externe hulp van de heer B.D. die zij heeft ingeroepen, en begrijpt niet dat zij na haar aanpassingen nog minder punten behaalde.

Daarnaast vraagt verzoekster aandacht voor de nieuwe elementen die in de feedback naar voren zijn gekomen na het thans betwiste examencijfer, en dit in vergelijking met de commentaar bij het resultaat uit januari 2017.

Verzoekster werpt ook op dat zij niet eerder heeft vernomen hoe de puntenindeling is verlopen, doch nu blijkt dat zij geslaagd was op het voorstel van haar onderzoeksvraag (6/10 proposal), gaat het volgens haar niet op om achteraf nog in vraag te stellen waarom de onderzoeksvraag werd gekozen en waarom bepaalde aspecten wel andere niet werden onderzocht en haar hier in een ander onderdeel puntenaftrek voor te geven (14/40 promotor).

Tot slot beklemtoont verzoekster dat zij reeds een bachelordiploma heeft behaald, zij reeds jaren werkt als verpleegkundige en zij zowel in het schakeljaar als in het masterjaar geslaagd is voor al haar vakken.

Beoordeling

Voor de goede orde stipt de Raad aan dat het op de weg van een interne beroepsinstantie ligt – *a fortiori* wanneer zij zoals te dezen over volheid van bevoegdheid

beschikt – om alle aspecten van een intern beroep die tot de hervorming van de initiële studievoortgangsbepaling kunnen leiden, te behandelen en daarover uitspraak te doen.

Voor zover de interne beroepsinstantie met de passus “het begeleidingsproces maakt als zodanig geen voorwerp uit van deze beroepsprocedure” bedoelt dat zij zich over de begeleiding en feedback doorheen het academiejaar in geen geval uitspreekt, slaat zij de bal mis. Het staat aan de interne beroepsinstantie om te oordelen of de uitzonderlijke omstandigheden zich voordoen, waarop de Raad onderstaand nog terugkomt, die ertoe kunnen leiden dat een tekortkoming in hoofd van de opleiding op dat vlak zich moet vertalen in een vernietiging *c.q.* hervorming van de examenbeslissing, en de interne beroepsinstantie kan bij die beoordeling, gelet op haar hoedanigheid van orgaan van actief bestuur, in voorkomend geval coulanter zijn dan de Raad. Op gevaar haar toegewezen bevoegdheid en de motiveringsplicht te miskennen, kan de interne beroepsinstantie een dergelijk middel niet *a priori* buiten beschouwing laten.

Deze vaststellingen leiden *in casu* evenwel niet tot een gegrond middel(onderdeel), nu de interne beroepsinstantie zich in de bestreden beslissing na deze principiële overweging alsnog ten gronde over de kwestie heeft uitgesproken. Of haar beoordeling kan overtuigen, komt onderstaand aan bod.

De Raad wijst er verder op dat de puntenverdeling binnen het opleidingsonderdeel aan verzoekster is meegedeeld in de bestreden beslissing.

Verzoekster heeft ter zake in haar verzoekschrift geen middel opgeworpen, zodat wat daaromtrent thans voor het eerst in de wederantwoordnota ten berde wordt gebracht moet worden beschouwd als een nieuw, en bijgevolg onontvankelijk middel. Een verzoekende partij kan immers in een wederantwoordnota slechts nieuwe middelen aanvoeren wanneer die hetzij aan de openbare orde raken, hetzij steunen op elementen waarvan de verzoekende partij slechts met de kennisname van de antwoordnota en/of het administratief dossier op de hoogte kon zijn.

Vervolgens dient in herinnering te worden gebracht dat de beroepstermijn om grieven aan te voeren tegen examenbeslissingen uit de eerste examenperiode, en *a fortiori* tegen beslissingen uit een voorgaand academiejaar, reeds lang is verstreken.

Of verzoekster tussen augustus 2016 en november 2016 al dan niet nog feedback heeft gekregen, en wat er te denken valt over de inhoud en strekking van de feedback van november 2016, kan in de huidige procedure bijgevolg niet worden ingeroepen ter adstructie van een beroep dat is gericht tegen het examencijfer van de tweede examenkans van het academiejaar 2016-2017 en de daarop betrekking hebbende interne beroepsbeslissing.

In de mate dat verzoekster zich beroept op een gebrekkige feedback tussen de eerste en de tweede examenkans van het academiejaar 2016-2017, zij eraan herinnerd dat een verzoekende partij in zulks een grief slechts in zeer uitzonderlijke gevallen een middel zal kunnen vinden dat tot vernietiging van een examencijfer leidt.

De Raad heeft inderdaad al meermaals overwogen dat vastgestelde gebreken in de begeleiding van de student in principe niet tot gevolg hebben dat de toegekende beoordeling daardoor onregelmatig wordt of dat de student recht zou hebben op een gunstiger quoterings. Het is, in beginsel, één zaak of de student bewezen heeft de van hem verlangde kennis en vaardigheden te bezitten en een andere, wanneer hij die kennis en vaardigheden niet blijkt te bezitten, wie daarvoor de schuld draagt. Deze laatste kan diegene zijn die de student op het examen heeft voorbereid door bij die voorbereiding in gebreke te blijven. Een verwijt aan de instelling op het vlak van een gebrekkige begeleiding of communicatie verschuift bijgevolg mogelijk de verantwoordelijkheid voor een slechte prestatie deels naar de instelling, maar in de regel kan dit er niet toe leiden dat de prestatie zelf zonder meer als voldoende moet worden beschouwd. Er kan enkel anders over worden geoordeeld in uitzonderlijke omstandigheden, wanneer het gebrek aan begeleiding het slagen *de facto* onmogelijk heeft gemaakt, bijvoorbeeld doordat essentiële vragen van de student onbeantwoord zijn gebleven of de begeleiding nagenoeg onbestaande was.

Van dergelijke uitzonderlijke omstandigheden levert verzoekster niet het bewijs. Integendeel erkent zij werkpunten uit de vorige examenperiodes te hebben meegekregen, alsook feedback in maart 2017. Daargelaten de vraag of zulks in die stand van de vorderingen van een masterproef niet kan volstaan, stelt de Raad vast dat eerder reeds tot een inperking van de feedback aan verzoekster is beslist, dat de instelling die beslissing meermaals heeft gemotiveerd aan de hand van tekortkomingen van verzoekster om gegeven feedback te verwerken, en dat verzoekster die vaststelling nooit heeft tegengesproken. Zij doet dat ook in de huidige procedure niet. In die omstandigheden is de Raad van oordeel dat niet tot een

gebrekkige feedback kan worden besloten die in zich de oorzaak van verzoeksters falen draagt.

Het feit dat verzoekster lager scoort dan in een vorige examenperiode is op zich niet van aard om te besluiten tot de onregelmatigheid van het examencijfer. Voor de weerlegging van de uitvoerig uiteengezette motieven die het examencijfer *in casu* onderbouwen, volstaat het niet te stellen dat bijstand is gezocht inzake statistiek en taalgebruik. Verzoekster dient de motieven zelf te weerleggen, wat zij niet doet.

Aan de bestreden beslissing kan niet worden verweten dat zij eerder het resultaat van de masterproef beoordeelt dan de inspanningen die verzoekster aanvoert om tot dat resultaat te komen.

Verder is het vaste rechtspraak van de Raad dat uit resultaten voor andere, zelfs aanverwante opleidingsonderdelen in hetzelfde of andere academiejaren geen vermoeden kan worden geput dat de desbetreffende materie of leerstof ook voldoende is verwerkt of gekend in het examen van een ander opleidingsonderdeel. Met andere woorden: het loutere feit dat verzoekster voor een opleidingsonderdeel statistiek eerder een examencijfer van 12/20 behaalde, levert geen vermoeden, laat staan het bewijs, dat de masterproef inzake statistiek geen tekortkomingen zou bevatten. Hetzelfde geldt voor de taalkundige ondersteuning die werd aangezocht.

Evident kan uit het eerder behalen van een bachelordiploma niet worden afgeleid dat de betrokken student ook voor alle opleidingsonderdelen in de masteropleiding zal slagen. De werkervaring heeft verzoekster bij haar intern beroep niet betrokken, en is derhalve een nieuw en dus onontvankelijk middelonderdeel.

Gelet op het op zich staand karakter van de masterproef zoals ingediend bij de tweede examenkans, de relatieve relevantie van opmerkingen die werden gemaakt naar aanleiding van eerdere examens, en vooral de vaststelling dat de feedback van 6 maart 2017 wel degelijk uitvoerig op de statistiek ingaat, kan de Raad niet aannemen dat verzoekster bij de beoordeling van haar masterproef in de tweede examenzitting verrast is door de aard en strekking van de kritiek in de beoordeling.

Het enig middel is ongegrond.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 4 september 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Daniël Cuypers	bijzitter
Marleen Verreth	bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Freya Gheysen

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 6 september 2017

Arrest nr. 3.765 van 15 september 2017 in de zaak 2017/242

In zake: Kyra ADRIAENSSENS
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Christophe Vangeel
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Lange Lozanastraat 24
Bij wie woonplaats wordt gekozen

Tegen: KAREL DE GROTE-HOGESCHOOL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Tom Peeters
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Mechelsesteenweg 27
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 26 juli 2017, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 7 juli 2017 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 6 september 2017.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

Verzoekster en advocaat Christophe Vangeel, die verschijnt voor de verzoekende partij, en advocaat Tom Peeters, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2016-2017 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in het onderwijs: kleuteronderwijs’.

Voor het opleidingsonderdeel “Praktijk 2” bekommt verzoekende partij een examencijfer van 8/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 1 juli 2017 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 7 juli 2017 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie stelt vast dat de studente een onvoldoende behaalt voor de basiscompetentie ‘de student als begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen – uitvoering’, en meer bepaald op de subcompetenties: ‘start een activiteit boeiend en sfeervol op’, ‘motiveert kleuters om aan activiteiten deel te nemen’ en ‘houdt betrokkenheid hoog doorheen de activiteit’. Waar de studente aanhaalt dat de argumenten die worden gebruikt, zoals onder meer het gebrek aan expressie, irrelevant zijn in de beoordeling van de competentie, merkt de interne beroepsinstantie op dat het niet is omdat een argument tevens betrekking kan hebben op een andere competentie dat ze irrelevant wordt voor de huidige competentie. Volgens de interne beroepsinstantie is de evaluatie voor deze basiscompetentie correct verlopen.

Daarnaast stelt de interne beroepsinstantie vast dat de studente tevens een onvoldoende behaalt voor de basiscompetentie ‘de student als innovator/onderzoeker’. De studente geeft hierbij aan de opdracht met betrekking tot de opvolging van individuele kleuters (LOOQIN) niet te hebben begrepen (opdracht 7). De interne beroepsinstantie stipt aan dat de opdrachten met betrekking tot het kindopvolgsysteem LOOQIN gedurende de ganse looptijd van de stage voorkomen (opdrachten 2, 4, 5 en 7). Ze merkt op dat in de stappen die moeten worden doorlopen voor deze opvolgingsopdracht staat dat de betekenisvolle situaties met betrekking tot de genomen interventies in de dagreflecties moeten worden opgenomen en dat de stageopdracht uit periode 1 en/of 2 moet worden hernomen.

Verder wijst de interne beroepsinstantie er nog op dat uit alle verslagen blijkt dat de basiscompetentie ‘expressie’ doorheen heel de stageperiode een aandachtspunt was. Ze stelt vast dat de docent het naar aanleiding van het reflectieverslag van de derde stageperiode niet zinvol vond om expressie opnieuw als aandachtspunt uit te werken. Volgens de interne

beroepsinstantie bedoelde de docent hiermee niet dat er geen aandacht meer naar moest gaan, maar dat er geen uitgewerkte versie van de actiepunten meer moest worden opgemaakt, vermits de student dit reeds al helemaal had uitgewerkt. De docente haalde wel aan dat expressie voor de studente altijd de nodige aandacht zal blijven vragen. De interne beroepsinstantie merkt op dat de studente hieruit niet mocht begrijpen dat zij geen aandacht meer moest schenken aan haar expressieve vaardigheden. De interne beroepsinstantie stelt vast dat de studente een onvoldoende behaalt voor de subcompetenties ‘maakt voldoende expressief gebruik van stem, mimiek en lichaamstaal’ en ‘durft zich muzisch te uiten en te tonen’, zodat de basiscompetentie ‘expressie’ terecht als onvoldoende wordt beoordeeld.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail van 19 juli 2017 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 26 juli 2017 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het verzoekschrift niet.

De Raad ziet evenmin redenen om zulks ambtshalve te doen. Het beroep is ontvankelijk.

V. De middelen

Verzoekende partij beroept zich in een enig middel op de schending van het motiveringsbeginsel, het redelijkheidsbeginsel en het zorgvuldigheidsbeginsel, alsook op een schending van de stagegids.

Standpunt van partijen

Verzoekende partij stelt vooreerst, wat de basiscompetentie ‘de student als begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen: uitvoering’ betreft, dat mentoren [T.A.] en [A.L.] en leertrajectbegeleider [A.V.D.S.] van mening zijn dat zij de subcompetentie ‘houdt betrokkenheid hoog doorheen de activiteit’ wel beheerst. Volgens haar baseert de beoordelende leertrajectbegeleider [L.D.C.] zich voor de onvoldoende op één observatie, die ze tijdens de eerste helft van de stage heeft uitgevoerd. Verzoekende partij stelt ook dat de

klasmentor haar een voldoende heeft gegeven voor de basiscompetentie. Ze merkt op dat er op het beoordelingsformulier heel wat positieve elementen worden vermeld, maar dat er ook nog een aantal (niet-fundamentele) tekorten moeten worden bijgestuurd. Verzoekende partij wijst erop dat de klasmentor [T.A.] wist wat het geven van een voldoende betekende, vermits op het beoordelingsverslag de verschillende categorieën staan uitgelegd. De klasmentor deinsde bovendien zeker niet terug om een onvoldoende te geven. Verzoekende partij benadrukt dat ze enkel een onvoldoende heeft gekregen op deze basiscompetentie tijdens de laatste (vierde) stage van de leertrajectbegeleider [L.D.C.], maar niet van haar mentor [T.A.].

Wat de basiscompetentie ‘de student als innovator/onderzoeker (reflectievaardigheden)’ betreft, stelt verzoekende partij dat zij een onvoldoende heeft gekregen omdat zij blijkbaar individuele kleuters moest opvolgen, wat zij niet heeft gedaan. Volgens haar staat dit echter nergens vermeld in de stagegids. Verzoekende partij benadrukt dat ze de opdracht alleen maar fout uitvoerde voorafgaand aan de feedback van mevrouw [L.D.C.]. Nadien is zij wel beginnen reflecteren op individuele kleuters. Volgens verzoekende partij heeft mevrouw [L.D.C.] zich voor de onvoldoende op deze basiscompetentie bij de derde stageperiode gebaseerd op slechts één observatie. Op het moment van het stagebezoek van [L.D.C.] had zij immers nog niet gereflecteerd op individuele kleuters, maar nadien heeft ze dat wel gedaan. Verzoekende partij benadrukt dat zij bij de laatste stageperiode vanaf dag één is begonnen met het observeren van individuele kleuters. Volgens verzoekende partij staat in de stagegids dat met opdracht 7 aan drie basiscompetenties wordt gewerkt (1, 2 en 4), maar basiscompetentie 5: ‘de student als innovator/onderzoeker’ is daar niet bij. Ze merkt op dat dit wel over deze basiscompetentie kan gaan, en dan meer bepaald over de subcompetentie ‘doet zinvolle observaties’. Verzoekende partij wijst erop dat deze subcompetentie louter een klemtoon is. In de scorewijzer wordt verduidelijkt dat meerdere onvoldoendes op klemtonen kunnen leiden tot een onvoldoende voor de basiscompetentie, maar verzoekende partij stipt aan dat ze geen andere tekortkomingen bij deze basiscompetentie heeft, zodat dit niet kan leiden tot een onvoldoende voor de basiscompetentie.

Wat de basiscompetentie ‘expressie’ betreft, stelt verzoekende partij dat zij uit de feedback op haar globaal reflectieverslag niet opmaakte dat ze geen aandacht meer moest schenken aan haar expressieve vaardigheden, maar wel dat mevrouw [L.D.C.] vond dat zij hierin al voldoende gegroeid was en dat dit tijdens de derde stageperiode niet meer één van de voornaamste aandachtspunten was. Verzoekende partij stipt aan dat je bij het uitwerken van

de aandachtspunten en kwaliteiten best de voornaamste aandachtspunten uitwerkt. Ze merkt ook op dat de basiscompetentie ‘expressie’ inderdaad doorheen heel de stageperiode een aandachtspunt is geweest, maar het gaat daarbij niet altijd om hetzelfde aspect van expressie. Ze benadrukt dat ze tijdens de laatste stage voor het eerst een onvoldoende voor deze basiscompetentie heeft gekregen.

Verder stelt verzoekende partij dat de interne beroepscommissie op heel wat argumenten uit haar intern beroepsschrift geen antwoord gegeven. Ze merkt op dat ze zich op vrijdag 7 juli 2017 mondeling is gaan verdedigen bij de interne beroepscommissie, maar dat de mondelinge verdediging enkel diende om zaken toe te voegen die niet in haar schrijven vermeld stonden. Daarnaast stipt verzoekende partij aan dat zij via de ombuds werd gevraagd om deel te nemen aan het taalbad. Dit is een van de opties waaruit je kan kiezen om de 50u vrijwilligerswerk die je in het kader van een opleidingsonderdeel van het derde jaar moet verrichten, uit te voeren. Volgens verzoekende partij toont het feit dat de ombuds haar vraagt om hieraan deel te nemen, ondanks het feit dat de ombuds weet dat zij gebuisd is voor de stage, aan dat de ombuds gelooft in haar kunnen als juf.

Verzoekende partij vindt het ook een nadeel dat ze twee verschillende leertrajectbegeleiders heeft gehad en ze is ervan overtuigd dat dit een invloed heeft gehad op haar resultaat. Ze merkt ook op dat de input van de mentoren tijdens de stage niet mag worden veronachtzaamd. Volgens haar hebben de positieve signalen haar ook verhinderd om bij te sturen als dit nodig zou zijn geweest. Ze wordt immers pas in het laatste stadium van de stage op enkele werkpunten gewezen, die zij nooit tijdens de voorgaande stadia van haar stage heeft gekregen. Verzoekende partij stelt dat ze bovendien geen informatie heeft om na te gaan welke positieve en negatieve elementen tot de score hebben geleid, noch treft ze in de interne beroepsbeslissing aan hoe de afweging van negatieve en positieve elementen, alsook hun reflectie in de door haar behaalde score, zich verhouden tot de eindcompetenties en de leerdoelen.

Verzoekende partij vraagt ten slotte, in ondergeschikte orde, dat – indien de Raad de bestreden beslissing vernietigt – aan verwerende partij zou worden opgelegd een tweede examenkans nog voor het einde van het academiejaar in de eerste weken van september te voorzien en dat, bij het mogelijk afwijzen hiervan, de te hernemen stage in het eerste semester kan worden uitgevoerd.

In haar *antwoordnota* verduidelijkt verwerende partij vooreerst dat de student, in overeenstemming met de kijkwijze, bepaalde competenties moet verwerven, opgesplitst in deelaspecten. De desbetreffende vereisten worden gedurende de jaren ook scherper gesteld: wat in het eerste jaar nog niet van toepassing of slechts een klein aandachtspunt is, wordt in de volgende jaren meer en meer een aspect waarop een klemtoon komt te liggen, resp. wordt het als een minimumeis verondersteld. Wanneer het gaat om een minimumeis, leidt een onvoldoende tot een onvoldoende voor de gehele basiscompetentie. Indien er een fundamenteel tekort wordt vastgesteld voor één rubriek van de synthese, kan dat leiden tot een onvoldoende voor de hele stage. Indien de student op twee of meer rubrieken van de synthese het niveau voldoende niet haalt, zal de stage in zijn geheel als niet voldoende worden beoordeeld.

Verwerende partij stelt vast dat verzoekende partij een onvoldoende behaalde voor drie van de tien basiscompetenties, zodat zij ook niet kan slagen voor het geheel. Wat de basiscompetentie ‘de student als begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen: uitvoering’ betreft, merkt verwerende partij op dat de noodzaak om te werken aan de betrokkenheid van de kleuters ook tijdens de eerste stageperiode door [A.V.D.S.] en tijdens de derde stageperiode door [L.D.C.] werd vermeld. De opmerking van mevrouw [L.D.C.] tijdens de vierde stageperiode is dus niet volledig nieuw. Verwerende partij benadrukt ook dat de eindbeoordeling uitgaat van de docent en niet van de mentor. Het is dan ook niet omdat een mentor een bepaald aspect slechts als aandachtspunt en niet als tekort aangeeft, dat de docent daarbij uiteindelijk anders of strenger beoordeelt. Verwerende partij stelt ook dat een gebrekkige uitvoering onder meer het gevolg kan zijn van een gebrekkige expressievorm. Ze merkt op dat de basiscompetenties geen onderscheiden eilandjes zijn. Verwerende partij stelt vast dat verzoekende partij dit argument niet meer herneemt in het extern beroep.

Wat de basiscompetentie ‘de student als innovator/onderzoeker (reflectievaardigheden)’ betreft, stelt verwerende partij dat de beweringen van verzoekende partij niet kloppen. Volgens haar merkte de interne beroepsinstantie terecht op dat de opdrachten met betrekking tot het kindopvolgsysteem LOOQIN doorheen de ganse looptijd van de stage voorkomen. Waar verzoekende partij in het extern beroep aanhaalt dat erover niets staat vermeld in de stagegids, wijst verwerende partij erop dat dit een nieuw argument is, vergeleken met het intern beroep.

Met betrekking tot de basiscompetentie ‘expressie’ merkt verwerende partij op dat verzoekende partij zelf erkent dat dit steeds een aandachtspunt is geweest gedurende de hele stageperiode. De onvoldoende mag haar dan ook niet verwonderen.

Verwerende partij stelt verder vast dat verzoekende partij zich op een gebrek aan feedback beroept. Zij betwist niet dat zij feedback heeft gekregen met betrekking tot ‘expressie’, maar is van mening dat zij niet steeds dezelfde feedback heeft gekregen. Verwerende partij merkt op dat het niet is omdat er in de loop van de stage verschillende elementen aan bod zijn gekomen, dat de feedback om die enkele reden fundamenteel verschillend, laat staan tegenstrijdig zou zijn. Ze stipt ook aan dat het niet is omdat verzoekende partij aan de opmerkingen heeft gewerkt en er ook bepaalde vormen van beterschap werden gedetecteerd, dat zij om die enkele reden dan hiervoor een voldoende zou moeten krijgen. Daarnaast stelt verwerende partij dat – wat het kindopvolgsysteem LOOQIN betreft – verzoekende partij ook al in de derde stageperiode de opmerking heeft gekregen dat zij nog steeds geen individuele kleuters opvolgde. Bovendien heeft ook de stagementor [T.A.] hiernaar verwezen, en dit zowel in de derde als in de vierde stageperiode.

Waar verzoekende partij aanklaagt dat zij tijdens de gehele stageperiode werd geconfronteerd met twee opeenvolgende leertrajectbegeleiders, stelt verwerende partij dat dit een nieuw argument is, dat niet in de interne beroepsprocedure aan bod kwam. Volgens haar toont verzoekende partij overigens allesbehalve aan dat hierdoor een dermate verschillende situatie is ontstaan, dat zij hierdoor niet meer kon slagen voor het opleidingsonderdeel. Verwerende partij merkt op dat ook het veralgemeend argument dat er een grote discrepantie bestaat tussen de tussentijdse feedback en de eindevaluatie, alsook het argument omtrent het taalbad nieuw zijn. Hierbij benadrukt verwerende partij ook dat de uitnodiging van de ombuds voor het taalbad niets zegt over het feit dat verzoekende partij op grond daarvan dan geslaagd moet zijn voor “Praktijk 2”.

Waar verzoekende partij voorhoudt dat bepaalde argumenten uit het intern beroep niet zouden zijn behandeld en beantwoord, wijst verwerende partij erop dat de interne beroepscommissie duidelijk heeft geargumenteerde, opgesplitst per basiscompetentie, waarom verzoekende partij niet geslaagd was. Hiermee heeft zij bovendien een correcte motivering uitgewerkt, waarmee alle middelen van verzoekende partij werden weerlegd, minstens impliciet.

Wat ten slotte de vraag van verzoekende partij in ondergeschikte orde betreft, stelt verwerende partij vast dat zij deze vraag niet aan de interne beroepscommissie heeft gesteld, zodat het een nieuw middel betreft. Verwerende partij onderstreept, voor zover als nodig, dat dit weinig ernstig kan worden genomen. De ECTS-fiche voorziet niet in een tweede examenkans in hetzelfde academiejaar omdat het praktisch onmogelijk is om dat te organiseren. Volgens verwerende partij klemt dit bovendien des te meer nu verzoekende partij zelf aangeeft dat zij omwille van een persoonlijke achtergrond grote problemen heeft met de werkdruk die een stage met zich meebrengt.

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekende partij dat ze omtrent opdracht 7 bij haar intern beroep reeds naar de stagegids heeft verwezen. Volgens verzoekende partij blijkt uit de stukken ook dat de docent is uitgegaan van het negatieve, van veronderstellingen. Ze stelt verder dat, door de opmerkingen in zijn geheel te bekijken en in de juiste context te plaatsen, blijkt dat deze niet aantonen dat zij geen betrokkenheid kan houden doorheen een activiteit. Volgens haar zijn er bovendien opmerkingen die aantonen dat de kleuters wel zeer betrokken bezig zijn bij activiteiten die door haar worden begeleid. Ze merkt op dat de subcompetentie ‘de stagiair zorgt voor voldoende diepgang’ een klemtoon is.

Verder stelt verzoekende partij dat mevrouw [L.D.C.] zich niet op alle beoordelingsformulieren heeft gebaseerd. Volgens haar heeft mevrouw [L.D.C.] positieve zaken soms totaal genegeerd en is ze grondig op zoek gegaan naar negatieve argumenten. Verzoekende partij is ook nog steeds van mening dat ze niet voor één werkpunt mag worden afgestraft op meerdere basiscompetenties. Ze wijst erop dat zij enorm hard aan haar expressie heeft gewerkt. Ze stelt daarnaast dat ze nooit heeft beweerd dat ze voor de vierde stageperiode nooit een opmerking heeft gekregen over het niet opvolgen van individuele kleuters. Ten slotte stipt verzoekende partij aan dat ze nog steeds in het duister tast betreffende de onbeantwoorde argumenten.

Beoordeling

Verzoekende partij uit in het verzoekschrift voor de Raad bezwaren omtrent de motivering die de interne beroepsinstantie heeft gegeven voor de “onvoldoende” op de beoordeelde basiscompetentie “*De student als begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen: uitvoering*”. In casu beheerst de verzoekende partij drie subcompetenties niet (‘het boeiend en

sfeervol opstarten van een activiteit’, ‘het motiveren van kleuters om deel te nemen aan een activiteit’ en ‘het aanhouden van betrokkenheid doorheen de activiteit’). De interne beroepsinstantie verwijst hierbij naar de door de docent gegeven motivering.

Verzoekende partij betwist deze aangezien de docent onder meer verwijst naar “klassikale activiteiten”, terwijl verzoekster van oordeel is dat het slechts om een eenmalig voorval ging. Verzoekende partij voert aan dat uit andere feedbackdocumenten blijkt dat zij de beoogde (derde) subcompetentie wel heeft verworven. De evaluatie zou ter zake slechts door één waarneming tijdens de eerste helft van de vierde stageperiode zijn ingegeven. Verzoekster is tevens van oordeel dat de beoordelaar, zich ervan bewust dat de opmerking betreffende de betrokkenheid niet volstond om haar voor de gehele basiscompetentie onvoldoende te geven, op zoek is gegaan naar negatieve argumenten. Volgens verzoekende partij heeft de beoordelaar bovendien door mentoren bij andere competenties geplaatste opmerkingen ook bij de betrokken basiscompetentie geplaatst. Daarnaast wijst verzoekende partij erop dat de klasmentor haar, niettegenstaande tekorten zijn vermeld die dienden te worden bijgestuurd, de score “voldoende” gaf. Het zou volgens haar gaan om “tips”, waarbij zij ook wijst op het feit dat de mentor veeleer “soms” en niet “altijd” gebruikt om de frequentie van de opmerkingen aan te geven. Daarnaast stelt verzoekster dat omtrent de door de beoordelende lector aangehaalde opmerkingen niets is vermeld bij de aandachtspunten op het einde van het beoordelingsverslag van de mentor. Verzoekende partij merkt m.b.t. de discrepantie tussen de beoordeling van de mentor en de lector ook op dat de mentor wist wat het geven van een “onvoldoende” betekent, aangezien het uitgelegd staat op de eerste bladzijde van het beoordelingsverslag. Tevens wijst zij erop dat de mentor zeker niet zou terugdeinzen om een score “onvoldoende” te geven. Zij vermeldt in deze context de onvoldoendes die zij van haar heeft gekregen. Verzoekende partij merkt ook nog op dat opmerkingen die in hoofde van de mentor een “voldoende” niet in de weg stonden, bij de lector tot een “onvoldoende” hebben geleid. Tenslotte wijst verzoekende partij erop dat het argument met betrekking tot de expressie waarmee de sfeerscheppingen zijn gebracht en de prikkels voor de kleuters eerst tijdens de vierde stage aan bod is gekomen en zich, naar het oordeel van verzoekster, moeilijk verhoudt met de eerdere beoordelingen.

De Raad dient bij de beoordeling van de argumenten die verzoekster ontwikkelt vooreerst rekening te houden met het kader van zijn bevoegdheid. De Raad mag er zich niet toe laten brengen zelf een beoordeling uit te spreken over de verdiensten van de student. Het is niet aan

de Raad de mate waarin een student de beoogde eindcompetenties al dan niet heeft bereikt vast te stellen. Indien de Raad dit zou doen dan treedt hij in de plaats van de bevoegde beoordelende instanties in de schoot van de onderwijsinstelling, *in casu* van verwerende partij.

Dat bepaalde opmerkingen niet door de mentor zouden zijn gemaakt of dat er in de beoordeling van de mentor een ander gewicht aan is toebedeeld, doet geen afbreuk aan de onderbouwde eindbeoordeling van de verantwoordelijke lector, temeer indien de opmerkingen van de mentoren niet tegenstrijdig zijn met de overwegingen die de lector tot zijn beoordeling hebben gebracht. Dat een bepaalde opmerking niet in alle stageperiodes is vermeld, doet evenmin afbreuk aan de beoordeling waartoe zij heeft geleid.

In casu moet de Raad bovendien vaststellen dat betrokkenheid als aandachtspunt ook reeds eerder – en onder meer door een andere lector, alsmede de klasmentor – is vermeld. Dat slechts een eenmalige observatie tot het argument in de bestreden beslissing zou hebben geleid, kan de Raad bijgevolg niet bijtreden. Daarnaast is de “onvoldoende” score niet enkel terug te voeren op deze ene opmerking. De Raad stipt ook nog aan geen overtuigende elementen in het dossier aan te treffen voor de opmerking van verzoekende partij dat de lector zich zelf bewust was van het eerder mineure karakter van haar op één observatie gebaseerde opmerking en daarom op zoek is gegaan naar negatieve opmerkingen met betrekking tot de beoordeling van de stage. Volgens verzoekende partij blijkt dit uit het feit dat argumenten die door de mentor bij een bepaalde basiscompetentie zijn geplaatst, door de lector zijn ondergebracht bij de basiscompetentie die hier het voorwerp van de betwisting uitmaakt. De Raad kan echter niet vaststellen dat de opmerking niet thuishoort bij de competentie waar de lector deze heeft bij ondergebracht, laat staan dat door de opmerking bij de betrokken competentie te betrekken een kennelijk onredelijke beoordeling zou zijn ontstaan. Het komt de Raad niet *ipso facto* vreemd voor dat een bepaalde opmerking een draagwijdte heeft die niet beperkt is tot één beoogde competentie.

Onder meer rekening houdend met de evolutie die zich dient af te tekenen bij het verwerven van competenties in het kader van een stage en het globale karakter van de beoordeling over de diverse stageperiodes heen, kan de Raad, op basis van de elementen die verzoekende partij bijbrengt en rekening houdend met de bevoegdheid waarover de Raad beschikt, niet vaststellen dat de beoordeling, in het licht van de motivering ervan, kennelijk onredelijk zou

zijn. Verzoekende partij wijst hierbij op een opmerking die de lector tijdens de derde stageperiode niet tot een “onvoldoende” bracht, doch die wel heeft bijgedragen tot de globale score “onvoldoende”. De Raad herinnert er vooreerst andermaal aan dat niet enkel deze ene opmerking de motivering van de score uitmaakt en dat, omwille van het groeipad dat de stage als traject kenmerkt, een issue waaraan in de derde stageperiode minder zwaar is getild (maar dat wel is gesignaleerd, waardoor de student eraan kon verhelpen) en dat zich herhaalt in de vierde stageperiode, niettemin tot een onvoldoende eindscore kan leiden.

De Raad is van oordeel dat het feit dat het stagebezoek door de leertrajectbegeleider, waarnaar verzoekende partij verwijst, in de eerste helft van de vierde periode heeft plaatsgevonden, de beoordeling, mede bepaald door een observatie tijdens het bezoek met betrekking tot de betrokkenheid van de kleuters, niet kennelijk onredelijk maakt. De Raad merkt hierbij op dat de stagegids aan de mentor vraagt de student in de eerste helft van de stageperiode slechts beperkt te evalueren. De opmerking n.a.v. een observatie is evenwel afkomstig van de leertrajectbegeleider. Daarbij komt dat de stagegids een evaluatie tijdens de eerste helft van de stageperiode niet uitsluit. Tevens is reeds overwogen dat de observatie niet tot een alleenstaande opmerking voerde en dat de onvoldoende die de verzoekende partij scoorde niet tot dit ene element kan worden teruggevoerd.

Zoals reeds aangehaald, herinnert de Raad eraan dat de eindbeoordeling van de stage uitgaat van de verantwoordelijke docent en niet van de mentor. De docent slaat vanzelfsprekend acht op de elementen die hem door de mentor(en) zijn aangereikt (o.a. via beoordelingsverslagen). De Raad oordeelt dat dit *in casu* ook is gebeurd, en zulks niet op een eenzijdige wijze of met onvoldoende aandacht voor de diverse verslagen. Het is evenwel de docent die een inschatting maakt van het gewicht dat aan bepaalde opmerkingen moet worden gegeven bij het bepalen van de mate waarin een student de eindcompetenties heeft bereikt. De docent houdt hierbij rekening met de stage als traject en de progressie die hierbij mag worden verwacht. In die zin is de beoordeling niet kennelijk onredelijk omdat de verantwoordelijke eindbeoordelaar een strengere houding aanneemt ten aanzien van de diverse vaststellingen die hem met betrekking tot het functioneren van een student zijn aangereikt. Bij de inschatting van de mate waarin de eindcompetenties door een student zijn bereikt, kan deze beoordelaar vanzelfsprekend ook zijn eigen waarnemingen betrekken en hoeft hij niet noodzakelijk hetzelfde referentiekader voor de evaluatie van de prestaties van de studenten te gebruiken.

Tenslotte wil de Raad nog opmerken dat de opmerkingen die verzoekster formuleert met betrekking tot “sfeerschepping” relevant zijn in zoverre zij de “uitvoering” betreffen en niet slechts de “voorbereiding”. Rekening houdend met dit onderscheid is er geen reden om de redelijkheid van de beoordeling, zelfs zo zij streng zou zijn, te betwifelen.

Verzoekende partij formuleert ook argumenten met betrekking tot de basiscompetentie “*De student als innovator/onderzoeker (reflectievaardigheden)*”, waarvoor zij “onvoldoende” scoorde.

Volgens de interne beroepsinstantie is verzoekende partij van oordeel dat het om opdracht 7 gaat. De interne beroepsinstantie stipt aan dat deze opdracht betrekking heeft op het kindopvolgsysteem LOOQIN en doorheen de ganse looptijd van de stage voorkomt in diverse opdrachten. De interne beroepsinstantie geeft tevens aan dat in de stappen die moeten worden doorlopen voor de opvolgingsopdracht staat dat de betekenisvolle situaties met betrekking tot de gedane interventies in de dagreflecties moeten worden opgenomen. Daarnaast staat volgens de beroepsinstantie in de opdrachten 5 en 7 dat de stageopdracht uit periode 1 en/of 2 hernomen moet(en) worden. De Raad merkt hierbij op dat deze opdrachten, die onder meer observatie inhouden, in de stagegids zijn toegelicht. Op elk van de beoordelingsverslagen wordt per stageperiode melding gemaakt van de diverse opdrachten, onder meer inzake ‘screening’, die in de stagemap moeten zijn opgenomen. Hieruit blijkt dat de screeningsopdrachten de diverse stageperiodes overspannen. De Raad kan de beoordeling door de interne beroepsinstantie niet als kennelijk onredelijk aanmerken en acht deze niet in strijd met het toepasselijke regelgevend kader.

Dat verzoekende partij opdracht 7 heeft uitgevoerd, zoals zij aanstipt in het verzoekschrift voor de Raad, doet hieraan geen afbreuk. Verzoekende partij brengt geen elementen aan die de Raad ervan overtuigen dat de opdracht om kleuters individueel op te volgen geen bredere draagwijdte heeft. De Raad merkt in dit kader ook op dat de “onvoldoende” die verzoekende partij heeft gekregen niet enkel is gebaseerd op de opmerking met betrekking tot het kindopvolgsysteem. Daarenboven blijkt uit het beoordelingsverslag van de vierde stageperiode door de lector dat de problematiek van de individuele observaties reeds eerder onder de aandacht van verzoekende partij was gebracht (zie stuk 21 van verwerende partij). De Raad leest er immers:

“Aandachtspunt over timing kan met meer diepgang uitgewerkt worden → meer mogelijke actiepunten.

Je andere aandachtspunt en kwaliteit werden beter uitgewerkt.

Zorg dat kansen en analyse goed bij elkaar aansluiten.

Je stelt je eigen functioneren in vraag.

Je volgt nog steeds geen individuele kleuters op. Deze feedback kreeg je al eerder.

Je voert de stageopdracht i.v.m. looqin niet uit.”

“Opvolging individuele kleuters” is daarna tevens vermeld in de samenvattende aandachtspunten bij het beoordelingsverslag.

De Raad merkt op dat hetgeen de lector ter zake opmerkt niet afwijkt van de bevindingen van de mentor. De Raad leest in het eindverslag ook dat de opmerking van de voor de evaluatie verantwoordelijke docent een ruimere draagwijdte heeft dan de opdracht met betrekking tot LOOQIN. Ook wordt rekening gehouden met de progressie die verzoekende partij heeft gemaakt na de feedback die zij heeft gekregen tijdens de vierde stageperiode. Dat verzoekende partij desondanks de beoordeling “onvoldoende” krijgt, kan de Raad niet als onredelijk aanmerken. Het vermelde eindverslag bevat hieromtrent de volgende passage (zie stuk 25 van verwerende partij), die, naar het de Raad toeschijnt, niet enkel betrekking heeft op één in de kijkwijzer vermelde klemtoon/minimumeis:

“Je volgt in je agenda nog steeds geen individuele kleuters op, zelfs niet na feedback hieromtrent. Je had de stageopdracht hieromtrent (LOOQIN) tijdens de stage nog wat correcter en concreter moeten uitvoeren. Deze taak kon gebruikt worden om heel wat observaties van kleuters te hebben. Hierdoor mis je de kans om vanuit deze observaties op een meer gepaste en individuele manier en op het niveau van het kind te differentiëren. Door deze taak zou er ook nog meer diepgang in de activiteiten kunnen zitten en zouden ze nog iets meer op niveau kunnen zijn. Het zorgbord in de klas is hier ook een handig hulpmiddel voor maar dit is ook jammer genoeg pas tegen het einde van de laatste stage gebruikt. Tegen het einde van de stage werd deze taak beter uitgevoerd en heb je zelf activiteiten gezocht om kleuters specifiek te begeleiden.”.

De Raad leest hier een genuanceerde afweging van argumenten die hebben bijgedragen tot de beoordeling van de basiscompetentie. Dat deze “onvoldoende” bereikt werd gevonden, kan in deze context niet als kennelijk onredelijk worden beschouwd.

De Raad kan verzoekende partij niet bijtreden waar deze aanvoert dat de beoordeling onzorgvuldig is omdat ze slechts op één observatie is gebaseerd. De Raad leest in het dossier dat de in de observatie vastgestelde tekortkoming ook op andere momenten en door andere bij de begeleiding van de stage betrokkenen is opgemerkt, onder meer ook om verzoekende partij de kans te bieden hieraan te verhelpen. Analooq aan hetgeen de Raad reeds hierboven overwoog, wordt de evaluatie niet onrechtmatig door de evaluatie ter zake van “observaties” van individuele kleuters op basis van een waarneming tijdens een stagebezoek in de eerste helft van de stage. Deze waarneming sluit aan bij eerdere opmerkingen die verzoekende partij reeds toelieten eraan te verhelpen en is niet de enige grond voor de score die verzoekende partij voor de basiscompetentie heeft gekregen.

Dat stageopdracht 7 specifiek betrekking heeft op andere basiscompetenties, belet niet dat de opmerkingen met betrekking tot individuele observaties betrekking hebben op het reflectievermogen van de student en, samen met de andere opmerkingen betreffende deze competentie, tot een “onvoldoende” hebben geleid.

Wat de basiscompetentie “expressie” betreft, is de Raad van oordeel dat de score, rekening houdend met de motieven van de interne beroepsinstantie, niet kennelijk onredelijk is. Het beroepsorgaan beklemtoont hierbij dat expressie gedurende de hele stageperiode een punt van aandacht was. Rekening houdend met de motivering in het eindverslag van de leertrajectbegeleider bij de basiscompetentie “expressie”, is het volgens de Raad niet onredelijk dat verzoekende partij geacht werd de beoogde eindcompetentie niet te behaald te hebben, aangezien zij voor diverse subcompetenties een onvoldoende haalde.

Verzoekster geeft volgens de Raad blijk van een selectieve lezing van de in de beroepsbeslissing vermelde opmerking van de lector naar aanleiding van het reflectieverslag van de derde stageperiode indien zij eruit heeft afgeleid dat de trajectbegeleider van oordeel was dat zij genoeg gegroeid was inzake expressie en dat dit thema niet langer één van de voornaamste aandachtspunten was.

Waar verzoekende partij verwijst naar het feit dat de feedback die zij inzake ‘expressie’ heeft gekregen niet steeds hetzelfde aspect van expressie betrof, kan de Raad op basis van de diverse evaluatiedocumenten niet oordelen dat de feedback inconsistenties zou vertonen die hem gebrekkig zou maken, nog daargelaten dermate gebrekkig dat hij de kwaliteit van de

beoordeling zou aantasten. De Raad is niet van oordeel dat de feedback bij iedere stageperiode een totaal ander aspect van ‘expressie’ behandelt. Volgens de Raad is er voldoende inhoudelijke samenhang tussen de feedback.

De Raad wees reeds op de groei die in een stage kan worden verwacht. In dit perspectief kan de Raad, niettegenstaande een eventuele en zeer voorzichtige positieve evolutie, niet beslissen dat de globale beoordeling dat verzoekende partij niet voldoet op het vlak van ‘expressie’ onredelijk is omdat zij tijdens de drie eerste stageperiodes de beoordeling “voldoende” en eerst tijdens het beoordelingsverslag van de vierde stageperiode door de trajectbegeleider “onvoldoende” kreeg. Omwille van het globale karakter van de stagebeoordeling kan de Raad de “onvoldoende” ook niet als onredelijk van de hand doen omdat, anders dan – naar bewering van verzoekende partij – bij de beoordeling van de overige basiscompetenties, niet enkel elementen uit de laatste stageperiode worden aangebracht in de globale synthesebeoordeling, maar wel uit de diverse stageperiodes. Verzoekster geeft ook aan dat sommige van deze kritieken niet meer van toepassing zijn, doch voert geen elementen aan om redelijke twijfel betreffende de beoordeling te rechtvaardigen.

Rekening houdend met de hierboven behandelde “onvoldoendes” op drie basiscompetenties kon de interne beroepsinstantie volgens de Raad op regelmatige wijze de betwiste score handhaven.

Verzoekende partij vermeldt de uitnodiging om deel te nemen aan het “taalbad”. De uitnodiging ontving zij toen het reeds duidelijk was dat zij niet was geslaagd voor haar stage. Het project, vrijwilligerswerk dat eind augustus plaatsvindt, kan worden geïntegreerd in een opleidingsonderdeel van het derde modeltrajectjaar. Uit de uitnodiging blijkt volgens verzoekende partij het geloof in het feit dat zij zal slagen en zal doorstromen naar het derde jaar. Het argument is nieuw en de Raad ziet niet in wat verzoekende partij verhinderde het reeds eerder bij te brengen. Zelfs zo het ontvankelijk zou zijn, ziet de Raad niet in welke mate het de betwiste beoordeling onderuit zou kunnen halen.

Terwijl de Raad hierboven reeds stilstond bij verschillen in inschatting van de bereikte competenties door diverse bij de beoordeling betrokkenen, moet worden vastgesteld dat de beweerde discrepantie in scores als algemeen argument niet eerder is bijgebracht. Verzoekende partij geeft niet aan wat haar belette dit argument eerder in de procedure te

ontwikkelen en de Raad doet het als onontvankelijk van de hand. Ten overvloede vermeldt de Raad dat de specifieke discrepanties die het dossier kenmerken niet van dien aard zijn de regelmatigheid of redelijkheid van de beoordeling in het gedrang te brengen.

Verzoekende partij beklaagt zich er tenslotte over twee verschillende leertrajectbegeleiders te hebben gehad. De Raad merkt op dat verzoekende partij niet verduidelijkt en aantoont in welke mate het beweerde verschil in aanpak van de leertrajectbegeleiders ertoe heeft geleid dat de evaluatie geen getrouw beeld geeft van de door verzoekende partij behaalde competenties, maar integendeel tot een onredelijke score leidde. Evenmin wordt duidelijk gemaakt hoe deze begeleiding het verzoekende partij derwijze heeft bemoeilijkt de stage af te leggen dat de beoordeling door de mentoren niet steunt op een getrouw beeld van de werkelijk door haar bereikte competenties.

Waar verzoekende partij aanhaalt dat positieve signalen van de mentoren – voor de beoordeling van het verschil tussen tussentijdse evaluaties en de eindevaluatie alsook tussen evaluaties van de lectoren en deze van de mentoren verwijst de Raad naar de overwegingen hierboven – verzoekende partij verhinderd hebben bij te sturen waar nodig, wijst de Raad enerzijds op het toch wel genuanceerdere karakter van de opmerkingen van de mentoren dan de teneur die verzoekende partij erin lijkt te ontwaren. Anderzijds overweegt de Raad dat gebrekkige feedback – waarvan *in casu* geen sprake is – slechts in bijzondere omstandigheden de beoordeling kan aantasten. Van dergelijke omstandigheden, waarin men in redelijkheid kan aannemen dat door de gebrekkige feedback een prestatie is geleverd die geen getrouw beeld biedt van de door de student bereikte eindcompetenties, is *in casu* geen sprake. In deze context weze ook opgemerkt dat de Raad de door verzoekende partij beweerde discrepantie in de beoordeling niet kan ontwaren in de voorgelegde stukken.

De Raad is van oordeel dat verzoekende partij op basis van de interne beroepsbeslissing en de documenten waarnaar deze verwijst voldoende inzicht heeft in de afweging van de diverse positieve en negatieve elementen in de beoordeling door de diverse beoordelaars in de synthesebeoordeling alsook in de beoordelingen na de stageperiodes. Op basis van de motivering en de bijgevoegde stukken (zie bijv. de motivering in de eindsynthese, stuk 25 van verwerende partij) kan de Raad ook niet aannemen dat de score die verzoekende partij behaalde het gevolg zou zijn van het afstralen van de onvoldoende voor ‘expressie’

(inzonderheid tijdens de laatste stageperiode) op de beoordeling voor andere criteria. In het licht hiervan kan de beoordeling niet als onredelijk van de hand worden aangemerkt.

De Raad overweegt nog dat de door verzoekende partij aangehaalde “aandachtspunten”, zoals bijvoorbeeld synthetisch samengebracht in het luik “Balans” van de beoordelingsverslagen of behandeld in het reflectieverslag van de student, *in casu* van de motivering van de inschatting van een bereikt competentieniveau deel kunnen uitmaken. Zij brengen mede het al dan niet bereikt hebben van beoogde eindcompetenties concreet tot uiting.

Voor de Raad zijn, al dan niet direct, de door verzoekende partij aangehaalde argumenten in voldoende mate beantwoord in de beslissing van de interne beroepsinstantie en verschaft de beslissing, samen met de documenten waarnaar zij verwijst en waarover verzoekende partij beschikt, verzoekende partij voldoende inzicht in de tekorten met betrekking tot de eindcompetenties van het betwiste opleidingsonderdeel, die ertoe leidden dat zij niet slaagde.

Het beroep is niet gegrond.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 15 september 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Jean Goossens	bijzitter
Jan Geens	bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Melissa Thijs

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.785 van 21 september 2017 in de zaak 2017/246

In zake: Kimberly CAMPO
Woonplaats kiezend te 2845 Niel
Antwerpsestraat 270 bus 002

Tegen: KAREL DE GROTE HOGESCHOOL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Tom Peeters
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Mechelsesteenweg 27
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 29 juli 2017, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 7 juli 2017 waarbij het resultaat voor het opleidingsonderdeel ‘Praktijk 1’ bevestigd werd.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 6 september 2017.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Tom Peeters, die verschijnt voor de verwerende partij, is gehoord.

Bij beschikking nr. 2017/II/002 van 15 september 2017 wordt verwerende partij om het bewijs van aangetekende zending waarmee de beslissing op intern beroep werd betekend, gevraagd. Zowel verzoekende als verwerende partij krijgen tevens de mogelijkheid een aanvullende nota betreffende de tijdigheid van het beroep in te dienen.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2016-2017 ingeschreven in de opleiding “Professionele Bachelor Onderwijs: kleuteronderwijs”.

Voor het opleidingsonderdeel “Praktijk 1” bekomt verzoekende partij een examencijfer van 7/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 4 juli 2017 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 7 juli 2017 heeft de interne beroepsinstantie het resultaat voor het opleidingsonderdeel “Praktijk 1” bevestigd.

De interne beroepsbeslissing stelde dat de docent, [L.D.], verklaart dat de elementen waarop verzoekster onvoldoende scoort echt heel slecht zijn, en de docent heeft die ook nog mild beoordeeld. Er lijkt haar dus geen discussie te zijn.

De interne beroepsinstantie stelt vast dat verzoekster haar verweer stoelt op het feit dat zij een onvoldoende kreeg op twee opdrachten, omdat ze die niet gemaakt heeft. Uit de stagegids blijkt volgens verzoekster niet dat deze opdrachten tijdens elke stage opnieuw gemaakt moesten worden.

Verzoekster behaalt een onvoldoende op de volgende basiscompetenties:

1. De student als begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen – voorbereiding
2. De student als inhoudelijk expert en cultuurparticipant
3. De student als innovator/onderzoeker (reflectievaardigheden)
4. Taal

De motivering die uitvoerig wordt weergegeven in het document ‘Eindsynthese’ is uitgebreid. In deze motivering komt het niet maken van de twee opdrachten tot uiting in de motivering van de basiscompetentie ‘De student als inhoudelijk expert en cultuurparticipant’. Er zijn binnen deze basiscompetentie nog vier andere opmerkingen die de onvoldoende kunnen verantwoorden.

Wat de taal betreft, merkt verzoekster op dat ze veel taalfouten maakt en dat dit wordt doorgetrokken naar andere punten zoals de brief aan de ouders. Uit de motivering van de competentie ‘taal’ blijkt dat doorheen het ganse dossier van verzoekster erg veel taalfouten zitten. Er wordt melding gemaakt van het briefje aan de ouders, maar ook hier is dit niet het enige argument dat een onvoldoende verantwoordt.

De interne beroepsinstantie is van oordeel dat de evaluatie van verzoekster correct is verlopen en beslist om het resultaat te bevestigen. De beslissing van de interne beroepsinstantie is genomen bij consensus.

De beslissing op intern beroep werd bij elektronisch schrijven van 20 juli 2017 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 29 juli 2017 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat verzoekster, rekening houdend met de kennisgeving van de beslissing van de interne beroepsinstantie per elektronisch schrijven d.d. 20 juli 2017, tot en met 27 juli 2017 de tijd had om een externe beroepsprocedure op te starten. De Raad heeft het extern beroep d.d. 27 juli 2017 geregistreerd op 31 juli 2017. Indien zou blijken dat het extern beroep per aangetekend schrijven niet op 27 juli 2017 maar pas op 28 juli 2017 zou zijn verstuurd, dan is het extern beroep onontvankelijk *ratione temporis*. Verwerende partij kan dit echter zelf niet nagaan.

Beoordeling

De Raad stelt vast dat het dossier dat voorligt de interne beroepsbeslissing van 7 juli 2017, samen met de begeleidende e-mail, bevat (stuk 5c van verwerende partij). Deze e-mail lijkt niet gedateerd te zijn. In antwoord op de beschikking nr. 2017/II/002, waarbij de Raad het bewijs van aangetekende zending opvroeg waarmee de beslissing op intern beroep aan verzoekster ter kennis werd gebracht, deelde de raadsman van verwerende partij de Raad mee

dat, zoals blijkt uit artikel 4.4.4.1 van het Onderwijs- en Examenreglement, de beslissingen op intern beroep van verwerende partij enkel per e-mail aan de student worden bezorgd. Er is dus geen aangetekende brief. Wel stelt de raadsman van verwerende partij vast dat dit foutief vermeld staat op de inventaris van de stukken van verwerende partij bij de antwoordnota.

Artikel II.294, §1 van de Codex Hoger Onderwijs luidt als volgt:

“De beroepen bij de Raad worden ingesteld binnen een vervaltermijn van 7 kalenderdagen, die ingaat de dag na die van kennisgeving van de in artikel II.284, eerste lid bedoelde beslissing.”

De datum van de bedoelde ‘kennisgeving’ volgt ofwel uit een vaste datum die is verleend (door de eerste aanbieding door de postdiensten in geval van een aangetekende zending, of door een lees- of ontvangstbevestiging in geval van een e-mail), ofwel door erkenning van de bestemming. De loutere verzending van de interne beroepsbeslissing per e-mail verleent geen vaste datum.

De Raad stelt vast dat verwerende partij geen lees- of ontvangstbevestiging van de e-mail houdende de interne beroepsbeslissing voorlegt en dat verzoekster niet erkent deze e-mail op een bepaalde datum te hebben ontvangen.

Hieruit volgt dat het beroep bij de Raad in ieder geval tijdig werd ingesteld.

V. De middelen

A. Eerste middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een eerste middel beroept op het redelijkheidsbeginsel, in combinatie met het motiveringsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster stelt dat zij intern beroep heeft ingesteld bij de onderwijsinstelling. Ze heeft via e-mail vernomen wanneer de interne beroepsinstantie samenkwam. In de mails valt te lezen dat verzoekster deze e-mail te laat gelezen heeft, doordat haar mail niet werkte. Daarna is verzoekster niet meer op gesprek geweest, maar ze had dit toch graag gedaan zodat ze zichzelf kon verantwoorden.

In haar eindsynthese staat bij ‘de student als innovator/onderzoeker’ dat verzoekster vanaf de eerste stagedag al haar stageopdrachten moet uitvoeren. Dit heeft ze gedaan. In de stagegids staat namelijk nergens dat studenten in de tweede stageperiode ook een kleuter moeten observeren.

Bij ‘de student als partner van ouders en externen, als lid van een team en schoolgemeenschap’ staat dat verzoekster niet elke stage een brief naar de ouders schrijft. Deze opdracht staat ook niet in de stagegids. Verzoekster heeft een briefje meegegeven aan de ouders om zichzelf voor te stellen en uit te leggen wat ze gingen doen. Dit is de opdracht die in de stagegids staat.

In haar eindsynthese staat bij ‘taal’ dat het briefje naar de ouders zo niet kon worden meegegeven. Verzoekster heeft dit door haar stagementor en door nog 4 verschillende personen die in het onderwijs staan, laten nakijken. Zij vonden deze brief goed. Daarom wil verzoekster meer feedback waarom deze brief niet goed was, zodat zij hier in de toekomst kan uit leren.

Verzoekster hoopt dat haar studievoortgangsbeslissing met bovenstaande informatie nog eens herbekeken wordt.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat, wat betreft de afwezigheid van verzoekster op de interne beroepsinstantie, verzoekster in haar extern verzoekschrift verklaart de e-mails vanwege verwerende partij aangaande de datum van bijeenkomst van de interne beroepsinstantie tijdig te hebben ontvangen, maar niet tijdig te hebben gelezen omwille van problemen met het internet. Verzoekster verstuurd hieromtrent op 8 juli 2017 een elektronisch schrijven naar de afdeling Regels & Klachten van verwerende partij. Verwerende partij heeft de op haar rustende verplichting ingevolge artikel 4.4.4.1. van het Hogeschool Onderwijs- en Examenreglement nageleefd en het hoorrecht van verzoekster gerespecteerd. Zoals verzoekster overigens niet tracht te beweren, doet haar laattijdige afwezigheidsmelding en vraag om een nieuwe afspraak te kunnen beleggen, geen afbreuk aan de geldigheid van de beslissing van de interne beroepsinstantie. Verzoekster had daarenboven niet expliciet verzocht om gehoord te worden. De afwezigheid van verzoekster op de interne

beroepsinstantie is dan ook verder van geen belang voor de behandeling van haar extern beroep voor de Raad.

Verder meent verzoekster dat haar tekort voor het opleidingsonderdeel “Praktijk 1” te wijten is aan het niet-uitvoeren en/of inleveren van twee opdrachten. Zij betwist niet dat deze opdrachten niet door haar werden volbracht, echter meent zij dat ingevolge de “Praktijk 1 PBKO-stagegids” niet verplicht was deze opdrachten te vervullen. Het schrijven van een brief aan de ouders om zichzelf voor te stellen als stagiair(e) en de observatie en opvolging van het welbevinden en de betrokkenheid van enkele kleuters zijn stageopdrachten die kaderen binnen de basiscompetentie “de student als partner van ouders en externen, als lid van een team en de onderwijsgemeenschap”, respectievelijk “de student als begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen” en “de student als opvoeder”. Per vergissing werd het niet-uitvoeren en/of inleveren van voornoemde opdrachten door de interne beroepsinstantie gekaderd binnen het verwezenlijken van de basiscompetentie “de student als inhoudelijk expert en cultuurparticipant”, terwijl dit uiteraard moest zijn “de student als innovator/onderzoeker (reflectievaardigheden)”. Dat doet echter geen afbreuk aan het tekort op zich en aan de redenen die daaraan ten grondslag liggen. Zoals tevens blijkt uit de eindsynthese zoals opgesteld door de leertrajectbegeleider van verzoekster, mevrouw [L.D.], vormde de niet-naleving van voornoemde stageverplichtingen echter geenszins de (enige) grondslag voor het tekort van verzoekster.

In de “Kijkwijze Stage PBKO” worden, per basiscompetentie, de verschillende kwaliteiten die een student kleuteronderwijs geacht wordt te bezitten, meer *in concreto* geformuleerd. Per academiejaar wordt het belang dat aan de verwezenlijking van een bepaalde kundigheid wordt gehecht anders beoordeeld. Zo worden in functie van de vordering van de student in de opleiding bepaalde kwaliteiten aangemerkt als een “aandachtspunt”, een “klemtoon”, dan wel een “minimumeis”.

Verzoekster behaalde een score "onvoldoende" voor vier van de tien basiscompetenties die een student kleuteronderwijs geacht wordt te beheersen, met name “de student als begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen: voorbereiding”, “de student als innovator-onderzoeker (reflectievaardigheden)”, “de student als inhoudelijk expert en cultuurparticipant” en “taal”. Deze tekorten zijn te wijten aan het niet-inwilligen van verscheidene klemtonen en minimeisen. Zo werd verzoekster geacht de basiscompetentie “taal” “onvoldoende” te

beheersen. De minimumeisen die door de “Kijkwijzer Stage PBKO” aan de schriftelijke taal van eerstejaarsstudenten “Professionele Bachelor Onderwijs: kleuteronderwijs” worden gesteld, werden niet door verzoekster ingelost. Verzoekster hanteert te vaak foutieve zinsconstructies en maakt veelvuldige spelling- en grammaticafouten in haar stagemap, reflectieverslagen en e-mails. Anders opmerkingen hebben betrekking op het hoofdlettergebruik, het hanteren van juiste verkleinwoorden en de beperkte woordenschat van verzoekster. Deze actiepunten werden reeds veelvuldig door zowel de leertrajectbegeleider, mevrouw [L.D.], als door de mentor van verzoekster, mevrouw [S.C.], geformuleerd. Verwerende partij verwijst naar het beoordelingsverslag 1 PBKO 24/04-28/04 zoals ingehaald van 15/05-19/05 en ingevuld door leertrajectbegeleider [L.D.] op 18 mei 2017 (stuk 10), het beoordelingsverslag 1 PBKO 24/04-28/04 zoals ingehaald van 15/05-19/05 en ingevuld door mentor [S.C.] (stuk 11), het beoordelingsverslag 1 PBKO 29/05-02/06 zoals door leertrajectbegeleider [L.D.] ingevuld op 30 mei 2017 (stuk 14) en het beoordelingsverslag 1 PBKO 29/05-02/06 zoals ingevuld door mentor [S.C.] (stuk 15).

Ook binnen de basiscompetentie “de student als innovator/onderzoeker (reflectievaardigheden)” gaat het niet alleen om het niet-opvolgen van individuele kleuters, maar is het tekort mede ontstaan door andere tekorten, met name dat verzoekster zelf nog wat kritischer dient te zijn ten aanzien van feedback, dat zij aandachtspunten/kwaliteiten zorgvuldig moet analyseren en deze onvoldoende opvolgt in haar agenda, dat veel bijstellingen nog te veel moeten voortkomen uit de feedback van de mentor en dat de globale reflectieverslagen onvoldoende diepgaand worden uitgewerkt. Deze overige tekorten volstaan op zich ook voor de beoordeling onvoldoende, zoals de interne beroepsinstantie heeft onderstreept.

Verder stelt verwerende partij dat alle beginselen van behoorlijk bestuur in acht werden genomen bij de beoordeling van de prestaties van verzoekster in het kader van het opleidingsonderdeel “Praktijk 1”. Zoals reeds eerder aangegeven, scoorde verzoekster “onvoldoende voor vier van de tien basiscompetenties die een student kleuteronderwijs geacht wordt te beheersen. Deze eindbeoordeling door de leertrajectbegeleider wordt daarenboven gestaafd door de tussentijdse- en eindevaluaties van de mentor, de verslagen van lesbezoeken en de zelfreflecties van verzoekster die zich in het administratief dossier bevinden.

De toegekende eindscore van 7/20 is – conform de evaluatierichtlijnen en –criteria zoals uiteengezet in de ECTS-fiche van het betrokken opleidingsonderdeel – het resultaat van een oplijsting en afweging van alle positieve en negatieve elementen die de activiteiten van verzoekster als kleuteronderwijzeres kenmerken. Gelet op het voorgaande dient gesteld te worden dat de examenbeslissing van verwerende partij als bestuur niet als kennelijk onredelijk kan worden beschouwd. Verwerende partij heeft de op haar rustende beginselen van redelijkheid, rechtszekerheid, motivering en zorgvuldigheid nageleefd.

Beoordeling

Dat verzoekende partij omwille van beweerdde problemen met internet niet gehoord kon worden in het kader van de interne beroepsprocedure, doet geen afbreuk aan de rechtsgeldigheid van de door de interne beroepsinstantie genomen beslissing. De onderwijsinstelling heeft het hoorrecht gerespecteerd en de niet-deelname van verzoekende partij aan de bijeenkomst van de beroepscommissie is slechts aan verzoekende partij toe te schrijven. In het kader van de afhandeling van het extern beroep bij de Raad heeft verzoekende partij de mogelijkheid om te worden gehoord. Dat de verzoekende partij, in navolging van haar e-mail, niet meer de mogelijkheid werd geboden om na de zitting van de beroepsinstantie van 7 juli 2017 haar standpunt mondeling toe te lichten, tast de aangevochten beslissing van de beroepsinstantie niet aan.

Verzoekende partij verwijst eveneens naar de eindsynthese. Daar staat, zo stipt zij aan, dat zij vanaf de eerste stagedag al haar stageopdrachten moet uitvoeren. De opmerking betreft de basiscompetentie “De student als innovator/onderzoeker”. Verzoekende partij is van oordeel dit te hebben gedaan. Zij is trouwens van oordeel dat nergens in de stagegids vermeld wordt dat de observatie van een kleuter ook in de tweede stageperiode moet gebeuren.

De Raad stelt vast dat de opmerking dat verzoekende partij vanaf de eerste stagedag dient te starten met het uitvoeren van alle stageopdrachten, ook het opvolgen van individuele kleuters, slechts één van de elementen is die in overweging zijn genomen bij het toekennen van de beoordeling “onvoldoende” voor de basiscompetentie “De student als innovator/onderzoeker (reflectievaardigheden)” in de eindsynthese van verzoekende partij (stuk 17 van verwerende partij).

De Raad leest in de aangevochten beslissing niet dat de opmerking slechts de observatie van een kleuter betreft. Verzoekende partij verwijst hieromtrent in het intern beroepschrift trouwens uitdrukkelijk naar opdracht 11, die de observatie van het welbevinden van een kleuter betreft. De Raad leest echter in de praktijkgids dat ook andere (observatie)opdrachten moeten worden vervuld. In de praktijkgids leest de Raad ook de aanbeveling zo veel mogelijk te observeren (zie: 3. Overzicht planning stage – SO = stageobservatie; stuk 6 van verwerende partij)

Ook de opmerking dat verzoekende partij niet elke stageperiode uit eigen beweging een brief stuurt naar de ouders (opmerking bij de basiscompetentie “De student als partner van ouders en externen, als lid van een team en de schoolgemeenschap”), is slechts één van de elementen die in acht zijn genomen bij het toekennen van de score “voldoende” op het betrokken criterium. De Raad kan het argument van verzoekende partij dat de opmerking betrekking heeft op een opdracht die niet in de stagegids staat daarenboven niet bijtreden nu, zoals verzoekende partij zelf lijkt te beamen, deze de verwachting bevat dat de student zichzelf voorstelt met een briefje naar de ouders. De formulering van de praktijkgids wijst er volgens de Raad op dat de verwachting niet eenmalig is (zie p. 5 van de praktijkgids - stuk 6 van verwerende partij). Uit het beoordelingsverslag van de lector met betrekking tot de inhaalstage (stuk 10 van verwerende partij) blijkt dat deze van oordeel is dat wordt verwacht dat de student zich niet eenmalig voorstelt.

In deze context herinnert de Raad ook aan de beperking van zijn bevoegdheid. De Raad kan enkel nagaan of de onderwijsinstelling haar evaluatiebevoegdheid niet kennelijk onredelijk heeft uitgeoefend en het toepasselijke regelgevende kader heeft gerespecteerd.

De Raad leest ook dat verzoekende partij meer feedback wil waarom de brief die zij aan de ouders stuurde taalkundig niet voldoet. Zij beweert de brief immers te hebben laten nalezen door haar stagementor en verschillende andere personen. Geen van hen zag er graten in.

Ook wat deze opmerking betreft herinnert de Raad eraan dat het hem niet toekomt de beoordeling van deze brief over te doen. Hiermee zou de Raad immers in een inhoudelijke beoordeling treden van de competenties van verzoekende partij en aldus de bevoegdheid negeren van de voor de evaluatie van de verdiensten van verzoekende partij verantwoordelijke instantie in de schoot van verwerende partij.

De Raad treft in het dossier geen elementen aan waaruit zou blijken dat de met betrekking tot de brief gemaakte opmerking dat deze zo niet kon worden meegegeven aan de ouders, kennelijk onredelijk is.

Daarenboven is dit slechts één van de in de dossierstukken gedocumenteerde opmerkingen inzake “taal” die tot de gemotiveerde beoordeling “onvoldoende” op het betrokken criterium leidden in de aangevochten beslissing.

De Raad stelt vast dat verwerende partij besluit dat verzoekende partij onvoldoende taalcompetenties heeft behaald. Dit besluit is gemotiveerd op basis van tijdens de stage gemaakte en gedocumenteerde opmerkingen. Bij de totstandkoming ervan is de “kijkwijzer” (stuk 7 van verwerende partij) in acht genomen. Dit vormt de leidraad voor de eindsynthese waarnaar de aangevochten beslissing verwijst.

De Raad merkt ook op dat, conform de “Kijkwijzer stage” (stuk 7 van verwerende partij), een fundamenteel tekort voor één van de rubrieken van de synthesebeoordeling kan leiden tot een onvoldoende voor de gehele stage en dat een onvoldoende voor meerdere rubrieken ertoe leidt dat de stage in zijn geheel de beoordeling onvoldoende krijgt.

Verzoekende partij scoorde volgens de grondig uitgewerkte eindsynthese vier keer onvoldoende, met name voor de criteria “De student als inhoudelijk expert en als cultuurparticipant”, “De student als begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen: voorbereiding”, “De student als innovator/onderzoeker (reflectievaardigheden)” en het criterium “Taal”. De Raad kan bijgevolg niet oordelen dat de evaluatie van 7/20 voor het opleidingsonderdeel “Praktijk 1” onredelijk streng is.

Dat de interne beroepsinstantie een opmerking onderbrengt bij het criterium “De student als inhoudelijk expert en cultuurparticipant”, terwijl het betrekking heeft op de innovatieve/onderzoekende kracht van de student, maakt de opmerking niet tot een minder dragend element voor de beoordeling.

Het beroep is niet gegrond.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 21 september 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Jean Goossens	bijzitter
Jan Geens	bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Melissa Thijs

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.758 van 14 september 2017 in de zaak 2017/248

In zake: Sarah MONDRJAK
Woonplaats kiezend te 1040 Brussel
Kommandant Ponthierstraat 122

Tegen: ODISEE
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Stefanie De Proost
kantoor houdend te 1000 Brussel
Antoine Dansaertstraat 92
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 27 juli 2017, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 20 juli 2017 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 6 september 2017.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

Verzoekster en advocaat Stefanie De Proost, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2016-2017 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in de verpleegkunde’.

Voor het opleidingsonderdeel “Werkveldervaring a” bekomt verzoekende partij een examencijfer van 5/20. Voor de opleidingsonderdelen “Werkveldervaring b” en “Verpleegkundige Praktijk” bekomt verzoekende partij een examencijfer 9/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 30 juni 2017 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 20 juli 2017 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

Wat het opleidingsonderdeel “Werkveldervaring a” betreft, stelt de interne beroepsinstantie vooreerst vast dat het kunnen ‘herkennen en bewaken van eigen grenzen van zijn/haar rol als verpleegkundige binnen de actuele juridische kaders’, ‘het respecteren van de privacy van de zorgvrager’ en het ‘respecteren van beroepsgeheim en de rechten van de patiënt’ competenties en attitudes zijn die studenten in een voldoende mate moeten beheersen om te kunnen slagen voor het opleidingsonderdeel. Ze merkt op dat ook de stagegids zeer uitdrukkelijk vermeldt welke attitudes van studenten worden verwacht en dat de studente ook in het latere werkveld erover zal moeten waken haar geheimhoudingsplicht en de rechten van de patiënten op geen enkele wijze te schenden.

De interne beroepsinstantie stelt dat de studente moeilijk kan voorhouden niet op de hoogte te zijn geweest van het belang dat aan deze competenties en attitudes wordt gehecht. Volgens haar blijkt overigens uit het feit dat de studente de naam van de patiënte met alcoholstift zwart heeft gemaakt aan dat zij zich hier wel degelijk van bewust was, maar zij is onvoldoende zorgvuldig omgesprongen met de patiëntgegevens. De interne beroepsinstantie benadrukt dat op basis van de presentatie van de studente en de documenten die ze tijdens deze presentatie liet rondgaan op ontegensprekelijke wijze vast is komen te staan dat zij de hierboven vermelde competenties of attitudes niet heeft bereikt.

Wat het opleidingsonderdeel “Werkveldervaring b” betreft, verduidelijkt de interne beroepsinstantie dat de studente twee stages heeft gelopen. De eerste stage gebeurde in het UZ Brussel. De interne beroepsinstantie benadrukt vooreerst dat de feedback die studente op 1 en 2 februari 2017 kreeg op constructieve en opbouwende wijze werd geformuleerd. Ze merkt op dat het wel de bedoeling is dat de verpleegkundige de studente, die nog in opleiding is, wijst

op eventuele fouten die ze maakt. Daarbij stelt ze vast dat de verpleegkundige op de feedbackfiche de kritiek voor de studente ook meteen in het juiste perspectief trachtte te plaatsen.

Volgens de interne beroepsinstantie lijkt de studente geen kritiek te kunnen aanvaarden en ze vraagt zich ook af of de studente zich wel voldoende realiseert dat ze nog in opleiding is, zodat ze bij het uitvoeren van bepaalde handelingen logischerwijs nog hulp en begeleiding nodig heeft. Ze wijst erop dat de studente zal moeten leren om actief feedback te vragen, daar constructief mee om te gaan en voor zichzelf te evalueren. De interne beroepsinstantie stipt ook aan dat de studente soms duidelijker naar de verpleegkundige toe moet communiceren.

Verder stelt de interne beroepsinstantie dat er op het ogenblik van de tussentijdse evaluatie reeds enkele zaken waren die de aandacht vroegen, maar zowel de stageplaats als de opleiding konden zich vinden in een score ‘voldoende’. Na de tussentijdse evaluatie heeft er zich een conflictsituatie met een logistiek medewerker voorgedaan, waarbij de interne beroepsinstantie vooreerst opmerkt dat er ook in een conflictsituatie steeds (persoonlijke) leerkansen zijn. Ze stipt aan dat reeds bij de tussentijdse evaluatie was opgemerkt dat de studente eerder weigerachtig stond ten opzichte van bepaalde ‘logistieke’ taken, maar ze wijst erop dat verpleegkunde véél meer is dan het louter uitvoeren van verpleegtechnische handelingen alleen.

De interne beroepsinstantie benadrukt dat er wel degelijk reactie is gevolgd vanuit de opleiding. De praktijklector heeft de studente immers op de stageplaats bezocht om het ‘probleem’ te bespreken. Nadien heeft de studente geen initiatieven meer genomen om de praktijklector en ankerpersoon stage gedurende de stage zelf nog te contacteren, zodat zij ervan uit konden gaan dat het ‘probleem’ was opgelost. De interne beroepsinstantie stelt vast dat het stage-evaluatieboek na dit ‘incident’ nog één keer feedback bevat, maar daarna niet meer. Achteraf is gebleken dat de studente de evaluatiefiches niet (meer) bezorgde aan de mentoren-verpleegkundigen die haar op stage begeleidden, terwijl de studente zelf de verantwoordelijkheid draagt voor het feit dat de stagedocumenten elke dag op de stageplaats beschikbaar zijn.

De interne beroepsinstantie stipt vervolgens aan dat er sinds de tussentijdse evaluatie ernstige vraagtekens geplaatst konden worden bij het functioneren van de studente en bij de uitleg die ze daarbij telkens gaf om haar handelen te pardonneren en haar verantwoordelijkheid door te

schuiven naar anderen. Ze wijst er ook op dat, vermits de mentoren in de onmogelijkheid waren om formele feedback te geven, de beoordeling enkel nog kon gebeuren op basis van hetgeen volgens de verklaringen van partijen werd gezegd tijdens de evaluatiegesprekken en de enkele formele feedbackfiches die wel voorliggen.

Volgens de interne beroepsinstantie laten deze fiches in alle redelijkheid toe te besluiten dat er doorheen de stage inderdaad werkpunten en zelfs bepaalde tekorten waren. Ze stelt dat de belangrijkste werkpunten van de studente liggen bij de competenties ‘professionele attitude’, ‘intra- en interprofessionele relaties’ en ‘het eigen leerproces in handen nemen’. Op het vlak van wondzorg en/of communicatie met de patiënt was er bovendien, in tegenstelling tot wat de studente zelf tracht voor te houden, ook nog veel ruimte voor verbetering.

De interne beroepsinstantie benadrukt nog dat de theoretische resultaten van de studente en de resultaten behaald op vorige stages niet het bewijs vormen dat zij ook in staat zou zijn om de theorie om te zetten in de praktijk. Ze merkt ook op dat bij nazicht van het logboek en de feedbackfiches van de studente blijkt dat er geen enkele aanleiding was om te twijfelen aan het feit dat de studente op stage voldoende leerkansen en begeleiding geboden werd.

De studente liep voor het opleidingsonderdeel “Werkveldervaring b” nog een tweede stage, bij het Wit-Gele Kruis. De interne beroepsinstantie stelt vooreerst dat het feit dat de studente bereid was om een meerkost op zich te nemen (voor het gebruik van het openbaar vervoer) van weinig belang is voor de beoordeling van de prestaties van de studente op de stage. Waar de studente verwijst naar de situatie waarbij ze niemand had kunnen bereiken om af te spreken met wie ze op de derde dag van haar stage diende te werken, wijst de interne beroepsinstantie erop dat de studente verschillende initiatieven had kunnen nemen om te weten te kunnen komen met wie ze de dag nadien zou samenwerken om concreet te kunnen afspreken.

Volgens de interne beroepsinstantie heeft de studente verschillende keren geweigerd om haar feedbackfiches te laten invullen door een verpleegkundige die haar op stage begeleidde. Zij kan zich hierdoor ook niet van de indruk ontdoen dat het niet laten invullen van feedbackfiches een steeds weerkerend probleem blijkt te zijn bij deze studente. De interne beroepsinstantie is van oordeel dat de studente bij het tussentijds evaluatiegesprek zeer terecht

op deze tekorten (afspraken en planning, maar ook inleveren feedbackfiches) aangesproken is geweest door de praktijklector en de hoofdverpleegkundige.

De interne beroepsinstantie stelt ook vast dat de studente een eenmalig planningsprobleem bij het Wit-Gele Kruis zal aangrijpen om op die manier de werkpunten en tekorten die bij de tussentijdse evaluatie waren vastgesteld verder te minimaliseren. Ze wijst erop dat de opleiding wel rekening heeft gehouden met de (licht) positieve evolutie van de studente tijdens de laatste weken van haar stage, in die zin dat het resultaat van de studente werd omgebogen van een ‘onvoldoende’ bij de tussentijdse evaluatie naar een ‘nipt voldoende’ bij de eindevaluatie.

Waar de studente aanhaalt dat op het eindevaluatiegesprek enkel de praktijklector en niet de hoofdverpleegkundige aanwezig was, verduidelijkt de interne beroepsinstantie dat de hoofdverpleegkundige die dag vrijaf had en de verpleegkundige die haar voor het gesprek zou kunnen vervangen die dag ziek was. De interne beroepsinstantie merkt op dat de studente er op het moment zelf geen problemen mee gehad zou hebben. Bovendien heeft het feit dat enkel de praktijklector op het eindevaluatiegesprek aanwezig was de uiteindelijke beoordeling van de studente niet (negatief) beïnvloed.

Wat ten slotte het opleidingsonderdeel “Verpleegkundige praktijk” betreft, verduidelijkt de interne beroepsinstantie dat de studenten hiervoor drie technieken moeten uitvoeren in een stationsproef. De studente heeft fouten gemaakt bij twee van de drie opdrachten. Bij de eerste techniek valt het volgens de interne beroepsinstantie op dat wanneer bepaalde fouten en tekorten worden vastgesteld, de studente de oorzaak ervan steeds bij iemand anders tracht te leggen. Ze stelt dat de studente ook nu weer geen enkele reden aangeeft die zou toelaten te twijfelen aan de objectiviteit van de vaststellingen die de examinerator op het examen zelf deed en noteerde, zodat ervan uit moet worden gegaan dat de studente de door de examinerator beschreven hygiëne- en steriliteitsfouten wel degelijk maakte. Bij de tweede techniek merkt de interne beroepsinstantie op dat deze wel degelijk gekend moest zijn voor het examen. Ook hier weerlegt de studente het vermoeden van objectiviteit en deskundigheid van de betrokken examinerator niet.

Daarnaast vindt de interne beroepsinstantie de evaluatiewijze zoals opgenomen in de ECTS-fiches van de opleidingsonderdelen “Werkveldervaring a” en “Werkveldervaring b” niet

onduidelijk. Deze ECTS-fiches werden ook niet aangepast in de loop van het academiejaar. Waar de studente nog beweert dat haar in een gesprek met de ombudsdienst niet op spontane wijze werd meegedeeld welke de beroepsmodaliteiten waren, wijst de interne beroepsinstantie erop dat de beroepsmodaliteiten uitdrukkelijk beschreven staan onderaan het studievoortgangsrapport. Het niet spontaan meedelen van deze informatie heeft de studente ook niet verhinderd om op ontvankelijke wijze beroep in te stellen.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail en bij aangetekend schrijven van 20 juli 2017 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 27 juli 2017 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

Verwerende partij merkt op dat het extern beroep geen duidelijke omschrijving van de door verzoekende partij ingeroepen bezwaren bevat. De ‘middelen’ zijn veelal beperkt tot een opsomming van een aantal losse beweringen of mededelingen, zonder enige samenhang of logische volgorde én zonder dat voldoende duidelijk is wat nu precies aan het bestuur verweten wordt.

Verzoekende partij gaat hierop in haar *wederantwoordnota* niet in.

Beoordeling

De Raad neemt kennis van het verzoekschrift en betreurt de wijze waarop het is geredigeerd. Slechts in de mate waarin de Raad hierin middelen, gericht tegen de beslissing van de interne beroepsinstantie, kan ontwaren als bedoeld in de Codex Hoger Onderwijs is het verzoekschrift ontvankelijk.

V. De middelen

A. Eerste middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een eerste middel beroept op de schending van het zorgvuldigheidsbeginsel, wat het opleidingsonderdeel “Werkveldervaring a” betreft.

Standpunt van partijen

Verzoekende partij stelt dat de volledigheid van haar evaluaties voor “Werkveldervaring a” pas voor het eerst in vraag wordt gesteld na haar beroep bij de interne beroepsinstantie.

In haar *antwoordnota* merkt verwerende partij op dat verzoekende partij in haar extern beroepsverzoekschrift niet antwoordt op wat de interne beroepscommissie als antwoord op haar grieven in het intern beroepsschrift heeft geformuleerd. Ze merkt ook op dat er inderdaad twijfel is gerezen over de volledigheid van het stage-evaluatieboek, omdat de interne beroepsinstantie niet buiten de vaststelling kon dat (1) dit een letterlijk ‘knip- en plakwerk’ bevatte van de feedback die door de mentoren-verpleegkundigen werd gegeven, (2) bij de eigen reflecties van verzoekende partij vaak amper of geen commentaar, feedback of beoordeling door de mentor werd vermeld en (3) bovendien voor een ander opleidingsonderdeel (“Werkveldervaring b”) was gebleken dat verzoekende partij een aantal keer had geweigerd om een feedbackfiche door een bepaalde mentor te laten invullen.

Verwerende partij benadrukt dat het feit dat verzoekende partij geen credit behaalde voor “Werkveldervaring a” niets te maken heeft met het punt dat ze behaalde voor stageproces (13/20), maar wel met het tekort dat ze behaalde voor de stageopdracht (5/20).

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekende partij dat de werkmethode bij haar feedbackfiches werd goedgekeurd door de hoofdverpleegkundige. Daarna gaat ze in op enkele punten uit haar tussentijdse evaluatie (‘meer zelfverzekerd’, ‘manutentie’ en ‘nazorg’) en op de eindevaluatie. Wat de presentatie van de stageopdracht betreft, merkt verzoekende partij op dat ze aan het beroepsgeheim heeft gedacht door de naam van de patiënte te doorstrepen. Volgens haar was de naam niet meer leesbaar. Ze erkent dat ze vergeten was het adres te doorstrepen, maar stelt dat het een thuisadres kon zijn, maar even goed een willekeurig postadres, het adres van een rusthuis of behandelende arts, ... Ze merkt op dat je via het rijksregister iemand kan identificeren op basis van een geboortedatum, maar daarvoor is een grondige reden nodig.

Beoordeling

Wat het opleidingsonderdeel “Werkveldervaring a” betreft, treft de Raad in de middelen die hij meent te kunnen ontwaren in het verzoekschrift geen middelen aan die zijn gericht tegen de “sanctie”, in termen van een negatieve evaluatie, die verzoekende partij heeft gekregen wegens de schending van het beroepsgeheim in het kader van tijdens een presentatie gebruikte documenten. Dat verzoekende partij het beroepsgeheim aanraakt in de wederantwoordnota doet hieraan geen afbreuk. Dit argument voerde verzoekende partij in haar intern beroepsschrift aan en de Raad ziet niet welke concrete bezwaren zij formuleert tegen de bevestiging van de score van 5/20 die zij op deze evaluatieactiviteit van het opleidingsonderdeel kreeg.

De andere middelen betreffende dit opleidingsonderdeel zijn nieuw en de Raad ziet niet in waarom verzoekende partij deze niet eerder heeft aangewend, zodat deze niet ontvankelijk zijn in het kader van de procedure voor de Raad.

Daarenboven is de score die verzoekende partij behaalde voor het opleidingsonderdeel “Werkveldervaring a”, bij toepassing van de scoretotstandkomingsregels uit de ECTS-fiche, *in casu* bepaald door de score voor de stageopdracht. Een andere score voor het “stageproces” zou de globale score voor het opleidingsonderdeel als gevolg van voornoemde regels niet wijzigen.

Het eerste middel is niet gegrond.

B. Tweede middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een tweede middel beroept op de schending van het redelijkheidsbeginsel en het onpartijdigheidsbeginsel, alsook op een gebrekkige begeleiding, wat het opleidingsonderdeel “Werkveldervaring b” betreft.

Standpunt van partijen

Wat de eerste stage in het UZ Brussel betreft, merkt verzoekende partij op dat op vraag van de mentoren van haar stageplaats geen feedback in haar stageboek werd genoteerd. De feedback werd apart op een fiche van het UZ Brussel genoteerd en dit werd aan het stageboek toegevoegd. Verder stelt verzoekende partij dat ze geen enkele taak heeft geweigerd. Tijdens

deze stage heeft ze voornamelijk logistieke taken uitgevoerd, samen met een dame van de logistieke dienst waarmee ze een aangename werkrelatie had. Verzoekende partij stipt aan dat de stagelecter op 15 februari even langs is geweest om haar te vragen hoe het ging (niet goed). Ze wijst er ook op dat ze de documenten voor het eindgesprek tijdig heeft ingevuld en ter beschikking gesteld van de afdeling. Verzoekende partij gaat nog in op enkele elementen uit de beoordeling en stipt aan dat ze behulpzaam en collegiaal is, dat ingrepen of medicatie opzoeken getuigt van interesse, dat ze niet respectloos is en dat er bij ‘leerproces’ loze beschuldigingen worden aangehaald van de logistiek medewerker met wie ze niet heeft samengewerkt.

Verder stelt verzoekende partij dat de mondelinge feedback van verpleegkundige [L.] zo zwaar was dat ze een krop in de keel had. Volgens haar is het niet constructief te beweren dat een student traag van begrip is en niet alles begrijpt. Verzoekende partij verduidelijkt dat er geen andere feedback van deze verpleegkundige is omdat zij een vliegende verpleegkundige is en er nog andere verpleegkundigen aanwezig zijn. Verzoekende partij is van oordeel dat er een misverstand is ontstaan omtrent het wassen van een patiënt, dat een enorme impact heeft gehad op de evaluatie.

Daarnaast stipt verzoekende partij aan dat ze voornamelijk logistieke taken heeft uitgevoerd. Ze is steeds beleefd gebleven naar haar collega's toe, zelfs tijdens de aanvaring met de logistieke medewerker. Waar de interne beroepsinstantie aanhaalt dat ervan uit werd gegaan dat het probleem is opgelost, stelt verzoekende partij dat dit niet logisch is, vermits zij om hulp vraagt en de hoofdverpleegkundige wil aanspreken. Verzoekende partij benadrukt dat ze steeds de effectieve uren heeft genoteerd en dat ze medicatie heeft opgezocht tijdens een rustige shift.

Wat de stage bij het Wit-Gele Kruis betreft, stelt verzoekende partij dat ze geen enkele feedback heeft geweigerd. Volgens haar heeft de docent/lector tijdens de eindevaluatie voor het eerst verteld dat de stage heel negatief was, terwijl de feedback die ze heeft gekregen over het algemeen positief was. Verzoekende partij merkt op dat er was afgesproken om te starten om 7u13. Wanneer er werd gevraagd om vroeger te beginnen heeft ze dat gerespecteerd.

Verder stelt verzoekende partij dat ze geen feedback meer kon laten noteren door een bepaalde verpleegkundige, omdat ze daar niet meer mee heeft gewerkt. Volgens haar waren er

ook klachten van andere studenten. Verzoekende partij benadrukt ten slotte dat ze tal van vragen heeft gesteld ter verduidelijking van haar eindevaluatie, maar dat deze vragen onbeantwoord zijn gebleven.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat – wat de stage in het UZ Brussel betreft – de feedback die verzoekende partij op 1 en 2 februari 2017 kreeg op constructieve en opbouwende wijze werd geformuleerd. Ze merkt op dat het wel de bedoeling is dat de verpleegkundige verzoekende partij, die nog in opleiding is, wijst op eventuele fouten die ze maakt. Daarbij stelt ze vast dat de verpleegkundige op de feedbackfiche de kritiek voor de studente ook meteen in het juiste perspectief trachtte te plaatsen.

Volgens verwerende partij lijkt verzoekende partij geen kritiek te kunnen aanvaarden en ze vraagt zich ook af of verzoekende partij zich wel voldoende realiseert dat ze nog in opleiding is, zodat ze bij het uitvoeren van bepaalde handelingen logischerwijs nog hulp en begeleiding nodig heeft. Ze wijst erop dat verzoekende partij zal moeten leren om actief feedback te vragen, daar constructief mee om te gaan en voor zichzelf te evalueren. Waar verzoekende partij spreekt van een misverstand dat er is geweest, stipt verwerende partij aan dat verzoekende partij duidelijker naar de verpleegkundige toe had moeten communiceren.

Verder stelt verwerende partij dat er op het ogenblik van de tussentijdse evaluatie reeds enkele zaken waren die de aandacht vroegen, maar zowel de stageplaats als de opleiding konden zich vinden in een score ‘voldoende’. Na de tussentijdse evaluatie heeft er zich een conflictsituatie met een logistiek medewerker voorgedaan, waarbij de verwerende partij vooreerst opmerkt dat er ook in een conflictsituatie steeds (persoonlijke) leerkansen zijn. Ze stipt aan dat reeds bij de tussentijdse evaluatie was opgemerkt dat verzoekende partij eerder weigerachtig stond ten opzichte van bepaalde ‘logistieke’ taken, maar ze wijst erop dat verpleegkunde véél meer is dan het louter uitvoeren van verpleegtechnische handelingen alleen.

Verwerende partij benadrukt dat er wel degelijk reactie is gevolgd vanuit de opleiding. De praktijklector heeft verzoekende partij immers op de stageplaats bezocht om het ‘probleem’ te bespreken. Nadien heeft verzoekende partij geen initiatieven meer genomen om de praktijklector en ankerpersoon stage gedurende de stage zelf nog te contacteren, zodat zij ervan uit konden gaan dat het ‘probleem’ was opgelost. Verwerende partij stelt vast dat het stage-evaluatieboek na dit ‘incident’ nog één keer feedback bevat, maar daarna niet meer.

Achteraf is gebleken dat verzoekende partij de evaluatiefiches niet (meer) bezorgde aan de mentoren-verpleegkundigen die haar op stage begeleidden, terwijl de studente zelf de verantwoordelijkheid draagt voor het feit dat de stagedocumenten elke dag op de stageplaats beschikbaar zijn.

Verwerende partij stipt vervolgens aan dat er sinds de tussentijdse evaluatie ernstige vraagtekens geplaatst konden worden bij het functioneren van verzoekende partij en bij de uitleg die ze daarbij telkens gaf om haar handelen te pardonneren en haar verantwoordelijkheid door te schuiven naar anderen. Ze wijst er ook op dat, vermits de mentoren in de onmogelijkheid waren om formele feedback te geven, de beoordeling enkel nog kon gebeuren op basis van hetgeen volgens de verklaringen van partijen werd gezegd tijdens de evaluatiegesprekken en de enkele formele feedbackfiches die wel voorliggen.

Volgens verwerende partij laten deze fiches in alle redelijkheid toe te besluiten dat er doorheen de stage inderdaad werkpunten en zelfs bepaalde tekorten waren. Ze stelt dat de belangrijkste werkpunten van verzoekende partij liggen bij de competenties ‘professionele attitude’, ‘intra- en interprofessionele relaties’ en ‘het eigen leerproces in handen nemen’. Op het vlak van wondzorg en/of communicatie met de patiënt was er bovendien, in tegenstelling tot wat verzoekende partij zelf tracht voor te houden, ook nog veel ruimte voor verbetering.

Verwerende partij benadrukt nog dat de theoretische resultaten van verzoekende partij en de resultaten behaald op vorige stages niet het bewijs vormen dat zij ook in staat zou zijn om de theorie om te zetten in de praktijk. Ze merkt ook op dat bij nazicht van het logboek en de feedbackfiches van verzoekende partij blijkt dat er geen enkele aanleiding was om te twijfelen aan het feit dat verzoekende partij op stage voldoende leerkansen en begeleiding geboden werd.

Waar verzoekende partij bij haar stage bij het Wit-Gele Kruis verwijst naar de situatie waarbij ze niemand had kunnen bereiken om af te spreken met wie ze op de derde dag van haar stage diende te werken, wijst verwerende partij erop dat verzoekende partij verschillende initiatieven had kunnen nemen om te weten te kunnen komen met wie ze de dag nadien zou samenwerken om concreet te kunnen afspreken.

Volgens verwerende partij heeft verzoekende partij verschillende keren geweigerd om haar feedbackfiches te laten invullen door een verpleegkundige die haar op stage begeleidde. Zij kan zich hierdoor ook niet van de indruk ontdoen dat het niet laten invullen van feedbackfiches een steeds weerkerend probleem blijkt te zijn bij verzoekende partij. Verwerende partij stelt dat verzoekende partij bij het tussentijds evaluatiegesprek dan ook zeer terecht op deze tekorten (afspraken en planning, maar ook inleveren feedbackfiches) aangesproken is geweest door de praktijklector en de hoofdverpleegkundige.

Verwerende partij stelt ook vast dat verzoekende partij een eenmalig planningsprobleem bij het Wit-Gele Kruis zal aangrijpen om op die manier de werkpunten en tekorten die bij de tussentijdse evaluatie waren vastgesteld verder te minimaliseren. Ze wijst erop dat de opleiding wel rekening heeft gehouden met de (licht) positieve evolutie van verzoekende partij tijdens de laatste weken van haar stage, in die zin dat het resultaat van verzoekende partij werd omgebogen van een ‘onvoldoende’ bij de tussentijdse evaluatie naar een ‘niet voldoende’ bij de eindevaluatie.

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekende partij, omtrent de eerste stageperiode, dat zij op 2 februari niet is gaan klagen bij de hoofdverpleegkundige en dat ze een bijscholing heeft gevolgd. Ze merkt op dat ze geen suggestieve interpretatie van de gegeven feedback maakt en dat ze haar eigen leerproces in handen neemt. Volgens verzoekende partij is het ook niet verwonderlijk dat er geen feedback meer is van verpleegkundige [L.], omdat zij tijdens haar tussentijdse evaluatie had aangegeven dat zij de feedback van [L.] destructief vond. Ze benadrukt dat ze ook positieve feedback tijdens de stage heeft gekregen.

Verzoekende partij gaat daarna in op haar tussentijdse evaluatie en op het bijkomend gesprek met haar lector van 15 februari. Wat de eindevaluatie betreft, maakt verzoekende partij nog enkele opmerkingen bij haar beoordeling voor ‘Klinisch redeneren en verantwoordelijkheden’, ‘Professionele attitude’, ‘Intra- en interprofessionele relaties’, ‘Neemt eigen leerproces in handen’.

Wat de tweede stageperiode bij het Wit-Gele Kruis betreft, merkt verzoekende partij op dat het in vraag durven stellen van verpleegkundigen of instellingen geldt als bewijs van kritisch denken. Volgens haar was zij ook niet de enige die organisatorische moeilijkheden op deze stageplaats heeft ondervonden. Verzoekende partij wijst erop dat de feedbackfiches van de

mentoren positief zijn. Volgens haar verklaren ze de (lage) toegekende score van 10/20 niet. Ze stelt ook dat er tegenstrijdige feedback werd gegeven door de verschillende verpleegkundigen met wie ze heeft gewerkt. Bovendien heeft ze nooit een verpleegster (of zorgkundige) verboden om feedback te noteren in haar evaluatieboek. Verzoekende partij stelt nog vast dat de sms van [K.] over een collega getuigt van weinig collegialiteit, ongegronde veronderstellingen, onprofessionele attitude en een gebrek aan open en constructieve communicatie.

Verder stelt verzoekende partij dat ze zich bij de tussentijdse evaluatie inschaalde als een goede stagiaire. Ze benadrukt dat er tijdens de bespreking niet werd gezegd dat de stage zeer slecht was, wel dat er werkpunten waren. Volgens haar is dat echter geen grondige reden om een stage als zeer slecht te bestempelen. Verzoekster wijst er ook op dat noch bij de tussentijdse evaluatie, noch bij de eindevaluatie werd gezegd dat *de opmerkingen zo zwaar doorwogen dat de studente niet zou geslaagd zijn geweest, mocht de eindbeoordeling op dat moment gebeurd zijn*, zoals in de antwoordnota wordt aangestipt. Ze merkt ten slotte op dat vier studenten aan de slag gingen bij het Wit-Gele Kruis. Volgens haar valt niet te verklaren dat de resultaten zoveel verschillen, indien dezelfde evaluatiecriteria bij alle studenten worden gehanteerd.

Beoordeling

Voor het opleidingsonderdeel “Werkveldervaring b” uitte verzoekende partij in het kader van de interne beroepsprocedure grieven aangaande het stageproces.

De Raad meent, in zoverre de redactie van het verzoekschrift dit toelaat, in het verzoekschrift te kunnen ontwaren dat verzoekende partij een gebrekkige begeleiding tijdens het stageproces aanvoert. De Raad merkt hierbij op dat een gebrekkige begeleiding en feedback er in beginsel niet toe leidt dat de evaluatie die de student betwist niet langer regelmatig zou zijn. Slechts in uitzonderlijke omstandigheden, waarvan – niettegenstaande de Raad oog heeft voor de moeilijkheden die zich tijdens de stageperiode kunnen hebben voorgedaan – *in casu* geen sprake is, waarbij het gebrek aan begeleiding van dien aard is dat de prestaties van de student niet langer een getrouw beeld vormen van het kunnen van de student, kan de Raad tot vernietiging van de evaluatie overgaan. De tekortkomingen in de begeleiding moeten zo frappant en zwaarwichtig zijn dat men in redelijkheid dient aan te nemen dat bij een correcte begeleiding de student de door hem bereikte competenties zou hebben kunnen tonen, terwijl

de omstandigheden, gecreëerd door het gebrek aan begeleiding, hem niet hebben toegelaten de door hem bereikte competenties te demonstreren.

De Raad treft in het extern verzoekschrift geen elementen aan waaruit blijkt dat verwerende partij de opmerkingen van verzoekende partij in het intern beroepsschrift betreffende “Begeleiding? Hulp? Ondersteuning? Communicatie?” niet gemotiveerd heeft afgewogen. Met betrekking tot de feedback die aan de student is gegeven, wordt in het kader van de interne beroepsprocedure een specifiek voorval behandeld. Het betreft het wassen van een patiënt. De Raad leest in het extern verzoekschrift als concreet argument tegen de wijze waarop de interne beroepsorganisatie haar argument ter zake behandelde slechts het volgende: *“Klinisch redeneren: bedoeling om PT te wassen, behulpzaam en collegiaal”*.

In zoverre verzoekende partij hiermee de in de feedback vervatte evaluatie aanvalt, herinnert de Raad – voor de behandeling van het hele verzoekschrift trouwens – eraan dat hij zich niet in de plaats mag stellen van de binnen verwerende partij voor de evaluatie bevoegde instantie(s). Het komt de Raad dus niet toe een uitspraak te doen over de verdiensten van verzoekende partij. De Raad kan slechts oordelen of bij de beoordeling van verzoekende partij het toepasselijk regelgevend kader is gerespecteerd en of de beoordeling niet kennelijk de grenzen van de redelijkheid te buiten gaat.

Rekening houdend met deze context ziet de Raad, wat dit punt betreft, geen grond om de beslissing van de interne beroepsinstantie te vernietigen. In zoverre verzoekende partij met de voormelde passage de kwaliteit van de feedback beoogt, moet de Raad vooreerst vaststellen dat zij haar bezwaar niet derwijze fundeert/documenteert dat het aannemelijk wordt. Daarnaast zou een verschil in opvatting over de feedback er niet noodzakelijk toe leiden dat de feedback gebrekkig is geworden, laat staan derwijze gebrekkig dat de beoordeling in het gedrang komt.

De Raad leest in het verzoekschrift ook onder meer het volgende:

- *“Ivm communicatie tijdens uitgetrokken sonde, persoonlijke interpretatie*
- *Neerzitten bij PT wordt aangemoedigd door Odisee = tijd nemen, rustige indruk, minder gejaagd.*

- *Selectief en denigrerend is niet gefundeerd. Ik heb geen enkele taak geweigerd, en heb tijdens deze stage voornamelijk logistieke taken uitgevoerd, samen met een dame van de logistieke dienst waarmee ik een heel aangename werkrelatie had*
- (...)
- *attitude: ingrepen of medicatie opzoeken getuigen van interesse*
- *intra/interprofessionele relaties; respectloos in niet gegrond*
- *leerproces: loze beschuldigingen van de logistieke medewerkers met wie ik niet samengewerkt heb.”*

Het is de Raad niet geheel duidelijk welk bezwaar verzoekende partij hiermee tot uitdrukking wil brengen tegen de beslissing van de interne beroepsinstantie.

In zoverre verzoekende partij ermee de evaluatie van haar competenties wenst aan te vechten, kan de Raad slechts vaststellen dat de opmerkingen, aangenomen dat verzoekende partij deze voldoende aannemelijk maakt, de evaluatie niet onredelijk maken.

In zoverre zij daarentegen de begeleiding betreffen, brengen zij de Raad ook niet tot de conclusie dat de begeleiding dermate zorgwekkend zou zijn dat zij de regelmatigheid van de evaluatie in het gedrang brengt. Wat de evaluatie als dusdanig betreft, en in het bijzonder de verhouding tussen de tussentijdse evaluatie en de eindevaluatie, merkt de Raad geen concrete elementen op in het extern verzoekschrift die verzoekende partij aanvoert tegen de wijze waarop de interne beroepsinstantie dit item, gemotiveerd, heeft beoordeeld. De Raad merkt op dat het niet volstaat slechts naar de in het intern beroepsschrift ontplooiende middelen te verwijzen – zonder meer – om deze voor de Raad te hernemen. Daarenboven vloeit uit het hernemen van de middelen die voor de interne beroepsinstantie zijn aangevoerd niet zomaar dat verzoekende partij de wijze waarop de interne beroepsinstantie deze middelen heeft behandeld op ontvankelijke wijze aanvecht.

In zoverre verzoekende partij met de bovenstaande opmerkingen heeft willen aantonen dat zij getuigen van een vooringenomen beoordeling, waarmee de interne beroepsinstantie onvoldoende rekening heeft gehouden, kan de Raad in het dossier geen elementen aanwijzen die het bestaan van antipathieën die de beoordeling zouden hebben beïnvloed, aannemelijk maken. Verzoekende partij stoffeert haar opmerkingen in die zin ook niet overtuigend.

De opmerkingen die verzoekende partij hieromtrent verder formuleert in het verzoekschrift zijn niet van aard de Raad tot een andere conclusie te brengen. Wat specifiek het conflict met een logistiek medewerker betreft, overweegt de Raad er op basis van de elementen uit het dossier niet van overtuigd te zijn dat dit negatief op de navolgende evaluaties heeft afgestraald, nog daargelaten in die zin dat sprake zou zijn van een subjectieve of anderszins onredelijke beoordeling. Ook de opmerking betreffende het niet wassen van de patiënt (*“dat er een misverstand is ontstaan is duidelijk, maar dat heeft een enorme impact gehad op de evaluatie. De hoofdVP noemde me een leugenaar en beweerde dat ik niet te vertrouwen was. Ook mijn lector gaf haar gelijk. Tijdens een gesprek na de stage, zei hij dat hij mij niet zou laten afstuderen”*) is, indien aannemelijk gemaakt, niet van aard de beoordeling als kennelijk onredelijk aan te merken.

Wat de opmerking van verzoekende partij betreft dat *“voor WVEB (UZ) [] in het stageboek geen feedback op aanvraag van UZ zelf [is opgenomen] om dubbel werk te voorkomen”*, kan de Raad in het dossier geen elementen aantreffen die deze stelling aannemelijk maken. De Raad haalt nog aan dat het feit dat de documenten voor het eindgesprek volgens het verzoekschrift voor de Raad tijdig werden ingevuld en ter beschikking gesteld van de afdeling, zodat de afwezigheid van de documenten op het ogenblik dat het gesprek in aanwezigheid van de lector plaatsvond geen reden zou kunnen zijn voor de afwezigheid van de lector op het ogenblik dat de documenten werden ingevuld, *in casu* geen afbreuk doet aan de rechtsgeldigheid van de beoordeling. De Raad verwijst hierbij ook naar de bijgebrachte elementen en de in het dossier aanwezige feedback.

Wat de vermeende discrepantie tussen de tussentijdse evaluatie en de eindevaluatie betreft, stelt de Raad vast dat de interne beroepsinstantie deze evolutie uitvoerig behandelt in de aangevochten beslissing. Hierbij slaat de interne beroepsinstantie in het bijzonder acht op de evolutie in het functioneren van verzoekende partij sinds de tussentijdse evaluatie. Eveneens verklaart de interne beroepsinstantie de elementen die zij, nu verzoekende partij amper evaluatiefiches liet invullen door de haar begeleidende verpleegkundigen, bij de totstandkoming van de evaluatie heeft betrokken. Het zijn de verklaringen die tijdens de evaluatiegesprekken zijn gedaan, de weinige voorliggende formele feedbackfiches en de eigen reflecties van de studente.

De Raad houdt tevens rekening met de door de interne beroepsinstantie aangehaalde verantwoordelijkheid van verzoekende partij voor het invullen van de feedbackfiches. De loutere bewering van verzoekende partij in het verzoekschrift dat zij bij aanvang van de stage op het UZ een documentje heeft gekregen waarop zij haar doelstellingen moest noteren en dat het bundeltje verder ook als reflectief/feedback-document diende, is niet van aard de beoordeling, waarbij de interne beroepsinstantie aangeeft – in het bijzonder na de tussentijdse evaluatie – over een gering aantal evaluatiedocumenten te beschikken, als onzorgvuldig aan te merken. Ook de bewering van verzoekende partij dat het UZ uitdrukkelijk vroeg om dat document te gebruiken, voert niet tot een andere beslissing.

Rekening houdend met deze context, de inhoud van de feedback en de ook voorafgaand aan/bij de tussentijdse feedback gemaakte opmerkingen kan de Raad niet concluderen dat de eindbeoordeling van verzoekende partij, in het licht van de eraan gegeven motivering, onredelijk is. De Raad herinnert hierbij ook aan de reeds aangehaalde grenzen van zijn beoordelingsbevoegdheid en de volgende passage uit de beslissing van de interne beroepsinstantie:

“De fiches laten in alle redelijkheid toe te besluiten dat er doorheen de stage inderdaad werkpunten en zelfs bepaalde tekorten waren.

De belangrijkste werkpunten van de Studente liggen weliswaar minder op het vlak van communicatie met de patiënt en het uitvoeren van bepaalde verpleegtechnische vaardigheden zoals wondzorg, waar er een zekere evolutie kon worden vastgesteld, maar des te meer op het vlak van de competenties, ‘professionele attitude’ (niet bezorgen van feedbackfiches en aanpassen uren zie verder), ‘intra- en interprofessionele relaties’ (ook logistieke medewerkers zijn partners in de zorg), en vooral ook het ‘eigen leerproces in handen nemen’ (kritische zelfreflectie).

Bovendien was er ook op het vlak van wondzorg en/of communicatie met de patiënt, in tegenstelling tot hetgeen de Studente zelf tracht voor te houden, nog veel ruimte voor verbetering. De Studente bleef tot aan het einde van de stage nood hebben aan tips en begeleiding bij het uitvoeren van een wondzorg en kon ook op het vlak van communicatie nog verder groeien (mits ze daartoe alle leerkansen zou benutten die haar geboden werden, zie hoger).

De Interne Beroepsinstantie is in het licht van al deze omstandigheden dan ook van oordeel dat de beoordeling van de Studente bij de eindevaluatie op correcte, objectieve, zorgvuldige, redelijke en gemotiveerde wijze is gebeurd en dat er geen enkele reden is om te twijfelen aan de score die de praktijklector de Studente heeft toegekend.”

In deze context herinnert de Raad er nog aan dat goede resultaten voor theoretische opleidingsonderdelen niet *ipso facto* tot het besluit voeren dat ook de met een stage beoogde competenties in voldoende mate zouden zijn bereikt.

De Raad neemt kennis van het feit dat de interne beroepsinstantie in het kader van de professionele attitude van verzoekende partij rekening heeft gehouden met de aanpassing door deze van de gepresteerde uren. Tevens slaat de Raad acht op de bewering van verzoekende partij steeds de effectieve uren te hebben gepresteerd en na een opmerking betreffende het werken aan haar zelfreflectie tijdens de stage-uren een kwartier te hebben afgetrokken van de door haar gepresteerde uren. De Raad leest ook dat verzoekende partij aanvoert dat zij opzoeken betreffende medicatie deed tijdens een rustige shift, toen de haar begeleidende verpleegkundige medicatie voorbereidde. De Raad leest tevens dat dergelijke opzoeking volgens verzoekende partij niet voor de aanvang van de stage kon plaatsvinden. De beweringen van verzoekende partij met betrekking tot de stage-uren kunnen de Raad er niet toe brengen te concluderen dat de evaluatie van haar professionele attitude niet langer redelijk zou zijn. De Raad wijst er in dit verband ook op dat de interne beroepsinstantie de opmerkingen betreffende bepaalde niet-stageactiviteiten tijdens de stage-uren vooral koppelt aan de opmerking dat de studente een proactieve werkhouding diende aan te nemen.

De Raad kan niet besluiten dat verzoekende partij onvoldoende leerkansen (bijv. m.b.t. uitgevoerde verpleegtechnische vaardigheden) heeft gekregen tijdens haar stage, noch – zoals reeds aangehaald – hierbij onvoldoende of gebrekkig zou zijn begeleid, in ieder geval niet in die mate dat het beeld dat zij tijdens de stage van de door haar bereikte competenties heeft gegeven onbetrouwbaar zou zijn.

Verzoekende partij maakt niet aannemelijk dat het voorval met een logistiek personeelslid, waaromtrent het voor de Raad op basis van de elementen uit het dossier bovendien niet mogelijk is te besluiten dat verzoekende partij hiervoor niet op zijn minst medeverantwoordelijkheid draagt, het functioneren op de stageplaats zodanig heeft bemoeilijkt dat haar prestaties tijdens de stage niet kunnen worden geacht een reëel beeld van haar competenties te geven. Evenmin voert verzoekende partij overtuigend aan dat het de objectiviteit die uit hoofde van haar beoordelaars verondersteld wordt zou hebben aangetast, alsmede de betrouwbaarheid van de evaluatie.

Tevens brengt de Raad nogmaals in herinnering dat verzoekende partij voldoende feedback heeft gekregen. In het bijzonder leest de Raad in het dossier dat verzoekende partij tijdens haar stage is gewezen op mogelijke knelpunten, hetgeen haar de kans bood deze te verhelpen. Dat soortgelijke opmerkingen finaal hebben bijgedragen tot de eindevaluatie laat verzoekende partij niet toe haar tekortkomingen aan gebrekkige feedback toe te schrijven.

Wat de betwisting van de beoordeling van de stage die verzoekende partij bij het Wit-Gele Kruis te Halle liep (score 10 op 20) gaat de Raad ervan uit dat hetgeen verzoekende partij aanvoert met betrekking tot de misgelopen communicatie betreffende het haar ophalen aan het station ertoe strekt aan te tonen dat te zwaar aan werkafspraken zou zijn getild bij haar beoordeling.

De Raad kan niet aannemen, mede omwille van andere opmerkingen betreffende werkafspraken en communicatie waarvan de interne beroepsinstantie melding maakt, dat, de toelichting van verzoekende partij in acht genomen, zij onredelijk zou zijn beoordeeld. Evenmin ziet de Raad redenen om aan te nemen dat verzoekende partij als gevolg van het voorval in een omgeving heeft moeten functioneren die toelaat te twijfelen aan een objectieve beoordeling of die toelaat eraan te twijfelen dat verzoekende partij de mogelijkheid had haar competenties voluit te tonen.

Zelfs zo de bewering van verzoekende partij dat zij na voornoemd voorval niet meer met de bij het voorval betrokken verpleegkundige heeft gewerkt en haar bijgevolg geen feedback meer kon vragen klopt, kan de Raad er met de interne beroepsinstantie niet om heen dat verzoekende partij – ongeacht of het te maken heeft met het moeilijk kunnen omgaan met kritiek – zuinig was bij het inwinnen van feedback. Dat dit in de beoordeling is meegenomen, leidt in die context niet tot een onredelijke evaluatie.

De opmerkingen die verzoekende partij heeft gekregen (bijv. inzake planning) verliezen volgens de Raad niet hun betekenis omwille van een eenmalig planningsprobleem binnen de stageorganisatie. Evenmin voeren zij de Raad ertoe de opmerkingen die de stagebegeleider formuleerde bij de manier waarop verzoekende partij ermee is omgegaan, te negeren.

Een laatste argument dat de Raad met betrekking tot de stage bij het Wit-Gele Kruis in het verzoekschrift kan ontwaren betreft het naar het oordeel van verzoekende partij niet te verklaren of niet verklaarde verschil tussen de dagelijkse positieve feedback, haar groei inzake planning en communicatie en de eindevaluatie. Nog buiten beschouwing gelaten of verzoekende partij door verpleegkundigen van wie zij een minder goede evaluatie verwachtte geen feedbackfiches liet invullen, moet de Raad vaststellen dat de feedback die verzoekende partij voorafgaand aan de eindevaluatie kreeg, heel wat kritische opmerkingen bevatte. Daarenboven leest de Raad in de beslissing van de interne beroepsinstantie dat de positieve evolutie van verzoekende partij in rekening is genomen. Hierdoor slaagde zij voor de stage.

Rekening houdend met deze elementen oordeelt de Raad dat, zo de beoordeling al streng zou mogen zijn geweest, zij niet kennelijk onredelijk is.

Het tweede middel is niet gegrond.

C. Derde middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een derde middel beroept op de schending van het redelijkheidsbeginsel en het onpartijdigheidsbeginsel, wat het opleidingsonderdeel “Verpleegkundige praktijk” betreft.

Standpunt van partijen

Verzoekende partij stelt bij de eerste techniek dat de valse arm klaarligt, zodat ze geen invloed had op de ruimte, het licht en de werkhoogte. Ze merkt op dat ze haar vinger op de katheter had en niet op het inwendige gedeelte. Bij de tweede techniek merkt verzoekende partij op dat ze een tubulaire drain met opvangzakje nooit hebben gezien in de lessen. De lamel hebben ze wel behandeld in de les. Verzoekende partij stelt dat ze duidelijke informatie hebben gekregen voor de examens en dat de opdracht die ze moest uitvoeren geen examenstof was.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij bij de eerste techniek dat het creëren van een werkomgeving met voldoende ruimte en licht en het aanpassen van de werkhoogte geen breekpunt was. Het niet steriel werken en het niet correct toepassen van de handhygiëne waren dat wel, waarna er meer in detail op wordt ingegaan. Verwerende partij merkt op dat wanneer bepaalde fouten en tekorten worden vastgesteld, verzoekende partij de oorzaak ervan

steeds bij iemand anders tracht te leggen. Ze stelt dat verzoekende partij ook nu weer geen enkele reden aangeeft die zou toelaten te twijfelen aan de objectiviteit van de vaststellingen die de examiner op het examen zelf deed en noteerde, zodat ervan uit moet worden gegaan dat de studente de door de examiner beschreven hygiëne- en steriliteitsfouten wel degelijk maakte.

Bij de tweede techniek merkt verwerende partij op dat deze wel degelijk gekend moest zijn voor het examen. Ook hier weerlegt verzoekende partij het vermoeden van objectiviteit en deskundigheid van de betrokken examiner niet.

In haar *wederantwoordnota* gaat verzoekende partij bij de eerste techniek concreet in op de voorbereiding, de uitvoering en de nazorg ervan. Bij de tweede techniek benadrukt verzoekende partij dat ze deze techniek niet in de lessen gezien had. Bovendien werd het examen afgenomen door een andere docent dan de docent die de lessen had gegeven.

Beoordeling

Wat de grieven van verzoekende partij tegen de evaluatie van het opleidingsonderdeel “Verpleegkundige praktijk” betreft, herinnert de Raad vooreerst andermaal aan het beperkte karakter van zijn beoordelingsbevoegdheid. Het komt de Raad niet toe de evaluatie door de bevoegde beoordelaars in de hoger onderwijsinstelling over te doen.

De Raad merkt ook op dat verzoekende partij geen elementen aanreikt die de Raad er in ernst toe kunnen brengen te twijfelen aan de juistheid van de vaststellingen van de beoordelaars tijdens de uitvoering van de stationsproef door verzoekende partij (bijv. plaats van de vinger bij de eerste techniek, de oefening met de katheter).

De Raad ziet dan ook geen gegronde redenen te twijfelen aan de objectieve vaststellingen van de beoordelaar en de deskundigheid van de beoordeling. Het komt de Raad niet toe zich in de plaats van de beoordelaars te stellen en te oordelen of al dan niet fouten m.b.t. hygiëne en steriliteit zijn gemaakt. Evenmin is het zijn taak te bepalen welk gewicht aan dergelijke fouten moet worden gehecht. Wel stelt de Raad vast dat, rekening houdend met de overwegingen uit de aangevochten beslissing, geen sprake is van een kennelijk onredelijke beoordeling.

De Raad vernietigt ook de beslissing van de interne beroepsinstantie inzake de praktijkproef niet omdat leerstof zou zijn bevraagd die niet gekend diende te zijn (tweede inkorting drain).

Uit de beslissing van de interne beroepscommissie blijkt dat deze bewering niet klopt en de door verzoekende partij aangehaalde beweringen leiden niet tot redelijke twijfel hieromtrent. Daarbij komt dat de interne beroepsinstantie ook overweegt dat de fouten die verzoekende partij maakte niets te maken hebben met de inkorting zelf. De vraag of de tweede inkorting gekend diende te zijn, is bijgevolg volgens de interne beroepsinstantie niet pertinent.

Het derde middel is niet gegrond.

Om de voorgaande redenen acht de Raad het beroep in zijn totaliteit niet gegrond.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 14 september 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Jean Goossens	bijzitter
Jan Geens	bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Melissa Thijs

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 8 september 2017

Arrest nr. 3.759 van 15 september 2017 in de zaak 2017/240

In zake: Zeno DEWOYER
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Christophe Vangeel
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Lange Lozanastraat 24
Bij wie woonplaats wordt gekozen

Tegen: ARTESIS PLANTIJN HOGESCHOOL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Wim Van Caeneghem
kantoor houdend te 2000 Antwerpen
Vrijheidstraat 32, bus 16
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 26 juli 2017, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 13 juli 2017 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 8 september 2017.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

Verzoeker en advocaat Christophe Vangeel, die verschijnt voor de verzoekende partij, en advocaat Wim Van Caeneghem en mevrouw Livia Moreau, die verschijnen voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2016-2017 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in het onderwijs: secundair onderwijs’.

Voor het opleidingsonderdeel “Begeleide beroepspraktijk + intervisie 5+6 LO” bekommt verzoekende partij een examencijfer van 1/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 3 juli 2017 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 13 juli 2017 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie verduidelijkt dat de student niet geslaagd is voor het eerste deel van de stage, die hij in het lager onderwijs moest afleggen. Zij stelt dat uit de toelichting door de opleiding blijkt dat de stagementor een zeer gedreven mentor is, die alles in detail bekijkt en bespreekt met de stagiair. Daarnaast merkt ze op dat de studenten voor de eindstage een verkort lesvoorbereidingsformulier kunnen gebruiken. Dit is geen ‘nieuw’ sjabloon, maar een verkorte versie die – mits goedkeuring van de mentor – het uitgebreide formulier vervangt. De stagehandleiding vermeldt bovendien dat de stagementor of -begeleider kan beslissen om de uitgebreide versie te gebruiken en dat het voor praktijkvakken aangewezen is om er de organisatie van een les mee in op te nemen. Volgens de interne beroepsinstantie hebben de stagebegeleiders van LO hun studenten overigens aangemoedigd om voor LO het verkorte formulier niet te gebruiken voor het basisonderwijs.

Verder stelt de interne beroepsinstantie vast dat de student zijn stage op eigen verzoek heeft stopgezet op vrijdag 10 februari. Op 13 februari heeft de student een gesprek gehad (wat was vastgelegd op 9 februari) met het opleidingshoofd en de (overkoepelende) stagecoördinator. Na dit gesprek hebben het opleidingshoofd en de stagecoördinator uitvoerig overlegd met de stagebegeleider en stagecoördinator van LO. Vermits de student de stage zelf heeft stopgezet – wat normalerwijze het einde van de stage betekent – roept het opleidingshoofd de stagebegeleiders LO bij zich, zoals voorzien door het stagereglement. Zij beslissen om de student nog een kans te geven bij dezelfde mentor en om hem van nabij op te volgen. Vervolgens is het opleidingshoofd in gesprek gegaan met de mentor, en nadien ook met de student. De interne beroepsinstantie merkt op dat het opleidingshoofd tijdens het gesprek met

de student expliciet vermeldt dat het om dezelfde mentor gaat en enkele adviezen formuleert (een en ander in aanwezigheid van de stagebegeleiders van LO). Bovendien werd aan de student expliciet toegelicht dat hij, conform de eindcompetenties voorzien in de ECTS-fiche, wordt geacht professioneel te kunnen samenwerken en adequaat te kunnen communiceren met het schoolteam en te kunnen overleggen met stagementoren en collega's. Hij moet ook conflictsituaties kunnen hanteren. De interne beroepsinstantie stelt vast dat de student, wanneer de stage opnieuw aanvangt, opnieuw zelf beslist om de stage stop te zetten.

Waar de student beweert dat hij geen eigen inbreng zou hebben gekregen, benadrukt de interne beroepsinstantie dat de student zelf een volledig parcours mocht ontwerpen. De mentor gaf nadien wel aan dat de student hierbij nauwelijks creativiteit aan de dag had gelegd en dus ook geen eigen accent. Volgens de interne beroepsinstantie zou de student ook tijdens een andere activiteit de eigen sport centraal stellen om aldus vanuit zijn eigen discipline en expertise met de kinderen aan de slag te gaan.

De interne beroepsinstantie merkt ook op dat de stagebegeleider van bij aanvang telefonisch contact heeft gehad met de student en onmiddellijk de mentor heeft gecontacteerd. Er zijn vervolgens verschillende interventies geweest van de stagecoördinatoren, het opleidingshoofd en de stagebegeleider(s) (zie hierboven). Volgens de interne beroepsinstantie werden alle lessen nabesproken. Ze wijst er ook op dat, in tegenstelling tot wat de student opwerpt, een mentor in de klassituatie steeds tussenbeide kan komen indien hij dit nodig acht, aangezien de mentor immers de eindverantwoordelijkheid voor de les/klas behoudt. De interne beroepsinstantie benadrukt dat uit het dossier blijkt dat geen enkel verzoek werd miskend en dat de nodige hulp werd geboden. Volgens haar heeft de opleiding steeds zorgvuldig gereageerd naar alle partijen toe.

De interne beroepsinstantie betwist niet dat de student beschikt over de competenties om in het secundair onderwijs les te geven. Door de opleiding secundair onderwijs verwerven afgestudeerden LO evenwel ook onderwijsbevoegdheid voor het basisonderwijs, zodat wordt vereist dat de studenten ook stage lopen in het basisonderwijs. Ze merkt ook op dat de student niet 'bestraft' werd voor de manier waarop hij heeft gehandeld, maar hij heeft er wel tot tweemaal toe zelf voor gekozen om zijn stage stop te zetten. Volgens de interne beroepsinstantie schrijft het stagereglement overigens niet voor dat de student de stage zelf mag stopzetten, maar wel dat de hogeschool dit mag op vraag van de student. Wanneer de

student bovendien niet ingaat op het aanbod van de inhaalstage, wordt hij/zij als ongewettigd afwezig beschouwd.

Ten slotte stipt de interne beroepsinstantie aan dat de student uiteindelijk 1/20 behaalt voor het opleidingsonderdeel, waarvan 0/20 voor ‘Begeleide beroepspraktijk 5-6’ en 1/20 voor ‘intervisie’. Ze merkt op dat de stagebegeleider uitgegaan is van het principe dat de stage onvolledig is (onvoldoende uren). Bovendien heeft de student de inhaalstage geweigerd en kan er dus geen score worden toegekend voor de totale stage. Waar de student verzoekt om zijn stage te mogen vervolledigen tijdens een sportkamp, wijst de interne beroepsinstantie erop dat een stage in het basisonderwijs voor LO een essentieel onderdeel is van de stage.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 13 juli 2017 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 26 juli 2017 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid – tijdigheid van het beroep

Standpunt van partijen

Verwerende partij merkt op dat de beslissing van de interne beroepscommissie van 13 juli 2017 dateert. Conform artikel II.294, §1 van de Codex Hoger Onderwijs dient het beroep van de student te worden verzonden bij ter post aangetekende brief, uiterlijk de zevende dag na de dag van de kennisgeving van deze beslissing. Verwerende partij stelt dat de beslissing van de interne beroepscommissie per aangetekend schrijven van 19 juli 2017 aan de student werd verzonden, zodat de laatste nuttige dag voor het aantekenen van het beroep 26 juli 2017 was. Vermits het verzoekschrift gedateerd is op 26 juli 2017, maar bij de Raad pas geregistreerd werd op 28 juli 2017, is het beroep *prima facie* niet tijdig ingesteld.

Verzoeker voegt echter bij zijn *wederantwoordnota* een kopie van de bewijzen van aangetekende zending, die op 26 juli 2017 werden afgestempeld en bijgevolg tijdig werden verzonden.

Beoordeling

De Raad stelt vast dat het dossier dat voorligt zowel de interne beroepsbeslissing van 13 juli 2017, samen met de begeleidende brief van 18 juli 2017, als het bewijs van aangetekende zending bevat. De Raad heeft op basis hiervan kunnen vaststellen dat de aangetekende zending op 19 juli 2017 werd verzonden en dat deze op 20 juli 2017 aan huis werd afgeleverd. De beroepstermijn van zeven kalenderdagen begint dus te lopen op 21 juli 2017. Dit is immers de dag die volgt op de kennisgeving (zijnde de eerste aanbieding van de aangetekende zending op het adres van de bestemming door de postdiensten, wat *in casu* gebeurde op 20 juli 2017) van de interne beroepsbeslissing. Het beroep bij de Raad dateert van 26 juli 2017 en werd dus tijdig ingesteld.

V. De middelen

A. Enig middel

Verzoekende partij beroept zich in een enig middel op de schending van de artikelen 2 en 3 van de Wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen, het redelijkheids- en het zorgvuldigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker stelt vooreerst dat hij reeds van in het begin zijn ongerustheid heeft geuit aan zijn stagebegeleider, waarvan de stagementor ook meteen op de hoogte bleek te zijn. Hij merkt op dat hij door zijn mentor verplicht werd om het oude sjabloon te gebruiken en dat hij nooit van de stagebegeleiders heeft gehoord dat ze het vereenvoudigde sjabloon niet mochten gebruiken in het basisonderwijs.

Verder stelt verzoeker dat hij op donderdag 9 februari 2017 via e-mail laat weten dat hij volledig ten onder gaat aan de situatie op de stageplaats en dat het een onmogelijke situatie voor hem wordt. Hij heeft zijn stage stopgezet op 10 februari 2017 en op 13 februari 2017 heeft er inderdaad een gesprek plaatsgevonden. Verzoeker merkt op dat hij niet betrokken is geweest bij het overleg met het opleidingshoofd, de stagecoördinator en de stagebegeleider van LO. Volgens hem betrof zijn ‘tweede kans’ ook geen zuivere tweede kans, vermits deze bij dezelfde mentor diende door te gaan die aan de basis lag van de problematiek.

Verzoeker benadrukt dat hij steeds professioneel is gebleven. Hij moet echter geen pestgedrag dulden en mag verwachten dat ook de stagementor zich professioneel gedraagt. Hij stelt dat het hem niet kwalijk kan worden genomen dat hij de stage heeft stopgezet, terwijl elke prompte of zorgvuldige reactie van de stagebegeleiding uit bleef. Verzoeker merkt ook op dat de stagementor zijn lessen zonder gegronde redenen onderbrak, terwijl hij deze opmerkingen ook na de lessen kon bespreken. Volgens verzoeker heeft de mentor ook enkele niet-gepaste reacties gemaakt in het bijzijn van de stagecoördinator en stagebegeleider. Verzoeker benadrukt dat de tweede stage nooit is aangevangen (en dus niet door hem werd stopgezet).

Vervolgens stipt verzoeker aan dat hij zijn lesonderwerpen helemaal niet zelf heeft mogen bepalen. Zijn lesvoorbereidingen waren ook nooit goed genoeg voor de mentor. Waar de interne beroepsinstantie aanstipt dat verzoeker zijn eigen sport centraal zou zetten, wijst verzoeker erop dat de mentor zelf enkele malen baseball in de lessen had gestoken.

Volgens verzoeker heeft hij verschillende malen aan de alarmbel getrokken. Hiervan geeft hij een chronologisch overzicht. Verzoeker merkt op dat hij, als hij zijn stage zou willen hervatten bij de bewuste mentor, niet beschikte over voldoende tijd om zich voor te bereiden. Hij stelt dat het gebrek aan begeleiding van de stagebegeleider en coördinator het hem onmogelijk heeft gemaakt om zijn stage verder te zetten. Hij merkt ook op dat in het stagereglement wordt vermeld dat de stage stopgezet kan worden als de student hier psychisch of fysiek onder lijdt, wat bij hem het geval was. Hij is echter nooit serieus genomen geweest. Verzoeker benadrukt ook dat zijn score het gevolg is van het niet voldaan hebben van het volledige aantal stage-uren, wat echter aan de hogeschool te wijten is.

Daarnaast stelt verzoeker vast dat verwerende partij niet betwist dat hij is geslaagd voor zijn stage in het secundair onderwijs. Volgens hem is er nergens enige basis te vinden die aantoont dat hij de competenties niet zou bereikt hebben. Noch de stageplaats, noch het aantal uren zijn een determinerende factor hierin. Bovendien maken de basiscompetenties uit de ECTS-fiche op geen enkele manier een onderscheid tussen het basis- en secundair onderwijs, zodat hij als geslaagd moet worden beschouwd.

Aanvullend vraagt verzoeker dat, indien hij bij een nieuw te nemen beslissing alsnog niet geslaagd zou worden verklaard, de nieuwe beslissing zou stipuleren dat hij enkel de stage voor het basisonderwijs moet hernemen, dat dit bij een andere mentor en op een andere

stageplek moet geschieden en dat dit nog in de eerste maanden van het eerste semester moet gebeuren.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat het verzoekschrift vol staat met beweringen die de objectiviteit en deskundigheid van de stagementor in twijfel trekken, maar die op geen enkele manier bewezen worden. Ze wijst erop dat uit de toelichting van de opleiding blijkt dat de stagementor een zeer gedreven mentor is, die alles in detail bekijkt en bespreekt met de stagiair. Volgens haar berust het verhaal omtrent het gebruik van het oud sjabloon op een misvatting van verzoeker en was de stagementor volkomen gerechtigd om aan verzoeker een uitgebreide lesvoorbereiding te vragen. Verzoeker diende hiervan bovendien op de hoogte te zijn.

Verder wijst verwerende partij erop dat verzoeker voor het eerst op 1 februari 2017 een e-mail heeft verstuurd naar zijn stagebegeleider om aan te kaarten dat hij zijn stage niet meer zag zitten en dat hij hieromtrent een gesprek wenste. Hij mocht de dag nadien langskomen. Op 9 februari vraagt verzoeker opnieuw een gesprek aan, ditmaal bij het opleidingshoofd. Daar mag hij op 13 februari langskomen. Verwerende partij benadrukt dat hier duidelijk uit blijkt dat er vanuit de opleiding spoedig en adequaat werd gereageerd op de hulpkreten van verzoeker. Ze merkt op dat de student zelf, op eigen houtje en zonder het geplande gesprek af te wachten, op 10 februari beslist om zijn stage stop te zetten. Volgens verwerende partij heeft verzoeker op 13 februari 2017 nog uitgebreid zijn relaas kunnen doen, waarna een overleg volgde tussen het opleidingshoofd en de stagecoördinator LO.

Verwerende partij stelt vast dat aan verzoeker een tweede kans werd geboden om zijn stage te hernemen, maar dat hij zijn stage opnieuw stopzette nog voor deze goed en wel begonnen is, gezien dit voor hem praktisch niet haalbaar zou zijn en hij prioriteiten wil stellen. Verwerende partij is overigens van oordeel dat het een perfect logische redenering is, gezien er geen bewijs werd geleverd van de zogezegde vooringenomenheid van de stagementor, om verzoeker opnieuw aan dezelfde stagementor toe te vertrouwen, daar één van de eindcompetenties inderdaad is dat de student geacht wordt professioneel te kunnen samenwerken en adequaat te kunnen communiceren met het schoolteam, en te kunnen overleggen met stagementoren en collega's.

Waar verzoeker stelt dat de motivering van de interne beroepsinstantie faalt inzake de vrijheid omtrent het ontwerpen van zijn parcours en het gegeven dat hij zijn eigen sport centraal zou stellen, wil verwerende partij erop wijzen dat verzoeker geen bewijs aanbrengt van zijn stelling dat de interne beroepsinstantie zich op foutieve informatie zou baseren.

Verwerende partij wil ten slotte nogmaals benadrukken dat afgestudeerden LO secundair onderwijs eveneens onderwijsbevoegdheid verwerven voor het basisonderwijs, waardoor het belang van het slagen voor dergelijke stages uiteraard groot is. Volgens haar is het duidelijk dat verzoeker, door het niet afleggen van de stage in het basisonderwijs, niet kan voldoen aan de eindcompetenties vooropgesteld in de ECTS-fiche. Hiervoor verwijst zij nog naar artikel 17 van het stagereglement. Verwerende partij merkt op dat de onvoldoende die verzoeker heeft verkregen gerechtvaardigd is en conform de ECTS-fiche en het stagereglement is.

In zijn *wederantwoordnota* vraagt verzoeker zich vooreerst af hoe hij in staat kan zijn bewijzen voor te leggen van de aantasting van de objectiviteit en deskundigheid van de stagementor. Volgens hem bestaat er bovendien geen enkel vermoeden dat hij deze gewichtige tenlasteleggingen zou verzinnen. Hij merkt ook op dat er niet kan worden ingezien waarom hij alle stappen zou zetten die hij heeft gezet, als er volstrekt niets aan de hand zou zijn.

Verder stelt verzoeker dat het feit dat er snel op zijn e-mails werd gereageerd niet automatisch betekent dat er ook hulp werd geboden bij de problematiek die zich voordeed. Hij verwijst ook naar het grote tijdsverloop tussen het e-mailverkeer dat heeft plaatsgevonden na de stopzetting van de stage.

Verzoeker stipt ten slotte aan dat op geen enkele wijze wordt geargumenteed waarom hij de competenties uit de ECTS-fiche niet heeft behaald, wanneer er in de ECTS-fiche geen onderscheid wordt gemaakt tussen competenties die worden verworven bij een stage in het basis- of secundair onderwijs.

Beoordeling

De Raad herinnert er vooreerst aan dat hij zijn appreciatie over de prestaties van verzoeker niet in de plaats mag stellen van de bevoegde instanties van verwerende partij. De Raad mag enkel nagaan of de beslissing op een wettige wijze tot stand is gekomen en of de bevoegde

instanties, binnen de grenzen van hun beoordelingsbevoegdheid, niet kennelijk onredelijk hebben gehandeld.

In casu betwist verzoeker ten gronde een examencijfer van 1/20 toegekend op het opleidingsonderdeel “Begeleide beroepspraktijk + intervisie 5+6 LO” (9 stp.). Deze stage heeft betrekking op een lange stageperiode – 4 weken in het basisonderwijs en 4 weken in het secundair onderwijs – waar de student concreet dient les te geven en te plannen zodat alle eindcompetenties van de opleiding op bachelorniveau kunnen worden getoetst (ECTS-fiche, zie stuk 6 van verwerende partij).

Het litigieuze opleidingsonderdeel betreft het enige waarvoor verzoeker nog dient te slagen om zijn diploma te behalen. Verzoeker stelt dat hij op het gedeelte van de stage secundair onderwijs – dat hij wel volledig heeft afgelegd – een deelcijfer van 12/20 behaalde. Uit stuk 3 van verzoeker (mailverkeer met [K.B.]) blijkt dat verzoeker dit cijfer informeel voor dat luik heeft gekregen. Verwerende partij spreekt dit niet tegen.

De Raad onderzoekt de concrete grieven van verzoeker die samengevat betrekking hebben op:

- de gebrekkige begeleiding van zijn stage lager onderwijs;
- de onredelijke beëindiging van deze stage in het lager onderwijs;
- de totstandkoming van de totaalscore van 1/20 op het stageopleidingsonderdeel.

Zoals gebruikelijk bij stagebeoordelingen verloopt het beoordelings- en begeleidingsproces vrij complex, omdat er meerdere actoren bij betrokken worden: de stagementor vanuit de plaats waar de student de stage volbrengt en de stagebegeleider van de hoger onderwijsinstelling. Dit is ook in voorliggend dossier het geval. *In casu* heeft zowel de mentor als de studiebegeleider een begeleidende en evaluerende taak.

Verzoeker grieft in het bijzonder de houding van de mentor van de stageschool basisonderwijs, die hem van bij de aanvang met vooringenomenheid en onheus heeft behandeld, waardoor hij niet op een normale wijze kon functioneren. Verzoeker doelt in het bijzonder op de aanhoudende demotiverende kritiek, het telkens onderbreken tijdens de lessen, de zeer uitgebreide voorbereidingen die hem werden opgelegd, de lange negatieve feedbackgesprekken, ... Verzoeker stelt ook dat hij conform de procedure omschreven in het stagereglement van de hogeschool (zie stuk 7 van verzoeker) hulp heeft ingeroepen bij de stagecoördinator en het opleidingshoofd, doch dat dit tevergeefs is geweest, waardoor hij ziek

is geworden van de stress. Verzoeker grieft ook de handelwijze van de studiecoördinator die zijns inziens geen oplossing heeft geboden voor de probleemsituatie.

In fine betreft het beroep van verzoeker het feit dat niet adequaat is gereageerd op zijn alarmsignalen en niet naar een gepaste oplossing is gezocht voor een probleemsituatie tijdens zijn stage, zodat het voor hem niet mogelijk was om aan te tonen dat hij wel degelijk de eindcompetenties heeft verworven.

De Raad komt in dit verband tot de volgende vaststellingen en overwegingen:

(1) Uit het dossier (zie stukken 4, 5 en 6 van verzoeker) blijkt volgend relaas van de feiten:

- Verzoeker geeft begin februari schriftelijk het signaal aan de stagecoördinator en het opleidingshoofd dat het niet langer houdbaar is voor hem. Op 10 februari 2017 laat hij weten dat hij de stage wenst te stoppen. De stagecoördinator [J.P.] antwoordt diezelfde dag dat hij begrip heeft voor de situatie en hij aanvaardt dat de stage wordt beëindigd. Na overleg met het opleidingshoofd wordt vervolgens voorgesteld om de situatie op 8 maart 2017 onderling te bespreken.
- Verzoeker laat op 10 maart 2017 weten dat hij de tweede kans aanvaardt die hem wordt geboden (zie stuk 8 van verzoeker). De stagecoördinator [J.P.] antwoordt op 13 maart 2017 dat hij de praktische kant verder zal inplannen. Intussen doet verzoeker het stagegedeelte secundair onderwijs.
- Een verdere planning wordt niet meegedeeld en verzoeker neemt op 24 april 2017 contact op voor meer informatie (zie stuk 9 van verzoeker). Op 26 april 2017 laat de stagecoördinator [J.P.] weten dat er op 2 mei 2017 opnieuw een overlegmoment wordt gepland in aanwezigheid van de stagementor en stagecoördinator LO. De Raad leidt uit het dossier en uit wat ter zitting is meegedeeld af dat verzoeker op dat overlegmoment in mei wordt ingelicht over het feit dat de inhaalstage opnieuw bij dezelfde mentor zal plaatsvinden. Verzoeker stuurt diezelfde avond nog een e-mail naar de ombudsdienst om te melden dat hij zeer ongerust is en met vele vragen, bedenkingen en twijfels omtrent de geboden oplossing zit (zie stuk 9 van verzoeker).
- Na een zijns inziens positief gesprek op 3 mei 2017 krijgt verzoeker op 5 mei 2017 het bericht dat alles blijft zoals afgesproken. Op 12 mei 2017 meldt verzoeker dat hij niet kan ingaan op het voorstel en dat hij zijn stage dit academiejaar niet meer zal doen (zie stuk 6 van verzoeker).

Uit dit relaas van de feiten blijkt dat verzoeker, na de vraag te hebben gesteld tot stopzetting van de stage in februari 2017, is ingegaan op het voorstel van verwerende partij om alsnog een inhaalstage te lopen. Op dat ogenblik had hij nog geen weet van de praktische modaliteiten en het feit dat de stage begeleid zou worden door dezelfde mentor. Dit begrijpt de Raad uit het dossier en uit wat ter zitting is meegedeeld. In mei werd hij op de hoogte gebracht van de begeleiding door dezelfde mentor, waarna hij uiteindelijk – na de tevergeefse tussenkomst van de ombudsdienst – meedeelt niet in te gaan op dit voorstel van de inhaalstage.

(3) Uit het stagereglement blijkt dat de hogeschool bijzondere aandacht heeft voor de leeromgeving (relatie student en begeleiders) waarin een student terechtkomt (zie stuk 7 van verzoeker). In die zin wordt ook gesteld dat de student de ‘plicht’ heeft om onmiddellijk hulp in te roepen van de stagecoördinator ingeval er een vermoeden van subjectiviteit in de houding van de mentor is, wat verzoeker *in casu* ook heeft gedaan (artikel 13 van het stagereglement).

Het stagereglement schrijft niet voor dat de student de stage zelf mag stopzetten, maar wel dat de hogeschool dit mag doen op vraag van de student. Artikel 17 van het stagereglement voorziet bovendien dat wanneer de student niet ingaat op het aanbod van de inhaalstage, hij/zij als ongewettigd afwezig wordt beschouwd. Artikel 21 van het stagereglement bepaalt dat er ingeval van conflicten in eerste instantie getracht wordt om in overleg en consensus tot een oplossing te komen. Artikel 23 van het stagereglement voorziet in een uitgebreide procedure wat de vroegtijdige beëindiging van de stage betreft. In §3 van dit artikel wordt voorzien dat de hogeschool, op uitdrukkelijke vraag van de student, kan beslissen om de stage stop te zetten wanneer er sprake is van gevaar voor de fysieke of psychische gezondheid van de stagiair. De procedure bepaalt dat de stagebegeleider steeds voorafgaand overleg pleegt met de stagegever, het opleidingshoofd en de stagiair. Een beslissing tot vroegtijdige beëindiging wordt omstandig gemotiveerd en ter kennis gebracht.

Prima facie blijkt dat de procedure conform het reglement is verlopen. De hogeschool neemt immers, op vraag van de student, in beraad of zij al dan niet akkoord gaat met de stopzetting van de stage. Een stopzetting – zoals *in casu* – kan gebeuren ingeval de student kenbaar maakt dat hij psychisch onder druk wordt gezet, wat *in casu* uit de hulpkreten van verzoeker kan

blijken. Verwerende partij heeft vervolgens aangegeven dat zij begrip had voor de situatie van verzoeker en bereid was de stage te beëindigen.

Ingeval de stagiair omwille van bijzondere omstandigheden niet voldoende uren presteert, heeft verwerende partij op basis van het stagereglement (artikel 17) verschillende opties om tot een oplossing te komen:

Artikel 17 Te weinig uren stage / Inhaalstage

Wanneer een stagiair omwille van bepaalde omstandigheden niet voldoet aan de vooraf bepaalde en gestelde uren stage, worden volgende procedure en criteria gehanteerd:

- *de stagiair dient een tekort aan uren stage op de stageplaats in te halen*
- *wanneer het organisatorisch niet mogelijk is om het tekort aan uren op de stageplaats in te halen, zal het opleidingsteam (opleidingshoofd, stagecoördinator en stagebegeleider) beslissen dat de student:*
  - *het tekort aan uren in de stageschool inhaalt door alternatieve pedagogische taken op te nemen die overeenstemmen met de te behalen competenties.*
  - *het tekort aan uren inhaalt op een andere stageschool op een ander moment*
  - *een evaluatie krijgt op basis van de reeds gepresteerde uren.*

Indien de stagiair niet ingaat op het aanbod van de inhaalstage is hij/zij ongewettigd afwezig.”

In casu stelt de Raad vast dat uit het dossier niet blijkt in hoeverre verwerende partij ook de alternatieve opties grondig heeft overwogen. Uit de hulpkretten van verzoeker bleek immers duidelijk dat het probleem bij de begeleiding door de mentor lag. Er werd verder geen motivering voor de beëindiging van de lopende stage aan verzoeker meegedeeld, terwijl het reglement dit uitdrukkelijk voorschrijft. Na twee maanden en bovendien bijna aan het einde van het academiejaar werd pas meegedeeld – op vraag van verzoeker – wat de praktische modaliteiten waren van de inhaalstage.

De Raad begrijpt niet waarom – in het licht van de door verzoeker gesignaleerde situatie – niet voor de reglementair voorziene alternatieven werd gekozen. Hoewel het stagereglement de drie alternatieven voorziet ingeval het organisatorisch niet mogelijk is om het tekort aan uren op de stageplaats in te halen, wat *in casu prima facie* toch mogelijk bleek, begrijpt de Raad niet waarom in het geval van verzoeker toch niet voor één van die drie alternatieven is geopteerd. Zo had verwerende partij kunnen beslissen om de inhaalstage bij een andere mentor te organiseren, wat de precaire situatie voor verzoeker zou hebben opgelost. Uit het dossier blijkt evenmin dat deze alternatieve opties moeilijker te organiseren zijn. *In casu*

betreft het bovendien een student die een voorbeeldig traject heeft afgelegd en naar attitude toe goed functioneert, wat ook blijkt uit het andere deel van zijn eindstage in de secundaire school.

De Raad volgt de denkwijze van verwerende partij niet die stelt dat het een perfect logische redenering is om verzoeker opnieuw aan dezelfde stagementor toe te vertrouwen. De beëindiging van de stage op grond van psychische druk is in eerste instantie aanvaard, waardoor verwerende partij *in fine* aangeeft begrip te hebben voor de hulpkreten van verzoeker. In het tegenovergestelde geval diende verwerende partij onmiddellijk duidelijkheid te creëren en verzoeker mee te delen dat er geen voldoende elementen voorlagen om te twifelen aan de deskundigheid en vooringenomenheid van de mentor en dat van hem verwacht wordt om professioneel te kunnen samenwerken en adequaat te kunnen communiceren met het schoolteam, en te kunnen overleggen met stagementoren en collega's.

Door eerst in te gaan op het verzoek van verzoeker tot beëindiging van de lopende stage wegens psychische druk en een inhaalstage aan te bieden, en vervolgens een zeer lange periode (tot kort voor de examens) te wachten met een concreet voorstel waarbij dan blijkt dat dezelfde situatie werd aangehouden (namelijk het opnieuw uitvoeren van de stage bij dezelfde mentor), heeft verwerende partij niet op een zorgvuldige manier gehandeld en het gewekte vertrouwen geschonden. Dit knelt temeer gezien het eigen stagereglement meerdere alternatieven voorziet waar de betreffende mentor niet bij betrokken was en die organisatorisch in februari nog mogelijk waren.

De Raad is van oordeel dat verwerende partij hierdoor geen gepaste oplossing voor de probleemsituatie heeft geboden. Door die handelwijze is het voor verzoeker niet mogelijk geweest om zijn eindcompetenties aan te tonen voor dat gedeelte van de stage. Het gedeelte van de stage secundair onderwijs heeft hij intussen wel afgelegd. Het geheel van de omstandigheden maakt dat de beslissing om verzoeker als ongewettigd afwezig te beschouwen wegens het niet afleggen van de inhaalstage en vervolgens een 1/20 toe te kennen de Raad als onredelijk overkomt.

De Raad acht het een gepast rechtsherstel om – met behoud van het reeds afgelegde stagegedeelte in het secundair onderwijs – wat het luik basisonderwijs betreft te opteren voor

een optie welke voorzien wordt in het stagereglement, waar de huidige mentor niet bij betrokken is, zodat verzoeker op korte termijn de kans krijgt om af te studeren.

Het middelonderdeel is gegrond.

De overige middelonderdelen dienen in het licht van voorliggende overwegingen niet verder onderzocht te worden, gezien ze niet tot een ruimere vernietiging kunnen leiden.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepsinstantie van 13 juli 2017.

2. De bevoegde instantie van verwerende partij neemt een nieuwe beslissing, rekening houdend met de overwegingen in dit arrest.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 15 september 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint,	kamervoorzitter
Jean Goossens	bijzitter
Piet Versweyvelt	bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Melissa Thijs

Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.786 van 22 september 2017 in de zaak 2017/258

In zake: Serge HUYBRECHTS
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Koenraad Maenhout
kantoor houdend te 2600 Antwerpen
Filip Williotstraat 30 bus 0102
Bij wie woonplaats wordt gekozen

Tegen: UNIVERSITEIT ANTWERPEN
Woonplaats kiezend te 2000 Antwerpen
Prinsstraat 13

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 7 augustus 2017, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de examencommissie van 31 juli 2017 waarbij het toegekende resultaat wordt bevestigd.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 8 september 2017.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Carmine Moonen (*loco* advocaat Koen Maenhout) en verzoekende partij, die verschijnen voor de verzoekende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2016-2017 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in de Architectuur’.

Voor het opleidingsonderdeel ‘Schrijven over Architectuur’ bekommt verzoekende partij een examencijfer van 8/20. Voor het opleidingsonderdeel ‘Bachelorproef’ bekommt verzoekende partij een examencijfer van 7/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 11 juli 2017 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 31 juli 2017 werd het toegekende resultaat bevestigd.

Betreffende de feiten stelde de interne beroepsinstantie dat de voldoende resultaten van vorige jaren enkel de begincompetenties garanderen. Volgens eindcompetentie 6 (rubriek 2) en evaluatiecriterium 6 (rubriek 6.2) van Bachelorproef dient de student in groep te kunnen werken. De vraag om individueel te werken werd terecht afgewezen. Op 23 februari 2017 meldt verzoeker om 11h aanwezig te zijn. Na afwezigheid werd door verzoeker geen nieuwe afspraak gemaakt. De volgende weken werd door verzoeker geen afspraak met de docent gevraagd nadat hij de begeleidingen miste. Voor 13 maart 2017 maakte verzoeker geen melding van de niet-doorgegane begeleidingen. In antwoord op de vraag van de begeleider in de e-mail van 13 maart 2017 is verzoeker zeer vrijblijvend in de door hem te nemen maatregelen: *‘... en wil eerst afwachten of dat voldoende is alvorens ik bijkomende maatregelen zou initiëren.’* Reeds op 23 februari 2017 werd op Blackboard bekend gemaakt dat een maquette moest worden voorzien. Het tijdens de begeleiding reeds opgegeven minimum volume werd op 22 maart 2017 opnieuw doorgegeven per e-mail. Op 20 februari 2017 werd de planning, inclusief deze van de projectweek, gepubliceerd op Blackboard.

Betreffende de ontvankelijkheid van het verzoek, stelde de interne beroepsinstantie dat het beroep inderdaad tijdig werd ingesteld. Het materieel en moreel belang van het intern beroep is aannemelijk. Verzoeker heeft nog de mogelijkheid om het bachelordiploma te behalen.

Wat betreft de aantastingen van het recht, verwijst de interne beroepsinstantie naar hetgeen hogervermeld werd uiteengezet. Rubriek 6.3 is aanvullend op rubriek 6.2. Op Blackboard is hiervan een beknopte samenvatting te vinden. Verzoeker legde de portfolio neer tijdens de eindjury. Wat ‘Proces’ betreft, stelt de beroepsinstantie dat verzoeker nauwelijks tot reflectie komt over de opgave en daardoor onvoldoende vorderingen in zijn ontwerpproces maakt. Dit

blijkt duidelijk uit de neergelegde procesportfolio. Wat ‘Project’ betreft, wordt een heldere en coherente synthese van culturele, contextuele en constructieve condities en aspecten in het ontwerp slechts gebrekkig geïntegreerd. Het ontwerp beantwoordt onvoldoende aan meerdere gevraagde vormelijke kwaliteiten. In het ontwerp werden diepgang, inzicht een maatschappelijke relevantie onvoldoende uitgewerkt. De ‘Presentatie’ was niet volledig en de lay-out was niet verzorgd. De mondelinge toelichting was niet goed gestructureerd. De tekeningen bevatten onvolkomenheden. De afgiftedatum van de werkstukken werd, na melding op 3 mei 2017, definitief bevestigd op 29 mei 2017. Verzoeker werd via het puntenrapport in Blackboard persoonlijk opgeroepen door titularis [C.M.] om het feedbackmoment bij te wonen. Verzoeker heeft zich niet aangeboden bij de titularis. Bovendien was [K.H.] telefonisch bereikbaar. Schrijven over architectuur kan enkel gedelibereerd worden indien aan de deliberatiecriteria voldaan is. De examencommissie moedigt verzoeker aan om in de tweede zitting alsnog de eindcompetenties van de bacheloropleiding te behalen.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail van 31 juli 2017 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 7 augustus 2017 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het verzoekschrift niet.

De Raad ziet evenmin redenen om zulks ambtshalve te doen. Het beroep is ontvankelijk.

V. De middelen

A. Eerste middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich, wat de Bachelorproef betreft, in een eerste middel beroept op schendingen van bepalingen uit de studiefiche, alsook een schending van het zorgvuldigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Het is voor verzoeker niet duidelijk op basis van welke criteria de bachelorproef is gequoteerd. De studiefiche spreekt op dit punt zichzelf tegen, en veroorzaakt zo grote onduidelijkheid. Volgens verzoeker is er duidelijk een discrepantie tussen artikel 6.2 (dat de evaluatiecriteria weergeeft) en artikel 6.3 (dat aanvullende informatie over de evaluatievormen geeft) van de studiefiche. De evaluatiecriteria weergegeven in artikel 6.2 voor ‘proces’, ‘project’ en ‘presentatie’ komen niet overeen met de categorieën ‘proces’, ‘project’ en ‘presentatie’ waaruit de rubrieken voor de quoterings van de bachelorproef zijn opgebouwd. Volgens verzoeker is de fiche onzorgvuldig opgesteld. Volgens de examencommissie is de rubriek 6.3 aanvullend op rubriek 6.2, en zou hiervan op Blackboard een beknopte samenvatting te vinden zijn. Verzoeker merkt op dat de examencommissie er zich wel zeer makkelijk vanaf maakt, door te stellen dat de evaluatievormen en evaluatiecriteria simpelweg aanvullingen van elkaar zijn. Dit is een bevestiging van de tegenstrijdigheden en onduidelijkheden waarmee de student wordt geconfronteerd en het aldus voor verzoeker onmogelijk is te kennen op basis van welke elementen hij concreet zal beoordeeld worden. De evaluatiecriteria behoren enkel de criteria te bevatten waarop de student zal worden beoordeeld. De evaluatievorm behoort dan weer de manier te bevatten hoe de evaluatiecriteria zullen beoordeeld worden. Uit het ene zou dus het andere afgeleid moeten zijn, maar het ene kan nooit zomaar een aanvulling zijn van het andere.

Artikel 6.3 stelt dat “*de rubriekcategorie proces wordt beoordeeld aan de hand van de portfolio*”. Verzoeker heeft geen portfolio moeten indienen, waardoor de vraag rijst hoe het cijfer voor het onderdeel ‘Proces’ tot stand is kunnen komen als er geen portfolio moest worden afgegeven. De rubriek categorieën ontwerp en presentatie worden beoordeeld door de jury. De rubriek is opgebouwd uit 3 categorieën: Proces, Project en Presentatie. Het portfolio werd niet neergelegd bij de jury, zoals de Examencommissie foutief stelt, maar bij de begeleidende docent. Uit de evaluatievormen is niet duidelijk op te maken wie nu dit proces zal beoordelen. Vandaar ook het belang van een duidelijke beschrijving van de evaluatievormen, wat meer is dan zomaar een aanvulling, zoals de Examencommissie het verkeerd stelt. De studiefiche is volgens verzoeker onzorgvuldig opgesteld en wordt bovendien niet correct toegepast.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat zij algemeen wenst op te merken dat verzoeker zijn zware onvoldoendes niet dient af te schuiven op allerlei weinig ter zake doende argumenten. Verzoeker dient de (eind)verantwoordelijkheid te nemen voor zijn eigen

ontwerp, zijn eigen jury en zijn behaalde resultaten en quoteringen, met gevolgschade voor studie- en werkcarrière en financiële moeilijkheden.

Verder stelt verwerende partij dat de evaluatiecriteria (eindcompetenties) van het opleidingsonderdeel zeer omstandig en duidelijk geformuleerd zijn in de studiefiche. De student neemt hiervan kennis en weet bijgevolg welke capaciteiten en eindcompetenties in het opleidingsonderdeel moeten worden verworven. De rubrieken betreffen de evaluatievormen: zij verduidelijken de 3 categorieën ‘proces’, ‘project’ en ‘presentatie’, de manier waarop die beoordeeld worden en de ponderering van de deelquoteringen. Zij dienen voor verklaring en feedback van de eindquoteringen. De evaluatiecriteria en evaluatievormen zijn wel degelijk een aanvulling van – of zo gewenst in verbinding met – elkaar. Dit vergt niet steeds een expliciete en eenduidige koppeling tussen evaluatiecriteria en evaluatievorm.

Verwerende partij stelt vast dat verzoeker een nieuwe versie van de feiten voorlegt: hij heeft zijn procesportfolio wel degelijk voorgelegd aan de begeleidende docent, tijdens de jury. Voorheen heeft verzoeker verklaard dat hij het portfolio niet heeft ingediend en zich bijgevolg afvroeg hoe men hem op de categorie ‘proces’ dan zou beoordelen. Uiteraard is de beoordeling ervan gebeurd door de begeleider, de enige persoon die het proces van de student kan beoordelen. Dit is evident en moet niet in een evaluatievorm vermeld worden.

B. Tweede middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich, wat de Bachelorproef betreft, in een tweede middel beroept op gebrekkige feedback, begeleiding en communicatie tijdens het academiejaar; geen objectieve en concrete beoordeling en een schending van het zorgvuldigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Artikel 5.3 van de fiche voor de bachelorproef geeft de faciliteiten voor de werkstudenten weer: “*De student kan in de wekelijkse dag ontwerpatelier een moment afspreken voor persoonlijk consult.*” Ondanks het tijdig contacteren van de begeleidende docent, mocht verzoeker echter nooit een reactie ontvangen op zijn verzoek tot persoonlijk consult. Verzoeker stuurde een e-mail op 20 februari 2017 en mocht pas een reactie ontvangen van de heer [H.] als zijn begeleidende docent op 13 maart 2017. De Raad heeft reeds in een vorig

arrest gesteld dat, ten aanzien van een werkstudent, de hoger onderwijsinstelling de zorg heeft om de projecten van die studenten te begeleiden of minstens in een bijzondere begeleiding te voorzien, zeker wanneer de betrokken werkstudent concreet om die begeleiding vraagt. De begeleiding en feedback is volgens verzoeker ontoereikend geweest, waardoor tevens het zorgvuldigheidsbeginsel is geschonden.

Verder wenst verzoeker de evaluatiecriteria van artikel 6.3 van naderbij te bekijken. Het eerste evaluatiecriterium is 'Proces'. Tijdens de begeleidingen werd vooral de nadruk gelegd op vorm, structuur en representatie. De handvaten hiervoor werden aangereikt tijdens de eerste 3 begeleidingen, waarop verzoeker niet aanwezig kon zijn en geen apart moment kon afspreken. De begeleidende docent gaf aan dat verzoeker de essentie gemist had. Wat die essentie dan was, werd nadien echter niet uitgelegd aan verzoeker. Vlak voor de tussenjury werd het programma meegegeven waarmee het verband met ruimtelijkheid werd beoordeeld op de tussenjury. Wegens tijdgebrek had verzoeker dit programma niet uitgewerkt, omdat de prioriteit werd gelegd op vorm, structuur en representatie. Dit tevens om zijn achterstand in te kunnen halen. Verzoeker wenst hierbij op te merken dat het niet kan dat hij en de medestudenten door een tussenjury beoordeeld zouden worden op de uitwerking van een programma, zonder dat ze hiervoor eerst een begeleiding hebben gekregen.

Bij de tussenjury weigerde de docent de maquette van verzoeker te beoordelen en werd er aan de hand van de plannen meegegeven dat de structuur en representatie onvoldoende was. Hierop stelde verzoeker de vraag hoe hij dat dan moest doen, aangezien hij die eerste 3 begeleidingen gemist had. Daarop antwoordde de docent dat hij dat niet kon uitleggen, maar dat dit via zelfstudie moest gedaan worden. Er werd echter op geen enkel moment meegegeven naar wat gekeken moest worden of hoe verzoeker naar andere projecten moest kijken. Na de tussenjury werd door de docent besloten dat de studenten wel plannen konden tekenen en werd er opnieuw de nadruk gelegd op vorm, structuur en representatie. Over de ruimtelijkheid van het gebouw en de invulling van de ruimtes werd pas later gesproken. Toen de invulling van de ruimtes toch aan bod kwam, concludeerde de docent dat er bij het ontwerp van verzoeker geen verband te vinden was tussen ruimtelijkheid, vorm, structuur en representatie en dat verzoeker hierdoor geen goed ontwerp kon maken. Door dit probleem vast te stellen, werd het voor verzoeker pas duidelijk had hij de eerste drie begeleidingen gemist had en kon hij dit eindelijk gericht bijsturen. Dit was echter bij de derde laatste

begeleiding voor de eindjury. De essentiële stappen konden aldus pas gezet worden in de laatste weken voor de jury.

Verzoeker wenst op te merken dat er tijdens de begeleidingen nooit over referenties werd gesproken, met uitzondering van een keuze van drie referenties die de studenten uit de opgave konden kiezen. Tijdens de begeleidingen werd verzoeker wel telkens in de war gebracht door de docent die op sommige momenten de verkeerde opdrachtreferenties hanteerde. Ook werd nooit naar bijkomende referenties gevraagd. Hierdoor heeft verzoeker over het opbouwen van een referentiekader in dit vak aldus niets bijgeleerd. Doordat verzoeker de eerste drie begeleidingen had gemist, werd hij er door de docent op gewezen dat de kwaliteit van zijn werk ondermaats was. Verzoeker vertrok vanuit twee eenvoudige rechthoekige volumes en dat werd te banaal bevonden. Verzoeker benadrukte de kwaliteiten van zijn eerste ontwerp en bestudeerde hoe de rechthoekige volumes konden worden ingezet, zodat ze een meerwaarde konden bieden voor hun omgeving. Op de eindjury werd er door de juryleden niets gezegd over deze rechthoekige vormen, waaruit verzoeker kan concluderen dat hij erin geslaagd was om de rechthoekige vorm de vereiste kwaliteiten te geven. Toch werd op het einde van de jury door de begeleidende docent volgehouden dat verzoeker vanuit een fout principe vertrokken was. Verzoeker besluit dan ook dat de begeleidende docent zich door zijn persoonlijke voorkeur heeft laten leiden om het ontwerp van verzoeker af te keuren.

Bij de tussenjury weigerde de begeleidende docent de maquette van verzoeker te beoordelen, omdat ze de nodige textuur miste (namelijk uitgesneden ramen). Verzoeker had de ramen wegens tijdsgebrek al gauw ingekleurd, opdat de vorm en taal ervan tenminste duidelijk zou zijn. Ook de schaal 1:200 was foutief, wat voor de nodige opmerkingen zorgde. Er was een omgevingsmaquette gemaakt op schaal 1:250, terwijl in de opdracht op Blackboard een schaal van 1:200 vermeld werd. Op 23 februari 2017, amper 4 dagen later, werd deze schaal echter via een mail al aangepast naar 1:250. Door deze beslissingen kort op elkaar en via verschillende mediums te verspreiden, heeft men als student enorm veel werk om eerst alle versies en mails te bestuderen alvorens men aan een taak kan werken. Bovendien werkt dit vergissingen in de hand, die het de student bemoeilijken om deftig onderzoek te verrichten. In de voorgaande studiewerken zat geen hoogbouw vervat, zoals dat nu wel het geval was. De regels met betrekking tot de brandveiligheid voor hoogbouw is leerstof voor de Masterstudies en is dus geen studiewerk van de voorgaande studiedomeinen. Hiertoe werden enkele beknopte spelregels meegegeven betreffende het ontwerpen van hoogbouw: elke verdieping

diende ontsloten te zijn door 2 liften en 2 trappenkokers. Dit werd ook bevestigd door studiewerk: zowel planmatige studies als brandvoorschriften stelden dat in hoogbouw elk verdiep als compartiment beschouwd wordt en dat er langs 2 tegenoverliggende zijden een vluchtroute moet worden voorzien. Hieruit volgde als enige mogelijkheid dat een centrale gang alle appartementen moest verbinden. Door de oriëntatie van de hoogbouw in het project van verzoeker was het onvermijdelijk dat de slaagkamers van de appartementen aan de zuidkant gelegen waren. De begeleidende docent merkte op dat dit tot oververhitting zou leiden tijdens de zomermaanden en dat dit dus niet kon. Pas de laatste begeleiding gaf de begeleidende docent mee dat de regels voor de brandveiligheid niet zo streng zijn en dat voor woningbouw geen dubbele ontsluiting vereist was, waardoor de lange gang weggelaten kon worden.

Door de spelregels pas tijdens de laatste begeleiding te verduidelijken, moest verzoeker op anderhalve week de indeling van de ruimten aanpassen, terwijl de andere studenten deze regels al veel eerder hadden meegekregen, waardoor zij al enkele weken aan de verfijning en de ruimtelijke kwaliteiten van hun ontwerp konden werken. De begeleidende docent liet bij verzoeker de gefaseerde begeleidingen bewust niet in het correcte tempo verlopen, waardoor verzoeker niet voldoende tijd had om veel ruimtelijke kwaliteiten in zijn ontwerp te steken, die door de jury ook gevraagd werden. Tijdens de eindjury stelde verzoeker tevens vast dat ook andere studenten slaapkamers naar het zuiden hadden ingedeeld, niettegenstaande dat zij enkel positieve commentaar kregen over hun bachelorproef. Toen verzoeker op 20 juni 2017 één van die studenten vroeg of de begeleidende docent geen commentaar had gegeven op die zuidgerichte slaapkamers, kreeg hij als antwoord dat de docent het zelf voorgesteld had. Dit toont duidelijk aan dat verzoeker door de docent moeilijkere regels kreeg opgelegd dan de andere studenten en niet gelijk werd behandeld.

Verzoeker had in het eerste semester reeds ervaren dat hij groepswerk moeilijk kon inplannen naast zijn werk, omdat hij een strikte planning volgt om werk, school en privé gescheiden te houden. Niet-werkstudenten werken ofwel in het begin, ofwel op het einde naar een deadline toe. Voor de eerste groep studenten lijkt het dan alsof verzoeker steeds achteraan loopt en niet voldoende inzet. Voor de laatste groep moet verzoeker steeds wachten op feedback, waardoor hij zelf ook niet verder kan. Hierop meende verzoeker het meest constructief te kunnen zijn voor de groepsdynamiek indien hij het werk zelfstandig zou doen, maar dit werd geweigerd. Tijdens het werken met de groepsgenoot van verzoeker kwam het regelmatig voor dat er last

minute nog enkele schetsen gemaakt moeten worden, waar verzoeker de grootste moeite mee had om dat nog snel voor elkaar te krijgen. Gezien verzoeker gedurende de eerste drie begeleidingen telkens in de voormiddag moest werken en pas vanaf 15 uur aanwezig kon zijn, werd zijn groepsgenoot gevraagd de presentaties en begeleidingen alleen de toen. De docent was reeds vanaf 15 uur weg, niettegenstaande dit in het curriculum elke dag ingepland was tot 18 uur. Dit is nochtans een zware verzaking aan het recht van verzoeker en elke andere student op goede begeleiding. Na elke begeleiding kreeg verzoeker van zijn groepsgenoot alleen maar te horen dat het geleverde werk voldoende was en werkten ze naar de volgende opdracht toe.

Tijdens deze eerste weken verliep de communicatie met de groepsgenoot van verzoeker voornamelijk via Messenger, waarin de gemaakte schetsen werden uitgewisseld. Tijdens deze gesprekken is er nooit iets gezegd over problemen of onregelmatigheden en kon verzoeker daaruit begrijpen dat de werking goed verliep. Gezien de groepsgenoot van verzoeker de begeleidingen alleen moest volgen, was verzoeker volledig afhankelijk van hem om te weten wat de volgende opdrachten waren. Toch kreeg verzoeker na drie weken een e-mail van de begeleidende docent met de klacht dat zijn groepsgenoot het werk voornamelijk zelf moet organiseren. Toch blijkt volgens verzoeker uit de Messenger-gesprekken dat het werk evenredig verdeeld is.

De groepsgenoot heeft echter nooit iets gezegd over een maquette maken. Uiteraard heeft hij dan veel werk, maar hier heeft hij verzoeker nooit attent op gemaakt. Toch werd bij de eerstvolgende begeleiding waarop verzoeker wel aanwezig kon zijn, gevraagd naar een maquette en een volume. Tijdens de gesprekken werd hier echter nooit iets over meegedeeld. De docent beweerde zelfs dat het gevraagde volume op Blackboard te vinden was. Bij navraag bij een andere docent kon die verzoeker echter ook niet zeggen waar dit vermeld stond.

Hierover werd al eens een uitspraak verbeterd en in het begin werden er enkele richtlijnen meegegeven over geschikte grafische documenten. Verder werd hier echter weinig aandacht aan besteed. Tenzij mogelijk de eerste drie begeleidingen die verzoeker gemist heeft, heeft men het hier verder nooit over gehad, of werd er richting gegeven waar en hoe de student best grafische en tekstuele documenten kan vinden. In de voorgaande jaren werd hier wel dieper op in gegaan.

Dit is zowat de enige vorm van evaluatie geweest, echter werd al gauw geconcludeerd dat het werk van verzoeker onvoldoende was. De aanpassingen die verzoeker dan deed werden wel erkend als rekening houdend met de gegeven kritiek, toch was het steeds opnieuw onvoldoende. De gegeven kritiek was dus te kort en te weinig richtinggevend. Meer nog, wanneer verzoeker de kritiek die hem ten laste gelegd werd weerlegt, werd hem dat niet in dank afgenomen. Verzoeker vroeg om de planning van de werkweek, omdat de begeleidende docent had aangegeven dat hij het ook niet met zekerheid wist, zodat verzoeker dit mogelijk nog kon inplannen in zijn werkschema. Echter, hij werd terechtgewezen dat hij dat maar zelf moest opzoeken. Op Blackboard vond verzoeker op 19 februari 2017 echter alleen een onvolledige en voorlopige planning. De definitieve planning werd pas na mailverkeer meegedeeld op 27 maart 2017. Toch beweert de docent [C.M.] in haar mail van 24 maart 2017 dat de volledige planning reeds op Blackboard te vinden moet zijn. Deze vorm van kritiek is volgens verzoeker niet te begrijpen.

De begeleidende docent zag geen kwaliteiten in de achterliggende rechthoekige gebouwen en hij stelde dan ook dat hier geen rekening mee moest gehouden worden. Verzoeker was van mening dat het ontwerp ermee kon aansluiten en zelfs dat de gebouwen met het nieuwe gebouw konden communiceren en elkaar op die manier konden versterken. Op de eindjury werd verzoeker hierop aangesproken door de begeleidende docent: verzoeker had zich altijd gericht op deze achterliggende gebouwen, terwijl er in de hoofdstraat veel interessantere gebouwen te vinden waren. Ook één van de juryleden liet zich deze uitspraak in de mond nemen. Hieruit blijkt dat de beoordeling gebaseerd is op een bepaalde voorkeur voor een soort architectuur en niet neutraal is in zijn methodiek.

Volgens de examencommissie zou verzoeker nauwelijks tot reflectie komen over de opgave en zou hij daardoor onvoldoende vorderingen in zijn ontwerpproces maken, wat zou blijken uit de neergelegde procesportfolio. Nochtans kon het procesportfolio onmogelijk een geldig middel zijn om te oordelen of verzoeker wel voldoende vorderingen maakte in het ontwerpproces, simpelweg omdat het procesportfolio niet alle documenten kon/mocht bevatten die het proces aantonen. Er werd uitdrukkelijk gevraagd enkel de documenten in A3 of A4 erin te zetten, en enkel de originele documenten.

De vorderingen in het ontwerpproces die onvoldoende werden geacht, zijn echter het gevolg van de reeds aangehaalde feiten, met name het missen van de eerste drie begeleidingen, het weigeren van de beoordeling van het ontwerp van verzoeker tijdens de tussenjury, het gebrek aan het opbouwen van een referentiekader, de enorme hoeveelheid werk die een student te verwerken krijgt met het doorspitten van de verschillende versies op Blackboard en mails en het opgeven van een onmogelijke set ontwerpvoorwaarden (de dubbele liftschacht en trappenkoker aan weerszijden van het gebouw volgens de geldende principes van de brandveiligheid, terwijl zuidgerichte slaapkamers niet toegestaan worden). Verzoeker wil hierbij nog benadrukken dat nergens in de evaluatievormen reflectie over de opgave of voldoende vorderingen in het ontwerpproces voorkomen. De argumentatie van de examencommissie aangaande dit bezwaar heeft aldus geen enkele grond in de evaluatievormen als richtlijnen voor de evaluatie van de studenten.

Verzoeker gaat verder met de evaluatiecriteria van artikel 6.3 van naderbij te bekijken. Het tweede evaluatiecriterium is 'project'. Zoals reeds aangetoond bij 'proces', kon verzoeker pas de laatste weken essentiële stappen zetten in zijn ontwerp, en pas bij de laatste begeleiding kreeg hij essentiële informatie om het programma ruimtelijk kwalitatief te organiseren. Hoewel anderhalve week te weinig tijd is om een complex programma in een gebouw te passen, is verzoeker daarin geslaagd, maar wel ten koste van de ruimtelijke kwaliteiten. Tijdens de laatste begeleiding had verzoeker met de docent een discussie over de achterliggende gebouwen die verzoeker mee in zijn ontwerp trachtte te verwerken, waarover de begeleidende docent duidelijk zijn persoonlijke afkeur liet blijken. Hij wilde erbij aangeven dat het richten op die achterliggende gebouwen de reden was dat verzoeker nu nog niet zo ver stond. Verzoeker meent hier aangetoond te hebben dat dit zeker niet het geval was.

Tijdens één van de laatste begeleidingen wou de begeleidende docent verzoeker voorstellen dat hij zijn educatief verlof van zijn werk beter zou inzetten om de beperkte tijd voor de eindjury goed te besteden. Hiermee impliceerde de docent mogelijk dat verzoeker aan deze studies deelneemt om recht te hebben op educatief verlof, om dit dan oneigenlijk te besteden voor eigen profijt. Hierbij wil verzoeker duidelijk stellen dat hij bij zijn werk geen recht heeft op educatief verlof, noch recht heeft op enig ander voordeel. Elke minuut die verzoeker in deze studies investeert, komt uit zijn persoonlijke tijdsbesteding, waardoor verzoeker dit heel goed moet kunnen inplannen en af en toe al eens tijd te kort komt om de gevraagde taken tot

een goed einde te brengen. Verzoeker meent echter dat de grootste kwaliteit van het onderwijs ligt in het aanleren, en dit werd hem tijdens de bachelorproef voor een groot deel ontnomen.

Om de indeling van de ruimtes flexibel en op maat te maken, had verzoeker de liftkokers decentraal gepositioneerd, de ontstane overspanning had hij met een kolom opgelost. Als commentaar hierop liet de docent verstaan dat men niet mag afwijken van een concept, ook niet om het technisch op te lossen. Bij de eindjury kon verzoeker bij verschillende studenten vaststellen dat zij kolommen gebruikten om de overspanningen op te vangen en daar geen slechte commentaar of opmerking over kregen. Opnieuw werd verzoeker door de begeleidende docent anders beoordeeld ten opzichte van de andere studenten.

Volgens de examencommissie zou in het ontwerp een heldere en coherente synthese van culturele, contextuele en constructieve condities en aspecten slechts gebrekkig worden geïntegreerd. Het ontwerp zou onvoldoende beantwoorden aan meerdere gevraagde vormelijke kwaliteiten. In het ontwerp zouden diepgang, inzicht en maatschappelijke relevantie onvoldoende uitgewerkt zijn. Deze beoordeling door de examencommissie is moeilijk te controleren, daar de begeleidende docent niet aanwezig was voor het feedbackmoment dat voorzien werd op 5 juli 2017. Behalve het aspect van diepgang en relevantie in het begrijpen van de architecturale vraag, is de beoordeling van de examencommissie aangaande het ontwerp niet terug te vinden in de evaluatievormen zoals weergegeven in de studiefiche.

Verzoeker gaat verder met de evaluatiecriteria van artikel 6.3 van naderbij te bekijken. Het derde evaluatiecriterium is 'presentatie'. Na anderhalve week intensief werken, waarbij verzoeker de laatste 48 uur voorafgaand aan de eindjury niet eens geslapen heeft, was het bijzonder zwaar voor verzoeker om helder te presenteren. Verder heeft verzoeker dyslexie, waardoor hij de projectnota niet geheel foutloos kon afgeven. Verzoeker mocht vernemen dat er voor de bachelorproef geen bijzondere faciliteiten zijn voorzien, omdat deze zogenaamd mondeling wordt afgelegd. Volgens de examencommissie zou de presentatie niet volledig zijn en de lay-out niet verzorgd zijn. De mondelinge toelichting zou niet goed gestructureerd zijn en de tekeningen zouden onvolkomenheden bevatten. Wegens het ontbreken van informatie die kon verkregen worden van het feedbackmoment dat de docent na de jury niet gegeven heeft, is het voor verzoeker moeilijk hierop een antwoord te formuleren.

De studiefiche voor de bachelorproef vermeldt in het derde onderdeel onder ‘voorwaarde tot slagen’ dat “het indienen van alle werkstukken is verplicht 2 à 4 dagen voorafgaand aan de eigenlijke jury”. Dit werd één dag voor de jury georganiseerd, waardoor verzoeker nog tot de laatste dag kon en moest doorwerken om de deadline van de documenten te halen én de dag erna de deadline voor de maquette. Vandaar ook dat verzoeker 48 uur voorafgaand aan de jury niet heeft kunnen slapen. De examencommissie stelt in de bestreden beslissing dat de afgiftedatum van de werkstukken, na melding op 3 mei, definitief op 29 mei 2017 bevestigd zou zijn. De datum van bekendmaking is geen reden om het niet-naleven van het reglement, namelijk dat de werkstukken 2 à 4 dagen voorafgaand aan de eigenlijke jury moeten worden ingediend, toe te staan.

In haar *antwoordnota* bestrijdt verwerende partij met klem de bewering ‘*de begeleiding en feedback is ontoereikend geweest*’. Uit het e-mailverkeer blijkt dat verzoeker zelf in gebreke blijft, zie zijn e-mail van 20 maart 2017 waarin hij zelf toegeeft: “*geen enkele presentatie (bedoeld wordt: begeleiding) heb kunnen bijwonen*”. Uit de actie van de docent (zie zijn e-mail van 13 maart 2017) blijkt opnieuw dat verzoeker hierin zijn verantwoordelijkheid diende op te nemen voor de goede voortgang van zijn studie. Op geen enkel moment werd de extra of bijzondere begeleiding geweigerd.

Verder sticht verzoeker bewust verwarring over *evaluatiecriteria* en *evaluatievormen*. Verschillende evaluatiecriteria kunnen in de verschillende evaluatievormen voorkomen. De prestaties van de student worden opgedeeld in ‘proces’, ‘project’ en ‘presentatie’. Het proces van de student wordt beoordeeld door de begeleidende docent aan de hand van zijn werk gedurende het semester. Het project en de presentatie van de student wordt beoordeeld door een jury van docenten aan de hand van zijn ingeleverde en gepresenteerde werk aan het einde van het semester. Het ‘proces’ is dus zeker geen evaluatiecriterium. De examencommissie blijft bij haar standpunt dat de begeleidende docent het werk van verzoeker correct heeft beoordeeld, onder andere om de volgende redenen (niet exhaustief):

- Verzoeker komt nauwelijks tot reflectie over de opgave en maakt daardoor onvoldoende vorderingen in zijn ontwerpproces. Dit blijkt duidelijk uit de neergelegde procesportfolio. Tijdens de begeleidingen heeft verzoeker weinig materiaal voorgelegd (tekeningen en maquette) waarin de ruimtelijkheid en vorm van het architecturaal object werden bestudeerd (maquettes op foute schaal, gesloten maquettes zonder ruimtelijkheid, geen uitgewerkte plannen noch snedes);

- Referenties: hoewel tijdens de begeleidingen continu over referenties werd gesproken, heeft verzoeker geen enkele bestudeerde referentie voorgelegd. De enige referentie die voor verzoeker telde, was het kantoorgebouw aan het belendende perceel;
- Verzoeker heeft de complexe architectuurvraag niet begrepen en het onderzoek ernaar niet gevoerd of aangetoond met voldoende onderbouwd materiaal;
- Verzoeker presenteerde ondermaatse schetsen, onvoldoende tekeningen en foutieve schaalmodellen;
- Tijdens de begeleidingen heeft verzoeker nauwelijks studie- en denkwerk verricht dat de integratie van de drie voorgaande studiedomeinen synthetiseert (grondplannen zonder structuur, onaangepaste structuur en ruimtelijke geleiding, beperkte functionaliteit in de grondplannen...);
- De gekozen ontwerpstrategie werd door verzoeker niet beargumenteerd en verantwoord naar de docent toe. Hij zoekt verantwoording bij zijn medestudenten, in plaats van zelf een kritische houding te ontwikkelen;
- Verzoeker communiceert onvoldoende, zowel mondeling als met de voorgelegde documenten;
- Verzoeker verwerkt matig de kritische aanwijzingen van de docent;
- Empathie en engagement naar de maatschappij als architect gaat veel verder dan de consideratie van een minder belangrijk buurgebouw.

Omtrent zogenaamde overdreven en verwarrende communicatie kan worden gezegd dat Blackboard het enige communicatieplatform van de universiteit is en het enige medium dat werd gebruikt. Er is geen sprake van ‘verschillende media’ en overdreven communicatie. De planning van de internationale week was bekend van in het begin van het semester. De maandag was volledig voorbehouden als introductie. Enkel de dagindeling van deze maandag werd later opgegeven.

Verwerende partij blijft bij haar standpunt dat de jury het werk van verzoeker correct heeft beoordeeld. De argumentering van hierboven is opnieuw van toepassing, vermits de onvoldoende vorderingen in het ontwerpproces hebben geleid tot een onvoldoende eindresultaat bij de jury. Hieruit blijkt dat in het ontwerp een heldere en coherente synthese van culturele, contextuele en constructieve condities en aspecten slechts gebrekkig geïnterpreteerd werden. Het eindontwerp beantwoordt hierdoor onvoldoende aan meerdere

gevraagde vormelijke en ruimtelijke kwaliteiten. In het ontwerp zijn hierdoor diepgang, inzicht en maatschappelijke relevantie onvoldoende uitgewerkt.

Verzoeker blijft bij zijn standpunt dat de jury de presentatie van verzoeker correct heeft beoordeeld. De argumentering hierboven is hier eveneens van toepassing. Het is aan verzoeker om een degelijke planning op te maken om alle gevraagde stukken tijdig te kunnen opleveren. Deze dienden een dag voor de jury ingediend te worden, precies om verzoeker toe te laten helder en uitgerust op de jury te komen. Verder werd er door de jury rekening gehouden met zijn bijzondere faciliteiten. De oplijsting van de in te dienen stukken voor de eindjury werd meegedeeld op Blackboard op 29 mei 2017.

Verder werd er beslissing alle stukken één dag voor de jury in te dienen, om de studenten maximaal de tijd te geven om alles uit te werken. Studenten die het reglement wensten te volgen konden gerust 2 à 4 dagen voordien afgeven.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat verwerende partij het nodig acht om aan haar bestreden beslissing een hele reeks beoordelingen van de docent toe te voegen. Hiermee bevestigt verwerende partij dat in de bestreden beslissing onvoldoende elementen naar voor werden gebracht om de beslissing te onderbouwen, dit getuigt van een onzorgvuldig genomen beslissing.

Verder spreekt verwerende partij zichzelf tegen. Zij stelt namelijk dat Blackboard het enige communicatieplatform van de universiteit is en het enige medium dat gebruikt werd. Toch wordt door verwerende partij zelf naar verschillende media verwezen: berichten op Blackboard en mails van de docenten via Outlook. Daarnaast geeft ze ook toe dat alle informatie over de opdracht wordt meegedeeld in de introductielessen, ateliersessies, begeleidingsmomenten, wat nog een ander medium is. Om maar te zwijgen van Sisa, het medium waarmee studenten hun lessenrooster raadplegen. Er is dus duidelijk meer dan één medium waar de student zijn informatie moet vinden.

C. Derde middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een derde middel beroept op gebrekkige feedback, begeleiding en communicatie op het einde van het

academiejaar; een schending van het zorgvuldigheidsbeginsel en een schending van de materiële motiveringsplicht.

Standpunt van partijen

Verzoeker en de andere studenten hadden recht op feedback nadat hun bachelorproeven ingediend waren. Nochtans had de begeleidende docent op 2 juli 2017 een e-mail gestuurd waarin hij liet weten dat hij enkel telefonisch beschikbaar was voor feedback. Nochtans diende de docent ook effectief aanwezig te zijn op het voorziene feedbackmoment. Hierop heeft verzoeker de ombudsvrouw gecontacteerd op 4 juli 2017 om dit aan te kaarten. Verzoeker kreeg diezelfde dag nog antwoord van de ombudsvrouw, waarin zij stelde dit te zullen aankaarten bij de decaan. Verzoeker heeft recht op feedback, waarbij de docent effectief fysiek aanwezig dient te zijn en deze feedback niet telefonisch kan trachten te organiseren. Wederom wordt er verzaakt aan het recht van verzoeker op effectieve en kwalitatieve begeleiding. De examencommissie stelt dat verzoeker via het puntenrapport in Blackboard persoonlijke opgeroepen zou zijn door titularis [C.M.] om het feedbackmoment bij te wonen. Verzoeker zou zich niet aangeboden hebben bij de titularis. [K.H.] zou telefonisch beschikbaar zijn. Het puntenrapport waarvan sprake wordt door Blackboard niet herkend. Ook navraag bij verschillende andere studenten heeft alleen maar vraagtekens opgeworpen: zij weten ook niet waar het puntenrapport te vinden is. Bovendien heeft verzoeker op 5 juli zijn docent [K.M.] wel degelijk gezien in de voormiddag, en dit om de opgave voor de tweede zitting alvast bij te wonen. Docent [K.M.] heeft toen duidelijk verwezen naar de begeleidende docent die de docenten ook van correcte feedback moet voorzien. Het enkel telefonisch beschikbaar zijn is een verzaking van het recht van de student op kwalitatieve begeleiding. Een student heeft het recht om het besluit van de jury te kunnen inzien. Daar dit via telefoon onmogelijk is, wordt dit recht bijgevolg geschonden. Individuele bestuurshandelingen dienen formeel gemotiveerd te zijn op grond van de formele motiveringswet van 29 juli 1991. De bestreden studievoortgangsbeslissing is een individuele bestuurshandeling in de zin van die wet. Formele motivering vereist dus dat het bestuur de motieven van zijn beslissing in de beslissing opneemt, of minstens in de toegevoegde stukken die samen met de beslissing aan wie het behoort, wordt meegedeeld. Elke individuele studievoortgangsbeslissing dient ook materieel gemotiveerd te worden. Daar verzoeker de vereiste feedback niet heeft kunnen krijgen, wegens de fysieke afwezigheid van de docent, is de motivering van de examencommissie in de bestreden beslissing niet controleerbaar.

Verzoeker heeft recht op feedback om kennis te krijgen van het oordeel op basis van de evaluatievormen en –criteria. De bestreden beslissing heeft hierin niet voorzien en dient derhalve vernietigd te worden.

Wat betreft het ‘Schrijven over architectuur’, stelt verzoeker dat het voltooien van de bachelorproef enorm veel tijd in beslag genomen heeft. Voor verzoeker als werkstudent met ASS en dyslexie, waarbij er tevens verschillende onenigheden met de docenten hebben plaatsgevonden, was dit geen gemakkelijk semester geweest. Dit had tevens een weerslag op de prestaties van verzoeker voor het opleidingsonderdeel “Schrijven over architectuur”. Het verdict van de jury was dan ook: *“er zit duidelijk wel iets in, maar je hebt er te weinig tijd in gestoken”*. Er werden geen bijzondere faciliteiten toegestaan voor dit opleidingsonderdeel, niettegenstaande het voor verzoeker een extra harde inspanning vergt om te slagen voor dit opleidingsonderdeel vanwege zijn ASS en dyslexie, waarbij men moeilijkheden heeft om geschreven informatie (visuele informatie) op te nemen en te verwerken. Verzoeker vroeg aan de examencommissie in het intern beroep dan ook dit opleidingsonderdeel te delibereren. De examencommissie stelde dat dit vak enkel gedelibereerd kon worden indien aan de deliberatiecriteria voldaan is. De redenen waarom verzoeker niet geslaagd is voor zijn bachelorproef, het opleidingsonderdeel “Schrijven over architectuur” in het tweede semester en het opleidingsonderdeel “Architectuur en constructie: casus” zijn hierboven duidelijk uiteengezet. Indien de bestreden beslissing vernietigd wordt, en verzoeker alsnog geslaagd wordt verklaard voor zijn bachelorproef, kan hij de gunst verkrijgen om gedelibereerd te worden voor 9 studiepunten (i.p.v. 6 studiepunten).

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat er niet verzaakt werd aan het recht op feedback. Het moment van feedback werd op Blackboard meegedeeld. Verzoeker kon wel degelijk met zijn begeleidende docent, weliswaar via de telefoon, communiceren over zijn resultaten. Hij heeft van deze mogelijkheid geen gebruik gemaakt. De motivering van de examencommissie was wel degelijk controleerbaar.

Het opleidingsonderdeel ‘Schrijven over Architectuur’ kan enkel gedelibereerd worden indien aan de deliberatiecriteria voldaan is (zie OER).

Schrijven over Architectuur: kan enkel gedelibereerd worden indien aan de deliberatiecriteria voldaan is (zie OER 16-17). De beoordeling omtrent ‘Architectuur en constructie: casus’ is niet herroepbaar wegens niet betwist na het eerste semester.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat verwerende partij van oordeel is dat er niet werd verzaakt aan het recht op feedback. Verzoeker zou immers ook via de telefoon met de docent kunnen communiceren. In haar e-mail wordt door de ombudsvrouw aangegeven, na haar gesprek met de decaan, om alsnog een nieuw moment af te spreken met de begeleidende docent. Hiervoor heeft verzoeker op dezelfde dag nog een mail gestuurd naar de begeleidende docent. Deze heeft hier, naar gewoonte, nooit op geantwoord. In een telefonisch gesprek kan je de documenten niet inkijken. Verwerende partij stelt dat de motivering wel degelijk controleerbaar was, maar verklaart niet hoe.

Beoordeling van alle middelen samen

1. Het beroep van verzoeker betreft de opleidingsonderdelen “Schrijven over Architectuur” (6 studiepunten), waarop verzoeker een score van 8/20 behaalde, en de “Bachelorproef” (12 studiepunten), waarop verzoeker een score van 7/20 behaalde. Beide opleidingsonderdelen betreffen het tweede semester.

Verzoeker maakt in zijn beroepschrift ook melding van problemen welke hij heeft ondervonden in het kader van een opleidingsonderdeel “Architectuur en Constructie: casus”, waarop verzoeker een 9/20 behaalde. Dit opleidingsonderdeel werd tijdens het eerste semester gevolgd. Het betrof een groepswork met een peerassessment als evaluatie. Met verwerende partij moet de Raad vaststellen dat de vermelde grieven een opleidingsonderdeel betreffen dat in het eerste semester definitief beoordeeld is en geen deel kan uitmaken van voorliggend beroep, dat ingesteld is tegen twee opleidingsonderdelen waarvan de proclamatie in juni is gebeurd. Deze grieven, voor zover zij ook deel uitmaken van voorliggend beroep (het verzoekschrift is onduidelijk hierover), zijn niet ontvankelijk wegens niet tijdigheid.

2. In het kader van het onderzoek van voorliggend dossier dient rekening te worden gehouden met het gegeven dat verzoeker enerzijds het statuut van werkstudent heeft en anderzijds ook wegens dyslexie een specifiek statuut heeft aangevraagd en toegekend kreeg. Het toegekende statuut van werkstudent, zoals verzoeker ter zitting meedeelt, betrof in het bijzonder de mogelijkheid om een flexibele regeling aan te vragen wat de begeleiding en aanwezigheden

betrof. Wat de functiebeperking dyslexie betreft werden hem de gebruikelijk faciliteiten toegekend ingeval het een schriftelijk examen betrof.

3. Vooreerst moet de Raad benadrukken dat hij zijn appreciatie over de prestaties van verzoeker niet in de plaats mag stellen van de bevoegde instanties van verwerende partij. De Raad mag enkel nagaan of de beslissing op een wettige wijze tot stand is gekomen en of de bevoegde instanties, binnen de grenzen van hun beoordelingsbevoegdheid, niet kennelijk onredelijk hebben gehandeld.

4. Wat het beroep van verzoeker betreft dat betrekking heeft op het opleidingsonderdeel ‘Schrijven over Architectuur’ stelt de Raad vast dat verzoeker - zoals ter zitting verduidelijkt - *in fine* niet akkoord gaat met de toegekende score, omdat hij wegens gebrek aan tijd niet voldoende zijn scriptie heeft kunnen afwerken. Verzoeker wijst ook op zijn functiebeperking, maar geeft niet concreet aan in welke mate dit het niet voldoen aan de vereiste leerresultaten kan verantwoorden. De algemene omstandigheden welke verzoeker aangeeft (het gebrek aan tijd als gevolg van de bachelorproef, zijn werk- en gezinssituatie en zijn functiebeperking) overtuigen de Raad niet en zijn *an sich* geen verklaring voor het niet behalen van de vooropgestelde leerresultaten. Voor elke student - ongeacht het statuut - is vereist dat de vooropgestelde doelstellingen van het opleidingsonderdeel, zoals vermeld in de ECTS-fiche, worden bereikt.

Verzoeker maakt ook melding van het feit dat - ingeval hij geslaagd is voor de bachelorproef - de twee opleidingsonderdelen waarop hij niet slaagde mogelijk in aanmerking komen voor een tolerantiecijfer. De Raad leest in het dossier dat verwerende partij bevestigt dat het opleidingsonderdeel ‘Schrijven over architectuur’ enkel kan gedelibereerd worden als aan de deliberatiecriteria wordt voldaan. Verzoeker heeft de kans gekregen om in de tweede zittijd alsnog zijn competenties voor de bachelorproef aan te tonen. In voorkomend geval kan na afloop van het academiejaar onderzocht worden in hoeverre verzoeker aan de tolerantiecriteria voldoet.

Zoals verzoeker zelf aangeeft, had hij tekort aan tijd om deze scriptie in voldoende zorgvuldige mate af te werken. Dit maakt de beoordeling onvoldoende op voorliggend opleidingsonderdeel niet onregelmatig en niet onredelijk. Het middel is niet gegrond.

5. De Raad onderzoekt verder concreet de grieven van verzoeker die betrekking hebben op de bachelorproef.

5.1. Naar aanleiding van de problemen die hij had ondervonden het eerste semester verzocht verzoeker om de bachelorproef, welke ook ten dele in groepsverband verliep, alleen te kunnen afleggen. Hij benadrukt dat samenwerken geen essentiële eindcompetentie betreft. Gezien het eigene aan deze bachelorproef, waarbij studenten in overleg met medestudenten en een begeleider een proces doormaken om vervolgens een eigen architecturaal project tot een goede einde te brengen, werd niet ingegaan op dit verzoek. Aan verzoeker werd meegedeeld (e-mailbericht van 14 februari 2017 van [C.M.]):

“De bach proef is grotendeels een individueel project.

Toch zijn er in de eerste weken, tot aan de paasvakantie, verschillende opdrachten in groep.

Daar kan je niet onderuit.

...

Ik stel voor om met de andere studenten van je groep én met de begeleider, [J. T.], onmiddellijk volgende week de situatie te bespreken.

Gelieve ook zo vlug mogelijk conflicten met je werk op te geven”

De Raad acht het *an sich* niet onredelijk om, ingeval de doelstelling van een opleidingsonderdeel dit vereist - in voorliggend geval betreft het de eindcompetentie 6 (rubriek 2) en de beoordeling van het aspect proces evaluatiecriterium 6 (rubriek 6.2) (zie ECTS-fiche - stuk 4 van verwerende partij) - van een werkstudent te vragen om binnen zijn mogelijkheden te participeren aan een groepswork en de gevraagde afwijking om de bachelorproef individueel af te werken, niet toe te kennen. Dat verwerende partij het werken in groep als een belangrijk aspect in het interdisciplinaire vakgebied architectuur acht en met dit aspect rekening houdt bij de organisatie en evaluatie van het betreffende opleidingsonderdeel, behoort tot de autonome bevoegdheid van de onderwijsinstelling, die binnen het domeinspecifieke leerresultatenkader de doelstellingen en competenties vastlegt eigen aan een opleidingsonderdeel. Deze vereiste competentie komt de Raad ook niet onredelijk over.

De Raad stelt ook vast dat de groep *in casu* werd opgesplitst, zodat het groepswork *de facto* beperkt werd tot twee studenten, wat het flexibel organiseren van een concrete samenwerking

in principe eenvoudiger maakt. Uit het mailbericht blijkt ook dat de verwerende partij bereid is om zich flexibel op te stellen wat aanwezigheden van verzoeker betreft en dat er heel wat ruimte werd gecreëerd om *de facto* individueel aan de bachelorproef te werken.

5.2. De eerste grief van verzoeker in verband met de bachelorproef betreft het feit dat zijn schitterende examenresultaten op andere opleidingsonderdelen (16/20 behaald voor het opleidingsonderdeel ‘Studiereis 3’, en een 17/20 voor het opleidingsonderdeel ‘Architectonisch ontwerp 1:1’) in het tweede semester van het huidige academiejaar) aantonen dat hij over meer dan de begincompetenties beschikt.

De Raad ziet in voorliggende zaak geen reden om af te wijken van de vaste rechtspraak, welke stelt dat elk opleidingsonderdeel (*in casu* de bachelorproef) op zijn eigen merites moet worden beoordeeld en binnen het geëigende leerresultatenkader moet worden getoetst. Geslaagd zijn voor een aantal opleidingsonderdelen heeft niet tot gevolg dat men ook geslaagd hoeft te worden verklaard voor andere opleidingsonderdelen, zelfs als er enige gelijkenis is tussen die opleidingsonderdelen. Het betreft hier geen deliberatiebeslissing in het kader waarvan op vraag van de student - die met een onderbouwd dossier de bijzondere persoonlijke en onderwijsgerelateerde omstandigheden aantoont - een onderzoek gebeurt naar de mate waarin de globale opleidingsdoelstellingen zijn bereikt.

5.3. De concrete grieven van verzoeker betreffen verder:

- de gebrekkige begeleiding en feedback, in het bijzonder het feit dat onvoldoende rekening werd gehouden met zijn statuut van werkstudent, waardoor hij ook van essentiële informatie verstoken bleef;
- de onduidelijke evaluatievorm en evaluatiecriteria met een onduidelijke totstandkoming en niet-objectieve beoordeling en de schending van bepalingen uit de ECTS-fiche;
- de vage motivering, welke geen grond vindt in het dossier;
- gebrekkige feedback na het toekennen van de examenresultaten en de inzagemogelijkheid.

5.4. Wat de beweerde gebrekkige begeleiding betreft, wijst de Raad op de hiernavolgende appreciatiecontext.

Het is vaste rechtspraak van de Raad dat een gebrekkige begeleiding van de student de beoordeling niet onrechtmatig maakt, tenzij in uitzonderlijke omstandigheden. Uitzonderlijke omstandigheden die verantwoorden om af te wijken van dit principe doen zich voor wanneer een directe invloed van de gebrekkige begeleiding van de student op de negatieve evaluatie duidelijk is. Het zijn situaties waarin het gebrek aan begeleiding manifest tot gevolg heeft dat de in het kader van de beoordeling van de student gemeten competenties duidelijk afwijken van de competenties die de student in normale omstandigheden in het kader van hetzelfde opleidingsonderdeel zou hebben bereikt. Met andere woorden: het gegeven dat de student niet beschikt over de informatie die redelijkerwijze nodig is om te kunnen slagen, of de noodzakelijke feedback wordt zo laat gegeven dat elke bijsturing onmogelijk is.

De Raad stelt vast dat in voorliggend beroepschrift een zeer uitgebreid relaas (onderbouwd met veelvuldige e-mailcorrespondentie tussen verzoeker en de docent/begeleider) wordt weergegeven. De Raad stelt vast dat beide partijen een eigen interpretatie geven van de feiten: de onenigheden betreffen de wijziging van begeleider, de opsplitsing in groepen, de duo-samenwerking, de beperkingen die het werkrooster oplegden (presentatie op 23 februari 2017), het niet tijdig beantwoorden van e-mails, de onduidelijke informatie via verschillende kanalen...

Verzoeker stelt onder meer dat er een oorzakelijk verband is tussen het niet tijdig beantwoorden van e-mails (mail van 20/02 en 22/02) en de onvoldoende vorderingen in zijn ontwerpproces.

Verzoeker benadrukt dat hij door zijn werk steeds pas om 15.00 uur op de faculteit aanwezig kon zijn en dat hij constructief heeft samengewerkt met zijn toegewezen medestudent.

Verzoeker stelt dat de begeleider geen enkele moeite heeft gedaan om op een ander moment af te spreken en steeds vanaf 15.00 uur reeds afwezig was. Verder wijst verzoeker onder meer op de grote tijdspanne tussen de laatste begeleiding en de tussenjury. Er bevonden zich 2 weken paasvakantie, een projectweek en een week zonder begeleiding tussen de begeleiding van 16/3 en de tussenjury.

Verzoeker stelt dat deze gebeurtenissen aantonen dat er geen kwalitatief onderwijs en kwalitatieve communicatie is verschaft.

Verwerende partij stelt hiertegenover onder meer dat verzoeker wekenlang geen enkele poging heeft ondernomen om een afspraak te maken, zelfs na drie opeenvolgende keren het

geplande begeleidingswerk te missen. Op geen enkel ogenblik hebben andere medestudenten geklaagd over de begeleiding door de betreffende lector.

De lector heeft reeds bij aanvang (weigering faciliteit individueel werk) en op 13 maart 2017 (zie e-mailbericht opgenomen in het verzoekschrift) uitdrukkelijk gewezen op de noodzaak van deelname aan de groepsbegeleiding:

“Ik heb ondertussen begrepen van [D.] dat hij veel werk zelf moet organiseren en dat samen ontwerpen aan de oefening er niet in zit.

Onze stapsgewijze aanpak van de oefening is een belangrijk leerproces in de bachelorproef en moet onderbouwing geven aan het eindresultaat wat in mei gepresenteerd moet worden. Ook de begeleidingsmomenten zijn in groep en alle studenten zijn de hele dag aanwezig in het atelier om alle feedback over de oefening te kunnen meekrijgen.

Ik begrijp dat je gezin- en werksituatie het niet altijd toelaten heel de begeleiding aanwezig te zijn, maar 3 begeleidingen overslaan lijkt me erg veel.

Mag ik je dan ook vragen het nodige te organiseren om alsnog aanwezig te zijn?”

Het opsplitsen van de groepen na 3 weken was volgens verwerende partij van bij de introductie van de opdracht bekend. De wijziging van begeleiding is van bij de introductie van de opdracht doorgevoerd. De reden van de wijziging was dat de eerst aangeduide begeleider verzoeker reeds vroeger had begeleid.

Verwerende partij erkent dat de mail van 22/02 van verzoeker niet werd beantwoord. Na een gesprek met de medestudent, waaruit bleek dat de duo-samenwerking tussen verzoeker en deze student niet goed verliep, werd de mail van 13 maart 2017 van de begeleider verstuurd om verzoeker aan te manen, gezien hij zelf intussen geen enkel initiatief had genomen om contact te leggen.

Verwerende partij ontkent formeel dat de begeleider in de daaropvolgende weken niet aanwezig was in het atelier om 15 uur (de docent was aldus verwerende partij wel degelijk aanwezig van 8u30 tot 18u). De Raad stelt vast dat noch verzoeker noch verwerende partij hiervan enig bewijs neerleggen. Wel blijkt niet uit het dossier dat op enige wijze de afwezigheid van de docent door verzoeker werd gemeld en bevestigd. Het feit dat de groepsbegeleidingen van de presentatie reeds zijn afgelopen, wil nog niet zeggen dat de docent niet langer beschikbaar is op de faculteit (zie e-mailberichten opgenomen in de antwoordnota).

Verwerende partij stelt dat ook na de mail van 13 maart 2017 (zie verzoekschrift op p. 10 e.v.), welke als een verwittiging kan beschouwd worden en waarop verzoeker aangaf zich te

herpakken, geen merkbare inhaalbeweging is opgestart. Nergens in deze mail werd aangegeven dat groepswerk niet langer vereist was en ieder een eigen werk diende te maken.

Uit het dossier blijkt naar het oordeel van de Raad dat er van bij de aanvang tussen beide partijen een communicatieprobleem is ontstaan. Verzoeker laat na op het eerste begeleidingsmoment op 23 februari 2017 aanwezig te zijn (wegens sociaal verlof heeft hij nog gepoogd om op 23 februari aanwezig te zijn, maar door omstandigheden - late doktersafpraak voor zijn zoon - is dat niet kunnen doorgaan) en vervolgens is hij ook op de twee daaropvolgende momenten niet aanwezig geweest. Verzoeker maakt verder geen afspraak en laat enkele weken niets van zich horen. Via medestudenten werd hij wel geïnformeerd dat er geen belangrijke zaken werden gemeld en werd hij op de hoogte gebracht van de volgende deelopdracht. Verzoeker stelt zelf dat hij geen enkele presentatie (d.i. begeleiding) heeft kunnen bijwonen. Uit het dossier blijkt echter dat hij niet expliciet een andere concrete afspraak heeft voorgesteld. Uit het dossier blijkt evenmin dat een concreet voorstel van afspraak door verwerende partij geweigerd wordt.

De Raad leest in de e-mail van 13 maart 2017 van verzoeker aan de lector dat hij zich ervan bewust is dat hij meer prioriteit moet geven aan zijn studie en er zeker bereidwilligheid is om meer te participeren, maar dat hij een vrij afwachtende, vrijblijvende houding aanneemt wat het nemen van extra maatregelen betreft in de hoop dat het project wel de goede weg uit zal gaan:

“Dank u voor uw antwoord op mijn mail. Ik had meteen ook al de nodige acties ondernomen om mijn werkrooster te laten aanpassen zodat ik iets regelmatigier aanwezig zal kunnen zijn tijdens toekomstige begeleidingen. Op korte termijn was dat echter niet haalbaar.

Wat het ontwerp betreft had ik zelf ook al aangegeven dat ik dat liever alleen zou doen, maar ik heb mij laten vertellen dat enkel de analyse in groep zou gebeuren.

Met [D.] heb ik steeds getracht het analysewerk evenredig te verdelen en tot nu toe heb ik ook altijd mijn deel gedaan. Het moeilijke aan deze evenwichtsoefening is een goede communicatie, en omdat ik maar weinig op de campus geraak, begrijp ik de frustraties van [D] wel.

Vanaf deze week zou ik iets meer tijd beschikbaar hebben om op de campus te geraken, en wil eerst afwachten of dat voldoende is alvorens ik bijkomende maatregelen zou initiëren.

Toch bedankt voor uw begrip en misschien kunnen we het er eerstkomende donderdag nog over hebben.

Mvg.

Serge”

Verzoeker vertrouwt er ook op dat hij via de informatie die hij via de aparte communicatie van de medestudenten had verkregen (de begeleidende docent vond hun analyses goed en het ontwerp dat ze schetsten evolueerde in de goede richting) voldoende input ontvangt.

Het door verzoeker gesignaleerde gebrek aan informatie heeft betrekking op de noodzaak van een maquette, informatie over het vereiste volume/de schaal en de planning.

Wat de groepsomgevingsmaquettes betreft geeft de verwerende partij aan dat dit noodzakelijk studiemateriaal betreft, omdat dit continu doorheen het semester belangrijk studie- en discussiemateriaal betreft waarover de student zelf moet beslissen hoe hij dit aanwendt. De Raad acht deze motivering aannemelijk, temeer gezien het derdejaarsstudenten betreffen die normaliter reeds vertrouwd zijn met het studiemateriaal en de begeleiding op dat vlak.

Wat de planning betreft, werd deze wel definitief meegedeeld op Blackboard wat de essentiële elementen betreft. Enkel meer praktische zaken, zoals een gedetailleerd uurrooster, konden gewijzigd worden. De Raad acht het niet onredelijk dat studenten in voorkomend geval regelmatig de meegedeelde planning consulteren om geïnformeerd te zijn. Ook verzoeker kon over deze informatie beschikken en zo nodig concreet een aangepaste regeling voorstellen, wat niet blijkt uit het dossier.

De informatie over het minimumvolume werd opgegeven bij de introductie van de opdracht, maar werd niet expliciet op Blackboard meegedeeld. Het maximumvolume en het aantal m² kan en moet door de student worden afgeleid uit het grondplan van de site en na onderzoek van het aantal bouwlagen, rekening houdend met de omgevingssituatie. Verwerende partij stelt dat de groepsleden van verzoeker en verzoeker zelf deze info zeker hebben gekregen. Zoniet konden ze de eerste fase van het ontwerp gewoon niet starten.

De Raad stelt vast dat de basisinformatie over de bachelorproef (maquette en planning) in februari op Blackboard werd gepubliceerd. Verzoeker ontkent dit niet. De Raad stelt ook vast dat via e-mail op 22 maart 2017 geïnformeerd werd over de volumevereisten en bij e-mail van 23 februari 2017 de belangrijkste afspraken opnieuw werden meegedeeld en geüpdatet. Zelfs

voor studenten die niet op de voorgeschreven begeleidingsmomenten aanwezig kunnen zijn, was deze informatie beschikbaar. Verzoeker had ook de kans om via een medestudent waarmee hij het proces diende te doorlopen over deze noodzakelijke informatie te communiceren om meer duidelijkheid te vragen. Verzoeker is in maart en op de tussentijdse evaluatie, welke doorging eind april, zeer duidelijk op tekortkomingen gewezen. Hij kon nog remediëren, maar ook op dat moment heeft hij nog steeds geen verdere concrete initiatieven genomen om meer aanwezig te zijn op de gefaseerde begeleidingen en heeft hij geopteerd voor zelfstudie op basis van de meegedeelde gebreken.

De Raad kan zich op basis van het meegedeelde feitelijk relaas (zie ook de e-mail van 24 maart 2017 waarin verzoeker zijn agenda - werk en gezinsverplichtingen - meedeelt aan de docent met het verzoek om hiermee rekening te houden) niet van de indruk ontdoen dat verzoeker een eerder afwachtende houding heeft aangenomen en zich niet ten volle heeft kunnen inzetten als gevolg van zijn werk- en gezinsomstandigheden. Verzoeker wijst zelf meermaals op het gebrek aan tijd dat hij heeft om bepaalde gesignaleerde tekortkomingen weg te werken. De Raad kan ook uit het feitenrelaas opmaken dat de verwerende partij met de naar haar inziens beperkte inzet van verzoeker om te participeren aan het project, niet onverdeeld tevreden is. Dat naar het einde van het semester toe de communicatie tussen beide partijen steeds moeizamer verloopt, blijkt ook duidelijk uit het dossier.

Verzoeker heeft wat de participatie aan de groepsbegeleiding betreft, prioriteit gegeven aan zijn werk- en gezinsleven. De Raad heeft daar zeker begrip voor, maar anderzijds kan een beperkte werk- en tijdsbesteding niet zonder meer worden doorgeschoven naar de begeleiding toe. Verzoeker werd reeds bij aanvang (afwijzing van faciliteit om individueel te werken) duidelijk geïnformeerd dat samenwerken met medestudenten onder begeleiding van de lector om een proces te doorlopen, essentieel was om deze bachelorproef tot een goed einde te kunnen brengen. Hij kon daartoe tijdig maatregelen treffen. Dat een werkstudent op een meer flexibele wijze kan afwijken van voorgeschreven aanwezigheden, wil echter niet zeggen dat hij niet op een constructieve manier moet kunnen minimaal participeren aan gedeelde momenten met de begeleider en de medestudenten ingeval de opzet van een opleidingsonderdeel dit voorschrijft en dit ook, zoals *in casu*, noodzakelijk blijkt te zijn om een goed eindproduct te kunnen afleveren. Verzoeker heeft ook nooit een concrete afspraak voorgesteld of gemaakt met de lector.

Studeren als werkstudent verschilt in die zin van afstandsonderwijs, waar zelfstudie het reguliere doceren en begeleiden volledig vervangt. Het gevolgde curriculum en bijhorende ECTS-fiche laat daartoe de ruimte en stelt het noodzakelijke materiaal ter beschikking via elektronische weg. Een werkstudent - in voorkomend geval betreft het geen werktraject dat specifiek voor werkstudenten is ontworpen, vb. via avondstudie (dit blijkt alleszins niet uit het dossier) - dient nog te participeren binnen een regulier curriculum. De ECTS-fiches met de vooropgestelde doelstellingen en leerresultaten gelden zonder onderscheid voor alle studenten, wat ook hun extra- curriculaire bezigheden zijn. Uit de ECTS-fiche van de bachelorproef blijkt het belang van het proces om tot een eindwerk te komen.

Uit de ECTS-fiche (stuk 4 van verwerende partij) blijkt ook dat het betreffende opleidingsonderdeel niet via een examencontract kan gevolgd worden (*‘Niet te volgen onder examencontracten’*), wat tevens wijst op de noodzaak van een (minimale) deelname aan bepaalde activiteiten, noodzakelijk om een gedegen onderwijs te kunnen bieden. *In casu* is het niet zo dat verzoeker wegens afwezigheden *an sich* een onvoldoende heeft gekregen (zie verder bij punt 5.7.). Zijn eindproduct voldoet niet op diverse vlakken, wat in grote mate te wijten kan zijn aan de beperkte deelname aan het proces.

Verzoeker stelt ook dat hij niet tijdig de nodige feedback en correcte informatie heeft gekregen: tijdige mededeling van het programma voor de tussenjury; de moeilijkheid van een dubbele ontsluiting bij hoogbouw; *‘... dat slaapkamers naar het zuiden gericht niet kon...’*; *‘pas bij de allerlaatste begeleiding gaf de docent mee dat de dubbele ontsluiting niet hoefde...’*.

De Raad stelt vast dat verwerende partij dit met klem tegenspreekt (zie antwoordnota).

Deze verklaringen van verwerende partij komen de Raad aannemelijk over. Uit het dossier blijkt ook niet in hoeverre deze beweringen van verzoeker feitelijke grondslag hebben, zodat de Raad hiermee geen rekening kan houden.

De Raad concludeert dat begeleiding ook voor een werkstudent een gedeelde verantwoordelijkheid betreft, waar beide actoren respect moeten tonen voor elkaar. Langs beide zijden zijn er echter tekortkomingen vast te stellen. Verzoeker kan de Raad er echter niet van overtuigen dat de oorzaak van het minder afgeleverde werk kan toegeschreven worden aan de gebrekkige begeleiding en onwil van verwerende partij en dat deze daar ten volle de verantwoordelijkheid voor draagt. Verzoeker draagt in deze ook een

verantwoordelijkheid en kan de beperkte mogelijkheid die hij omwille van zijn thuis- en werksituatie had om zich ten volle met de nodige tijdsbesteding aan zijn bachelorproef te wijden, niet ten laste leggen van verwerende partij.

Het middel faalt.

5.5. Verzoeker grieft verder dat de vooropgestelde evaluatiecriteria in de studiefiche tegenstrijdig zijn en niet in overeenstemming zijn met de evaluatievorm. Hij stelt ook dat deze niet transparant zijn meegedeeld. Aldus verzoeker komen de evaluatiecriteria weergegeven in artikel 6.2 van de studiefiche voor ‘proces’, ‘project’ en ‘presentatie’ niet overeen met de categorieën ‘proces’, ‘project’ en ‘presentatie’ waaruit de rubrieken voor de quotering van de bachelorproef zijn opgebouwd.

De Raad volgt in deze de stelling van verwerende partij.

De evaluatiecriteria van het opleidingsonderdeel zijn duidelijk geformuleerd in de studiefiche (stuk 4 van verwerende partij: de eindcompetenties). Elke student kan hierover bij aanvang van het academiejaar beschikken en kennis nemen.

De rubrieken betreffen de evaluatievormen: zij verduidelijken de 3 categorieën ‘proces’, ‘project’ en ‘presentatie’, de manier waarop die beoordeeld worden en de weging van de deelquoteringen. Zij dienen voor verklaring en feedback van de eindquoteringen.

De evaluatiecriteria en evaluatievormen zijn een aanvulling van elkaar. Dit vergt niet steeds een expliciete en eenduidige koppeling tussen evaluatiecriteria en evaluatievorm.

De Raad stelt vast dat de te beoordelen prestaties van de student worden opgedeeld in ‘proces’, ‘project’ en ‘presentatie’. Deze onderdelen wegen in de evaluatie volgens volgende percentages door: 20% (proces), 60 % (project) en 20% (presentatie). Deze worden aangevuld met een omschrijving van de categorieën en de vijf beheersingsniveaus, met een omschrijving van de verschillende niveaus (van onvoldoende tot uitmuntend).

De ECTS-fiche is naar het oordeel van de Raad op een degelijke en voldoende transparante wijze opgesteld.

5.6. Verzoeker geeft meermaals in zijn verzochtschrift aan dat hij met vooringenomenheid is behandeld en beoordeeld. Het is vaste rechtspraak van de Raad dat aan een docent een vermoeden kleeft van objectiviteit en deskundigheid. Het is aan de student om voldoende

concreet aan de hand van bewijzen dit vermoeden te weerleggen. *In casu* overtuigt verzoeker de Raad niet met zijn algemene beweringen.

Het verwijzen naar een mogelijke tweede zitting om nog te remediëren in het licht van de vastgestelde tekortkomingen is *an sich* onvoldoende overtuigend om tot vooringenomenheid te concluderen.

Verwerende partij stelt ook formeel dat verzoeker zijn procesportfolio wel degelijk heeft voorgelegd aan de begeleidende docent, tijdens de jury. Dat een portfolio deel uitmaakt van de beoordeling van het proces, komt de Raad logisch over.

De Raad stelt ook vast dat de verdere beweringen van verzoeker, zoals wat het indienen van de stukken aan de jury (data en oplistings) betreft, feitelijke grondslag missen. Aan de studenten werd toegelaten om deze later dan de vooropgestelde data voor te leggen aan de jury. Verzoeker toont niet aan hoe deze beweringen zijn onvoldoende prestaties kunnen beïnvloed hebben of verklaren.

Verzoeker toont ook niet overtuigend aan in welke mate de jury onvoldoende rekening heeft gehouden met zijn functiebeperking en de toegekende faciliteiten.

5.7. Verzoeker stelt tot slot dat de interne beroepsinstantie in onvoldoende mate de examenbeslissing heeft gemotiveerd.

De Raad stelt vast dat de motivering van de interne beroepsinstantie als volgt luidt:

“De student legde de portfolio neer tijdens de eindjury.

Proces: de student komt nauwelijks tot reflectie over de opgave en maakt daardoor onvoldoende vorderingen in zijn ontwerpproces. Dit blijkt duidelijk uit de neergelegde procesportfolio.

Project: in het ontwerp wordt een heldere en coherente synthese van culturele, contextuele en constructieve condities en aspecten slechts gebrekkig geïntegreerd. Het ontwerp beantwoordt onvoldoende aan meerdere gevraagde vormelijke kwaliteiten. In het ontwerp werden diepgang, inzicht en maatschappelijke relevantie onvoldoende uitgewerkt.

Presentatie: de presentatie was niet volledig en de lay-out was niet verzorgd. De mondelinge toelichting was niet goed gestructureerd. De tekeningen bevatten onvolkomenheden.”

In voorkomend geval betreft de examenbeslissing niet een louter kennisexamen en derhalve een praktijkopdracht waar ook een meer inhoudelijke motivering vereist is van het onvoldoende resultaat. Hoger geformuleerde motivering geeft op de verschillende te beoordelen aspecten aan waar de tekortkomingen zich situeren en komt Raad *in casu* in het geheel van het neergelegde dossier als afdoende over.

De Raad stelt ook vast dat uit het dossier blijkt dat verzoeker de tekortkomingen ook niet onderbouwd weerlegt, noch tegenspreekt, maar deze in grote mate wijt aan het gebrek aan tijd- en werkbesteding dat hij heeft gehad om zijn taken te volbrengen en de gebrekkige begeleiding en informatie. Deze laatste middelen werden hoger reeds onderzocht en als niet gegrond verworpen.

5.8. Verzoeker betoogt tot slot dat zijn rechten van verdediging werden geschonden doordat hem enkel de mogelijkheid werd geboden van een feedback na het examen via de telefoon.

De Raad leest in het dossier dat verzoeker zoals alle studenten via Blackboard werd ingelicht over een feedbackmoment bij de titularis (de heer [C.M.]), maar dat deze niet aanwezig kon zijn. Studenten werd wel de kans geboden om telefonisch contact op te nemen met de begeleider, de heer [K.H.], om meer duiding te ontvangen over hun score en motivering, wat verzoeker heeft nagelaten te doen. In geval verzoeker wel degelijk contact had genomen met de begeleider, kon in voorkomend geval op zijn verzoek ook een schriftelijke inzage geboden worden van het beoordelingsdossier. Daartoe had hij het recht. Verzoeker heeft hier echter niet om verzocht.

De Raad is verder van oordeel dat een vermeend gebrek in de feedback/inzage *an sich* nog niet voldoende is om een bepaald examenresultaat als onregelmatig of onredelijk te beschouwen. *In casu* is de Raad van oordeel dat uit het dossier in voldoende mate blijkt dat verzoeker in een bijzonder uitgebreid intern en extern beroepschrift naar behoren zijn grieven ten aanzien van de beslissing heeft kunnen naar voor brengen en zijn beroep heeft kunnen verdedigen. Het middel is niet gegrond.

6. Verzoeker draagt, ongeacht zijn statuut als werkstudent, zelf de verantwoordelijkheid om voldoende tijd en werk te besteden om een eindproduct af te leveren dat voldoet aan de vooropgestelde eisen. In voorkomend geval heeft verzoeker *in fine* zelf de keuze gemaakt om individueel en via zelfstudie zijn bachelorproef af te werken, terwijl hem op meerdere

ogenblikken reeds van bij de aanvang is gewezen op de noodzaak om te participeren aan het proces in samenwerking met een medestudent en onder begeleiding.

De Raad is van oordeel dat voorliggende examenbeslissing in voldoende mate gemotiveerd werd, conform de reglementering en de ECTS-fiche werd toegekend en in het licht van de gegeven omstandigheden niet kennelijk onredelijk is.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 22 september 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint,	kamervoorzitter
Jean Goossens	bijzitter
Piet Versweyvelt	bijzitter

bijgestaan door

Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Melissa Thijs

Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 11 september 2017

Arrest nr. 3.750 van 11 september 2017 in de zaak 2017/221

In zake: Annemieke SCHEEK
woonplaats kiezend te 3222 ER Hellevoetsluis (Nederland)
Westdijk 13

tegen:

UNIVERSITEIT GENT
woonplaats kiezend te 9000 Gent
St. Pietersnieuwstraat 25

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 20 juli 2017, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de institutionele beroepscommissie van de Universiteit Gent van 13 juli 2017 waarbij de inschrijving van verzoekster wordt geweigerd.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 11 september 2017.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Sabien Lust, die verschijnt voor de verwerende partij, is gehoord.

III. Feiten

Verzoekster is sinds het academiejaar 2012-2013 ingeschreven als student in de opleiding ‘bachelor of science in de diergeneeskunde’.

In dat academiejaar behaalt verzoekster binnen de 52 studiepunten waarvoor zij inschreef, één credit ten belope van negen studiepunten. Omdat zij aldus voor minder dan de helft van de opgenomen studiepunten slaagt, wordt aan verzoekster een bindende voorwaarde opgelegd, erin bestaande dat zij het volgende academiejaar dient te slagen voor ten minste de helft van de opgenomen studiepunten.

In het academiejaar 2013-2014 behaalt verzoekster 31 van de 60 opgenomen studiepunten, waardoor zij aan de gestelde voorwaarde voldoet.

Vervolgens behaalt verzoekster in het academiejaar 2014-2015 credits voor drie opleidingsonderdelen, ten belope van 15 van de 55 opgenomen studiepunten. Andermaal wordt aan verzoekster een bindende voorwaarde opgelegd, met dezelfde strekking als hiervoor vermeld. Daar verzoekster bovendien overheen de drie laatste academiejaren niet slaagt voor een derde van de opgenomen studiepunten, wordt haar op grond van artikel 22, §2 van het toenmalige onderwijs- en examenreglement evenwel geen toelating verleend om zich opnieuw aan de Universiteit Gent in te schrijven.

Tegen deze beslissing stelt verzoekster een intern beroep in, wat uitmondt in een voor verzoekster gunstige beslissing van de institutionele beroepscommissie. Onder behoud van de voorwaarde dat zij voor de helft van de op te nemen studiepunten slaagt, mag verzoekster zich opnieuw inschrijven.

Verzoekster neemt in het academiejaar 2015-2016 een curriculum op ten belope van 53 studiepunten. Tijdens de eerste examenzittijd verwerft verzoekster geen credit; in de tweede examenzittijd evenmin, nu zij daaraan niet deelneemt.

Ten gevolge daarvan heeft verzoekster niet voldaan aan de bindende voorwaarde die werd opgelegd; zij wordt bovendien opnieuw geweigerd om een verdere inschrijving te nemen aan de Universiteit Gent. Deze beslissing wordt naar aanleiding van de proclamatie op 15 september 2016 vermeld op het puntenbriefje (stuk 8 administratief dossier).

Tegen deze beslissing stelt verzoekster op 28 juni 2017 intern beroep in. Daarin zet verzoekster onder meer de redenen uiteen waarom zij zo lang na de mededeling van de

weigering tot verdere inschrijving, alsnog beroep instelt. Verder argumenteert zij waarom zij met een nieuwe inschrijving meer kans op slagen meent te hebben.

De institutionele beroepscommissie behandelt het intern beroep in zitting van 13 juli 2017, en verklaart het beroep ongegrond.

Dit is de bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

Verwerende partij werpt op dat het intern beroep niet op ontvankelijke wijze werd uitgeput.

Zij wijst erop dat de voorwaarde voor een verdere inschrijving conform de bepalingen van het onderwijs- en examenreglement werd meegedeeld bij de proclamatie van 10 september 2015, dat verzoekster van de beslissing allicht op korte termijn kennis zal hebben genomen en dat verzoekster tegen die beslissing geen beroep heeft ingesteld. Verwerende partij licht toe dat de beroepsmodaliteiten daarbij weliswaar niet correct werden vermeld, maar dat er ook geen intern beroep is gevolgd binnen een termijn die is beginnen lopen vier maanden na de kennisname van de beslissing.

Bovendien, zo vult verwerende partij aan, volgt uit artikel II.283 van de Codex Hoger Onderwijs dat de beroepstermijn tegen beslissingen die niet bij proclamatie worden meegedeeld, thans ingaat vanaf de kennisgeving van die beslissing. Verwerende partij betoogt dat het een algemene regel is dat wanneer een nieuwe wet de bestaande termijn verlengt of het aanvangsmoment verlaat, de onmiddellijke werking van die wet geldt in die zin dat (maximaal) de nieuwe termijn van toepassing is, gerekend vanaf de oorspronkelijke *dies a quo*. Indien daarentegen de verjaring op basis van de oude wet reeds is bereikt wanneer de nieuwe wet in werking treedt, dan blijft – nog steeds volgens verwerende partij – de zaak wegens eerbiediging van de verkregen rechten verjaard. Zo de nieuwe regelgeving de termijn verkort of de aanvang ervan vervroegt, dan werkt deze eveneens onmiddellijk, doch met dien verstande dat bij de inwerkingtreding van de regel de nieuwe (kortere) termijn begint te lopen.

Uit het voorgaande leidt verwerende partij af dat de verjaringstermijn is aangevangen op 1 oktober 2016, zodat de termijn voor het intern beroep hoe dan ook reeds lang was verstreken toen het uiteindelijk werd ingesteld. Daaruit leidt verwerende partij af dat ook het beroep bij de Raad onontvankelijk is, aangezien dit afhankelijk is van het op regelmatige wijze uitputten van het intern beroep.

Verzoekster heeft van dit standpunt kennis kunnen nemen, maar geen wederantwoordnota neergelegd.

Beoordeling

De Raad wijst erop dat de laatste beslissing houdende weigering tot inschrijving werd genomen na het academiejaar 2015-2016. Het is tegen deze beslissing dat verzoekster zich met een intern beroep kon voorzien. De puntenlijst van 15 september 2016 bevat ten andere de uitdrukkelijke vermelding dat een intern beroep openstaat tegen een weigering tot verdere inschrijving. Termijnen en vermeldingen die slaan op het einde van het academiejaar 2014-2015 en de proclamatie van de examencijfers in september 2015 zijn bijgevolg niet relevant.

Verwerende partij heeft ervoor geopteerd om de studievoortgangsbepaling mee te delen samen met de proclamatie van de tweede examenkans van het academiejaar 2015-2016.

Anders dan het geval is voor een geschil dat betrekking heeft op een examenbeslissing, ten aanzien waarvan de beroepstermijn van zeven kalenderdagen krachtens artikel II.283, tweede lid, 1° van de Codex Hoger Onderwijs aanvangt de dag na deze van de proclamatie, geldt voor een beslissing inzake studievoortgangsbewaking overeenkomstig artikel II.283, tweede lid, 2° van voormelde Codex dat de beroepstermijn aanvangt de dag na deze van de kennisgeving van de beslissing.

Terwijl de ‘proclamatie’ in principe een louter eenzijdige handeling is die bestaat uit de afkondiging of bekendmaking van de resultaten, eventueel via een digitaal platform (R.Stvb. 14 november 2012, nr. 2012/260), veronderstelt een ‘kennisgeving’ dat het bewijs wordt

geleverd dat een zending bij de bestemming is aangeboden, bijvoorbeeld via een ter post aangetekende brief, of door de erkenning van ontvangst ervan.

Uit het verzoekschrift op intern beroep blijkt dat verzoekster dat beroep heeft ingesteld meer dan zes weken na “het ontvangen van [de] examenuitslag”. Alleszins, bij gevolg, is het intern beroep ingesteld meer dan zeven kalenderdagen nadat verzoekster de puntenlijst voor het academiejaar 2015-2016 heeft ontvangen. Daar op de puntenlijst de modaliteiten voor het intern beroep op correcte wijze zijn vermeld en er derhalve geen grond is tot toepassing van artikel 35 van het decreet van 26 maart 2004 betreffende de openbaarheid van bestuur, werd het intern beroep ingesteld buiten de termijn bepaald in artikel II.283, tweede lid, 2° van de Codex Hoger Onderwijs.

Het regelmatig uitputten van de interne beroepsprocedure is een voorwaarde om de Raad met een extern beroep te kunnen vatten.

De Raad onderzoekt het verloop van het intern beroep, met inbegrip van de tijdigheid ervan, desnoods ambtshalve (R.Stvb. 21 augustus 2014, nr. 2014/116; R.Stvb. 2 oktober 2014, nr. 2014/251). Het feit dat de interne beroepsinstantie een laattijdig intern beroep toch ten gronde heeft behandeld, kan die laattijdigheid niet dekken en evenmin de bevoegdheid van de beroepsinstantie doen herleven (R.Stvb. 11 april 2013, nr. 2013/057; R.Stvb. 28 oktober 2013, nr. 2013/313).

Aangezien verzoekster het intern beroep laattijdig heeft ingesteld, is het huidig beroep bij de Raad niet ontvankelijk.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 11 september 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Piet Versweyvelt	bijzitter
Marleen Verreth	bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Melissa Thijs

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnterpreteerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.751 van 11 september 2017 in de zaak 2017/253

In zake:

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

tegen:

UNIVERSITEIT GENT
woonplaats kiezend te 9000 Gent
St. Pietersnieuwstraat 25

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 28 juli 2017, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de institutionele beroepscommissie van de Universiteit Gent van 24 juli 2017 waarbij het intern beroep ongegrond wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 11 september 2017.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Joost Van Damme, die verschijnt voor verzoekende partij, en Sabien Lust, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekster is in het academiejaar 2016-2017 ingeschreven als student in de opleiding ‘master in de psychologie’, afstudeerrichting klinische psychologie.

Tot verzoeksters curriculum behoort onder meer het opleidingsonderdeel ‘Stage en deontologie’, waarvoor verzoekster de examenquotering ‘AFWE’ (afwezig) ontvangt. Daartegen stelt verzoekster het volgende intern beroep in:

“1. eerste middel - voorafgaandelijk: inzage van het dossier ex art. 100, §4 OER

Overeenkomstig art. 100 §4, 2 OER is de Institutionele Beroepscommissie gerechtigd alle stukken en inlichtingen op te vragen of in te winnen die zij nuttig acht voor de behandeling van het beroep. Daarbij zijn niet enkel de leden van de universitaire gemeenschap maar ook derden ertoe gehouden de gevraagde stukken en informatie op eerste verzoek ter beschikking te stellen van de commissie. Het Onderwijs- en examenreglement preciseert dat de student inzage kan verkrijgen in het dossier dat met betrekking tot onderhavig beroep wordt samengesteld (art. 100 §4, 4 OER).

Verzoekster wenst van deze mogelijkheid gebruik te maken.

Alvorens recht te doen vraagt verzoekster dat haar overeenkomstig art. 100, §4 van het Onderwijs- en examenreglement inzage zou worden gegeven in het dossier dat door de commissie n.a.v. de behandeling van onderhavig beroepsschrift zal worden samengesteld, inzonderheid de (niet verplichtende) *tussentijdse evaluatie* van de stage alsook de *evaluatieschalen* (twee documenten die – niettegenstaande door verzoekster opgevraagd – de stagementor niet aan verzoekster heeft willen overmaken — stuk 9) en de eindevaluatie van de stage.

Hetgeen appellante hierna uiteenzet doet zij dan ook onder voorbehoud van aanvulling na nazicht van deze nog aan het dossier toe te voegen stukken (art. 100, §4 *in fine* OER).

2. tweede middel - bij gebreke van stagebezoek door de evaluator dient de stage beoordeeld op grond van stukken

Verzoekster liep stage in Caritas Melle en in het FPC te Gent, samen goed voor 638 uren stage. De evaluator heeft verzoekster nooit aan het werk gezien tijdens de stage, zodat zij bij de evaluatie van de stage enkel vermocht af te gaan op de door verzoekster gemaakte voorbereidingen en bijgebrachte objectieve stukken, alsook op de verslagen van de hand van de lokale stagementoren, waarvan appellante de objectiviteit betwist (cf. infra).

Een stagebezoek door de evaluator is er niet geweest.

Derhalve kon bij de feedback tijdens de stage het door de evaluator zelf vastgesteld functioneren van appellante op de stageplaats niet aan bod komen.

Dit is nochtans een essentieel evaluatiecriterium.

Bij gebreke van stagebezoek kon de stage slechts worden beoordeeld op grond van stukken, i.e. *in casu* en zoals door verzoekster (ook tijdens het feedbackmoment) vastgesteld uitsluitend op de ervaringen van en de evaluatie door de plaatselijke stagementoren, waarvan appellante verder (cf. infra, vierde middel) bewijst dat deze verstoken zijn van alle objectiviteit en strijden met de objectieve stukken die zij zelf aan het dossier toevoegt.

3. derde middel – de tussentijdse evaluatie van de stage was algemeen positief zodat appellante niet kon bevroeden dat de eindevaluatie zo sterk daarvan zou afwijken; signalen tot bijsturing werd niet gegeven

De tussentijdse evaluatie van appellante in april 2017 was overwegend positief, met overwegend quoteringen van 4/7 en zelfs 5 à 6/7.

Alvorens recht te doen vraagt appellante dat haar overeenkomstig art. 100 §4 van het Onderwijs- en examenreglement inzage zou worden gegeven in het dossier dat door de commissie n.a.v. de behandeling van onderhavig beroepsschrift zal worden samengesteld, inzonderheid deze tussentijdse evaluatie van de stage.

Daaruit zal blijken dat de tussenkomsten van appellante op de stageplaats overwegend positief werden geëvalueerd. De plotse ommezwaai in de perceptie en de evaluatie eind juni kan niet op objectieve gronden worden verantwoord, waaromtrent verder meer (*cf. infra*, vierde middel).

In de marge daarvan: op de eerste stageplaats (FPC Gent) werd verzoekster begeleid door de heer [B.B.] (stagementor FPC) ook al had hij minder dan twee jaar ervaring en voldeed hij dus *strico sensu* niet aan de door de universiteit gestelde voorwaarden. Er was wel een tweede stagementor met meer ervaring maar zij hield zich hoofdzakelijk bezig met het administratieve luik van de behandelingen. Wanneer verzoekster op haar afdeling was, diende zij de ganse tijd patiëntendossiers door te lezen. Nadat verzoekster daarover en over het geheel gebrek aan begeleiding bij de dramateherapeuten (die dat zelf ook hadden opgemerkt) haar bezorgdheden had geuit, kreeg verzoekster een uitbrander én een slechte evaluatie.

Het is derhalve niet uit te sluiten – en het is zelfs aannemelijk – dat [R.V.D.A.], collega van stagementor [B.B.] bij het FPC, bij zijn echtgenote – [S.V.A.] bij PC Caritas (de tweede stageplaats van verzoekster) – een negatieve sfeer rond de persoon van verzoekster heeft gecreëerd, zodat zij op de tweede stageplaats gesternte en met een bewust verkeerde gecreëerde perceptie de stage heeft aangevat.

4. vierde middel – de bestreden beslissing miskent het gebrek aan begeleiding op de stageplaats en de bewijskracht van de objectieve stukken die ter beschikking waren van de evaluator – miskennis van het objectiviteitsbeginsel

4.1. eerste onderdeel: verzoekster werd tijdens de stage onvoldoende begeleid en ontving onvoldoende feedback die gebeurlijke bijsturing mogelijk kon maken

Van begeleiding of opvolging van verzoekster was geen sprake.

[G.V.] kon officieel slechts 50% van de begeleiding op zich nemen (stuk 8). [S.D.N.] werd uiteindelijk als tweede mentor aangeduid voor de andere 50%, maar zij ging al na 3 à 4 weken (in februari 2017) in zwangerschapsverlof (volgens een medestudente, die toevallig door haar begeleid werd, was dit al langer bekend). De behandelingen die verzoekster onder supervisie kon uitvoeren waren bijgevolg zeer schaars (*cf.* logboek - stuk 3). Enkele vonden plaats onder toezicht van [A.-L.M.], maar dat betrof hoogstens 3 behandelingen van 1 uur per week (en absoluut geen 50%). Bovendien bevond het bureel van [A.-L.M.] zich in een ander gebouw zodat zij weinig toegankelijk was voor feedback en opvolging (de momenten waarop verzoekster feedback kreeg, zijn in het logboek aangeduid als ‘nabespreking’ (stuk 3) en duurden slechts 10 à 15 min.).

Daarbij komt nog dat verzoekster ook deze tweede stagementor ([A.-L.M.]) vaak diende te vervangen omwille van verlof en bijscholingen. Kortom, de mentoren waren voor verzoekster vaak onbereikbaar en werden zelf in grote mate door verzoekster vervangen (!)

Zonder enige vorm van gedegen begeleiding werd verzoekster ingeschakeld als vervangster van de reguliere therapeuten.

4.2. tweede onderdeel: waar de evaluatie van verzoekster is gegrond op een voorgehouden onmogelijkheid om zelfstandig therapeutisch met patiënten te werken, mist zij manifest feitelijke grondslag

Tijdens de stage bestonden de activiteiten van verzoekster uit 87,50% cliëntgerichte activiteiten, waarvan maar liefst 70% op zelfstandige basis en 14% onder toezicht (stuk 6). De sessies die verzoekster zelfstandig (i.e. zonder enige vorm van begeleiding of opvolging) verzorgde, bestonden goeddeels uit de overname van therapieën, i.e. in vervanging van de mentor en de andere therapeuten (!) – waaronder twee weken vervanging van stagementor [G.V.] omwille van verlof, zes weken vervanging van [M.] wegens ziekte, voltijdse vervanging van [S.D.N.] omwille van bevallingsrust, en vervanging van [A.-L.] wegens afwezigheid door bijscholing en verlof.

Concreet betrof het dagtherapie zelfversterkend werken, dagtherapie contexttherapie, residentiële psycho-educatie omgaan met piekeren, residentiële en ambulante groepssessies motivatiebevorderende behandeling van mensen met een verslavingsproblematiek, psycho-educatie in de dagkliniek, reflectiemomenten in dagtherapie en residentiële psycho-educatie. Gedurende de stage werden tal van patiënten wekelijks opgevolgd. Er werden intakegesprekken afgenomen en de nodige verslaggeving daaromtrent werd door verzoekster verzorgd. Zij nam actief deel aan de wekelijkse teambesprekingen en was verantwoordelijk voor het rapporteren van de observatiegegevens in het elektronisch patiëntendossier (stuk 2 en 6).

De behandelingen die verzoekster zelfstandig heeft uitgevoerd, zijn nagenoeg integraal uitgeschreven in het stageverslag (stuk 2).

Verzoekster was m.a.w. als het ware volledig ingeschakeld in de dagelijkse werking van de stageplaats. Meer nog, eigenlijk deed zij meer dan van haar geredelijk mocht worden verwacht in het kader van een stage. *De facto* verving zij voltijds de vast aan de stageplaats verbonden therapeuten (stuk 12).

Als er dan al eens een patiënt slecht reageerde uit frustratie omdat zijn vaste begeleider niet beschikbaar was of omdat een oefening (die overigens uit het bundel van het PC kwam (stuk 10) én door de mentor was goedgekeurd (!)) slecht aankwam, wordt zulks geheel ten onrechte door de stagementor op het conto van verzoekster geschreven. Een en ander niettegenstaande zij door diezelfde stagementor ongewild in de rol van voltijds vervanger van die mentor en haar collega's is geduwd en verzoekster zich ten volle heeft ingezet.

Verzoekster weet zich daardoor ten zeerste gegriefd.

4.3. derde onderdeel: waar de evaluatie van verzoekster is gegrond op een voorgehouden gebrek aan reflectie omtrent de doorgemaakte evolutie, mist zij evenzeer feitelijke grondslag – de stagementor heeft zelf de condities gecreëerd die zij tegen verzoekster aanwendt om haar [] negatief te beoordelen

De neerslag van de evaluatie door mevrouw [V.] van PC Caritas (stuk 7) beantwoordt niet aan de realiteit. Minstens wordt de feitelijke situatie op de stageplaats miskend.

Reeds bij aanvang van de stage gaf stagementor [V.] aan zelfstandig werk en overname van therapeutische sessies belangrijk te vinden. Dat is ook wat verzoekster heeft gedaan, met een volledige inzet voor de stageplaats en de patiënten. Zoals hoger gezegd, is verzoekster tijdens de stage voltijds ingeschakeld geweest als vervangster van de reguliere therapeuten. Precies omdat verzoekster het bijzonder druk had met haar activiteiten en de mentor(en) zelf vaak afwezig waren (en door verzoekster werden vervangen), was er weinig ruimte voor reflectiemomenten. Wat verzoekster opvalt is dat het net deze, door de stagementoren zelf gecreëerde situatie is die verzoekster tijdens de eidevaluatie wordt verweten; i.e. een voorgehouden tekort aan inzicht in de doorgemaakte evolutie omwille van te weinig reflectie met de stagementor (!).

Daar de stagementor tijdens de stageperiode meer af- dan aanwezig was geweest, kon zij zich naar eigen zeggen slechts baseren op voorgehouden negatieve kritiek die zij van patiënten zou hebben gekregen. Zulks snijdt geen hout (cf. *supra*, bij de bespreking van het derde middel).

Die kritieken kunnen ten andere eenvoudig worden weerlegd (stuk 13). Daarbij liet mevrouw [V.] ten andere niet na zelf te hengelen naar negatieve feedback bij die drie patiënten. Naar de mening van de andere patiënten werd niet gevraagd. Zelf had ze verzoekster slechts 3 maal aan het werk gezien tijdens therapie.

Verzoekster gaf wekelijks groepssessies. De patiënten bleven week na week vrijwillig (!) komen, hetgeen anders zou zijn geweest ware verzoekster dermate ongeschikt zoals de mentor heeft voorgespiegeld en de evaluator kennelijk en zonder objectieve referentie heeft geassimileerd.

Tijdens de stage werd door mevrouw [V.] *op geen enkel ogenblik* melding gemaakt van het zgh. gebrek aan reflectiemomenten. Alleszins heeft zij deze niet zelf gecreëerd noch aangestuurd op de noodzaak daartoe. Belangrijk was dat verzoekster zo veel mogelijk zieke of afwezig collega's zou vervangen. [G.V.] leek het dan ook te appreciëren dat verzoekster voor iedereen insprong en bleef maar vragen om therapieën over te nemen, hetgeen verzoekster ook heeft gedaan. Pas bij het einde van de stageperiode kwam ineens en uit het niets de opmerking van [G.V.] dat zij niet zeker was of verzoekster wel tot kritische zelfreflectie in staat was (?) (zie ook verder, *sub* vierde onderdeel van huidig middel) en dat er een gebrek aan empathie zou zijn, zonder dat daarvoor objectieve verantwoording kon/kan worden gegeven.

In de evaluatie worden ten andere zaken vermeld die zich eenmalig hebben voorgedaan tijdens de eerste stageperiode en die zich nadien niet meer hebben herhaald (en dus ook niet als zgh. 'werkpunt' kunnen worden weerhouden).

De inhoud van het document mist niet enkel feitelijke grondslag, bovendien is de beoordeling onredelijk streng (cf. *infra*, vijfde middel).

4.4. vierde onderdeel: waar de evaluatie van verzoekster is gegrond op een voorgehouden onmogelijkheid om zelfstandig te werken, mist zij evenzeer feitelijke grondslag

Hoger heeft verzoekster uiteengezet hoe zij door de stagverantwoordelijke voltijds werd ingezet om zieke/afwezige therapeuten voltijds te vervangen, hierin begrepen de afwezige stagementoren zelf (cf. *supra* en de stukken 2, 3, 4, 6 en 12).

Dit maakt dat navolgende evaluatiekritiek – die kennelijk dragend is voor de bestreden beslissing om verzoekster een onvoldoende te geven voor het opleidingsonderdeel stage

– geen steun vindt in de beschikbare objectieve gegevens van het dossier en derhalve kennelijk onredelijk is:

‘Op dit moment lijkt het me dat [REDACTED] nog ondersteund dient te worden om zo veel als mogelijk zelfstandig in een weinig gestructureerde sessie de leiding te nemen wat betreft de groepstherapie (...). [REDACTED] dient na te denken over haar eigen verdere traject. Beschik ik momenteel over de nodige vaardigheden om als psycholoog in het klinische werkveld te treden (...). Om een professionele loopbaan uit te bouwen als psycholoog raad ik [REDACTED] aan supervisie te volgen en vooral eigen gedachte te delen (...).’

Die ‘vaststellingen’ zijn niet alleen (ongewild) een kritiek op het eigen falen van de stagementor (het gebrek aan opvolging tijdens de stage), bovendien strijden zij met de feitelijke voltijdse inschakeling van verzoekster in het psychiatrisch centrum.

Indien verzoekster daadwerkelijk en zoals in de evaluatie door stagementor [G.V.] van PC Caritas van juni 2017 (stuk 7) ten onrechte wordt voorgehouden niet met patiënten alleen kon worden gelaten om er zelfstandig (i.e. zonder begeleiding noch opvolging) therapie aan te geven, waarom heeft zij dan zulks toegestaan én zelfs in de hand gewerkt door verzoekster tot de laatste dag van de stage structureel in te zetten als voltijds vervanger van haarzelf en haar collega’s?

Ten andere bevreemden deze ‘vaststellingen’ nu, zoals hoger gezegd en hier herhaald, stagementor [V.] verzoekster slechts 3 maal gedurende een korte sessie heeft kunnen observeren.

5. vijfde middel – miskennen van het redelijkheidsbeginsel

De beoordeling die werd gegeven, is onredelijk streng.

Zij vindt geen steun in de objectieve stukken die verzoekster bijbrengt. Op grond van de objectieve elementen die voorhanden zijn kon de onderwijsinstelling onmogelijk tot de voorliggende evaluatie van verzoekster komen.

Uit de voorhanden zijnde gegevens kan *onmogelijk* worden besloten tot een onvoldoende voor het opleidingsonderdeel stage. Door verzoekster voor dit onderdeel een negatieve evaluatie te geven gaat de onderwijsinstelling de grenzen te buiten van een redelijke uitoefening van haar beoordelingsvrijheid (miskennen van het redelijkheidsbeginsel). De negatieve beoordeling is kennelijk onredelijk en is derhalve niet naar recht verantwoord.

Door bovendien geen rekening te houden met dé specifieke omstandigheden eigen aan stage zoals verzoekster die heeft ervaren (geen dan wel onvoldoende begeleiding en volledige inschakeling als vervangster van de reguliere therapeuten) én door verzoekster in het licht van die bijzondere omstandigheden voor het opleidingsonderdeel stage net geen voldoende te quoteren/net geen creditbewijs af te leveren (9,23/20), gaat de onderwijsinstelling de grenzen te buiten van een redelijke uitoefening van haar beoordelingsvrijheid.

Aldus schendt de onderwijsinstelling het redelijkheidsbeginsel, zodat de kennelijk onredelijke beoordeling voor hervorming gereed ligt.

In het kader van het rechtsherstel dat haar toekomt dient verzoekster voor het opleidingsonderdeel stage minstens 10/20 gequoteerd en dient haar een creditbewijs afgeleverd.”

Aanvullend hierop maakt verzoeksters raadsman nog enkele e-mails en stukken over aan de verwerende partij.

De institutionele beroepscommissie van de Universiteit Gent behandelt verzoeksters beroep in zitting van 24 juli 2017 en komt daarbij tot de volgende beslissing:

“De institutionele beroepscommissie heeft integraal kennisgenomen van de argumenten zoals die zijn geformuleerd in het beroepschrift. De studente bezorgde op 20 juli 2017 via haar advocaat ook een nota na inzage van het dossier. Ook van deze nota en de bijgevoegde stukken heeft de Institutionele beroepscommissie kennisgenomen.

De institutionele beroepscommissie heeft inzage gekregen in de beoordelingsformulieren en stageverslagen, de evaluatieschalen, informatieve documenten en in het e-mailverkeer omtrent de stages.

De studente heeft inzage gevraagd in het dossier. Die inzage werd haar verleend op 14 en 19 juli 2017.

De institutionele beroepscommissie merkt op dat de studente in wezen het examencijfer 9,23/20 betwist, en niet het resultaat AFWE dat op haar puntenbriefje was vermeld. Op het feedbackmoment werd haar toegelicht waarom ze afwezig werd verklaard. De studente betwist dit op geen enkel ogenblik.

De institutionele beroepscommissie stelt vast dat in de ECTS-fiche volgende toelichting wordt gegeven bij de eindscoreberekening:

‘Omvat de punten die bepaald zijn op grond van (a) evaluatieformulier, ingevuld door de stagementor in overleg met de interne stagebegeleider en (b) stageverslag volgens de criteria beschreven in de informatiegids.

De student dient zowel te slagen voor de evaluatie als voor het stageverslag.

De student die zich onttrekt aan periodegebonden en/of niet-periodegebonden evaluaties krijgt een niet delibereerbaar cijfer.’

De vereisten waaraan een stageverslag moet voldoen, worden vermeld op blz. 13 van de stageinformatiegids en in het document ‘richtlijnen voor het stageverslag’. Op blz. 7 van diezelfde informatiegids wordt, wat de stagebeoordeling betreft, uitdrukkelijk gesteld dat ‘in het geval van structurele tekorten in de verslaggeving of tekorten in het aantal stagedagen is het verslag niet ontvankelijk.’

Uit de stukken van het dossier blijkt dat er wel degelijk sprake is van structurele tekorten in de verslaggeving, gegeven waarvan verzoekster overigens op de hoogte werd gebracht tijdens de feedback en wat door haar op geen enkel moment wordt betwist. Stukken van haar verslag werden laattijdig ingediend. Bovendien blijkt uit het beoordelingsformulier dat bepaalde delen van het verslag ontbreken:

- Settingbeschrijving van het FCP: proces van multidisciplinaire samenwerkingsverbanden en organisatiestructuur. De overige rubrieken zijn ook maar zeer beknopt uitgewerkt.
- Eigen activiteiten: enkel de eigen activiteiten in het PC Caritas werden beschreven, terwijl gevraagd werd om deze van de eerste stageperiode in het FCP ook op te nemen.
- Casus 1 werd herwerkt: er werd enkel een behandelingsplan opgemaakt. Interventies en evaluatie werden niet beschreven.
- Casus 2: er werden geen probleemclusters beschreven of verduidelijking en de voorlopige probleemsamenhang in te tekst.

De studente was zich ongetwijfeld goed bewust van het feit dat haar verslag niet volledig was. Ze vroeg alvast uitstel, bij voorkeur naar de tweede zittijd.

Hoe dan ook rechtvaardigen deze tekortkomingen alleen al dat het slageverslag als niet ontvankelijk wordt beschouwd, wat concreet betekent dat verzoekster voor één van de twee onderdelen van de stage niet kan worden geëvalueerd. Blijkens de ECTS-fiche heeft dit tot gevolg dat verzoekster een niet-delibereerbaar eindcijfer krijgt.

De verantwoordelijke lesgever heeft ervoor geopteerd om de student de score “AFWE” te geven. De institutionele beroepscommissie stelt vast dat dit strikt genomen niet mogelijk is en dat verzoekster wel degelijk een cijfer moet krijgen, maar dit cijfer kan hoe dan ook niet hoger zijn dan 9/20.

En zelfs indien het stageverslag toch ontvankelijk zou zijn, dan nog zou de studente onmogelijk een credit kunnen verwerven voor het litigieuze vak. De institutionele beroepscommissie herinnert de studente in dat verband aan het bepaalde in de ECTS-fiche: ‘de student dient zowel de slagen voor de evaluatie als voor het slageverslag.’

De student slaagde niet voor haar stageverslag. Na enkele weken stage heeft verzoekster bij haar tussentijdse evaluatie zelf beslist de stage stop te zetten en verder stage te lopen op een andere plaats. Naar aanleiding daarvan heeft ze contact gehad met de stagebegeleider aan de UGent, onder meer omtrent het stageverslag en de beoordeling daarvan. Het stageverslag dat ze tot dan toe maakte, stond absoluut nog niet op punt. Er werd afgesproken dat voor de eindbeoordeling voor het stageverslag volgende zaken zouden meetellen:

- De settingbeschrijving van het FPC (die verzoekster op dat moment nog kon aanpassen)
- De settingbeschrijving van het PC Caritas
- De 2 casussen die verzoekster nog moet uitwerken en de rubriek ‘eigen activiteiten’. Verzoekster diende niet verder te werken op de ene casus die ze al zeer beperkt had uitgewerkt op haar eerste stageplaats, maar kon aan de slag met twee casussen uit de tweede stageplaats.

Verzoekster behaalde volgende scores voor dit stageverslag (telkens op 20):

Settingbeschrijving FPC en settingbeschrijving PC Caritas /2	7,5
Casus 1 tussentijds Caritas	10
Eigen activiteiten Caritas	11
Casus definitief Caritas	10
Casus 2 Caritas	9
Gewogen gemiddelde op basis van sleutel	9,45

De studente slaagt aldus hoe dan ook niet voor het stageverslag. Dit cijfer, dat haar welbekend was, heeft ze ook op geen enkel moment betwist

De studente betwist enkel in een mail die haar advocaat op 20 juli 2017 aan de dossierbehandelaar stuurde, dat ze het deel ‘eigen activiteiten’ te laat indiende, en ze merkt op dat daarvoor ten onrechte een punt werd afgetrokken. Ze voegt als bewijs een mail toe van de interne stagebegeleider waarin wordt bevestigd dat afgesproken was dat ze haar casus en settingbeschrijving op de 35ste dag van haar stage zou bezorgen, en haar eigen mail d.d. 16 maart 2017 waarin ze haar stageverslag bezorgt.

De institutionele beroepscommissie merkt vooreerst op dat de 35ste dag van haar stage niet 16 maar 15 maart 2017 was. Haar mail met in annex het verslag was dan ook wel

degelijk te laat. Bovendien werd het punt niet afgetrokken omdat haar voorlopig verslag tijdens haar tweede stage te laat zou zijn ingediend, maar wel omdat het onderdeel ‘eigen activiteiten’ te laat werd ingediend. De institutionele beroepscommissie stelt vast dat dit inderdaad klopt. Verzoekster diende haar stageverslag voor de tussentijdse evaluatie pas in op 15 november waar dat op 11 november diende te gebeuren. Toen was haar hele verslag dus te laat. Wat het definitieve verslag betreft, werd dit verslag weliswaar ingediend op 31 mei 2017, en dus net op tijd, maar het onderdeel ‘eigen activiteiten’ volgde pas op 1 juni kort voor middernacht en was dus te laat nu de deadline 31 mei 2017 was.

Nu de studente niet slaagt voor het stageverslag, kan ze evenmin slagen voor het vak ‘stage en deontologie’.

Enkel voor de volledigheid heeft de institutionele beroepscommissie ook nog de argumenten van de studente onderzocht, die alle betrekking hebben op de stage zelf en niet op het stageverslag. Voor deze stage kreeg ze de deelscore 9/20.

De studente haalt in haar verzoekschrift vijf middelen aan, die hierna één voor één worden besproken.

Eerste middel

In haar eerste ‘middel’ vraagt verzoekster inzage in het dossier ex artikel 100, §4 OER. Dit betreft niets meer dan een vraag om inzage en geen ‘middel’ dat mogelijk tot een wijziging van het examencijfer zou kunnen leiden. Als ‘middel’ is dit eerste ‘middel’ onontvankelijk.

De Institutionele beroepscommissie merkt op dat verzoekster via haar advocaat op 14 juli 2017 en 19 juli 2017 inzage heeft gekregen in alle stukken die aan de institutionele beroepscommissie werden overgemaakt. De studente bezorgde via haar advocaat nog een aanvullende nota en bijkomende stukken.

Tweede middel

In haar tweede middel merkt verzoekster op dat de stage-evaluator haar nooit heeft bezocht op de stageplaats en haar dus nooit aan het werk heeft gezien. Voor de evaluatie van de stage kon dan ook enkel worden voortgegaan op door de studente gemaakte voorbereidingen en bijgebrachte objectieve stukken en op verslagen van de lokale stagementoren, waarvan de studente de objectiviteit in een volgend middel betwist. De studente is van mening dat het door de evaluator zelf vastgestelde functioneren een essentieel evaluatiecriterium is.

De institutionele beroepscommissie stelt vast dat de wijze waarop een stage wordt begeleid en opgevolgd, uitgebreid wordt beschreven in de informatiegids. Uit de toelichting die de institutionele beroepscommissie van de stageverantwoordelijke heeft gekregen, blijkt dat de opvolging en evaluatie ook integraal is gebeurd overeenkomstig deze informatiegids.

Nergens wordt vereist dat de interne stageverantwoordelijke de studenten tijdens een stage bezoeken en hun functioneren ter plekke gaan gadeslaan. Wel wordt uiteraard vereist dat er contacten zijn tussen de stagementor en de stageverantwoordelijke zodat de stageverantwoordelijke goed op de hoogte is van het verloop van de stage. Ook zijn er stageterugkomssessies die bedoeld zijn om de studenten maximaal te begeleiden in

hun stage, en moet er minstens één tussentijdse evaluatie plaatsvinden, waartoe de studenten het initiatief moeten nemen.

Uit het dossier blijkt dat de stageverantwoordelijke op 1 juni 2017, op het einde van de stage, een stagebezoek heeft gebracht aan de stageplaats van verzoekster. Bij die gelegenheid werd de stage van verzoekster uitgebreid geëvalueerd met de stagementor, overigens in aanwezigheid van verzoekster. Er werd bovendien rond het moment van de tussentijdse evaluatie (november 2016) meermaals contact opgenomen door de interne stageverantwoordelijke met de stagementor op de stage. Deze contacten verliepen telefonisch en per e-mail.

Ook met de studente zelf werd op verschillende momenten gecommuniceerd, ofwel via mail ofwel door middel van contactmomenten op de faculteit. De interne stageverantwoordelijke heeft dus via verschillende kanalen de verschillende verhalen beluisterd, en was zeer uitgebreid geïnformeerd. Op basis daarvan kon zij zich een zeer goed beeld vormen van de stage en de prestaties van verzoekster adequaat evalueren. Een extra bezoek ter plaatse, waarbij het doen en laten van verzoekster ook door de interne stageverantwoordelijke zelf zou kunnen worden geobserveerd, zou in het licht van dit alles geen enkele meerwaarde hebben geboden.

Verzoekster wijst er in dat verband nog op dat de documenten in het dossier niet objectief zouden zijn. Meer dan een blote bewering is dat evenwel niet en de institutionele beroepscommissie ziet geen enkele aanleiding om aan de objectiviteit en correctheid van de stukken te twijfelen.

Derde middel

In een derde middel voert verzoekster aan dat de tussentijdse evaluatie van de stage algemeen positief was. Er werden geen signalen tot bijsturing gegeven. Ze is van mening dat de – in haar ogen – plotse ommezwaai in de perceptie en de evaluatie eind juni niet op objectieve gronden kan worden verantwoord.

In de marge hiervan voert verzoekster ook aan dat ze op haar eerste stageplaats werd begeleid door een mentor die *stricto sensu* niet voldeed aan de door de universiteit gestelde voorwaarden. Er was wel een tweede stagementor met meer ervaring, maar zij hield zich volgens verzoekster hoofdzakelijk bezig met het administratieve luik van de behandelingen. Verzoekster diende op haar afdeling de hele tijd patiëntendossiers door te lezen. Nadat ze daarover, en over het geheel gebrek aan begeleiding, bij de dramatherapeuten haar bezorgdheden had geuit, kreeg ze naar haar zeggen een uitbrander en een slechte evaluatie.

Verzoekster voert ook aan dat het niet uitgesloten en zelfs aannemelijk is dat de collega van de stagementor bij zijn echtgenote die werkzaam was op de tweede stageplaats een negatieve sfeer rond de persoon van verzoekster heeft gecreëerd, zodat zij op haar tweede stageplaats onder een slecht gesternte en met een bewust verkeerde gecreëerde perceptie de stage heeft aangevat.

De institutionele beroepscommissie stelt vast dat verzoekster eerst stageliep in het FPC Gent. Blijkens haar logboek was ze daar in het totaal 10 weken. Na deze tien weken werd een eerste tussentijdse evaluatie gehouden. Deze evaluatie bevatte inderdaad heel wat positieve punten, maar ook toen waren er duidelijk ook al enkele werkpunten, die ook aan verzoekster werden meegedeeld. De institutionele beroepscommissie stelt in dat verband alvast vast dat de stagementor via het document ‘evaluatieschaal stage’ heel wat aspecten matig tot slecht beoordeelt en naast drie positieve punten, ook vijf werkpunten formuleert. De studente was zeer goed op de hoogte van deze evaluatie en van dit document. Het is de verantwoordelijkheid van de studenten zelf om de

stagementor te herinneren aan de noodzaak om de evaluatieschaal stage in te vullen en de studenten moeten die zelf indienen bij de stagebegeleider. Dat is ook hier, weze het na meermaals aandringen, gebeurd.

Verzoekster heeft uiteindelijk beslist om de stage bij het FPC Gent stop te zetten, en heeft verdere stage gelopen bij het PC Caritas in Melle. Naar aanleiding daarvan heeft ze van de stagebegeleider nog extra feedback gekregen onder meer over het stageverslag dat op dat ogenblik helemaal niet de goede richting uitging, en werden ook afspraken gemaakt voor een extra tussentijdse evaluatie en voor de eindevaluatie.

Uit het stageverslag dat ze vervolgens tussentijds doorgemaild heeft en de leerdoelen die ze ook nog bezorgde, weze het laattijdig, is gebleken dat ze een positieve evolutie kende. Uit de stukken in het dossier, en in het bijzonder uit de tussentijdse evaluatie van het stageverslag, blijkt echter duidelijk dat er ook dan nog werkpunten overbleven, en er werd ook duidelijk aangegeven waar verzoekster nog aan moest werken. Ook blijkt uit de toelichting die de verantwoordelijke lesgever heeft gegeven aan de dossierbehandelaar, dat er zich op het einde van de stage een aantal incidenten hebben voorgedaan met patiënten, waaruit blijkt dat de gemaakte evolutie toch niet voldoende was om te slagen.

De evaluatie in juni kan in het licht van dit alles alleszins niet worden aanzien als een 'plotse ommezwaai'. Als de studente ondanks al deze feedback niet had begrepen dat bijsturing nodig was en nodig bleef, dan is dat grotendeels aan haarzelf te wijten. Haar stagementor heeft haar meermaals gevraagd om reflectieverslagen te maken zodat deze konden worden besproken en nog meer feedback zou kunnen worden gegeven, maar verzoekster heeft dat uitgesteld tot het einde van haar stage. Verzoekster merkt thans op dat dit het gevolg was van het feit dat ze veel moest doen en te weinig tijd had om reflectieverslagen te maken. De institutionele beroepscommissie stelt evenwel vast dat uit niets blijkt dat zij meer moest doen dan andere studenten die stageliepen en dat haar dagen zo gevuld waren dat er zelfs buiten de werkuren geen tijd overgebleven zou zijn om te reflecteren over het verloop van de stage.

Ook het argument dat verzoekster tijdens haar eerste stage zou zijn begeleid door een mentor die strikt genomen niet aan de voorwaarden voldeed, kan niet leiden tot een wijziging van het examencijfer. Blijkens de informatiegids moet de stagementor een klinisch psycholoog zijn met minstens 3 jaar ervaring, en verbonden aan een stagegever. [B.B.] voldeed hier inderdaad niet aan want hij is pas sinds 2015 werkzaam als psycholoog. Hij was evenwel niet haar enige mentor op de betrokken stageplaats. De studente kreeg ook een tweede mentor toegewezen, die al een decennium als forensisch psycholoog tewerkgesteld is en wel voldeed aan de voorwaarden. Uit niets blijkt dat verzoekster niet correct werd beoordeeld ingevolge het gegeven dat een van de mentoren nog niet de vereiste anciënniteit had. Overigens is haar beoordeling over deze stage niet enkel gestoeld op de feedback die de interne stageverantwoordelijke van [B.B.] heeft gekregen. Alle co-therapeuten met wie verzoekster op het FPC heeft samengewerkt, werden naar hun indrukken gevraagd, en uiteraard was ook de feedback van haar tweede mentor belangrijk bij de beoordeling van deze stage.

De institutionele beroepscommissie merkt overigens op dat de studente niet goed geplaatst is om zich hierover te beklagen. Blijkens de toelichting die de verantwoordelijke lesgever heeft gegeven aan de dossierbehandelaar, blijkt dat verzoekster aanvankelijk werd geïnterviewd door een mentor die reeds lange tijd bekend is bij de universiteit. Haar interesse ging evenwel eerder uit naar een doelgroep van een andere afdeling. De verantwoordelijk lesgever ging op haar vraag akkoord dat ze in die andere afdeling stage zou lopen en opgevolgd zou worden door [B.B.], die de behandeling en de psychodiagnostiek in het FPC coördineert.

Verzoekster stelt tenslotte dat het ‘niet uitgesloten en zelfs aannemelijk is’ dat de collega van [B.B.], bij zijn echtgenote die werkzaam was op de tweede stageplaats een negatieve sfeer rond de persoon van de studente heeft gecreëerd, zodat zij op haar tweede stageplaats onder een slecht gesternte en met een bewust verkeerde gecreëerde perceptie de stage heeft aangevat.

De institutionele beroepscommissie merkt op dat dit niets meer is dan een blote bewering die op geen enkele wijze wordt gestaafd, en betreurt de stemmingmakerij die verzoekster aldus opzet tegen haar stagementoren.

Overigens merkt de institutionele beroepscommissie op dat uit mailverkeer blijkt dat verzoekster tijdens de stage alvast helemaal niet de indruk had dat haar stagementor negatief was beïnvloed. I en mail d.d. 26 april 2017 schreef ze letterlijk:

‘De echtgenoot van een psycholoog die hier werkt, is toevallig afdelingshoofd bij FPC Gent (een directe collega van [B.] die mij kent), en soms heb ik de indruk dat zij op de hoogte is van heel de situatie in het FPC. Een beetje vervelend omdat ik daar tot nu toe zelf niets over gezegd heb tegen [G.]. Soms overweeg ik om dat wel te doen, maar aangezien zij zich daar niet aan lijkt te storen en nog altijd heel normaal doet, denk ik dat het beter is om dat zo te houden ...’

Dat toont aan dat, als de stagementor (mevr. [V.]) al op de hoogte zou zijn geweest van het slechte verloop van de stage bij het FPC Gent, ze daar in elk geval zeer professioneel mee is omgegaan en ze zich daardoor niet heeft laten beïnvloeden. Dat is overigens wat ook mag worden verwacht: wanneer stagementoren op één of andere manier informatie ontvangen over voorgaande prestaties van een student, wordt deze informatie enkel gebruikt om hen bij te sturen in het groeiproces dat de stagementoren begeleiden.

Ook het derde middel is ongegrond.

Vierde middel

In een vierde middel stelt verzoekster dat het gegeven examencijfer het gebrek aan begeleiding op de stageplaats zou miskennen en de bewijskracht van de objectieve stukken die ter beschikking waren van de evaluator. Ze wijst ook op een miskennen van het objectiviteitsbeginsel. Het middel wordt verder onderverdeeld in vier onderdelen.

In een *eerste onderdeel* stelt verzoekster dat ze tijdens de stage onvoldoende werd begeleid en onvoldoende feedback kreeg die gebeurlijke bijsturing mogelijk kon maken. Ze wijst erop dat [G.V.] maar 50% van de begeleiding op zich kon nemen en dat de tweede mentor al vrij vroeg in haar stage in zwangerschapsverlof ging. Ze zou maar een beperkt aantal handelingen onder supervisie hebben kunnen uitvoeren, en is van mening dat ze zonder enige vorm van gedegen begeleiding ingeschakeld zou zijn als vervangster van reguliere therapeuten.

De institutionele beroepscommissie wijst er vooreerst op dat blijkens de vaste rechtspraak van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, een gebrekkige begeleiding behoudens uitzonderlijke omstandigheden geen reden is om een negatieve evaluatie in een voor de student meer gunstige zin te wijzigen (zie bijvoorbeeld R.Stvb. 22 maart 2012, nr. 2012/039; R.Stvb. 10 november 2015, nr. 2580; R.Stvb. 22 december 2015, nr. 2.745; R.Stvb. 30 november 2016, nr. 3.373). Uitzonderlijke omstandigheden zijn daarbij omstandigheden die van aard zijn om de betrouwbaarheid van de beoordeling in het gedrang te brengen (zie bijvoorbeeld R.Stvb. 9 februari 2015, nr. 2014/459 en 2014/523).

Vervolgens blijkt uit het dossier niet dat verzoekster onvoldoende zou zijn begeleid.

Uit de stukken van het dossier blijkt dat verzoekster tijdens haar stage bij het PC Caritas veel taken op zich heeft genomen, en dat dit naar het einde van de stage toe steeds vaker op zelfstandige basis gebeurde. De institutionele beroepscommissie wijst er evenwel op dat dit een normaal groeiproces is, dat door de opleiding ook wordt aangemoedigd. Het is de bedoeling dat studenten op het einde van hun studies zelfstandig kunnen functioneren, zoals overigens ook blijkt uit de ECTS-fiches en uit de stageinformatiegids. Het is de bedoeling dat studenten tijdens hun stage evolueren van werken onder supervisie naar zelfstandig werken. Studenten krijgen naar het einde van hun stage toe, hun mentor ook minder vaak te zien en moeten zelf actie ondernemen of aankloppen bij de mentor wanneer ze iets moeten bespreken.

Uit de toelichting die de verantwoordelijke lesgever heeft gegeven aan de dossierbehandelaar, blijkt dat verzoekster verschillende keren werd uitgenodigd door haar mentor om reflectieverslagen over haar functioneren op te maken en te bespreken, maar dit niet consequent heeft gedaan, wat ook blijkt uit haar eindevaluatie. Ook bij haar eerste stage in het FPC was één van de belangrijkste elementen van feedback dat verzoekster meer moest laten zien waar ze mee bezig was, meer initiatief moest nemen tot communicatie. Ze heeft deze feedback naast zich neergelegd en is ook op haar tweede stageplaats niet ingegaan op de mogelijkheden die haar geboden werden tot feedback/supervisie. Dit element werd uitdrukkelijk met haar besproken door de interne stageverantwoordelijke op de tussentijdse evaluatie. Verzoekster was dus op de hoogte dat op vlak van contactname met de mentor en op vlak van begeleiding door de mentor er ook initiatief van haar verwacht werd. Ze heeft op beide stageplekken steeds co-therapieën kunnen geven, dus waren er ook verschillende klinisch psychologen aan wie ze wat feedback kon vragen.

Volgens de stagehansleiding dient minstens 1 uur per week voorzien te worden voor supervisie tussen mentor en stagiair. Hiertoe was de stagementor zeker voldoende aanwezig en beschikbaar. Uit haar logboek blijkt bovendien dat verzoekster enkel in de eerste twee weken van haar eerste stage minder dan een uur onder supervisie werkte (maar in die eerste twee weken bestond een substantieel deel van haar activiteiten wel uit het bijwonen van activiteiten, wat één en ander verklaart). Vanaf dan komt ze evenwel wekelijks ruim boven dat minimum van activiteiten onder supervisie. Uit haar logboek blijkt ook dat er wekelijks minstens één en zelfs vaak meerdere keren nabesprekingen werden gehouden van allerhande activiteiten.

Onderzoek van het logboek leert ook dat verzoekster vooral therapeutische interventies heeft kunnen doen. Daarvan heeft ze 156,55 uren aan sessies bijgewoond, 78 uren gesuperviseerde sessies gegeven, en 267,85 uren zelfstandig sessies gegeven. Verzoekster heeft dus bijna evenveel sessies samen met een klinisch psycholoog of therapeut kunnen bijwonen/geven als ze er zelfstandig heeft moeten geven. Verzoekster heeft 40% van haar tijd met een therapeut/klinisch psycholoog kunnen meelopen, wat naar de mening van de institutionele beroepscommissie zeker ruim genoeg is om vragen te stellen, feedback te vragen/krijgen of beoordeeld te worden.

Verzoekster kan in deze omstandigheden niet ernstig beweren dat ze onvoldoende zou zijn begeleid in haar stage.

Verzoekster probeert het tegendeel te bewijzen door het voorleggen van een grafiek 'eigen activiteiten' waaruit zou moeten blijken dat zij 70% van de activiteiten op zelfstandige basis en dus zonder supervisie deed, en slechts 14% onder supervisie. Deze grafiek wordt niet enkel tegengesproken door wat uit haar logboek blijkt, de cijfers zijn ook ronduit misleidend. Vooreerst betreft deze grafiek enkel de stage binnen PC Caritas, maar niet haar eerste stage, die ook 10 weken heeft geduurd. Beide stages samen

genomen bedraagt het aantal zelfstandig uitgevoerde activiteiten niet 70% maar 62%. Bovendien vallen onder ‘zelfstandig werk’ in het logboek (en dus in de grafiek) ook activiteiten zoals het schrijven van verslagen, het opzoeken van literatuur, enz., die uit hun aard niet onder supervisie gebeuren. Deze activiteiten werden door verzoekster niet uit haar grafiek gefilterd.

Het eerste onderdeel van het vierde middel is niet gegrond.

In het *tweede onderdeel* van haar vierde middel stelt verzoekster dat de bewering als zou zij niet zelfstandig therapeutisch met patiënten kunnen werken, manifest feitelijke grondslag mist. Ook nu weer wijst ze op het feit dat ze 70% van haar cliëntgerichte activiteiten zelfstandig uitvoerde (cijfer dat, zoals gezegd, niet correct, minstens misleidend is), en dat ze volledig was ingeschaald in de dagelijkse werking van haar stageplaats. Ze is van mening dat, als er een patiënt slecht reageerde uit frustratie omdat zijn vaste begeleider niet beschikbaar was of omdat een oefening slecht aankwam, dit geheel ten onrechte op haar conto wordt geschreven. Ze wijst erop dat ze zich ten volle heeft ingezet.

De institutionele beroepscommissie ontkent niet dat verzoekster zich inderdaad heeft ingezet tijdens haar stage, en veel zelfstandig werk heeft mogen verrichten, maar wijst erop dat uit het feit dat ze veel zelfstandig heeft mogen werken, niet zonder meer mag worden afgeleid dat ze ook zelfstandig *kán* werken en dat al het werk dat ze zelfstandig heeft verricht ook goed was. In die zin interpreteert verzoekster de kritiek als zou ze niet zelfstandig kunnen werken verkeerd. Uit het dossier blijkt dat het probleem niet zozeer is dat verzoekster niet zelfstandig zou kunnen werken, maar wel de manier waarop ze werkt, en met andere woorden de inhoud van haar werk. Het is die inhoud die niet voldoet. Verzoekster komt zeer onzeker over, doet interventies zonder zich bewust te zijn van de impact, toont nadien geen enkele vorm van zelfreflectie, en reageert defensief op feedback. Er blijkt ook een gebrek aan initiatief (verzoekster komt vrijwel nooit iets vragen of tonen) en verzoekster kwam meermaals te laat op de stage toe. Het onderdeel is niet gegrond.

In het *derde onderdeel* van het vierde middel stelt verzoekster dat, daar waar haar evaluatie is gegrond op een gebrek aan reflectie omtrent de doorgemaakte evolutie, ook hier de beoordeling feitelijke grondslag mist. Verzoekster wijst andermaal op het feit dat ze binnen het PC Caritas veel zelfstandig werk heeft verricht. Doordat ze het daar zo druk mee had en doordat haar mentoren vaak afwezig waren, was er naar haar zeggen weinig ruimte voor reflectiemomenten. Verzoekster is van mening dat deze situatie door haar mentoren zelf werd gecreëerd en dat dit haar niet ten kwade kan worden geduid.

Verzoekster geeft ook aan dat tijdens de stage door haar stagementor op geen enkel moment melding werd gemaakt van een gebrek aan reflectiemomenten. Alleszins heeft haar stagementor dergelijke momenten niet zelf gecreëerd noch aangestuurd op de noodzaak daartoe, aldus verzoekster. Pas op het einde van stageperiode kwam ineens uit het niets de opmerking van mevrouw [V.] dat ze niet zeker was over of verzoekster wel tot kritische zelfreflectie in staat was en dat er een gebrek aan empathie zou zijn, zonder dat ze daarvoor objectieve verantwoording kon geven.

Ook hier volgt de institutionele beroepscommissie verzoekster niet. Zoals hoger reeds vermeld, heeft verzoekster veel tijd doorgebracht in het bijzijn van een andere klinisch psycholoog/therapeut, en waren zeker gelegenheden genoeg om feedback te vragen en aan zelfreflectie te doen.

Overigens Is het een contradictie te stellen dat een gebrek aan zelfreflectie door externe personen wordt gecreëerd. Verzoekster dient per definitie zelf te reflecteren over haar

functioneren, en dat is ook een basishouding voor een klinisch psycholoog. Het was niet aan de mentor om haar keer op keer uit te nodigen tot zelfreflectie, maar het was integendeel aan verzoekster zelf om met die zelfreflectie naar haar mentor te trekken en deze te bespreken, en niet uitsluitend te wachten op momenten waarop ze hierover werd aangesproken. Het is overigens ook niet juist dat ze hierover nooit werd aangesproken. Haar mentoren hebben wel degelijk ruimte gecreëerd voor zelfreflectie en haar ook gevraagd om aan zelfreflectie te doen, maar verzoekster ging daar al te weinig op in. Dat verzoekster er ook nu nog niet in slaagt om tot een zelfreflectie te komen over het verloop van de stage, blijkt ook duidelijk uit het dossier. Verzoekster gaat bij opmerkingen zeer snel in het defensief. Wanneer kritiek krijgt schrijft ze het gebeuren stevast toe aan externe factoren (een moeilijke patiënt, een te hoge werkdruk, ...) Verzoekster is duidelijk niet in staat om feedback te zien als iets constructiefs en om iets constructiefs te doen met de feedback die ze krijgt. Daardoor heeft ze ook weinig geleerd, en valt het op dat weinig evolutie is in haar presteren. Ook dit onderdeel is niet gegrond.

In een *vierde onderdeel* stelt verzoekster nogmaals dat de evaluatie feitelijke grondslag mist daar waar gebaseerd is op een onmogelijkheid om zelfstandig te werken. Ze wijst erop dat in haar evaluatie wordt geconcludeerd dat ze nog ondersteund dient te worden om zo veel als mogelijk zelfstandig in een weinig gestructureerde sessie de leiding te nemen wat betreft groepstherapie, en dat haar wordt aangeraden supervisie te volgen. Verzoekster van haar kant wijst dan weer op het feit dat ze veel zelfstandig werk heeft verricht, en dat er toch vanuit gegaan mag worden dat als ze werkelijk niet met patiënten alleen gelaten kon worden om er zelfstandig therapie aan te geven, men haar ook niet tot de laatste dag structureel zou hebben ingezet als voltijds vervanger van de mentor en haar collega's.

De institutionele beroepscommissie stelt vast dat ook hier verzoekster de feedback verkeerd interpreteert. Nergens wordt gezegd dat ze onmogelijk zelfstandig kan werken, wel blijkt uit het dossier dat haar zelfstandig werk vaak niet voldoet, vooral waar het om groepsessies gaat. Verzoekster heeft nochtans tot het einde van haar stage veel kansen gekregen om groepstherapieën en individuele therapieën te geven haar competenties op dat vlak aan te scherpen, maar er blijkt te weinig vooruitgang te zijn geboekt en een zekere ondersteuning blijkt nog steeds nodig te zijn ondanks de lange stageperiode.

Op grond van deze vaststellingen kon de verantwoordelijk lesgever wel degelijk beslissen dat verzoekster nog onvoldoende in staat is om zelfstandig te werken.

Verzoekster poogt dat thans te weerleggen door nog een vijftal patiëntenevaluaties voor te leggen, die allen eerder positief zijn. De institutionele beroepscommissie merkt evenwel op dat deze evaluaties klaarblijkelijk na afloop van de stage zijn afgenomen, bovendien zonder dat de mentor daartoe toestemming had gegeven. De mentor had haar wel gevraagd om doorheen haar stages patiëntenevaluaties af te nemen, ook met het oog op zelfreflectie, maar dat is niet gebeurd. De voorgelegde patiëntenevaluaties geven hoe dan ook [] slechts een beperkt beeld op haar functioneren. Niet alleen waren er op dat ogenblik maar weinig patiënten meer aanwezig die haar hebben gekend en rijst dus de vraag in welke mate deze evaluaties wel representatief zijn. Bovendien blijft het een feit dat de vaststellingen van de diverse psychologen/therapeuten die verzoekster hebben zien functioneren, heel wat minder positief zijn zoals blijkt uit de globale evaluatie van de studente en uit de werkpunten die overblijven en die, i.t.t. wat de studente beweert, klaarblijkelijk niet eenmalige gebeurtenissen betreffen die zich nadien niet meer hebben voorgedaan. Dat patiënten die tekortkomingen niet als zodanig hebben ervaren, doet daaraan geen afbreuk.

In dat verband merkt de institutionele beroepscommissie nog op dat, it.t. wat de studente lijkt te beweren in haar aanvullende nota, ze niet werd geëvalueerd door patiënten. Evaluatie gebeurt in eerste instantie door de mentor, die zich daarvoor baseert op o.a. observaties van haarzelf en van collega's en spontane reacties die patiënten naar voor brachten, maar ook aan de hand van overleg met andere therapeuten, punten die verzoekster doorheen haar stage met haar besproken heeft, enz.

Vijfde middel

In een vijfde en laatste middel voert verzoekster aan dat de beoordeling onredelijk streng was en geen steun vindt in de objectieve stukken die zij zelf aanbrengt. Uit de voor handen zijnde gegevens kan onmogelijk worden besloten tot een onvoldoende voor het opleidingsonderdeel stage. Door haar voor haar stage een negatieve evaluatie te geven gaat de onderwijsinstelling de grenzen van de redelijkheid te buiten, aldus de studente.

Verzoekster merkt bovendien op dat er onvoldoende rekening werd gehouden met de specifieke omstandigheden eigen aan de stage zoals zij die heeft ervaren (geen dan wel onvoldoende begeleiding en volledige inschakeling als vervangster van de reguliere therapeuten), en dat het onredelijk 'is om haar in die omstandigheden net geen voldoende te geven.

De institutionele beroepscommissie herhaalt wat ze hoger reeds heeft opgemerkt. Verzoekster heeft een zeer normale stage gehad, waarin ze veel zelfstandig heeft mogen werken (wat ook de bedoeling is: studenten moeten tegen het einde van hun stage zelfstandig kunnen werken) maar ook meer dan voldoende werd begeleid door diverse klinisch psychologen/therapeuten. Dat verzoekster ondanks alle kansen die haar werden geboden, onvoldoende vooruitgang heeft gemaakt, heeft ze voor een groot deel aan zichzelf te wijten. Uit het dossier blijkt dat communicatie al van bij de eerste stage een probleem was, dat overigens ook aan de studente werd signaleerd. Ze communiceert te weinig met haar begeleiders, stelt te weinig vragen, reflecteert te weinig over haar werk en ervaringen, waardoor de stage en de activiteiten die ze binnen die stage heeft ondernomen, hun leereffect gedeeltelijk hebben gemist.

Conclusie

De institutionele beroepscommissie is van oordeel dat het intern beroep ongegrond is. Verzoekster slaagt niet voor het opleidingsonderdeel 'stage en deontologie' en dat om verschillende redenen.

Vooreerst werd het stageverslag deels laattijdig ingediend, en bevat het structurele tekorten en onvolledigheden, zodat het niet ontvankelijk is. Vermits aldus geen rekening gehouden kan worden met het stageverslag, kan verzoekster niet meer behalen dan 9/20.

Vervolgens slaagt verzoekster hoe dan ook niet voor het onderdeel 'stageverslag'. Voor dat onderdeel behaalt ze 9,45/20. Vermits ze aldus alvast voor één deel van het vak niet slaagt, kan ze niet slagen voor het geheel.

Tenslotte stelt de institutionele beroepscommissie vast dat de verantwoordelijk lesgever terecht heeft geoordeeld dat verzoekster ook voor het onderdeel 'stage' de eindcompetenties niet heeft bereikt.

Blijkens de ECTS-fiche worden met het vak "stage en deontologie" volgende eindcompetenties nagestreefd:

[...]

Deze doelstellingen worden, specifiek wat het onderdeel stage betreft, nog verder gespecificeerd in de informatiegids (blz. 8-10).

Aldus behoren onder meer tot de basisdoelstellingen van de stage:

- Over psychodiagnostische processen en methoden, over psychologische interventie- en/of begeleidingsmethoden, en over eigen functioneren kunnen reflecteren en deze kunnen bijsturen
- Autonomoos kunnen werken en in staat zijn zich flexibel aan te passen aan werken in een team
- Een adequate hulpverleningsrelatie met patiënten/cliënten kunnen opbouwen.

Uit het voorgaande blijkt dat verzoekster alvast deze drie basiscompetenties onvoldoende beheerst om te kunnen slagen voor de stage. Deze vaststelling is voldoende om te stellen dat verzoekster niet kan slagen voor de stage. Het deeltijfer van 9/20 is bijgevolg terecht.

De institutionele beroepscommissie stelt aldus vast dat verzoekster 9/20 behaalt voor de stage, en dat ze voor haar stagerverslag 9,45/20 kreeg. Dat brengt haar eindscore op 9,23/20 wat afgerond wordt tot 9/20.

Het beroep van verzoekster is ongegrond, met dien verstande dat de toegekende code ‘AFWE’ wel ongedaan wordt gemaakt en verzoekster effectief de eindscore 9/20 krijgt.”

Dit is de bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist niet de ontvankelijkheid van het beroep.

De Raad ziet geen reden om zulks ambtshalve te doen.

Het beroep is ontvankelijk.

V. Ten gronde

Eerste middel

Het eerste middel van verzoekster heeft betrekking op de quotering van het onderdeel ‘stageverslag’.

Standpunt van partijen

Verzoekster voert aan dat de institutionele beroepscommissie bij de oordeelsvorming dat verzoekster niet is geslaagd voor het aspect ‘stageverslag’ en derhalve ook voor het gehele opleidingsonderdeel niet kan slagen, een aantal zaken over het hoofd ziet omdat zij niet over alle relevante gegevens beschikte.

Verzoekster stelt dat zij haar definitief verslag tijdig heeft ingediend. Enkel wat betreft het onderdeel ‘eigen activiteiten’ erkent zij laattijdig te zijn geweest, doch daarvan wenst zij geen punt te maken, daar zij niet verwachtte op dat onderdeel punten te behalen.

Omtrent de voorgehouden laattijdigheid van het indienen van documenten tijdens de stage, laat verzoekster het volgende gelden.

Vooreerst zet verzoekster uiteen dat uit pagina 3 van de informatiegids voor het opleidingsonderdeel ‘stage en deontologie’ blijkt aan dat de student-stagiair tijdens de stage voldoende tijd dient te worden geboden om aan het stageverslag te werken. Het werken aan het stageverslag is een essentieel onderdeel van de stage en mag volgens verzoekster aldus ook worden opgenomen in het logboek onder ‘niet-cliënt gerichte activiteiten’. Ter zake betoogt verzoekster dat zij tijdens haar stage evenwel op geen enkel ogenblik tijd om aan haar stageverslag te werken, daar zij *de facto* een voltijdse vervanging deed van (andere) personeelsleden op haar stageplaats. Verzoekster haalt ter zake enkele voorbeelden aan. Daardoor diende verzoekster de ‘eigen administratie’ thuis te doen en bijgevolg na een werkdag nog te werken aan haar stageverslag, de interpretatie van de vragenlijsten en het testmateriaal enz. Dit terwijl, zo vervolgt verzoekster, de informatiebrochure erin voorziet dat 30% van de andere dan cliëntgerelateerde activiteiten op de stageplaats mogen worden verricht. Verzoekster stipt verder nog aan dat de niet-cliëntgerelateerde activiteiten die zij wel op de stageplaats stage mocht vervullen daarenboven enkel dienstig waren voor de stage zelf en uitsluitend kaderden in de voltijdse vervanging dewelke zij *de facto* deed. Een en ander was voor verzoekster onhaalbaar.

Verzoekster is van verder oordeel dat ook uit haar logboek blijkt dat zij tijdens de stage-uren geen enkel moment heeft kunnen besteden aan haar stageverslag. Zij licht ter zake toe dat zij ingevolge problemen op de stageplaats waarmee zij reeds van in den beginne werd geconfronteerd, meermaals de idee heeft opgevat om de stage te beëindigen, maar dat zij in oktober na een vruchtbaar gesprek met haar mentor beslist heeft om de stage verder te zetten.

Dit heeft er volgens verzoekster toe geleid dat zij het verslag dat in november 2016 diende te worden ingediend niet tijdig kon overmaken, maar dat in samenspraak met haar begeleider, een uitstel verleend. Verzoekster verwijst in dat opzicht naar een e-mail van 13 november 2016.

Uit een en ander besluit verzoekster dat indien haar verslag op dat ogenblik al onontvankelijk zou zijn geweest, zij daarvan minstens toch diende te worden verwittigd, daar het anders zinloos was geweest om aan het verslag verder te werken. Die verwittiging, zo stelt verzoeker, is er niet gekomen, zodat zij ervan mocht uitgaan dat het verslag tijdig was ingediend.

Nog met betrekking tot het verslag, voert verzoekster aan dat zij op het moment van de tussentijdse evaluatie (november 2016) nog geen 50 dagen stage liep, terwijl de informatiegids (pagina 6) volgt dat de tussentijdse evaluatie na 50 stagedagen dient plaats te vinden. *In casu* heeft deze tussentijdse evaluatie volgens verzoekster vroeger plaatsgevonden. Deze omstandigheden acht zij relevant en worden door de bestreden beslissing niet beantwoord. Van laattijdigheid kan naar oordeel van verzoekster geen sprake zijn.

Daarenboven was, nog steeds volgens verzoekster, ook het verslag van het onderdeel ‘settingbeschrijving’ en casus 1 PC Caritas niet laattijdig ingediend. Verzoekster stelt dat zij het verslag tijdig, met name op de 35ste stagedag, heeft ingediend, in samenspraak met haar individuele stagebegeleider, mevrouw K.F. Hier verwijst verzoekster naar een e-mails van 10, 11 en 12 maart 2017. Ook daaraan gaat de bestreden beslissing volgens verzoekster voorbij.

Ten slotte wijst verzoekster ook op enkele onregelmatigheden die betrekking hebben op de tijdigheid van het indienen van het definitief verslag. Gelet op de eerder omschreven omstandigheden, had verzoekster de vrees dat zij haar definitief verslag niet tijdig zou kunnen indienen. Zij had immers, zo betoogt zij, in plaats van zes maanden (zoals andere studenten-stagiairs), slechts vier maanden de tijd om haar verslag te redigeren en zulks terwijl zij een zeer drukbezette stage kende. Verzoekster stelt dat de stagebegeleider was op de hoogte van deze omstandigheden.

Toen verzoekster zich informeerde omtrent het aanvragen van een uitstel en vernam dat dit via de individueel begeleider diende te worden gevraagd, kreeg zij op haar verzoek per e-mail van 29 mei 2017 het antwoord dat een uitstel niet mogelijk is. Zulks strijdt volgens verzoekster met de informatiegids van het opleidingsonderdeel ‘stage en deontologie’, waarin op pagina 13 wordt gesteld: *“Onmiddellijk na het beëindigen van de stage wordt het*

stageverslag (max. 50 pagina 's) samen met het logboek ingediend op de vakgroep. Uitstel dient schriftelijk te worden gemotiveerd.”

Verzoekster besluit hieruit dat een uitstel wel mogelijk was, en zij stipt aan dat haar aanvraag schriftelijk was gemotiveerd. Zij acht zich verschalkt in haar rechtmatige verwachtingen.

De repliek in de antwoordnota van verwerende partij ten aanzien van het eerste middel is drielendig.

In de *eerste plaats* kadert verwerende partij het middel in zijn context. Zij brengt in herinnering dat de score voor het opleidingsonderdeel ‘stage en deontologie’ voor de helft wordt bepaald door de score van de stage en voor de helft door de score die een student verwerft voor het stageverslag. Een student moet voor beide onderdelen slagen om te kunnen slagen voor het vak. De richtlijnen omtrent de invulling en het indienen van het stageverslag staan deels opgenomen in de stageinformatiegids (blz. 13) en deels in het document ‘richtlijnen voor het stageverslag’ waarvan alle studenten volgens verwerende partij kennis hebben van bij de aanvang van het academiejaar. Zij wijst erop dat op pagina 7 van die informatiegids wat de stagebeoordeling betreft, uitdrukkelijk wordt gesteld: *“in het geval van structurele tekorten in de verslaggeving of tekorten in het aantal stagedagen is het stageverslag niet ontvankelijk”*.

Verwerende partij vervolgt dat vermits het stageverslag belangrijke structurele tekorten vertoont, wat door verzoekster noch in het intern beroep noch in het beroep voor de Raad wordt betwist, het door de bevoegde lesgever als onontvankelijk werd beschouwd, wat de score “AFWE” verklaarde. Verwerende partij rappelleert eraan dat vervolgens de institutionele beroepscommissie heeft vastgesteld dat het verslag inderdaad die structurele tekorten bevatte en inderdaad als onontvankelijk kon worden beschouwd, maar ook dat desondanks de bevoegde lesgever en de stagebegeleider het verslag wel hebben beoordeeld en ook feedback hebben gegeven aan de studente. Nu bovendien de ECTS-fiche niet voorziet in een sanctionering met de score “AFWE” heeft de institutionele beroepscommissie het verslag dan ook wel degelijk ontvankelijk geacht, en het ook gequoteerd. Daarbij heeft beroepsinstantie, nog steeds volgens verwerende partij, de quoteringsgevolg die de lesgevers eraan hebben gegeven, te meer daar die score, die verzoekster wel degelijk kende want dit was ook aan bod gekomen tijdens de feedback, door verzoekster niet werd betwist.

Waar het middel ervan uitgaat dat het stageverslag als onontvankelijk werd verworpen, vertrekt het bijgevolg van een verkeerd uitgangspunt, wat volstaat om het ongegrond te verklaren.

Ten tweede doet verwerende partij gelden dat het middel onontvankelijk is, omdat het niet in de interne beroepsprocedure werd aangevoerd. Ter zake wijst verwerende partij erop dat de enige argument dat verzoekster in de loop van het intern beroep met betrekking tot het stageverslag heeft aangebracht, luidde dat haar ten onrechte een punt werd afgetrokken omdat ze het deel ‘eigen activiteiten’ van haar stageverslag te laat zou hebben ingediend. Dit, zo stelt verwerende partij, staafe verzoekster toen aan de hand van een e-mail waaruit bleek dat afgesproken was dat verzoekster de casus en settingbeschrijving op de 35ste dag van haar stage op PC Caritas mocht indienen. Die mail had voor de institutionele beroepscommissie alvast geen bewijskracht voor de bewering als zou verzoekster haar deel eigen activiteiten op tijd hebben ingediend, want het betreft enkel het tussentijds indienen van de casus en settingbeschrijving. Verwerende partij rappelleert eraan dat de institutionele beroepscommissie met betrekking tot dit argument nog opmerkte:

“De institutionele beroepscommissie merkt vooreerst op dat de 35ste dag van haar stage op het PC Caritas niet 16 maar 15 maart 2017 was. Haar mail met in annex het verslag was dan ook wel degelijk te laat. Bovendien werd het punt niet afgetrokken omdat haar voorlopig verslag tijdens haar tweede stage te laat zou zijn ingediend, maar wel omdat het onderdeel ‘eigen activiteiten’ te laat werd ingediend. De institutionele beroepscommissie stelt vast dat dit inderdaad klopt. Verzoekster diende haar stageverslag voor de tussentijdse evaluatie pas in op 15 november waar dat op 11 november diende te gebeuren. Toen was haar hele verslag dus te laat. Wat het definitieve verslag betreft, werd dit verslag weliswaar ingediend op 31 mei 2017, en dus net op tijd, maar het onderdeel ‘eigen activiteiten’ volgde pas op 1 juni kort voor middernacht, en was dus te laat nu de deadline 31 mei 2017 was.”

Verwerende partij stipt ook aan dat verzoekster in haar extern verzoekschrift bevestigt dat dit deel inderdaad te laat was. Zij verwijst ter zake naar wat verzoekster op pagina 2 van het verzoekschrift stelt: *“Verzoekster heeft haar definitief verslag tijdig ingediend. Enkel wat betreft het onderdeel “eigen activiteiten” was zij laattijdig, doch daarvan wenst zij geen punt te maken, daar zij niet verwachtte op dat onderdeel punten te behalen.”*

In het licht van dit alles besluit verwerende partij dat verzoekster nu – en voor het eerst – een betoogt dat ze onvoldoende tijd heeft gekregen om haar stageverslag te maken omdat de

werklast tijdens haar tweede stage te hoog was en ze niet de voorziene tijd gekregen heeft om aan het verslag te werken. Aldus stelt verzoekster, nog steeds volgens verwerende partij, voor het eerst de quoterings voor het aspect ‘stageverslag’ in vraag. Deze argumenten werden immers niet opgeworpen voor de institutionele beroepscommissie. De beweerde gebrekkige begeleiding werd in die fase van de procedure enkel betrokken om de beoordeling van de stage zelf. Verwerende partij besluit dat dit nieuw middel bijgevolg onontvankelijk is.

Ondergeschikt repliceert verwerende partij *ten derde* nog over de grond van het middel.

In haar wederantwoordnota repliceert verzoekster met betrekking tot de door verwerende partij aangevoerde exceptie als volgt:

“Dat appellante hierdoor nieuwe argumenten (en stukken) in het debat brengt, heeft niet tot gevolg dat deze – in tegenstelling tot hetgeen geïntimeerde voorhoudt – onontvankelijk zouden zijn. Geïntimeerde haalt ten andere geen juridische rechtsgrond aan, waaruit een [on]ontvankelijkheid moet worden afgeleid.

De ‘nieuwe’ argumenten (en stukken) van appellante werden regelmatig in het tegensprekelijk debat gebracht en geïntimeerde werd de mogelijkheid geboden om deze te bespreken.”

Beoordeling

Wat vooreerst de procedure betreft, brengt de Raad in herinnering dat de decreetgever middels de interne beroepsprocedure heeft voorzien in een verplicht uit te putten georganiseerd bestuurlijk beroep, en dat middelen die in deze interne beroepsprocedure door de verzoekende partij niet werden opgeworpen, niet op ontvankelijke wijze voor het eerst kunnen worden aangevoerd in de procedure voor de Raad. Die regel lijdt enkel uitzondering wanneer het voor de Raad opgeworpen middel betrekking heeft op de wijze waarop de interne beroepsprocedure is verlopen, op elementen waarvan de verzoekende partij pas kennis kon nemen na inzage van het administratief dossier of in de bestreden beslissing (of in de antwoordnota), of nog wanneer het middel raakt aan de openbare orde. De vaste rechtspraak van zowel deze Raad als de Raad van State is in die zin gevestigd.

Overeenkomstig de ECTS-fiche voor het opleidingsonderdeel ‘stage en deontologie’ (stuk 13 administratief dossier) steunt de evaluatie op enerzijds een ‘evaluatieformulier, ingevuld door de stagementor’ en anderzijds een ‘stageverslag’. Beide aspecten worden

afzonderlijk gequoteerd. De ECTS-fiche schrijft voor dat de student zowel voor ‘evaluatie’ als voor ‘stageverslag’ dient te slagen. Een tekort voor één van beide onderdelen verhindert derhalve het behalen van een credit voor het opleidingsonderdeel.

Blijkens het administratief dossier (stukken 17 en 18) behaalde verzoekster voor het aspect ‘stagverslag’ een quotering van 9,45/20, waardoor zij niet voldoet aan een van de voormelde cumulatieve voorwaarden uit de ECTS-fiche om voor het geheel van het opleidingsonderdeel te kunnen slagen.

Uit de stukken waarop de Raad vermag acht te slaan, heeft verzoekster de quotering van het stageverslag enkel bij het intern beroep betrokken door in een e-mail van 20 juli 2017 (stuk 4 administratief dossier) te stellen: *“In bijlage gaan de e-mails waaruit dient afgeleid dat het stageverslag bij de tussentijdse evaluatie tijdig werd ingediend (het aftrekken van één punt was derhalve onterecht). Zulks werd ook nog eens aangestipt in het pdf doc ‘beoordeling stageverslag (gedeelte Caritas)’.”* De opmerking heeft betrekking op het stageverslag PC Caritas, criterium ‘eigen activiteiten’, onderdeel ‘opmerkingen’, alwaar wordt gesteld: *“Je hebt dit deel van je stageverslag een week te laat ingediend, hiervoor werd een punt afgetrokken.”*

Ter zake wordt in de bestreden beslissing geoordeeld dat de vermelde laattijdigheid niet moet worden gekoppeld aan het indienen van het voorlopig verslag tijdens de tweede stage – en dat derhalve de discussie over wat de 35ste dag was (15 dan wel 16 maart 2017) niet relevant is – maar wel aan het te laat indienen van het onderdeel ‘eigen activiteiten’. De bestreden beslissing overweegt met name:

“De institutionele beroepscommissie stelt vast dat dit inderdaad klopt. Verzoekster diende haar stageverslag voor de tussentijdse evaluatie pas in op 15 november waar dat op 11 november diende te gebeuren. Toen was haar hele verslag dus te laat. Wat het definitieve verslag betreft, werd dit verslag weliswaar ingediend op 31 mei 2017, en dus net op tijd, maar het onderdeel ‘eigen activiteiten’ volgde pas op 1 juni kort voor middernacht en was dus te laat nu de deadline 31 mei 2017 was. Nu de studente niet slaagt voor het stageverslag, kan ze evenmin slagen voor het vak ‘stage en deontologie’.

Die beoordeling wordt door verzoekster in haar verzoekschrift voor de Raad niet tegengesproken. Integendeel bevestigt zij in haar verzoekschrift uitdrukkelijk: *“Verzoekster*

heeft haar definitief verslag tijdig ingediend. Enkel wat betreft het onderdeel ‘eigen activiteiten’ was zij laattijdig, doch daarvan wenst zij geen punt te maken, daar zij niet verwachtte op dat onderdeel punten te behalen.” Aldus erkent verzoekster dat de institutionele beroepscommissie ter zake correct heeft geoordeeld.

Wat verzoekster in het beroep wél aankaart met betrekking tot de quoterings van het stageverslag is naast de kwestie, want doet geen afbreuk aan het door verzoekster niet tegengesproken motief van de bestreden beslissing.

Argumenten die verzoekster ten aanzien van de quoterings van het stageverslag voor het eerst ontwikkelt in de procedure voor de Raad kunnen – zoals hierboven reeds is aangegeven – thans niet meer op ontvankelijke wijze in het debat worden betrokken. Dit geldt *a fortiori* voor wat aanvullend nog in de wederantwoordnota wordt aangevoerd.

Aangezien de onontvankelijkheid van het eerste middel tot gevolg heeft dat het tekort voor ‘stageverslag’ behouden blijft en verzoekster bijgevolg niet voldoet aan een van de cumulatieve voorwaarden om voor het gehele opleidingsonderdeel een credit te kunnen behalen, dienen de overige middelen van verzoekster, die enkel op het aspect ‘stage’ betrekking hebben, niet verder te worden onderzocht. Verzoekster heeft bij middelen geen belang, zodat zij onontvankelijk zijn.

In het licht van het bovenstaande dient evenmin nog uitspraak te worden gedaan over de toelaatbaarheid van de stukken 2.13, 2.14, 2.18 en 2.20 van verzoekster, waarvan verwerende partij vraagt om ze uit de debatten te weren.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 11 september 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Piet Versweyvelt	bijzitter

Marleen Verreth	bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Melissa Thijs

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïntinventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.752 van 11 september 2017 in de zaak 2017/247

In zake: Yoeni DANIELS
woonplaats kiezend te 3348 Attenrode
Langstraat 19

tegen:

HOGESCHOOL GENT
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Eva Bral
kantoor houdend te 9000 Gent
Henleykaai 3R
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 28 juli 2017, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbepaling van 2 juli 2017 waarbij aan verzoeker het examencijfer van 9/20 wordt toegekend voor het opleidingsonderdeel ‘Atelier beeld & installatie V’ en het examencijfer van 8/20 voor het opleidingsonderdeel ‘Atelier beeld & installatie VI’, en van de bepaling van de interne beroepscommissie van de Hogeschool Gent van 13 juli 2017 waarbij het intern beroep onontvankelijk wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 11 september 2017.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2016-2017 ingeschreven als student aan de School of Arts van de Hogeschool Gent in de opleiding ‘bachelor in de beeldende kunsten’.

Tot verzoekers curriculum behoren onder meer de opleidingsonderdelen ‘Atelier beeld & installatie V’ en ‘Atelier beeld & installatie VI’, waarvoor hij respectievelijk 9/20 en 8/20 behaalt. De proclamatie vindt plaats op 2 juli 2017.

Dit is de eerste beslissing.

Op 3 juli 2017 tekent verzoeker tegen deze examenbeslissing het volgende intern beroep aan:

“(…)

De motivatie berust erop dat er doorheen het jaar en de voorafgaande jaren een schending van het recht op een gelijke behandeling, objectiviteit en correcte pedagogie heeft plaatsgevonden. Daar er geen tot geringe communicatie was van docenten uit naar mij toe en dat er inbreuk is gepleegd op mijn persoonlijk leven zonder oog te hebben voor objectiviteit of louter mijn artistieke ontwikkeling. De effecten hiervan hebben een veel grotere impact gehad dan eender welke kritiek.

Hier is geen gehoor aan gegeven. Betreffende communicatie of openheid – algemeen naar het welzijn van de student en diens ontwikkeling toe – kan ik enkel zeggen dat er een aantal professionele eisen genegeerd zijn en dat er geen erkenning werd gegeven aan deze kwesties. Het aangehaalde probleem loopt al langer dan enkel dit laatste semester en heeft sinds het begin van mijn opleiding gezorgd voor een enorme barrière in mijn artistieke ontwikkeling. Ik betreur dan ook de afwezige openhartigheid van de docenten.

(…)”

De interne beroepscommissie van verwerende partij behandelt het beroep in zitting van 13 juli 2017, en verklaart het onontvankelijk omdat het beroep niet door verzoeker is ondertekend.

Dit is de tweede bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

Voorwerp van de huidige procedure

Standpunt van partijen

Verwerende partij stipt aan dat de interne beroepscommissie over volheid van bevoegdheid beschikt, zodat haar beslissing in de plaats is gekomen van de initiële

studievoortgangsbeslissingen, en deze laatste niet meer het voorwerp van het beroep bij de Raad kunnen uitmaken.

Verzoeker heeft geen wederantwoordnota ingediend en spreekt deze exceptie niet tegen.

Beoordeling

Of een initiële studievoortgangsbeslissing zoals een examenbeslissing in die stand van de procedure nog het voorwerp kan uitmaken van een beroep bij de Raad, is afhankelijk van de omvang van de bevoegdheid van het orgaan dat instaat voor de behandeling van het intern beroep, dat de student op straffe van onontvankelijkheid van zijn beroep bij de Raad eerst dient uit te putten.

Te dezen bepaalt artikel 64 van het onderwijs- en examenreglement van de verwerende partij dat de interne beroepsinstantie “de oorspronkelijke beslissing op gemotiveerde wijze bevestigt of herzie”. Verwerende partij heeft haar interne beroepsprocedure aldus derwijze georganiseerd dat de beroepscommissie over volheid van bevoegdheid beschikt, zodat de beslissing van dit beroepsorgaan in de plaats treedt van de initiële studievoortgangsbeslissing, die dan op haar beurt uit de rechtsorde verdwijnt en bijgevolg niet meer in rechte aanvechtbaar is.

Het beroep is onontvankelijk ten aanzien van de eerste bestreden beslissing, en enkel ontvankelijk ten aanzien van de tweede bestreden beslissing (verder: de bestreden beslissing).

Uitputting van het intern beroep

Standpunt van partijen

Verwerende partij werpt op dat het intern beroep niet op ontvankelijke wijze werd uitgeput.

Zij wijst erop dat een intern beroep overeenkomstig het onderwijs- en examenreglement op straffe van onontvankelijkheid moet zijn ondertekend door de student of zijn raadsman, en dat

in casu de niet-naleving van dat vormvoorschrift de interne beroepscommissie er terecht heeft toe gebracht het intern beroep onontvankelijk te verklaren. Bijgevolg kan ook het huidige beroep bij de Raad niet ontvankelijk zijn.

Verzoeker gaat in zijn verzoekschrift voor de Raad niet in op de (on)ontvankelijkheid van zijn intern beroep.

Beoordeling

De decreetgever heeft de organisatie van het intern beroep tegen een studievoortgangsbepaling in grote mate overgelaten aan de beleidsvrijheid van de instelling en heeft enkel de ontvankelijkheid *ratione temporis* aan de eigen bevoegdheid voorbehouden.

De Raad heeft al herhaaldelijk overwogen, en doet zulks hier opnieuw, dat een niet-ondertekend intern beroep alleszins onregelmatig is wanneer het onderwijs- en examenreglement – of een voorschrift van gelijke strekking – die ondertekening uitdrukkelijk op straffe van onontvankelijkheid voorschrijft (zie o.a. R.Stvb. 16 oktober 2014, nr. 2014/334; R.Stvb. 16 oktober 2014, nr. 2014/341; R.Stvb. 21 november 2014, nr. 2014/402; R.Stvb. 6 augustus 2015, nr. 2.219).

Te dezen schrijft artikel 62, §1 van het onderwijs- en examenreglement onder meer voor dat het intern beroep op straffe van onontvankelijkheid de handtekening van de student dient te bevatten. Daargelaten de vraag of dit voorschrift zonder meer kan worden gehandhaafd wanneer de student in het intern beroep wordt vertegenwoordigd door een advocaat (de handtekeningvereiste is niet gemoduleerd in het geval van het optreden van een raadsman), stelt de Raad vast dat verzoeker *in casu* zijn intern beroep heeft ingesteld zonder tussenkomst van een raadsman en het verzoekschrift niet heeft ondertekend. Het is een vaststelling die verzoeker in de huidige stand van de procedure ook niet betwist.

De bestreden beslissing heeft het intern beroep van verzoeker terecht onontvankelijk verklaard. Daar het regelmatig doorlopen van de interne beroepsprocedure krachtens artikel II.285, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs een voorwaarde is om de Raad te kunnen vatten met een extern beroep, is het beroep van verzoeker niet ontvankelijk.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 11 september 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Piet Versweyvelt	bijzitter
Marleen Verreth	bijzitter

bijgestaan door

Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Melissa Thijs

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.753 van 11 september 2017 in de zaak 2017/239

In zake: Kathy VERMEULEN
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Bert Van Praet
kantoor houdend te 9200 Dendermonde
Werf 4

tegen:

ARTEVELDEHOGESCHOOL
woonplaats kiezend te 9000 Gent
J. Gerardstraat 18

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 26 juli 2017, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbepaling waarbij aan verzoekster voor het opleidingsonderdeel ‘Stage 1’ een examencijfer van 8/20 wordt toegekend en van de beslissing van de interne beroepscommissie van de Arteveldehogeschool van 5 juli 2017 waarbij het intern beroep ongegrond wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 11 september 2017.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Bert Van Praet, die verschijnt voor verzoekende partij, en Luc Faes, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekster is in het academiejaar 2016-2017 ingeschreven als student in de opleiding ‘bachelor in het onderwijs: kleuteronderwijs’.

Tot verzoeksters curriculum behoort onder meer het opleidingsonderdeel ‘Stage 1’. Voor dit opleidingsonderdeel bekomt verzoekster het examencijfer van 8/20.

Dit is de eerste bestreden beslissing.

Verzoekster stelt tegen de quoterings voor de stage het volgende intern beroep in:

“Omschrijving ingeroepen bezwaren

a) Korte situatieschets

Ik heb naar mijn mening een goede en volwaardig correcte stage gelopen bij de kleuterschool Sint Gorik, te Haaltert. Ik had als procesbegeleider [M.H.]. De communicatie met hem verliep heel vlot en afspraken werden nageleefd. Meneer [M.H.] is een aantal keer op stagebezoek gekomen en was telkens tevreden. De werkpunten werden besproken en door mij steeds aanvaard en goedgekeurd. (Voornamelijk werken aan het muzische aspect en het verzorgen van mijn taalgebruik, dialect.)

Tijdens mijn laatste stageperiode (en meer bepaald de laatste week effectief) werd meneer [M.H.] ziek en kreeg ik de melding dat er een vervangend procesbegeleider ging langskomen. Op 11 mei (voorlaatste stagedag) kwam [M.D.] langs kort voor de middag, bij aanvang van de bewegingsles. Bewegingslessen zijn niet eenvoudig om te geven, maar dit verliep volgens mij toch behoorlijk goed. Na afloop had ik met haar een gesprek en hieruit bleek dat zij veel minder tevreden was van mijn prestaties. Ze had op veel punten kritiek en ik vond het dan ook heel moeilijk om mij hierin te kunnen vinden. Zij ervaarde dit als weerstand voor feedback tijdens het evaluatiegesprek. Voor mij was het vooral moeilijk te vatten omdat haar bevindingen soms volledig haaks stonden op de bevindingen van meneer [M.H.]. Dezelfde avond heb ik meneer [M.H.] een email gestuurd met de vraag of ik hem even kon opbellen om de gebeurtenissen van vandaag te bespreken. De volgende dag kreeg ik een email terug met zijn contactgegevens en heb ik hem opgebeld. We hebben samen aan de telefoon overlopen wat er gebeurd was. Hij kon natuurlijk moeilijk oordelen over de feiten maar hij kon mij wel verzekeren dat hij echt wel tevreden was van mijn prestaties en dat hij mij verder zou opvolgen want zijn ziekteverlof was bijna afgelopen. Ondertussen [rondde] ik mijn laatste stagedag af op Sint Gorik en begonnen de voorbereidingen voor de examenperiode. Mijn stagemap heb ik ingediend bij meneer [M.H.] zoals afgesproken. De examenperiode brak aan en 3 dagen voor het publiceren van de resultaten kreeg ik opnieuw een email van Artevelde met de mededeling dat meneer [M.H.] terug in ziekteverlof was maar nu voor langere periode en dat de studenten verder zouden worden opgevolgd door mevrouw [M.F.] of [I.R.]. Ik wachtte mijn resultaten af en

vrijdagnamiddag kreeg ik dan te lezen dat ik amper een 8/20 behaald heb voor mijn stage. Ik maakte onmiddellijk een afspraak bij [M.F.] en ging maandag 26 juni bij haar op gesprek. Dit was eigenlijk de derde persoon die mij evalueerde tijdens mijn stageperiode. Zowel [M.D.] als [M.F.] hebben mij beiden tijdens mijn stageperiode amper opgevolgd (1 vervangend stagebezoek van 30 min.) maar maken wel de eindbeoordeling. Een eindbeoordeling waar ik mij echt niet in kan vinden en dus bijgevolg ook niet mee akkoord kan gaan. Zodoende ben ik eveneens op 26 juni op gesprek gegaan bij [E.v.W.], ombudsdienst Artevelde Hogeschool. Samen hebben we de feiten overlopen en heeft zij voorgesteld om een bemiddelend gesprek aan te gaan met de betrokken partijen. In afwachting van de uitkomst van de bemiddelingsprocedure werd mij toch aangeraden om de interne beroepscommissie op de hoogte te brengen van mijn klacht, gezien de korte termijn om beroep aan te tekenen. Als ik mij baseer op de feiten (die duidelijk vermeld zijn in stageverslagen) kan ik mij niet vinden in een eindresultaat van 8/20. Vandaar ook deze aanmelding bij de beroepscommissie om deze quoterings te herzien en op te trekken naar een minimum van 10/20 zodat ik toch mijn volgend studiejaar kan aanvangen en bewijzen dat deze opleiding echt wel iets voor mij is. Eveneens het vermelden waard misschien; ik ben een switch studente (Licentiaat in de criminologische wetenschappen) en studeer via een VDAB-contract. Bij het niet slagen van mijn stage stopt ook het VDAB-contract. De keuze om opnieuw te gaan studeren is een zeer bewuste keuze waar ik mij dan ook geheel achter gezet heb, met minimaal behaalde (volgens mij onterechte) resultaten.

b) Bespreking van de opleidingscompetenties (verwijzing naar stageverslagen - zie bijlagen)

OC 1; Met zorg voor elk kind in de groep en op school een positief leefklimaat creëren, Positieve interacties realiseren met kinderen en met de klasgroep.

Quoterings: Goed.

Werken met kinderen is voor mij een passie. Dit was voor alle betrokken partijen duidelijk en hiervoor behaalde ik dus een positief resultaat.

In de verslagen werd het volgende vermeld:

° “Je ziet duidelijk graag kinderen, Je contact met hen is goed en je benadert hen op een positieve manier. Vooral tijdens groepsactiviteiten en in contacten met individuele kleuters valt dit op.” (Bijlage 1 - Quoteringsverslag).

° “Je toont genegenheid, warmte en zorg voor de kleuters. Je gaat op een aangename manier in interactie met de kleuters. Je kan kordaat zijn en je grenzen stellen. Wat me ook opviel was dat je door heel veel vragen te stellen je interactie uitlokt, wat ik alleen maar kan toejuichen.” (Bijlage 2 Feedbackverslag [M.H.] Stage herfstsemester)

° “Je handelt zeer positief en denkt heel ontwikkelingsgericht naar alle kleuters toe. Je straalt genegenheid, warmte en zorg uit. Je gaat op een aangename en natuurlijke manier in interactie met de kleuters” (bijlage 3 Feedbackverslag [M.H.] - stage lentesemester).

° “Je ziet graag kinderen. Je bent heel goed in onderling contact. Je praat graag met hen. Je hebt oog voor kinderen met extra zorg” (bijlage 4 - Feedbackverslag Mentor, lentesemester).

° “Kathy is heel ondernemend en wil graag met kleuters werken. Ze kan goed communiceren met de kleuters. Ze ziet conflicten en gaat er op een heel gepaste manier mee op. Kathy straalt rust uit en ze gaat vlot om met de kleuters.” (Bijlage 5 - feedbackverslag Mentor - herfstsemester)

- ° “Je benadert de kleuters op een goede manier, geeft feedback, steunt hen en verbetert waar nodig.” (Bijlage 6 - feedbackverslag Bewegingsmentor - lentestage).
- ° Je ziet graag kinderen, je wil leren en je probeert verantwoordelijkheid op te nemen, maar het lukt moeizaam (bijlage 7 - Feedbackverslag [M.D.] - lentesemester vervangend PB)

OC3; Leiding geven door middel van een gestructureerd pedagogisch klimaat.
Quotering: Nog niet voldoende

Volgens de eindquotering is deze competentie niet voldoende [verworven]. Hierin kan ik mij niet vinden. Ik ben tijdens mijn stageperiode hier telkens positief op beoordeeld. Pas op het einde van mijn stage (voorlaatste dag), en dus tijdens het bezoek van [M.D.] werd mij hierop gewezen dat ik deze competitie niet volledig bezit. Ik zou volgens haar te vaak roepen. In het eindverslag wordt er [vermeld] dat ik deze competentie in de klas beter beheers dan in de bewegingsruimte. Hierbij wil ik zelf wel even vermelden dat tijdens een bewegingsles de kleuters veel drukker zijn dan in de klas. Er is veel meer ruimte en veel materiaal. Ik heb tijdens de bewegingsles iets meer geroepen dan tijdens een activiteit in de klas maar dit heeft volgens mij te maken met het feit dat het om een bewegingsles gaat en dat er muziek op stond om massagelessen aan te brengen.

In klassikaal verband hoef ik niet vaak te roepen. In de versagen werd dit bevestigd.

- ° “Je houdt deze toch wel rumoerige en luidruchtige klas op een verantwoorde manier in de hand. Je bent energiek en dynamisch. Je tracht de klas te organiseren.” (Bijlage 2 - feedbackverslag [M.H.] - herfstsemester)

- ° “Je houdt op een verantwoorde manier deze klas in de hand. Je tracht de klas te organiseren door elke kleuter op een dynamische manier te betrekken en grijpt in waar nodig.” (Bijlage 3 feedbackverslag [M.H.] - lentesemester).

- ° “Kathy kan goed communiceren met de kleuters. Ze ziet conflicten en gaat er op een heel gepaste manier mee om” (bijlage 5 - feedbackverslag mentor - herfstsemester).

- ° “Kathy is heel betrokken bij de zorg voor kleuters. Ze stelt vragen en probeert voor alle kleuters een aangepast aanbod te voorzien. Ze maakt uitzonderingen waar nodig. Kathy straalt rust uit en ze gaat vlot om met alle kleuters.” (Bijlage 5 - feedbackverslag Mentor herfstsemester).

Ik ben mij ervan bewust dat de competentie ‘leiding geven voor middel van een gestructureerd pedagogisch klimaat’ in de toekomst nog kan verbeterd worden maar op basis van eerdere verslagen, en dan vooral de verslagen/communicatie met mijn oorspronkelijke PB blijkt toch dat ik deze competentie voldoende bezit. De bevindingen van mijn oorspronkelijke PB en vervangend PB staan haaks tegenover elkaar. Mijn oorspronkelijk PB is enkele keren op bezoek gekomen, heeft meermaals gesprekken met mij gehad, terwijl mijn vervangend PB mij slechts éénmalig heeft geobserveerd en dan nog tijdens een bewegingsles. Ik vind haar bevindingen ongegrond en moeilijk te staven op basis van 1 observatiemoment.

OC 3; Zich als persoon present stellen: op geëngageerde, authentieke en expressieve wijze kinderen inspireren en voorleven.

Quotering: nog niet voldoende.

Ik ben enorm gedreven en energiek. Zoals reeds eerder vermeld is werken met kinderen een passie. Tijdens mijn stageperiode is er inderdaad vermeld dat men mij meer muzisch wil bezig zien. Dit was ook een van mijn werkpunten en blijft zeker ook een van mijn werkpunten naar de toekomst toe. Toch is uit eerdere verslagen gebleken dat dit niet altijd negatief beoordeeld is, wel een werkpunt.

- ° “Je weet de kleuters te boeien en mee te nemen in je verhaal. Ik wil je wel nog muzischer bezig zien. Het is duidelijk dat de groep u ligt.” (Bijlage 2 - feedbackverslag [M.H.] herfstsemester.)
- ° “Je staat er voor de kleuters, je leeft je in en draagt dit over naar hen.” (Bijlage 6 - feedbackverslag bewegingsmentor).

Bij aanvang van het thema ‘dino’s’ had ik op zondagmiddag de klas klaargezet. Ik had een briefje in de kring gelegd waarop een professor de medewerking van de kleuters vroeg om de verschillende eieren, die ik in de klas verstopd had, te verzorgen. De kleuters mochten de eieren gaan zoeken in de klas en de bewegingszaal. Bij de eieren lag een duidelijke handleiding van wat ze met de eieren moesten doen. De kleuters genoten hier zichtbaar van en zorgden heel goed voor de eieren. Dit is duidelijk een voorbeeld van het speels inkleden en aanbrengen van een activiteit, meer bepaald bc. Meneer [M.H.] heeft deze aanzet niet kunnen observeren maar vermeld in zijn verslag dat het BC dinosaurussen duidelijk in de smaak viel bij de klasgroep. Algemeen gesteld is OC3 een werkpunt voor mij naar de toekomst toe, maar kan ikzelf niet zeggen dat ik deze competentie onvoldoende bezit.

OC 7; Een rijk en creatief speelleeraanbod begeleiden, aansluitend bij de ontwikkelingsbehoeften van kinderen.

Quotering: nog niet voldoende.

Met deze beoordeling ben ik het zeker niet eens, integendeel. Ik heb gekozen voor een speelleeraanbod dat enorm aansluit bij de leefwereld en ontwikkelingsbehoeften van kinderen. Meer zelfs, ik heb een thema naar keuze aangebracht (namelijk dino’s) in mijn stageklas en dit viel enorm in de smaak bij de kinderen. Het materiaal was ruim voorhanden en het thema leefde duidelijk in de klas. Mijn aanzetten kunnen muzischer zijn, maar dit is een werkpunt dat reeds in OC 3 naar voor gekomen is. Deze elementen zijn ook meermaals voor voren gekomen uit verslagen.

- ° “Je geniet van de kleuters en je bent oprecht geïnteresseerd in hun leefwereld. Je hebt veel materiaal voorhanden.” (Bijlage 4 - feedbackverslag mentor lentesemester),
- ° “Juf Kathy is heel zelfzeker. Ze is vlot in de omgang met de kleuters en collega's. Doordat ze zelf al mama is, kan ze zich nog meer inleven in de leefwereld van de kleuters. Ze is graag gezien door alle kleuters. Haar aandacht en interesse gaat zeker uit naar de kinderen met extra zorg. Haar voorbereidingen en materiaal voor de verschillende activiteiten waren steeds in orde” (bijlage 5 feedbackverslag mentor - herfstsemester).
- ° “De lessen die je gegeven hebt, waren goed voorbereid en uitgeschreven. Alle materialen werden aangewend en de volledige zaal benut. Je staat er voor de kleuters, je leeft je in en draagt dit over naar hen” (bijlage 6 - feedbackverslag bewegingsmentor).

Waar ik wel op moet letten is dat ik de planning strikter volg. Soms heb ik activiteiten aangepast aan de moment zelf. Bijvoorbeeld op een bepaald moment was er veel ruzie in de klas. Ik heb toen gekozen voor een rustig afsluitmoment i.p.v. een dinodans. Ik had met de kleuters een vriendschapsdocument getekend en samen hadden we er allemaal onze handtekening onder gezet. Als slot van de dag heb ik toen een verhaal verteld over ti ta tranen, een verhaal over goede tranen en minder goede tranen. Ik vond het toen niet gepast om een wilde dinodans uit te voeren. Mijn procesbegeleider, [M.H.], heeft mij erop gewezen dat dit een goede zaak is dat ik activiteiten durf aan te passen aan [het] moment, maar dat dit ook risico's inhoudt. Zo kan het zijn dat dit niet door iedereen gewaardeerd wordt.

° “Je neemt initiatief om te werken aan sociale contacten. Zo maak je bijvoorbeeld een hartje waarop de kleuters hun handtekeningen zetten” (bijlage 4 - feedbackverslag Mentor lentestage).

° “Je bent een ervaren vertelster. Je speelt ook in op de kleuters (je las het meegebrachte prentenboek van kleuter x voor” (bijlage 4 - feedbackverslag mentor - lentestage).

Op sommige momenten werden kleine wijzigingen in de dagplanning dus wel geapprecieerd. Jammer dat er dan uit sommige verslagen zoveel negatieve kritiek terug te vinden is terwijl mijn wijzigingen wel degelijk gestaafd en geapprecieerd werden.

Een ander voorbeeld van een gewijzigde planning situeert zich in het BC moederdag. Ik had vooraf met de mentor afgesproken dat ik de [cadeautjes] voor moederdag volledig op mij zou nemen. Wel waren we overeengekomen dat we een mooi versierde kom voor de mama's gingen maken. Ik had mijn planning opgesteld en één van de eerste activiteiten die op de planning stonden was het maken van een mal met de kleuters. Toen ik maandagmorgen op school arriveerde vertelde mijn mentor mij dat ze de [mallen] reeds gemaakt had met de kleuters. Op dat moment [word] ik natuurlijk ook verplicht om mijn planning te wijzigen. Op zich vind ik dat geen probleem en ben ik hierin flexibel, maar het is natuurlijk niet leuk om later erop gewezen te worden dat ik dan zomaar activiteiten/planningen wijzig.

OC 8; De verworven basiskennis m.b.t. het jonge kind, de ontwikkelingsgebieden en het onderwijs aanwenden in het onderwijsaanbod.

Quotering: nog niet voldoende

Uit eerdere gesprekken met mijn PB [M.H.] was dit allemaal goed en volgens planning. Zie volgende verslagen:

° “Geen opmerkingen” (zie bijlage 2 - feedbackverslag [M.H.] - herfstsemester).

° “Geen opmerkingen of specifieke observaties. Zoals geschreven het niveau van kleuter kan verschillen van kind tot kind” (zie bijlage 3 feedbackverslag [M.H.] lentesemester).

Tijdens mijn stageperiode heb ik steeds tijdig mijn stageplanning en voorbereiding van activiteiten (activiteitenfiches) doorgemaild naar mijn procesbegeleider [M.H.] en mijn mentor. Zij hadden dus steeds tijdig de kans om mijn geplande activiteiten in te kijken en opmerkingen/ bedenkingen over te maken. Ik heb nooit opmerkingen gekregen over geplande activiteiten.

° “Haar voorbereidingen en materiaal voor de verschillende activiteiten waren steeds in orde.” (Bijlage 5 - feedbackverslag Mentor herfstsemester).

° “De lessen die je gegeven hebt, waren goed voorbereid en uitgeschreven. Alle materialen werden aangewend en de volledige zaal benut.” (Bijlage 6 - feedbackverslag Bewegingsmentor.)

° “Je staat er voor de kleuters, je leeft je in en draagt dit over naar hen”. (Bijlage 6 feedbackverslag bewegingsmentor).

Ik heb getracht zoveel mogelijk olods aan bod te laten komen tijdens mijn stageperiode. De volgende olods zijn zeker aan bod gekomen;

[...]

OC 9: Met zorg voor elk kind en voor het levende en niet levende in de omgeving, de klasruimte en de planning functioneel en veilig organiseren.

Quotering: voldoende

Mijn materiaalaanbod was meer dan voldoende aanwezig en bij ieder thema heb ik ervoor gezorgd dat dit duidelijk zichtbaar was in de klas. Het thema leefde echt in de

klas. De hoeken waren steeds aangepast aan het thema, nieuwe hoeken werden gecreëerd en er waren voldoende zelfstandige activiteiten voorzien. De werkplekken stonden steeds klaar voor aanvang van de schooltijd. Bij het thema dino's ben ik op zondagmiddag de klas gaan inrichten. Verder zorgde ik ervoor dat ik voor aanvang van de schooltijd of na schooltijd de werkplekken ingericht had. Tijdens de speeltijd kuiste ik vaak de klas even op of als ze echt vuil gemaakt was met bepaalde activiteiten.

Dit bleek overigens ook uit de volgende verslagen:

° “Materiaalaanbod is degelijk en je laat het thema leven in de klas. Werkplekken staan klaar zodat de kleuters duidelijk weten wat ze kunnen doen.” (Bijlage - quoteringsverslag).

° “Je klas straalde het BC goed uit. Je houdt het tempo aan en het geheel loopt vlot in elkaar over. De houdt de klas in de hand en tracht de kleuters bij jou te houden.” (Bijlage 2 - feedbackverslag [M.H.] - herfstsemester)

° “In je activiteiten en in de klas straalde het BC goed. Je houdt de klas in de hand en tracht de kleuters bij de les te houden” (bijlage 3 - feedbackverslag [M.H.] - lentese­mester.)

° “Je wil luisteren en leren. Je zet alle speelwerkplekken klaar zodat de kleuters duidelijk weten wat ze kunnen doen.”, (bijlage 4 feedbackverslag Mentor - lentestage).

° “Aanbieden van gepaste materialen. Materiaal [en] voorbereidingen waren steeds in orde” (bijlage 5 - feedbackverslag mentor- herfststage).

° “Je klas werd thematisch verrijkt.” (Bijlage 7 - feedbackverslag vervangend Pb - lentese­mester).

Jammer dat ik ondanks deze positieve opmerkingen van iedereen maar een quoterings van ‘voldoende’ behaal. Er waren nergens negatieve opmerkingen terug te vinden.

OC 10: De taalverwerving van kinderen bevorderen aan de hand van een aangepast, correct taalaanbod en een stimulerende meertalige interactie.

Quoterings: voldoende

Ik tracht steeds op het niveau van de kleuters te praten, alles goed en duidelijk verstaanbaar uit te leggen. In de klas zitten er 2 kleuters die de Nederlands taal nog niet voldoende beheersen. Ik tracht hiervoor steeds oog te hebben en te zorgen voor extra ondersteuning. Regionale invloed is duidelijk hoorbaar. Deze elementen blijken uit volgende verslagen:

° “Je spreekt op niveau van de kinderen. Je doet je best om standaardnederlands te spreken, maar er is bij momenten nog een sterke regionale invloed te horen” (Bijlage 1 – quoteringsverslag)

° “Je spreekt verzorgd en op niveau van de kleuters. Je aanbod is passend en ontwikkelingsgericht. Hoewel ik toch regio-invloeden hoorde tijdens ons gesprek” (Bijlage 2 – feedbackgesprek [M.H.] – herfstsemester).

° “Je ziet graag kinderen. Je bent heel goed in onderling contact. Je praat graag met hen. Je hebt oog voor kinderen met extra zorg.” (Bijlage 4 – feedbackverslag mentor – lentese­mester).

° “Je praat op niveau van de kleuters. Let op voor tussentaal en tracht steeds standaardnederlands te spreken.” (Bijlage 7 – feedbackverslag [M.D.] vervangend PB – lentese­mester).

Geen verdere opmerkingen. Mijn taalgebruik is op niveau van de kinderen. Het steeds hanteren van standaardnederlands en het beperken van regionale invloeden was een werkpunt en blijft naar de toekomst toe een werkpunt/aandachtspunt.

OC 11: Kritisch naar zichzelf en het eigen functioneren kijken en het eigen handelen vanuit deze reflecties bijsturen.

Quotering: nog niet voldoende

Tijdens mijn stage en [in] het dagelijkse leven probeer ik voldoende kritisch naar mezelf te kijken. Ik ben in staat om werkpunten te benoemen en deze in te vullen. In mijn reflectieverslag heb ik een kritische bril opgezet en heb ik getracht om [] mijn werkpunten/leerpunten en sterke punten te benoemen. Activiteiten die minder geslaagd waren heb ik aangevuld in mijn dagklappers en getracht bij te sturen. Uit volgende verslagen is dit duidelijk:

° “Je kijkt voldoende kritisch naar jezelf en weet me te vertellen welke activiteiten geslaagd konden genoemd worden en welke wat minder waren.” (Bijlage 2 - Feedbackverslag [M.H.] herfstsemester).

° “Je kijkt voldoende kritisch naar jezelf en weet me je zwakke punten uit je stageperiode te duiden. Je hebt de wil om er iets aan te doen? Je geeft me ook een goed beeld over wat je met de klas gaat doen de komende periode.” (Bijlage 3 - feedbackverslag [M.H.] - lentesemester).

° “Je wil luisteren en leren”/“Je staat open voor tips - je wil groeien” (bijlage 4 feedbackverslag mentor - herfstsemester).

° “Je staat open voor feedback op gebied van beweging, vraagt tips.” (Bijlage 5 - feedbackverslag bewegingsmentor).

Bij deze opleidingscompetentie blijkt opnieuw hoe mijn procesbegeleider [M.H.] en vervangend procesbegeleider elkaar tegenspreken.

OC 13: Adequaat communiceren met volwassen partners, met respect voor diversiteit en rekening houdend met deontologie.

Quotering: nog niet voldoende

Op deze competentie scoor ik onvoldoende volgens het quoteringsverslag. Tijdens mijn stageperiode zijn hierover nooit opmerkingen geweest, niet van mijn mentor, noch van mijn procesbegeleider. Uit verslagen blijkt dit:

° “Volgens je mentor zijn hier geen opmerkingen over te maken. Je voelt je goed op je stageplaats” (bijlage 2 – feedbackverslag [M.H.] – herfstsemester)

° “Volgens je mentor zijn hier geen opmerkingen over te maken” (bijlage 3 – feedbackverslag [M.H.] – lentesemester)

° “Je bent vlot in de omgang met kleuters en collega’s (bijlage 4 – feedbackverslag mentor lentesemester)

° “Juf Kathy is heel zelfzeker. Ze is vlot in de omgang met de kleuters en collega’s” (bijlage 5 – feedbackverslag mentor – herfstsemester).

Opnieuw blijkt dat er gedurende de stage geen probleem van communicatie was. Na het bezoek van vervangend PB [M.D.] blijkt plotseling dat ik een communicatiestijl heb die verkeerdelijk geïnterpreteerd kan worden. Dit staat ook zo in het quoteringsverslag. Ik wil er graag op wijzen dat dit verslag melding maakt van een communicatiestijl die verkeerdelijk KAN geïnterpreteerd worden. Als er hiervoor geen duidelijkheid bestaat en [er] in het verleden nooit problemen waren kan ik voor deze opleidingscompetentie toch geen onvoldoende behalen. De communicatie met mijn procesbegeleider is steeds vlot en correct verlopen.

OC 14: Constructief samenwerken in een schoolteam, met ouders en met externen.

Quotering: voldoende.

Met deze opleidingscompetentie scoor ik voldoende, terwijl OC 13 onvoldoende is. Hieruit kan ik alleen maar afleiden dat mijn communicatie met het schoolteam, ouders

en externen vlot verlopen is. De positieve beoordeling van competentie OC 14 staat haaks tegenover de ongunstige beoordeling van competentie 13. Tijdens de laatste stagedag was er een verwennamiddag voor de mama's van de kleuters. Iedere juf [begeleidde] een groepje en er werd gewerkt met een doorschuifstelsel. Ikzelf [begeleidde] ook een groepje, namelijk het masseren van onze mama's. Op dat ogenblik was de directeur aanwezig en hij bevestigde hoe vlot deze sessie verlopen was. Ik heb toen uitgebreid met alle mama's gepraat. Niemand heeft hierover opmerkingen gehad.

OC 15: Cultuurelementen, de maatschappelijke realiteit en gebeurtenissen uit de actualiteit kritisch en constructief verwerken in het onderwijsaanbod.

Quoting: voldoende

In het eindbeoordelingsverslag wordt vermeld "Je neemt initiatief om te werken aan sociale contacten" (Bijlage I - Quotingverslag). Uit eerdere verslagen geen opmerkingen/ beoordelingen.

OC 5: Handelingsgericht observeren: de beginsituatie achterhalen en vanuit observatie ontwikkelingsgericht bijsturen.

Quoting: nog niet voldoende

Mijn verslagen van het eerste semester, herfstsemester waren [goedgekeurd]. Mijn verslagen van het lentese semester zijn op het einde beoordeeld en deze waren van mindere kwaliteit. Hier kan ik mij volledig vinden in de opmerkingen, deze zijn terecht. Aan deze OC moet ik in de toekomst zeker werken.

OC 6: Ontwikkelingskansen en doelen selecteren, spelmogelijkheden, inhouden, groepeeringsvormen en methodische aanpak voorbereiden. Een kindgerichte planning voorstellen.

Quoting: voldoende

Ik heb steeds tijdig mijn voorbereidingen doorgestuurd naar mijn mentor en procesbegeleider. Hierop zijn nooit opmerkingen gekomen. Uit eerdere verslagen blijkt:

- ° "Schriftelijke voorbereidingen zijn globaal en degelijk uitgewerkt" (bijlage 1 Quotingverslag).

- ° "Je planning en voorbereidingen zijn gevarieerd en aangepast aan de groep. Ook administratief ben je bij de les. Ik mocht elke donderdag je planning en voorbereidingen ontvangen. Prima." (Bijlage 2 - feedbackverslag [M.H.] herfstsemester.)

- ° "Je planning en voorbereidingen zijn gevarieerd en aangepast aan de groep. Op administratief vlak sta je wat achter. Je geeft dat openlijk en eerlijk aan. Iets waar je de komende tijd aan wil werken." (Bijlage 3 - feedbackverslag [M.H.] - lentese semester).

Op dat ogenblik waren mijn planning en voorbereidingen van activiteiten volledig in orde in mijn stagemap. Mijn zelfstandige activiteiten waren uitgeschreven in de map, maar nog niet op het goede sjabloon. Ik heb dit eerlijk aan mijn procesbegeleider [M.H.] vermeld en hij vond dat geen probleem op dat moment maar ik moest proberen om dit zo snel mogelijk bij te benen, wat ik ook gedaan heb. 2 dagen later was mijn stagemap volledig up to date. Op dat ogenblik kan je niet spreken van na-bereidingswerk, echter wel van het vervolledigen en correct uittypen op de juiste sjablonen.

- ° "Je lesjes zijn goed voorbereid, alle voorbereidingen zijn zeer goed uitgeschreven." (Bijlage 4 - feedbackverslag Mentor - lentese semester).

- ° "haar voorbereidingen en materiaal voor de verschillende activiteiten waren steeds in orde" (bijlage 5 - feedbackverslag Mentor - herfstsemester),

- ° “De fessen die je gegeven hebt, waren goed voorbereid en uitgeschreven. Alle materialen werden aangewend en de volledige zaal benut.” (Bijlage 6 - Feedbackverslag bewegingsmentor).
- ° “Je bent voorbereid. Je presenteert een stagemap die administratief in orde lijkt. Inhoudelijk is je voorbereiding aantrekkelijk” (bijlage 7 - feedbackverslag vervangend PB [M.D.] – lentesemester).

c) Globaal terugblikken

Ik heb naast de besproken OC's ook enkele algemene reflecties gekregen waarop ik graag zou willen wijzen namelijk:

- ° “Uit gesprek met je mentor bleek dat je al hele mooie prestaties had neergezet. Zij was heel tevreden over je: je hebt een rustige uitstraling, je denkt beter na over de activiteiten van de eerste week, je bent heel flexibel, enthousiast en je maakt gebruik van de tips, ... Je komt heel zelfzeker over, super! Je neemt initiatief en staat open om te leren.” (Bijlage 2 - feedbackverslag [M.H.] - herfstsemester).
- ° “Uit gesprek met je mentor bleek dat je goed werk levert. Ze was wel verrast dat je activiteiten overboord gooit en verplaatst. Voor het overige was je mentor zeer tevreden over jou. Je hebt nu al de flair van een echte leerkracht kleuteronderwijs” (bijlage 3 - feedbackverslag [M.H.] - lentesemester).
- ° “Waarin ben je gegroeid? Je staat open voor tips - wil groeien.” (Bijlage 4 - feedbackverslag Mentor - lentesemester).
- ° “Kathy is heel ondernemend en wil graag met kleuters werken. Ze is heel gemotiveerd. Ze heeft veel zin voor verantwoordelijkheid. Ze wil veel uitproberen. Ze kan goed communiceren met kleuters. Ze ziet conflicten en gaat er op een heel gepaste manier mee om. Ze stelt zelf voor om een stukje middagtoezicht over te nemen” (bijlage 5 - feedbackverslag mentor herfstsemester).

Als ik terugblik op de afgelopen stageperiode dan is de stageperiode met alle betrokken partijen zeer goed verlopen tot op de voorlaatste dag van mijn stage. De communicatie met iedereen verliep vlot, de activiteiten waren steeds in orde, iedereen was tevreden van mijn inzet, ik sta open om te leren, ... Na het vervangend stagebezoek lijkt er van alle deze positieve opmerkingen amper nog iets over te blijven. Ik ben ervan overtuigd dat ik werkpunten/leerpunten heb, maar ik vind de eerste verslagen enorm in contrast staan met het laatste verslag. Nooit eerder heeft men mij aangesproken over deze mogelijke werkpunten (communicatie, feedback, leidinggeven, ...). Op de voorlaatste stagedag plotseling deze werkpunten aanbrengen geeft mij onvoldoende kansen om hieraan te werken.”

De interne beroepscommissie behandelt verzoeksters intern beroep op 5 juli 2017 en verklaart het op grond van de volgende overwegingen ongegrond (voetnoten weggelaten):

“(…)

2. Ten gronde

Verzoekster legt in een korte situatieschets uit dat haar stage-vrij goed verliep en dat ze daarom ook goede commentaar kreeg van haar begeleider, de heer [M.H.].
Deze viel naar het einde toe uit wegens ziekte.

Hij werd nadien vervangen door mevrouwen [M.D.] en [M.F.]. Ze stelt hierbij:
“Zowel [M.D.] als [M.F.] hebben mij beiden tijdens mijn stageperiode amper opgevolgd (1 vervangend stagebezoek van 30 min) maar maken wel de eindbeoordeling. Een eindbeoordeling waar mij echt niet in kan vinden en dus bijgevolg ook niet mee akkoord kon gaan.”

Ze vraagt aan de interne beroepscommissie om de quoterings op te trekken naar minimum 10/20. Ze geeft nog aan dat bij *“het niet slagen van mijn stage stopt ook het VDAB-contract. De keuze om opnieuw te gaan studeren is een zeer bewuste keuze waar ik mij dan ook geheel achter gezet heb, met minimaal behaalde (volgens mij onterechte) resultaten.”*

Verzoekster overloopt hierna per opleidingsonderdeel de behaalde resultaten: wat opleidingscompetentie 1 betreft:

OC 1: Met zorg voor elk kind in de groep en op schoof een positief leefklimaat creëren. Positieve interacties realiseren met kinderen en met de klasgroep.

Quoterings: Goed.

[...]

Verwerende partij brengt hier niets tegenin, gelet op het feit dat ze verzoekster voor deze OC de quoterings GOED gaf.

OC3: Leiding geven door middel van een gestructureerd pedagogisch klimaat.

Quoterings: Nog niet voldoende

[...]

Verwerende partij stelt dat verzoekster tijdens het Olod S/Stage 1 eenmaal een bezoek kreeg van haar eerste stagebegeleider mr. [M.H.] en 1 x een bezoek van vervangend stagebegeleider [M.D.]. Beide bezoeken zijn evenwaardig.

Als toelichting bij de ‘nog niet voldoende’ (NNV) voor deze opleidingscompetentie, werd in de beoordelende eindsynthese (bijlage 7) volgende toelichting opgenomen:
‘Afspraken maken en duidelijke grenzen stellen vraagt extra aandacht. Deze competentie is een sleutelcompetentie die, eens je hierin gegroeid bent, een positieve invloed zal hebben op heel wat andere competenties. Probeer de afspraken die er reeds zijn zoveel mogelijk te handhaven. In de klas lukt het je iets beter dan in de bewegingsruimte. Daar blijf je vaak te roepen om de kleuters tot de orde te brengen.’

Wij scoorden deze competentie ‘nog niet voldoende’ op basis van onderstaande gegevens uit feedbackverslagen:

Klasmentor – Bijlage 4	- Leiding nemen kleuters breng je niet in de kring door te roepen maar door negatief gedrag om te buigen. - Focus op kleuters die het wel goed doen om negatief gedrag te veranderen.
Bewegingsmentor – Bijlage 5	- Hanteer dezelfde regels als de mentor. De kleuters zijn het zo gewoon - Durf streng zijn maar niet altijd te roepen of je stem te verheffen - Probeer bij negatief gedrag streng genoeg op te treden. Verwittig eerst, verduidelijk de regels en afspraken maar daarna, wanneer de kleuter zich niet gedraagt, sanctioneer je.

	- Wanneer je dat niet doet gaat het neg. gedrag verder waardoor ook andere kleuters gestoord worden.
[M.H.] – Bijlage 2	- Je kan Kordaat zijn en je grenzen stellen - Je grijpt in waar nodig
[M.D.] – Bijlage 3	- Sleutelcompetentie waarin je moet groeien om zo andere competenties positief te beïnvloeden - Bereid je activiteit grondig voor door te anticiperen op moeilijkheden/ stoorzenders in de ruimte → zo kun je vooraf goede regels en afspraken bedenken - Geef deze regels en afspraken vervolgens heel duidelijk aan en zo positief mogelijk - Van zodra een kleuter de grenzen overschrijdt, Is het aan jou om snel (kort op de bal) feedback te geven: verwoord[t] de afspraak en vraag de om zich daaraan te houden; de ICI. krijgt een tweede kans. Zo zet je meteen een voorbeeld voor de andere kls. Als een kl. kiest om opnieuw de grenzen te overschrijden, geef je aan wat de consequentie zal zijn als de kl., zo verder gaat. - Handel zo snel en zo consequent mogelijk zodat je kls. je leiderschap ‘aux sérieux’ nemen; zij moeten voelen en zien dat je het meent, anders nemen ze een loopje met jou (en dit gebeurde nu duidelijk). - Op die manier creëer je een klimaat met duidelijke regels en afspraken waarbinnen zo vrij als mogelijk kan gespeeld/gewerkt worden jij zak zelf rustiger voor de klas staan, rustiger kunnen spreken en dichter kunnen staan bij wie je wil zijn als leraar. - Jammer datje ar niet in slaagt de groep degelijk te leiden; Daardoor verdween de leuke inhoud

Concluderend stellen we vast dat de conclusie ‘nog niet voldoende’ (NNV) hier terecht werd toegekend, gebaseerd op de vaardigheden die in Stage 1 behaald dienen te worden bij OC 3 (stageverwachtingen — bijlage 8), m.n.

- Duidelijk en op positieve wijze afspraken/regels/grenzen aangeven*
- Consequent regels en afspraken doen naleven*
- Leiding geven aan een groepje kleuters
- Leiding geven aan de volledige klasgroep

Meerdere van deze vaardigheden (aangeduid met *) werden nog niet voldoende aangetoond door mevrouw Vermeulen, zoa15 blijkt uit de verschillende feedbackdocumenten. De minimumverwachtingen zoals bepaald in de stagegids (bijlage 8), werden dus niet behaald voor OC 3.

In tegenstelling tot wat mevrouw Vermeulen in haar bezwaarschrift aangeeft, zijn de signalen hierover niet enkel van de vervangende procesbegeleidster gekomen maar ook van de klasmentor en de bewegingsmentor. Zij benadrukt ook dat haar procesbegeleider, dhr. [M.H.], deze competentie m.b.t. leiding geven wel positief inschatte. We zijn het er mee eens dat deze feedback positief is, maar het betreft hier slechts een inschatting op basis van observaties uit één dagdeel.

Tijdens het dagdeel dat de vervangende procesbegeleidster, mevr. [M.D.], observeerde, kwamen duidelijk andere signalen naar voor die ook stroken met het beeld van de andere betrokken mentoren die de studente veel frequenter aan het werk zagen.

OC4: Zich als persoon present stellen: op geëngageerde, authentieke en expressieve wijze kinderen inspireren en voorleven.

Quotering: nog niet voldoende.

[...]

Algemeen gesteld is OC3 (verzoekster bedoelt hier OC4) een werkpunt voor mij naar de toekomst toe, maar Iqan ikzelf niet zeggen dat ik deze competentie onvoldoende bezit.

Verwerende partij stelt dat in de eindbeoordeling (bijlage 7) de 'nog niet voldoende' als volgt wordt beargumenteerd: 'Muzisch zijn en expressiviteit dienen te groeien. Probeer er op de juiste momenten te staan (soms té prominent aanwezig).'

Wij scoorden deze competentie 'nog niet voldoende' (en niet 'onvoldoende' zoals verzoekster hierboven aangeeft) op basis van onderstaande gegevens uit feedbackverslagen.

[M.H.] — Bijlage 2	- ik wil je muzischer aan de slag zien
[M.D.] – Bijlage 3	- Je bent dynamisch en zichtbaar aanwezig maar neemt te veel ruimte in. Je overheerst het gebeuren. - Maak je groot als het nodig is en klein waar de kls. dat toelaten (rust — rustige sfeer)

Concluderend stellen we vast dat de conclusie 'nog niet voldoende' (NNV) hier terecht werd toegekend, gebaseerd op de vaardigheden die in Stage 1 behaald dienen te worden bij OC 4, m.n.

- Expressieve (lichaams)taal hanteren
- Vanuit expressie enthousiasme bij kinderen opwekken*
- Op constructieve wijze duidelijk aanwezig zijn*
- Dynamisch, energiek en enthousiast zijn *
- Voorbeeldgedrag vertonen

Meerdere van deze vaardigheden (aangeduid met *) werden nog niet voldoende aangetoond door mevrouw Vermeulen, zoals blijkt uit de feedbackdocumenten. De minimumverwachtingen zoals bepaald in de stagegids (bijlage 8), werden dus niet behaald voor OC 4.

OC7: Een rijk en creatief speelleeraanbod begeleiden, aansluitend bij de ontwikkelingsbehoeften van kinderen,

Quotering: nog niet voldoende.

[...]

Als toelichting bij de 'nog niet voldoende' (NNV) voor opleidingscompetentie 7, werd door verwerende partij in de beoordelende eindsynthese (bijlage 7) volgende toelichting opgenomen:

‘Je staat open voor de belevingswereld van de kinderen. Probeer tijdens hun spel nog meer te stimuleren en mee te spelen. Algemeen dien je echt werk te maken van meer speelse inkleding.’

Verwerende partij formuleert het als volgt:

Wij scoorden deze competentie ‘nog niet voldoende’ op basis van onderstaande gegevens uit feedbackverslagen:

Klasmentor — bijlage 4	- Meer stimuleren tijdens keuzeaanbod. - Vertellen gaat goed! - Ik mis een speelse en creatieve aanpak. Het lijkt alsof je dat niet echt aanvoelt
Bewegingsmentor — bijlage 5	- Geloof zelf in wat je doet. - Je bent de leider en de kls. verwachten dat jij voorttoont. Kom tijdens de les niet om feedback vragen want dit zorgt voor verwarring bij de kinderen. - Je staat er voor de kls. en je leeft je in
[M.H.]— Bijlage 2	- Tracht je aanzetten en overgangen verder te verzorgen.
[M.D.]— Bijlage 3	- Verwijzing naar OC 3: iedere act leuk inkleden en pas beginnen als iedereen stil is en bereid om mee te doen - Verwoord wat je doet en wat de kinderen ervaren — zo wordt je act rijker en leuker - Jammer dat je afsluit met de drukke muziek van ‘tante Rita’ — past echt niet als afsluiter van je activiteit - Jammer dat je er niet in slaagt de groep degelijk te leiden — daardoor verdween de leuke inhoud

Concluderend stellen we vast dat de conclusie ‘nog niet voldoende’ (NNV) hier terecht werd toegekend, gebaseerd op de vaardigheden die in Stage 1 behaald dienen te worden bij OC 7, m.n.

- Speels en boeiend zijn*
- Spel van kinderen stimuleren*
- Openstaan voor de belevingswereld van kleuters tijdens hun spel
- Aansluiten bij de interesse van kleuters

Mevr. Vermeulen geeft duidelijk blijk van inleving en aansluiting bij de leefwereld van kls, maar bepaalde andere deelcompetenties (aangeduid met *) werden nog niet voldoende aangetoond door mevrouw Vermeulen, zoals blijkt uit de feedbackdocumenten. De minimumverwachtingen zoals bepaald in de stagegids (bijlage 8), werden niet behaald voor OC 7. De beoordeling ‘nog niet voldoende’ werd bijgevolg terecht toegekend.

Verzoekster haalt het soepel omgaan met haar planning aan als positief punt.

Bewegingsmentor – bijlage 5	- Probeer elke les die je plant ook te geven - Ga er niet van uit dat ik de les zal overnemen of dat ik zelf iets voorbereid heb
[M.H.] – bijlage 2	- Mentor is verrast over manier waarop je geplande activiteiten overboord gooit en deze niet of later inplant zoals het jou best uitkomt

Wat de studente rond planning aangeeft is geen punt van beoordeling in Stage 1; er wordt in de eindsynthese dan ook niet aan gerefereerd door de beoordelaars. Het betreft hier bovendien meer de attitude om naar eigen goeddunken aanpassingen te doen zoals het de verzoekster best uitkomt. Het heeft in deze niets te maken met het soepel omgaan met het aanpassen van de planning volgens de noden van het moment.

OC8: De verworven basiskennis m.b.t. het jonge kind, de ontwikkelingsgebieden en het onderwijs aanwenden in het onderwijsaanbod.

Quotering: nog niet voldoende

[...]

Verwerende partij formuleert de nog niet voldoende als volgt:

‘Als toelichting bij de ‘nog niet voldoende’ (NNV) voor deze opleidingscompetentie, werd in de beoordelende eindsynthese (bijlage 7) volgende toelichting opgenomen:

“Je blijkt niet goed op de hoogte te zijn van wat er in de cursussen staat. Je slaagt er nog niet in om inhouden uit diverse opleidingsonderdelen te integreren in je aanbod. Gebruik het voor handen zijnde cursusmateriaal.”

Wij scoorden deze competentie ‘nog niet voldoende’ op basis van onderstaande gegevens uit feedbackverslagen:

Klasmentor – bijlage 4	- Blijkbaar moet je heel veel zelfstandig verwerken en veel meer op zoek gaan in al jouw cursussen vol met praktische tips. Ik had niet de indruk datje dit zelf uitzocht.
[M.D.] – bijlage 3	- Inhouden vanuit diverse olods zijn duidelijk niet geïntegreerd in je aanbod
[M.F.] – nazicht stagemap (info op bijlage 7)	- De observaties rond ontwikkeling en betrokkenheid zijn niet uitgewerkt volgens de verwachtingen. De signalen van betrokkenheid worden nergens vernoemd, er is geen verwijzing naar ontwikkeling, geen verwijzing naar regels uit je filmische verslagen. - Neem je cursus erbij. Er staan tal van uitgewerkte voorbeelden in. - Probeer je te houden aan de richtlijnen en werk in het standaardsjabloon voor observaties

Concluderend stellen we vast dat de conclusie ‘nog niet voldoende’ (NNV) hier terecht werd toegekend, aangezien juffrouw Vermeulen onvoldoende erin is geslaagd de deelcompetentie ‘Inhouden van de verschillende olods uit de lijn ontwikkeling begeleiden en praktijk en stage aanwenden in het pedagogisch-didactische aanbod’ die een overgangscriterium voor Stage 1 vormt, te bereiken.

De minimumverwachtingen zoals bepaald in de stagegids (bijlage 8), werden dus niet behaald voor OC 8, waardoor de beoordeling ‘nog niet voldoende’ terecht werd toegekend.’

OC9: Met zorg voor elk kind en voor het levende en niet levende in de omgeving, de klasruimte en de planning functioneel en veilig organiseren.

Quotering: voldoende

[...]

Verwerende partij dient op dit punt geen verweer in, aangezien verzoekster voor deze opleidingscompetentie wel slaagde.

OC10: De taalverwerving van kinderen bevorderen aan de hand van een aangepast, correct taalaanbod en een stimulerende meertalige interactie.

Quotering: voldoende

[...]

Verwerende partij brengt hier geen verweer tegenin, gelet op het feit dat verzoekster voor dit OC slaagde.

OC11: Kritisch naar zichzelf en het eigen functioneren kijken en het eigen handelen vanuit deze reflecties bijsturen.

Quotering: nog niet voldoende

[...]

Verwerende partij motiveert de ‘nog niet voldoende’ (NNV) voor deze opleidingscompetentie, als volgt:

‘Verschillende betrokkenen voelen weerstand bij het geven van feedback. Durf je open te stellen en tracht te werken aan luisterbereidheid. Zelf vraag je wel feedback, al doe je dat niet altijd op het gepaste moment (tijdens bewegingsles?). In je eindreflectie plaats je jezelf tegenover de verschillende opleidingscompetenties. Daarin ben je niet altijd even kritisch.’

Wij scoorden deze competentie ‘nog niet voldoende’ op basis van onderstaande gegevens uit feedbackverslagen:

Klasmentor – bijlage 4	- Je wil leren en luistert naar tips - Je bent heel zelfzeker. Door deze houding geef je de indruk alles al te weten. - Je luistert naar feedback en tips maar legt veel naast je neer
Bewegingsmentor – bijlage 5	- Je staat open voor feedback maar probeer die na de les te komen vragen - Gebruik de feedback voor de volgende lessen (deed je wel op einde van de stage)
[M.H.] – bijlage 2	- Je kijkt voldoende kritisch naar jezelf en weet je zwakke punten te duiden - Hebt de wil om er iets aan te doen
[M.D.] – bijlage 3	- Aanvankelijk voel ik veel weerstand t.o.v. de gegeven feedback - Geleidelijk sta je meer open en laat je je inspireren. Je denkt mee en formuleert verbetervoorstellen - Moeilijk om je handelen objectief te analyseren - Moeilijk voor jou om in te schatten hoe je communiceert en begeleidt - Op bepaald moment ben je echt geraakt - woordje ‘agressief’ maakt veel emotie los
[M.F.] – nazicht stagemap (bijlage 7)	- In je eindreflectie plaats je jezelf tegenover de verschillende opleidingscompetenties. Daarin ben je niet altijd even kritisch.

Concluderend stellen we vast dat de conclusie ‘nog niet voldoende’ (NNV) hier terecht werd toegekend, gebaseerd op de vaardigheden die in Stage 1 behaald dienen te worden bij OC11, m.n.

- Vanuit een waarderende houding feedback ontvangen*
- Feedback omzetten in handelen*
- Bewust zijn van sterktes binnen professioneel handelen
- Een betekenisvolle situatie kunnen selecteren i.f.v. reflectie
- Eigen functioneren bevragen (oorzaken zoeken van slagen en minder slagen)

Meerdere van deze vaardigheden (aangeduid met *) werden nog niet voldoende aangetoond door mevrouw Vermeulen, zoals blijkt uit de feedbackdocumenten. De minimumverwachtingen zoals bepaald in de stagegids (bijlage 8), werden niet behaald voor OC11.

OC13: Adequaat communiceren met volwassen partners, met respect voor diversiteit en rekening houdend met deontologie.

Quoting: *nog niet voldoende*

[...]

Als toelichting bij de ‘nog niet voldoende’ (NNV) voor deze opleidingscompetentie, werd in de beoordelende eindsynthese (bijlage 7) volgende toelichting door verwerende partij opgenomen:

“Je hanteert een communicatiestijl, die verkeerdelijk kan geïnterpreteerd worden. Wees je daarvan bewust en werk eraan. Zowel mentor als bewegingsmentor geven aan dat ze het moeilijk hebben met de manier waarop je communiceert. Dit maakt het voor hen ook niet gemakkelijk om jou te begeleiden.”

Wij scoorden deze competentie ‘nog niet voldoende’ op basis van onderstaande gegevens uit feedbackverslagen:

Klasmentor – bijlage 4	- Map laat getoond waardoor we niet goed wisten wat we al dan niet konden verwachten - Zelfsturing wordt verwacht bij Switch maar ik had niet het gevoel dat je goed op de hoogte was van de verwachtingen
[M.H.] – bijlage 2	- Volgens je mentor zijn hier geen opmerkingen over te maken (d.d. 27/04/2017)
[M.D.] – bijlage 3	- Zowel mentor als bewegingsmentor hebben het moeilijk met de manier waarop je communiceert - Komt onbeleefd en betweterig over - Men ervaart het als niet evident om jou te begeleiden - Probeer je open te stellen en oprecht te luisteren - zij zijn de experts. - Er is ergernis over de mate waarin je voorbereid bent, de hulp die je nodig hebt, de vanzelfsprekendheid waarmee je act. laat vallen of verplaatst. - Tot vandaag (voorlaatste stagedag) hebben de mentoren nog geen feedbackdocumenten

	ontvangen - mentor heeft geen zicht op de stageverwachtingen en heeft tot op heden geen toelichting gehad over jouw traject, olods, activiteitenlijst en inspiratiebundel. Ook dat is communicatie

Verzoekster heeft het in haar bezwaarschrift over een quotering van ‘onvoldoende’ voor OC 13. De gegeven quotering is echter ‘nog niet voldoende’.

OO14: Constructief samenwerken in een schoolteam, met ouders en met externen.

Quotering: voldoende.

[...]

Gelet op de beoordeling voldoende dient voor dit OC geen verweer te worden opgemaakt.

OC5: Handelingsgericht observeren: de beginsituatie achterhalen en vanuit observatie ontwikkelingsgericht bijsturen,

Quotering: nog niet voldoende

[...]

Verwerende partij merkt op dat verzoekster het met dit tekort wel eens is. Er dient bijgevolg geen verder verweer voor ingediend te worden.

OC6: Ontwikkelingskansen en doelen selecteren, spelmogelijkheden, inhouden, groeperingsvormen en methodische aanpak voorbereiden. Een kindgerichte planning voorstellen.

Quotering: voldoende

[...]

Hier behaalde verzoekster een voldoende waardoor ook hier geen verweer nodig is.

c) Globaal terugblikken

[...]

Verwerende partij concludeert als volgt;

‘Concluderend stellen we vast dat de conclusie ‘nog niet voldoende’ (NNV) hier terecht werd toegekend, gebaseerd op de vaardigheden die in Stage 1 behaald dienen te worden bij OC13, m.n.

- Gepaste omgangsvormen hanteren in dagelijks contacten*
- Openstaan voor en respect tonen in communicatie met volwassenen*
- Tijdig en correcte informatie doorgeven*
- Gepast afspraken maken met directie en begeleiders zowel schriftelijk als mondeling
- Discreet omgaan met gegevens over de school, de kinderen en hun thuiscontext
- Standaardnederlands hanteren in alle schriftelijk werk en professionele communicatie
- Standaardnederlands op een flexibele en adequate manier hanteren In mondelinge communicatie met volwassenen
- In communicatie rekening houden met deontologie

Meerdere van deze vaardigheden (aangeduid met *) werden nog niet voldoende aangetoond door mevrouw Vermeulen, zoals blijkt uit de feedbackdocumenten. De

minimumverwachtingen zoals bepaald In de 5stagegids (bijlage 8), werden niet behaald voor OC13.

Vervolgens stond op het eindverslag ‘nog niet voldoende’ aangegeven voor OC5 (Handelingsgericht observeren: de beginsituatie achterhalen en vanuit observatie ontwikkelingsgericht (bij)sturen). Verzoekster gaat met deze quoteringsakkoord.

Over de quoterings ‘Nog niet voldoende’ voor de opleidingsattitudes wordt geen vermelding gemaakt in het bezwaarschrift.

Beoordeling door de commissie

Voorafgaande noot van de commissie:

Het studiecontract 2016-2017 laat de ibc niet toe om punten te hervormen.

Artikel 129 stelt

De interne beroepsprocedure leidt tot:

a) De gemotiveerde afwijzing van het beroep op grond van de onontvankelijkheid ervan. Deze beslissing wordt aan de student schriftelijk ter kennis gebracht binnen een termijn van twintig kalenderdagen die ingaat op de dag na deze waarop het beroep is ingesteld (poststempel aangetekend schrijven of afgiftebewijs);

b) Een beslissing die de oorspronkelijke beslissing op gemotiveerde wijze bevestigt of vernietigt. In het laatste geval heroverweegt de oorspronkelijk beslissende instantie de beslissing. Deze beslissing moet genomen worden binnen een termijn van twintig kalenderdagen die ingaat op de dag na deze waarop het beroep is ingesteld (poststempel aangetekend schrijven of afgiftebewijs).

Er kan bijgevolg niet ingegaan worden op de vraag van verzoekster om de 8/20 te wijzigen in een 10/20.

Vervolgens bekijkt de interne beroepscommissie per opleidingscompetentie of het verzoek grond heeft of niet.

Wat het OC1 betreft: hier scoorde verzoekster een quoterings ‘goed’. De interne beroepscommissie is het eens met verwerende partij dat OC1 bijgevolg geen deel uitmaakt van het debat of de studente in casu terecht of ten onrechte niet geslaagd werd verklaard.

Het argument van verzoekster dat ze voor OC1 de quoterings goed haalde is geen voorwerp van huidig debat.

Het argument wordt verworpen.

Wat OC3 betreft: Leiding geven door middel van een gestructureerd pedagogisch klimaat.

Verzoekster geeft toe dat dit OC in de toekomst nog moet verbeterd worden. Ze wijst evenwel naar de mening van haar initiële procesbegeleider die zich wel positief over verzoekster uitliet.

Verwerende partij maakte een tabel op waarin ze de positieve en de negatieve opmerkingen die verzoekster voor dit OC verkreeg, neerschreef. Er waren negatieve commentaren van de bewegingsmentor, de klasmentor en de nieuwe begeleider, tegenover de positieve commentaar van de eerste begeleider. De positieve commentaar van de eerste begeleider, betrof een momentopname. De beoordeling van elke opleidingscompetentie is gebaseerd op een ruime waaier aan elementen. De interne beroepscommissie sluit zich aan bij de stelling van verwerende partij dat de negatieve commentaren doorwegen en alleen maar tot de conclusie: nog niet voldoende, kunnen leiden. .

Het argument kan niet gevolgd worden.

Wat het OC4 betreft: zich als persoon present stellen: op geëngageerde, authentieke en expressieve wijze kinderen inspireren en voorleven.

Verzoekster geeft toe dat het een werkpunt van haar is. Ze haait wel goede commentaar naar boven, die ze van de eerste begeleider kreeg, al stelt die ook wel: 'ik wil je muzischer aan de dag zien'.

Verwerende partij geeft aan waarom ze tot een nog niet voldoende besloot. Drie van de vijf te behalen vaardigheden werden niet bereikt. Er wordt daarbij verwezen naar de feedbackverslagen en het gesprek van 15 mei 2017 tussen mevrouw [V.C.] en [M.F.].

De interne beroepscommissie stelt vast dat verzoekster haar werkpunt toegeeft. Het is niet aan haar om die dan tot een voldoende te quoteren, nu blijkt dat al haar beide begeleiders, zowel als de mentor, dit tekort aangeven. De interne beroepscommissie maakt zich deze motivering eigen.

Het argument om het tekort op OC 3 aan te vechten, kan niet gevolgd worden.

Wat OC7 betreft, Een rijk en creatief speelleeraanbod begeleiden, aansluitend bij de ontwikkelingsbehoeften van kinderen, stellen we vast dat verzoekster verwijst verzoekster naar de thema's die ze aanbracht. Ze verwijst naar positieve commentaren van haar mentoren. Ze is wel akkoord dat ze de planning strikter moet volgen. Verzoekster stelt daarbij dat ze haar activiteiten aanpast aan de moment zelf.

Verwerende partij verwijst naar uittreksels uit verslagen van mentoren als begeleiders om het tekort te motiveren. Ze begrijpt ook niet dat verzoekster het overboord gooien van de planning als positief omschrijft. Zowel de bewegingsmentor, als haar eerste begeleider vragen haar om zich beter te houden aan de planning,

De interne beroepscommissie acht de motivering voldoende, en maakt zich deze eigen.

Het argument van verzoekster om dit tekort aan te vechten, kan niet gevolgd worden,

Wat OC8 betreft, De verworven basiskennis m.b.t. het jonge kind, de ontwikkelingsgebieden en het onderwijs aanwenden In het onderwijsaanbod, verwijst verzoekster naar de feedbackverslagen van haar eerste begeleider, en naar het feedbackverslag van de mentor en de bewegingsmentor,

Verwerende partij verwijst naar de eindverslagen, waar zowel [M.F.], de klasmentor en [M.D.] van oordeel zijn dat de opleidingsonderdelen niet in voldoende mate geïntegreerd zijn in de lessen.

De interne beroepscommissie stelt vast dat de goede punten waarnaar verzoekster verwijst (er voor de kleuters staan, de lessen zijn goed voorbereid...), niet het verwijt zijn waarop het tekort gebaseerd is. Het tekort gaat over het in onvoldoende mate integreren van de verschillende opleidingsonderdelen in de lessen. Dit is niet hetzelfde.

De interne beroepscommissie stelt vast dat het aangeduide tekort door al haar eindbeoordelaars, zowel als de mentor gedeeld wordt. Ze acht het tekort daarom bewezen.

Het argument kan niet gevolgd worden.

Wat OC 9 en 10 betreft: Met zorg voor elk kind en voor het levende en niet levende in de omgeving, de klasruimte en de planning functioneel en veilig organiseren en De taalverwerving van kinderen bevorderen aan de hand van een aangepast, correct taalaanbod en een stimulerende meertalige interactie.

Hiervoor haalde verzoekster een voldoende. Dit kan bijgevolg niet aangehaald worden als argument waarom verzoekster toch geslaagd zou moeten verklaard worden.

De argumentatie wat deze OC's betreft, kan niet gevolgd worden.

Wat OC11 betreft: Kritisch naar zichzelf en het eigen functioneren kijken en het eigen handelen vanuit deze reflecties bijsturen. Hier stelt verzoekster vast dat haar eerste procesbegeleider dit OC wel voldoende vond, terwijl de vervangende procesbegeleider dit niet vond.

Verwerende partij verwijst concreet naar heel wat elementen die het tekort aantonen. De interne beroepscommissie sluit zich daarom aan bij verwerende partij en maakt zich de motivering eigen.

Het argument kan niet gevolgd worden.

Wat het OC13 betreft: Adequaat communiceren met volwassen partners, met respect voor diversiteit en rekening houdend met deontologie.

Verzoekster verwijst naar de feedback van de initiële beoordelaar en stelt vast dat er aanvankelijk zeker geen probleem van communicatie was, die wordt wel 'plotseling' aangeduid na het bezoek van [M.D.]. Ze verwijst dat het verslag vermeldt dat gaat om een 'communicatiestijl die verkeerdelijk KAN geïnterpreteerd worden', wat voor verzoekster betekent dat dit niet zo hoeft te zijn.

Verwerende partij vermeldt heel concreet wat verzoekster verweten wordt. Ook de mentor heeft vragen bij de communicatiestijl. De interne beroepscommissie acht deze opmerkingen voldoende concreet en maakt zich deze, voor zover als nodig, eigen.

Het argument kan niet gevolgd worden.

Wat het OC 14 en 15 betreft: Constructief samenwerken in een schoolteam, met ouders en met externen en Cultuurelementen, de maatschappelijke realiteit en gebeurtenissen uit de actualiteit kritisch en constructief verwerken in het onderwijsaanbod.

Hiervoor scoorde verzoekster een voldoende. Het maakt bijgevolg geen voorwerp uit van dit debat.

Het argument wordt verworpen.

Wat OC 5 betreft, Handelingsgericht observeren: de beginsituatie achterhalen en vanuit observatie ontwikkelingsgericht bijsturen.

De interne beroepscommissie neemt er akte van dat verzoekster met dit tekort akkoord gaat.

Wat het OC 6 betreft, Ontwikkelingskansen en doelen selecteren, spelmogelijkheden, inhouden, groeperingsvormen en methodische aanpak voorbereiden. Een kindgerichte planning vooropstellen, stelt de interne beroepscommissie vast dat verzoekster hiervoor een voldoende haalde.

Het OC maakt geen voorwerp uit van het debat. Bijgevolg ziet de interne beroepscommissie niet in hoe dit kan leiden tot een argument om voor het opleidingsonderdeel te slagen.

Het argument wordt verworpen.

In een globaal terugblikken, wijst verzoekster er op dat ze heel wat goede commentaren kreeg van haar initiële beoordelaar, en geeft citaten van de mentor aan waaruit ook een tevredenheid blijkt.

De interne beroepscommissie stelt vast dat het eindoordeel voldoende gestoffeerd werd.

Het is ook het eindoordeel waarop globaal de competenties moeten bewezen worden. Blijkbaar rondde verzoekster het opleidingsonderdeel minder goed af.

Het verzoek wordt verworpen.”

Dit is de tweede bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

In de antwoordnota heeft verwerende partij de ontvankelijkheid van het beroep niet betwist. Ter zitting vraagt verwerende partij dat de Raad de ontvankelijkheid van het beroep *ratione temporis* zou onderzoeken.

De Raad stelt vast dat verwerende partij in het administratief dossier noch de beslissing op intern beroep, noch een verzendbewijs ervan neerlegt, zodat de Raad op basis van de stukken waarop hij vermag acht te slaan onmogelijk kan onderzoeken wanneer de tweede bestreden beslissing aan de verzoekende partij ter kennis is gebracht.

De ambtshalve onderzoeksbevoegdheid van de Raad ontslaat de partij die een exceptie aanvoert er niet van de nodige stukken of bewijzen inzake die exceptie voor te leggen.

Het beroep is ontvankelijk.

V. Ten gronde

Ten aanzien van verzoeksters uitgangspunt bij de uiteenzetting van haar middelen in het algemeen, stelt verwerende partij dat het niet zo is dat de heer M.H. verzoekster als procesbegeleider in het eerste en tweede semester veel zag, terwijl mevrouw M.D. zou hebben geoordeeld op basis van een halfuur. Verwerende partij licht ter zake toe dat de heer M.H. verzoekster tijdens het eerste semester inderdaad vaak heeft gezien, maar dan in het raam van het opleidingsonderdeel S/Praktijkoriëntatie, waarvoor verzoekster een examencijfer van 10/20 behaalde. Al datgene wat verzoekster thans met betrekking tot dat opleidingsonderdeel aanhaalt, valt voor verwerende partij buiten het debat omtrent het opleidingsonderdeel Stage.

Verder verduidelijkt verwerende partij dat verzoekster normaliter voor de stage dezelfde procesbegeleider zou hebben, en dat de stage bestaat uit drie delen: tweeënhalve dag (dit eerste deel is steeds zonder bezoek), drieënhalve dag (op de tweede dag, 27 april 2017, kwam

de heer M.H. langs) en vierenhalve dag (op de voorlaatste dag een bezoek door mevrouw M.D., ter vervanging van de heer M.H. die met ziekteverlof was). De interne beroepscommissie vermocht derhalve, zo besluit verwerende partij, beide bezoeken gelijkwaardig achten, te meer nu de stageschool een informerende rol heeft en, wat de niet uitsluitend aan de hogeschool voorbehouden elementen betreft, met de eindsynthese akkoord ging.

Eerste middel

Verzoekster steunt een eerste middel op een schending van artikel 7.2 van de stagegids.

Standpunt van partijen

Verzoekster zet uiteen dat de beoordeling van de stage gebeurt overeenkomstig artikel 7.2 van de stagegids, en dat daarin onder meer is bepaald dat de stageschool een informerende rol heeft bij de beoordeling van de stage. Zij wijst er verder op dat de heer M.H. werd aangeduid als stagebegeleider, een functie die in de reglementering van verwerende partij is aangeduid als “de persoon die in opdracht van de Arteveldehogeschool de student begeleidt bij de stage”.

Op basis van de stageverslagen van de heer M.H. kan volgens verzoekster niet worden opgemaakt dat er ooit diende te worden gevreesd dat zij bepaalde opleidingscompetenties niet zou behalen. Zij noemt het stageverslag van 29 november 2016 ‘algemeen positief’, met enkele werkpunten, waaronder het advies om expressiever en meer muzisch bezig te zijn. Deze opmerking komt terug in het verslag van het stagebezoek van 27 april 2017, samen met andere werkpunten. Samengevat evenwel, meent verzoekster dat stagebegeleider M.H. de stage positief heeft beoordeeld. Ten aanzien van de vervangende stagebegeleider, mevrouw M.D., stipt verzoekster aan dat haar stageverslag met een algemeen negatievere indruk moet worden afgezet tegen het feit dat mevrouw M.D. slechts eenmaal gedurende een half uur op de stageplaats is geweest.

Met dit alles in het achterhoofd, stelt verzoekster dat de eindbeslissing moet zijn gesteund op de verschillende voorliggende stageverslagen en dat daarin een weerslag te vinden moet zijn van de evolutie die verzoekster heeft doorgemaakt. Na lezing van het stageverslag van

mevrouw M.D. is verzoekster van oordeel dat daarin geen rekening is gehouden met de eerdere bevindingen van de heer M.H., en dat bovendien het stageverslag van mevrouw M.D. enkel naar de negatieve opmerkingen van de stagementor en de bewegingsmentor verwijst, zonder hun beoordeling in het algemeen mee te nemen. De beoordeling van mevrouw M.D. dat verzoekster niet zou openstaan voor feedback, is gebaseerd op één gesprek na een opvolging van een half uur op de voorlaatste stagedag: die beoordeling is voor verzoekster bijzonder subjectief omdat mevrouw M.D. verzoeksters competenties en evoluties niet kent, en omdat verzoeksters houding mede was ingegeven door de uitsluitend positieve insteek bij de voorgaande gesprekken.

Tot de uiteindelijke quoterings is beslist door een derde persoon, met name mevrouw M.F., waarvan verzoekster stelt dat zij de stage niet heeft opgevolgd en zich enkel heeft gesteund op het laatste verslag van mevrouw M.D. Aldus is volgens verzoekster de examenbeslissing tot stand gekomen zonder rekening te houden met de stageverslagen van de heer M.H., met wie de eindevaluatie ook niet zou zijn besproken, dit alles niettegenstaande hij het grootste deel van de stage heeft begeleid. Deze werkwijze strookt naar oordeel van verzoekster niet met de voorschriften van artikel 7 van de stagegids.

In de antwoordnota repliceert verwerende partij vooreerst dat verzoekster ten onrechte het stageverslag van 29 november 2016 bij haar argumentatie betreft, nu dit verslag deel uitmaakt van een ander opleidingsonderdeel, met name 'S/ Praktijkoriëntatie' uit het eerste semester. De verwijzing hiernaar in bijlage 8 berust op een materiële vergissing.

Verder voert verwerende partij aan dat de kritiek dat de tweede stagebegeleider in een gebrekkige begeleiding zou hebben voorzien, niet kan worden gevolgd. Verwerende partij is van oordeel dat uit de verschillende begeleidingsdocumenten blijkt dat er integendeel continuïteit in de begeleiding is geweest. Tevens wordt verwezen naar de rechtspraak van de Raad inzake gebreken in begeleiding en feedback. Het wordt ook tegengesproken dat mevrouw M.D. slechts een halfuur ter plaatse zou zijn geweest: zij is volgens verwerende partij zoals steeds een dagdeel gebleven, van de speeltijd 's ochtends tot aan de middag, met aansluitend een uitgebreid gesprek met verzoekster, en zij woonde zowel een bewegingsles als een korte tijd in de kleuterklas bij.

De quoterings zoals gegeven door mevrouw M.F. wordt verklaard door het feit dat zij het dossier diende over te nemen nadat ook mevrouw M.D. met ziekteverlof was gegaan. Mevrouw M.F. heeft, omdat de stage toen reeds afgelopen was, inderdaad geen les bijgewoond, maar is wel naar de stageschool gegaan om met de stagementor af te stemmen en heeft daarna geoordeeld op basis van alle stukken, met inbegrip van de opmerkingen van de heer M.H. Verwerende partij stipt nog aan dat de klasmentor de beoordeling van mevrouw M.F. is bijgevalen.

In haar wederantwoordnota spreekt verzoekster tegen dat er continuïteit in de beoordeling is geweest en zij handhaaft haar kritiek dat de beoordeling door mevrouw M.D. meteen veel negatiever was, ook al heeft zij steeds de opmerking gekregen dat zij moest verder doen zoals ze bezig was. De werkpunten werden pas na afloop van de stage meegedeeld. Wat mevrouw M.F. betreft, stelt verzoekster de vraag of zij wel als stagebegeleidster kan worden beschouwd.

Beoordeling

Wat in het algemeen de gevolgen betreft van beweerde gebreken in de begeleiding of feedback tijdens het academiejaar, brengt de Raad zijn ook hier bijgevalen rechtspraak in herinnering dat in een dergelijke kritiek slechts in zeer uitzonderlijke gevallen een middel besloten ligt dat tot vernietiging van een examencijfer leidt.

De Raad heeft inderdaad al meermaals overwogen dat vastgestelde gebreken in de begeleiding van de student in principe niet tot gevolg hebben dat de toegekende beoordeling daardoor onregelmatig wordt of dat de student recht zou hebben op een gunstiger quoterings. Het is, in beginsel, één zaak of de student bewezen heeft de van hem verlangde kennis en vaardigheden te bezitten en een andere, wanneer hij die kennis en vaardigheden niet blijkt te bezitten, wie daarvoor de schuld draagt. Deze laatste kan diegene zijn die de student op het examen heeft voorbereid door bij die voorbereiding in gebreke te blijven. Een verwijt aan de instelling op het vlak van een gebrekkige begeleiding of communicatie verschuift bijgevolg mogelijk de verantwoordelijkheid voor een slechte prestatie deels naar de instelling, maar in de regel kan dit er niet toe leiden dat de prestatie zelf zonder meer als voldoende moet worden beschouwd. Er kan enkel anders over worden geoordeeld in uitzonderlijke omstandigheden, wanneer het gebrek aan begeleiding het slagen *de facto* onmogelijk heeft gemaakt,

bijvoorbeeld doordat essentiële vragen van de student onbeantwoord zijn gebleven of de begeleiding nagenoeg onbestaande was. Daarvan levert verzoekster niet het bewijs. Voor zover het middel op een gebrekkige begeleiding is gesteund, wijst de Raad erop dat er stagebezoeken zijn geweest en dat verzoekster terugkoppeling heeft ontvangen. De loutere stelling dat aan verzoekster zou zijn meegedeeld ‘verder te doen zoals zij bezig was’, ziet de Raad niet bevestigd in de tussentijdse verslagen (stukken 4, 5, 6 en 7 administratief dossier).

De stelling van verwerende partij dat het stageverslag van 29 november 2016 kadert in een ander opleidingsonderdeel, wordt door verzoekster niet overtuigend tegengesproken, zodat dat stuk buiten beschouwing blijft bij de beoordeling van het opleidingsonderdeel ‘Stage’.

Uit de stagegids (stuk 2 administratief dossier) blijkt dat de stage wordt beoordeeld door de procesbegeleider, desgevallend aangevuld met een tweede persoon, die op het einde van het academiejaar de gegevens uit alle stages in het stagedossier tot een eindsynthese brengt. De stageschool wordt betrokken bij de eindevaluatie, met uitzondering van opleidingscompetenties 5 en 6. De taken van de procesbegeleider zijn eveneens in de stagegids omstandig omschreven.

Verzoekster voert niet aan dat de initiële procesbegeleider, de heer M.H., zich inhoudelijk niet van zijn taak zou hebben gekwet. Gelet op de toelichting van verwerende partij omtrent de duur van de stage en het inplannen van stagebezoeken, is de Raad van oordeel dat noch de omvang van het bezoek van zijn vervangster, mevrouw M.D., noch de timing ervan, afbreuk doen aan het voorgeschreven procesverloop van de stagebegeleiding. De Raad ziet ook geen redenen om te twijfelen aan de objectiviteit of deskundigheid van mevrouw M.D. als vervangende procesbegeleider.

De Raad wijst er ter zake nog op dat verzoekster verwijst naar ‘stageverslagen’ (meervoud) van de heer M.H., terwijl er zich in het administratief dossier slechts één feedbackverslag van deze procesbegeleider bevindt, met name dat naar aanleiding van het stagebezoek van 27 april 2017. Daarin staan verschillende werkpunten vermeld, zodat verzoekster op basis van dat stuk en op dat punt in de stage, niet zonder meer kon veronderstellen dat zij voor dat opleidingsonderdeel zou slagen.

Met recht verlangt verzoekster dat de eindbeoordeling steunt op alle elementen in het dossier; uit stukken waarop de Raad vermag acht te slaan, blijkt evenwel niet dat de quoteringsinstructie in dat opzicht zou mangelen. Het tweede stageverslag (in dit geval van mevrouw M.D. als vervangend procesbegeleider) is een op zich staand document, waarin weliswaar de progressie – of het gemis eraan – van de student kan worden betrokken, maar dat meer is dan een actualisering van het eerste stageverslag.

In de concrete omstandigheden die hier voorliggen, waarbij de procesbegeleider wegens ziekte afwezig was en vervolgens ook diens vervangster nog voor het tot stand komen van de eindbeoordeling wegens ziekte is uitgevallen, is de Raad van oordeel dat de beoordeling en quoteringsinstructie door mevrouw M.F. niet onregelmatig is. De onbeschikbaarheid van de initiële en vervangende procesbegeleider kan immers niet tot gevolg hebben dat verzoekster niet kan worden beoordeeld, en evenmin dat zij *ipso facto* aanspraak kan maken op een credit. Dat mevrouw M.F. verzoekster niet tijdens de stage aan het werk heeft gezien is te betreuren, maar is het gevolg van de uitzonderlijke omstandigheden die hierboven zijn geschetst. Bovendien stipt de Raad aan dat mevrouw M.F. de stageplaats wel heeft bezocht om de eindbeoordeling af te toetsen, en dat de stageschool met de eindbeoordeling kon instemmen.

Gelet op de inhoud van het feedbackverslag van de heer M.F., met inbegrip van de daarin geformuleerde werkpunten, kan de Raad er niet van worden overtuigd dat de eindbeoordeling van mevrouw M.F. daar haaks op staat.

Het eerste middel is ongegrond.

Tweede middel

In een tweede middel beroept verzoekster zich op een schending van de formelemotiveringsplicht en de materiële motiveringsplicht.

Standpunt van partijen

Verzoekster betwist de quoteringsinstructie ‘nog niet voldoende’ voor de opleidingscompetenties 3, 4, 7, 8, 11, 13 en 5, stelt dat die beoordelingen “subjectief, niet eenduidig en tegenstrijdig met de verschillende stageverslagen en inhoudelijke beoordelingen” zijn:

“(…)

OC 3: Leiding geven door middel van een gestructureerd pedagogisch klimaat

Quotering: nog niet voldoende

De heer [M.H.] kwam op 29.11.2016 en op 27.4.2016 op stagebezoek. Uit zijn stageverslag d.d. 18.12.2016 en het verslag van mei 2017 (datum niet vermeld) blijkt dat verzoekster weldegelijk deze opleidingscompetentie heeft verworven:

‘oc 3: leiding geven door middel van een gestructureerd pedagogisch klimaat. Je houdt deze toch wel rumoerige en luidruchtige klas op een verantwoorde manier in de hand. Je bent energiek en dynamisch, Je tracht de klas te organiseren.’

‘oc 3: leiding geven door middel van een gestructureerd pedagogisch klimaat. Je [houd] op een verantwoorde manier deze klas in de hand. Je tracht de klas te organiseren door elke kleuter op een dynamische manier te betrekken. Je grijpt in waar nodig.’

Enkel het stageverslag dat werd opgemaakt door mevrouw [M.D.], naar aanleiding van een éénmalig stagebezoek (zijnde op de voorlaatste stagedag) vermeldt over OC 3 een andere beoordeling:

‘OC 3: Volgens is deze competentie de sleutelcompetentie waarin je moet groeien om zo ook de andere competenties gunstig te beïnvloeden:

- Bereid je activiteit grondig voor door te anticiperen op moeilijkheden/stoorzenders in de ruimte → zo kun je vooraf goede regels en afspraken bedenken.*
- Geef deze regels en afspraken vervolgens heel duidelijk aan en zo positief mogelijk*
- Van zodra een kleuter de grenzen overschrijdt, is het aan jou om Snel (kort op de bal) feedback te geven: verwoord de afspraak en vraag de kl. Om zich daaraan te houden; de kl. krijgt een tweede kans. Zo zet je meteen een voorbeeld voor de andere kls. Als een kl. kiest om opnieuw de grenzen te overschrijden, geef je aan wat de consequentie zal zijn als de kl. zo verder gaat.*
- Handel zo snel en zo consequent mogelijk zodat je kl. je leiderschap "aux sérieux" nemen; zij moeten voelen en zien dat je het meent, anders nemen ze een loopje met jou (en dit gebeurde nu duidelijk).*
- Op die manier creëer je een klimaat met duidelijke regels en afspraken waarbinnen zo vrij als mogelijk kan gespeeld/gewerkt worden → jij zal zelf rustiger voor de klas staan, rustiger kunnen spreken en dichter kunnen staan bij wie je wil zijn als leraar.
→ in een kleutergroep staat of valt heel veel met het gepast bieden van structuur!*

De interne beroepscommissie is fout wanneer zij in haar beslissing stelt dat verzoekster 1x bezoek zou gehad hebben van de heer [M.H.] en 1x van mevrouw [M.D.], zodat beide bezoeken evenwaardig zijn.

De heer [M.H.] is verschillende keren langs geweest tot 27.4.2017. Zijn bevindingen werden neergeschreven in twee verslagen (herfst en lenteverslag). Mevrouw [M.D.] is slechts op de voorlaatste dag van de stage bij verzoekster langsgekomen, en dit voor hoogstens een half uurtje.

De beslissing dat beide bezoeken ‘evenwaardig zijn’ is niet naar recht verantwoord, is evenmin afdoende gemotiveerd aangezien de grondslag (nl. het aantal keren dat zij beiden langs geweest zijn) foutief werd vastgesteld.

In de beoordelende eindsynthese (door [M.F.]) werd een verkorte weergave gedaan van wat de vervangende stagebegeleidster [M.D.] voor deze competentie had neergeschreven.

Deze eindcompetentie werd niet beoordeeld op basis van alle feitelijke gegevens die voorhanden zijn zodat de beslissing niet feitelijk volledig is, noch draagkrachtig.

De interne beroepscommissie stelt dat de conclusie ‘nog niet voldoende’ terecht werd toegekend.

Uit de beslissing om deze OC als onvoldoende te quoteren blijkt niet of er rekening werd gehouden met de verslagen van de heer [M.H.] die deze opleidingscompetentie in beide verslagen (over een periode tot 27.4.2017) weldegelijk positief heeft beoordeeld.

Uit de beslissing valt dus niet af te leiden om welke redenen de beoordeling van de heer [M.H.] naast zich neer werd gelegd.

De interne beroepscommissie stelt in haar beslissing dat ze het er mee eens zijn dat de feedback van de heer [M.H.] m.b.t. de competentie leiding geven wel degelijk positief werd ingeschat maar dat deze inschatting ‘slechts een was op basis van de observaties uit één dagdeel’. Volgens de beroepscommissie zou tijdens het dagdeel van de vervangende procesbegeleidster ‘duidelijk andere signalen’ naar voor gekomen zijn die zouden stroken met het beeld van andere betrokken mentoren.

Deze beslissing strookt niet met de feitelijke toedracht. De heer [M.H.] was de vaste begeleider en volgde verzoekster tot 27.4.2017.

De enkele beoordeling gedurende een half uur, kan onmogelijk overeenstemmend zijn en doorslaggevend.

OC 4: Zich als persoon present stellen: op geëngageerde, authentieke en expressieve wijze kinderen inspireren en voorleven.

Quotering nog niet voldoende

Voor de opleidingscompetentie 4 werd verzoekster door de heer [M.H.] in beide verslagen positief beoordeeld:

‘OC 4: Je weet de kleuters te boeien en mee te nemen in je verhaal. Ik wil je wel nog eens expressiever en muzischer bezig zien. Het is duidelijk dat de groep u ligt.’

‘OC 4: II wil je wel nog expressiever en muzischer bezig zien, zodat je kleuters ook langs deze weg weet te boeien.’

Uit de beoordeling van de heer [M.H.] blijkt niet dat verzoekster ‘niet muzisch’ is of ‘niet expressief’ is en dat het haar aan deze competentie volledig ontbreekt, integendeel. De heer [M.H.] heeft deze competentie beoordeeld als een werkpunt, nl. een punt tot verbetering, doch geenszins als een gebrek.

Volgens de beroepscommissie zou uit een gesprek met mevr. [M.F.] en de klasmentor op 15.[06].2017 gebleken zijn dat verzoekster niet steeds met enthousiasme in de klas stond.

Verzoekster was niet op de hoogte van dit gesprek. Bovendien werd dit gesprek gehouden door een ‘derde persoon’ die verzoekster op geen enkele wijze heeft gevolgd of begeleid tijdens haar stage, doch enkel de eindbeoordeling heeft opgemaakt.

Uit de beslissing blijkt dat mevrouw [M.F.] zich uitsluitend baseert op dit gesprek met de stagementor, en opnieuw geen aandacht schenkt aan de eerdere stageverslagen.

Er wordt niet op afdoende wijze gemotiveerd waarom het feit dat verzoekster ‘muzischer’ dient te zijn, een reden is om haar onvoldoende te quoteren voor deze competentie.

OC 7: Een rijk en creatief speelleeraanbod begeleiden, aansluitend bij de ontwikkelingsbehoeften van kinderen.

Quotering: nog niet voldoende.

De heer [M.H.] bevestigde in zijn stageverslagen dat het aanbod van verzoekster heel divers is en op niveau van de kleutergroep.

Het BC ‘mijn huis’ werd speels aangebracht. De klasruimte was doordrongen.

Verzoekster werd er wel op gewezen dat ze de aanzetten diende te verzorgen en de klasgroep niet te veel diende te sturen en structureren. De heer [M.H.] benadrukte nog dat verzoekster flexibel is en op een passende manier omging met de voorbereidingen.

Verzoekster diende inderdaad beter om te gaan met haar planning. De heer [M.H.] ondervond dit zelf niet als een probleem (dit bleek duidelijk uit de gesprekken die hij hierover had met verzoekster).

In het beroepsschrift omschreef verzoekster zelf dat de heer [M.H.] haar gewijzigd afsluitmoment in de ‘Dinoles’ als positief had ervaren (rustig afsluitmoment in plaats van wildere dino dans na ruzie).

Hij waarschuwde verzoekster wel dat het omgooien van de planning wel risico's kan inhouden, zeker wanneer verzoekster in een klas zou terechtkomen met andere personen die het omgooien van de planning misschien minder evident zouden vinden.

Omdat andere begeleiders/mentoren misschien meer moeite hebben met het loskomen van de planning, werd verzoekster aangewezen zich daar strikt aan te houden. Niettemin bevestigde de heer [M.H.] dat de activiteit met de dinosaurussen bijzonder in de smaak was gevallen in de klasgroep.

Uit het verslag van de bewegingsmentor blijkt dat verzoekster de lessen goed had voorbereid en goed had uitgeschreven. Alle materialen werden aangewend en volledig benut in de zaal.

De klasmentor bevestigde nog dat verzoekster een ervaren vertelster is die inspeelt op kleuters (verzoekster las voor uit het prentenboek dat een kleuter had meegebracht – deze wijziging werd dus wel aanvaard).

De beslissing is tegenstrijdig daar een doorgevoerde wijziging wel positief werd beoordeeld door de heer [M.H.] en de klasmentor, maar in de eindevaluatie dan toch voornamelijk het negatieve aspect hierover achterblijft.

De beroepscommissie stelt dat het doorvoeren van wijzigingen in de planning veeleer als een ‘attitude’ werd beoordeeld. In tegenstelling tot wat er wordt gesteld heeft verzoekster niet zomaar naar eigen goeddunken aanpassingen doorgevoerd die haar het beste uitkomen: dit wordt overigens niet gestaafd met specifieke voorbeelden of situaties.

Wat wel voorkomt is de bevestiging van de heer [M.H.] dat het een goede keuze was om een andere afsluiter te kiezen bij de dinoles aangezien er ruzie was tussen de kleuters. Ook de stagementor beoordeelde het positief dat verzoekster het leesmoment heeft ingevuld door een boekje voor te lezen dat werd meegebracht door een kleuter.

Deze handelingen wijzen niet op een ‘naar eigen goeddunken aanpassen’ maar op een inschatting die een afwijking mogelijk [maakt].

Bovendien werd verzoekster zelf geconfronteerd met een wijziging van klasmentor. De vaste juf had nl. de mallen met de kleuters al gemaakt, terwijl in de voorbereiding van verzoekster duidelijk was ingepland dat zij die handeling met de kleuters zou stellen.

De beslissing is derhalve niet consequent en op basis van de feiten niet afdoende verantwoord.

OC 8: De verworven basiskennis m.b.t. het jonge kind, de ontwikkelingsgebieden en het onderwijs aanwenden in het onderwijsaanbod

Quotering: nog niet voldoende

Uit de stageverslagen van de heer [M.H.] blijkt dat hij op dit punt ‘geen enkele opmerking of specifieke observatie’ heeft.

Verzoekster heeft in haar beroepsschrift uitvoerig uiteengezet op welke manier zij heeft getracht de verschillende OLODS aan bod te laten komen.

Het feit dat de heer [M.H.] hierop geen enkele opmerking heeft, bevestigt alleen maar dat deze opleidingscompetentie bij verzoekster aanwezig en voldoende was.

In de eindbeoordeling valt te lezen dat verzoekster niet goed op de hoogte zou zijn van wat in de cursussen staat en dat niet alle opleidingsonderdelen werden geïntegreerd. Verzoekster werd geadviseerd om ‘het voor handen zijnde materiaal te gebruiken’.

De beslissing strookt niet met hetgeen overwegend was vastgesteld in de verslagen. De heer [M.H.] formuleerde geen enkele opmerking. De klasmentor bevestigde dat ‘de voorbereidingen en het materiaal voor de verschillende activiteiten steeds in orde waren’. Ook volgens de bewegingsmentor waren de lessen goed voorbereid en uitgeschreven en werden alle materialen aangewend en volledig benut.

De klasmentor bevestigde inderdaad dat verzoekster als switch studente veel zelfstandig diende te verwerken en dat zij meer dan reguliere studenten zelf opzoek diende te gaan naar praktische tips rond de uitwerking van activiteiten.

Het kan verzoekster niet ten kwade worden geduid dat zij dit aspect alleen diende uit te zoeken, wanneer zij werd toegelaten als switch studente. De hogeschool dient zich bij de beoordeling dan ook bewust te zijn van de situatie van verzoekster en kan deze niet volledig gelijkstemmen met de beginsituatie van een reguliere student.

De eindevaluatie stemt niet overeen met de verslagen van de heer [M.H.] en is tegenstrijdig op het vlak van het gebruiken van het materiaal, zodat het niet afdoende is gemotiveerd.

OC 11: Kritisch naar zichzelf en het eigen functioneren kijken en het eigen handelen vanuit deze reflecties bijsturen.

Quotering: nog niet voldoende

Uit de stageverslagen van de heer [M.H.] blijkt andermaal de tegenstrijdigheid met de eindbeoordeling:

‘OC 11: Je kijkt voldoende kritisch naar jezelf en weet me te vertellen welke activiteiten geslaagd konden genoemd worden en welke wat minder waren.’

‘OC 11: Je kijkt voldoende kritisch naar jezelf en je weet me je zwakke punten uit je stageperiode te duiden. Je hebt de wil om er iets aan te doen. Je geeft me ook een goed beeld over wat je met de klas gaat doen de komende periode.’

De bewegingsmentor bevestigde eveneens dat verzoekster weldegelijk openstond voor feedback. De enkele opmerking dat verzoekster deze feedback beter kon vragen voor of na de les, verantwoord geen onvoldoende quotering.

Volgens de bewegingsmentor werd de feedback bovendien (zeker naar het einde van de stage) gebruikt naar volgende lessen, hetgeen een positieve evolutie weergeeft.

Ook de stagementor bevestigt: ‘je wil leren en luister[t] naar tips’.

In de eindevaluatie wordt verzoekster uiteindelijk onvoldoende geciteerd voor deze OC. De eindevaluatie vermeldt een volstrekt tegenstrijdig standpunt:

‘Verschillende betrokkenen voelen weerstand bij het geven van feedback. Durf je open te stellen en tracht te werken aan luisterbereidheid. Zelf vraag je wel feedback, al doe je dat niet altijd op het gepaste moment (tijdens bewegingsfes)? In je eindreflectie plaats je jezelf tegenover de verschillende opleidingscompetenties. Daarin ben je niet altijd even kritisch.’

Deze eindevaluatie – opgemaakt door [M.F.] – die verzoekster nooit heeft gevolgd of begeleid tijdens haar stage staat haaks op eerdere beoordelingen van zowel dhr. [M.H.] als de bewegingsmentor en de klasmentor.

De eindevaluatie is gesteund enkel op het stageverslag van [M.D.] die op dit punt veel negatiever is dan alle andere betrokken personen.

Verzoekster heeft de éénmalige aanwezigheid van de vervangende stagebegeleidster inderdaad betwijfeld, aangezien zij op de voorlaatste stagedag, gedurende een halfuur verzoekster heeft gevolgd, op basis waarvan een algemeen negatief verslag werd opgemaakt.

Mevrouw [M.D.] heeft het feedbackgesprek blijkbaar zodanig ervaren dat zij meent te kunnen stellen dat verzoekster niet openstaat voor feedback. Het feit dat verzoekster geconfronteerd wordt met iemand die haar niet heeft zien groeien en evolueren en op het einde van de stage langskomt maar toch instaat voor definitieve beoordeling, kan terecht door verzoekster als ‘bedreigend’ of ‘argwanend’ zijn geïnterpreteerd.

Dit betekent niet dat dit de manier is waarop verzoekster tijdens haar stage is omgegaan met opmerkingen en kritiek.

Zij heeft steeds een goede verstandhouding gehad met haar stagebegeleider en opmerkingen en werkpunten werden weldegelijk aangenomen.

De beslissing is gesteund op één beperkte momentopname van een vervangende stagebegeleidster die verzoekster niet kent en staat overigens haaks met de algemene beoordelingen van andere partijen op dit punt.

De beslissing werd niet gemaakt op basis van alle feitelijke gegevens en is subjectief en te beperkend vanuit het oogpunt van mevrouw [M.D.] opgemaakt.

OC 13: Adequaat communiceren met volwassen partners, met respect voor diversiteit en rekening houdende met deontologie

Quotering: nog niet voldoende.

Uit de stageverslagen van de heer [M.H.] blijkt andermaal dat ook op dit punt geen opmerkingen werden geformuleerd:

‘Volgens je mentor zijn hier geen opmerkingen over te maken. Je voelt je goed op je stageplaats.’

De stagementor bevestigt overigens:

‘Je bent vlot in omgang met de kleuters en je collega's.’

Uit de verslagen van de betrokken partijen kan niet afdoende afgeleid worden dat verzoekster deze competentie zou ontbreken, integendeel.

Het is pas in het laatste verslag van de vervangende stagebegeleidster [M.D.] dat wordt geschreven dat de beweging- en de klasmentor het moeilijk zouden hebben met de manier waarop verzoekster communiceert.

Deze beslissing is niet gesteund op gegevens die in de beslissing of in het ‘dossier’ terug te vinden zijn. Dit blijkt nergens uit.

Verzoekster wordt et op gewezen dat ze zich dient open te stellen en dien te luisteren. Hier kan verwezen worden naar wat de stagementor onder OC 11 eerder zei: ‘Je wil leren en luisteren naar tips’ en ‘verzoekster staat open voor feedback’.

De motivering in de eindevaluatie en de bevestiging ervan in de beroepsbeslissing is onjuist, en manifest in strijd met de voorhanden zijn feitelijkeheden. De beslissing is niet

gesteund op objectieve feiten, doch is een subjectieve weergave van een indruk die een vervangende begeleidster had bij een half uur durend gesprek op het einde van de stage. De overige opmerkingen van de vervangende stagebegeleidster zijn overigens irrelevant m.b.t. deze OC: ‘de vanzelfsprekendheid waarmee verzoekster activiteiten laat vallen of verplaats’ werd al beantwoord onder OC 7.

Verzoekster werd er nooit eerder op gewezen dat zij een communicatiestijl hanteert die verkeerdelijk KAN geïnterpreteerd worden.

Welke communicatiestijl dat dan zou zijn, wordt niet gemotiveerd. Voor verzoekster is het onduidelijk wat hiermee wordt bedoeld. De beslissing is niet gemotiveerd.

Noch uit de eerdere stageverslagen van de heer [M.H.], uit de verslagen van de beweging- en klasmentor, noch uit de gesprekken die verzoekster had, blijkt dat verzoekster een ‘foutieve communicatiestijl zou hanteren’ die foutief is, laat staan haar niet competent maakt voor dit onderdeel.

De beslissing is niet naar recht verantwoord.

OC 5: Handelingsgericht observeren: de beginsituatie achterhalen en vanuit observatie ontwikkelingsgericht bijsturen

Quoting: nog niet voldoende.

Uit de stageverslagen van de heer Hautekier blijkt het volgende:

‘OC 5: Je stagemap, die ik diagonaal bekeek, bleek in orde te zijn. Mondeling kon je me wel een beeld geven van activiteiten en de kleuters.’

Verzoekster heeft bevestigd dat haar stagemap, later tijdens de stage, inderdaad nog diende bijgewerkt te worden. Verzoekster heeft dit volbracht.

In het laatste eindverslag vermeldt de vervangende stagebegeleidster dat er filmische verslagen in de stagemap werden opgemaakt, doch dat zij de kwaliteit ervan nog niet kon bekijken. De verslagen diende nog uitgewerkt te worden op het sjabloon van de opleiding. Verzoekster liet in haar beroepsschrift opmerken dat haar stageverslagen voor het eerste semester werden goedgekeurd. De lenteverslagen werden pas helemaal op het einde beoordeeld, zodat er weinig ruimte was. .

Verzoekster heeft pas in haar eindevaluatie, opgemaakt door een derde niet betrokken persoon vastgesteld dat bepaalde zaken niet voldoende volgens de verwachtingen waren uitgewerkt.

Anderzijds waren de schriftelijke voorbereidingen globaal wel degelijk uitgewerkt.

Uit de eindevaluatie valt niet op te maken op welke basis deze opmerking werd gemaakt. Schijnbaar werd enkel rekening gehouden met het laatste stageverslag en niet met alle feitelijke elementen.

Bovendien verwijst men naar de verwachtingen die zouden bestaan omtrent de uitwerking van observaties rond ontwikkeling en betrokkenheid, zonder dat wordt gemotiveerd welke verwachtingen dat dit dan zijn en op welk punt hieraan niet werd voldaan.

Men beperkt zich tot een summiere afwijzing onder het mom: er is niet aan voldaan.”

In haar antwoordnota repliceert verwerende partij met betrekking tot dit middel als volgt:

“Wat het OC3 betreft: Leiding geven door middel van een gestructureerd pedagogisch klimaat

Ook hier start het verzoek fout, door te verwijzen naar twee momenten uit het herfstsemester. Zoals hierboven werd aangetoond, hoorde dit thuis in een apart opleidingsonderdeel waarvoor verzoekster al geciteerd werd. Enkel de tweede commentaar, gegeven door de heer [M.H.] op 27 april, houdt stand (zie bijlage 4).

Het tegendeel van wat verzoekster schrijft, geldt met andere woorden. Er was negatieve feedback voor wat dit OC betreft van zowel de klasmentor, de bewegingsmentor als de tweede procesbegeleider ([M.D.]) (zie bijlage 5, 6 en 7).

De interne beroepscommissie trad ons inziens de opleiding terecht bij wanneer ze van oordeel was dat de competenties voor dit OC niet werden behaald.

Ten overvloede moet nog eens worden gesteld dat in geen geval rekening kan worden gehouden met verzoeksters stelling dat de opleiding en nadien, de interne beroepscommissie onvoldoende rekening hield met de verslagen van de heer [M.H.] (over een periode tot 27 april – zie verzoekschrift, p.28). Enkel het bezoek in het Lentese semester is relevant: (zie bijlage 10).

Wat het OC4 betreft: Zich als persoon present stellen: op geëngageerde, authentieke en expressieve wijze kinderen inspireren en voorleven

De enige citaten die verzoekster hier aanhaalt, komen beide uit het herfstsemester: ze dienen uit de debatten te worden geweerd. Verder is het enige verweer van verzoekster hier een verwijzing naar mevrouw [M.F.] die de ondankbare taak had om haar eerdere zieke gevallen collega's te vervangen. De beoordeling NNV werd ondertekend door zowel de procesbegeleider als de klasmentor! (zie bijlage 8)

Vergeten wordt dat verzoekster in haar initieel verzoek dit werkpunt zelf erkent.

Wat het OC7 betreft: Een rijk en creatief speelleeraanbod begeleiden, aansluitend bij de ontwikkelingsbehoeften van kinderen.

Verzoekster gaat ermee akkoord dat ze beter moet omgaan met haar planning. Alleen stelde dit volgens haar geen probleem voor de eerste procesbegeleider en verwijst ze naar gesprekken. Ze verengt het probleem door te stellen dat de interne beroepscommissie het hier had over een attitudeprobleem. Dit is minimaliseren van de werkelijkheid.

De interne beroepscommissie stelde vast dat integendeel het tekort gebaseerd was op een veelheid aan ingebrachte documenten van verwerende partij (terug te vinden in de feedbackdocumenten van de klasmentor, de bewegingsmentor en de beide procesbegeleiders!) (zie bijlage 4, 5, 6 en 7).

Het verwijzen naar een anekdote uit een les, doet geen afbreuk aan de duidelijk aangetoonde tekorten.

Wat het OC8 betreft: de verworven basiskennis m.b.t. het jonge kind, de ontwikkelingsgebieden en het onderwijs aanwenden in het onderwijsaanbod

Hier beperkt het verzoek zich door (in het algemeen) te stellen dat de eindevaluatie niet overeenstemt met wat de heer [M.H.] hiervan vond, en dat ook de klastitularis tevreden was over 'de voorbereiding en het materiaal voor de verschillende activiteiten'.

De eindevaluatie stemt volgens verzoekster niet overeen met de verslagen van de heer Hautekier, en 'is tegenstrijdig op het vlak van het gebruiken van het materiaal', zodat het niet afdoende is gemotiveerd.

Verwerende partij stelt vast dat verzoekster hier niet verwijst naar concrete documenten. De documenten uit de herfststage werden reeds in een kader van een ander opleidingsonderdeel beoordeeld, en gelden dus niet voor dit debat. Zelf stelt ze

vast dat er geen tegenstrijdigheid is terug te vinden over hoe de mentor en de procesbegeleider over dit OC oordelen. Beiden ondertekenen het tekort (zie bijlage 8). Het is uiteindelijk het eindoordeel dat telt.

Wat het OC 11 betreft: Kritisch naar zichzelf en het eigen functioneren kijken en het eigen handelen vanuit deze reflecties bijsturen.

De kern van de kritiek komt erop neer dat de beslissing gesteund is op één beperkte momentopname door een vervangende stagebegeleidster die verzoekster niet kent. Haar oordeel staat volgens verzoekster haaks op de algemene bewoordingen van de andere betrokkenen.

Verwerende partij merkt daarbij op dat enkel de goede elementen uit de ‘tips’ gehaald werden, en dat de kritische achterwege gelaten worden. Het staat verzoekende partij uiteraard vrij dit te doen, maar het neemt niet wel dat er wel degelijk negatieve commentaar naast de positievere werd geschreven.

Hoe dit beoordeeld wordt, is niet de zaak van de student, maar wel van haar beoordelaars. Er kan alleen maar vastgesteld worden dat zowel de mentor als de procesbegeleider, het tekort voor dit OC ondertekenen (zie bijlage 8). Daarbij wordt bij de opmerkingen gerefereerd aan opmerkingen die eerder door zowel de mentor als door de begeleider gemaakt werden.

Wat het OC13 betreft: adequaat communiceren met volwassen partners, met respect voor diversiteit en rekening houdende met deontologie

Verzoekende partij begrijpt niet waar deze klacht vandaan komt. Volgens haar blijkt nergens een foutieve communicatiestijl. De motivering in de eindevaluatie is een subjectieve weergave van de vervangende procesbegeleider, en wordt voor haar niet gedragen door eerdere materiele stukken.

Verwerende partij herinnert eraan dat het stageverloop uit 3 blokken bestaat: een van twee dagen, één van 3,5 dagen en één blok van 4, 5 dagen (zie bijlage 10). Mocht verzoekende partij alweer foutief willen verwijzen naar het andere opleidingsonderdeel van het herfstsemester, dan moet dit uit de debatten geweerd worden. Verwerende partij verwees voor de interne beroepscommissie wel naar alle bestaande stukken, waarbij er twee negatief waren, en één positief. De aanduidingen waren concreet, en tenslotte worden ze door zowel mentor als procesbegeleider bekrachtigd in het rapport.

Het is uiteraard aan hen (en niet aan verzoekende partij) om een beoordeling toe te kennen.

Er is geen sprake van contradicties.

Mocht verzoekende partij al oordelen dat er hier onduidelijke signalen waren in de begeleiding, dan nog is dit geen reden om de negatieve quoterings te veranderen in een betere. We verwezen hieromtrent hoger al naar de vaste rechtspraak van de Raad.

Wat het OC5 betreft tenslotte, Handelingsgericht observeren: de beginsituatie achterhalen en vanuit observatie ontwikkelingsgericht bijsturen.

In het verzoekschrift geeft verzoekster haar tekort toe. In het beroepsschrift voor de Raad schrijft men dat men niet weet aan welke verwachtingen moest worden voldaan.

[Wat] er verwacht wordt rond dit opleidingscompetentie, is terug te vinden in de stagegids, het werkboek en de cursus Praktijk 1 (zie bijlage 2 en 9). De vraag dat verzoekster niet wist wat er hierbij verwacht wordt, is overigens ongeloofwaardig, aangezien ze hier nooit vragen over stelde.

Het argument kan niet gevolgd worden.”

In haar wederantwoordnota gaat verzoekster nog uitvoerig in op het in de antwoordnota gevoerde verweer.

Beoordeling

In de mate dat het middel steunt op een subjectieve beoordeling, brengt de Raad in herinnering dat wordt uitgegaan van de objectiviteit en deskundigheid van de docenten, en dat het aan de verzoekende partij toevallt om aan de hand van concrete elementen aan te tonen dat een behandeling of beoordeling getuigt van een gemis aan objectiviteit *c.q.* bevooroordeeld is. Dat bewijs levert verzoekster niet, zodat het middel in dat opzicht niet kan worden aangenomen.

Verder herhaalt de Raad hier wat reeds is overwogen in het raam van het eerste middel met betrekking tot het stageverslag van de heer M.H. van 29 november 2016. Dit stuk kadert naar oordeel van de Raad in een ander opleidingsonderdeel en heeft geen betrekking op de ‘Stage’, zodat verzoekster daaruit geen argumenten kan putten ter kritiek op de wijze waarop de beoordeling van de stage is gemotiveerd.

Wat opleidingscompetentie 3 betreft, is de heer M.H. in zijn feedbackverslag naar aanleiding van het stagebezoek van 27 april 2017 inderdaad positief, met een bondige commentaar. Naar aanleiding van het stagebezoek van 11 mei 2017 formuleert mevrouw M.D. een uitvoerige beoordeling, waarin een aantal werkpunten kunnen worden onderscheiden. Ook de bewegingsmentor en de klasmentor vermelden op hun respectieve feedback van 15 en 18 mei 2017 nog aandachtspunten, die overigens in dezelfde lijn liggen.

De Raad ziet geen redenen om aan de feitelijke juistheid van deze opmerkingen te twijfelen, en verzoekster toont niet aan – de bovenstaande overweging inzake de relevante verslagen voor ogen houdend – welke feitelijke gegevens ten onrechte buiten beschouwing zouden zijn gelaten. De verslagen met werkpunten en commentaar kunnen in redelijkheid opwegen tegen de beknopte positieve feedback van de heer M.H. en de motieven van de beoordeling zijn noch onjuist, noch tegenstrijdig.

Inzake opleidingscompetentie 4 verwijst verzoekster opnieuw ten onrechte naar feedback andere dan deze met betrekking tot het stagebezoek van 27 april 2017. In dat verslag leest de Raad overigens geen positieve commentaar, maar enkel werkpunten (*“Ik wil je nog wel expressiever en muzischer bezig zien, zodat je kleuters ook langs deze weg weet te boeien.”*). Zelfs indien verzoekster kan worden bijgetreden dat daaruit niet het totale gemis aan competenties kan worden afgeleid, dan kan evenmin worden voorgehouden dat de competentie naar oordeel van de heer M.H. reeds voldoende was bereikt. Ook het verslag van mevrouw M.D. bevat nog werkpunten (*“Je neemt echter te veel ruimte in. Je overheerst het geb[e]uren. Maak je groot als dat nodig is; maak je klein wanneer de kinderen dat toelaten → rust + rustige sfeer”*). Dat verzoekster “muzischer” moet zijn is bijgevolg niet de enige kritiek binnen deze opleidingscompetenties.

Hierboven heeft de Raad reeds geoordeeld dat in de gegeven omstandigheden mevrouw M.F. tot een eindbeoordeling kon komen. Dat zij met de klasmentor een gesprek heeft gehad zonder dat verzoekster daarvan op de hoogte was, leidt er niet toe dat de beoordeling onregelmatig tot stand is gekomen. Uit artikel 5.2.3 van de stagegids blijkt overigens dat de klasmentor aan de procesbegeleider informatie geeft over de prestaties en vorderingen van de student, ook buiten de schriftelijke feedback (die aan de student ter inzage wordt gegeven).

De Raad is van oordeel dat de motivering afdoende en niet tegenstrijdig is.

Inzake opleidingscompetentie 7 is de Raad van oordeel dat verzoekster vooreerst een draagwijdte geeft aan de feedback van de heer M.H. die positiever is dan wat uit de stukken blijkt. De heer M.H. bevestigt weliswaar dat verzoekster een divers aanbod heeft op niveau van de kleutergroep, maar wijst er ook op dat de ‘soepele’ wijze waarop verzoekster met haar planning omgaat risico’s inhoudt en zij blijvend aandacht moet hebben voor het behalen van doelgerichte ontwikkelingsactiviteiten. Het is een opmerking die de heer M.H. bovenaan het feedbackverslag met betrekking tot ‘visie ontwikkelen, communiceren, bewust handelen en zich engageren’ herhaalt. De heer M.H. stelt verder: *“Net zoals je een lijn moet krijgen in de organisatie, de overgangen en de aanzetten van de activiteiten. Toch zou ik erop aandringen om je doordachte planning te volgen, je aanzetten en je overgangen beter te verzorgen.”* Dat de heer M.H. bevestigt dat de activiteit rond de dinosaurussen bij de klasgroep bijzonder in de smaak valt, is niet van aard al het bovenstaande in de schaduw te plaatsen.

Ook mevrouw M.D. formuleert ten aanzien van deze competentie nog verschillende werkpunten en de klasmentor en bewegingsmentor geven ten aanzien van het cluster van competenties waar opleidingscompetentie 7 toe behoort, een genuanceerd beeld.

De beoordeling is naar oordeel van de Raad noch onvoldoende gemotiveerd, noch tegenstrijdig.

Ten aanzien van opleidingscompetentie 8 is de Raad van oordeel dat uit de feedback van de heer M.H. weliswaar geen concrete werkpunten blijken, maar dat er evenmin uit kan worden afgeleid dat deze competentie als verworven moet worden beschouwd. Mevrouw M.D. geeft in haar verslag aan: *“Tracht de inhouden vanuit de diverse olods degelijk te verwerken in je aanbod. Ik kan duidelijk zien dat vele inhouden nog niet geïntegreerd zijn.”* Het feit dat verzoekster heeft getracht hieraan tegemoet te komen, toont op zich niet aan dat zij daarin ook is geslaagd. De klasmentor blijkt de uiteindelijke beoordeling te zijn bijgevalen.

De beoordeling is voldoende gemotiveerd en niet tegenstrijdig.

Met betrekking tot opleidingscompetentie 11 houdt de Raad, wat de feedback van de heer M.H. betreft, enkel rekening met het stagebezoek van 27 april 2017. Daarin leest de Raad dat verzoekster zwakke punten inzake professionaliseren en innoveren heeft, maar dat zij die kritisch kan duiden en de wil heeft om er iets aan te doen. Van het bereiken van de competentie is derhalve evident nog geen sprake.

Mevrouw M.D. signaleert een gevoel van initiële weerstand tegen feedback, waar v verzoekster zich langzaam meer voor openstelde. Daargelaten de vraag of dit berust op een perceptie en of die perceptie verkeerd is, stipt deze procesbegeleider bovendien aan dat het voor verzoekster moeilijk is om in te schatten hoe zij communiceert en begeleidt. In de feedback van de klasmentor leest de Raad overwegend kritische elementen. De bewegingsmentor geeft aan dat feedback niet tijdens de les kan worden gevraagd, dat pas naar het einde van de stage toe feedback werd gebruikt met het oog op de volgende lessen, en dat schrift en map spontaan bij aanvang van de les aan de mentor moeten worden gegeven.

Aangezien de klasmentor, weliswaar niet bij onderzoekscompetentie 11 maar wel bij ‘visie ontwikkelen, ...’ aangeeft dat verzoekster veel feedback naast zich neerlegt, moet worden vastgesteld dat deze kritiek zowel door de klasmentor als door procesbegeleider M.D. is gegeven, en dat de bewegingsmentor ter zake eveneens aandachtspunten heeft geformuleerd.

De beoordeling is niet onredelijk, en evenmin onvoldoende of tegenstrijdig gemotiveerd.

Ten aanzien van opleidingscompetentie 13 vermeldt de heer M.H. na het stagebezoek van 27 april 2017 enkel dat er volgens de mentor geen opmerkingen te maken zijn. Procesbegeleider M.D. wijst er harerzijds na het stagebezoek van 11 mei 2017 op dat beide mentoren het moeilijk hebben met de wijze waarop verzoekster communiceert en dat zij ook aangeven van verzoekster nog geen feedbackdocumenten te hebben ontvangen:

“Zowel je klasmentor als je bewegingsmentor hebben het moeilijk met de manier waarop je communiceert. Het komt onbeleefd en betweterig over. Men ervaart het ‘niet evident’ om jou te begeleiden. Probeer je open te stellen naar hen en oprecht te luisteren; het zijn immers experts.

Er is daarnaast ergernis over de mate waarin je voorbereid bent, de hulp die je nodig hebt, de vanzelfsprekendheid waarmee je de activiteiten laat vallen of verplaatst, enz.

Tot vandaag (voorlaatste stagedag) hebben je mentoren nog geen feedbackdocumenten ontvangen. Je klasmentor [heeft] geen zicht op de stageverwachtingen en heeft tot op heden geen toelichting gehad over jouw traject, jouw olods, de activiteitenlijst (→ niet correct ingevuld) en de ondersteunende inspiratiebundel. Dat alles maakt dat de mentoren weinig zicht hebben op wat ze van jou mogen verwachten. Ook dat is ‘communicatie’.”

Wat mevrouw M.D. stelt, vindt bevestiging in de feedback van de stagementor wat de communicatie en begeleiding betreft. Zij voegt er nog aan toe dat verzoekster weinig contact zoekt met de ouders. De bewegingsmentor stipt eveneens de zelfverzekerdheid van verzoekster aan. Gelet op deze stukken in het dossier, is de Raad van oordeel dat de eindbeoordeling niet tegenstrijdig, noch onvoldoende gemotiveerd is. Dat verzoekster niet zou begrijpen wat met ‘communicatiestijl’ wordt bedoeld, kan de Raad in het licht van de voormelde feedback van de procesbegeleider niet overtuigend over.

Ten slotte is er opleidingscompetentie 5, waarvoor de eindbeoordeling ‘nog niet voldoende’ als volgt is gemotiveerd:

“De observaties rond ontwikkeling en betrokkenheid zijn niet uitgewerkt volgens de verwachtingen. De signalen van betrokkenheid worden nergens vernoemd, er is geen verwijzing naar ontwikkeling, geen verwijzing naar regels uit je filmisch verslag. De filmische verslagen van dit semester staan nog bol van subjectieve gegevens (subjectieve gegevens niet onderlijnd, wat gezegd wordt staat niet in directe rede, ...). Neem je cursus erbij. Er staan tal van uitgewerkte voorbeelden in. Probeer je te houden aan de richtlijnen en werk in het standaardsjabloon voor observaties. Schriftelijke voorbereidingen zijn globaal degelijk uitgewerkt.”

Verzoekster erkent dat de stagemap tijdens de stage niet in orde was. Daar het een opleidingscompetentie betreft die enkel door de procesbegeleider wordt beoordeeld en niet door de stagementoren, en gelet op het feit dat verzoekster in haar wederantwoordnota de stelling van verwerende partij niet tegensprekt dat de verwachtingen ter zake terug te vinden zijn in de stagegids, het werkboek en de cursus, is de Raad van oordeel dat de gegeven beoordeling niet onredelijk is, noch onvoldoende of tegenstrijdig gemotiveerd. De Raad betreft daarbij ook de vaststelling dat verzoekster in haar verzoekschrift op intern beroep zelf heeft aangegeven dat zij zich kan vinden in de opmerkingen, dat die terecht zijn en dat zij in de toekomst zeker aan die opleidingscompetentie moet werken.

Het tweede middel is ongegrond.

Derde middel

Verzoekster steunt een derde middel op het redelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster verwijst naar een tegenstrijdigheid tussen (i) de eindbeoordeling die werd opgemaakt door mevrouw M.F., (ii) het laatste stageverslag opgesteld door mevrouw M.D. en (iii) de stageverslagen van de heer M.H en de algemene beoordeling van de stagementor en de bewegingsmentor. Zij stelt dat aan het laatste stageverslag meer gewicht werd gegeven bij de eindbeoordeling, en dat daarin bepaalde zaken werden geïnterpreteerd op een manier die niet verenigbaar is met de algemene conclusie die zich uit het globale beeld na de stage opdringt.

Verzoekster heeft de indruk dat de vervangende stagebegeleidster, mevrouw M.D., een algemeen negatieve indruk had – wat verzoekster mogelijk te verklaren acht door haar

terughoudendheid bij het ene gesprek dat zij met mevrouw M.D. had en haar “terechte twijfels hij haar beoordelingsmogelijkheid”, wat door mevrouw M.D. blijkbaar werd geïnterpreteerd als “veel weerstand bieden, voor alles een uitleg klaar hebben”. Verzoekster meent dat door dit alles de verstandhouding werd verstoord, en dat een quotering van 8/20 niet in verhouding staat tot de competenties die zij heeft bereikt. Dit alles brengt verzoekster tot het besluit dat niet met redelijkheid tot een beslissing werd gekomen, doordat zij werd beoordeeld door een persoon die slechts een summier beeld heeft gekregen van hoe zij tijdens de stage tewerk ging.

In de antwoordnota repliceert verwerende partij als volgt:

“Het middel komt erop neer dat het voor verzoekster niet te begrijpen valt hoe de gunstige(re) evaluaties die ze bij de eerste stagebegeleider kreeg, kunnen weggevaagd worden door de vervangende stagebegeleider.

Verwerende partij stelt vast dat verzoekster de feiten verkeerd inschat. Het is waar dat verzoekster, zij het zonder veel overschot, slaagde voor het opleidingsonderdeel S/Praktijkoriëntatie (10/20), en dat het bezoek aan het begin van het opleidingsonderdeel S/Stage 1 ook eerder positief was. Het vervolg van de stage verliep nadien in een heel wat slechtere lijn, gelet op de vele opmerkingen die ze zowel van de stagementor, de bewegingsmentor en de vervangende procesbegeleider kreeg. Er dient te worden vastgesteld dat de mentor en de procesbegeleider het unaniem eens waren. Zij zijn degenen die de beoordeling vastleggen, en niet de studente (zie bijlage 1 en 2). Louter voor de volledigheid dient eraan te worden toegevoegd dat de stage van beide opleidingsonderdelen verschillend is. In het opleidingsonderdeel S/Praktijkoriëntatie diende verzoekster enkele geïsoleerde activiteiten aan kleine groepjes kleuters te geven, daar waar zij in S/Stage 1 het hele klasverloop moest overnemen. Beide stages – en dus ook feedback uit beide opleidingsonderdelen – vallen dus niet zomaar met elkaar te vergelijken.”

In haar wederantwoordnota voert verzoekster nog aan dat de negatieve opmerkingen pas op het einde van de stage voor het eerst werden geformuleerd, en tot uiting kwamen in het eindverslag. Tijdens de stage, zo stelt verzoekster, werd enkel geruststellende commentaar gegeven. Zij handhaaft ten slotte de stelling dat het eindoordeel moet berusten op alle gegevens van alle stages.

Beoordeling

Bij de beoordeling van het tweede middel heeft de Raad reeds geoordeeld dat voor alle door verzoekster bij het debat betrokken opleidingscompetenties, de eindbeoordeling kan overtuigen en niet tekortschiet in het licht van de motiveringsplicht.

Dezelfde overwegingen leiden de Raad ertoe de beoordeling ook niet onredelijk te bevinden. Zoals is aangegeven, zijn veel werkpunten of aandachtspunten terug te vinden – zij het soms onder een andere titel – in de feedback van de twee mentoren. Er zijn voor de Raad geen redenen om aan te nemen dat de mentoren die opmerkingen niet doorheen de stage hebben gegeven.

De Raad herneemt hier tevens de bedenking dat er geen aanwijzingen in het dossier zijn die ertoe kunnen overtuigen dat verzoeksters beoordeling op een subjectieve of bevooroordeeld wijze zou zijn gebeurd. Uit de omvang van de feedback van mevrouw M.D. als (eerste) vervangende procesbegeleider kan ook niet worden afgeleid dat zij slechts een te beperkt beeld van verzoeksters prestaties zou hebben.

Ten slotte is de Raad van oordeel dat stagebezoeken en feedback die kaderen in een ander opleidingsonderdeel (met name: S/Praktijkoriëntatie), niet aan de orde zijn voor de beoordeling van de stage als afzonderlijk opleidingsonderdeel.

Het derde middel is niet gegrond.

Vierde middel

In een vierde middel beroept verzoekster zich op het zorgvuldigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Ook dit middel steunt verzoekster om het argument dat de beoordeling tegenstrijdig, subjectief en te beknopt is. Zij herhaalt dat de stage dient te worden beoordeeld door de begeleider, en dat de heer M.H. in die hoedanigheid eerst tijdens de stage is vervangen door mevrouw M.D. en voor de eindbeoordeling door mevrouw M.F. Aldus, zo stelt verzoekster, heeft de opleiding de afronding van de stage onzorgvuldig aangepakt, in het bijzonder door de evaluatie over te laten aan iemand die verzoekster niet heeft bijgestaan of heeft zien

evolueren. Een en ander kan naar verzoeksters oordeel niet worden opgevangen door gesprekken met de mentoren.

Verwerende partij repliceert in de antwoordnota:

“Verzoekster stelt dat het zorgvuldigheidsbeginsel werd geschonden doordat ze niet beoordeeld werd door haar initiële procesbegeleider. Ze stelt dat haar proces op een half uur door mevrouw [M.D.] gemaakt werd, en dat dit nadien door alle partijen overgenomen werd.

Dat de heer [M.H.] een ernstige ziekte opliep, ligt uiteraard buiten de wil van hem, evenals van de Arteveldehogeschool.

Dat hij een beter beeld had van verzoekster klopt, maar dit was bij het begin van de lentestage. Dat verzoekster niet in gunstige zin evolueerde is niet zijn schuld, noch die van de Arteveldehogeschool.

Van belang is dat de beoordeling van het tekort gebeurde in unanimité van alle mentoren en de procesbegeleider. Het tekort werd grondig gestoffeerd (zie bijlage 4, 5, 6, 7 en 8).

Ondergeschikt dient te worden opgemerkt dat de schending van het redelijkheidsbeginsel, evenals het zorgvuldigheidsbeginsel, nieuwe middelen betreft, die daarom alleen al uit de debatten dienen te worden geweerd.”

Verzoekster harerzijds handhaaft haar kritiek in haar wederantwoordnota.

Beoordeling

Wat de ontvankelijkheid van het middel betreft, is de Raad van oordeel dat het zorgvuldigheidsbeginsel minstens impliciet betrokken is in de wijze waarop verzoekster de verschillende competentiebeoordelingen in het intern beroep heeft bekritiseerd. Het middel is ontvankelijk.

Ten gronde overtuigt het middel evenwel niet.

De Raad valt samen met verzoekster in herhaling. In de overwegingen van het eerste en het tweede middel is vastgesteld dat er geen gebrek aan objectiviteit in de beoordeling is aangetoond, en dat de motieven die aan het examencijfer ten grondslag liggen niet tegenstrijdig of onvoldoende gemotiveerd zijn. Wat in het vierde middel wordt aangevoerd, brengt de Raad niet tot een ander oordeel.

In het eerste middel is tevens geoordeeld dat in de concrete omstandigheden die hier voorliggen, de begeleiding en vervolgens de beoordeling en quoterings door mevrouw M.F. niet onregelmatig is. Ook wat dat betreft brengt het vierde middel de Raad niet op andere gedachten: de werkwijze van de opleiding is, de omstandigheden indachtig, niet onzorgvuldig.

Het vierde middel is ongegrond.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 11 september 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Piet Versweyvelt	bijzitter
Marleen Verreth	bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Melissa Thijs

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.754 van 11 september 2017 in de zaak 2017/245

In zake: Sarah BRACKE
woonplaats kiezend te 9900 Eeklo
Melkerij 19 bus 1

tegen:

ARTEVELDEHOGESCHOOL
woonplaats kiezend te 9000 Gent
J. Gerardstraat 18

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 29 juli 2017, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbepaling waarbij aan verzoekster voor het opleidingsonderdeel ‘Klinische Praktijk 2’ een examencijfer van 8/20 wordt toegekend en van de beslissing van de interne beroepscommissie van de Arteveldehogeschool van 10 juli 2017 waarbij het intern beroep ongegrond wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 11 september 2017.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

De heer Luc Faes, die verschijnt voor de verwerende partij, is gehoord.

III. Feiten

Verzoekster is in het academiejaar 2016-2017 ingeschreven als student in de opleiding ‘bachelor in de logopedie.

Tot verzoeksters curriculum behoort onder meer het opleidingsonderdeel ‘Klinische Praktijk 2’. Voor dit opleidingsonderdeel bekomt verzoekster het examencijfer van 8/20.

Dit is de eerste bestreden beslissing.

Verzoekster stelt tegen de quoteringsprocedure voor de stage een intern beroep in. De interne beroepscommissie behandelt verzoeksters beroep in zitting van 10 juli 2017 en verklaart het beroep ontvankelijk doch ongegrond.

Dit is de tweede bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid - afstand

Met een e-mail van 8 september 2017 meldt verzoekster aan de Raad dat zij ondertussen geslaagd is verklaard en haar diploma heeft gekregen, en dat er bijgevolg “geen grond meer [is] om bezwaar in te dienen”. Verzoekster stelt dat zij “niet verder [wenst] te gaan met de procedure”.

De Raad begrijpt dit als een afstand van het beroep, en ziet geen redenen om die afstand niet in te willigen.

BESLISSING

De Raad stelt de afstand van het geding vast.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 11 september 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Piet Versweyvelt	bijzitter
Marleen Verreth	bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Melissa Thijs

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnterindexeerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 15 september 2017

Arrest nr. 3.763 van 15 september 2017 in de zaak 2017/233

In zake: Hannah VANNUT
Woonplaats kiezend te 9052 Zwijnaarde
Sneeuwbesstraat 9

Tegen: KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN
Woonplaats kiezend te 3000 Leuven
Oude Markt 13

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 24 juli 2017, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbepaling van ‘7’ juni 2017 waarbij aan de verzoekende partij een score van 9 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel “barg65 bachelorproef” en de beslissing van de interne beroepsinstantie van ‘20’ juli 2017 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 15 september 2017.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

De heer Toon Boon, die verschijnt voor de verwerende partij, is gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2016-2017 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in de architectuur’.

Voor het opleidingsonderdeel “barg65 bachelorproef” bekomt verzoekende partij een examencijfer van 9/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 4 juli 2017 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 19 juli 2017 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie stelt vast dat het cijfer voor het opleidingsonderdeel is samengesteld uit een deel jaarwerk (13/20) en een deel jury (6/20), dat respectievelijk voor 40% en 60% doorweegt in de eindscore. De studente betwist enkel de score voor het deel jury. De interne beroepsinstantie verwijst naar het juryverslag en erkent dat, zoals de studente al opmerkte, de evaluatiefiche door de juryleden onvolledig werd ingevuld. Zij heeft de juryleden om een aanvulling van en toelichting bij het juryverslag verzocht. De interne beroepsinstantie stelt dat deze motivering voor de toegekende score haar zeer redelijk voorkomt en zij maakt zich die dan ook eigen.

Vervolgens stipt de interne beroepsinstantie aan dat de planning van de jury twintig minuten per student voorziet, *grosso modo* opgesplitst in dertien minuten voor de presentatie door de student en een zevental minuten voor een vraaggesprek tussen de juryleden en de student. Ze merkt op dat het de bedoeling is dat de juryleden een goed beeld krijgen van het gepresteerde werk en de achterliggende beweegredenen, waardoor het nuttig kan zijn om al tijdens de presentatie vragen te stellen. Volgens de interne beroepsinstantie hoeft de onderbreking van een presentatie niet per se negatief te zijn voor het juryverloop en zal het juryverloop niet voor elke student hetzelfde zijn. De interne beroepsinstantie stelt ook vast dat de vragen van de jury geenszins gedurende de ganse presentatie hebben plaatsgevonden. Volgens de interne beroepsinstantie brengt de studente geen concrete elementen aan die aannemelijk maken dat het juryverloop zodanig verstoord verliep dat ze niet de kans kreeg om haar werkstuk toe te lichten en dat de jury zich geen goed beeld kon vormen van het werkstuk, wel integendeel.

Daarnaast verduidelijkt de interne beroepsinstantie dat de jury uit tien teams van vier leden (twee interne en twee externe) bestond. De vicedecaan onderwijs waakte er tijdens het verloop van de jurydag over dat er geen onverklaarbare verschillen tussen de jurering van verschillende jurygroepen ontstonden. De interne beroepsinstantie benadrukt dat er die dag ook vier overlegmomenten waren voorzien en dat er geen aanleiding was om in te grijpen. Ze

merkt nog op dat het niet gaat om een vergelijkend examen en dat de score zich voor elke student apart baseert op de beoordeling of en in welke mate de doelstellingen van het opleidingsonderdeel werden gerealiseerd. De faculteit doet bovendien belangrijke inspanningen om de gelijke behandeling van de studenten te waarborgen.

Verder benadrukt de interne beroepsinstantie dat de cijfers voor de onderdelen jaarwerk en jury volledig onafhankelijk tot stand komen. Het jaarwerk werd beoordeeld door de begeleidende docent en de jury bestond uit interne en externe leden. Volgens haar beoordelen de docenten en de jury verschillende maar overlappende aspecten van het werk van de student, zodat het verschil in quotatie tussen het jaarwerk en de jury als dusdanig niet onredelijk is.

Waar de studente aanhaalt dat de evaluatiefiche van de jury niet volledig werd ingevuld, stelt de interne beroepsinstantie dat dit een vergetelheid bleek bij het omzetten van de bespreking in het verslag. De jury heeft het onvolledige verslag aangevuld op vraag van de interne beroepsinstantie, die vaststelt dat de aangevulde evaluatie volledig in lijn ligt met het verslag dat tijdens de jurydag werd opgesteld en met de score die tijdens de jurydag werd toegekend.

De interne beroepsinstantie stelt ten slotte vast dat de studente een aantal inhoudelijke elementen aanbrengt, waarbij zij verwijst naar haar atelierbegeleider [S.R.]. De interne beroepsinstantie merkt op dat de rol van de atelierbegeleider tweeledig is: begeleider van het ontwerpproces en beoordelaar van het jaarwerk. De jury ziet hetzelfde evenwel in een heel ander licht, vermits zij het eindproduct beoordeelt. De interne beroepsinstantie wijst er ook op dat, ondanks alle begeleiding en opmerkingen, de studente de enige auteur van het project blijft. De implementatie van de opmerkingen of de gevolgen van de begeleiding in het project zijn volledig de verantwoordelijkheid van de studente. De interne beroepsinstantie merkt hierbij ook op dat het eigen is aan een jurybeoordeling dat die plaatsvindt binnen een kort tijdsbestek. Ze benadrukt dat belangrijke informatie niet in een bundel of boek verborgen mag blijven. De studente moet ook actief presenteren om de jury door haar ontwerpproces of gedachtengang te leiden. De interne beroepsinstantie gaat nog in detail in op de inhoudelijke opmerkingen van de studente. Ze stelt wel vast dat de jury de studente bij vijf van de zes leerresultaten de score “dubbel min” geeft en dat de jury in haar motivering wijst op ernstige tekortkomingen, zowel in conceptvorming, ruimtelijk ontwerpen als uitwerking.

De beslissing op intern beroep werd bij schrijven van 19 juli 2017 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 24 juli 2017 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid – afstand

Met een e-mail van 8 september 2017 deelt verzoekende partij het volgende mee aan de Raad:

“Geachte,

Gezien de recente beslissing van de examencommissie om mij na de derde examenperiode te delibereren voor mijn bachelorproef vervalt de relevantie van mijn beroep (2017/233).

Bij deze zou ik graag mijn beroep terugtrekken. Zijn hier verder consequenties aan verbonden?

Met vriendelijke groeten,

Hannah Vannut”

Beoordeling

De Raad beschouwt de kennisgeving van verzoekende partij als een afstand van beroep.

Er zijn geen redenen om die afstand niet toe te staan.

BESLISSING

De Raad stelt de afstand vast.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 15 september 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, Ite Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,

kamervoorzitter

Marleen Verreth   bijzitter

Jan Geens   bijzitter

bijgestaan door

Freya Gheysen   secretaris

De secretaris

De voorzitter

Freya Gheysen

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.764 van 15 september 2017 in de zaak 2017/257

In zake: Lien PEETERS
                  bijgestaan en vertegenwoordigd door
                  advocaat Jan Fransen
                  kantoor houdend te 2000 Antwerpen
                  Amerikalei 220, bus 14
                  Bij wie woonplaats wordt gekozen

Tegen: KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN
                  Woonplaats kiezend te 3000 Leuven
                  Oude Markt 13

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 4 augustus 2017, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 28 juli 2017 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 15 september 2017.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Jan Fransen, die verschijnt voor de verzoekende partij, en de heer Toon Boon, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2016-2017 ingeschreven in de opleiding ‘Master in de Psychologie’.

Voor het opleidingsonderdeel “Stage in de Klinische en Gezondheidspsychologie” bekommt verzoekende partij een examencijfer van 7/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 11 juli 2017 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 28 juli 2017 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie stelt vooreerst vast dat het toegekende resultaat uitvoerig werd gemotiveerd. De interne beroepsinstantie wil daarbij verduidelijken dat de kwaliteit van de stagebegeleiding – en de aanwezigheid van mogelijke problemen in de samenwerking met individuele begeleiders – niet het voorwerp is van deze beroepsprocedure. Volgens haar blijkt overigens dat in de contacten met de stageverantwoordelijke alsook in de tussentijdse evaluatiegesprekken steeds duidelijk werd aangegeven welke werkpunten en moeilijkheden door de studente in het verdere verloop van de stage moesten worden aangepakt. De interne beroepsinstantie merkt op dat in een evaluatiegesprek op 15 mei duidelijke afspraken werden gemaakt met betrekking tot een aantal taken die de studente tegen het einde van de stageperiode moest uitvoeren. Daarbij werd eveneens benadrukt dat competenties in verband met afstemming, werkrelatie en communicatie ten opzichte van cliënten en teamleden voldoende moesten worden behaald. De interne beroepsinstantie wijst erop dat het louter afwerken van taken geen garantie kan bieden op een slaagcijfer en dat de beoordeling van de stage gebeurt aan de hand van competenties die door de stagiair moeten worden behaald.

Wat de door de studente aangehaalde focus van het eindevaluatiegesprek op één criterium en één complexe begeleiding betreft, merkt de interne beroepsinstantie op dat het niet onlogisch is dat tijdens dergelijk gesprek dieper wordt ingegaan op elementen die niet naar behoren zijn verlopen. Ze stipt aan dat het kunnen omgaan met complexe begeleiding één van de zaken is waarop de studente wordt beoordeeld.

Verder is de interne beroepsinstantie het niet eens met de stelling van de studente dat bij een vergelijking van de competentieschalen kan worden gemerkt dat er zich onverklaarbare patronen voordoen. Ze stelt vast dat de studente voor competentie 4.3 (omgaan met verantwoordelijkheid t.a.v. anderen en zichzelf) bij de eerste tussentijdse evaluatie de score “voldoende” behaalde, maar dat de daaropvolgende “onvoldoende” en de uiteindelijke score

“F” goed gemotiveerd konden worden. Volgens de interne beroepsinstantie kan hetzelfde worden vastgesteld met betrekking tot competentie 1.2 (denken en handelen vanuit het perspectief van een scientist-practitioner), waarbij aan het einde van de stage te weinig evolutie kon worden vastgesteld. De interne beroepsinstantie stelt vast dat, wat competentie 1.3 (ethisch en deontologisch handelen) betreft, de studente eerst de score “goed” behaalde, maar eindigde met een dubbele score “C” en “E”. Ze merkt op dat de eerste score betrekking heeft op de correcte toepassing van het beroepsgeheim en het recht op privacy. De tweede score houdt verband met de vergeten afspraak, afgezegde begeleiding en de aanpak van de vermelde crisissituatie. Volgens de interne beroepsinstantie hebben deze zaken duidelijk betrekking op het deontologische kader waarbinnen de studente als stagiair moet functioneren.

De interne beroepsinstantie herhaalt ten slotte dat de kwaliteit van de begeleiding, laat staan de aard van het contact tussen de studente en de stagementor of de mening van andere collega's over deze persoon, niet het voorwerp vormen van deze beroepsprocedure.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail van 28 juli 2017 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 4 augustus 2017 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het verzoekschrift niet.

De Raad ziet evenmin redenen om zulks ambtshalve te doen. Het beroep is ontvankelijk.

V. De middelen

A. Eerste middel

Verzoekende partij beroept zich in een eerste middel op de schending van de motiveringsplicht.

Standpunt van partijen

Verzoekende partij stelt vast dat de interne beroepsbeslissing het volgende vermeldt: “*Een groot gedeelte van uw klacht heeft betrekking op de begeleiding die u hebt gekregen op uw stageplek.*”. Hiermee geeft de beroepsinstantie volgens verzoekende partij aan dat een belangrijk bezwaar is gelegen in de gebrekkige begeleiding en de weerslag hiervan op het verloop en de beoordeling van de stage.

Verzoekende partij merkt evenwel op dat de beroepsinstantie expliciet weigert de zeer concrete bewaren betreffende het verloop van de stage en de evaluatie te bespreken, onder het mom dat zij niet het voorwerp uitmaken van het beroep. Zij verwijst ook naar rechtspraak van de Raad van State.

In haar *antwoordnota* merkt verwerende partij op dat de interne beroepsinstantie in de eerste plaats het voorwerp van het beroep afbakt. Verwerende partij wijst erop dat de Raad reeds eerder heeft vastgesteld dat een negatieve evaluatie niet onrechtmatig wordt wegens een gebrek aan begeleiding van de student. De Raad heeft dit in recentere arresten verduidelijkt door te stellen dat een vastgesteld gebrek in de begeleiding in principe niet tot gevolg heeft dat de toegekende beoordeling daardoor onregelmatig zou zijn geworden of dat de student hierdoor recht zou hebben op een gunstigere quotering of dat de prestatie zelf zonder meer als voldoende zou moeten worden beschouwd.

Verwerende partij wijst erop dat de interne beroepsinstantie in haar beslissing reeds verwees naar het gedetailleerde overzicht van het stageproces, waarbij duidelijke werkpunten werden geformuleerd. Volgens haar blijkt uit deze nauwgezette opvolging dat het voor verzoekster niet zo zou zijn geweest dat het *de facto* onmogelijk zou zijn geweest om te slagen. Verwerende partij stelt dat indien verzoekende partij meende dat er zich tijdens de stage toch bepaalde omstandigheden hadden voorgedaan die een objectieve beoordeling in de weg zouden kunnen staan en/of dat ze onvoldoende werd begeleid, zij ook ruimschoots de gelegenheid had om deze opmerkingen bij de stagebegeleiders op de faculteit, en dus buiten de rechtstreekse begeleiders op de stageplaats om, ter sprake te brengen vooraleer de beoordeling gebeurde. Verzoekende partij heeft dit evenwel niet gedaan. Verwerende partij benadrukt dat de finale beoordeling van de stage door de verantwoordelijken op de faculteit gebeurt, weliswaar op basis van input door de stagebegeleiders op de stageplaats.

Volgens verwerende partij betekent dit dan ook dat de opmerkingen van verzoekende partij over het verloop van de stage en over het veronderstelde tekort aan begeleiding niet het voorwerp vormden van het intern beroep en evenmin het voorwerp zijn van de huidige procedure bij de Raad.

In haar *wederantwoordnota* stipt verzoekende partij aan dat zij in haar eerste middel stelde dat de beroepsinstantie weigert een dragend motief voor het beroep te bespreken, onder het mom van het “afbakenen” van het “voorwerp” van het beroep, met name de onbeschikbaarheid in hoofde van de stagementor en de mogelijkheid om een op vaststellingen gebaseerde evaluatie af te leveren. Volgens haar bevestigt verwerende partij deze weigering nogmaals uitdrukkelijk in de antwoordnota.

Beoordeling

Het beroep van verzoekende partij betreft het resultaat voor het opleidingsonderdeel “Stage in de Klinische en Gezondheidspsychologie” (32 studiepunten). Verzoekende partij kreeg hiervoor de score 7 op 20. De interne beroepsinstantie van verwerende partij heeft de score bevestigd.

In zijn beslissing overweegt de interne beroepsinstantie onder meer:

“Op basis van de documenten met motivering die ik van de faculteit heb ontvangen kon ik vaststellen dat het toegekende resultaat uitvoerig werd gemotiveerd. Ik wil hierbij verduidelijken dat de kwaliteit van de stagebegeleiding – en de aanwezigheid van mogelijke problemen in de samenwerking met de individuele stagebegeleiders – niet het voorwerp is van deze beroepsprocedure. Dit gezegd zijnde stel ik vast dat uit het gedetailleerde overzicht van uw stageproces dat de faculteit mij bezorgde blijkt dat in uw contacten met de stageverantwoordelijk[e], en zeker ook in de tussentijdse evaluatiegesprekken, steeds duidelijk werd aangegeven welke werkpunten en moeilijkheden door u dienden te worden aangepakt in het verdere verloop van de stage.”.

De interne beroepsinstantie overweegt aan het einde van haar beslissing hetgeen volgt: *“Tot slot herhaal ik dat de kwaliteit van de begeleiding – laat staan de aard van het contact tussen u en de stagementor of de mening van andere collega’s over deze persoon – niet het voorwerp vormen van deze beroepsprocedure.”.*

De Raad merkt op dat verzoekende partij in het intern beroepsschrift aandacht besteedt aan beweerde tekortkomingen in de begeleiding. Verzoekende partij haalt hierbij een aantal zeer concrete bezwaren aan, die enerzijds de stagementor en anderzijds de ondersteunende stagementoren betreffen. Verzoekende partij koppelt deze aan passages in de “stagegids” met betrekking tot ondersteuning.

Voor de Raad werpt verzoekende partij op dat de interne beroepsinstantie aldus een dragend motief weigert te bespreken. In de antwoordnota geeft verwerende partij te kennen dat de interne beroepsinstantie het voorwerp van het intern beroep afbakt.

De Raad ziet niet goed in hoe verwerende partij – met als motief het voorwerp van het beroep afbakenen – een substantieel deel van het intern beroepsschrift nauwelijks beantwoord kan laten. De Raad is er zich weliswaar van bewust dat de interne beroepsinstantie niet tot plicht heeft alle argumenten van degene die het intern beroep indient te behandelen, maar zij moet de beslissing wel op dragende wijze motiveren. *In casu* kan de interne beroepsinstantie dan ook niet heen om een essentieel element uit de bezwaren die verzoekende partij in het intern beroepsschrift formuleert tegen de initiële evaluatiebeslissing. Dat de Raad eerder oordeelde dat een negatieve evaluatie niet onrechtmatig wordt wegens een gebrek aan begeleiding van de student, doet aan deze motiveringsverplichting geen afbreuk.

Verwerende partij stipt aan dat de interne beroepsbeslissing verwees naar het gedetailleerd overzicht van het stageproces, waarbij – volgens verwerende partij – duidelijke werkpunten werden geformuleerd. Verwerende partij verduidelijkt ook dat de nauwgezette opvolging erop wijst dat het bij verzoekende partij niet zo zou zijn geweest dat het *de facto* onmogelijk zou zijn geweest om te slagen. Bovendien voert verwerende partij aan dat verzoekende partij, zo zijn van oordeel was dat dergelijke omstandigheden zich wel hadden voorgedaan, zij ruimschoots de mogelijkheid had om haar opmerkingen rechtstreeks te uiten bij de stagebegeleiders op de faculteit vooraleer de beoordeling gebeurde. Dat verzoekende partij dit niet deed, betekent volgens verwerende partij dat haar opmerkingen over het stageverloop en het door haar aangevoerde gebrek aan begeleiding niet het voorwerp van het intern beroep vormde.

De Raad kan deze laatste gevolgtrekking niet bijtreden. Het feit dat verzoekende partij de problemen inzake de begeleiding niet bij een lid van de faculteit aankaartte vóór de

beoordeling van haar stage, hetgeen zij ook zelf vermeldt in het intern beroepsschrift, betekent niet dat het intern beroep, waarin verzoekende partij de gebrekkige begeleiding aanhaalt, het tekort aan begeleiding niet langer als voorwerp zou hebben. Ook het feit dat verwerende partij van oordeel is dat *de facto* geen sprake is van een tekort aan begeleiding dat, in het licht van eerdere rechtspraak van de Raad, de regelmatigheid van de beoordeling zou kunnen aantasten, ontslaat verwerende partij, die haar interne beroepsbeslissing dragend moet motiveren, niet van de verplichting in te gaan op gerichte en substantiële opmerkingen van verzoekende partij betreffende de begeleiding die zij al dan niet heeft genoten tijdens haar stage. Uit de beslissing van de interne beroepsinstantie blijkt echter onvoldoende dat zij de bezwaren van verzoekende partij daadwerkelijk in overweging heeft genomen en bij de beoordeling heeft betrokken, waarbij zij voor verzoekende partij duidelijk maakt welke houding zij ten aanzien ervan heeft ingenomen en waarom.

Het eerste middel is gegrond.

De overige middelen kunnen niet tot een verdere vernietiging van de aangevochten beslissing leiden en dienen bijgevolg niet te worden onderzocht.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepsinstantie van 28 juli 2017.

2. De bevoegde instantie van verwerende partij neemt een nieuwe beslissing, rekening houdend met de overwegingen in dit arrest, uiterlijk op 2 oktober 2017.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 15 september 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter

Marleen Verreth	bijzitter

Jan Geens	bijzitter

bijgestaan door

Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Freya Gheysen

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.766 van 19 september 2017 in de zaak 2017/264

In zake: xxx

Tegen: KATHOLIEKE UNIVERSITEIT
LEUVEN Woonplaats kiezend te 3000
Leuven Oude Markt 13

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 31 juli 2017, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 26 juli 2017 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 15 september 2017.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

De heer Toon Boon, die verschijnt voor de verwerende partij, is gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2016-2017 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor of Theology and Religious Studies’.

Voor het opleidingsonderdeel “Essay 1” bekomt verzoekende partij een examencijfer van 12,30/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 13 juli 2017 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 26 juli 2017 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie geeft de argumenten van de studente weer, gevolgd door een motivering van de opleiding. Omtrent het beroep overweegt ze als volgt:

“My assessment of the appeal

Based on the information I received I conclude that the grade you received for ‘A09A3A Essay 1’ can properly be motivated, and that the evaluation took place in an objective and transparent manner.

It is clear that you wrote an ambitious paper with a strong focus on originality. However, when consulting the ECTS page for ‘A09A3A Essay1’, it is clear that this course unit aims at goals such as familiarizing students with the art of writing an academic essay, formulating a theological research question, and developing a coherent line of argumentation. These goals correspond with the issues in which you underperformed with your essay on John Donne’s Holy Sonnets. The fact that the common mark was higher than the two individual marks of the readers, show that you could explain your views more clearly orally than in your writing. This is not related to the quality of your English, but rather to the denseness and idiosyncrasies of your writing style, which was already pointed out by your promoter during the writing process.

I do not see the relevance of Prof. [L.]’s remark on the harshness of his professor in the context of this appeal procedure. His remarks on your language and his need to read your paper twice correspond with the comments made on your writing style and the structure of your essay. I do not see how the question “where are you from?” could be interpreted as bias to your name being majorly Asian. Regarding Prof. [L.]’s views on the difference between active and participant believers, I must point out that the intrinsic evaluation of such theological issues remains the responsibility of the evaluator. Furthermore I have no indication your grade was negatively affected by the originality of your essay (using elements from other disciplines and containing information that is “new” to the readers).

Finally, I have no reason to assume that the evaluation performed by Prof. [L.] was in any way influenced by the informal complaint you mentioned, or the “consensus” you referred to.

Therefore I decide that the grade for ‘A09A3A Essay 1’ will remain unchanged. The internal appeal procedure is herewith closed.”.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail op 26 juli 2017 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 31 juli 2017 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het verzoekschrift niet.

De Raad ziet evenmin redenen om zulks ambtshalve te doen. Het beroep is ontvankelijk.

V. De middelen

A. Enig middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een enig middel beroept op de schending van het onpartijdigheidsbeginsel, het redelijkheidsbeginsel en het motiveringsbeginsel, alsook op een gebrekkige begeleiding.

Standpunt van partijen

Verzoekende partij stelt vooreerst dat zij geen feedback heeft ontvangen, waarop zij – volgens de ECTS-fiche – recht had. Ze stipt aan dat zij geen informatie heeft over de evaluatiecriteria en over de manier waarop haar cijfer tot stand is gekomen. Daarnaast heeft ze van haar promotor geen kopie gekregen van haar paper waarop zijn opmerkingen worden vermeld. Verzoekende partij stelt bovendien dat zij tijdens het schrijfsproces niet werd begeleid en dat ze geen schema had voor het schrijven van de paper. Zij kreeg geen afspraken of advies.

Volgens verzoekende partij is de motivering voor haar cijfer incoherent. Ze wijst erop dat de ECTS-fiche niets zegt over een ‘lezer-vriendelijke’ paper. Ze wilde de focus in haar paper niet op geschiedenis leggen, maar wel op het onderwerp in poëzie. Verzoekende partij merkt op dat zij wel geëvalueerd werd op basis van het geschiedenis sub-topic, terwijl haar paper gebaseerd is op goddelijke poëzie. Ze had ook vernomen dat haar promotor zich gespecialiseerd had in goddelijke poëzie. Verzoekende partij merkt op dat zij niet moest leren om academisch te schrijven. Volgens verzoekende partij heeft het argument dat haar paper niet ‘lezer-vriendelijk’ was te maken met het feit dat het Engels van de corrector onvoldoende is om een academische paper in het Engels te lezen. Zij vindt dat zij gediscrimineerd wordt omdat de opleiding weigert te erkennen dat er in de V.S. mensen zijn die niet blank zijn, maar wel geboren en opgegroeid in de V.S., die Engels als eerste en enige taal spreken.

Verzoekende partij merkt op dat de interne beroepsinstantie de commentaar van de corrector niet heeft onderzocht, omdat die vragen (waar zij vandaan kwam) nooit gesteld mogen worden of in rekening mogen gebracht worden bij een evaluatiemoment. Volgens haar opent dit overigens de deur voor racisme, impliciet of expliciet.

Verzoekende partij wijst er verder op dat de interne beroepsinstantie weigerde om de link tussen de corrector en haar informele klacht omtrent seksuele aanranding te onderzoeken. Ze wilde hiervoor een formele klacht indienen, maar werd tegengehouden. Verzoekende partij vindt ook dat de interne beroepsinstantie onvoldoende ervoor heeft gezorgd dat haar studentenrechten werden beschermd. Zo bekijkt de interne beroepsinstantie nog steeds de vroegere klachten die zij heeft ingesteld. Verzoekende partij stelt ten slotte dat de universiteit transparantie mist. Ze heeft ook het gevoel dat ze oneerlijk wordt behandeld.

In haar *antwoordnota* merkt verwerende partij vooreerst op dat de procedure voor de Raad in het Nederlands wordt gevoerd. Volgens haar zijn de documenten die verzoekende partij in het Nederlands voorlegt dermate onbegrijpelijk dat zij niet zonder meer kunnen worden gelezen. Verwerende partij stelt dat zij zich heeft gebaseerd op de Engelstalige versie van het ingediende bewaarschrift. Ze merkt op dat zelfs dan de formulering van verzoekende partij soms in die mate onvolledig is dat haar bedoelingen met deze opmerkingen niet steeds eenduidig zijn af te leiden. Verwerende partij stipt aan dat ze in die context enkel kan reageren op de opmerkingen in de mate waarin zij ze correct begrepen heeft.

Verwerende partij stelt dat verzoekende partij geen concreet feit vermeldt waarom zij meent dat prof. [G.] dit beroep niet zou kunnen behandelen. Volgens haar verwijst de interne beroepsbeslissing bovendien op geen enkele manier naar de eerdere examenbetwistingen. Ze benadrukt dat onpartijdigheid sowieso wordt vermoed en dat een bewering van partijdigheid moet worden gestaafd met concrete elementen. Daarnaast heeft verzoekende partij ook verwezen naar een reeks niet-gefundeerde klachten die zij heeft geuit ten aanzien van medestudenten en medewerkers van de KU Leuven. Verwerende partij merkt hieromtrent op dat deze klachten op geen enkele manier gelieerd zijn aan de examenbeoordeling voor het opleidingsonderdeel “Essay 1”.

Verder stelt verwerende partij dat aan de interne beroepsinstantie geen concreet element werd aangereikt waaruit de partijdigheid van de corrector zou moeten blijken. Ze benadrukt dat het

feit dat tijdens het examen in een informele context werd gevraagd “where are you from?” niet kan worden gezien als een bewijs van impliciet of expliciet racisme. Volgens haar was deze vraag wel functioneel voor de verder inhoudelijke opmerking dat omwille van de specifieke kenmerken van de schrijfstijl van verzoekende partij haar argumentatie niet steeds even duidelijk was. Verwerende partij stipt aan dat deze opmerking duidelijk verband houdt met de inhoudelijke beoordeling van het werk van verzoekende partij en dat deze ook reeds eerder in het kader van de tussentijdse feedback aan bod kwam.

Vervolgens wijst verwerende partij erop dat eventuele opmerkingen in verband met het feedbackgesprek de geldigheid van de examenbeoordeling niet in het gedrang kunnen brengen. Ze benadrukt dat de bedoeling van een feedbackgesprek enkel is om de manier waarop deze beoordeling gebeurde te verduidelijken. Verwerende partij stelt vast dat verzoekende partij een dergelijk constructief feedbackgesprek had met haar promotor, prof. [F.], waarbij het geheel van de beoordeling werd toegelicht. Ze wijst erop dat dit niet betekent dat er automatisch recht zou bestaan op een persoonlijk gesprek met alle betrokken evaluatoren. Verwerende partij stelt ook vast dat de verschillen die er bestaan in de beoordeling via de interne beroepsbeslissing duidelijk gemotiveerd worden.

Waar verzoekende partij vermeldt dat zij onvoldoende begeleiding zou hebben gekregen, merkt verwerende partij op dat er geen sprake kan zijn geweest van een onmogelijkheid tot slagen. Ze wijst er ook op dat verzoekende partij minimaal contact heeft gezocht met de promotor. Volgens haar blijkt ook duidelijk dat zij tijdens het schrijfproces wel degelijk op de hoogte werd gebracht van het feit dat haar schrijfstijl en opbouw onduidelijk waren, zodat verzoekende partij wist welke werkpunten zouden doorwegen bij de eindbeoordeling. Zij heeft bovendien de kans gehad om hieraan te remediëren.

Verwerende partij stelt nog dat de interne beroepsbeslissing naar een aantal inhoudelijke werkpunten en tekortkomingen verwijst, die niet van die aard waren om een onvoldoende resultaat te verantwoorden, maar wel duidelijk aangeven waarom een hogere quotering van dit werk niet mogelijk was. Verwerende partij merkt op dat het feit dat bepaalde van deze opmerkingen samenvattend worden beschreven als onvoldoende “user-friendly” niet betekent dat deze term ook letterlijk had moeten voorkomen in de ECTS-fiche. De inhoudelijke opmerkingen staan ook los van de vraag met welke domeinen het werkstuk raakvlakken zou hebben (poëzie, geschiedenis). Verwerende partij benadrukt dat het feit dat verzoekende partij

zelf inschatte dat dergelijke opmerkingen over haar manier van schrijven en argumenteren voor haar niet relevant waren niets verandert aan het feit dat zowel de promotor als de corrector beoordeelden dat er op dit punt nog duidelijke verbetering in haar werk mogelijk was.

Verwerende partij verduidelijkt ten slotte dat de doelstelling van het opleidingsonderdeel het vertrouwd geraken met het schrijven van een essay, het formuleren van een onderzoeksvraag, het verrichten van onderzoek, het ontwikkelen van een coherente argumentatielijn en het uitwerken van een bibliografie, specifiek in het domein van de Theologie en de religiewetenschappen was. Ze benadrukt dat, gezien het inleidende bachelorkarakter van dit opleidingsonderdeel, de focus lag op de feitelijke correctheid, de duidelijkheid en de coherentie van de geschreven en mondelinge presentatie. Verwerende partij stelt vast dat verzoekende partij deze doelstelling wel realiseerde in de mate dat ze kon slagen voor dit opleidingsonderdeel, maar niet in die mate dat ze hiervoor een hoger punt zou verdienen. Het feit dat verzoekende partij tijdens de mondelinge verdediging goed kon antwoorden op de gestelde vragen en haar gedachtegang kon verantwoorden, verandert dit niet.

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekende partij dat haar rechten als student geschonden zijn omdat het cijfer dat ze heeft gekregen niet gerechtvaardigd kan worden en niet werd toegekend door het volgen van de normale procedures. Volgens haar is bovendien één van documenten uit het administratief dossier van verwerende partij vals. Ze stipt aan dat dit document een motivering lijkt te zijn voor het cijfer voor de presentatie, en niet voor haar schriftelijk werk. Volgens haar is verwerende partij niet in staat om een motivering van de corrector te bezorgen van haar schriftelijk werk. Ze wijst erop dat dit document ook vijf andere evaluatiecriteria bevat dan het evaluatiedocument dat de promotor en correctors eigenlijk moeten gebruiken. Volgens verzoekende partij geeft de ECTS-fiche overigens enkel aan dat het onderwerp voor de paper volledig vrij te kiezen is door de student. De enige criteria die er worden vermeld zijn de structuur, het minimum aantal woorden, het verwijzen naar auteurs en het zorgen voor een academische insteek.

Verder stelt verzoekende partij dat de papers van andere studenten niet zo academisch zijn als haar paper. Volgens haar heeft de corrector nagelaten het protocol te volgen en heeft hij haar paper beoordeeld op basis van andere criteria dan die die zijn vooropgesteld in de KU Leuven regelgeving. Ze stelt dat de promotor het protocol wel heeft gevolgd, maar de corrector niet,

en de interne beroepsinstantie heeft nagelaten dit recht te zetten. Verzoekende partij is dan ook van oordeel dat haar paper moet worden beoordeeld door een andere corrector, die de procedure correct en eerlijk zal volgen zodat haar rechten als student niet geschonden worden.

Beoordeling

Vooreerst merkt de Raad op dat het verzoekschrift louter formeel beschouwd in het Nederlands is opgesteld. De tekst lijkt evenwel een ‘machinale’ vertaling van een oorspronkelijk in het Engels opgestelde tekst. Bijgevolg laat hij zich soms bijzonder moeilijk lezen bij gebrek aan samenhang en als gevolg van vreemde zinswendingen en woordkeuzes. Wat de Raad opmerkt voor het verzoekschrift geldt evenzeer ten aanzien van de wederantwoordnota.

De Raad kan het verzoek dus slechts beoordelen in de mate waarin hij het, op basis van zijn welwillende inspanningen om de woorden en zinnen waarin het tot uitdrukking is gebracht tot een leesbaar en begrijpelijk geheel samen te brengen, uit het verzoekschrift kan distilleren. Verzoekende partij zal eveneens aanvaarden dat de Raad in die omstandigheden de behandeling van de middelen afbakt in functie van de mate waarin en de wijze waarop verwerende partij deze heeft menen te kunnen begrijpen.

In zoverre de Raad in het verzoekschrift kan lezen dat de verzoekende partij van oordeel is dat de interne beroepsinstantie niet objectief heeft geoordeeld/kunnen oordelen over haar intern beroep, wijst de Raad het middel af. Verzoekende partij wijt het gebrek aan objectiviteit aan het feit dat de vicerector in eerdere interne beroepsprocedures door haar ingeleid – die vervolgens het voorwerp zijn geworden van een procedure voor de Raad – een beslissing heeft genomen. Tevens verwijst verzoekende partij naar een andere door haar ingediende klacht. De Raad merkt op dat verzoekende partij het vermeende gebrek aan objectiviteit niet in het kader van de interne beroepsprocedure heeft opgeworpen, met name toen zij werd uitgenodigd om in het raam van de behandeling van haar bezwaar te worden gehoord door de vicerector als interne beroepsinstantie.

Behoudens de verwijzing naar de behandeling van eerdere beroepen en de door haar ingediende klacht voert de verzoekende partij geen elementen aan die de beweerde partijdigheid aannemelijk maken. De Raad herinnert er hierbij aan dat de onpartijdigheid *in*

casu wordt vermoed. Tevens ziet de Raad niet in waarom verzoekende partij de beweerde partijdigheid niet tijdig aankaartte.

In het dossier treft de Raad geen enkele ‘link’ aan met het huidige geschil tussen verzoekende partij en verwerende partij. Nu de Raad geen andere elementen heeft die blijk geven van betrokkenheid dan het optreden van de vicerector als intern beroepsorgaan in eerdere door verzoekende partij ingestelde interne beroepsprocedures, kan de Raad het middel niet gegrond verklaren. De Raad ziet hierin geen enkele grond om te besluiten dat de vicerector in de huidige zaak niet zou hebben kunnen oordelen zonder zijn objectiviteit te verliezen.

Wat de andere klacht waarnaar verzoekende partij lijkt te verwijzen betreft, kan de Raad in de elementen van het dossier geen enkele band vinden met de studievoortgangsbetwisting die aan de beoordeling van de Raad is voorgelegd. Opnieuw dient de Raad vast te stellen dat de vermoede onpartijdigheid van de interne beroepsinstantie niet redelijkerwijs aan het wankelen is gebracht. De Raad ziet ook niet aannemelijk gemaakt dat de andere klacht waarvan sprake de examenbeoordeling heeft beïnvloed. Daarenboven verduidelijkt verzoekster geenszins hoe van beïnvloeding sprake zou zijn.

Ook wat het door de verzoekende partij in haar verzoekschrift aangehaalde *“verband tussen de corrector en de informele die klacht en vertrouwelijke informatie met de faculteit van theologie en godsdienstige studies wordt gedeeld”* aangaat, wat de Raad meent te moeten lezen als een argument dat de objectieve en onbevangen beoordeling door de corrector betreft, ziet de Raad geen enkel door verzoekende partij bijgebracht argument om haar opmerking ten aanzien van de corrector in redelijkheid aannemelijk te kunnen maken. Ten overvloede merkt de Raad op dat zelfs zou kunnen worden overwogen het argument van verzoekende partij als lichtzinnig aan te merken.

De Raad meent ook dat het argument dat verzoekende partij bij de beoordeling van “Essay 1” racistisch zou zijn behandeld – een naar het oordeel van de Raad ernstige tekortkoming in de evaluatie – geheel gespeend blijft van elementen in het dossier die de bewering door verzoekende partij op enigerlei wijze aannemelijk maken. De Raad kan dan ook niet besluiten dat dit argument de regelmatigheid van de aangevochten beslissing kan aantasten. Dat de corrector de naam van verzoekende partij verkeerd heeft gespeld is voor de Raad geen afdoende argument om anders te besluiten.

Het komt de Raad ook niet voor dat in het dossier elementen zijn aan te treffen die erop wijzen dat ten aanzien van verzoekende partij druk zou zijn uitgeoefend in het raam van de interne beroepsprocedure.

Verzoekende partij is van oordeel na de examenperiode niet de feedback te hebben gekregen waarop zij meent recht te hebben. In het bijzonder werpt zij op geen feedbackgesprek te hebben gehad met de corrector, maar slechts met de promotor. Hoewel het ontbreken van feedback na de bekendmaking van de resultaten het examenresultaat *in se* niet aantast, komt het de Raad voor dat verzoekende partij wel degelijk feedback kreeg. De toelichting bij het door haar behaalde resultaat kreeg zij van de promotor. Dat zij geen persoonlijk feedbackgesprek had met de corrector tast de regelmatigheid van de beslissing van de interne beroepsinstantie, die haar score van 12,30 op 20 bevestigde, niet aan. In de ECTS-fiche leest de Raad dat de promotor en de corrector bij het “scoren” een evaluatieformulier invullen. De promotor houdt het exemplaar van de corrector bij zich om na de examenperiode feedback te kunnen geven aan de student. Het is dan ook meer dan aannemelijk dat in het feedbackgesprek met de promotor de opmerkingen van de corrector zijn betrokken.

Uit het verzoekschrift meent de Raad ook te kunnen afleiden dat verzoekende partij zich erop beroept dat niet verduidelijkt wordt waarop de score die zij ontving, is gebaseerd. In het licht van de argumentatie, mede gesteund op informatie die het intern beroepsorgaan bij de faculteit heeft ingewonnen, kan de Raad niet besluiten dat de *in casu* aangevochten beslissing onredelijk zou zijn, rekening houdend met de motivering die is ontwikkeld in de interne beroepsbeslissing en tegen de achtergrond van de ECTS-fiche. Zelfs zo de feedback niet letterlijk aan de ECTS-fiche te linken is, kan de Raad vaststellen dat zij voldoende nauw verbonden is met de in de ECTS-fiche ten aanzien van het essay uitgedrukte verwachting. Daarbij komt nog dat de opmerkingen *in globo* betrekking hebben op verwachtingen die vanzelfsprekend verbonden zijn met een wetenschappelijke paper. Dat verzoekende partij aan formele in de ECTS-fiche vermelde standaarden heeft voldaan betekent, binnen de context van deze ECTS-fiche en het vanzelfsprekende opzet van het opleidingsonderdeel, niet dat opmerkingen betreffende schrijfstijl niet in rekening zouden mogen worden genomen. Deze betreffen de competentie wetenschappelijk te communiceren, die, naar het de Raad *in casu* voorkomt, inherent zijn aan een *essay*. De Raad merkt ook op dat de ECTS-fiche de studenten verwijst naar een document met richtlijnen voor het wetenschappelijk schrijven. Dat de

beoordeling van de promotor en de corrector van elkaar verschillen betekent niet dat de globale – overeenkomstig de ECTS-fiche berekende – score niet zou kunnen standhouden, in het bijzonder in het licht van de eraan gegeven verklaring.

De Raad neemt ook kennis van de doelstellingen van het opleidingsonderdeel, dat de student vertrouwt maakt met hoekstenen bij het schrijven van een essay, en stelt vast dat de opmerkingen die aan de score ten grondslag liggen, hierop betrekking hebben. De door verzoekende partij beweerde originaliteit van haar benadering neemt niet weg dat de beoordelaars ter zake tekortkomingen hebben vastgesteld. Dat verzoekende partij aanvoert auteur te zijn van wetenschappelijke bijdragen neemt de pertinentie, noch het terechte karakter van de opmerkingen niet zonder meer weg.

Dat de bijgebrachte beoordeling van de corrector “vals” zou zijn, zoals aangegeven in de wederantwoordnota, is, naar het oordeel van de Raad, geenszins gestoffeerd. Het loutere feit dat de handtekening van de corrector ontbreekt laat niet toe te besluiten dat het document vals is. Ook het feit dat de beoordeling niet is opgenomen op het daartoe voorziene evaluatieformulier, maakt de elementen die erin zijn opgenomen niet minder dragend. De Raad merkt hierbij op dat de beoordeling wel de systematiek van het voor de beoordeling voorziene formulier – en de daarin opgenomen vijf evaluatiecriteria – volgt. Verzoekster beweert ook dat de promotor op het feedbackmoment na de examenperiode verklaarde dat hij het document niet mocht ontvangen van de promotor. Hieruit leidt zij af dat het niet bestond. Voor haar bewering voert zij voor het overige geen elementen aan. Rekening houdend met de “*nota bene*” in het betrokken document, kan de Raad niet besluiten dat de beoordeling niet zou hebben bestaan op het ogenblik dat zij haar werk presenteerde en zij dus niet conform de werkwijze opgenomen in de ECTS-fiche zou zijn beoordeeld.

De Raad leest ook dat verzoekende partij aanvoert dat opmerkingen ten aanzien van haar schrijfstijl te wijten zijn aan een onvoldoende kennis van het Engels bij de corrector. De Raad stelt vast dat voor deze kritiek ten aanzien van de corrector geen enkel element in het dossier is aangevoerd. Ten overvloede merkt de Raad dan ook op het argument met enige verbazing te lezen.

Ook het verschil tussen de score voor het geschreven werk en de presentatie/verdediging ervan wordt derwijze verklaard dat aan de redelijkheid van de beoordeling niet ernstig kan worden getwijfeld. In de marge hiervan wijst de Raad trouwens op de grenzen van zijn

beoordelingsbevoegdheid. Het komt de Raad niet toe de beoordeling door de beoordelaars in de schoot van verwerende partij over te doen. De Raad kan slechts nagaan of bij de totstandkoming ervan de toepasselijke regelgeving is nageleefd en of de score niet kennelijk onredelijk is.

Wat de beoordeling betreft, haalt de Raad nog aan dat de eigen inschatting van de draagwijdte en de impact van opmerkingen op de examenprestatie (*in casu* de paper) de beoordeling niet *ipso facto* onredelijk maakt. Het beoordelingsproces zou immers zinledig worden indien de Raad *in casu* de inschatting door verzoekende partij van opmerkingen die zij ontving als maatstaf zou nemen bij de beoordeling van de regelmatigheid van de evaluatie. Ook academische ervaring, al dan niet afgesloten met een diploma, aan andere hoger onderwijsinstellingen opgedaan, leidt er niet *ipso facto* toe dat de beoordeling door het bevoegde orgaan (die *in casu* anders is dan het self-assessment door de verzoekster) niet overeind zou kunnen blijven.

Verzoekende partij kan volgens de Raad ook niet aanvoeren onvoldoende vertrouwd te zijn met de wijze waarop aan de KU Leuven papers moeten worden geschreven. Dit is relevant vanuit het oogpunt van de vraag of de beoordeling onredelijk is, *quod non*, en of verzoekende partij voldoende begeleiding heeft gekregen. De Raad slaat hierbij acht op de richtlijnen waar de ECTS-fiche naar verwijst en de in de ECTS-fiche veronderstelde aanwezige competenties bij het opnemen van het opleidingsonderdeel.

Uit de ECTS-fiche leidt de Raad ook af dat het opleidingsonderdeel van de student een voldoende mate van zelfstandigheid verwacht. Daarenboven kreeg verzoekende partij, bij het vragen van feedback naar aanleiding van aan de promotor bezorgde ontwerpversies, schriftelijke feedback tijdens het schrijfproces. Deze feedback houdt ook verband met elementen die in de eindbeoordeling eveneens aan bod komen als aandachtspunt (bijv. schrijfstijl en rol van *DONNE* in de paper). Rekening houdend met het feit dat verzoekende partij gedurende het semester waarin het essay geschreven diende te worden, goeddeels in het buitenland verbleef, hetgeen ‘fysieke’ contactmomenten bemoeilijkte, kan de Raad geenszins beslissen dat verzoekende partij onvoldoende of foutief begeleid zou zijn.

Tenslotte leest de Raad nog het volgende in het verzoekschrift: “*De universiteit heeft transparantie niet. Ik weet welke niet andere informatie voor motivatie voor een reactie tegen*

mijn integriteit is gebruikt. Ik voel, diep, echter, die ik oneerlijk, met minachting wegens mijn collectieve erfenis word behandeld en beoordeeld.”. In zoverre de Raad erin kan lezen dat verzoekende partij beweert niet eerlijk te zijn behandeld, kan de Raad geen elementen in het dossier aantreffen die deze bewering staven. In zoverre zij met het ontbreken van “transparantie” wijst op de verplichting van de interne beroepsinstantie haar beslissing te motiveren, oordeelt de Raad dat de beslissing van de interne beroepsinstantie voldoende is gemotiveerd. Indien verzoekende partij een andere draagwijdte beoogt, is deze voor de Raad niet duidelijk. Evenmin ziet de Raad op welke elementen het betrokken argument is gesteund.

De Raad merkt nog op dat hij niet inziet dat het feit dat verzoekende partij laatst werd gerangschikt, zoals de Raad uit de wederantwoordnota meent te kunnen afleiden, te wijten zou zijn aan wat verzoekende partij heeft genoemd “discrepanties” bij de beoordeling. De Raad vindt in het dossier geen elementen die deze bewering aannemelijk maken.

Het middel is niet gegrond.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 19 september 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Marleen Verreth	bijzitter
Jan Geens	bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Freya Gheysen

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 27 september 2017

Arrest nr. 3.855 van 9 oktober 2017 in de zaak 2017/317

In zake: Sharyar SADEGH
Woonplaats kiezend te 2640 Mortsel
De Valk 8

Tegen: ARTESIS PLANTIJN HOGESCHOOL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Wim Van Caeneghem
kantoor houdend te 2000 Antwerpen
Vrijheidstraat 32, bus 16
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 12 september 2017, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbepaling waarbij aan de verzoekende partij een score van “0” werd toegekend voor het opleidingsonderdeel ‘LO2 sporttechniek individuele en collectieve sporten’.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 27 september 2017.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Wim Van Caeneghem, die verschijnt voor de verwerende partij, is gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2016-2017 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in het onderwijs: secundair onderwijs’.

Voor het opleidingsonderdeel ‘LO2 sporttechniek individuele en collectieve sporten’ bekommt verzoekende partij een examencijfer van 0/20.

Verzoekende partij stelde een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij aangetekend schrijven van 12 september 2017 diende verzoekende partij gelijktijdig een identiek verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat art. II.285, lid 2 van de Codex Hoger Onderwijs het volgende bepaalt:

“De Raad doet als administratief rechtscollege uitspraak over de beroepen die door studenten of personen op wie de beslissing betrekking heeft, worden ingesteld tegen studievoortgangsbepalingen, na uitputting van de in afdeling 2 bedoelde interne beroepsprocedure.”

Gelijktijdig met de neerlegging van het verzoekschrift bij de Raad heeft verzoeker intern beroep aangetekend. De interne procedure is nog steeds hangende.

Bijgevolg is het huidig verzoek van verzoeker onontvankelijk.

Beoordeling

De Raad wijst erop dat, conform artikel II.285 Codex Hoger Onderwijs, het uitputten van het intern beroep een grondvoorwaarde is voor de ontvankelijkheid van het extern beroep bij de Raad.

Hoewel verzoeker een intern beroep opgestart heeft, heeft hij echter zonder het resultaat van deze beroepsprocedure af te wachten tegelijkertijd een extern beroep bij de Raad ingesteld.

Het bij de Raad ingestelde beroep is dan ook voorbarig en daarom niet ontvankelijk.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 9 oktober 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, Ite Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Jan Geens	bijzitter
Henri Verhaaren	bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Melissa Thijs

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.861 van 10 oktober 2017 in de zaak 2017/328

In zake: Asma EL MAHTOUCHI
Woonplaats kiezend te 2140 Borgerhout
Vandenpeereboomstraat 46

Tegen: ARTESIS PLANTIJN HOGESCHOOL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Wim Van Caeneghem
kantoor houdend te 2000 Antwerpen
Vrijheidsstraat 32, bus 16
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 14 september 2017, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbepaling waarbij aan de verzoekende partij geen vrijstelling werd toegekend voor het opleidingsonderdeel ‘Basisprincipes boekhouding’.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 27 september 2017.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Wim Van Caeneghem, die verschijnt voor verwerende partij, is gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2016-2017 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in het bedrijfsmanagement: accountancy fiscaliteit’.

Voor het opleidingsonderdeel ‘Basisprincipes boekhouding’ heeft verzoekende partij een vrijstelling aangevraagd.

Bij aangetekend schrijven van 14 september 2017 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid – afstand

Met een e-mail van 21 september 2017 meldt verzoekster aan de Raad dat zij intussen door de onderwijsinstelling uitgenodigd werd en ze haar “die vrijstelling uiteindelijk toch [hebben] toegekend”. Met een e-mail van 25 september 2017 meldt verzoekster aan de Raad dat ze via deze mail wil informeren dat ze “afstand [neemt] van mijn brief die ik jullie heb geschreven”.

De Raad begrijpt dit als een afstand van het beroep, en ziet geen redenen om die afstand niet in te willigen.

BESLISSING

De Raad stelt de afstand van het geding vast.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 10 oktober 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, Ite Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Jan Geens	bijzitter
Henri Verhaaren	bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Melissa Thijs

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot

vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 6 oktober 2017

Arrest nr. 3.818 van 6 oktober 2017 in de zaak 2017/349

In zake: Jens DECOSTER
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Wim Vandenbussche
kantoor houdend te 8530 Harelbeke
Tuinstraat 37
bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen:

ARTEVELDEHOGESCHOOL
woonplaats kiezend te 9000 Gent
Hoogpoort 15

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 18 september 2017, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbepaling van 5 september 2017 waarbij verzoeker niet geslaagd wordt verklaard en van de “beslissing van de interne beroepscommissie” van de Arteveldehogeschool van 12 september 2017 “waarbij het intern beroep ongegrond wordt verklaard.”

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 6 oktober 2017.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Jolien Ruysschaert (*loco* advocaat Wim Vandenbussche), die verschijnt voor verzoekende partij, en de heer Luc Faes, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2016-2017 ingeschreven als student in de opleiding Bachelor in Logistiek management.

Tot het curriculum van verzoeker behoren onder meer het opleidingsonderdeel ‘ERP’ (3 studiepunten) en het opleidingsonderdeel ‘bachelorproef’ (7 studiepunten), waarvoor verzoeker na de tweede examenperiode de respectieve examencijfers van 8/20 en 12/20 behaalt.

Het deliberatieresultaat wordt bekendgemaakt op 5 september 2017. Of verzoeker al dan niet geslaagd is, valt aan de hand van de puntenlijst niet te vernemen. Wel is onderaan dit document vermeld: “een verzoek tot heroverweging van de studievoortgangsbepaling is conform de interne beroepsprocedure mogelijk binnen de zeven kalenderdagen na publicatie op het volgende adres: *Arteveldehogeschool t.a.v. Voorzitter interne beroepscommissie, Hoogpoort 15, 9000 Gent. Het verzoek moet minstens een feitelijke omschrijving van de ingeroepen bezwaren bevatten en ondertekend worden. (...)*”

Dit is de eerste bestreden beslissing.

Op 11 september 2017, 15u21, zendt verzoeker een e-mail aan mevrouw K.D., voorzitter van examencommissie, de volgende e-mail:

“Naar aanleiding van mijn resultaat dat ik dinsdag 05/09/17 te weten kwam, zou ik graag volgende problematiek aan u willen schetsen.

Als laatstejaarsstudent met afstudeerrichting Logistiek management had ik 1 herexamen in januari. Dit was voor het opleidingsonderdeel ERP (3 studiepunten) waarvoor ik een score van 9/20 haalde. In het tweede semester deed ik mijn afstudeerstage samen met mijn bachelorproef. Voor die bachelorproef werd ik in een groep verdeeld die ik niet zelf mocht kiezen. We kregen een onderwerp opgelegd dat zelfs volgens de heer [C.D.] helemaal niets te maken had met onze afstudeerrichting logistiek.

We deden onze bachelorproef voor het bedrijf [I.] dat fungeert als een IT-consultancy bedrijf en ICT-oplossingen aanbiedt aan bedrijven. Hun probleem was dat ze de zaken te veel vanuit een technisch oogpunt bekeken. Ons doel was

dus om ervoor te zorgen dat de klanten van [I.] meer vanuit het managementoogpunt benaderd werden. De link tussen dit onderwerp en mijn afstudeerrichting logistiek management was dus wel heel miniem. Desondanks besloten we ons er 100% voor in te zetten en onze bachelorproef tot een goed einde te brengen in de mate van het mogelijke.

Op 30 mei 2017 vond de vooroplevering plaats. Tijdens de vooroplevering krijgen we een beter beeld van hoe we ervoor stonden. Daar vertelde onze coach de heer [C.D.] dat er niet moest gekeken worden naar de hoeveelheid, omdat wij zeker geen gemakkelijke bachelorproef hadden en dit niet vergeleken kon worden met andere bachelorproeven. Hij deelde ons wel mee dat we een betere Value Stream Map (schets van een goederenstroom in een bedrijf) moesten gebruiken en meer structuur in onze bachelorproef moesten brengen. Zo gevraagd zo gedaan. We hebben de dagen erop hard gewerkt om een andere VSM te integreren en vooral meer structuur in de tekst te brengen. Zo werden onze minpuntjes aangepakt en waren we er rotsvast van overtuigd dat we een goede bachelorproef hadden gemaakt.

Op woensdag 14 juni 2017, hebben wij onze bachelorproef voorgesteld. In de jury zetelden onze coach de heer [C.D.], voorzitter mevrouw [S.P.] en opdrachtgever de heer [K.W.]. Na onze presentatie werden we door hen geëvalueerd, waarbij eerst een aantal positieve punten werden overlopen, daarna een paar negatieve. Op het einde van de evaluatie werd ons meegedeeld dat we de kans kregen om in augustus een beter resultaat te behalen door in de vakantie enkele zaken aan te passen. Dit kwam voor onze groep bijzonder hard aan, omdat we toch een degelijk gevoel hadden over het resultaat van onze bachelorproef.

Wat ons echter nog meer ontgoochelde waren de redenen die ervoor zorgden dat we een algemeen tekort kregen. De voornaamste reden was het niet altijd even goed refereren volgens de APA-normen. Er werd ons verteld dat indien onze bronnen in orde waren, we wel zouden geslaagd zijn. Voor ons kwam dit volledig uit de lucht gevallen, omdat daar tijdens de vooroplevering nooit een opmerking is over gemaakt. Een andere reden was dat de desk research niet uitgebreid genoeg was, terwijl ons tijdens de vooroplevering verteld was dat de inhoud goed was en enkel de structuur moest aangepast worden.

Wanneer we er notie van maakten dat die zaken nooit zijn opgenoemd tijdens de vooroplevering, vertelde de heer [C.D.] verontwaardigd dat hij ons een mail gestuurd had m.b.t. het gebruik van de APA-normen. De heer [C.D.] had die mail inderdaad naar een aantal personen verstuurd, maar dit was een algemene mail die hij naar alle groepen stuurde. Bovendien dateert die mail van 15 mei 2017, m.a.w. voor de vooroplevering.

Aangezien daar niets meer over gezegd geweest is tijdens de vooroplevering, gingen we er van uit dat onze bronnen goed waren en lieten dit zo. Want iets wat verondersteld wordt goed te zijn, ga je toch niet plots gaan veranderen? Zeker omdat sommige andere groepen wel de opmerking kregen dat hun APA-normen niet correct waren. Wij kregen die opmerking immers niet, dus werkten we enkel aan onze minpuntjes die dan opgesomd werden.

Omdat ik vond dat ik recht in mijn schoenen stond, heb ik contact opgenomen met de ombudsman en de volledige situatie uitgelegd aan de heer [G.]. Nadat de heer [G.] de situatie had voorgelegd aan de jury, bleek dat de heer [C.D.] na de vooroplevering wel een mail had gestuurd naar één iemand van onze groep. Deze persoon had die cruciale informatie echter nooit doorgegeven aan de rest van de groep, waardoor we er van uitgingen dat er geen enkel probleem was met onze bronnen. Toen werd gezegd dat we wel geslaagd zouden zijn geweest voor onze bachelorproef indien onze bronnen juist waren, hetgeen zeer frustrerend is.

Het was nog meer frustrerend voor mij aangezien ik mijn enige herexamen van ERP op die manier niet meer gedelibereerd kreeg. Indien ik wel geslaagd zou zijn geweest voor de bachelorproef zou ik voor het opleidingsonderdeel ERP gedelibereerd geweest zijn omdat ik een 9/20 had en het een opleidingsonderdeel van 3 studiepunten was. Plots was dit alles niet meer mogelijk.

In tweede zit was ik wel geslaagd voor de bachelorproef, daar ik een 12/20 behaalde. Voor mijn herexamen ERP had ik een 8 op 20. Ik kom dus weer een punt te kort om voor dit opleidingsonderdeel gedelibereerd te worden.

De dag na de bekendmaking van de punten was er mogelijkheid om het examen in te gaan kijken met feedback van de docent. Voor mij was dit echter niet mogelijk aangezien ik vast werk heb sinds juli. Ik kreeg een vast contract aangeboden bij [K.-D.], het bedrijf waar ik mijn afstudeerstage heb gedaan. Zo moest ik al twee dagen onbetaald verlof aanvragen om mijn bachelorproef en herexamen ERP te maken. Ik kon dus niet nog eens een dag verlof aanvragen, ook mede door de drukke verlofperiode. Als ik vroeg om op een andere datum mijn examen te gaan inkijken, was dit enkel mogelijk op een weekdag wanneer ik dus moest werken. Bovendien was dit zonder feedback van de docent.

Het is voor mij een heel jammerlijke situatie. Ik kom nu slechts één punt te kort om te kunnen afstuderen. Wetende dat ik in januari wel genoeg had om gedelibereerd te worden, maar gewoon heel cruciale informatie omtrent mijn bachelorproef niet gekregen had, is dit enorm frustrerend.

Ik zou U dan ook in deze bijzondere omstandigheden vriendelijk willen vragen of mijn situatie kan worden herzien en ik alsnog zou kunnen worden gedelibereerd en als geslaagd zou kunnen worden beschouwd. Dit klemmt des te meer nu ik reeds werk heb in de sector en op de plaats waar ik mijn stage volbracht en men daar tevreden over mij is.

Indien er nog twijfel zou heersen in Uwen hoofde zou ik graag gehoord worden en de kans krijgen om mij mondeling te verduidelijken en te verdedigen. Ik dank U voor Uw welwillendheid en hoop op een positieve reactie.”

Diezelfde 11 september 2017, om 15u24, zendt verzoeker een e-mail en een aangetekend schrijven met identieke inhoud aan de interne beroepscommissie.

De examencommissie behandelt, voor zover de Raad kan nagaan, de aan haar voorzitter gerichte e-mail als een willig beroep. De examencommissie beraadt zich in zitting van 12 september 2017 over verzoekers vraag, en beslist bij meerderheid om het examencijfer van 8/20 voor het opleidingsonderdeel ‘ERP’ te behouden en verzoeker niet te delibereren. Dit wordt aan verzoeker meegedeeld bij e-mail van 13 september 2017.

Dit is de tweede bestreden beslissing.

De interne beroepscommissie harerzijds, beschouwt het aan haar gerichte schrijven als een intern beroep, en behandelt dit in zitting van 19 september 2017. Verwijzend naar artikel 127 van het studiecontract en vaststellend dat de daarin vervatte voorwaarde van de ondertekening van het verzoekschrift niet werd nageleefd, verklaart de interne beroepscommissie het intern beroep van verzoeker onontvankelijk. Deze beslissing wordt aan verzoeker betekend met een aangetekend schrijven, gedateerd op 27 september 2017.

IV. Ontvankelijkheid

De Raad wijst er ambtshalve op dat verzoeker *in fine* van zijn wederantwoordnota vraagt om de beslissing van de examencommissie te herzien en “hem alsnog geslaagd te verklaren”.

Voor zover dit moet worden begrepen als een vraag die betrekking heeft op de strekking van het arrest dat de Raad dient te wijzen, herinnert de Raad eraan dat hij overeenkomstig artikel II.292, §1 van de Codex Hoger Onderwijs enkel bevoegd is om een bestreden beslissing al dan niet te vernietigen, en dat het de Raad op grond van artikel II.291, tweede lid van diezelfde Codex niet is toegelaten zijn eigen appreciatie omtrent de waarde van de verzoekende partij in de plaats te stellen van de beoordeling door het bestuur.

De Raad is derhalve niet bevoegd om verzoeker geslaagd te verklaren.

Standpunt van partijen

Verwerende partij stelt dat het beroep onontvankelijk is. Zij voert aan dat de bestreden beslissing van 13 september 2017 geen beslissing van de interne beroepscommissie is, maar

de kennisgeving van het resultaat van de beraadslaging van een uitzonderlijke examencommissie. Dit is volgens verwerende partij een beslissing waartegen geen beroep bij de Raad openstaat.

In zijn wederantwoordnota zet verzoeker uiteen dat in de e-mail van 13 september 2017 met kennisgeving van de beslissing van de examencommissie van 12 september 2017 is aangegeven dat er een beslissing werd genomen, en dat daarbij niet is vermeld dat een andere interne beroepsinstantie zich nog zou uitspreken. Evenmin, zo vult verzoeker nog aan, is meegedeeld dat het beroep onontvankelijk zou zijn bij gebrek aan handtekening.

Bijgevolg, zo stelt verzoeker, heeft verwerende partij *in tempore non suspecto* de voormelde e-mail beschouwd als de mededeling van het besluit van de interne beroepsinstantie. Daarmee strookt volgens verzoeker ook de daarin vermelde suggestie dat hij het statuut van werkstudent kan aanvragen.

Het is, nog steeds volgens verzoeker, pas nadat zijn raadsman een beroep bij de Raad heeft ingesteld, dat er alsnog “een zogenaamd echte” beslissing wordt genomen. Verzoeker kondigt aan dat tegen de beslissing van de interne beroepscommissie van 19 september 2017, eveneens een beroep bij de Raad zal worden ingesteld.

Beoordeling

Krachtens artikel II.285 van de Codex Hoger Onderwijs is de Raad, behoudens het hier niet aan de orde zijnde geval van artikel II.292, §2 van diezelfde Codex, slechts bevoegd om zich uit te spreken over de beslissing die tot stand is gekomen na uitputting van de interne beroepsprocedure. Een beroep dat bij de Raad wordt ingesteld door een verzoeker die, de voormelde uitzondering buiten beschouwing latend, het intern beroep voorafgaand niet of niet op ontvankelijke wijze heeft uitgeput, of de uitkomst van die procedure niet heeft afgewacht, is niet ontvankelijk.

Artikel 84 van het studiecontract van verwerende partij behandelt de deliberatie in geval van uitzonderlijke omstandigheden. Deze bepaling luidt als volgt:

“De examencommissie kan een tekort delibereren wanneer de student zich tijdens de evaluatieactiviteiten in uitzonderlijke omstandigheden bevond. De student meldt deze uitzonderlijke omstandigheden aan de ombudsmedewerker ten laatste op de werkdag voorafgaand aan de beraadslaging van de examencommissie. De examencommissie motiveert haar beslissing. Opleidingsonderdelen met een quotering lager dan 7 komen niet in aanmerking voor deliberatie.

Voor zover verzoeker beoogde zich ten aanzien van de examencommissie te beroepen op ‘uitzonderlijke omstandigheden’ in het licht van voormelde bepaling, moet worden vastgesteld dat verzoeker niet aan de voorgeschreven modaliteiten heeft voldaan. Met name heeft verzoeker zijn verzoek gericht aan de voorzitter van de examencommissie en niet aan de ombud, en vooral ook zes dagen ná de proclamatie en niet de werkdag voorafgaand aan de zitting van de examencommissie.

Daarnaast voorziet artikel 88 van het studiecontract in de mogelijkheid voor de examencommissie om een student voor het geheel van de opleiding geslaagd te verklaren.

“De student wordt door de examencommissie voor het geheel van de opleiding geslaagd verklaard als die op gemotiveerde wijze van oordeel is dat de leerresultaten van het opleidingsprogramma globaal verwezenlijkt zijn.

Het feit dat een student globaal geslaagd wordt verklaard, betekent niet dat hij in aanmerking komt voor een creditbewijs voor die opleidingsonderdelen waarvoor hij niet is geslaagd.”

Deze bepaling blijkt van toepassing te zijn in de gevallen waarin die student niet voor elk opleidingsonderdeel een credit behaalt en evenmin voldoet aan de deliberatieregels van artikel 85 van het studiecontract. Uit het studiecontract moet worden opgemaakt dat artikel 88 er enkel toe strekt een bijzondere bevoegdheid van de examencommissie te omschrijven. Er is niet voorzien in een specifieke procedure die met deze bevoegdheid van de examencommissie verband houdt.

Het bovenstaande leidt tot de conclusie dat een student de mogelijkheid heeft om door hem aangevoerde bijzondere omstandigheden bij de beraadslaging van de examencommissie te laten betrekken, mits hij de bepalingen van artikel 84 naleeft. Heeft de student zulks nagelaten, of is de student van oordeel dat de examencommissie ten onrechte geen toepassing heeft gemaakt van artikel 88, dan dient de student zijn grieven te vervatten in een intern beroep. De modaliteiten daartoe werden met de resultatenlijst meegedeeld.

Verzoeker heeft dat intern beroep, zoals in de beslissing van de interne beroepscommissie van 19 september 2017 te lezen is, ingesteld met een e-mail en een aangetekend schrijven ter attentie van de beroepscommissie.

De vraag die verzoeker op 11 september 2017 bijkomend en afzonderlijk heeft gericht aan de voorzitter van de examencommissie is in die omstandigheden te beschouwen als een willig beroep. De afwijzing van dat willig beroep door de examencommissie, die door verzoeker ten onrechte als de ‘interne beroepsinstantie’ wordt aangeduid, kan niet worden beschouwd als een beslissing die is genomen na uitputting van de interne beroepsprocedure, zodat de tweede bestreden beslissing niet op ontvankelijke wijze voor de Raad kan worden aangevochten.

In dat opzicht is het beroep onontvankelijk. Daaraan doet geen afbreuk het gegeven dat verzoeker op 11 september 2017 ook de interne beroepscommissie heeft gevat, ditmaal met wat kan worden beschouwd als een intern beroep tegen de initiële deliberatiebeslissing. De beslissing van de interne beroepscommissie van 19 september 2017 maakt immers niet het voorwerp van huidige procedure uit. De grieven die verzoeker in zijn wederantwoordnota tegen die beslissing uiteenzet, zijn dan ook onontvankelijk.

Het beroep is onontvankelijk.

Voor wat het dienen kan, stipt de Raad nog het volgende aan. De hogeronderwijsinstellingen hebben van de decreetgever in artikel II.283 van de Codex Hoger Onderwijs een ruime discretionaire bevoegdheid gekregen inzake de organisatie en de modaliteiten van de interne beroepsprocedure.

Zo bepaalt artikel II.284 van diezelfde Codex dat de interne beroepsprocedure als dusdanig leidt tot hetzij de gemotiveerde afwijzing van het beroep op grond van de onontvankelijkheid ervan, hetzij een beslissing die de oorspronkelijke beslissing op gemotiveerde wijze bevestigt of herziet. De decreetgever heeft de afwikkeling van de gehele interne beroepsprocedure daarmee niet verplicht in de handen van één welbepaald orgaan gelegd. Zoals de Raad in eerdere rechtspraak al heeft aangegeven, verzetten deze decretale bepalingen zich er immers niet tegen dat de instelling een getrapte beroepsprocedure organiseert, die erin kan bestaan dat de beoordeling van enerzijds de ontvankelijkheid en de anderzijds de gegrondheid van een intern beroep aan verschillende organen worden toevertrouwd, of nog dat de interne

beroepsinstantie niet over volheid van bevoegdheid beschikt en de zaak bij het gegrond bevinden van het beroep terugverwijst naar een ander orgaan met het oog op het nemen van een nieuwe beslissing.

Zo wil het te dezen ook artikel 129 van het studiecontract. Deze bepaling luidt dat indien de beroepscommissie de studievoortgangsbeslissing vernietigt, het aan de “oorspronkelijk beslissende instantie” toevalt om de beslissing te heroverwegen. Deze beslissing moet genomen worden binnen een termijn van twintig kalenderdagen die ingaat op de dag na deze waarop het beroep is ingesteld, en vormt aldus het sluitstuk van de door de decreetgever beoogde interne beroepsprocedure.

Daar het studiecontract niet voorschrijft dat de beslissing van de interne beroepscommissie die een beroep gegrond bevindt, in afwachting van de voormelde heroverweging alvast aan de indiener van het beroep moet worden betekend, en aangezien de interne beroepscommissie op grond van datzelfde artikel 129 in principe oordeelt op stukken en haar werkzaamheden voor de beroepindiener dus niet steeds waarneembaar zijn, is het niet uitgesloten dat een student die de interne beroepscommissie met een beroep vat, de eindbeslissing over dat beroep verneemt van de examencommissie.

Gelet op die mogelijkheid valt het verzoeker niet te zeer ten kwade te duiden indien hij in de overtuiging zou hebben verkeerd dat de tweede bestreden beslissing de einduitspraak over zijn intern beroep was. Zij was het evenwel, getuige de beslissing van de interne beroepscommissie van 19 september 2017, finaal niet.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 6 oktober 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Jan Geens	bijzitter
Marleen Verreth	bijzitter

bijgestaan door

Freya Gheysen

secretaris

De secretaris

De voorzitter

Freya Gheysen

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnterpreteerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.819 van 6 oktober 2017 in de zaak 2017/362

In zake: xxx

tegen:

UNIVERSITEIT HASSELT
woonplaats kiezend te 3500 Hasselt
Martelarenlaan 42

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 19 september 2017, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbepaling van 31 augustus 2017 waarbij verzoekster niet geslaagd wordt verklaard en van de bepaling van de interne beroepscommissie van de Universiteit Hasselt van 18 september 2017 waarbij het intern beroep ongegrond wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

Op verzoek van de Raad heeft verwerende partij per e-mail van 3 oktober 2017 aan de Raad en aan verzoeker kopie overgemaakt van de schriftelijke verklaring van studieloopbaanbegeleider L.W., waarvan sprake is in het verslag van de examencommissie van 30 augustus 2017. Dit stuk wordt bij het dossier van de rechtspleging gevoegd.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 6 oktober 2017.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Verzoekster is gehoord.

III. Feiten

Verzoekster is ingeschreven als student in de opleiding Bachelor in de Rechten.

Na het academiejaar 2015-2016 krijgt zij omwille van een laag studierendement een bindende voorwaarde opgelegd, die erin bestaat dat in het academiejaar 2016-2017 (i) zij voor maximaal 45 studiepunten mag inschrijven, (ii) zij moet slagen voor het eerste deliberatiepakket en (iii) zij, indien opleidingsonderdelen uit het tweede deliberatiepakket worden opgenomen, daarvoor een studierendement van ten minste 60% moet halen.

Tegen die beslissing stelt verzoekster geen beroep in.

In het academiejaar 2016-2017 herneemt verzoekster alle nog resterende opleidingsonderdelen uit het eerste deliberatiepakket waarvoor zij nog geen credit behaalde, en zij neemt uit het tweede deliberatiepakket tevens het opleidingsonderdeel ‘rechtsfilosofie’ op.

Na de eerste examenkans behaalt verzoekster een credit voor alle opgenomen opleidingsonderdelen, uitgezonderd ‘internationaal en Europees recht’ (9/20) en ‘rechtsfilosofie’ (7/20).

Overeenkomstig artikel 4.2 van de examenregeling kan één onvoldoende in het eerste deliberatiepakket worden getolereerd, indien het gaat om een 8/20 of een 9/20 en de student een gewogen gemiddeld percentage van ten minste 54% behaalt.

In januari 2017 heeft verzoekster een gesprek met de studieloopbaanbegeleider met betrekking tot de bindende voorwaarden en de tolerantieregels. Volgens verzoekster wordt haar in dat gesprek meegedeeld dat het voormelde percentage van 54% op haar niet van toepassing zou zijn indien zij een examencijfer van 8/20 of 9/20 zou behalen.

Op 1 juli 2017 wordt aan verzoekster het volgende bericht overgemaakt:

“Je ontvangt deze mail omdat je na afsluiting van de eerste zitting nog niet voldoet aan je bindende voorwaarden (zie studentendossier) opgelegd door de examencommissie van de bacheloropleiding Rechten voor het academiejaar 2016-2017.

Of je nu een hele eind of slechts een steenworp bent verwijderd van het voldoen aan je bindende voorwaarden, hou er rekening mee dat dit academiejaar en de afgelopen examens niet je vuurdoop waren wat betreft je rechtenstudies. Sta kritisch tegenover jezelf en stel jezelf de vraag of je vooruitgang hebt geboekt, en zo ja of deze vooruitgang je voldoende bagage zal geven om de resterende academiejaren tot een succesvol einde te brengen. Het eerste bachelorjaar is immers slechts het prille begin.

Volgende week zullen er nog een aantal sessies worden voorzien met betrekking tot de voorbereiding op de tweede zitting op dinsdag 4 juli en woensdag 5 juli, telkens van 12u tot 13u in lokaal FR-1.01. Een individuele afspraak maken hierna is uiteraard ook mogelijk.

Indien je van oordeel bent dat je doorheen het academiejaar 2016-2017 in een omstandigheid van overmacht terecht bent gekomen die het vervullen van deze bindende voorwaarden belemmeren, die je dit via een schriftelijke motivering mee te delen aan de examencommissie, via mezelf, en dit liefst zo snel mogelijk en uiterlijk tegen 31 augustus 2017. De bewijslast ligt bij jou als student zelf en enkel wat wordt aangeleverd zal worden voorgelegd aan de examencommissie. Indien je aan het einde van het academiejaar 2016-2017 niet aan deze voorwaarden voldoet, zal je verdere inschrijving aan de opleiding Rechten van de UHasselt vanaf het academiejaar 2016-2017 worden geweigerd, tenzij de examencommissie oordeelt dat je inderdaad door overmacht werd belemmerd.”

Verzoekster neemt in de tweede zitting deel aan de examens voor de opleidingsonderdelen ‘rechtsfilosofie’ en ‘economie’ uit het tweede deliberatiepakket (waarvoor zij respectievelijk 11/20 en 8/20 behaalt), maar blijft afwezig op het examen ‘internationaal en Europees recht’ van 17 augustus 2017. Verzoekster neemt diezelfde dag wel per e-mail contact op met de studieloopbaanbegeleider:

“Ik heb een 9 behaald op internationaal en Europees recht en een 7 op rechtsfilosofie. Stel dat ik bij tweede zit ben geslaagd op rechtsfilosofie, kan ik Europees en internationaal dan tolereren? Want ik heb deze niet meegemaakt vandaag en ik heb 52%. Moet ik een [bepaald] percentage behalen om [dit] vak te kunnen tolereren? U zei dat ik er geen rekening mee moet houden en dat ik het mag tolereren op voorwaarde dat ik op de andere vakken van het eerste jaar slaag (en rechtsfilosofie).

Ik wou er zeker van zijn, want mijn vriendinnen zeiden met dat het te maken had met mijn percentage of ik kan tolereren of niet.”

Op 21 augustus 2017 antwoordt de studieloopbaanbegeleider dat verzoekster minstens 10/20 dient te behalen voor internationaal en Europees recht om te slagen voor het eerste bachelorjaar, en hij brengt tevens het percentage voor tolerantie in herinnering. Verzoekster repliceert op 22 augustus 2017 en stelt dat haar in een vorig gesprek was meegedeeld dat er geen minimaal gemiddelde van toepassing zou zijn indien zij een 8 of 9 zou behalen.

Verzoekster stelt verder dat zij door het antwoord van de studieloopbaanbegeleider werd misleid en dat zij niet heeft deelgenomen aan het herexamen ‘internationaal en Europees recht’ in de veronderstelling dat zij het tekort uit de eerste examenzitting zou kunnen tolereren.

Op 23 augustus 2017 antwoordt de studieloopbaanbegeleider als volgt:

“We zullen dit donderdag uitgebreid bespreken en proberen na te gaan wat er is gezegd en wanneer om zo een duidelijk mogelijk beeld hiervan te krijgen.
Als er inderdaad miscommunicatie is geweest zullen we nagaan wat de mogelijkheden zijn.”

Op 25 augustus maakt verzoekster het volgende verzoek over aan de examencommissie:

“Ik ben x, een eerste jaar Bachelor studente in rechten (studentennummer: 1451106). Dit jaar kreeg ik bindende voorwaarden opgelegd wegens het niet behalen van het quota het jaar ervoor. Ik heb me volop ingezet en behaalde elk vak buiten Europees en Internationaal (1880. Ik behaalde een 9/20.
In januari, ben ik op gesprek bij [L.W.] geweest om me te informeren inzake de voortgang van mijn bindende voorwaarden en extra informatie of beter gezegd, uitleg over het systeem inzake tolerantie. Het OER was me te beneveld inzake dat gedeelte. Ik vroeg destijds aan [L.W.] wat mijn situatie zou zijn als ik een negen of een acht voor één vak zou behalen aangezien die kans er wel degelijk in zat. Hij vertelde me dat ik mijn negen of acht tolereren kon, waarop ik me afvroeg hoe het zat met die 54% die ons werd opgelegd. Nu zei hij me dat te negeren. Ik accrediteerde dus op de informatie die ik verkreeg die dag aangezien we een uitgebreid gesprek hadden over mijn studievoortgang.
Al mijn vakken van het eerste deliberatiepakket hadden een positieve uitkomst en ik was geslaagd voor al de vakken waarop ik slagen moest. Nu, tot Europees en Internationaal recht waarop ik met spijt een negen behaalde. Er ringde gelukkig toch het belletje van de tolerantie die ik inzetten kon. Ik was er en dacht tot op heden dat ik geslaagd was voor mijn eerste deliberatiepakket.
Iets later, kwam door externe personen commentaar dat ik 54% behalen moest. Dat was na het herexamen. Ik had het herexamen immers niet meegemaakt omdat ik had gebouwd op het feit dat ik geslaagd was voor mijn eerste deliberatiepakket. Daarenboven, heb ik mijn andere herexamens wel meegemaakt (in casu Economie 1887 en rechtsfilosofie 1892 van het tweede jaar.
Na de commentaar van derden, begon ik te piekeren en heb ik [L.W.] gecontacteerd (mail in bijlage. Na geen antwoord gekregen te hebben en slapeloze nachten contacteerde ik ombudsman [S.V.G.] dat ik echt radeloos was en gewoonweg graag een duidelijk antwoord wilde. ‘Ik ben toch geslaagd op mijn eerstejaars deliberatiepakket want dat was wat [L.W.] destijds me had verteld?’ Ombudsman [S.V.G.] me daarop geadviseerd [L.W.] in persoon aan te spreken. Ik kreeg kort daarna een mail met: ‘Men moet 54% behalen alvorens te kunnen tolereren’. Zoals het wel duidelijk lijkt, stortte mijn wereld ineen aangezien ik met het gewicht van bindende voorwaarden zat. ‘Had ik echt een heel jaar mezelf afgepeigerd opdat ik niet eens een herexamen mee zou maken omdat er zozegd miscommunicatie plaats vond?’”

25 augustus 2017, ik ben hierna op gesprek met [L.W.] gegaan. [L.W.] was natuurlijk ontdaan en begreep wat voor een ernstige gevolgen dit had voor mijn rechtenopleiding aan de UHasselt. Hij heeft noch [ontkend] noch mij met de vinger gewezen dat ik een persoonlijke fout begaan had. De conclusie was, dat er misschien wel degelijk miscommunicatie was en ik voortgebouwd had op ‘verkeerde informatie’. Hij vertelde me dat het niet binnen zijn bevoegdheid lag om deze situatie recht te zetten. Hij adviseerde me daarenboven om de examencommissie te contacteren inzake dit dilemma.

Als ik destijds wist en begreep wat de tolerantieregels inhielden dan had ik noch niet geleerd voor het herexamen noch niet deelgenomen. Dit heeft enorme consequenties.

Met dit verzoekschrift, hoop ik dat de examencommissie deze situatie in acht neemt en mij toch de kans geeft, waar ik zo hard voor gewerkt heb, om mijn rechtenstudies voor te zetten aan de UHasselt.”

Op 30 augustus 2017 behandelt de examencommissie het dossier van verzoekster. Zij overweegt het volgende:

“De Examencommissie behandelt het verzoek van x. De studieloopbaanbegeleider verlaat de vergadering voor de bespreking van dit agendapunt. De Examencommissie neemt kennis van het verzoekschrift van de studente en van het schriftelijke wederwoord van de studieloopbaanbegeleider. De Examencommissie acht het niet bewezen dat de studieloopbaanbegeleider de studente verkeerd zou hebben ingelicht over de toepasselijke tolerantieregels. De Examencommissie acht het daarentegen bewezen dat de studente herhaaldelijk is geïnformeerd over de tolerantieregels, die uitdrukkelijk in het OER zijn vermeld, met name op de introductiedag van 9 september 2016 laatst nog op 19 april 2017 toen daarover een aparte infosessie werd gegeven die nadien op Blackboard ter beschikking is gesteld. De studente heeft op 1 juli 2017 haar examenresultaten ontvangen, die in het studentendossier zijn opgenomen, met de mededeling per e-mail dat zij niet geslaagd was. Op dezelfde datum heeft de studieloopbaanbegeleider haar per e-mail bevestigd dat zij niet voldeed aan haar bindende voorwaarden. De Examencommissie is van oordeel dat de studente op die manier voldoende duidelijk werd geïnformeerd dat zij nog diende te slagen voor het ontbrekende (...”

Deze beslissing, die aan verzoekster wordt meegedeeld op 31 augustus 2017, vormt de eerste bestreden beslissing.

Met een verzoekschrift van 7 september 2017 stelt verzoekster het volgende intern beroep in:

“Cliënte is een 1ste jaar Bachelor studente in de rechten aan uw Universiteit.

In het academiejaar 2016-2017 kreeg cliënte bindende voorwaarden opgelegd wegens het niet behalen van het quota van het academiejaar 2015-2016, meer bepaald 60% van de studiepunten.

Deze bindende voorwaarden werden als volgt door de examencommissie geakteerd:

- Inschrijving voor maximaal 45 studiepunten;
- Slagen voor het eerste deliberatiepakket;
- Indien opleidingsonderdelen uit het 2de deliberatiepakket worden opgenomen, minstens 60% studierendement dient te behalen;

Clïente heeft in de maand januari 2017 een uitvoerig gesprek gehad met haar studentenbegeleider, Dhr. [L.W.], teneinde zich te informeren inzake de voortgang van de bindende voorwaarden en het systeem van de tolerantie, nu dat zij de schriftelijke vermelding hiervan in het OER niet begreep, hetgeen zij reeds op voorhand had gelezen.

Dit is de reden waarom cliënte zich heeft gewend tot haar studentenbegeleider om een duidelijk beeld hierover te kunnen verkrijgen.

Tijdens het gesprek met de studentenbegeleider heeft cliënte expliciet de vraag gesteld wat de situatie zou zijn indien zij een 8 of een 9 zou behalen op een vak uit het 1ste deliberatiepakket (tolerantieregels).

Vervolgens stelde zij ook de vraag wat de precieze reglementering was van de tolerantieregel, meer bepaald het behalen van 54% op het 1ste deliberatiepakket.

De studentenbegeleider heeft op voormeld gesprek duidelijk te [kennen] gegeven aan cliënte dat het welbepaalde vak zal worden getolereerd indien het een 8 of 9 zou zijn. Hierbij heeft de studentenbegeleider eveneens expliciet medegedeeld dat cliënte in het kader van de tolerantieregels geen rekening moest houden met de vooropgestelde 54 %, vermits dit niet op haar van toepassing zou zijn.

Bovendien liet deze studentenbegeleider eveneens verstaan dat cliënte diende te slagen voor het vak rechtsfilosofie teneinde aan de 3de bindende voorwaarde te voldoen. Dit is haar thans ook gelukt (STUK 1).

Clïente heeft vervolgens een voldoende gehaald op ALLE vakken uit het 1ste deliberatiepakket, op uitzondering van Europees en Internationaal recht, waarop zij een 9 behaalde.

Uitgaande op de uitvoerige mondelinge uitleg van de studentenbegeleider en het volste vertrouwen in zijn competentie als studentenbegeleider was cliënte de mening toegedaan dat het vak, Europees en Internationaal recht zal worden getolereerd.

Hierdoor was cliënte dan ook van oordeel dat het niet noodzakelijk was om het herexamen af te leggen.

Op 17.08.2017 heeft zij aldus haar herexamen van Internationaal en Europees recht niet meegemaakt, in de veronderstelling dat haar studentenbegeleider haar correct heeft geadviseerd.

Clïente heeft thans wel haar overige herexamens afgelegd, waarvoor zij voor rechtsfilosofie een voldoende heeft gehaald, hetgeen een criteria was voor het naleven van de bindende voorwaarde.

Het feit dat zij deze herexamens heeft afgelegd, wil zeggen dat cliënte er alles aan heeft gedaan om te kunnen slagen voor het 1ste deliberatiepakket, zodat haar bindende voorwaarden zou worden nageleefd. Indien cliënte correct door de studentenbegeleider werd geadviseerd, met dien verstande dat zij het herexamen Internationaal en Europees recht alsnog zou moeten afleggen, had zij dit herexamen ook zonder probleem afgelegd, doch helaas.

Het is dan ook vanzelfsprekend dat cliënte er geen baat bij heeft om het kwestieuze vak 'Internationaal en Europees recht' zonder logische redenering als herexamen te laten vallen.

Desalniettemin kreeg zij via de examencommissie toch te horen dat zij niet geslaagd was en dat zij zich niet meer mag herinschrijven voor de richting Rechten vanwege het niet-naleven van de bindende voorwaarden.

Clïente stond perplex aan de grond genageld en kon deze beslissing niet aanvaarden om reden dat zij op basis van de uitleg van haar studentenbegeleider aan alle voorwaarden zou hebben voldaan.

Het herexamen van het kwestieuze vak vond plaats op 17.08.2017, doch cliënte heeft dit laten voorbijgaan, niet wetende dat zij hierdoor haar bindende voorwaarden niet meer zou nakomen.

Clïente had slapeloze nachten en twijfelde aan de verstrekte informatie, nu dat zij van medestudenten te weten kwam dat deze niet correct zou zijn.

Hierdoor heeft zij zich net na het herexamen schriftelijk in verbinding gesteld met Dhr. [L.W.] teneinde alsnog zijn bevestiging van het eerder besproken advies schriftelijk te bekomen.

Het kwaad was toen al geschied.

Via het e-mailverkeer tussen cliënte en de studentenbegeleider dd. 17.08.2017 kan thans worden vastgesteld dat Dhr. [L.W.] een totaal ander antwoord geeft dan dat hij mondeling aan cliënte in de maand januari 2017 had gegeven. (STUK 2)

Clïente was ontzet door zijn repliek, hetgeen zij te kennen heeft gegeven in haar e-mailbericht, waarbij zij ten stelligste en pertinent het eerder standpunt van de studentenbegeleider laat blijken.

Het is thans zeer frappant te moeten vaststellen dat de studentenbegeleider in zijn volgend emailbericht zijn fout in het midden houdt en de fout thans niet in de schoenen van cliënte schuift: *‘We zullen dit donderdag uitgebreid bespreken en proberen na te gaan wat er is gezegd om een zo duidelijk mogelijk beeld hiervan te krijgen. Als er inderdaad miscommunicatie is geweest zullen we nagaan wat de mogelijkheden zijn.’*

Uit dit e-mailbericht kan duidelijk worden vastgesteld dat er sprake is van miscommunicatie in hoofde van de studentenbegeleider, nu dat hij de uitvoerige uiteenzetting van cliënte NIET weerlegt.

Alleszins heeft cliënte een vraag gesteld aan de studentenbegeleider, dewelke de vraag correct dient te begrijpen en correct dient te beantwoorden.

Er kan worden gesteld dat er sprake is van een verkeerdelijke advisering in hoofde van de studentenbegeleider, hetgeen onafhankelijk van de wil van cliënte is geschied.

De beroepsaansprakelijkheid van de studentenbegeleider dient derhalve in vraag te worden gesteld, hetgeen heeft geleid tot zware gevolgen voor cliënte.

Uiteraard dient hiervoor een gepaste oplossing te worden gevonden, waarbij beide partijen gebaat zijn, zonder negatieve nazinderende gevolgen.

Bovendien is cliënte van oordeel dat er sprake is van een schending van het vertrouwensbeginsel.

De hoofdregel van voormeld beginsel is dat cliënte mag vertrouwen op uitlatingen en uitgaan van gedragingen van haar studentenbegeleider, te meer deze rechtstreeks verbonden is met de Universiteit en gekend is met de talloze interne reglementeringen.

De studentenbegeleider van de welbepaalde faculteit is het uithangbord voor alle inhoudelijke vragen, inlichtingen en adviezen van de studiereglementeringen, zodat er geacht wordt dat deze studentenbegeleider de studenten in alle facetten correct informeert.

Clïente begreep de schriftelijke uiteenzetting van de tolerantieregel niet, hetwelk vermeld staat in het schoolreglement, zodat zij beroep heeft gedaan op de diensten van de studentenbegeleider.

Het is dan ook vanzelfsprekend dat de mondelinge toelichting in vergelijking moet zijn met de schriftelijke uiteenzetting in het reglement.

In deze omstandigheden zou ieder normaal redelijk persoon de mondelinge toelichting als correct aanzien.

Het is thans zeer moeilijk om mondelinge gesprekken te bewijzen, doch is het aangewezen om beide partijen te horen m.b.t. het gesprek van in de maand januari 2017, zodat de zaak effectief en concreet op punt kan worden gesteld. Op deze wijze kan een correcte beoordeling van de zaak worden weergegeven.

De loutere schriftelijke procedure voor de examencommissie heeft geen soelaas kunnen bieden, vermits cliënte haar verweer niet heeft kunnen formuleren op het schriftelijk verweer van de studentenbegeleider, nu dat zij zijn verweer en eventuele bewijsstukken niet in haar bezit heeft mogen krijgen.

Men kan aldus concluderen dat het schriftelijk verweer van de studentenbegeleider ‘als waar’ wordt aangenomen, zonder dat enig bewijsstuk hiervan wordt bijgedragen.

Het verzoekschrift dd. 25.08.2017 van cliënte werd dan ook verworpen, zonder een grondig onderzoek hiertoe te hebben gevoerd, waarbij beide partijen mondeling gehoord konden worden, mits overlegging van bewijsstukken (STUK 3).

Met andere woorden meen ik te mogen stellen dat de beslissing niet zorgvuldig werd genomen, zodat een schending van het zorgvuldigheidsbeginsel eveneens ter sprake komt.

Een nieuw onderzoek van de zaak dringt zich op, waarbij de beslissing dient te worden herzien op basis van de feitelijkheden.

Daarenboven heeft de weigering tot herinschrijving nefaste gevolgen voor cliënte, met dien verstande dat zij de opleiding Rechten niet meer mag volgen, hetgeen enkel en alleen te wijten is aan een fout in hoofde van de studentenbegeleider.

Er kan onomstotelijk worden vastgesteld dat er tevens sprake is van schending van het evenredigheidsbeginsel.

De beslissing tot definitieve weigering tot herinschrijving van cliënte tot de opleiding Rechten is niet evenredig met de miscommunicatie van de studentenbegeleider naar cliënte toe. In deze optiek is het aangewezen om eventuele alternatieve oplossingen aan te bieden, hetwelk de sanctie minder drastisch maakt.

Cliënte stelt voor:

- Een bespreking tussen de beroepscommissie, de studentenbegeleider en cliënte, eventueel in samenzijn van haar raadsman (hoorzitting);
- Het alsnog delibereren van het vak Europees en Internationaal recht;
- Bij een nieuwe herinschrijving voor het huidige academiejaar van cliënte zal zij alsnog het examen afleggen van het vak Europees en Internationaal recht;

Middels huidig schrijven dank ik u oprecht dit als bezwaarschrift te willen aanzien en deze ontvankelijk te willen verklaren en de nodige acties of maatregelen te willen nemen, met het oog op een correcte beoordeling van de zaak.”

De interne beroepscommissie behandelt verzoeksters beroep in zitting van 15 september 2017. Na de voorzitter van de examencommissie en verzoekster en haar raadsman te hebben gehoord, komt de beroepscommissie tot de volgende beslissing:

“De student ontving op 1.09.2017 in haar studentendossier de beslissing van de examencommissie bachelor in de Rechten, dat haar herinschrijving in de opleiding zou geweigerd worden omwille van het niet behalen van de opgelegde bindende voorwaarden.

Deze bindende voorwaarden werden opgelegd bij aanvang van het academiejaar 2016-2017 via het studentendossier (publicatie op 1.09.2016) en betroffen:

- ‘- Voor maximaal 45studiepunten mag inschrijven*
- Moet slagen voor het eerste deliberatiepakket (*);*
- Indien opleidingsonderdelen uit het tweede deliberatiepakket worden opgenomen, minstens 60% studierendement (ratio verworven/opgenomen studiepunten) dient te behalen.’*

De student geeft in haar verzoekschrift aan dat ze in januari 2017 een uitgebreid gesprek had met de studieloopbaanbegeleider om zich te informeren over de bindende voorwaarden, de tolerantieregels en wanneer ze hieraan zou hebben voldaan. Ze zou naar eigen zeggen ook zeer specifiek gevraagd hebben naar het behalen van 54% op het eerste deliberatiepakket voor toepassing van de tolerantieregel en zou hierop het antwoord hebben gekregen van de studieloopbaanbegeleider dat zij geen rekening diende te houden met de vooropgestelde 54% vermits dit niet op haar van toepassing zou zijn als ze een 8 of 9/20 zou behalen.

De student heeft bijgevolg het opleidingsonderdeel ‘internationaal en Europees recht’, waar zij een 9/20 op behaalde in de eerste zitting links laten liggen (ze nam niet deel) en heeft zich op de andere herexamens gefocust – er van uitgaande dat haar 9/20 zou getolereerd worden als enig tekort in het eerste deliberatiepakket.

De student wist een credit te behalen voor haar enige andere herexamen (rechtsfilosofie). Na communicatie met collegastudenten, die haar deed vermoeden dat ze toch niet zou slagen, nam de student op 17.08.2017 – de dag van het herexamen internationaal en Europees recht – contact op met de studieloopbaanbegeleider. Deze wees haar op het feit dat haar gemiddelde te laag was om de het tekort op internationaal en Europees recht te kunnen tolereren.

De student wijt het niet behalen van de bindende voorwaarden aan de slechte communicatie van de studieloopbaanbegeleider. De studente acht deze slechte communicatie als erkend door de studieloopbaanbegeleider aangezien hij in een e-mailbericht van 23 augustus aan de studente liet weten: *‘We zullen dit donderdag uitgebreid bespreken en proberen na te gaan wat er gezegd is om een zo duidelijk mogelijk beeld hiervan te krijgen. Als er inderdaad miscommunicatie is geweest zullen we nagaan wat de mogelijkheden zijn.’*

De student is verder van mening dat het foute advies van de studieloopbaanbegeleider een schending is van het vertrouwensbeginsel daar de mondelinge en schriftelijke communicatie van de studieloopbaanbegeleider niet dermate verschillend zou mogen zijn. Hoewel dit mondelinge advies moeilijk te bewijzen is, vraagt de student om rekening te houden met de omstandigheden: had zij geweten dat ze een credit moest behalen voor het opleidingsonderdeel, dan had zij nooit niet deelgenomen aan het herexamen internationaal en Europees recht.

De student wijst verder op een schending van het zorgvuldigheidsbeginsel door de examencommissie, zonder de student te horen, hoewel op de hoogte van haar situatie, zonder meer de studieloopbaanbegeleider volgt. De student ontving ook geen stukken die het standpunt van de studieloopbaanbegeleider konden bewijzen.

De student stelt eveneens dat de beslissing tot weigering tot herinschrijving in de opleiding een schending is van het evenredigheidsbeginsel, de miscommunicatie in acht genomen.

Wanneer de student voorhoudt dat verkeerde informatie werd verstrekt door de studieloopbaanbegeleiders, dient zij dit te bewijzen. Zij meent dergelijk bewijs te kunnen vinden in een e-mail van de studieloopbaanbegeleider die als volgt luidt: *‘We zullen dit donderdag uitgebreid bespreken en proberen na te gaan wat er gezegd is om een zo duidelijk mogelijk beeld hiervan te krijgen. Als er inderdaad miscommunicatie is geweest zullen we nagaan wat de mogelijkheden zijn.’* De student gaat er aan voorbij dat de laatste zin in voorwaardelijke wijze is opgesteld en hieruit geenszins kan worden afgeleid dat het bestaan van miscommunicatie wordt erkend. Voorts dient te worden gewezen op de mail van de studieloopbaanbegeleider van 1 juli 2017, na afsluiten van de eerste zitting, die leest als volgt:

‘Beste student(e),

Je ontvangt deze mail omdat je na afsluiting van de eerste zitting nog niet voldoet aan je bindende voorwaarden (zie studentendossier) opgelegd door de examencommissie van de bacheloropleiding Rechten voor het academiejaar 2016-2017.

Of je nu een hele eind of slechts een steenworp bent verwijderd van het voldoen aan je bindende voorwaarden, hou er rekening mee dat dit academiejaar en de afgelopen examens niet je vuurdoop waren wat betreft je rechtenstudies, Sta kritisch tegenover jezelf en stel jezelf de vraag of je vooruitgang hebt geboekt, en zo ja of deze vooruitgang je voldoende bagage za/ geven om de resterende academiejaren tot een succesvol einde te brengen. Het eerste bachelorjaar is immers slechts het prille begin. [...]’

Uit deze mail blijkt dat de student er werd op gewezen dat zij nog niet had voldaan aan de haar opgelegde bindende voorwaarden alsook dat zij nog niet geslaagd was op het eerste deliberatiepakket. Hieruit kon de student afleiden dat zij diende te slagen voor het opleidingsonderdeel internationaal en Europees recht aangezien dit haar enige tekort was in het eerste deliberatiepakket.

De student zich dan ook ten onrechte op foute communicatie door de studieloopbaanbegeleider [beroept] ter rechtvaardiging van het niet behalen van de bindende voorwaarde.”

Dit is de tweede bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

De verwerende partij betwist niet de ontvankelijkheid van het beroep.

De Raad ziet spontaan evenmin redenen om daaraan te twijfelen.

Het beroep is ontvankelijk.

V. Ten gronde

Enig middel

Verzoeksters beroep omvat enkel een feitelijke uiteenzetting. De Raad begrijpt het beroep derwijze dat het is gesteund op de formelemotiveringsplicht, het zorgvuldigheidsbeginsel en het vertrouwensbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster voert aan dat zij de bepalingen van de examenregeling – met name artikel 4.2.1 betreffende het slagen voor een deliberatiepakket van een bacheloropleiding – niet goed begreep, onder meer omdat zij een kleiner dan het daarin als berekeningsbasis vermeld studiepakket had opgenomen. Zij stelt dat zij met het oog op meer duidelijkheid contact heeft opgenomen met de studieloopbaanbegeleider.

Aan de tweede bestreden beslissing verwijt verzoekster dat de paragraaf van artikel 4.2.1 van de examenregeling met betrekking tot de berekeningsbasis van het deliberatiepakket niet in die beslissing is opgenomen; zij vermoedt dat de bedoeling daarvan is aan te tonen dat een en ander wel duidelijk is, en is van oordeel dat de beroepscommissie zich steunt op een tekst die afwijkt van de “officiële regeling” uit het reglement.

Voorts zet verzoekster uiteen dat zij het gesprek met de studieloopbaanbegeleider onmogelijk kan bewijzen omdat het louter mondeling verliep. Aan de tweede bestreden beslissing verwijt verzoekster dat zij niet uitdrukkelijk vermeldt dat de beroepscommissie ter zitting het standpunt is bijgevalen dat de beroepsprocedure niet aan de orde ware geweest, had verzoekster over een bewijs beschikte.

Ten slotte is verzoekster het met de tweede bestreden beslissing oneens wat betreft de draagwijdte van de e-mail van de studieloopbaanbegeleider van 23 augustus 2017. Zij voegt daaraan toe dat zij de slechte communicatie in hoofde van die studieloopbaanbegeleider bovendien bewezen acht omdat hij – volgens verzoekster – het volgende heeft meegedeeld: *“Ik herinner mij het gesprek niet, omdat ik veel studenten aanspreek. Er zou inderdaad miscommunicatie geweest zijn, maar er zou ook geen miscommunicatie geweest zijn. De enige*

mogelijkheden zijn: een brief sturen naar de examencommissie en eventueel intern beroep aantekenen bij de beroepscommissie.” Bovenal ziet verzoekster de erkenning van de ontoereikende communicatie in het beweerde feit dat haar in januari 2017 zonder meer werd meegedeeld dat zij binnen het eerste deliberatiepakket een examencijfer van 8 of 9 mocht behalen.

In haar antwoordnota zet verwerende partij vooreerst uiteen dat de maatregel van studievoortgangsbewaking op correcte wijze werd opgelegd en door verzoekster overigens nooit werd betwist.

Vervolgens brengt verwerende partij de bepaling van artikel 4.2 van het OER in herinnering:

“Artikel 4.2 Slagen voor een deliberatiepakket van een bacheloropleiding

0. In een bacheloropleiding geeft het studietraject van een student (ingeschreven onder diplomacontract of onder examencontract met het oog op het behalen van een diploma) aanleiding tot twee deliberatiepakketten:

- een eerste deliberatiepakket bestaande uit de betrokken opleidingsonderdelen uit het eerste bachelorjaar van het voltijds modeltraject van de betreffende opleiding;
  - een tweede deliberatiepakket bestaande uit de betrokken opleidingsonderdelen uit het tweede en derde bachelorjaar van het voltijds modeltraject van de betreffende opleiding.
- De twee deliberatiepakketten samen bestrijken het volledige opleidingsprogramma (ten minste 180 SP).

1. Een student is geslaagd voor het eerste deliberatiepakket van een bacheloropleiding (omschreven in lid 0) indien hij een examenresultaat behaald heeft voor elk opleidingsonderdeel behorend tot het deliberatiepakket, behoudens vrijstellingen, en aan één van de volgende voorwaarden voldoet:

- alle examenresultaten leiden tot creditbewijzen;
- hij behaalt hoogstens 2 onvoldoendes 8 of 9 en de som van de studiepunten behorend bij deze tolereerbare onvoldoendes is maximaal 12 SP (*); bovendien behaalt hij minimaal 54% (gewogen) in geval van één onvoldoende en minimaal 58% (gewogen) in geval van twee onvoldoendes (*tolerantiereg*).

(*) Berekend op een deliberatiepakket van 60 SP. In geval van vrijstellingen of een deliberatiepakket van meer of minder dan 60 SP, worden de toegelaten studiepunten voor tolereerbare onvoldoendes verhoudingsgewijs berekend op de feitelijk opgenomen studiepunten (afronding naar boven vanaf 0,5, anders naar beneden).

Het gewogen percentage wordt berekend zoals in art. 4.1.

2. Een student is geslaagd voor het tweede deliberatiepakket van een bacheloropleiding (omschreven in lid 0) indien hij (...).”

Verder stipt verwerende partij aan dat in de eerste bestreden beslissing terecht tot het oordeel is gekomen dat verzoekster de bindende voorwaarde niet heeft nageleefd, en eveneens op goede gronden is aangenomen dat verzoekster van de beweerde verkeerde informatie door de studieloopbaanbegeleider geen enkel bewijs voorlegt. Er zijn daarentegen wel afdoende bewijzen dat de studenten via Blackboard én middels een extra infosessie over de tolerantierregels en hun toepassing werden geïnformeerd.

Wat de tweede bestreden beslissing aangaat, is verwerende partij van oordeel dat eenzelfde conclusie zich opdringt: er werd vastgesteld dat van de strekking van het gesprek in januari 2017 geen enkel bewijs werd voorgebracht en dat uit de e-mail van 23 augustus 2017 niet kan worden gelezen wat verzoekster er meent in te zien, namelijk een ‘bekentenis’ van de studieloopbaanbegeleider. Ook de interne beroepscommissie steunt op de presentatie van 19 april 2017 die verzoekster bijwoonde en de e-mail van 1 juli 2017 aan verzoekster met de mededeling dat zij nog niet aan de bindende voorwaarden had voldaan.

De tweede bestreden beslissing is volgens verwerende partij ook redelijk, gelet op de beperkte studievoortgang.

Ten slotte doet verwerende partij nog het volgende gelden:

“De student herneemt haar argument als zou de foute communicatie van de studieloopbaanbegeleider de oorzaak zijn van haar afwezigheid op het herexamen internationaal en Europees recht waardoor zij niet voldoet aan de haar opgelegde bindende voorwaarden. Zij stelt dat zij onmogelijk bewijs kan voorleggen van een mondeling gesprek.

Ter zake dient te worden opgemerkt dat de interne beroepscommissie alsook de examencommissie rekening houden met het feit dat een mondelinge miscommunicatie moeilijk te bewijzen is. Is er derhalve twijfel, dan wordt conform het rechtsbeginsel in dubio pro reo in het voordeel van de student beslist.

Echter, noch de interne beroepscommissie noch de examencommissie zagen voldoende reden tot twijfel omdat de student op allerhande wijze schriftelijk werd geïnformeerd over de tolerantierregels die ontegensprekelijk bewijzen dat de student beschikte over alle correcte informatie om haar situatie te kunnen inschatten.

Zo werd de studente uitgenodigd bij aanvang van het academiejaar voor een toelichting over de OER en is er de presentatie die de student bijwoonde op 19.04.2017, die beschikbaar werd gesteld voor alle studenten via de blackboard community, waarin zeer duidelijk wordt aangegeven dat een student slechts een onvoldoende kan tolereren indien hij minimaal een gewogen gemiddeld percentage behaald van 54%. (Bijlage D) Daarnaast is er nog een presentatie te vinden op de blackboard community van de opleiding, specifiek over de tolerantierregels. (Bijlage J)

Verder is er de vaststelling dat de student op 1.07.2017 per e-mail een melding ontving van de studieloopbaanbegeleider met de melding dat zij nog niet had voldaan aan de haar opgelegde bindende voorwaarden. Deze e-mail werd verstuurd naar alle studenten die nog niet geslaagd waren voor het eerste deliberatiepakket en verwijst ook zeer expliciet naar het eerste jaar van de opleiding. Uiterlijk op dat ogenblik had de student dus moeten beseffen dat zij, na de eerste zittijd nog niet gestaagd was voor het eerste deliberatiepakket van de opleiding en dus een credit diende te behalen voor 'internationaal en Europees recht' om te voldoen aan de bindende voorwaarden. (Bijlage E)

In die omstandigheden kan de examencommissie, noch de interne beroepscommissie verweten worden dat zij het niet bewezen acht dat de student foute communicatie van de studieloopbaanbegeleider zou hebben ontvangen. Van een student rechten mag verwacht worden dat zij aan de hand van al deze informatie de regelgeving kan begrijpen.

Bijgevolg kan dit argument niet weerhouden worden om het verzoek van de student gegrond te verklaren.”

In haar wederantwoordnota geeft verzoekster vooreerst aan dat zij tegen de opgelegde maatregel van studievoortgangsbewaking inderdaad geen beroep heeft ingesteld, en dat voorts het tweede deliberatiepakket niet relevant is in het raam van het huidige beroep.

Wat het eerste deliberatiepakket betreft, blijft verzoekster bij haar standpunt dat de studieloopbaanbegeleider haar uitdrukkelijk heeft meegedeeld dat een tekort van 8 of 9 getolereerd zou kunnen worden en dat het in principe geldende minimumpercentage van 54% op haar niet van toepassing zou zijn. Aldus heeft verzoekster in vertrouwen niet deelgenomen aan de tweede examenkans voor het opleidingsonderdeel ‘internationaal en Europees recht’.

Verzoekster acht de toelichting die zij aan de studieloopbaanbegeleider toeschrijft wél afdoende bewezen, met name aan de hand van de theorie van het bewijs van een mondelinge overeenkomst middels de praktische uitvoering ervan door de partijen: zij stelt dat het niet afleggen van het examen ‘internationaal en Europees recht’ enkel kan worden verklaard door de verwachting dat een 8 of 9 volstond om voor het eerste deliberatiepakket te kunnen slagen. Tegenbewijs aan de zijde van de studieloopbaanbegeleider ziet verzoekster niet, nu deze zich het gesprek met verzoekster niet zou herinneren.

Ook de verwijzing naar andere informatiebronnen omtrent de toepassing van het onderwijs- en examenreglement overtuigt volgens verzoekster niet. Eensdeels stelt verzoekster dat zij op de infosessie van 19 april 2017 niet aanwezig was (maar wel op een infosessie vóór het gesprek in januari 2017). Anderdeels voert zij aan dat de e-mail van 1 juli 2017 aan iedereen is verzonden die een bindende voorwaarden niet had nageleefd, en dat het gemis aan personalisering van dit bericht een groot gebrek aan zorgvuldigheid inhoudt. Zij meent dat

geen enkele student, geplaatst in haar omstandigheden, uit deze e-mail zou hebben afgeleid dat een slaagcijfer moest worden behaald voor de vakken uit het eerste deliberatiepakket.

Ten slotte is verzoekster van oordeel dat de tweede bestreden beslissing, in het licht van de problematische communicatie met de studieloopbaanbegeleider, het evenredigheidsbeginsel schendt.

Beoordeling

Artikel 4.2.1 van de examenregeling van verwerende partij luidt, voor zover hier relevant, als volgt:

Artikel 4.2 Slagen voor een deliberatiepakket van een bacheloropleiding

0. In een bacheloropleiding geeft het studietraject van een student (ingeschreven onder diplomacontract of onder examencontract met het oog op het behalen van een diploma) aanleiding tot twee deliberatiepakketten:

- een eerste deliberatiepakket bestaande uit de betrokken opleidingsonderdelen uit het eerste bachelorjaar van het voltijds modeltraject van de betreffende opleiding;
  - een tweede deliberatiepakket bestaande uit de betrokken opleidingsonderdelen uit het tweede en derde bachelorjaar van het voltijds modeltraject van de betreffende opleiding.
- De twee deliberatiepakketten samen bestrijken het volledige opleidingsprogramma (ten minste 180 SP).

1. Een student is geslaagd voor het eerste deliberatiepakket van een bacheloropleiding (omschreven in lid 0) indien hij een examenresultaat behaald heeft voor elk opleidingsonderdeel behorend tot het deliberatiepakket, behoudens vrijstellingen, en aan één van de volgende voorwaarden voldoet:

- alle examenresultaten leiden tot creditbewijzen;
- hij behaalt hoogstens 2 onvoldoendes 8 of 9 en de som van de studiepunten behorend bij deze tolereerbare onvoldoendes is maximaal 12 SP (*); bovendien behaalt hij minimaal 54% (gewogen) in geval van één onvoldoende en minimaal 58% (gewogen) in geval van twee onvoldoendes (*tolerantieregels*).

(*) *Berekend op een deliberatiepakket van 60 SP. In geval van vrijstellingen of een deliberatiepakket van meer of minder dan 60 SP, worden de toegelaten studiepunten voor tolereerbare onvoldoendes verhoudingsgewijs berekend op de feitelijk opgenomen studiepunten (afronding naar boven vanaf 0,5, anders naar beneden).*

Het gewogen percentage wordt berekend zoals in art. 4.1.

2. (...)

De Raad stelt vooreerst vast dat in zoverre deze bepaling uitspraak doet over het minimaal te behalen gewogen gemiddelde om op de tolerantieregel beroep te kunnen doen, dat gemiddelde generiek is bepaald op 54% dan wel 58%, en niet het voorwerp uitmaakt van een verdere berekening op basis van het aantal opgenomen studiepunten. Enkel het maximaal te

tolereren aantal studiepunten is relatief, met name 12 voor een deliberatiepakket van 60 studiepunten en anders, in meer of in min, verhoudingsgewijs berekend. Het is dan ook niet duidelijk welke nadere toelichting verzoekster behoefde omtrent de niet bestaande relatie tussen het door haar opgenomen studiepakket en het minimaal te behalen jaargemiddelde.

Verder erkent verzoekster dat zij in januari 2017 heeft deelgenomen aan een infosessie. Zij heeft kennisgenomen van het administratief dossier dat door verwerende partij is neergelegd, en voert niet aan dat de inhoud van die infosessie verschilt van wat in stuk D van dat administratief dossier is meegedeeld als de inhoud van de infosessie van april 2017. In deze powerpointpresentatie wordt onder de titel ‘deliberatiepakketten en tolerantieregels’ uitdrukkelijk vermeld dat voor 1ste bachelor maximaal twee onvoldoendes kunnen worden getolereerd, dat de som van de onvoldoendes maximaal 12 studiepunten mag bedragen (behoudens vrijstellingen) en dat de student ten minste 54% moet behalen in geval van één onvoldoende, en 58% in geval van twee onvoldoendes.

Verzoekster spreekt ook niet tegen dat de powerpointpresentatie die als stuk J van het administratief dossier deel uitmaakt, op Blackboard beschikbaar was. Hierin in dezelfde informatie opgenomen als hierboven is weergegeven.

Ten slotte is aan verzoekster met een bericht van 1 juli 2017 meegedeeld dat zij na de eerste examenzittijd nog niet voldeed aan de opgelegde bindende voorwaarden. Verzoekster kan niet worden gevolgd in haar stelling dat deze mededeling, omdat zij niet nader geïndividualiseerd is, onzorgvuldig zou zijn, laat staat dat verzoekster ervan overtuigt dat de mededeling de regelmatigheid van de bestreden beslissingen zou kunnen aantasten.

De van toepassing zijnde regels zijn met andere woorden duidelijk.

Het valt aan verzoekster toe om het bewijs te leveren van wat zij aanvoert.

De Raad wil hierbij vooreerst aanstippen dat zelfs indien verzoekster aan de op haar rustende bewijslast zou tegemoetkomen, en zij overtuigend zou aantonen dat zij verschalkt is in de precieze toepassing van de examenregeling, zij daardoor nog niet voldoet aan de voorwaarden die deze examenregeling oplegt opdat verzoekster geslaagd zou kunnen worden verklaard voor het eerste deliberatiepakket.

Verzoekster levert dat bewijs evenwel niet. Van de inhoud van het gesprek dat verzoekster op 17 januari 2017 met de studieloopbaanbegeleider had, ligt geen tastbaar bewijs voor. Uit de verklaring van de studieloopbaanbegeleider ten overstaan van de examencommissie blijkt dat verzoeksters examencijfer voor ‘internationaal en Europees recht’ op het ogenblik van dat gesprek nog niet gekend was en er bijgevolg onmogelijk uitspraak kon worden gedaan over de vraag of een 9/20 zou volstaan om ‘gedelibereerd’ te kunnen worden. De studieloopbaanbegeleider acht het wel aannemelijk dat verzoekster een van de hypothetische situaties die zich konden voordoen, verkeerd heeft begrepen.

Mede in het licht van de bovenstaand in herinnering gebrachte duidelijke bepalingen van de examenregeling, kan de Raad op grond van de beschikbare gegevens verzoeksters stelling niet bijtreden dat naar genoegen van recht is bewezen dat zij de studieloopbaanbegeleider uitdrukkelijk heeft gevraagd of zij met een examencijfer van 8 of 9 ongeacht het gewogen jaargemiddelde geslaagd zou zijn, laat staan dat de studieloopbaanbegeleider daarop – in strijd met die examenregeling – bevestigend zou hebben geantwoord.

Verzoekster kan zich ter zake niet met goed gevolg beroepen op de theorie van de uitvoering van een overeenkomst als bewijs van het bestaan ervan. Gelet op de aanspraken die verzoekster maakt, dient immers – aangenomen dat er al van een overeenkomst sprake kan zijn – verwerende partij te worden beschouwd als de schuldenaar en verzoekster als de schuldeiser. Verzoekster toont niet aan hoe de studieloopbaanbegeleider of iemand anders namens verwerende partij, uitvoering zou hebben gegeven aan de ‘overeenkomst’ dat verzoekster was vrijgesteld van het behalen van het minimale slaagpercentage voor het eerste deliberatiepakket. De ‘uitvoering van de overeenkomst’ door de schuldeiser kan op zich niet het bewijs leveren van een door de schuldenaar aangegane verbintenis (B. CATTOIR en A. COLPAERT, “De bewijsrechtelijke betekenis van de uitvoering van de overeenkomst in burgerlijke zaken, *RW* 2009-10, 946).

Verder voert verzoekster aan dat de tweede bestreden beslissing de hierboven geciteerde en met een asterisk opgenomen alinea uit artikel 4.2.1 ten onrechte niet vermeldt. Het middelonderdeel mist vooreerst overtuigingskracht omdat de beroepscommissie de tekst van het voormelde artikel in het geheel niet citeert, en dus ook niet in een al dan niet

onvolledige versie. Bovendien maakt de onvolledige verwijzing naar een reglementaire bepaling waarvan het bestaan niet wordt betwist, geen motiveringsgebrek uit.

Evenmin ziet de Raad een onregelmatigheid inzake de formelemotiveringsplicht waar verzoekster aan de tweede bestreden beslissing tegenwerpt dat zij geen melding maakt van het feit dat de beroepscommissie tijdens de hoorzitting verzoeksters standpunt zou zijn bijgevallen dat zij, indien zij over bewijs inzake de inhoud van het gesprek van 17 januari 2017 zou beschikken, geen beroepsprocedure had moeten voeren. Het spreekt voor zich dat er geen discussie over het bewijs van een gesprek kan bestaan wanneer er van dat gesprek een schriftelijke neerslag is die door de deelnemers eraan wordt bevestigd. Die evidentie houdt op zich evenwel op geen enkele wijze het bewijs in van de inhoud van een gesprek waarvan een dergelijke neerslag niet bestaat.

Tot slot voert verzoekster aan dat de bestreden beslissing disproportioneel is, in het licht van de problematische communicatie met de studieloopbaanbegeleider.

Zoals hierboven is overwogen, overtuigt verzoekster er niet van dat haar zonder meer verkeerde informatie werd verstrekt omtrent de voorwaarden om voor het eerste deliberatiepakket geslaagd te kunnen worden verklaard. Indien er een misvatting in de communicatie is ontstaan, is dat uiteraard te betreuren, maar dit is op zich niet van aard om de tweede bestreden beslissing disproportioneel te bevinden. De Raad betreft bij die overweging ook de vaststelling dat verzoekster niet enkel op de informatie van de studieloopbaanbegeleider was aangewezen, en dat de andere informatiegegevens omtrent de deliberatieregels waarop de Raad vermag acht te slaan, voldoende duidelijk zijn.

Het middel is ongegrond.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 6 oktober 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Jan Geens	bijzitter
Marleen Verreth	bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Freya Gheysen

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïntinventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 11 oktober 2017

Arrest nr. 3.882 van 11 oktober 2017 in de zaak 2017/417

In zake: xxx
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaten Robert Peeters en Jan De Groote
kantoorhoudende te 3090 Overijse
Brusselsesteenweg 506
Bij wie woonplaats wordt gekozen

Tegen: VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaten Alain François en Kristof Caluwaert
kantoor houdend te 1050 Brussel
Louizalaan 99
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 25 september 2017, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbepaling van 18 augustus 2017 waarbij aan verzoeker een examentuchtsanctie werd opgelegd en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 12 september 2017 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk en deels gegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 11 oktober 2017.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

Verzoeker en advocaat Jan De Groote, die verschijnt voor de verzoekende partij, en advocaat Kristof Caluwaert, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2016-2017 ingeschreven in de opleiding ‘Master in de politieke wetenschappen’.

Op 18 augustus neemt de decaan een examentuchtbeslissing ten aanzien van verzoeker. Hij besluit tot afwijzing, wat wil zeggen dat verzoeker in het lopende academiejaar niet meer kan deelnemen aan examens.

Verzoekende partij stelde op datum van 24 augustus 2017 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 12 september 2017 werd het intern beroep ontvankelijk en deels gegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie stelt vooreerst, wat de *exceptio obscuri libelli* en de voorgenomen onregelmatigheid van de procedure betreft, dat zij met volheid van bevoegdheid handelt, en dat haar beoordeling ten gronde in de plaats komt van de beslissing van de decaan. Volgens haar kunnen vermeende gebreken of vormfouten die aan de initiële beslissing van de decaan zouden kleven derhalve niet dienstig worden aangevoerd. De interne beroepsinstantie stelt tevens vast dat de student zijn rechten van verdediging alleszins op een volwaardige manier heeft kunnen uitoefenen in het kader van de procedure intern beroep. Volgens haar kan de student niet ernstig pogen voor te houden dat hij niet kan weten wat hem precies wordt verweten. Waar de student voorhoudt dat het Turnitin-rapport onvoldoende zou zijn, wijst de interne beroepsinstantie erop dat dit een hulpmiddel vormt bij de controle naar plagiaat.

De interne beroepsinstantie stelt vervolgens dat de beslissing van de decaan duidelijk de determinerende motieven vermeldt op grond waarvan deze beslissing werd genomen. Zij wijst er ook nogmaals op dat zij met volheid van bevoegdheid handelt. Daarna verwijst de interne beroepsinstantie naar art. 118, §2 van het OER en stelt zij vast dat er manifest sprake is van twee vormen van plagiaat, met name: (1) ‘de student neemt in zijn werkstuk regelmatig tekst van andere auteurs over, weliswaar met bronvermelding maar zonder gebruik van aanhalingstekens waar het over een letterlijke overname gaat’ en (2) ‘de student neemt in zijn werkstuk voortdurend tekstfragmenten van andere auteurs over, al dan niet letterlijk, zonder

bronvermelding'. Ter illustratie hiervan haalt de interne beroepsinstantie telkens drie voorbeelden aan uit de tekst van de student.

De interne beroepsinstantie benadrukt dat de percentages en aangeduide passages in het Turnitin-rapport niet zomaar worden overgenomen, maar dat zij is overgegaan tot een grondig onderzoek. Waar de student voorhoudt dat wetgevend werk vrij mag worden overgenomen, aangezien dit niet beschermd is door het auteursrecht, wijst de interne beroepsinstantie erop dat het auteursrecht en plagiaat twee afzonderlijke begrippen zijn, die niet kunnen worden vereenzelvigd. Volgens haar spreekt het voor zich dat een student kan citeren uit wetteksten en er geen sprake is van een inbreuk op het auteursrecht, maar dit neemt niet weg dat de student doorheen zijn masterproef moet aangeven waar hij louter wetteksten overneemt, en waar hij zijn eigen ideeën en visie poneert, wat niet het geval is. Zij merkt op dat uit de voorbeelden daarenboven duidelijk blijkt dat het plagiaat zich niet beperkt tot het zonder correcte verwijzing overnemen van wetteksten. De interne beroepsinstantie is van oordeel dat het gedrag van de student een inbreuk uitmaakt op de regels van citeren en referentiëren zoals die aan studenten werden gecommuniceerd. Waar de student nog voorhoudt dat het louter volgen van de structuur van de BOM-wet geen plagiaat kan uitmaken, stelt de interne beroepsinstantie dat de student met deze bewering de voormelde vaststellingen van plagiaat geenszins weerlegt. Dit doet hij evenmin door te verwijzen naar een eigen controle die hij zou hebben laten uitvoeren, noch door te verwijzen naar de andere bijlagen bij zijn memorie.

De interne beroepsinstantie stelt vast dat de student daarna ingaat op het 'moreel element'. Zij benadrukt dat een tuchtmaatregel geen strafsancie is. Ze verduidelijkt dat, ofschoon het intentioneel element in hoofde van de student één van de beoordelingselementen is in het kader van de beoordeling van de ernst van de overtreding en de strafmaat, zulks niet inhoudt dat zij de intentie tot plagiëren in hoofde van de student moet aantonen opdat tot plagiaat kan worden besloten en een examentuchtsancie kan worden opgelegd. De interne beroepsinstantie stelt ook dat de beweringen van de student dat er weinig literatuur zou bestaan over het onderwerp van zijn masterproef en dat hij zijn promotor meerdere malen heeft proberen contacteren, maar dat dit niet gelukt zou zijn, niet relevant en niet dienstig zijn.

Wat ten slotte de ernst van de overtreding en de strafmaat betreft, verwijst de interne beroepsinstantie naar artikel 118, §6 van het OER. Zij stelt dat de grief van de student dat 'het vermeende plagiaat op geen enkele wijze een weerslag heeft op de eerder behaalde

studieresultaten of de nog af te leggen examens' niet relevant is. Ze wijst erop dat dit geen afbreuk doet aan de aard van het plagiaat en de aanzienlijke omvang ervan doorheen de masterproef, en aan de ervaring als student van een masteropleiding. Verder missen de verwijzingen van de student naar rechtspraak volgens haar relevantie en toont de student niet aan dat hij 'zwaarder wordt bestraft dan de gemiddelde student'. De interne beroepsinstantie merkt op dat de student evenmin dienstig een gebrek aan begeleiding kan invoeren, nu dit niet wordt aangetoond en de begeleiding door de promotor ook geen controle naar plagiaat omvat.

De interne beroepsinstantie beslist dat niet kan worden volstaan met de sanctie van 0/20 voor het opleidingsonderdeel, maar dat de sanctie van uitsluiting examenperiode gepast is. De door de decaan opgelegde sanctie van afwijzing wordt in die zin gemilderd.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail van 20 september 2017 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 25 september 2017 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

Verwerende partij is van oordeel dat het voorliggend beroep slechts onontvankelijk is in zoverre de grieven gericht zijn tegen de beslissing op intern beroep d.d. 12 september 2017. Volgens haar moet het verzoekschrift onontvankelijk worden verklaard in de mate dat de grieven in het verzoekschrift hun oorsprong vinden in de oorspronkelijke examentuchtbeslissing van de decaan en niet in de beslissing van de facultaire interne beroepsinstantie. Verwerende partij wijst erop dat, gelet op de devolutieve werking van het intern beroep, de bestreden beslissing in de plaats is getreden van de initiële beslissing. Het besluit dat in eerste administratieve aanleg is genomen wordt geacht niet meer te bestaan, en kan dus ook niet meer het voorwerp uitmaken van een beroep bij een rechterlijke instantie, *i.c.* de Raad.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat verwerende partij impliciet toegeeft dat de eerste bestreden beslissing niet meer was dan een loutere formaliteit, nu de interne beroepscommissie met volle rechtsmacht een beslissing zou nemen die in de plaats treedt van

de beslissing van de decaan. Volgens hem wordt hem zo een serieuze eerste aanleg ontnomen, die nochtans voorzien wordt in het reglement. Verzoeker merkt verder op dat verwerende partij de ontvankelijkheid betreffende de tweede bestreden beslissing niet betwist. Hij stelt dat, in zoverre de middelen betreffende de eerste bestreden beslissing onontvankelijk zouden zijn, *quod non*, deze middelen *mutatis mutandis* gelden betreffende de tweede bestreden beslissing, minstens zijn ze illustratief voor de onzorgvuldigheid en onredelijkheid waarmee verwerende partij heeft gehandeld.

Beoordeling

Verzoeker tekent beroep aan tegen de studievoortgangsbepaling van 18 augustus 2017 waarbij aan verzoeker een examentuchtsanctie werd opgelegd (eerste bestreden beslissing) en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 12 september 2017 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk en deels gegrond werd verklaard (tweede bestreden beslissing).

Uit artikel 153, §2 van het onderwijs- en examenreglement (verder: OER) van verwerende partij blijkt dat de interne beroepsinstantie bevoegd is om, in voorkomend geval, de bestreden beslissing te wijzigen.

Dit betekent dat zij voor de beoordeling van de grond van de zaak in de plaats treedt van de decaan. In dat geval verdwijnt de beslissing van de decaan uit de rechtsorde, en kan zij niet meer het voorwerp uitmaken van een beroep bij de Raad.

Verzoekers beroep wordt derhalve onontvankelijk verklaard in de mate dat het is gericht tegen de eerste bestreden beslissing.

Wel kan verzoeker onregelmatigheden die kleven aan deze beslissing, nog op ontvankelijke wijze aanvoeren tegen de beslissing op intern beroep.

Verwerende partij betwist niet de ontvankelijkheid van het beroep in zoverre het is gericht tegen de tweede bestreden beslissing (verder: de bestreden beslissing) en de Raad ziet evenmin redenen om zulks te doen.

Het beroep is in die mate ontvankelijk.

V. De middelen

A. Eerste middel

Verzoekende partij beroept zich in een eerste middel op de schending van het onpartijdigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker stelt dat in tuchtzaken onbetwistbaar het beginsel van onpartijdigheid geldt, ook voor de samenstelling van het college. Verzoeker merkt op dat de voorzitter van de interne beroepscommissie aanwezig was op de hoorzitting van 16 augustus 2017, die aanleiding gaf tot de eerste bestreden beslissing van 18 augustus 2017. Volgens hem heeft zij aldus kennis genomen van de feitelijke achtergronden en is het onduidelijk in welke mate zij de eerste bestreden beslissing heeft beïnvloed. Verzoeker benadrukt dat zodra er een schijn van objectieve partijdigheid bestaat, er een schending is van dit rechtsbeginsel, wat hier het geval is.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat dit eerste middel feitelijke grondslag mist. Volgens haar is het gesteund op een verkeerde premisse, met name dat de voorzitter van de beroepsinstantie aanwezig zou zijn geweest op de hoorzitting van 16 augustus 2017, die aanleiding gaf tot de initiële beslissing van de decaan van 18 augustus 2017. Verwerende partij ontkent dit ten stelligste en begrijpt niet waarom verzoeker dit plots beweert. Ze merkt op dat verzoeker haar mogelijks met de masterproefcoördinator verwart, die wel aanwezig was op de bewuste hoorzitting.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker vast dat verwerende partij bij de uiteenzetting van de feiten in haar antwoordnota vermeldt dat op de hoorzitting van 16 augustus verzoeker, de decaan en de ombudsman aanwezig zijn. Volgens verzoeker schijnt verwerende partij aldus zelf niet te weten wie er juist aanwezig was, noch wordt enig stuk bijgebracht omtrent deze vergadering (zoals een verslag). Hij merkt ook op dat verwerende partij nalaat de “masterproefcoördinator”, die op de hoorzitting aanwezig zou zijn geweest, bij naam te noemen.

Beoordeling

Met verzoeker is de Raad van oordeel dat in het kader van een examentuchtbeslissing, die *in se* een bestraffend karakter heeft, het orgaan dat de initiële sanctie heeft genomen, niet aanwezig kan zijn, ook niet met raadgevende stem, bij de beraadslaging van de beroepsinstantie.

Verwerende partij ontkent echter formeel dat de voorzitter van de interne beroepsinstantie, mevrouw [E.H.], aanwezig was op de hoorzitting, waarna de decaan een eerste examentuchtbeslissing heeft genomen. Verwerende partij wijst op een mogelijke verwarring met de masterproefcoördinator. Ter zitting legt verwerende partij – met goedkeuring van de raadsman van verzoeker – een verklaring neer van mevrouw [E.H.], waarbij zij formeel stelt niet aanwezig te zijn geweest op de betreffende hoorzitting van 16 augustus 2017, die aanleiding gaf tot de eerste bestreden beslissing van 18 augustus 2017.

Verzoeker stelt dat de ombudsman, de heer [K.D.], niet aanwezig was op de hoorzitting van 16 augustus 2017.

De Raad moet verder vaststellen dat verzoeker van de bewering dat de voorzitter van de interne beroepsinstantie, mevrouw [E.H.], aanwezig was op de betreffende hoorzitting geen enkele feitelijke staving in het dossier aanbrengt.

Het middel mist dan ook feitelijke grondslag.

B. Tweede middel

Verzoekende partij beroept zich in een tweede middel op de schending van het recht van verdediging en het zorgvuldigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker stelt dat het recht van verdediging onbetwistbaar geldt in tuchtzaken. Hij merkt op dat, wanneer bepaalde feiten aan iemand ten laste worden gelegd, de tenlastelegging voldoende duidelijk moet zijn en dat alle elementen van het dossier onderworpen moeten worden aan een tegensprekelijk debat. Volgens verzoeker werd met de oorspronkelijke e-mail van 10 augustus 2017 tot verschijning voor de decaan geenszins duidelijk gemaakt wat de draagwijdte was van de tenlastegelegde onregelmatigheden, noch welke concrete elementen er ten laste van hem bestonden. Verzoeker stelt vast dat in de eerste bestreden beslissing geen melding wordt gemaakt van de weerhouden passages, noch van de passages die geplagieerd

zouden zijn, zelfs niet van de identificatie van de werken waaruit geplagieerd zou geweest zijn. In het administratief dossier zitten slechts twee stukken die enig verband houden met de vaststelling van het zagezegde plagiaat: (1) een standaardformulier, ingevuld door [S.D.P.] en (2) het Turnitin-rapport. Verzoeker stelt dat het voor hem onmogelijk is om de zeer algemeen geformuleerde aantijgingen te weerleggen, gelet op het kennelijke gebrek aan concrete informatie.

Vervolgens stelt verzoeker dat de eerste beslissing kennelijk slechts een overname is van de formuleringen van het standaardrapport, opgesteld door de heer [S.D.P.]. Volgens verzoeker bevat het geen enkele substantiële motivering en werd er op geen enkele wijze aan dienstige waarheidsvinding gedaan. Hij wijst erop dat de hoorzitting van 16 augustus 2017 strikt formalistisch van aard was. Volgens hem kan er op grond van dit rudimentaire onderzoek niet redelijkerwijze tot plagiaat worden besloten. Hij merkt ook op dat verwerende partij in de tweede bestreden beslissing overigens uitdrukkelijk toegeeft dat de masterproef niet naast de werken werd gelegd waaruit zagezegd geplagieerd zou zijn. Verzoeker benadrukt dat de handleiding van Turnitin zelf stelt dat er een vorm van verificatie nodig is. Volgens verzoeker zijn beide beslissingen louter op basis van het Turnitin-rapport genomen, zodat er slechts loutere beweringen zijn dat er plagiaat zou zijn.

Waar de interne beroepsinstantie in de tweede bestreden beslissing vermeldt dat zij is overgegaan tot een grondig onderzoek, merkt verzoeker enerzijds op dat dit onderzoek niet aan tegenspraak werd onderworpen, wat in het licht van de rechten van verdediging onontbeerlijk is. Anderzijds stelt verzoeker vast dat de hoorzitting van 12 september 2017 plaatsvond om 15u en dat de beslissing van de interne beroepsinstantie eveneens van 12 september 2017 dateert.

Verder merkt verzoeker op dat er voor plagiaat, volgens de definitie uit het OER, vereist is dat er gebruik wordt gemaakt van andermans werk, zonder nauwkeurige bronvermelding. Verzoeker wijst erop dat zijn meesterproef een werk is met een sterk juridische insteek, vermits hij de BOM-wet bespreekt. Hij stipt aan dat uit het Turnitin-rapport blijkt dat 24% van de overeenkomsten met een ander werk overeenkomsten betreffen met documenten op www.dekamer.be, zonder dat aangeduid wordt welke documenten dat precies zijn. Daarenboven merkt verzoeker op dat wetgevend werk niet geplagieerd kan worden. Hiervoor

heeft hij twee stukken bijgevoegd, waarop evenwel niet wordt ingegaan in de bestreden beslissingen.

Verzoeker stelt ook dat auteursvrije teksten, zoals de teksten van de openbare macht, geen juridische auteur kennen. Volgens hem kan men dan ook niet in rechte stellen dat “andermans werk” werd geplagieerd, wanneer men in rechte niet kan stellen dat de tekst van iemand anders is. Verzoeker merkt op dat, voor zover dit niet gevolgd kan worden, minstens moet worden vastgesteld dat hij wel degelijk vermelding heeft gemaakt van de wet waaruit hij gepuurd heeft. Hij wijst er ook op dat de wijze van citeren en refereren die hij aanwendde, gebruikelijk is in de rechtswetenschap. Zo bespreekt hij de BOM-wet, waarin de termen “subsidiariteit, proportionaliteit, het verbod van provocatie en het verbod om misdrijven te plegen” worden gehanteerd. Verzoeker benadrukt dat hij geenszins pretendeert de eerste gebruiker van deze termen te zijn, hetgeen nochtans de kern is van het plagiaat. Hij verwijst naar teksten van andere auteurs en merkt op dat de bestreden beslissingen eenvoudigweg voorbij gaan aan de praktijk die gangbaar is in de wetenschappelijke doctrine.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij vooreerst dat het middel gedeeltelijk onontvankelijk is, in de mate dat de grieven hun oorsprong vinden in de oorspronkelijke examentuchtbeslissing van de decaan van 18 augustus 2017 en niet in de beslissing op intern beroep van de beroepsinstantie van 12 september 2017.

Vervolgens wijst verwerende partij erop dat verzoeker overeenkomstig art. 118, §4 van het OER werd gehoord door de decaan omtrent de vastgestelde onregelmatigheden, ter gelegenheid waarvan hij alle opmerkingen kon uiten die hij nuttig achtte. Ze merkt op dat in de oproeping voor de zitting van de interne beroepsinstantie expliciet melding werd gemaakt van de door de decaan opgelegde sanctie van 18 augustus 2017, evenals van het recht op inzage en het recht op bijstand door een raadsman. Volgens verwerende partij kan verzoeker dan ook niet ernstig pogen voor te houden dat hij niet weet wat hem precies wordt verweten.

Waar verzoeker stelt dat het Turnitin-rapport onvoldoende zou zijn omdat dit rapport nalaat de documenten waarmee overeenkomsten zijn vastgesteld zelf aan te geven, stipt verwerende partij aan dat deze bewering feitelijk onjuist is. Ze benadrukt dat in de tekst van de masterproef zoals in het Turnitin-rapport weergegeven, de passages van overeenstemming duidelijk worden aangeduid via een kleurencode, waarbij de numerieke verwijzing eveneens aangeeft in welke van de originele werken die zijn opgelijst, de passage voorkomt.

Verwerende partij stelt ook dat het, in tegenstelling tot wat verzoeker beweert, het aan verzoeker toekomt om aan te tonen dat de in het Turnitin-rapport aangeduide passages geen plagiaat zijn.

Verder stelt verwerende partij dat verzoeker niet ernstig kan beweren dat de interne beroepsinstantie geen zorgvuldig, diepgaand onderzoek omtrent de resultaten uit het Turnitin-rapport heeft gevoerd. Volgens haar blijkt dit ook duidelijk uit de bestreden beslissing zelf, waarin de interne beroepsinstantie aan de hand van concrete voorbeelden heeft uiteengezet waarom zij heeft geoordeeld dat er weldegelijk sprake is van plagiaat. Verwerende partij wijst erop dat de stelling dat de bestreden beslissing van de interne beroepsinstantie van dezelfde dag als de hoorzitting dateert hieraan geen afbreuk doet. Zij benadrukt dat aan de hoorzitting reeds een grondig onderzoek vooraf is gegaan, zodat de beroepsinstantie de hoorzitting met kennis van zaken aanwezig kon houden.

Waar verzoeker aanhaalt dat wetgevend werk vrij mag worden overgenomen, aangezien dit niet beschermd is door het auteursrecht, wijst verwerende partij erop dat het auteursrecht en plagiaat twee afzonderlijke begrippen zijn, die niet kunnen worden vereenzelvigd. Volgens haar spreekt het voor zich dat een student kan citeren uit wetteksten en er geen sprake is van een inbreuk op het auteursrecht, maar dit neemt niet weg dat verzoeker doorheen zijn masterproef moet aangeven waar hij louter wetteksten overneemt, en waar hij zijn eigen ideeën en visie poneert, wat niet het geval is. Volgens haar doet het feit dat andere auteurs dit evenmin doen in geen geval afbreuk aan de vaststelling van plagiaat. Zij merkt ook op dat, zoals uit de voorbeelden die in de bestreden beslissing worden aangehaald, duidelijk blijkt dat het plagiaat zich niet beperkt tot het zonder correcte verwijzing overnemen van wetteksten.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat het kennelijk onjuist is om te stellen dat er in de oproeping van de hoorzitting expliciet melding werd gemaakt van het recht op bijstand door een raadsman. Hij benadrukt dat een verwijzing naar een artikel geen uitdrukkelijke vermelding is.

Verder merkt verzoeker op dat er geen oplijsting is gebeurd van de originele werken waaruit hij geplagieerd zou hebben. Volgens hem blijft verwerende partij falen in haar bewijslast indien zij niet precies aangeeft over welke tekstfragmenten het gaat. Hij stelt ook dat verwerende partij niet is overgegaan tot een zorgvuldig, diepgaand onderzoek. Volgens hem geeft verwerende partij overigens met haar voorbeelden uitdrukkelijk toe dat er geen plagiaat

werd gepleegd. Het kenmerk bij uitstek van plagiaat is immers andermans werk voorstellen als eigen werk, terwijl verwerende partij aanhaalt dat “*de student in zijn werkstuk regelmatig tekst van andere auteurs [overneemt], weliswaar met bronvermelding, maar zonder gebruik van aanhalingstekens.*”. Hij wijst erop dat het feit dat er geen aanhalingstekens geplaatst worden bezwaarlijk plagiaat kan worden genoemd, noch in de gebruikelijke zin van het woord, noch in de zin van het OER.

Waar verwerende partij heeft aangehaald dat het feit dat de bestreden beslissing van dezelfde dag als de hoorzitting dateert geen afbreuk doet aan een grondig onderzoek, vermits de interne beroepscommissie reeds voorafgaand aan de hoorzitting een grondig onderzoek kan hebben gevoerd, werpt verzoeker op dat het bijzonder ongeloofwaardig is dat deze commissie haar werk zeer grondig heeft voorbereid. Deze commissie bestaat immers uit professoren, die in volle examenperiode (tweede zitting) een hoorzitting moeten houden met tal van studenten.

Vervolgens merkt verzoeker op dat verwerende partij zelf een voorwaarde heeft toegevoegd om te kunnen spreken van plagiaat (nl. het niet plaatsen van aanhalingstekens), maar zij laat na toe te lichten in welk opzicht de overgenomen publieke (wet)teksten “ideeën” zouden poneren. Verzoeker benadrukt dat hij reeds heeft aangetoond dat documenten van de openbare macht vrij mogen worden overgenomen en dat deze niet het voorwerp van plagiaat kunnen uitmaken. Hij wijst er ten slotte op dat verwerende partij voorbijgaat aan de gangbare wetenschappelijke praktijk.

C. Derde middel

Verzoekende partij beroept zich in een derde middel op een schending van de motiveringsplicht.

Standpunt van partijen

Verzoeker stelt dat het hem nog steeds een raadsel is welke de werken en precieze passages zijn die geplagieerd zouden zijn. Volgens hem weigert verwerende partij hieromtrent enige uitleg te verschaffen en is het enige gebruikte stuk het Turnitin-rapport, wat kennelijk onvoldoende is. Verzoeker merkt op dat de motiveringsplicht *in casu* overigens verzwaaard is, vermits hij bij zijn stukken een verslag heeft gevoegd van een gelijkaardige plagiaatscanner, waarin wordt aangegeven dat er geen sprake kan zijn van plagiaat.

Vervolgens benadrukt verzoeker dat de eerste bestreden beslissing bijzonder summier is, en niets meer bevat dan de letterlijke overname van de bewoordingen van het standaardrapport van [S.D.P.]. Volgens hem kan er enkel rekening worden gehouden met deze eerste bestreden beslissing en volstaat het gemis aan motieven – hoe overtuigend de motivering van de tweede bestreden beslissing ook mag zijn, *quod non* – om tot nietigverklaring over te gaan.

Verzoeker stelt verder dat, zelf indien de tweede bestreden beslissing dit schromelijke motiveringsgebrek toch zou kunnen rechtzetten, *quod non*, de middelen van de student die essentieel zijn en die de beslissing van de instelling kunnen beïnvloeden beantwoord moeten worden. Verzoeker merkt op dat hij heeft aangegeven dat het van essentieel belang is dat de originele werken die geplagieerd zouden zijn ter beschikking worden gesteld om een en ander aan tegenspraak te onderwerpen, wat niet is gebeurd. Verzoeker benadrukt dat hij niet het negatieve bewijs moet leveren van plagiaat, maar dat de instelling moet bewijzen dat er plagiaat is.

Verzoeker wijst er ook op dat hij als essentieel argument heeft opgeworpen dat hij beschikt over een rapport van dezelfde waarde als het Turnitin-rapport dat een tegenindicatie aanduidt. Volgens hem is het feit dat de interne beroepsinstantie enkele passages ten titel van illustratie aanhaalt onvoldoende om het plagiaat te bewijzen in weerwil van het door hem voorgelegde rapport. Hij stelt dat het enige wat daarmee bewezen wordt, is dat Turnitin bepaalde passages heeft aangemerkt.

Ten overvloede merkt verzoeker op dat een essentieel argument was dat zijn werkwijze zeer gebruikelijk is in de doctrine bij het bespreken van juridisch-technische wetteksten. Vermits het aangewreven plagiaat een vorm van wetenschappelijke fraude betreft, is het van cruciaal belang te bekijken hoe andere wetenschappelijke bijdragen omgaan met dit soort besprekingen.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij vooreerst dat, in de mate dat de grieven hun oorsprong vinden in de oorspronkelijke examentuchtbeslissing van de decaan van 18 augustus 2017 en niet in de beslissing op intern beroep van de beroepsinstantie van 12 september 2017, het middel als onontvankelijk moet worden afgewezen.

Vervolgens wijst verwerende partij erop dat zij over een discretionaire bevoegdheid beschikt wanneer zij ten aanzien van studenten examentuchtbeslissingen neemt en dat het de Raad niet toekomt dergelijke beslissingen te toetsen aan hun opportuniteit, maar dat er enkel een marginale toetsing van de beleidsvrijheid wordt aanvaard. Verwerende partij stelt dat de interne beroepsinstantie in de bestreden beslissing uitvoerig heeft gemotiveerd waarom zij de vaststellingen wel als plagiaat heeft beschouwd. Ze benadrukt dat deze motieven ontegensprekelijk zijn gesteund op de gegevens die voorliggen, meer bepaald de door verzoeker ingediende masterproef, de resultaten van het Turnitin-rapport en het grondige onderzoek van de interne beroepsinstantie, en dat zij de beslissing kunnen dragen. Volgens haar neemt het feit dat verzoeker een rapport heeft aangebracht, op basis van een volledig andere (en minder volledige) databank dan deze die door haar wordt gehanteerd, geenszins weg dat uit het Turnitin-rapport duidelijke aanwijzingen van plagiaat zijn gebleken. Dit wordt door verzoeker ook niet betwist.

Verwerende partij merkt verder op dat waar verzoeker lijkt te stellen dat de Raad enkel rekening kan houden met de initiële beslissing van de decaan, deze stelling faalt naar recht. Ze stipt aan dat de beslissing van de interne beroepsinstantie wel degelijk duidelijk, afdoende en uitdrukkelijk werd gemotiveerd. Volgens haar heeft de interne beroepsbeslissing verzoeker een zodanig inzicht in de motieven van de beslissing verschaft dat hij in staat is geweest om met kennis van zaken voor zijn rechten op te komen, zodat aan het doel en de draagwijdte van de formele motiveringsplicht is voldaan. Verwerende partij wijst erop dat de motiveringsverplichting van een bestuur niet impliceert dat moet worden geantwoord op alle door de partijen aangevoerde feitelijke en juridische argumenten.

In zijn *wederantwoordnota* benadrukt verzoeker dat het administratief dossier kennelijk onvolledig is, nu geen enkel stuk *in concreto* de resultaten van het onderzoek tot vaststelling van het plagiaat bevat. Volgens hem geeft de tweede bestreden beslissing ook geen enkel antwoord op zijn essentieel argument dat hij heeft gehandeld zoals gebruikelijk is in wetenschappelijke artikels. Waar verwerende partij dit in haar antwoordnota tegenspreekt, wijst verzoeker erop dat het evident, zelfs essentieel, is dat men rekening moet houden met wat gangbaar is in de wetenschappelijke praktijk om vast te stellen of er plagiaat is gepleegd in een wetenschappelijk werk.

D. Vierde middel

Verzoekende partij beroept zich in een vierde middel op een schending van het redelijkheidsbeginsel, het zorgvuldigheidsbeginsel, het vertrouwensbeginsel, alsook op een gebrekkige begeleiding.

Standpunt van partijen

Verzoeker stelt vast dat de tweede bestreden beslissing stelt dat het totale gebrek aan begeleiding, ondanks herhaaldelijke vraag, geen element is dat mee kan spelen in de beoordeling. Volgens hem stelde de interne beroepscommissie zelf dat het niet opgaat de masterproef een leerproces te noemen. Verzoeker wijst erop dat door de doctrine nochtans uitdrukkelijk wordt geponeerd dat plagiaat meer moet zijn dan louter onnauwkeurig verwijzen, gelet op het leerproces van het leren redigeren van teksten. Volgens hem kan er slechts sprake zijn van plagiaat in het geval van het bewijs van eens schuldige onachtzaamheid, en ligt het bewijs van dit moreel element alleszins niet voor.

Verzoeker stipt vervolgens aan dat door verwerende partij niet wordt ontkend dat er een totaal gebrek aan begeleiding was door de promotor. Hij stelt vast dat de interne beroepscommissie naar enkele werkcolleges verwijst, zonder te bewijzen wat de inhoud van die voorafgaande werkcolleges zijn en of er voldoende aandacht werd besteed aan het leren verwijzen naar juridische bronnen. Verzoeker wijst erop dat hij wel een stuk voorlegt omtrent juridische bronnen. Hij stelt dat hij zich aan deze regel, nl. de bronvermelding, heeft gehouden. Verzoeker stipt aan dat hij geen informatie kreeg omtrent het gebruik van primair, legislatief werk. Volgens hem kan de loutere bewering als zou dit wel aan bod zijn gekomen in andere opleidingsonderdelen niet worden bijgetreden.

Verder wijst verzoeker erop dat hij uitvoerig ingaat op het feit dat hij weldegelijk steeds verwijst naar het werk waar hij uit gepuurd heeft. In zoverre dit al eens niet is gebeurd, komt dit enkel omdat hij gebruik heeft gemaakt van werken van de openbare macht. Hij stelt ook dat het kennelijk onredelijk is om de drie voorbeelden die de interne beroepscommissie geeft voor passages die zonder verwijzing zouden zijn te weerhouden als plagiaat, gelet op het feit dat talloze bronnen voorhanden zijn die stellen dat dit vrij mag worden overgenomen.

Volgens verzoeker is plagiaat enkel en alleen het werk van een ander voorstellen als een eigen werk, en pleegt de student die slordig citeert daarmee nog geen plagiaat. Hij stelt dat, in zoverre er informatie werd voorzien door universiteit en/of promotor, hij zich hieraan heeft

gehouden. Verzoeker merkt ook op dat er een uitvoerige bronvermelding is en dat, in zoverre er overeenkomsten zijn tussen andere werken, dit komt door de gebruikelijke en noodzakelijke overeenkomsten aan terminologie en structuur van de wetteksten zelf.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat de interne beroepsinstantie de beweringen van verzoeker heeft overwogen, maar zij heeft vastgesteld dat deze geen afbreuk doen aan de vaststelling dat door verzoeker plagiaat werd gepleegd. Volgens haar werd er terecht geoordeeld dat van een masterstudent kan worden verwacht om op zelfstandige basis, met voldoende kennis van zaken een correcte masterproef in te dienen, met respect voor de regels inzake het citeren en verwijzen van bronnen.

Verwerende partij stelt verder vast dat verzoeker reeds een behoorlijk studietraject achter de rug heeft, waarin het correct citeren en verwijzen van bronnen meermaals aan bod is gekomen: naast de kennis die hij heeft verworven gedurende de twee academiejaren dat hij de bachelor of laws in de rechten heeft gevolgd, heeft verzoeker immers enkele opleidingsonderdelen opgenomen, waarbij correct citeren en verwijzen ter dege werd behandeld (met name: “Werkcollege politicologie en wetenschapsmethodologie”, “Werkcollege sociologie en wetenschapsmethodologie”, “Paper politieke wetenschappen” en “Onderzoeksdesign voor de masterproef”). Volgens verwerende partij kan verzoeker dan ook niet ernstig beweren dat hij onvoldoende informatie of begeleiding omtrent het citeren van en verwijzen naar bronnen heeft gekregen.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat, waar verwerende partij verwijst naar de opleidingsfiches van de opleidingsonderdelen die zij aanhaalt, verwerende partij niet aantoont dat deze opleidingsfiches reeds op de website van de onderwijsinstelling stonden toen hij die opleidingsonderdelen heeft opgenomen. Het gaat immers om ongedateerde documenten, waarvan de inhoud aan regelmatige wijzigingen onderhevig is. Verzoeker merkt daarbij ook op dat uit de algemene bewoordingen van een opleidingsfiche geenszins blijkt dat hem *in concreto* werd aangeleerd hoe hij teksten uitgaande van de openbare macht moest verwerken in een wetenschappelijke paper. Volgens hem komt in sommige opleidingsonderdelen het gebruik van documenten van de openbare macht overigens niet aan bod.

E. Vijfde middel

Verzoekende partij beroept zich in een vijfde middel op een schending van het redelijkheidsbeginsel en het proportionaliteitsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker merkt vooreerst op dat het vermeende plagiaat op geen enkele wijze een weerslag heeft op de eerder behaalde studieresultaten of de nog af te leggen examens. Volgens hem is de beslissing tot uitsluiting voor alle examens van de betrokken examenperiode dan ook kennelijk onredelijk en houdt ze geen verband met de vermeende inbreuk. Hij verwijst hiervoor ook naar rechtspraak van de Raad en de Raad van State. Verzoeker stelt dat, in zoverre wordt aangenomen dat hij weldegelijk een schuldige onachtzaamheid pleegde, *quod certissime non*, het proportioneler ware geweest om slechts de eindverhandeling uit te sluiten. Hij wijst erop dat de uitsluiting van alle examens maakt dat hij een volledig jaar opnieuw moet doen. Verzoeker benadrukt nog dat er rekening moet worden gehouden met het feit dat een bijzonder groot deel van de aangemerkte overeenkomsten legislatief werk betreft, waarmee geen rekening kan worden gehouden.

Verder stelt verzoeker dat er verschillende verzachtende omstandigheden in aanmerking zijn te nemen. Zo moet worden vastgesteld dat, in zoverre het gebrek aan begeleiding geen (onoverkomelijke) dwaling in het leven riep waardoor er geen sprake kan zijn van enige schuld, het gebrek aan begeleiding wel een verzachtende omstandigheid uitmaakt. Volgens hem was de begeleiding noodzakelijk, gelet op de *quasi* onbestaande literatuur over het onderwerp en de gebrekkige informatie omtrent het refereren naar legislatief werk.

Verzoeker benadrukt ten slotte dat zijn gedrag tot op heden onbesproken is. Geen enkele andere sanctie werd hem ooit opgelegd en de sanctie is op geen enkele wijze aangepast aan hem.

In haar *antwoordnota* verwijst verwerende partij vooreerst naar de examentuchtsancties die overeenkomstig artikel 118, §5 van het OER kunnen worden opgelegd en naar de elementen die overeenkomstig artikel 118, §6 van het OER bij de beoordeling van de ernst van de overtreding en de strafmaat worden betrokken.

Verwerende partij benadrukt vervolgens dat de grief van verzoeker dat “het vermeende plagiaat op geen enkele wijze een weerslag heeft op de eerder behaalde studieresultaten of de

nog af te leggen examens” niet relevant is en geen afbreuk doet aan de aard van het plagiaat. Volgens haar zijn de verwijzingen van verzoeker naar rechtspraak van de Raad en de Raad van State evenmin relevant. Zij merkt op dat de interne beroepsinstantie over een discretionaire bevoegdheid beschikt wanneer zij ten aanzien van studenten examentuchtbeslissingen neemt. Verwerende partij stelt dat verzoeker een gebrek aan begeleiding ook niet dienstig kan inroepen, vermits dit niet wordt aangetoond en de begeleiding door de promotor ook geen controle naar plagiaat omvat. Zij stipt nog aan dat het feit dat het gedrag van verzoeker voor het overige “onbesproken” zou zijn nu hem voorheen nog geen examentuchtsanctie werd opgelegd, niet met zich meebrengt dat de sanctie van uitsluiting examenperiode disproportioneel zou zijn.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker vast dat verwerende partij aanhaalt dat de interne beroepsinstantie over een discretionaire bevoegdheid beschikt. Verzoeker merkt op dat, mocht dit worden aangenomen, moet worden vastgesteld dat geen enkele proportionaliteitstoets mogelijk is door de Raad, wat natuurlijk onjuist is.

F. Beoordeling van de middelen twee tot vijf

Wat inhoudelijk de betwiste beslissing zelf betreft, benadrukt de Raad dat hij zijn oordeel over de juiste toedracht van de feiten bij de beoordeling van een examentuchtbeslissing niet in de plaats kan stellen van die van de bevoegde instanties van de onderwijsinstelling. De Raad dient er op toe te zien of op grond van de gegevens van het dossier bepaalde feiten redelijkerwijze als bewezen beschouwd kunnen worden en of de onderwijsinstelling de bewezen geachte feiten terecht als tuchtfeiten kon kwalificeren. Het komt daarbij aan de onderwijsinstelling toe te beslissen welke sanctie aangepast is aan de ernst van de feiten, zodat enkel indien vast komt te staan dat er een kennelijke wanverhouding is tussen de ernst van de feiten en de zwaarte van de sanctie er sprake is van een onrechtmatige beslissing.

De Raad stelt vooreerst vast dat de interne beroepscommissie zich bij haar onderzoek naar de toedracht van de feiten in eerste instantie heeft gebaseerd op de bevindingen van het softwareprogramma Turnitin – wat *an sich* niet onregelmatig is en ook conform artikel 118, §2 van het OER is (zie stuk 17 van verwerende partij). De controle van de masterproef via het programma Turnitin bevestigde namelijk dat er 45% gelijkenis bestaat tussen de tekst van de masterproef en andere bronnen, die online raadpleegbaar zijn (zie stuk 2 van verwerende partij).

De Raad is van oordeel dat dergelijke geautomatiseerde detectiemethodes gebruikt kunnen worden als instrument in een onderzoek naar plagiaat op voorwaarde dat het onderzoek in zijn globaliteit met voldoende zekerheid plagiaat kan aantonen. *In casu* blijkt *prima facie* uit het neergelegde dossier dat verwerende partij deze bevindingen verder heeft getoetst, onder meer tijdens het horen van verzoeker en zijn raadsman tijdens de hoorzitting (zie stuk 14 van verwerende partij). Dit wordt niet ontkend door verzoeker. Verder blijkt uit het dossier dat de masterproef eveneens op plagiaat werd gecontroleerd door dhr. [S.D.P.], docent bij verwerende partij (zie stuk 3 van verwerende partij). De betreffende docent maakte aan de hand van een standaardformulier duidelijk dat bij verzoeker “voortdurend/continuously” volgende onregelmatigheden werden vastgesteld:

“De student neemt tekst over van andere auteurs, weliswaar met bronvermelding maar zonder gebruik van aanhalingstekens waar het om een letterlijke overname gaat.”

“De student neemt tekstfragmenten over van andere auteurs, al dan niet letterlijk, zonder bronvermelding.”

Als toelichting werd door dhr. [S.D.P.] het volgende gesteld:

“De student neemt letterlijk tekst over van internetbronnen.”

Uit het verslag van de interne beroepscommissie waarbij de twee aangekaarte onregelmatigheden telkens aan de hand van drie concrete voorbeelden werden gestaafd, blijkt dat verwerende partij zich niet enkel op de vaststellingen van het softwareprogramma en op het verslag van docent [S.D.P.] heeft gebaseerd, maar een verdergaand handmatig onderzoek naar plagiaat heeft uitgevoerd (zie stuk 12 van verwerende partij). Ter illustratie van de eerste vastgestelde onregelmatigheid werden drie voorbeelden uit de tekst van verzoeker opgenomen, die een (quasi) letterlijke overname met weliswaar bronvermelding, maar geen gebruik van aanhalingstekens aantonen. Telkens werd vastgesteld dat verzoeker wel de bron vermeld heeft, doch de zinnen bijna volledig overneemt, zonder gebruik te maken van aanhalingstekens, en waarbij hij soms geen, soms één of twee woorden aanpast. Volgens de beroepsinstantie vormt dit een manifeste inbreuk op de regels van citeren en referentiëren zoals deze aan de studenten ook werden gecommuniceerd in de opleiding.

Wat de tweede aantijging betreft, met name: het overnemen van tekstfragmenten – al dan niet letterlijk – zonder bronvermelding, worden eveneens ter illustratie drie voorbeelden gegeven waaruit blijkt dat verzoeker zonder bronvermelding fragmenten heeft overgenomen uit op de website gepubliceerde overheidsdocumenten.

De Raad is van oordeel dat deze werkwijze *an sich* een regelmatige en niet onredelijke werkwijze is, waaruit ook *in casu* blijkt dat de interne beroepsinstantie handmatig de vastgestelde overeenstemmingen uit het softwareprogramma inhoudelijk heeft getoetst.

De Raad onderzoekt verder in welke mate de interne beroepsinstantie terecht tot de vaststelling van plagiaat heeft kunnen besluiten. Uit de interne beroepsbeslissing blijkt dat verwerende partij op basis van twee onregelmatigheden heeft geconcludeerd dat er sprake is van ‘plagiaat’, met name:

- *“de student neemt in zijn werkstuk regelmatig tekst van andere auteurs over, weliswaar met bronvermelding maar zonder gebruik van aanhalingstekens waar het over een letterlijke overname gaat;”*
- *“de student neemt in zijn werkstuk voortdurend tekstfragmenten van andere auteurs over, al dan niet letterlijk, zonder bronvermelding.”*

Volgens de beroepsinstantie vallen de vastgestelde onregelmatigheden te kwalificeren als plagiaat zoals gedefinieerd in artikel 118, §2 OER. De Raad stelt verder vast dat de beroepsinstantie *in casu* met volheid van rechtsmacht de bestreden beslissing van de decaan heeft getoetst aan artikel 118, §2 OER.

De Raad dient niet zelf te oordelen of te onderzoeken of er effectief plagiaat is gepleegd, maar dient enkel na te gaan of verwerende partij niet kennelijk onredelijk tot haar besluit is gekomen, rekening houdend met de reglementaire voorschriften ter zake, de omstandigheden en de gegevens van het dossier.

De Raad is van oordeel dat *in casu* de betwisting in grote mate gaat over de al dan niet correcte toepassing/interpretatie van artikel 118, §2 OER, met name: de invulling van de definitie die wordt gegeven aan plagiaat en meer bepaald wat kan begrepen worden onder een ‘nauwkeurige bronvermelding’. Dit artikel 118, §2 OER, dat het juridisch kader is waarbinnen deze beslissing moet worden getoetst, geeft volgende definitie van plagiaat:

“§2. Als onregelmatigheid wordt beschouwd elk gedrag van een student in het kader van een examen waardoor deze het vormen van een juist oordeel omtrent de kennis, het inzicht en/of de vaardigheden van hemzelf dan wel van andere studenten geheel of gedeeltelijk onmogelijk maakt of poogt te maken. Plagiaat is eveneens een onregelmatigheid in toepassing van dit artikel. Onder plagiaat wordt begrepen het gebruik maken van formuleringen van anderen, al dan niet in bewerkte vorm, zonder nauwkeurige bronvermelding, evenals iedere vorm van fraude die een inbreuk is op de wetenschappelijke integriteit. Plagiaat kan betrekking hebben op verschillende vormen van producten zoals tekst, beeld, muziek, databestand, structuur, gedachtengang, ideeëngoed. Voor de toepassing van dit reglement wordt de overname van eigen werk zonder bronvermelding eveneens als een onregelmatigheid beschouwd. De VUB behoudt zich het recht voor de controle op plagiaat uit te voeren door middel van de door haar nuttig bevonden hulpinstrumenten.”.

De Raad stelt vast dat deze invulling, die het vormelijke aspect accentueert, enigszins afwijkt van de gebruikelijke definitie van plagiaat waar het aspect ‘intentioneel handelen’ een wezenlijk onderdeel vormt. De definitie van plagiaat in het Van Dale Woordenboek luidt: *“het zich toe-eigenen van het geestelijk werk van anderen en het als eigen werk openbaar maken”*. Zoals reeds hoger vermeld kan de Raad zich niet in de plaats stellen van verwerende partij bij het bepalen van wat onder ‘plagiaat’ dient te worden verstaan binnen de context van de hoger onderwijsinstelling. De Raad kan wel nagaan of de vooropgestelde reglementering en de toepassing *in casu* beantwoordt aan de beginselen van behoorlijk bestuur aangekaart in het verzoekschrift van verzoeker.

De Raad leidt uit het dossier af dat verwerende partij de stelling inneemt dat het louter vermelden van een bron bij de tekstgedeelten en in een bronnenlijst zonder een duidelijke citeerwijze, bv. met aanhalingstekens zoals door verzoeker is gebeurd, een werkwijze is die onvoldoende aangeeft wanneer het om eigen tekst gaat van de auteur van de masterproef of om overname van ideeën, standpunten en inhoud van een andere bron. Verwerende partij verwijst dienaangaande ook naar de diverse informatie die aan studenten ter beschikking wordt gesteld om op een correcte wijze te citeren en parafraseren met gebruik van aanhalingstekens. Zij kwalificeert deze werkwijze als een onnauwkeurige bronvermelding, wat als plagiaat moet worden beschouwd op basis van het OER.

Verzoeker stelt dat hij wel degelijk bij elke geciteerde wettekst op nauwkeurige wijze de bron heeft vermeld, zodat er volgens de reglementering geen sprake kan zijn van plagiaat. Verzoeker stelt dat hij hierbij de specifieke voorschriften inzake weergave van wetteksten heeft gevolgd. Verder werden passages overgenomen uit overheidsteksten die, volgens verzoeker, uit hun aard vrij te citeren zijn. Verzoeker wijst in het bijzonder op het juridisch-technisch en descriptief karakter van deze geciteerde teksten. Volgens verzoeker voldoet deze citeerwijze derhalve aan de vooropgestelde reglementering ter zake, die ook nergens op een dwingende wijze duidelijk maakt dat het gebruik van aanhalingstekens verplicht is in het kader van dergelijke juridisch-technische teksten.

De Raad stelt vast dat eventuele intentionaliteit door de interne beroepsinstantie niet werd weerhouden, maar dat dit ook niet vereist is om op grond van de definitie opgenomen in het OER van plagiaat beschuldigd te worden.

De Raad stelt ook vast dat verwerende partij verwijst naar meerdere opleidingsfiches die ten behoeve van studenten ter beschikking worden gesteld bij aanvang van het academiejaar, waarin als leerresultaat wordt opgenomen dat een student de regels inzake het correct citeren en refereren dient te kennen. De in deze ECTS-fiches opgenomen doelstellingen en eindcompetenties dienen als formele basis om de betreffende opleidingsonderdelen te evalueren. Verzoeker heeft voor de betreffende opleidingsonderdelen reeds een creditbewijs verworven, zodat het niet onredelijk is om ervan uit te gaan dat verzoeker het belang van het correct citeren en refereren inziet en de wijze waarop dit dient te gebeuren zich reeds eigen heeft gemaakt. Ook in het kader van de masterproef en het hierop voorbereidende opleidingsonderdeel “Onderzoeksdesign voor de masterproef”, waarop verzoeker een credit behaalde, werd gewezen op het belang van citeren en parafraseren in het kader van het redigeren van een wetenschappelijk werk, zodat verzoeker als masterstudent moeilijk kan voorhouden dat hij niet is geïnformeerd.

De Raad merkt ook op dat het werkwoord ‘citeren’ op zichzelf letterlijk betekent ‘het aanhalen van ...’ wat *an sich* inhoudt dat er aanhalingstekens dienen te worden gebruikt. Ook in het kader van het citeren van wetteksten of andere van overheidswege opgestelde documenten is het gebruikelijk en ook noodzakelijk dat letterlijke tekst wordt weergegeven tussen aanhalingstekens of in een aangepaste druk zodat de lezer van de tekst duidelijk kan nagaan welk gedeelte van de tekst een overname van bv. wettekst betreft en er bijgevolg in

geen geval sprake kan zijn van misleiding. Dit is *prima facie* niet het geval in de door het softwareprogramma gedetecteerde masterproef, waarin eigen tekst en geciteerde tekst op bepaalde plaatsen door elkaar vloeien (zie stuk 2 van verwerende partij).

De Raad is van oordeel dat de gehanteerde definitie van plagiaat in artikel 118 §2 van het OER breed omvattend is en in algemene bewoordingen is geformuleerd, wat hij betreurt. Niettemin is de Raad van oordeel dat, gezien de informatie inzake het correct refereren en citeren waarover verzoeker reeds beschikte, er voldoende aanwijzingen zijn gegeven om toe te laten na te gaan of aan de nauwkeurigheidsvereiste (bij bronvermelding en de noodzaak aan parafraseren) is voldaan. Verzoeker ontkent niet dat hij enerzijds zonder te parafraseren wetteksten heeft geciteerd en ontkent evenmin dat hij tekst heeft overgenomen uit overheidsdocumenten, die juridisch-technisch en beschrijvend van aard zijn, zonder de bron bij de tekst te vermelden. De Raad volgt verwerende partij in deze dat het feit dat op deze legistieke teksten geen auteursrecht kleeft, niets wijzigt aan de noodzaak tot refereren en citeren ingeval van een letterlijke of licht aangepaste overname van teksten die gepubliceerd zijn op een openbare website en vrij beschikbaar zijn.

De Raad benadrukt ook dat hij zich niet in de plaats kan stellen wat de invulling van het begrip plagiaat betreft en de invulling die verwerende partij geeft aan ‘nauwkeurige bronvermelding’, maar dat hij enkel kan toetsen of de gehanteerde definitie en de gegeven interpretatie niet onregelmatig of kennelijk onredelijk is.

In die zin komt de Raad tot de vaststelling dat het kwalificeren als plagiaat, zoals *in casu* is gebeurd, rekening houdend met alle gegevens in het dossier, reglementair en niet kennelijk onredelijk is.

Het middelonderdeel is ongegrond.

De Raad onderzoekt verder in welke mate de opgelegde sanctie regelmatig is gebeurd en de toets van de proportionaliteit kan doorstaan. Artikel 118, §5 van het OER stelt met betrekking tot de zwaarte van een examentuchtsanctie een aantal sancties voorop:

- een 0/20 op het examen of werkstuk van het opleidingsonderdeel of onderdeel ervan;

- uitsluiting examenperiode: geen cijfers toekennen voor alle examens in een examenperiode;
- afwijzing: de student kan in het lopende academiejaar niet meer deelnemen aan examens. Hij kan zich ten vroegste inschrijven voor het volgende academiejaar. De afgewezen verliest alle examencijfers behaald in de betrokken examenperiode;
- uitsluiting instelling: onmiddellijke stopzetting van de inschrijving in het lopende academiejaar en het verbod tot (her)inschrijving in een volgend academiejaar;
- een verbod tot (her)inschrijving voor meerdere academiejaren.

Artikel 118, § 6 van het OER stipuleert dat de ernst van de overtreding en de strafmaat onder meer beoordeeld worden aan de hand van volgende elementen:

- de aard en de omvang van de onregelmatigheid/het plagiaat;
- de ervaring van de student;
- de intentie om het bedrog te plegen.

Met betrekking tot de aard en de omvang van het plagiaat verwijst de verwerende partij naar de substantiële omvang (45%) die werd vastgesteld via het softwareprogramma Turnitin. Aan verzoeker werd in eerste instantie – door de decaan – de sanctie “afwijzing: de student kan in het lopende academiejaar niet meer deelnemen aan examens” opgelegd. Deze sanctie werd door de interne beroepsinstantie gemilderd tot de sanctie ‘uitsluiting examenperiode’ (geen cijfers toekennen voor alle examens in een examenperiode). *In concreto* leidt de Raad uit het dossier af dat dit voor verzoeker inhoudt dat hij werd uitgesloten voor de masterproef, met een studieomvang van 15 studiepunten, en voor het opleidingsonderdeel “Normatieve politieke analyse”, met een studieomvang van 3 studiepunten. Dit laatste opleidingsonderdeel betreft een tweede semestervak.

De Raad is van oordeel dat verwerende partij bij de beoordeling van het criterium ‘aard en omvang van het plagiaat’ niet in voldoende mate rekening heeft gehouden met het feit dat verzoeker bij elke overname van de tekst – daar waar het wetteksten betreft – wel degelijk een bronvermelding heeft opgenomen. Verwerende partij ontkent ook niet dat dit is gebeurd. Ook dit aspect is uitermate belangrijk wanneer over de aard en de omvang van het plagiaat en bijgevolg de strafmaat wordt geoordeeld. Verzoeker wordt in grote mate verweten

‘onnauwkeurige’ bronvermelding te hebben aangebracht. In de zienswijze van de Raad is er een belangrijk onderscheid tussen het niet vermelden van bronnen en het niet op die wijze aanbrengen van bronnen die volgens de richtlijnen is voorgeschreven, ondanks het feit dat beide vormen binnen de definitie als plagiaat worden bestempeld door het OER. Dit aspect weegt des te meer daar de definitie van plagiaat die is opgenomen in artikel 118 §2 van het OER zeer vaag en algemeen is omschreven.

Verder wordt ook niet ontkend door verwerende partij dat de verkeerdelijk geciteerde teksten van juridisch-technische aard zijn. Het betreft in grote mate zuivere wetteksten of teksten die zijn overgenomen uit – eveneens – juridisch-technische overheidsdocumenten. Ook in dat geval dient een correcte citeerwijze te worden gehanteerd. De door verwerende partij aangehaalde voorbeelden opgenomen in de beslissing van de interne beroepsinstantie – die de Raad kan nagaan – zijn duidelijk ofwel letterlijke wetteksten ofwel duidelijk descriptief van aard. De weergave vormt mogelijk een inbreuk op de regels van het citeren en referentiëren. Van *‘het zich toe-eigenen van het geestelijk werk van anderen en het als eigen werk openbaar maken’* en dus van ‘misleiding’ kan in voorkomend geval echter moeilijk sprake zijn.

Het feit dat verzoeker zelf dit onderwerp heeft voorgesteld, wat niet tot de gebruikelijke thema’s behoort in het kader van zijn opleiding in de politieke wetenschappen, neemt echter niet weg dat de voorziene richtlijnen niet werden toegespitst op deze aard van teksten. Verwerende partij, die dit onderwerp in eerste instantie heeft aanvaard, dient in een gepaste begeleiding te voorzien, onder meer via de promotor, die vanzelfsprekend in eerste instantie het werkstuk inhoudelijk ondersteunt, maar gezien hij mede verantwoordelijk is voor de afgifte van een masterproef ook dient te helpen door gepaste instructies te geven wat de redactie van het werk betreft. De Raad vindt in het dossier geen aanwijzing dat verzoeker is gewezen op de implicaties van deze keuze voor een meer juridische paper.

Ook het gegeven dat verzoeker in het kader van andere opleidingsonderdelen van de opleiding, waar een wetenschappelijke paper diende te worden geredigeerd, wel degelijk in voldoende mate heeft voldaan aan de voorwaarden inzake een correcte redactie van een wetenschappelijke paper, wijst erop dat verzoeker niet voldoende vertrouwd was met het citeren van naar aard juridische teksten. Dit is, naar het oordeel van de Raad, in het kader van een niet-juridische opleiding een verzachtende omstandigheid. Het feit dat verzoeker in een

eerste traject voor de keuze ‘rechten’ heeft gekozen (de studie die hij vroegtijdig heeft afgebroken), doet hier geen afbreuk aan.

De Raad is verder van oordeel dat het feit of verzoeker al dan niet de intentie had om bedrog te plegen inderdaad niet is vereist om op grond van artikel 118 van het OER als plagiaat te worden gekwalificeerd, zoals verwerende partij ook aangeeft. Het intentioneel aspect is wel één van de drie criteria om de strafmaat te beoordelen. Zoals hoger vermeld werd het intentioneel karakter in hoofde van verzoeker niet weerhouden door verwerende partij. De beslissing maakt onvoldoende duidelijk in hoeverre het feit dat verzoeker niet de intentie had om een onregelmatigheid – *in casu* plagiaat – te plegen, is meegenomen bij het al dan niet opleggen van een ‘zwaardere’ strafmaat.

De Raad stelt ook vast dat, wat het derde en laatste criterium ‘ervaring’ betreft, de inhoud van de masterproef in grote mate is gericht op het schrijven van een juridisch-technische tekst, wat in de opleiding politieke wetenschappen enigszins afwijkend is. Ook dit criterium kan geen doorslaggevende verantwoording geven om een hogere strafmaat te bepalen.

De Raad concludeert dat verwerende partij bij het bepalen van de strafmaat ‘uitsluiting examenperiode’ enkel de omvang van de overgenomen tekst in rekening heeft genomen en een onvoldoende afweging heeft gemaakt van de aard van het gepleegde plagiaat in toepassing van het zeer algemeen geformuleerde artikel 118, §2 van het OER, zoals hoger aangehaald. Dit is temeer zo daar dit het enige reglementair criterium is dat *in casu*, gezien het niet-intentioneel karakter van de onregelmatigheid en de beperkte ervaring van verzoeker wat het gebruik van juridisch-technische teksten betreft, mede zou kunnen verantwoorden om een hogere strafmaat te bepalen.

De Raad merkt tot slot op dat, in de omstandigheden waarin verzoeker verkeert, het verschil tussen het opleggen van de lichtste straf (een 0/20) en de op één na lichtste sanctie, zoals *in casu* (een 0/20 op alle opleidingsonderdelen van de betreffende examenperiode), wel degelijk belangrijke gevolgen kan hebben voor de toekomst van verzoeker, met name: het niet kunnen behalen van zijn einddiploma in het eerste semester. Het opleidingsonderdeel “Normatieve politieke analyse” betreft immers een tweede semestervak, waardoor verzoeker zich noodgedwongen voor een extra semester dient in te schrijven alvorens te kunnen afstuderen.

De Raad heeft reeds eerder geoordeeld dat het bij het bepalen van een strafmaat belangrijk is dat ook de gevolgen van het opleggen van een strafmaat in het specifieke geval mee worden genomen om de redelijkheid ervan te kunnen beoordelen. De Raad is dan ook van oordeel dat verwerende partij niet afdoende heeft gemotiveerd, in het licht van de vastgestelde onregelmatigheden, waarom zij in redelijkheid deze zwaardere strafsancie heeft opgelegd en niet heeft geopteerd voor de lichtste strafmaat, die de Raad *prima facie*, gezien de aard van het gepleegde plagiaat (onzorgvuldigheid) en de omstandigheden eigen aan het dossier, het meeste gepast lijkt. Op die wijze kan verzoeker immers, mits een gepaste begeleiding wat de redactie van juridisch-technische teksten betreft, zijn ingediende masterproef bijschaven, zodat hij op korte termijn in de mogelijkheid is om – mits het aantonen van de leerresultaten eigen aan een masterproef – af te studeren.

Het middel is gegrond in de aangeven mate.

De overige middelen dienen niet verder te worden onderzocht gezien ze niet tot een ruimere vernietiging kunnen leiden.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepscommissie van 12 september 2017.

2. Het bevoegde orgaan van verwerende partij neemt uiterlijk op 25 oktober 2017 een nieuwe beslissing, rekening houdend met de overwegingen in dit arrest.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 11 oktober 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint,	kamervoorzitter
Jean Goossens	bijzitter
Piet Versweyvelt	bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Melissa Thijs

Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.926 van 19 oktober 2017 in de zaak 2017/418

In zake: xxx
                  bijgestaan en vertegenwoordigd door
                  advocaat Jan Fransen
                  kantoor houdend te 2000 Antwerpen
                  Amerikalei 220 bus 14
                  Bij wie woonplaats wordt gekozen

Tegen: VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL
                  bijgestaan en vertegenwoordigd door
                  advocaten Kristof Caluwaert en Alain François
                  kantoor houdend te 1050 Brussel
                  Louizalaan 99
                  Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 26 september 2017, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbepaling van 22 augustus 2017 waarbij aan de verzoekende partij de examentuchtsanctie ‘Uitsluiting examenperiode’ werd opgelegd en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 12 september 2017 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 11 oktober 2017.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Jan Fransen, die verschijnt voor de verzoekende partij en advocaat Kristof Caluwaert, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2016-2017 ingeschreven in de opleiding ‘Master in de bedrijfskunde’.

Ingevolge beweerde onregelmatigheden (plagiaat) met betrekking tot het opleidingsonderdeel ‘Masterproef Bedrijfskunde’ wordt verzoeker de volgende examentuchtsanctie opgelegd: ‘Uitsluiting examenperiode: geen cijfers toekennen voor alle examens in de betrokkene examenperiode – augustus 2017’.

Verzoekende partij stelde op datum van 28 augustus 2017 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 12 september 2017 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsbeslissing stelde dat verzoeker in zijn eerste middel een schending aanvoert van de motiveringsplicht als beginsel van behoorlijk bestuur en van de artikelen 2 en 3 van de wet van 29.07.1991. Hij verwijst tevens naar art. II.281 van de Codex Hoger Onderwijs.

De interne beroepsinstantie stelt vooreerst dat de beslissing van de decaan duidelijk de determinerende motieven vermeldt op grond waarvan deze beslissing werd genomen. Deze concrete motieven van de beslissing stellen verzoeker in staat om te begrijpen op welke juridische en feitelijke gegevens de beslissing is gesteund, en zijn ook voldoende draagkrachtig. De uitdrukkelijke motiveringsplicht houdt verder niet in dat de decaan ook de motieven van zijn motieven moet vermelden.

Daarenboven wijst de interne beroepsinstantie er op dat zij, overeenkomstig art. 118, §7 en art. 153, §2 van het OER met volheid van bevoegdheid handelt. De interne beroepsinstantie beslist over de grond van de zaak. De beoordeling ten gronde door de interne beroepsinstantie komt in de plaats van de beslissing van de decaan, dewelke uit het rechtsverkeer verdwijnt. Om die reden kan een eventuele schending van de uitdrukkelijke motiveringsplicht door de beslissing van de decaan alleszins niet dienstig worden aangevoerd in het kader van het intern beroep.

De verwijzing naar het arrest nr. 102.336 van 21.12.2001 van de Raad van State is niet dienstig. Niet alleen kent het Belgisch recht geen precedentenrechtspraak, daarenboven heeft deze uitspraak ook geenszins betrekking op een dossier waarbij het beroepsorgaan in het kader van een administratieve beroepsprocedure oordeelt met volle hervormingsbevoegdheid. De feitelijke en juridische context is volledig verschillend van onderhavige zaak.

Volledigheidshalve verwijst de interne beroepsinstantie nog naar de bespreking van het vierde middel, waarbij wordt vastgesteld dat verzoeker blijkens de stukken van het dossier manifest, na reeds in de eerste zitting voor plagiaat te zijn gesanctioneerd, opnieuw onregelmatigheden in de zin van plagiaat heeft gepleegd, waarbij gelet op de aard en omvang ervan, het recidiverend karakter als verzwarende omstandigheid, de ervaring van deze student uit een masteropleiding en de vermoede intentie, terecht de sanctie van uitsluiting examenperiode wordt opgelegd. In de gegeven omstandigheden is het geenszins kennelijk onredelijk om dergelijke sanctie op te leggen. Het eerste middel is ongegrond.

In zijn tweede middel haalt verzoeker een schending aan van de rechten van verdediging en art. II.280 van de Codex Hoger Onderwijs. Hij voert aan dat hij naar dit artikel heeft verwezen in zijn verweerschrift neergelegd op 16.08.2017, en ook heeft aangegeven waarom dit artikel geschonden is. Het antwoord in de bestreden beslissing is volgens hem onjuist en de schendingen blijven tot op heden allen bestaan. De interne beroepsinstantie is van oordeel dat de decaan in de beslissing van 22.08.2017 terecht heeft aangehaald dat verzoeker niet heeft aangegeven dat de aangehaalde rechten hem ontzegd werden. Immers, en verzoeker ontkent dit ook niet in zijn verzoekschrift intern beroep, heeft hij op 16.08.2017 zijn ‘verweerschrift’ slechts bij het verlaten van het lokaal afgegeven, zonder dat hij heeft verduidelijkt om welke reden hij meent dat de vermeende niet-naleving hem heeft gehinderd in het uitoefenen van zijn rechten tijdens de procedure voor de decaan. Bovendien moet wederom worden vastgesteld dat de interne beroepsinstantie met volheid van bevoegdheid handelt, en de beslissing van de interne beroepsinstantie in de plaats komt van de oorspronkelijke beslissing van de decaan, dewelke uit het rechtsverkeer verdwijnt.

In casu heeft verzoeker zijn rechten van verdediging op een volwaardige manier kunnen uitoefenen in het kader van de procedure intern beroep. Immers blijkt uit het dossier duidelijk welke maatregel overwogen wordt en op welke gronden deze is gebaseerd. Verzoeker werd gehoord door de decaan en heeft vervolgens kennis gekregen van de beslissing van de decaan,

die hij aanvecht in beroep. Deze beslissing vermeldt ontegensprekelijk de sanctie die genomen werd, en dewelke in het kader van het intern beroep wordt voorgelegd ter beoordeling. Evenzeer blijkt uit het dossier dat deze sanctie gesteund is op de vastgestelde onregelmatigheden, die gerapporteerd werden aan de decaan, en waarnaar ook verwezen wordt in de beslissing van 22.08.2017. In de oproeping voor de zitting van 12.09.2017 wordt de aangevochten sanctie ook expliciet vermeld. Het stond verzoeker overigens vrij om, net zoals dit het geval was tijdens de procedure voor de decaan, inzage te vragen in het dossier tijdens de beroepsprocedure. Verzoeker werd hier ook op gewezen in de oproeping voor de zitting van 12.09.2017. De bewering van verzoeker dat hij zijn verzoekschrift opstelt zonder te weten wat hem juist verweten wordt, is werkelijk niet ernstig.

Verder moet worden herhaald dat het de verzoeker vrij stond om, net zoals dit het geval was tijdens de procedure voor de decaan, tijdens de procedure inzage te vragen in het dossier. Verzoeker werd hier ook uitdrukkelijk op gewezen in de oproeping voor de zitting van 12.09.2017. Dat verzoeker hiervan geen gebruik heeft gemaakt, is zijn eigen verantwoordelijkheid. Tevens beschikt verzoeker ontegensprekelijk over een redelijke termijn om zijn verweer voor te bereiden. Verzoeker werd eerst op 11.08.2017 uitgenodigd, en vervolgens op 16.08.2017 gehoord door de decaan. Op 23.08.2017 heeft hij kennisgenomen van de beslissing van 22.08.2017, die hij dan heeft aangevochten in beroep. Reeds op 01.09.2017 werd verzoeker uitgenodigd voor de zitting van de interne beroepsinstantie van 12.09.2017. In die omstandigheden kan bezwaarlijk worden aangenomen dat aan betrokkene geen redelijke termijn werd verleend. Verder laat verzoeker zich bijstaan door een raadsman. Dit recht wordt overigens ook vermeld in de oproeping van 01.09.2017 (hetgeen op zich niet verplicht is).

Los van het gegeven dat er geen sprake is van ‘vissen’ door verzoeker te horen zonder concrete aanwijzingen van plagiaat, werden de rechten van verdediging van verzoeker terdege geëerbiedigd in de beroepsprocedure. De grieven van verzoeker inzake een nietig oproeping voor de zitting bij de decaan zijn dan ook niet relevant. De initiële examentuchtbeslissing verdwijnt uit het rechtsverkeer door tussenkomst van de huidige beslissing, zodat vermeende gebreken of vormfouten die aan de initiële beslissing zouden kleven niet meer dienstig kunnen worden aangevoerd. Voor zoveel als nodig verwijst de interne beroepsinstantie naar recente rechtspraak van de Raad voor betwistingen inzake

studievoortgangsbepalingen in die zin. Het tweede middel kan evenmin worden aangenomen.

In zijn derde middel werpt verzoeker een schending op van het OER en van het beginsel van behoorlijk bestuur, volgens hetwelk een overheid zijn eigen reglementering dient te respecteren. In een eerste onderdeel haalt verzoeker aan dat hij geen kennis heeft van enige schriftelijke melding, waaruit zou kunnen worden afgeleid wat hem juist verweten wordt. In een tweede onderdeel houdt verzoeker voor dat er geen dossier bestaat en hij er nooit inzage in heeft gekregen. De interne beroepsinstantie laat gelden dat verzoeker zich steunt op de verkeerde premisse dat er geen dossier zou zijn. De interne beroepsinstantie wijst erop dat verzoeker nooit om inzage in het dossier heeft verzocht, noch in het kader van de procedure voor de decaan noch in het kader van de beroepsprocedure, doch dit vanzelfsprekend niet betekent dat er geen dossier zou bestaan. Het spreekt voor zich dat er een dossier werd samengesteld. Het dossier was ook aanwezig toen verzoeker op 16.08.2017 gehoord werd door de decaan. Het dossier was evenzeer aanwezig op de zitting van de interne beroepsinstantie van 12.09.2017, zoals de raadsman ook heeft kunnen vaststellen. Ook het eerste onderdeel van het middel kan niet worden aangenomen. Los van de vaststelling dat art. 118 ook geen sanctie bepaalt voor het niet schriftelijk meedelen van de onregelmatigheden aan de decaan, is er wel degelijk een schriftelijke melding. Mocht verzoeker om inzage in het dossier hebben verzocht, had hij kunnen vaststellen dat het vermoeden van onregelmatigheden wel degelijk via een schriftelijke melding aan de decaan ter kennis werd gebracht, met name op basis van het Turnitin-rapport dat een zeer hoge gelijkenis vertoonde met de (vermoedelijk eerdere) versie die op 03.08.2017 werd opgeladen door verzoeker via de Associatie KU Leuven, gevolgd door de handmatige analyse die gebeurde. Ook het derde middel kan derhalve niet worden aangenomen.

In zijn vierde en laatste middel werpt verzoeker een schending op van art. 118, §2 OER. Hij ontkent een onregelmatigheid te hebben begaan. De interne beroepsinstantie stelt vast dat verzoeker zich evenwel beperkt tot vage beweringen dat hij enkel primair bronmateriaal heeft geraadpleegd en de herkomst heeft gecontroleerd, hetgeen hij poogt aan te tonen door elektronisch bronnenmateriaal door te sturen, alsook dat de teksten zijn eigen werk zijn, behoudens waar een correcte bronvermelding vermeld staat. De interne beroepsinstantie kan zich hier evenwel niet bij aansluiten. De stukken van het dossier leren immers duidelijk dat verzoeker wel degelijk regelmatig verwijst naar primair bronnenmateriaal, waar hij de

overgenomen tekst en bronvermelding al dan niet letterlijk overneemt uit niet-vermelde secundaire bronnen. Verzoeker neemt ook regelmatig tekstfragmenten over van andere auteurs, met geringe en/of misleidende tekstaanpassingen. Ter illustratie verwijst de interne beroepsinstantie naar de detailanalyse als bijlage van de bladzijden 3 en 4 van de masterproef van verzoeker. Door louter aan te geven dat hij het niet eens is met deze motieven, toont verzoeker uiteraard niet aan dat de decaan op kennelijk onredelijke wijze heeft beslist dat verzoeker plagiaat heeft gepleegd. Dat de promotor dit evenmin als plagiaat zou aanzien, kan de interne beroepsinstantie evenmin op andere gedachten brengen. Het systeem van begeleiding bij een masterproef door een promotor is trouwens ook niet gericht op het detecteren van plagiaat, maar op het inhoudelijk begeleiden. De inhoud van het dossier spreekt voor zich: het gedrag van verzoeker voldoet duidelijk aan de definitie van onregelmatigheid, waaronder plagiaat, zoals verwoord in art. 118, §2 van het OER.

De intern beroepsinstantie wijst er nog op dat de decaan ook duidelijk rekening heeft gehouden met de concrete elementen van het dossier, dewelke geleid hebben tot de sanctie uitsluiting examenperiode. Overeenkomstig artikel 118, §6 van het OER worden de ernst van de overtreding en de strafmaat onder meer beoordeeld aan de hand van de aard en de omvang van de onregelmatigheid/het plagiaat, de ervaring van de student en de intentie om bedrog te plegen. Het vastgestelde gedrag is misleidend en maakt een inbreuk uit op de regels van citeren en refereren zoals deze aan de studenten werden gecommuniceerd. Uit het curriculum van verzoeker blijkt overigens dat hij vorig academiejaar zowel voor het opleidingsonderdeel ‘Onderzoeksmethoden voor bedrijfskunde’ als voor ‘Onderzoekspaper voor bedrijfskunde’ een credit heeft verworven. De ervaring bij het citeren en refereren van deze student uit de masteropleiding kan *in casu* bezwaarlijk worden geminimaliseerd. Daarenboven dienen er ernstige vraagtekens te worden geplaatst bij het gedrag van een student die in eerste zitting al voor plagiaat gesanctioneerd werd en vervolgens zijn herwerkte masterproef op 03.08.2017 (als zijnde een student van de associatie KU Leuven) inlaadt. De concrete elementen van dit dossier wijzen dan ook op een intentioneel element in hoofd van verzoeker. Geheel ten overvloede wijst de interne beroepsinstantie er nog op dat de intentie tot plagiëren slechts één van de beoordelingselementen is in het kader van de ernst van de overtreding en de strafmaat, terwijl er alleszins ernstige vragen kunnen worden gesteld bij de ingesteldheid van verzoeker die in de gegeven omstandigheden en in het bijzonder gelet op het recidive, wederom een manifest plagiaat pleegt.

Rekening houdend met de aard en de omvang van het plagiaat, de ervaring van verzoeker en de vaststelling dat verzoeker op de hoogte moet zijn van de regels inzake verwijzen en citeren, en het vermoeden van de intentie om bedrag te plegen, beslist de facultaire beroepscommissie dat het niet kennelijk onredelijk is dat de sanctie van uitsluiting examenperiode werd uitgesproken. Verzoeker haalt naar het oordeel van de interne beroepsinstantie ook geen elementen aan die aanleiding zouden kunnen geven tot een ‘mildere’ sanctie. Het vierde onderdeel kan dan ook niet worden aangenomen.

Om deze redenen beslist de beroepsinstantie dat het beroep van 24.08.2017 ontvankelijk doch ongegrond is. De bestreden beslissing wordt bevestigd.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail van 20 september 2017 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 26 september 2017 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

In haar *antwoordnota* voert verwerende partij aan dat zij van oordeel is dat voorliggend beroep slechts ontvankelijk is in zoverre de grieven gericht zijn tegen de beslissing op intern beroep d.d. 12 september 2017. In de mate dat de grieven in het verzoekschrift hun oorsprong vinden in de oorspronkelijke beslissing van de decaan d.d. 22 augustus 2017 en niet in de beslissing van de beroepsinstantie d.d. 12 september 2017, moet het verzoekschrift onontvankelijk worden verklaard. De beslissing op intern beroep kent immers devolutieve werking, waardoor deze in de plaats treedt van de initiële examentuchtbeslissing. Het besluit dat in eerste administratieve aanleg is genomen, wordt geacht niet meer te bestaan, en kan dus ook niet meer het voorwerp uitmaken van een beroep bij een rechterlijke instantie – *i.c.* de Raad. De stelling van verzoeker dat “alle inbreuken uit de procedure voor de Decaan aan de nu bestreden beslissing [kleven]”, kan dan ook niet worden bijgetreden. Verzoeker probeert deze grieven nu op een louter artificiële wijze terug in het debat te brengen door te stellen dat

de beroepsinstantie de aangevoerde schending van de in deze middelen opgeworpen referentienormen zou hebben “goedgekeurd”.

Te dezen stelt verwerende partij vast dat – naast de grieven die gericht zijn tegen de beslissing van de beroepsinstantie – verzoeker eveneens (en quasi-woordelijk) de grieven blijkt te hernemen die opgenomen waren in zijn intern verzoekschrift en die inzonderheid betrekking hebben op de beweerde gebrekkige motivering van de beslissing van de decaan en de beweerde miskennis van de rechten van verdediging. Nochtans werden deze grieven reeds op omstandige wijze weerlegd in de beslissing van de beroepsinstantie d.d. 12 september 2017. Verzoeker brengt op die punten bovendien niet, *c.q.* nauwelijks (bijkomend) elementen aan waaruit zou moeten blijken dat de motieven van de beroepsinstantie m.b.t. die punten onredelijk zou zijn.

De exceptie is in die mate gegrond. Het beroep is naar het oordeel van verwerende partij slechts ontvankelijk in zoverre het is gericht tegen de bestreden beslissing d.d. 12 september 2017.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat het beroep in zijn geheel ontvankelijk is. Verwerende partij is correct in haar uiteenzetting in zoverre zij stelt dat enkel tegen de bestreden beslissing grieven kunnen worden aangevoerd en dat deze beslissing in de plaats komt van de beslissing van de decaan. Verwerende partij gaat er echter aan voorbij dat in de bespreking van elk middel in de bestreden beslissing de handelswijze van de decaan wordt onderschreven en expliciet goedgekeurd. In die omstandigheden hoeft de verwerende partij geen uiteenzetting te geven over ontvankelijkheid, want elke argumentatie die verzoeker ontwikkelt, is gericht tegen een motief van de bestreden beslissing. Daarenboven heeft een middel betrekking op het beginsel *‘patere legem quam ipse fecisti’*.

Beoordeling

De Raad onderzoekt vooreerst de ontvankelijkheid van het beroep.

Verzoeker tekent beroep aan tegen de beslissing van 22 augustus 2017 waarbij aan verzoeker de examentuchtsanctie ‘Uitsluiting examenperiode’ werd opgelegd (eerste bestreden beslissing) en tegen de beslissing van de interne beroepsinstantie 12 september 2017 (tweede bestreden beslissing).

Uit artikel 118, §7 van het onderwijs- en examenreglement (verder: OER) van verwerende partij blijkt dat de interne beroepsinstantie bevoegd is om, in voorkomend geval, de bestreden beslissing te herzien.

Dit betekent dat zij voor de beoordeling van de grond van de zaak in de plaats treedt van de decaan. In dat geval verdwijnt de beslissing van de decaan uit de rechtsorde, en kan zij niet meer het voorwerp uitmaken van een beroep bij de Raad.

Verzoekers beroep wordt derhalve ambtshalve onontvankelijk verklaard in de mate dat het is gericht tegen de eerste bestreden beslissing.

Wel kan verzoeker onregelmatigheden die kleven aan deze beslissing, nog op ontvankelijke wijze aanvoeren tegen de beslissing op intern beroep.

Verwerende partij betwist niet de ontvankelijkheid van het beroep in zoverre het is gericht tegen de tweede bestreden beslissing (verder: de bestreden beslissing) en de Raad ziet evenmin redenen om zulks te doen.

Het beroep is in die mate ontvankelijk.

V. De middelen

A. Eerste middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een eerste middel beroept op een schending door de decaan van de motiveringsplicht als beginsel van behoorlijk bestuur en de artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen en de gevolgen hiervan voor de beroepsprocedure in het kader van de rechten van verdediging.

Standpunt van partijen

Verzoeker stelt dat hij reeds in het intern beroepschrift heeft aangehaald dat hij geen idee heeft waar de procedure over gaat en niets wijze wordt uit de beslissing van de Decaan, waarin gesteld wordt: “*U verwijst in uw werkstuk regelmatig naar primair bronmateriaal*

waar u de overgenomen tekst en bronvermelding al dan niet letterlijk overneemt uit niet-vermelde secundaire bronnen. U neemt in uw werkstuk regelmatig tekstfragmenten over van andere auteurs, met geringe en/of misleidende tekstaanpassingen.” In de bestreden beslissing laat de interne beroepsinstantie optekenen dat hiermee aan verzoeker de juridische *en feitelijke* gegevens gekend zijn en dat wat verzoeker vraagt, louter de motieven van de motieven zouden zijn. Hoe de beroepsinstantie ernstig kan voorhouden dat verzoeker met bovenstaande paragrafen afdoende is ingelicht, is een raadsel. Dit was het enige aan gegevens waar verzoeker toegang toe had.

De motiveringsplicht wordt bevestigd in de Codex Hoger Onderwijs, meer bepaald in art. II.281. Het stuk dat de motieven dient te bevatten, is het stuk dat de beroepstermijn doet aanvangen. De beslissing van de Decaan is geen vodge papier dat verdwijnt uit het rechtsverkeer, zoals de interne beroepsinstantie stelt, maar wel het basiselement van het beroep, de bestreden beslissing. De beroepsinstantie stelt over het arrest nr. 102.336 van de Raad van State dat het geen precedent is. Dat klopt: het is een arrest van het hoogste administratief rechtscollege. Hoe dit afbreuk doet aan de overtuigingskracht ervan, is niet duidelijk. De bovenstaande ‘motivering’ van de Decaan is zo vaag dat elke beoordeling ervan onmogelijk is. Toch moet verzoeker het hiermee doen om beroep aan te tekenen door middel van een op straffe van niet-ontvankelijkheid gemotiveerd beroepschrift. De beroepsinstantie stelt ook dat er een verschillende situatie zou bestaan met bovenvermelde rechtspraak en dat verzoeker het gebrek aan motivering “niet dienstig” kan aanvoeren in het intern beroep. De reden hiervoor zou schuilen in de volheid van bevoegdheid van de beroepsinstantie, alsof dit een excuus is om verzoeker bij het opstellen van het beroepschrift te doen gissen naar wat er verweten wordt. Dat is geenszins het geval: het was aan de Decaan om dit duidelijk te maken.

In die zin is het volgens verzoeker ook geenszins van belang dat het beroepsorgaan een ‘volle hervormingsbevoegdheid’ heeft: door de beslissing van de Decaan werd verzoeker gedwongen om zijn beroep te staven met de gegevens die hem bekend waren, waaronder *zeker niet* enig feitelijk gegeven dat tot de beslissing van de decaan heeft geleid. De bovenvermelde rechtspraak is toepasselijk op de beslissing van de Decaan en heeft doorwerking op de beroepsprocedure, waarin een cruciale rol is weggelegd voor het beroepschrift. Deze schending van de rechten van verdediging wordt nog ernstiger nu verzoeker geen kennis heeft gekregen van enig dossier dat tegen hem werd opgemaakt. Het middel is volgens verzoeker gegrond.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij vast dat het eerste middel gericht is tegen de initiële examentuchtbeslissing van de Decaan d.d. 22 augustus 2017. Verwerende partij wees er reeds op dat de beslissing van de beroepsinstantie, gelet op de devolutieve werking van het intern beroep, inmiddels in de plaats is getreden van deze initiële beslissing. Het besluit dat in eerste administratieve aanleg is genomen, wordt dus geacht niet meer te bestaan. Verzoeker kan bijgevolg niet (langer) dienstig aanvoeren dat de beslissing van de Decaan niet afdoende gemotiveerd zou zijn, nu deze beslissing niet langer deel uitmaakt van het rechtsverkeer. In die mate moet het beroep dus onontvankelijk verklaard worden. Het voorgaande werd reeds vastgesteld in de beslissing van de beroepsinstantie.

In ondergeschikte orde moet volgens verwerende partij worden vastgesteld dat de kritiek van verzoeker reeds op omstandige wijze werd weerlegd door de beroepsinstantie. Verzoeker laat echter uitschijnen dat het beweerd gebrek aan motivering zou "doorwerken op de beroepsprocedure", doordat het beweerde gebrek aan motivering zou verhinderd hebben om het intern beroep op een nuttige wijze voor te bereiden. Die redenering kan echter niet worden bijgetreden. Ook hier kan verwezen worden naar de beslissing van de beroepsinstantie.

Verzoeker maakt echter abstractie van deze motivering en volhardt er – zonder meer – in dat hij niet op de hoogte zou zijn geweest van de feiten die hem ten laste zouden worden gelegd. Zoals blijkt uit wat voorafgaat, is die kritiek niet ernstig. Verzoeker beschikt immers wel degelijk over alle elementen die hem toelaten om zich te verweren tegen de beslissing die t.a.v. hem werd genomen.

Het eerste middel is volgens verwerende partij onontvankelijk, minstens is het niet gegrond.

B. Tweede middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een tweede middel beroept op het feit dat er geen tuchtdossier was.

Standpunt van partijen

Verzoeker stelt dat *in casu* geen tuchtdossier ter inzage werd gegeven tijdens de procedure voor de Decaan, terwijl art. II. 280 Codex Hoger Onderwijs voorziet dat de student het hele tuchtdossier moet kunnen inkijken. De beroepsinstantie meent te moeten stellen dat er een

tuchtdossier “aanwezig was”. Verzoeker moet dit blijkbaar weten omdat dit “voor zich spreekt”... Er was volgens verzoeker dan ook helemaal geen tuchtdossier op het moment van de hoorzitting door de decaan. Dit werd zeer duidelijk gemeld in het beroepschrift. Nadien is er geen melding gekomen dat er stukken werden toegevoegd aan enig dossier. Er is met andere woorden nog steeds niets. De raadsman heeft helemaal niet kunnen vaststellen dat er een tuchtdossier aanwezig was bij de zitting van de beroepsinstantie. De raadsman heeft kunnen vaststellen dat er stapels papier op een tafel lagen en hem werd (net als verzoeker bij de Decaan) één veelkleurig papier onder de neus geduwd waaruit het plagiaat moest blijken, dat blijkbaar maar erkend moest worden.

Het middel is gegrond aldus verzoeker.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat verzoeker betwist dat er een tuchtdossier zou bestaan, waarin de bestreden beslissing steun kan vinden. Verzoeker wijst erop dat hem geen tuchtdossier ter inzage werd gegeven en hij evenmin heeft kunnen vaststellen dat zo’n dossier aanwezig zou zijn op de zitting van de beroepsinstantie.

In de mate dat het tweede middel gericht is tegen de initiële examentuchtbeslissing van de Decaan d.d. 22 augustus 2017 moet het tweede middel aldus verwerende partij in de eerste plaats onontvankelijk verklaard worden.

Het tweede middel is bovendien onduidelijk geformuleerd, zodat het ook om die redenen onontvankelijk moet worden verklaard. Luidens art. II. 294, §2 van de Codex Hoger Onderwijs worden de beroepen ingesteld bij wijze van verzoekschrift, waarin ten minste een feitelijke omschrijving is opgenomen van de ingeroepen bezwaren. Volgens de Raad wordt hiermee “niet vereist dat het verzoekschrift juridisch omliggende middelen omvat” maar is niettemin vereist “dat de verzoeker een eventueel summier doch duidelijk aangegeven onregelmatigheid aanbrengt”. Voldoen bijvoorbeeld niet aan de kwalificatie van een middel: een loutere bewering of mededeling of het uiten van twijfel. Een duidelijke en niet-verwarde uiteenzetting van de middelen is aldus een voorwaarde voor de ontvankelijkheid ervan. Zij moeten voldoende duidelijk zijn gesteld, op een wijze dat de verwerende partij in staat is de middelen en meteen de gegrondheid van het beroep te onderzoeken. Onduidelijk geformuleerde middelen dienen op grond van de *exceptio obscuri libelli* te worden afgewezen. Het verzoekschrift en de daarin aangehaalde middelen moeten m.a.w. zodanig zijn geformuleerd dat zij geen afbreuk doen aan de rechten van verdediging, om op die manier het contradictoire karakter van de rechtspleging te waarborgen.

Welnu, *in casu* dient te worden vastgesteld dat verzoeker nergens aangeeft welke referentienorm, op grond waarvan de Raad zijn bevoegdheid kan uitoefenen, geschonden zou zijn. Inderdaad, uit het verzoekschrift kan enkel worden afgeleid dat er “geen tuchtdossier” zou zijn, zonder dat wordt aangegeven hoe die (foutieve) veronderstelling tot de nietigverklaring van de bestreden beslissing zou moeten leiden. De grieven van verzoeker overstijgen dus niet het niveau van de loutere bewering of het uiten van twijfel. Het tweede middel dient bijgevolg onontvankelijk verklaard te worden.

In ondergeschikte orde moet met de verwerende partij worden vastgesteld dat de grief van verzoeker alleszins feitelijke grondslag mist en dus verworpen moet worden. Anders dan verzoeker voorhoudt, bestaat het dossier immers niet louter uit “één veelkleurig papier”, maar werd een omstandig rapport opgesteld op basis waarvan het plagiaat werd vastgesteld. Daaruit blijkt duidelijk dat er sprake is van diverse onregelmatigheden. Verzoeker had dit eenvoudig kunnen vaststellen, zowel in het kader van de procedure voor de Decaan als voor de beroepsinstantie, indien hij om inzage had gevraagd van het dossier. Verzoeker heeft, om redenen die verwerende partij vreemd zijn, echter nooit van dit recht gebruikgemaakt, zelfs niet nadat hij hier uitdrukkelijk op werd gewezen. Het voorgaande is ook de interne beroepsinstantie niet ontgaan. Het tweede middel is gedeeltelijk niet ontvankelijk, minstens niet gegrond.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat het blijkbaar onduidelijk is dat er bij aanvang geen tuchtdossier is waarvan inzage werd verschaft of waarvan zelfs maar de mogelijkheid tot inzage werd vermeld en er nadien geen melding gemaakt is van het toevoegen van stukken. Blijkbaar is art. 280 van de Codex Hoger Onderwijs ook geen rechtsnorm, gezien verwerende partij stelt dat er geen rechtsnorm als geschonden werd ingeroepen. Verwerende partij verwijst ook nog naar stuk 10, dat verzoeker tot voor de antwoordnota onbekend was. Het betreft een ongedateerde afdruk van wat blijkbaar een geautomatiseerd similariteitsonderzoek is, gevolgd door een volstrekt ongeautomatiseerde bundel veelkleurig papier. Dit komt op geen enkele inventaris voor en is niet aan verzoeker voorgelegd.

C. Derde middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een derde middel beroept op de goedkeuring in de bestreden beslissing van een schending van de rechten van verdediging en art. II. 280 Codex Hoger Onderwijs.

Standpunt van partijen

Verzoeker stelt dat in de bestreden beslissing goedkeuring wordt gehecht aan het handelen van de Decaan. De schendingen aangeduid in het intern beroepschrift worden aldus bekrachtigd, wat de beslissing in haar motieven aantast. Art. II. 280 van de Codex Hoger Onderwijs is van toepassing op examentuchtbeslissingen. Verzoeker heeft naar dit artikel verwezen in zijn verweerschrift, neergelegd ter zitting van 16/08/2017. Verzoeker heeft ook aangegeven waarom dit artikel geschonden is. Het enige antwoord dat hij krijgt in de beslissing van de decaan, is echter: *“Het door u bij het verlaten van de hoorzitting neergelegde document, waarin verwezen wordt naar art. II.280 van de Codex Hoger Onderwijs doch zonder dat u aangeeft dat deze rechten u ontzegd werden, kan aan het voorgaande geen afbreuk doen.”* Deze stelling is volgens verzoeker dan ook feitelijk onjuist én zeker geen reden om niet te antwoorden op het duidelijke verweer. Het betreft de rechtsingang, het document dat de tuchtprocedure aanvangt. Stellen dat fouten in deze initiële oproeping zonder belang worden door het aantekenen van het beroep, gaat niet op. De ingeroepen schendingen blijven tot op heden allen bestaan, met in het bijzonder:

Eerste onderdeel: nietige oproeping

Tegen niemand kan een maatregel worden genomen die gegrond is op zijn persoonlijk gedrag en die zijn belangen zwaar kan treffen, zonder dat hem vooraf de gelegenheid wordt gegeven zijn standpunt uiteen te zetten en op nuttige wijze voor zijn belangen op te komen. Daartoe is vereist dat aan de betrokkene vooraf wordt meegedeeld welke maatregel tegen hem wordt overwogen en dat de feiten die de overheid in aanmerking neemt hem ter kennis worden gebracht. De oproeping vermeldt enkel: *“De decaan heeft melding gekregen van mogelijke onregelmatigheden in uw masterproef.”* Er is dan ook geen melding van enige feiten, noch van enige overwogen maatregel. Dit is geen geldige oproeping. De procedure is bij aanvang nietig. Een vorm van “vissen” – uitnodigen voor een verhoor en hopen dat daaruit tenlasteleggingen voorkomen waaruit dan later een tuchtfeit kan gedestilleerd worden, hetgeen *in casu* gebeurd is – is in strijd met bovenvermelde rechtspraak. Dat de

beroepsinstantie dit wil ontkennen, eerder dan er op toe te zien dat de Decaan de regels respecteert, betekent dat de beslissing van de beroepsinstantie eveneens aangetast is door de ingeroepen schendingen.

Tweede onderdeel: geen tuchtdossier

Verzoeker verwijst naar het tweede middel.

Derde onderdeel: geen redelijke termijn om een mondeling of schriftelijk verweer voor te bereiden en naar voor te brengen – schending van de hoorplicht

Verzoeker had geen kennis van enig gegeven waarop de decaan zich voornemt te steunen en heeft tot op heden nog steeds geen kennis van deze gegevens. Verzoeker is dan ook niet gehoord in de zin van art. II.280 van de Codex Hoger Onderwijs en in de zin van de hoorplicht. Het beroepschrift diende hij op te stellen zonder enige concrete informatie over wat hem juist verweten wordt.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat verzoeker beweert dat de oproeping om voor de Decaan te verschijnen zou zijn aangetast door een nietigheid, omdat er geen vermelding zou zijn geweest van de feiten of de overwogen maatregel. Het eerste middelonderdeel blijkt aldus gericht te zijn tegen de initiële examentuchtbeslissing van de Decaan d.d. 22 augustus 2017. Het middelonderdeel moet bijgevolg onontvankelijk verklaard worden, nu de beslissing van de Beroepsinstantie, ingevolge de devolutieve werking van het intern beroep, inmiddels in de plaats is gekomen. Wat dit betreft kan ook gewezen worden naar wat hierover werd opgemerkt in de beslissing van de beroepsinstantie van 12 september 2017.

In ondergeschikte orde moet worden vastgesteld dat deze grief reeds op overtuigende wijze werd weerlegd in de beslissing van de beroepsinstantie d.d. 12 september 2017. Verzoeker brengt op die punten bovendien geen (bijkomende) inhoudelijke elementen aan waaruit zou moeten blijken dat de motieven van de beroepsinstantie m.b.t. die punten onredelijk of onjuist zouden zijn. Het volstaat bijgevolg te verwijzen naar wat hierover werd gezegd in de beslissing van de beroepsinstantie. Het eerste middelonderdeel is onontvankelijk, minstens ongegrond.

Wat betreft het beweerde gebrek aan tuchtdossier verwijst de verwerende partij naar wat hierover werd gezegd bij de bespreking van het tweede middel en wat moet worden geacht hierbij integraal te zijn hernomen. Het tweede middelonderdeel is onontvankelijk, minstens ongegrond.

Wat betreft de beweerde schending van de redelijke termijn en de hoorplicht beweert verzoeker dat hij geen kennis had van de gegevens waarop de Decaan zich heeft gesteund om de sanctie van de uitsluiting op te leggen. Hij stelt bovendien dat hij in het kader van de procedure voor de Decaan niet werd gehoord “in de zin van art. II.280 van de Codex Hoger Onderwijs en in de zin van de hoorplicht”. Er zou hem tot slot ook geen redelijke termijn zijn toegekend om zijn verweer voor te bereiden. Het derde middelonderdeel blijkt volgens verwerende partij opnieuw gericht te zijn tegen de initiële examentuchtbeslissing van de Decaan d.d. 22 augustus 2017. Het middelonderdeel moet bijgevolg onontvankelijk verklaard worden.

In ondergeschikt orde moet worden vastgesteld dat er van een schending van de hoorplicht of de redelijke termijn alleszins geen sprake kan zijn. Zoals blijkt uit wat voorafgaat, kan de premisse van verzoeker, als zou hij geen kennis hebben gehad van de gegevens waarop het dossier is gesteund, geenszins worden gevolgd. Bovendien moet worden vastgesteld dat verzoeker, zowel in de procedure voor de Decaan als in de procedure voor de beroepsinstantie, werd gehoord en dat hij steeds de kans heeft gekregen om zijn argumenten naar voren te brengen. In die omstandigheden kan er geen sprake zijn van een schending van de hoorplicht. Dat verzoeker tot slot onvoldoende tijd zou hebben gehad om zijn verweer voor te bereiden, is evenmin ernstig. In dat verband kan worden verwezen naar wat hierover werd opgemerkt in de beslissing van de beroepsinstantie. Het derde middelonderdeel is onontvankelijk, minstens ongegrond.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat het derde middel gericht is tegen de bestreden beslissing, niet tegen de beslissing van de decaan. Het is de bestreden beslissing die oordeelt dat de decaan zijn beslissing afdoende heeft gemotiveerd. Het middel is verder in alle onderdelen feitelijk juist: er was geen tuchtdossier, er was geen correcte oproeping en er was geen redelijke termijn om met kennis van zaken een verweer voor te bereiden. Verwerende blijkt er aan voorbij te gaan dat verzoeker het moest doen met volgende zinsnede: “*De decaan heeft melding gekregen van mogelijke onregelmatigheden in uw masterproef*”. Daar allerlei

beschouwingen aan koppelen om te pogen hierin een correcte oproeping te zien in het licht van de rechten van verdediging, is weinig nuttig.

D. Vierde middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een vierde middel beroept op de goedkeuring in de bestreden beslissing van een schending van het onderwijs- en examenreglement (OER) en het beginsel van behoorlijk bestuur volgens hetwelk een overheid zijn eigen regelgeving dient te respecteren.

Standpunt van partijen

Verzoeker stelt dat de beroepsinstantie rechtspraak vermeldt waarmee zij meent te moeten aantonen dat alles in intern beroep kan rechtgezet worden, maar verdedigt en bevestigt in dit intern beroep ook expliciet de handelwijze van de decaan als correct.

Eerste onderdeel

Verzoeker verwijst naar art. 118 (onregelmatigheden) van het OER. Hij stelt dat hij geen kennis heeft van enige schriftelijke melding, waaruit dan toch duidelijk zou kunnen afgeleid worden wat hem juist verweten wordt. Verzoeker kan dan ook enkel vaststellen dat dergelijke schriftelijke melding tot op heden niet werd opgesteld en dat de procedure bij aanvang niet op een correcte wijze werd gevoerd. *Post factum* nog dergelijke stukken bijbrengen, gaat natuurlijk niet op, zeker niet hangende een beroepsprocedure. De beroepsinstantie stelt nu dat er wel degelijk een schriftelijke melding zou bestaan. Dit bleek *niet* uit de procedure voor de decaan en de bestreden beslissing toont het tegendeel niet aan, is zelfs niet in staat de zogenaamde melding te dateren.

Tweede onderdeel

Verzoeker verwijst naar art. 118§4 OER. Deze bepaling gaat over de fase voor de Decaan. Zoals uit het tweede middel blijkt, bestaat er geen dossier en heeft verzoeker er dan ook nooit inzage in verkregen. Hij heeft ook *de facto* geen inzage *kunnen* krijgen voor het verhoor. De oproeping rept niet over tot wie hij zich zou moeten wenden. Het gaat hier volgens verzoeker om bindende rechtsregels die verwerende partij zichzelf oplegt en die duidelijk aangevoerd worden door verzoeker. Het ingeroepen algemeen rechtsbeginsel *patere legem quam ipse*

fecisti is dan ook geschonden. De beroepsinstantie (dan wel de Raad) dient toe te zien op het respecteren van deze regels.

Het middel is gegrond aldus verzoeker.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij, wat betreft de beweerde schending van artikel 118 §1 van het OER, dat verzoeker beweert dat de procedure van bij aanvang niet op een correcte wijze werd gevoerd, omdat er geen schriftelijke melding zou zijn opgesteld. Het eerste middelonderdeel blijkt gericht te zijn tegen de initiële examentuchtbeslissing van de Decaan d.d. 22 augustus 2017. Het middelonderdeel moet bijgevolg onontvankelijk verklaard worden, nu de beslissing van de beroepsinstantie, ingevolge de devolutieve werking van het intern beroep, inmiddels in de plaats is gekomen.

In ondergeschikte orde moet worden vastgesteld dat de grief van verzoeker feitelijke grondslag mist. Volgens verzoeker is met de beslissing van de beroepsinstantie niet het bewijs geleverd dat deze melding zou zijn opgesteld. Voor zoveel als nodig, brengt verwerende partij het desbetreffende stuk bij (stuk 9). De handmatig aangebrachte wijzigingen op dit formulier zijn door de Decaan aangebracht naar aanleiding van de hoorzitting op 16 augustus 2017. Het eerste middelonderdeel is onontvankelijk, minstens ongegrond.

Verder voert verzoeker aan dat er een schending voorligt van artikel 118 §4 van het OER, doordat hij *de facto* geen inzage heeft kunnen krijgen voor het verhoor. Het tweede middelonderdeel blijkt volgens verwerende partij opnieuw te zijn gericht tegen de initiële examentuchtbeslissing van de Decaan d.d. 22 augustus 2017. Dit blijkt ook uit het verzoekschrift, waarin gelezen kan worden dat “[artikel 118, §4, OER] over de fase voor de Decaan [gaat]”. Het middelonderdeel moet bijgevolg onontvankelijk verklaard worden.

Verwerende partij verwijst voor het overige naar de bespreking van het tweede middel. Daaruit blijkt dat verzoeker wel degelijk de mogelijkheid werd geboden om inzage te krijgen in het dossier. Dat verzoeker hiervan geen gebruik heeft gemaakt, is zijn eigen verantwoordelijkheid en kan geenszins aan verwerende partij worden toegeschreven. Het tweede middelonderdeel is onontvankelijk, minstens ongegrond.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat verwerende partij aanvoert dat er wel een melding is. Zij brengt hiervan een document voor waarop allerlei wijzigingen zijn

aangebracht, waaronder de datum. Deze werd van 2 juni 2017 veranderd in 16 augustus 2017. Verzoeker heeft echter op 11 augustus 2017 reeds een uitnodiging voor hoorzitting ontvangen, zodat het niet kan dat de in het OER vereiste schriftelijke melding op 16 augustus 2017 verzonden zou zijn. Verwerende partij brengt dan ook zelf het bewijs voor dat de procedure niet is aangevat met de schriftelijke melding van een onregelmatigheid, zoals voorzien in art. 118 OER. Dergelijke melding, zoals voorzien in het OER, had aan verzoeker bij aanvang enige duidelijkheid kunnen verschaffen als deze bij de oproeping was gevoegd. De eigen regelgeving werd dus niet nageleefd door verwerende partij, met een aantasting van de verdedigingsmogelijkheden van verzoeker. Wat art. 118 §4 OER betreft, maakt de oproeping geen melding van enig tuchtdossier, laat staan dat er gemeld wordt waar het kan worden ingezien.

E. Vijfde middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een vijfde middel, betreffende de beweerde tuchtfeiten, beroept op een schending van art. 118 §2 van het OER.

Standpunt van partijen

Verzoeker ontkent met klem dat hij een onregelmatigheid zou begaan hebben. Hij verwijst naar art. 118 §2. Het verweerschrift, neergelegd op 16/08/2017, vermeldt: “*Elke vorm van plagiaat wordt ten stelligste ontkend*”. Ook in het beroepschrift wordt ontkent dat de beschuldigingen van de Decaan met de werkelijkheid overeenstemmen. In de uiteindelijke beslissing heet het “de inhoud van het dossier spreekt voor zich”. “Ter illustratie” worden bladzijden 3 en 4 van de masterproef meegestuurd met de beslissing. Het betreft geen bladzijden betreffende het eigen onderzoek van verzoeker, maar wel bladzijden die gaan over de *literatuurstudie*. Verzoeker heeft met bronvermelding stukken tekst overgenomen uit de literatuur om zijn werkstuk te kaderen. Uit de ‘detailanalyse’ blijkt niet eens *waar* verzoeker volgens de beroepsinstantie dan wel de mosterd heeft gehaald, laat staan dat er enige vorm van onregelmatigheid wordt aangetoond.

Vanzelfsprekend komen in een literatuurstudie elementen van andere auteurs terug, auteurs die telkens worden vermeld. Hetgeen verzoeker met deze teksten *doet*, de redenering die hij eraan koppelt, is zijn eigen werk, net zoals het eigen onderzoek verwerkt in de rest van de

thesis. Verzoeker heeft over een zeer specifiek onderwerp de juiste bronnen geraadpleegd, diepgaandere studie gedaan en telkens zijn referenties gehaald uit de basisteksten waarnaar hij verwijst. Hij heeft deze basisteksten ook ter beschikking gehouden van de Decaan en deze spontaan toegestuurd aan de beroepsinstantie. Nu zou dit inhouden dat verzoeker het gebruik van primair bronnenmateriaal “poogt aan te tonen”. Het enige wat de bestreden beslissing hier tegenover stelt, is een eenvoudige stelling dat er wél plagiaat is.

Blijkbaar gaat de beroepsinstantie nog een stap verder in de aanfluiting van het tuchtrecht: de beroepsinstantie stelt volheid van bevoegdheid te hebben en de zaak opnieuw te behandelen, maar verwacht dat verzoeker aantoont dat de decaan *op onredelijke wijze* heeft beslist dat verzoeker plagiaat heeft gepleegd. Uiteraard is dit geen juist uitgangspunt: de beroepsinstantie dient aan te tonen dat verzoeker plagiaat heeft gepleegd. Verzoeker *ontkent* en dient helemaal niet de “onredelijkheid” van de Decaan aan te tonen. Als de beroepsinstantie bovendien “ernstige vraagtekens” wenst te plaatsen bij het feit dat verzoeker zijn werkstuk heeft laten controleren door software van KU Leuven om na te gaan of hij plagiaat heeft gepleegd, omdat hij noch zijn promotor benul heeft van wat hem nu juist zo zwaar wordt aangewreven tijdens de eerste zitting, dan getuigt dit van een verregaande vooringenomenheid die ook reeds ter zitting bleek. Het intentionele element in het gedrag van verzoeker was duidelijk de wil om géén plagiaat te plegen, niet hetgeen de beroepsinstantie hem meent te moeten toedichten.

Verzoeker heeft de beroepsinstantie gevraagd de promotor te horen, omdat ook deze ervan overtuigd was dat er geen sprake was van plagiaat. Zonder de promotor te horen of deze vaststelling van verzoeker in vraag te stellen, meent de beroepsinstantie te kunnen volstaan met de boutade dat dit haar “niet op andere gedachten” kan brengen, wederom getuigend van een verregaande vooringenomenheid. De beroepsinstantie stelt dat de taak van de promotor niet gericht is op het detecteren van plagiaat. Blijkbaar is die taak weggelegd voor een computerprogramma achteraf. Wat de taak van de promotor betreft is er binnen de VUB weinig terug te vinden voor de masterthesis, maar voor het doctoraat geldt als onderdeel van het profiel van een goede promotor dat deze “een belangrijke medeverantwoordelijkheid voor de thesis” op zich neemt en helpt “bij het klaarmaken van publicaties”. Dit lijkt niet toe te laten dat de promotor elke beoordeling van mogelijk plagiaat wordt ontzegd, zoals de beroepsinstantie voorhoudt. Het middel is gegrond aldus verzoeker.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat verzoeker in de eerste plaats stelt dat hij geen onregelmatigheden zou hebben begaan. Hij beweert dat de detailanalyse die als bijlage werd gevoegd bij de beslissing van de beroepsinstantie van 12 september 2017 geen betrekking heeft op “eigen onderzoek” van verzoeker, maar het slechts om een literatuurstudie zou gaan waar verzoeker met bronvermelding stukken tekst zou hebben overgenomen uit andere werken. Verzoeker ontkent dat dit een vorm van plagiaat zou inhouden.

Zoals reeds werd aangetoond in de beslissing van de beroepsinstantie beperkt verzoeker zich tot enkele vage beweringen dat de teksten zijn eigen werk zijn. Die verklaringen stemmen echter niet overeen met de concrete vaststellingen uit het dossier (stuk 10). Daaruit blijkt immers duidelijk dat het bronnenmateriaal dat wordt aangehaald in de literatuurstudie niet het resultaat is van een eigen onderzoek, maar het een – vaak letterlijke – overname betreft van tekst, inclusief bronvermelding, uit niet-vermelde secundaire bronnen. Verzoeker blijkt bovendien ook regelmatig tekstfragmenten over te nemen van andere auteurs, met geringe of misleidende tekstaanpassingen. Deze vaststellingen werden gedaan na een grondige controle van de masterproef. Aangezien verzoeker zijn masterproef ook had opgeladen aan een andere universiteit, was bovendien een bijkomende handmatige controle vereist. Verzoeker brengt hier slechts tegenin dat het slechts om een literatuurstudie zou gaan en het vanzelfsprekend is dat er elementen van andere auteurs in terugkomen. Verzoeker antwoordt daarmee echter niet op de vaststellingen van de beroepsinstantie dat de elementen uit deze literatuurstudie klaarblijkelijk zijn overgenomen, al dan niet met bijhorende bronvermelding, uit een andere, niet nader vermelde secundaire bron. Dergelijk gedrag valt zonder enige twijfel te bestempelen als ‘plagiaat’, zoals gedefinieerd in artikel 118, §2 van het OER. Dat de promotor van de verzoeker er in deze aangelegenheid volgens verzoeker een andere mening op nahoudt, is in dat opzicht niet relevant, zoals de beroepsinstantie reeds opmerkte.

Verwerende partij begrijpt bovendien dat verzoeker meent dat de bestreden beslissing in strijd is met het evenredigheids- en redelijkheidsbeginsel. Dat is evenwel niet het geval. Met verwerende partij moet worden aangenomen dat de facultaire interne beroepsinstantie over een discretionaire bevoegdheid beschikt wanneer zij een intern beroep tegen een examentuchtbeslissing beoordeelt en hierover beslist. In dat verband past het erop te wijzen dat het de Raad – als jurisdictioneel orgaan – niet toekomt dergelijke beslissingen te toetsen aan hun opportuniteit. De Raad is enkel bevoegd om de wettigheid van de voor hem bestreden beslissingen te toetsen. In gevallen waarin het bestuur over beleidsvrijheid beschikt, zoals te

dezen het geval is, wordt enkel een “marginale toetsing” van die beleidsvrijheid aanvaard, waaraan bezwaarlijk kan worden verweten dat het jurisdictioneel orgaan zich daarmee in de plaats van het bestuur zou hebben gesteld. Die marginale toetsing maakt het voor een jurisdictioneel orgaan zoals de Raad mogelijk onredelijke administratieve rechtshandelingen te sanctioneren, doch slechts wanneer die onredelijkheid zo evident is dat het oordeel van de (administratieve) rechter “met een algemeen gedeelde rechtsovertuiging overeenstemt”, *i.e.* wanneer hij zich gesteld vindt tegenover oordelen, waartoe geen redelijk denken mens bij een afweging van de betrokken belangen had kunnen geraken.

Die rechtspraak wordt door de Raad overigens consequent toegepast, niet alleen ten aanzien van examenbeslissingen, maar ook ten aanzien van beslissingen tot weigering van een vrijstelling en examentuchtbeslissingen. Uit de rechtspraak blijkt dat de Raad zich niet in de plaats mag stellen van het bevoegde bestuur, wat de Raad overigens niet doet, ook niet wanneer voor hem examentuchtbeslissingen worden bestreden. Wanneer de decaan en, in intern beroep, de facultaire interne beroepsinstantie zoals *in casu* een onregelmatigheid (plagiaat) vastgesteld in een masterproef, dient te beoordelen in het licht van het opleggen van een examentuchtbeslissing, worden overeenkomstig artikel 118, §6 van het OER onder meer de volgende elementen in rekening gebracht: de aard en de omvang van de onregelmatigheid/het plagiaat; de ervaring van de student en de intentie om het bedrog te plegen. Rekening houdend met onder meer die elementen, kunnen volgende examentuchtsancties worden opgelegd: een 0/20 op het examen of werkstuk van het opleidingsonderdeel of onderdeel ervan; uitsluiting examenperiode; afwijzing of uitsluiting instelling.

Het vastgestelde gedrag is zonder twijfel misleiden en maakt een inbreuk uit op de regels van het citeren en verwijzen, zoals deze aan de studenten werden gecommuniceerd. Uit het curriculum van verzoeker blijkt overigens dat deze vorig academiejahr zowel voor het opleidingsonderdeel ‘Onderzoeksmethoden voor bedrijfskunde’ als voor ‘Onderzoekspaper voor bedrijfskunde’ een credit heeft verworven. De ervaring bij het citeren en refereren van verzoeker kan *in casu* dus bezwaarlijk worden betwist. Daarenboven dient er rekening te worden gehouden met de bijzonder omstandigheid dat verzoeker in eerste zitting voor de masterproef al voor plagiaat gesanctioneerd werd. Geconfronteerd met de inhoud van het dossier, en de concrete vaststellingen, besliste de decaan tot de examentuchtsanctie “uitsluiting”. Dit houdt conform artikel 118, §5 van het OER in dat geen cijfers worden

toegekend voor alle examens in de betrokken examenperiode. Deze beslissing werd vervolgens op intern beroep bevestigd door de beroepsinstantie.

Deze bestreden beslissing kan, gelet op wat voorafgaat, bezwaarlijk als onredelijk of onevenredig worden beschouwd, laat staan als kennelijk onredelijk of onevenredig. Het vijfde middel is niet gegrond.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat hij wél heeft geantwoord op de bewering “van de beroepsinstantie dat de elementen uit deze literatuurstudie klaarblijkelijk zijn overgenomen, al dan niet met bijhorende bronvermelding, uit een andere, niet nader vermelde secundaire bron”. Verzoeker heeft met name deze bewering ontkend. De Rad kan nog wel een andere toets uitoefenen dat diegene die verwerende partij voorhoudt, namelijk is het plagiaat aangetoond door verwerende partij en maakt verwerende partij in de tuchtbeslissing duidelijk waaruit dit plagiaat zou bestaan. Dit is geen kwestie van beoordeling van de opportuniteit van een tuchtsanctie of “de waarde van een kandidaat”. Dit is een beoordeling van de aangetoonde aanwezigheid van de grondvoorwaarden om een tuchtsanctie op te leggen, alvorens gekeken dient te worden naar de opportuniteit. Blijkbaar is het voor verwerende partij duidelijk welk plagiaat nu juist gepleegd werd (bijvoorbeeld uit welke bron verzoeker nu juist geput zou hebben). Voor verzoeker is dit allerm minst duidelijk. Nochtans zouden deze feiten na lezing van de bestreden beslissing toch wel duidelijk mogen zijn.

F. Zesde middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een zesde middel beroept op het gebrek aan handtekening van de bestreden beslissing.

Standpunt van partijen

Stuk 2 van verzoeker is duidelijk de bestreden beslissing en niet de loutere mededeling ervan. Het is verzoeker volstrekt onduidelijk op basis van welke regel de voorzitter en de secretaris van de beroepsinstantie in staat zouden zijn te tekenen “in naam van de overige stemgerechtigde leden”, zeker nu niet eens blijkt dat de ondertekende tekst voorgelegd of goedgekeurd zou zijn door de leden van de beroepsinstantie en dateert van na hun bijeenkomst. Er wordt in de beslissing geen melding gemaakt van enige onmogelijkheid in hoofde van de leden van de beroepsinstantie om de beslissing te tekenen.

Het middel is gegrond aldus verzoeker.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat verzoeker erop wijst dat de bestreden beslissing enkel door de voorzitter van de beroepsinstantie en de secretaris werd ondertekend. Hij meent dat niet blijkt dat de ondertekende tekst voorgelegd of goedgekeurd zou zijn door alle leden van de beroepsinstantie. In de beslissing zou ook geen melding worden gemaakt van enige onmogelijkheid in hoofde van de leden van de beroepsinstantie om de beslissing te tekenen. *In casu* moet volgens verwerende partij worden vastgesteld dat geen enkel vormvoorschrift werd geschonden, om de enkele reden dat de beslissing van de beroepsinstantie d.d. 12 september 2017 werd ondertekend door de voorzitter van de beroepsinstantie en de secretaris. Verzoeker haalt alvast geen rechtsregel aan waaruit zou voortvloeien dat de ondertekening van de genomen beslissingen van de beroepsinstantie, door alle leden ervan, een (substantiële) vormvereiste zou uitmaken. Verzoeker kan zich met andere woorden niet beroepen op de schending van een (substantiële) vormvereiste. Daaruit alleen al volgt dat het middel ongegrond is. Het voorafgaande werd reeds bevestigd in de rechtspraak van de Raad.

Voor zover als nodig, mag er nog op worden gewezen dat de beroepsinstantie regelmatig was samengesteld. Dit wordt overigens ook niet betwist door verzoeker. De facultaire interne beroepsinstantie is trouwens een collegiaal orgaan dat haar beslissing bij consensus neemt. De loutere omstandigheid dat enkel de voorzitter van de beroepsinstantie en de secretaris de beslissing op intern beroep op 19 september 2017 hebben ondertekend, doet daar niets aan af. Het zesde middel is ongegrond.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat hij het ondertekeningsmandaat heeft betwist waarop de voorzitter en de secretaris van de beroepsinstantie zich beroepen. Verwerende partij kan dit mandaat kennelijk niet aantonen. Dit is geen kwestie van vormvereisten, maar wel van het bestaan van een goedgekeurd beslissingsstuk, het eindpunt van elke administratieve procedure. Dat dergelijk correct ondertekend stuk niet moet meegedeeld worden tot daaraan toe, maar dat het kennelijk geen deel uitmaakt van het administratief dossier is onaanvaardbaar. De betwisting gaat niet over het al dan niet substantieel karakter van een vormvereiste, maar over het bestaan zelf van een beslissing en om het bestaan van een mandaat.

Beoordeling van de middelen

1. De Raad stelt vast dat de door verzoeker ingeroepen middelen in grote mate procedurele aspecten betreffen wat betreft de initiële procedure gevoerd op niveau van de decaan. Hierdoor acht verzoeker zich beknot in zijn rechten van verdediging, met doorwerking naar de rest van de interne en externe beroepsprocedure.

Verder betreffen de middelen in grote mate de motiveringsverplichting van beide beslissingen op initieel niveau door de decaan en op intern beroepsniveau.

2. Wat de ontvankelijkheid betreft van de middelen welke verzoeker aanbrengt ten aanzien van de eerste initiële beslissing van de decaan, verwijst de Raad in eerste instantie naar het vermelde onder punt IV bij de beoordeling van de ontvankelijkheid.

Verzoekers beroep wordt derhalve onontvankelijk verklaard in de mate dat het is gericht tegen de eerste bestreden beslissing.

Wel kan verzoeker onregelmatigheden die kleven aan deze beslissing, nog op ontvankelijke wijze aanvoeren tegen de beslissing op intern beroep.

3. Verzoeker roept concreet wat de interne beroepsbeslissing betreft de schending in van artikel 118, § 2 OER, omdat de beroepsinstantie niet zou hebben aangetoond dat er sprake is van plagiaat.

Verzoeker klaagt ook aan dat uit de uitsluitend door de voorzitter en de secretaris ondertekende beslissing niet blijkt dat de ondertekende tekst goedgekeurd zou zijn door alle leden van de beroepsinstantie.

3.1. Wat vooreerst de ondertekening betreft van de interne beroepsbeslissing, moet de Raad verwerende partij bijtreden. De ondertekening door alle leden van de beroepsinstantie is geen op straffe van nietigheid substantieel voorgeschreven vormvereiste. Uit de neerslag van de beslissing op intern beroep (zie stuk 6 van verwerende partij) is duidelijk gebleken welke leden al dan niet met raadgevende stem aanwezig waren tijdens de beraadslaging, die heeft geleid tot voorliggende beslissing.

De Raad stelt vast dat het OER (zie stuk 11 van verwerende partij) geen enkel vormvoorschrift oplegt omtrent de ondertekening van de beslissing door alle leden van de interne beroepsinstantie. De Raad stelt bovendien vast op basis van de neergelegde stukken,

zonder dat het tegendeel blijkt, dat de interne beroepsinstantie correct en rechtsgeldig samengesteld was. Dit laatste wordt ook niet betwist door verzoeker.

Dit middelonderdeel is niet gegrond.

3.2. Wat de motivering betreft van de interne beroepsbeslissing in het kader van artikel 118, §2 van het OER komt de Raad tot het hiernavolgende onderzoek en oordeel.

Wat de betwiste beslissing zelf betreft, benadrukt de Raad dat hij zijn oordeel over de juiste toedracht van de feiten bij de beoordeling van een examentuchtbeslissing niet in de plaats kan stellen van die van de bevoegde instanties van de onderwijsinstelling. De Raad dient er op toe te zien of op grond van de gegevens van het dossier bepaalde feiten redelijkerwijze als bewezen beschouwd kunnen worden en of de onderwijsinstelling de bewezen geachte feiten terecht als tuchtfeiten kon kwalificeren. Het komt daarbij aan de onderwijsinstelling toe te beslissen welke sanctie aangepast is aan de ernst van de feiten, zodat er enkel ingeval vast komt te staan dat er een kennelijke wanverhouding is tussen de ernst van de feiten en de zwaarte van de sanctie sprake is van een onrechtmatige beslissing.

De Raad stelt vooreerst vast dat de interne beroepsinstantie zich bij haar onderzoek naar de toedracht van de feiten in eerste instantie heeft gebaseerd op de bevindingen van het softwareprogramma – wat *an sich* niet onregelmatig is en ook conform met het artikel 118, §2 van het OER.

De controle van de tijdens de tweede zitting ingediende masterproef via het programma “Turnitin” stelde vervolgens dat er 93% gelijkenis bestaat tussen de tekst van de masterproef van verzoeker en andere bronnen, online raadpleegbaar (stuk 10 van verwerende partij). De Raad merkt op dat verwerende partij zelf aangeeft dat de match van 93 % te wijten is aan het feit dat verzoeker zelf in de loop van augustus zijn eigen werk heeft laten inladen via KU Leuven op het Turnitin-programma, zodat een handmatige controle aangewezen lijkt.

Uit stuk 9 van verwerende partij blijkt verder dat een standaardformulier van de docent van verwerende partij – dat manueel aangepast werd op de vergadering van 16 augustus 2017 - die een eerste controle naar aanleiding van het softwareprogramma heeft doorgevoerd, had gewezen op 9 % overeenstemming. In de toelichting wordt gewezen op gelijkenissen op literatuurstudie p.3, methodologie en resultaten p.11-16 en conclusie p.23.

De Raad is van oordeel dat dergelijke geautomatiseerde detectiemethodes gebruikt kunnen worden in een onderzoek als instrument naar plagiaat, op voorwaarde dat het onderzoek in zijn globaliteit met voldoende zekerheid plagiaat kan aantonen.

De interne beroepsinstantie klaagde verzoeker op basis van deze vaststellingen aan voor volgende twee onregelmatigheden:

“De student verwijst in zijn werkstuk regelmatig naar primair bronmateriaal waar hij de overgenomen tekst en bronvermelding al dan niet letterlijk overneemt uit niet-vermelde secundaire bronnen.

De student neemt in zijn werkstuk regelmatig tekstfragmenten over van andere auteurs, met geringe en/of misleidende tekstaanpassingen.”

Bij de interne beroepsinstantie werd de eerste aangekaarte onregelmatigheid gestaafd aan de hand van een bijlage welke pagina 3 en 4 van de masterproef had onderzocht. Verzoeker repliceert wat deze twee pagina's betreft dat dit een weergave van literatuurstudie betrof, waardoor er een grote mate van overeenstemming was.

Verder blijkt niet uit het dossier dat verwerende partij nog enig verder handmatig onderzoek heeft gepleegd wat inhoudelijke controle betreft van de door het softwareprogramma vastgestelde overeenstemming wat de eerste onregelmatigheid betreft. Uit de beslissing van de interne beroepsinstantie blijkt niet uit welke secundaire bronnen al dan niet zou zijn geplagieerd.

Wat de tweede aantijging betreft, met name: het regelmatig overnemen van tekstfragmenten van andere auteurs, met geringe en/of misleidende tekstaanpassingen, werd in de beslissing van de interne beroepsinstantie niet bijkomend aangegeven welk handmatig onderzoek werd gevoerd en tot welke resultaten dit heeft geleid.

Verder stelt de Raad vast op basis van het dossier dat de promotor van verzoeker, welke was gehoord door de decaan (zie p. 3 antwoordnota), van oordeel was dat verzoeker geen vorm van plagiaat had gepleegd. Dit wordt zelf bevestigd door verwerende partij, die in dit verband als volgt stelt in de antwoordnota:

“Dat de promotor dit evenmin als plagiaat zou aanzien, kan de interne beroepsinstantie evenmin op andere gedachten brengen. Het systeem van begeleiding bij de masterproef door een promotor is trouwens ook niet gericht op het detecteren van plagiaat, maar op het inhoudelijk begeleiden.”

De Raad neemt aan dat een promotor in eerste instantie vanzelfsprekend het werkstuk inhoudelijk ondersteunt, maar gezien hij mede verantwoordelijk is voor de afgifte van een masterproef, ook dient te helpen door gepaste instructies te geven wat de redactie van het werk betreft en dit ook ten dele opvolgt.

De promotor was de mening toegedaan dat er geen sprake was van plagiaat. Dit heeft implicaties naar het onderzoek dat dient te worden doorgevoerd wat de vaststellingen van het softwareprogramma betreft.

De Raad leest ook in de antwoordnota dat verwerende partij zelf stelt dat een handmatige controle aangewezen is nu blijkt dat verzoeker zelf zijn masterproef heeft laten testen door het betreffende softwareprogramma via de KU Leuven, waardoor de test een match geeft van 93 % en dus *in fine* aldus de Raad moet geconcludeerd worden dat deze test niet langer *prima facie* betrouwbaar is.

Ook het Turnitin-programma zelf wijst in de handleiding op de noodzaak van een handmatige controle alvorens te kunnen besluiten tot plagiaat.

In het licht van deze vastgestelde feiten uit het dossier knelt het temeer dat de motivering van de interne beroepsbeslissing beperkt blijft en slechts een zeer beperkte aanduiding geeft van de handmatige controle van de teksten. De motivering geeft enkel de pagina's 3 en 4 van de masterproef weer als bijlage wat de vastgestelde onregelmatigheid betreft.

In casu blijkt *prima facie* op basis van het neergelegde dossier niet dat verwerende partij de bevindingen van het softwareprogramma grondig verder heeft getoetst.

De Raad is van oordeel dat uit de inhoudelijke motivering van deze interne beroepsbeslissing onvoldoende blijkt dat er een doorgedreven handmatige inhoudelijke controle is gebeurd van de vaststellingen van het softwareprogramma.

De interne beroepsbeslissing is niet afdoende gemotiveerd.

Het middel is gegrond.

De overige middelen dienen in de huidige stand van het geding niet verder te worden onderzocht, omdat ze niet tot een ruimere vernietiging kunnen leiden.

BESLISSING

- 1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepsinstantie van 12 september 2017.**
- 2. Het bevoegde orgaan van verwerende partij zal uiterlijk tegen 31 oktober 2017 een nieuwe beslissing nemen, rekening houdende met de overwegingen in dit arrest.**

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 19 oktober 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint,	kamervoorzitter
Jean Goossens	bijzitter
Piet Versweyvelt	bijzitter

bijgestaan door

Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Melissa Thijs

Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.881 van 11 oktober 2017 in de zaak 2017/432

In zake: Osama AL ENEZY
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Tom Peeters
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Mechelsesteenweg 27
Bij wie woonplaats wordt gekozen

Tegen: UNIVERSITEIT ANTWERPEN
Woonplaats kiezend te 2000 Antwerpen
Prinsstraat 13

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 28 september 2017, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van 22 september 2017, waarbij de Facultaire Doctoraatscommissie TEW van verwerende partij de negatieve evaluatie van verzoeker als doctoraatsstudent zoals eerder meegedeeld per aangetekende brieven van 27 juni 2017 en 3 juni 2017 bevestigt en aan de rector wordt geadviseerd om de verdere inschrijving van verzoeker voor zijn doctoraatsproject te weigeren.

II. Verloop van de rechtspleging

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 11 oktober 2017.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Isabelle Buyens (*loco* advocaat Tom Peeters), die verschijnt voor de verwerende partij, is gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2016-2017 ingeschreven als doctoraatstudent binnen de faculteit ‘Toegepaste Economische Wetenschappen’.

Op 27 juni 2017, resp. op 3 juli 2017 werd door de Facultaire Doctoraatscommissie aan verzoeker meegedeeld dat er was beslist om het negatief advies van de Individuele Doctoraatscommissie te volgen en dat een verdere inschrijving voor het doctoraatstraject TEW geweigerd zal worden.

Bij beslissing van 22 september 2017 van de Facultaire Doctoraatscommissie TEW van verwerende partij werd de negatieve evaluatie van verzoeker als doctoraatsstudent bevestigd en werd aan de rector geadviseerd om de verdere inschrijving van verzoeker voor zijn doctoraatsproject te weigeren:

[Dear Mr. Al Enezy,

Since your individual doctor committee evaluated the progress in your doctoral work as unfavourable, you were invited by the Faculty Doctoral Committee for a hearing on 11 September 2017. The reason for the unfavourable evaluation was explained in the registered letters of 27 June 2017 (in Dutch) and 3 July 2017 (in English).

Based on a careful evaluation of all material presented, the Faculty Doctoral concludes that no new substantial arguments were presented during the hearing in order to alter the decision of the unfavourable evaluation. On behalf of the Faculty Doctoral Committee, I am therefore obliged to inform you that the Faculty Doctoral Committee confirms the unfavourable evaluation. The Faculty Doctoral Committee has requested the rector of the University of Antwerp to refuse your further enrolment as a PhD student of Applied Economics.

We wish you the best in your future endeavours.

(...)]

Deze beslissing d.d. 22 september 2017 werd aan de verzoeker overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 28 september 2017 diende de verzoeker een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

Bij e-mail van 4 oktober 2017 deelt verwerende partij mee dat de betrokken instantie de bestreden beslissing in dit dossier ondertussen heeft ingetrokken (zie bijlage). Verzoeker werd hiervan op de hoogte gebracht.

Bij e-mail van 9 oktober 2017 stelt verzoeker dat hij akte neemt van het schrijven d.d. 3 oktober 2017 vanwege de voorzitter van de Facultaire Doctoraatscommissie TEW tot intrekking van de beslissing van de Facultaire Doctoraatscommissie d.d. 22 september 2017. Aangezien de Facultaire Doctoraatscommissie in haar beslissing d.d. 22 september 2017 de negatieve beoordeling van het doctoraatstraject van verzoeker door de Individuele Doctoraatscommissie bevestigde en de rector van verwerende partij achtereenvolgens adviseerde gevolg te geven aan haar verzoek om verzoeker niet langer als bursaalstudent aan de faculteit Toegepaste Economische Wetenschappen bij verwerende partij in te schrijven, moet de oorspronkelijke beslissing d.d. 27 juni 2017 thans eveneens geacht worden te zijn ingetrokken. Dit is het rechtstreekse gevolg van de redenen die daartoe worden aangehaald.

De Facultaire Doctoraatscommissie formuleert het voornemen om spoedig een nieuwe beslissing te nemen “*aan de hand van een opnieuw zorgvuldig samen te stellen dossier*”. Daarmee bevestigt zij indirect de afwezigheid van een volledig beoordelingsdossier op het ogenblik van haar eerdere beslissing. Met het oog op een nieuwe beslissingvorming in hoofde van de Facultaire Doctoraatscommissie, dient verzoeker in kennis te worden gesteld van zijn volledige dossier en achtereenvolgens opnieuw door de Facultaire Doctoraatscommissie te worden gehoord. Tevens dient de termijn waarbinnen een nieuwe beslissing dient te worden genomen nader te worden bepaald. Verzoeker vraagt dat de Raad desbetreffend niet alleen vaststelt dat de beslissing werd ingetrokken, maar tevens overeenkomstig artikel II.292 §1 2° van de Codex Hoger Onderwijs vastlegt onder welke voorwaarden de nieuwe beslissing moet worden genomen.

Verzoeker behoudt zich het recht voor ten aanzien van de vertraging die zijn dossier aldus heeft opgelopen.

Beoordeling

De Raad neemt kennis van de intrekking van de bestreden beslissing. Huidig beroep van verzoeker wordt onontvankelijk verklaard bij gebrek aan voorwerp.

Ter zitting herhaalt de raadsman van verzoeker het verzoek om voorwaarden vast te leggen, waaronder de nieuwe beslissing dient te worden genomen. Artikel II.292 §1 2° van de Codex Hoger Onderwijs betreft voorwaarden die de Raad kan opleggen in het geval hij tot de vernietiging heeft besloten van een onrechtmatig genomen studievoortgangsbepaling.¹ In voorliggend geval werd de beslissing die het voorwerp uitmaakt van voorliggend beroep uit het rechtsverkeer getrokken door verwerende partij, waardoor huidig beroep zonder voorwerp is. De Raad kan in deze nieuwe procedure niet tussenkomen.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 11 oktober 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint,	kamervoorzitter
Jean Goossens	bijzitter
Piet Versweyvelt	bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Melissa Thijs

Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en

---

¹ **Art. II.292.** “§1. De behandeling van het verzoekschrift door de Raad leidt tot:
1° de gemotiveerde afwijzing van het beroep op grond van de onontvankelijkheid of de ongegrondheid ervan, of;
2° de gemotiveerde vernietiging van de onrechtmatig genomen studievoortgangsbepaling, in welk geval de Raad het bestuur kan bevelen een nieuwe beslissing te nemen, onder door de Raad te stellen voorwaarden. Deze voorwaarden kunnen inhouden dat: (...)”.

aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnterpreteerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.